

76.

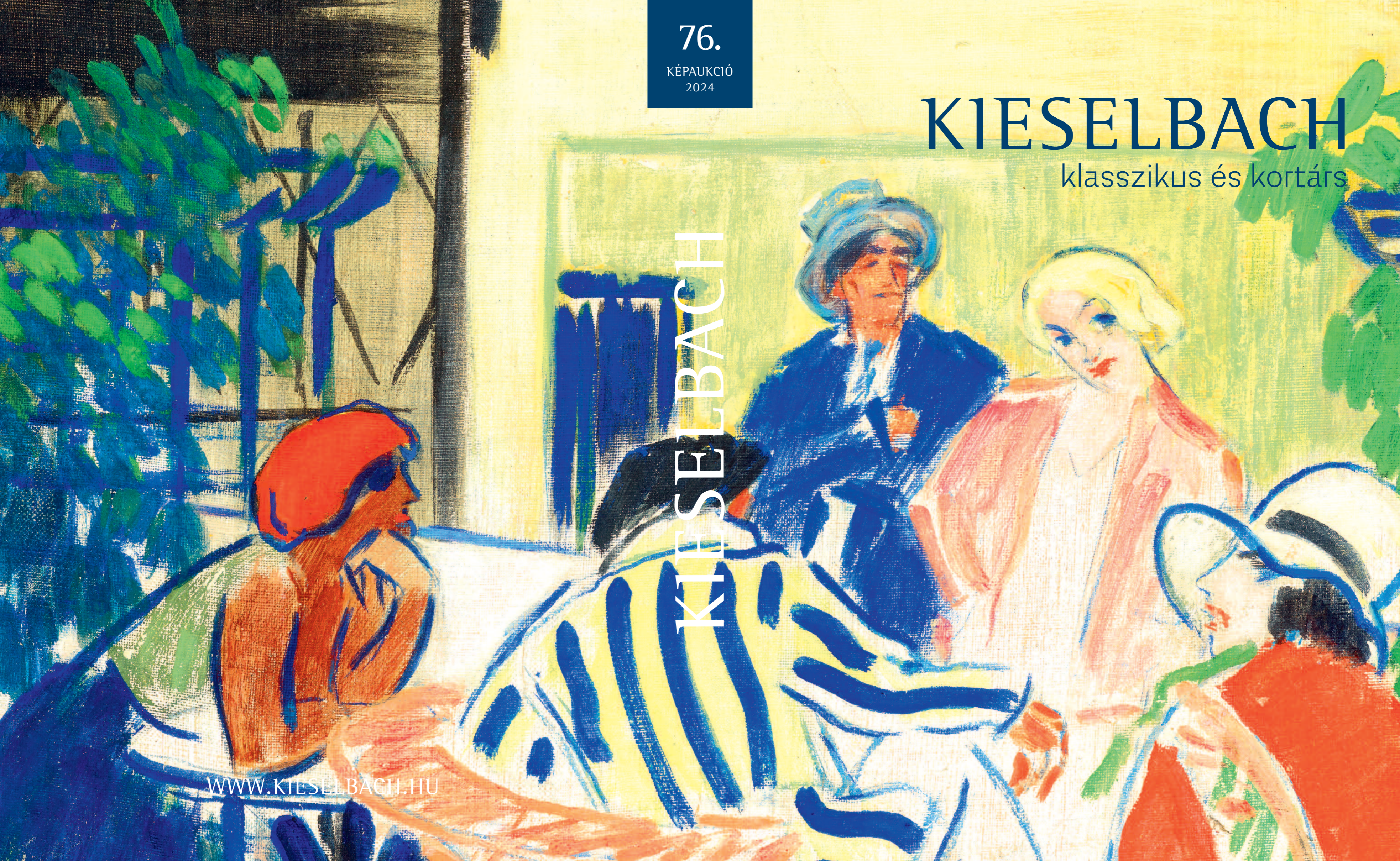
KÉPAUKCIÓ
2024

KIESELBACH

klasszikus és kortárs

KIESELBACH

WWW.KIESELBACH.HU

Aba-Novák Vilmos.....	191	Frey Krisztián.....	103	Molnár Vera.....	120, 234
Aczél Ilona.....	126	Fülöp Antal Andor.....	139	Móricz Margit.....	74
Ács Ferenc.....	57	Gábor Jenő.....	252	Nádlér Róbert.....	78, 241
Aggházy Gyula.....	182	Gábor Móric.....	245	Nagy Gábor.....	233
Ámos Imre.....	47, 130	Galambos Tamás.....	123, 223, 228	Nagy Oszkár.....	262
Anna Margit.....	7, 45, 46, 66, 131	Gara Arnold.....	248	Nánay Szilamér.....	122
B. Bélaváry Alice.....	65	Gimes Lajos.....	193	Neugass Izidor.....	265
Balázs János.....	25	Glatz Oszkár.....	12, 255	Oláh Mara (OMARA).....	63
Bálint Endre.....	98	Götz Béla Ernő.....	163	Orosz Gellért Balázs.....	117
Balla Béla.....	11, 253	Guggenheim, Mary.....	167	Ország Lili.....	101, 108
Balogh András.....	48	Gulácsy Lajos.....	203	Paizs-Goebel Jenő.....	10, 147, 206
Bán Béla.....	17	Gyökössy Lajos.....	34	Páll Lajos.....	239
Bánsági Vince.....	266	Halvax Gyula.....	208	Papp Zoltán.....	174
Barcsay Jenő.....	118	Hencze Tamás.....	99, 110, 116	Pascin, Jules.....	202
Barkász Lajos.....	27	Hézsó Ferenc.....	238	Perlmutter Izsák.....	150
Barzó Endre.....	145	Honti Pariss Elza.....	143	Perlrott Csaba Vilmos.....	54, 94, 134, 159
Basch Andor.....	5, 82	Illés Ferenc.....	156	Pór Bertalan.....	152
Basilides Barna.....	179	Ismeretlen magyar festő, 1910 körül.....	190	Rafael Győző Viktor.....	214
Batthyány Gyula.....	173	Ismeretlen nagybányai festő 1910 körül.....	38	Remsey Jenő György.....	175, 212
Bene Géza.....	91	Iványi Grünwald Béla.....	151, 246, 261	Réti István.....	201
Benkő Katalin.....	222	Jakoby Gyula.....	258	Rippl-Rónai József.....	37, 140, 170, 204, 209, 247
Bér Rudolf.....	3	Jakovits József.....	114	Rozgonyi László.....	181
Berény Róbert.....	90	Jándi Dávid.....	198	Rubovics Márk.....	1, 187
Berkes Antal.....	71	Juszkó Béla.....	243	Sándorfi István.....	231
Bernát András.....	112	Kádár Béla.....	31, 51, 162, 166	Sassy Attila.....	55, 164
Bernáth Aurél.....	49	Kaposy K. Ödön.....	141	Scheiber Hugó.....	19, 22, 30, 83, 92, 176, 211, 213
Bihari Sándor.....	89, 237	Károlyi Zsigmond.....	107	Schéner Mihály.....	225
Birkás Béla.....	125	Kárpáti Tamás.....	232	Scholz Erik.....	154
Boldizsár István.....	15, 61, 76, 183	Kelemen Károly.....	221	Schönberger Armand.....	23, 58, 144, 177, 250
Boromisza Tibor.....	40, 59, 207	Kepes György.....	111	Schubert Ernő.....	168
Bótos Sándor.....	18	Kernstok Károly.....	188	Szabó Vladimír.....	60, 249
Böhm Lipót.....	133	Keserü Ilona.....	95, 96, 115	Szalay Lajos.....	129
Böhm Pál.....	88	Király Gábor.....	224	Szeift Béla.....	229
Börtsök Samu.....	75	Kis János.....	105	Szentandrassy István.....	24
Börzsönyi Kollarits Ferenc.....	9	Kisfaludi Stróbl Zsigmond.....	160	Szigeti Jenő.....	153
Brody, Iris Charlotte.....	64	Klein Ferenc.....	20	Szobotka Imre.....	146
Bruck Lajos.....	68	Klie Zoltán.....	26	Szőnyi István.....	14, 35, 42, 43, 72, 251
Buk, Eduard Ulreich.....	165	Kmetty János.....	135	Tarjáni Simkovic Jenő.....	161
Bukta Imre.....	219	Konok Tamás.....	106	Telepy Károly.....	240
Calraet, Abraham van.....	86	Kontuly Béla.....	195	Thorma János.....	39, 189, 254
Corini Margit.....	8	Kosztá József.....	13, 263	Tibor Ernő.....	56
Czauczik József.....	87	Kosztolányi Kann Gyula.....	81	Tornyai János.....	149
Czencz János.....	172	Kovács Gábor.....	142	Tröster Vera.....	127
Czene Béla.....	4, 33, 155, 220	Lehel István.....	121	Tull Ödön.....	186
Czigány Dezső.....	77	Lehel Mária.....	29	Turmayér Sándor.....	67
Czóbel Béla.....	53, 93, 169, 178, 185	Lossonczy Tamás.....	97, 227	Udvary Pál.....	41
Csánky Dénes.....	84	Lotz Károly.....	264	Váli Dezső.....	104
Deim Pál.....	109	Lovaghy Dénes.....	28	Várady Lajos.....	70
Derkovits Gyula.....	194, 242	Mácsai István.....	2, 157	Vásárhelyi Kovács Tibor.....	132
Déry Béla.....	80	Maillol, Aristide.....	210	Vaszary János.....	69, 79, 171, 192
Dubois, Luis.....	200	Márfy Ödön.....	36, 73, 138, 184, 216	Vaszkó Ödön.....	136
Duray Tibor.....	158	Mattis Teutsch János.....	196	Veszelszky Béla.....	102
efZámbó Isván.....	113	Maurer Dóra.....	128, 218, 235	Völcker, Friedrich Wilhelm.....	85
Egry József.....	50, 244, 259	Mednyánszky László.....	148, 205, 215, 217, 256	Vörös Géza.....	6
Erdélyi Béla.....	257	Medveczky Jenő.....	199	Wahorn András.....	226
Faragó Endre.....	21	Méhes Lóránt.....	230	Walleshausen Zsigmond.....	137
Fisch István.....	100	Mikola András.....	16, 236	Zádor István.....	260
Fredric Károly.....	119, 124	Molnár C. Pál.....	32, 44, 180, 197	Zemplényi Tivadar.....	62

KIESELBACH

2024. DECEMBER 10. 18 ÓRA

HOTEL MARRIOTT

1052 BUDAPEST, APÁCZAI CSERE JÁNOS U. 4.
AZ ÁRVERÉST VEZETI: KIESELBACH ÁKOS

Az aukció anyagát összeállította:
Kieselbach Tamás művészettörténész
Kieselbach Ákos művészettörténész
Máthé Ferenc festménybecsüs
Szűcs András festménybecsüs
Vékony Balázs festménybecsüs

A katalógusban szereplő analógiákat Kieselbach Ákos válogatta

A katalógust szerkesztette:
Kieselbach Ákos, Varga Zsófia
Háttérkutatások a katalógushoz: Rieder Gábor, Varga Zsófia
A katalógusban szereplő tanulmányok szerzője:
Rieder Gábor, Molnos Péter, Barki Gergely és Kolozsváry Marianna művészettörténészek

Munkatársak:
Kolozsváry Gyöngyvér, Mester Dóra, Bacsek Júlia, Orlik Erika,
Hauptman István, Juhász Bence, Metzger Zsolt, Horváth Bence Tamás

KIESELBACH

Kiadta: Kieselbach Galéria
Koordinátor: Kieselbach Anita
Fotó: Darabos György
Grafikai tervezés és nyomdai előkészítés: Czeizel Balázs
Nyomás és kötés: Keskeny és Társai 2001 Kft.

Kedves Ügyfeink!

Felhívjuk figyelmüket, hogy az online részvételi lehetőség bevezetésével, valamint a megváltozott szabályozás értelmében az árverésen való licitáláshoz is új típusú regisztráció szükséges. Amennyiben korábban nem regisztráltak weboldalunkon, kérjük, legkésőbb december 9-ig tegyék ezt meg.

A regisztráció menetéről bővebb információt az oldalunkon találnak, de kollégáink telefonon vagy személyesen is örömmel állnak rendelkezésükre.

Köszönettel a Kieselbach Galéria

kiállítás / exhibition

Kieselbach Galéria
2024. november 28. – december 9.
minden nap 10 – 18 óráig

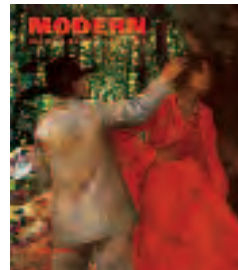
árverés / auction

december 10. (kedd) 18:00
HOTEL MARRIOTT
1052 Budapest,
Apáczai Csere János u. 4.

információ / information

Kieselbach Galéria, Budapest,
V. Szent István krt. 5.
Tel.: +36-1-269-3148,
Tel.: +36-1-269-3149
E-mail: gallery@kieselbach.hu
www.kieselbach.hu
www.facebook.com/kieselbach
Instagram: [kieselbachgaleria](https://www.instagram.com/kieselbachgaleria)

MODERN MAGYAR FESTÉSZET - ÁTFOGÓ KÖTETEK

MODERN MAGYAR FESTÉSZET 1892-1919, Budapest, 2003

MODERN MAGYAR FESTÉSZET 1919-1964, Budapest, 2004

MODERN HUNGARIAN PAINTING 1892-1919, Budapest, 2003

MODERN HUNGARIAN PAINTING 1919-1964, Budapest, 2004

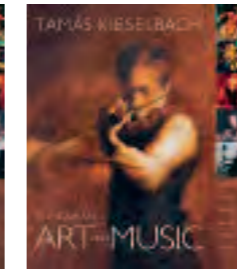
DIE MODERNE IN DER UNGARISCHEN MALEREI, 1892-1919, Berlin, 2008

DIE MODERNE IN DER UNGARISCHEN MALEREI, 1919-1964, Berlin, 2008

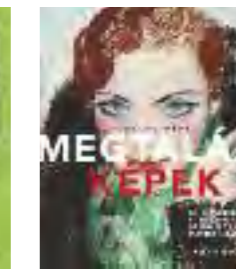
MAGYAR ZENE ÉS KÉP, Budapest, 2007

HUNGARIAN ART AND MUSIC, Budapest, 2007

YOUHU THE NEW GENERATION OF HUNGARIAN CONTEMPORARY ART Budapest, 2022

MOLNOS PÉTER MEGTALÁLT KÉPEK Budapest, 2024

XX. SZÁZADI MAGYAR MŰVÉSZEK MONOGRÁFIÁI - VÁLLALÁSOK, MODELLEZÉS

ABA-NOVÁK, Budapest, 2006

MOLNOS PÉTER: COUNT GYULA BATHTHYÁNY GYULA, Budapest, 2007

PÉTER MOLNOS: PAINTER OF A LOST HUNGARY, Budapest, 2007

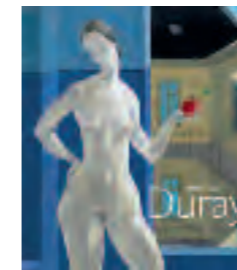
DERKOVITS, Szemben a világgal Budapest, 2008

„Cigányméltsággal” BALÁZS JÁNOS, Budapest, 2009

CSONTVÁRY, Legendák fogságában Budapest, 2009

DURAY, Budapest, 2013

SCHEIBER - A JAZZ RITMUSÁBAN, Budapest, 2014

SCHEIBER - PAINTING IN THE RHYTHM OF JAZZ, Budapest, 2014

SASSY ATTILA, Ópium álmok Budapest, 2014

GRÓF BATHTHYÁNY GYULA, Képek egy eltűnt világból, Budapest, 2015

FESTŐK MŰZSÁK SZERELMEK, Budapest, 2016

SZÉPSÉG ÉS HANGULAT, VASS ELEMÉR FESTÉSZETE Budapest, 2018

A CSÁBÍTÁS FEGYVERE, Budapest, 2018

MOLNOS PÉTER A VALÓSÁG SZERELMESE - CZENE BÉLA FESTÉSZETE Budapest, 2022

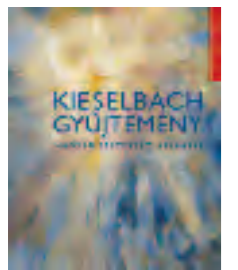
ATTILAFK Budapest, 2022

SZŐNYI ISTVÁN. DUNAKANYAR - ZEBEGÉNY - OTTHON - CSALÁD. I-III. Szerk.: Kieselbach Tamás, Kieselbach Galéria, Budapest, 2023.

MŰGYŰJTÉS - MAGÁNGYŰJTEMÉNYEK

KIESELBACH GYŰJTEMÉNY Magyar Festészet 1900-1945, Budapest, 1996

HUNGARIAN MODERNISM 1890-1945 Selection from the Kieselbach Collection, Budapest, 1996

HUNGARIAN MODERNISM 1890-1950 Selection from the Kieselbach Collection, Budapest, 1999

MAGYAR MŰVÉSZET 1900-1950 Radnai-gyűjtemény, Budapest, 2005

HUNGARIAN ART 1900-1950 Radnai Collection, Budapest, 2005

Szenvedély és tudás, BEDŐ RUDOLF MŰGYŰJTEMÉNYE, Budapest, 2010

MŰGYŰJTŐK MAGYARORSZÁGON, Budapest, 2012

A TITKOS GYŰJTEMÉNY, Budapest, 2013

ARANYKOROK ROMJAIN, Budapest, 2015

POKOLI ARANYKOR, Budapest, 2017

ELVESZETT ÖRÖKSÉG, Budapest, 2017

LOST HERITAGE, Budapest, 2017

ROMVÁRY FERENC, A KÉPTÁRC SINÁLO, Budapest, 2017

BUKTA IMRE, Budapest, 2019

NAGY ISTVÁN TISZTASÁG-TÖMÖRSÉG-TRANZCENDENCIA Budapest, 2019

MŰTÁRGYHAMISÍTÁS MAGYAR SZEMMEL Budapest, 2019

GORKA GÉZA ÉLETMŰVE CHOVANCECZ BALÁZS GYŰJTEMÉNYÉBEN Budapest, 2020

EGRY JÓZSEF MŰVEI A RESONATOR GYŰJTEMÉNYBEN, Budapest, 2020

SZEMÉLYES

KÁRPÁTMEDENCE KERÁMIAMŰVÉSZEI

A XX. SZÁZADI MAGYAR TÖRTÉNELEM NÉGY MEGHATÁROZÓ TRAUMÁJA

MOLNOS PÉTER
**MEGTALÁLT
KÉPEK**

FELFEDEZÉSEK
ÉS MEGLEPETÉSEK
AZ ELMŰLT 20 ÉV
MŰKERESKEDELMÉBŐL

KIESELBACH

Minden gyűjtő, művészettörténész és műkereskedő legnagyobb élménye, amikor sosem látott műalkotásra talál. Padlásra rejtőző remekmű, évtizedeken át ágyneműtartóban őrzött, százezer eurós értékű kép, az Ecséri piacon talált, múzeumi rangú műalkotás vagy egy

New York-i aukcióról hazatérő festmény. **A MEGTALÁLT KÉPEK** című kötetben több mint 350 ilyen műalkotás reprodukcióját mutatjuk meg, amelyekhez Molnos Péter írt közel 100 tanulmányt, hogy a képekből kibomló izgalmas történeteket mindenki átélhesse.

Munkácsy, Csontváry, Szinyei, Vaszary, Aba-Novák, Rippl-Rónai, Scheiber, Ziffer Ferenczy, Bortnyik, és még több tucatnyi festő alig ismert, a közelmúltban előkerült remekműve vár felfedezésre a **Kieselbach Galéria** könyvsorozatának legújabb, reprezentatív darabjában.

A közelmúltban felbukkant remekművekből a Kieselbach Galéria 2024 decemberében grandiózus kiállítást rendez, amelyen az elmúlt 20 év legizgalmasabb felfedezéseit, valamint a magyar művészettörténet legjelentősebb lappangó festményeit mutatja be.

1 | Rubovics Márk
(Pest, 1867 – 1947, Budapest)

Vitorlás a Balatonon
Sailing Boat on Lake Balaton

20 × 25 cm
Olaj, falemez | Oil on panel
Jelezve jobbra lent: Rubovics M., Hátoldalon: Vitorlás a Balatonon
Rubovics M. | Signed lower right: Rubovics M., On the reverse:
Vitorlás a Balatonon Rubovics M.

Kikiáltási ár: 260 000 Ft / 642 ELJR
Becsérték: 400 000 – 700 000 Ft
Estimated price: 988 – 1 728 ELJR

2 | Mácsai István
(Budapest, 1922 – 2005, Budapest)

Balaton látképe Tihannyal, 1970
View of Lake Balaton with Tihany, 1970

40 × 60 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve balra lent: Mácsai 70 | Signed lower left: Mácsai 70

Kikiáltási ár: 440 000 Ft / 1 086 ELJR
Becsérték: 600 000 – 900 000 Ft
Estimated price: 1 481 – 2 222 ELJR

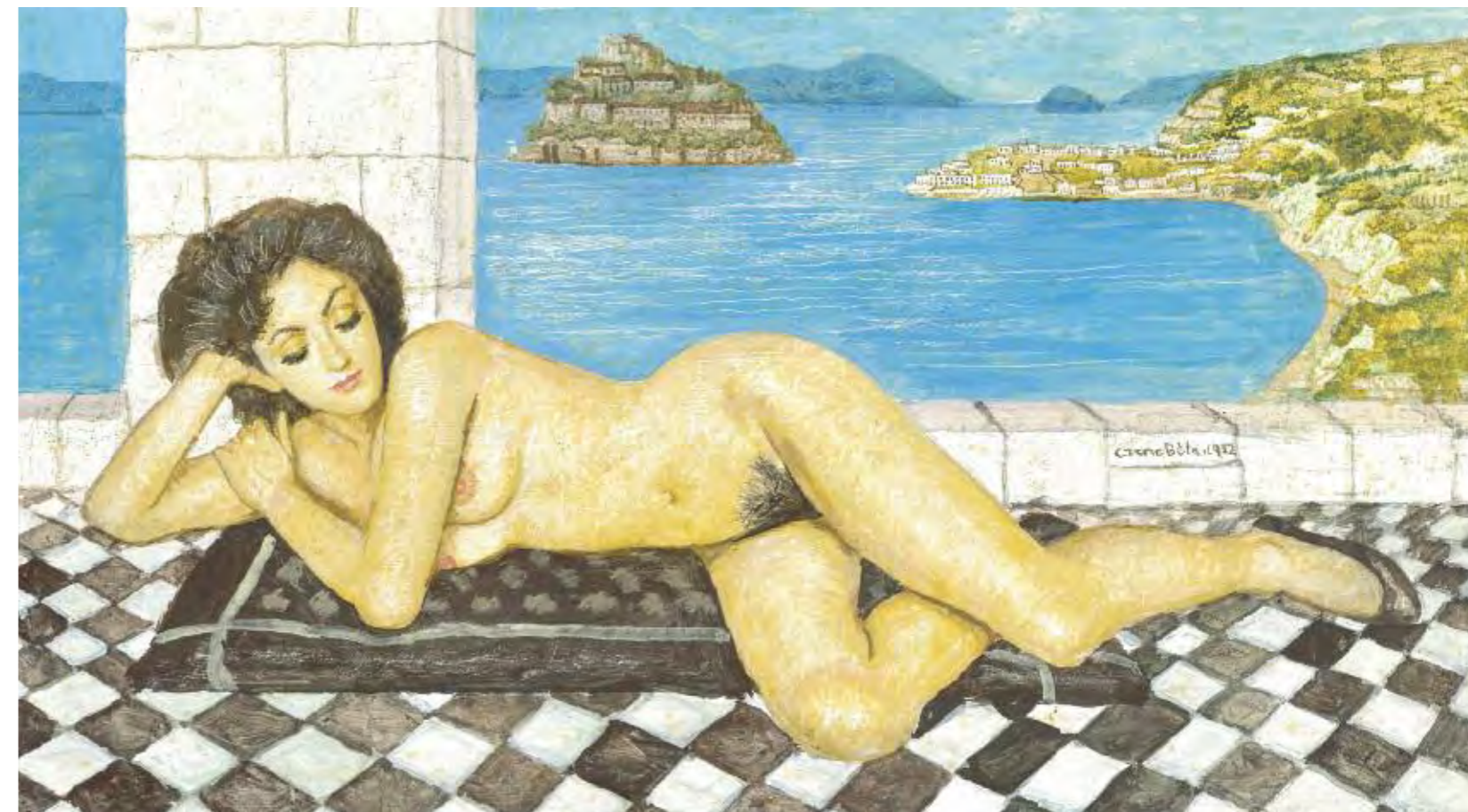

3 | Bér Rudolf
(Budapest, 1924 – 2004, Budapest)

Velencei gondolák (A Szent Márk tér háttérben a San Giorgio Maggiore-val), 1960-as évek
Gondolas in Venice (San Marco Square with the San Giorgio Maggiore in the Background), 1960s

60 × 80 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve jobbra lent: Bér R. | Signed lower right: Bér R.

Kikiáltási ár: 320 000 Ft / 790 ELJR
Becsérték: 600 000 – 900 000 Ft
Estimated price: 1 481 – 2 222 ELJR

4 | Czene Béla
(Isaszeg, 1911 – 1999, Budapest)

Akt a tengernél, 1982
Nude by the Sea, 1982

50 × 90 cm
Olaj, falemez | Oil on panel
Jelezve jobbra középen: Czene Béla 1982 |
Signed middle right: Czene Béla 1982

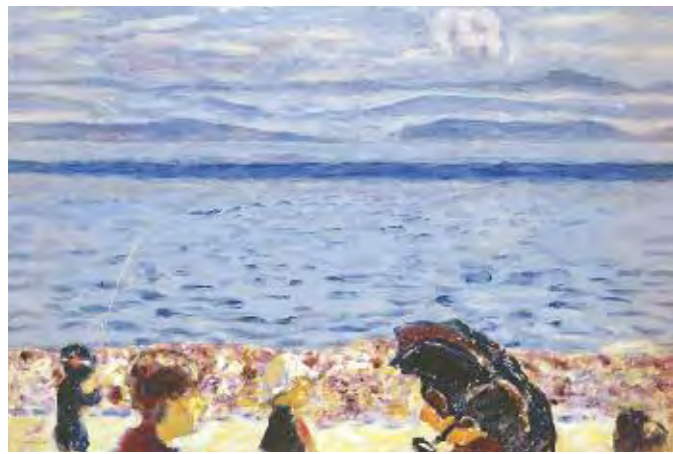
Kikiáltási ár: 800 000 Ft / 1 975 ELJR
Becsérték: 1 200 000 – 1 800 000 Ft
Estimated price: 2 963 – 4 444 ELJR

5 | Basch Andor
(Budapest, 1885 – 1944, Budapest)

Kilátás a balatonparti nyaralóból
(Csendélet a Balatonparton), 1936
View from the Summer House
by Lake Balaton, 1936

62 × 74 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Basch 36 |
Signed lower left: Basch 36

Kikiáltási ár: 1 400 000 Ft / 3 457 ELR
Becsérték: 2 000 000 – 3 800 000 Ft
Estimated price: 4 938 – 9 383 ELR

Pierre Bonnard: A kék tenger, strand, 1930 körül, magántulajdon

7 | Anna Margit

(Borota, 1913–1991, Budapest)

Kék párnán pihenő nő
(Önarckép), 1940
Woman Sitting on a Cushion
(Self-Portrait), 1940

33 × 27,5 cm

Akvarell, papír | Watercolor on paper

Jelezve jobbra lent: Anna Margit |

Signed lower right: Anna Margit

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor Anna Margit tulajdonában

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Turay Hedvig: Anna Margit.

Szemimpex Kiadó,

Budapest, 2001. (54. kép)

· A bábu megszólal. Anna Margit művészete.

Szerk.: Kolozsváry Marianna, Magyar Nemzeti

Galéria, Budapest, 2024, 227. és 404..

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

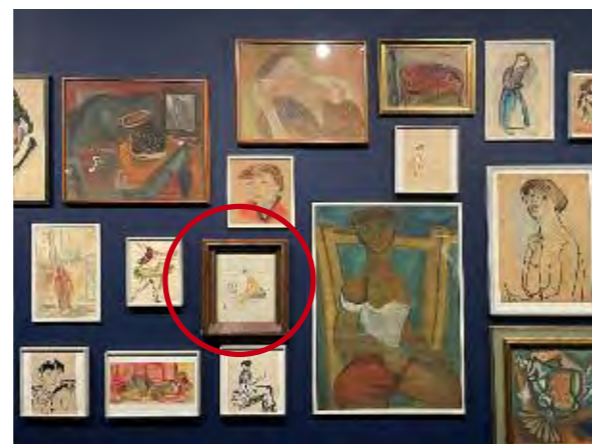
· A bábu megszólal. Anna Margit művészete,

Magyar Nemzeti Galéria, 2024

Kikiáltási ár: 1 400 000 Ft / 3 457 EUR

Becsérték: 2 000 000 – 3 800 000 Ft

Estimated price: 4 938 – 9 383 EUR

Az Anna Margit életmű-kiállítás enteriőr fotója
a Magyar Nemzeti Galériában, 2024

6 | Vörös Géza

(Nagydobrony, 1897 – 1957, Budapest)

Nyári pihenő, 1943

Summer Rest, 1943

30 × 27 cm

Tus, papír | Indian ink on paper

Jelezve jobbra lent: Vörös Géza 43 |

Signed lower right: Vörös Géza 43

Kikiáltási ár: 240 000 Ft / 593 EUR

Becsérték: 360 000 – 440 000 Ft

Estimated price: 889 – 1 086 EUR

8 | Corini Margit
(Kolozsvár, 1897 – 1982, Gyomaendrőd)

Párizsi este
Evening in Paris

56 × 44 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: M. de Corini |
Signed lower right: M. de Corini

Kikiáltási ár: 700 000 Ft / 1 728 EUR
Becsérték: 1 000 000 – 2 000 000 Ft
Estimated price: 2 469 – 4 938 EUR

9 | Börzsönyi Kollarits Ferenc
(Budapest, 1901 – 1963, Budapest)

Nagyvárosi utcaéplet
Street Scene in the City

44 × 55 cm
Olaj, vászon falemezen | Oil, canvas on panel
Jelezve balra lent: Börzsönyi | Signed lower left:
Börzsönyi

Kikiáltási ár: 440 000 Ft / 1 086 EUR
Becsérték: 550 000 – 850 000 Ft
Estimated price: 1 358 – 2 099 EUR

10 | Paizs-Goebel Jenő
(Budapest, 1896 – 1944, Budapest)

Hólepte város, 1929
City Covered with Snow, 1929

50 × 51 cm

Olaj, falemez | Oil on panel

Jelezve jobbra lent: Paizs Goebel 929, Hátoldalon:

Magyar Nemzeti Galéria bírálati száma: 2118/973 |

Signed lower right: Paizs Goebel 929, On the reverse:

Hungarian National Gallery review number: 2118/973

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

• Modern magyar festészet 1919-1964.

Szerk.: Kieselbach Tamás. Budapest, 2004. 705. kép

• Verba Andrea: Paizs Goebel Jenő művészete.

Gondolat, Budapest, 2009, II.51.

IRODALOM | LITERATURE

• Elek Artúr: Fiatalok és legfiatalabbak. Nyugat,
1925. október 1.

• Verba Andrea: Paizs Goebel Jenő művészete.

Gondolat, Budapest, 2009.

Kikiáltási ár: 3 400 000 Ft / 8 395 EUR

Becsérték: 4 400 000 – 7 500 000 Ft

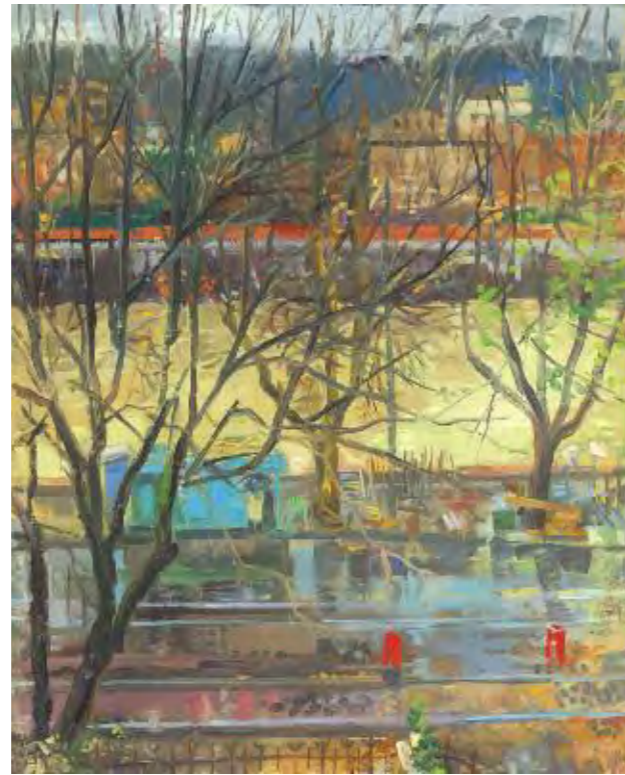
Estimated price: 10 864 – 18 519 EUR

Czóbel Béla: Oktogon (Március 15.), 1906

Duray Tibor: Ősz Rómában, kilátás a Palazzo Falconieriből (Tevere-part eső után, járókelők esernyővel), 1937, magántulajdon

A fiatal Paizs Goebel Jenő 1924-ben jutott el Nemes Marcell ösztöndíjával a francia fővárosba, ahol a tektonikus képépítés öreg mestere, Cézanne hozta lázba és a metafizikus hangulatok fiatal sztárja, Giorgio de Chirico. Alig másfél évet töltött Franciaországban (Barbizonban és Párizsban), majd 1925-ben már az Ernst Múzeumban jelentkezett rajzaival. Elek Artúr, a kor neves műkritikusa a *Nyugat* hasábjain hívta fel a figyelmet a friss tehetségre: „Most Párizsban viaskodik az étellel és onnan küldte el sebtében, de lelke teljes belemerítésével rajzait. Nagyobb feladatokhoz nyúlni odakünn nincsen módja: sem műterme, sem egyebe. De ezeken a ki nem fejlesztett, hatalmas jegyzetein is megismerni az egész embert, akivé majdan lesz. Párizs külvárosának részletei, a banlieu jellegzetes pontjai, Barbizon jelennek meg rajzain, amelyek akár szénnel, akár tussal készültek, mindenképpen festői alkotások. Mindenikben áhított, izzott lelkesedés lüktet.” Amit Paizs Goebel nem tudott megfesteni Párizsban, azt megfestette a következő években Magyarországon, amikor már rendelkezésre álltak a szükséges eszközök. Erről tanúskodik a húszas évek végén „ablakperspektívából” készült városi látképe, amelyen Józsefváros okkervörös, kavargó-hajladozó ecsetvonásokkal megjelenített díszletei között apró emberek tevékenykednek, motoroznak, havat lapátolnak vagy sétálnak.

Borbereki Kovács Zoltán:
Tiberis partján, 1934, Magyar
Nemzeti Galéria, Budapest

A festő monográfusa, Verba Andrea beazonosította az ablakból nyíló kilátás helyszínét: „A húszas évek végétől Paizs Goebel tavasztól ősziig Szentendrén, telente pedig előbb a budapesti Mária Terézia téri elemi iskolának a székesfőváros által művészek számára fönntartott, egyik felső emeleti műtermében, majd a Modok Mária által följánlott Mária utcai műteremben dolgozott. Talán a Mária Terézia téri műterem ablakából örököltette meg a tetők magasságából elé táruló *Hőfödté város* (1929 – II. 51. kép) képét, ahol az épülettömbök mértani kubusai és a hóborította tetők szabálytalan tördelésű parkányai között nyugtalanul hajladozó faágak és pálcikafiguraként tovasiető emberi alakok már a következő korszak jellegzetes motívumkincsét is felvillantják.” Visszaemlékezések szerint a legendás budapesti polgármester, Bárczy István öccse volt a Szent Benedek Gimnázium (a mai Fazekas Gimnázium) igazgatója, aki annyira szerette Paizs Goebel művészetét, hogy az intézmény felső emeletén műtermet biztosított számára. Az utcák és épületek szerkezete alapján a műterem a mai Horváth Mihály tér (az egykori Mária Terézia tér) Baross utcai frontján helyezkedhetett el, a bal oldali lépcsőzetes építmény a barokk Szent József-templom sekrestyéje. A távolban az Őr utca szalad a messzeségben felsejülő budai hegyek kék szilüettjei felé. A ködös hideg levegőben elvesző távlat ellenpontjaként a kép bal alsó sarkában egy tűzpiros virág nyújtogatja fejét, szimbolikus tartalommal töltve meg a városi panorámát.

»A húszas évek végétől Paizs Goebel tavasztól ősziig Szentendrén, telente pedig a budapesti Mária Terézia téri elemi iskolának a székesfőváros által művészek számára fönntartott, egyik felső emeleti műtermében dolgozott.«

VERBA ANDREA

11 | Balla Béla
(Arad, 1882 – 1965, Nagybánya)

Napsütötte ház, 1928
Sunlit House, 1928

40 × 45 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Balla 1928 |
Signed lower left: Balla 1928

Kikiáltási ár: 360 000 Ft / 889 EUR
Becsérték: 480 000 – 600 000 Ft
Estimated price: 1 185 – 1 481 EUR

12 | Glatz Oszkár
(Budapest, 1872 – 1958, Budapest)

Hazafelé (Testvérek), 1938
On the Way Home (Siblings), 1938

70 × 54 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Glatz 1938 |
Signed lower left: Glatz 1938

Kikiáltási ár: 800 000 Ft / 1 975 EUR
Becsérték: 1 000 000 – 1 800 000 Ft
Estimated price: 2 469 – 4 444 EUR

13 | Koszta József
(Brassó, 1861 – 1949, Budapest)

Virágok üvegben, 1920-as évek
Flowers in Bottles, 1920s

50 × 40 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Koszta | Signed lower right: Koszta

IRODALOM | LITERATURE

- Dömötör István: Kiállítások. Napkelet, 1937/2., 134–137.
- Bényi László: Koszta József 1861–1949. Szentés, 1976.
- Egri Mária: Koszta József. Corvina, Budapest, 1989.
- Szinyei Merse Anna: Koszta József (1861–1949) élete és művészete a dokumentumok tükrében. Kogart, Budapest, 2014.
- Szinyei Merse Anna: Koszta József. Kossuth – Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2014.

Kikiáltási ár: 5 500 000 Ft / 13 580 EUR
Becsérték: 7 000 000 – 12 000 000 Ft
Estimated price: 17 284 – 29 630 EUR

Koszta József:
Virágok pohárban,
1910-es évek,
magántulajdon

A különleges hevülettel traktált festékmateriával érzékletessé tett kettős virágcsokor a maga egyszerű szépségében ünnepli a színeket. A tanyasi szoba félhomályában felerősödik a tüzes, kontrasztos kolorit, mintha vakuval villantott volna rá a festő. A cirmos szirmok táncolnak, a terítő fehéren ragyog, az üvegpalackok csillognak, a háttérben pedig kirajzolódik az expresszíven kavargó ecsetvonások dús szövevénye. Az alkotó, Koszta József szenvedélyes festői-séggel, izzó lendületben égő artisztikus ecsetvonásokkal emelte fel az egyszerű csendélettemát a művészet hétköznapi átsugárzó ünnepi magasságába. Ehhez az átlényegítő varázslathoz ihlető környezetre volt szüksége. A korai modernizmus ikonjához, Gauguinhez hasonlóan elvonult a civilizáció elől, de nem Tahitire, hanem a magyar pusztára. Hiszen csak ott tudta megteremteni az „igaz magyar piktúrát”. A „magyar piktúrán” a kor nyelve az ízes, pasztózus, nagy formátumú, a magyar termőföld és a paraszti kultúra televényéből kisarjadó unikális festészetet értette, amelyet az olyan, rokonítható szellemiségű alkotók is képviseltek, mint Nagy István vagy Rudnay Gyula. Első monográfusa, Bényi László érzékletesen magyarázta el, hogy a „hatalmas, sötét égbolton kavargó felhők” monumentális látványához vonzó Koszta miért festett sokszor „kecses, gyengéd hajlású, apró rajzú” virágokat: „Itt is a valósághoz hűséggel közelítő mestert ismerjük fel benne. Az egyszerű falusi virágok a maguk természetes színében és formai gazdagságukban ragadják meg. Kedveli harsány piros színeiket és meglátja a fehér virágok nagyon gazdag színárnyalatait. Megőrül a barna, nedvességtől zöldben játszó cserépnek, a fehér kőtányérnak, s a virágok puha szirmai mellett érvényesíti ezeknek kemény anyagszerűségét. Nem készít mesterkélten elrendezett, nem fest pompás vázában rafináltan csoportosított szalonvirágot. [...] Virágcsendéleteiben ugyanazt a gazdag színvilágot látjuk, amely népünk művészi képzeletét is megtermékenyítette, azt, melyet népművészetünk is tükröz.”

Anne Vallayer-Coster: Rózsás csendélet kristályvázában, magántulajdon

14 | Szónyi István
(Újpest, 1894 – 1960, Zebegény)

Zebegény (Dunakanyar)
Zebegény (Danube Bend)

21 × 34 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve jobbra lent: Szónyi | Signed lower right: Szónyi

Kikiáltási ár: 260 000 Ft / 642 EUR
Becsérték: 380 000 – 500 000 Ft
Estimated price: 938 – 1 235 EUR

15 | Boldizsár István
(Orosháza, 1897 – 1984, Budapest)

Nyáron a kastélykertben, 1942
Summer in the Castle Garden, 1942

56 × 62 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve jobbra lent: Boldizsár | Signed lower right: Boldizsár

Kikiáltási ár: 600 000 Ft / 1 481 EUR
Becsérték: 800 000 – 1 400 000 Ft
Estimated price: 1 975 – 3 457 EUR

16 | Mikola András
(Nagypeleske, 1884 – 1970, Nagybánya)

Itáliai táj (Chioggia), 1913
Italian Landscape (Chioggia), 1913

100 × 128 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve balra lent: Mikola A. 1913 Chioggia |

Signed lower left: Mikola A. 1913 Chioggia

VÉDETT | NO EXPORT

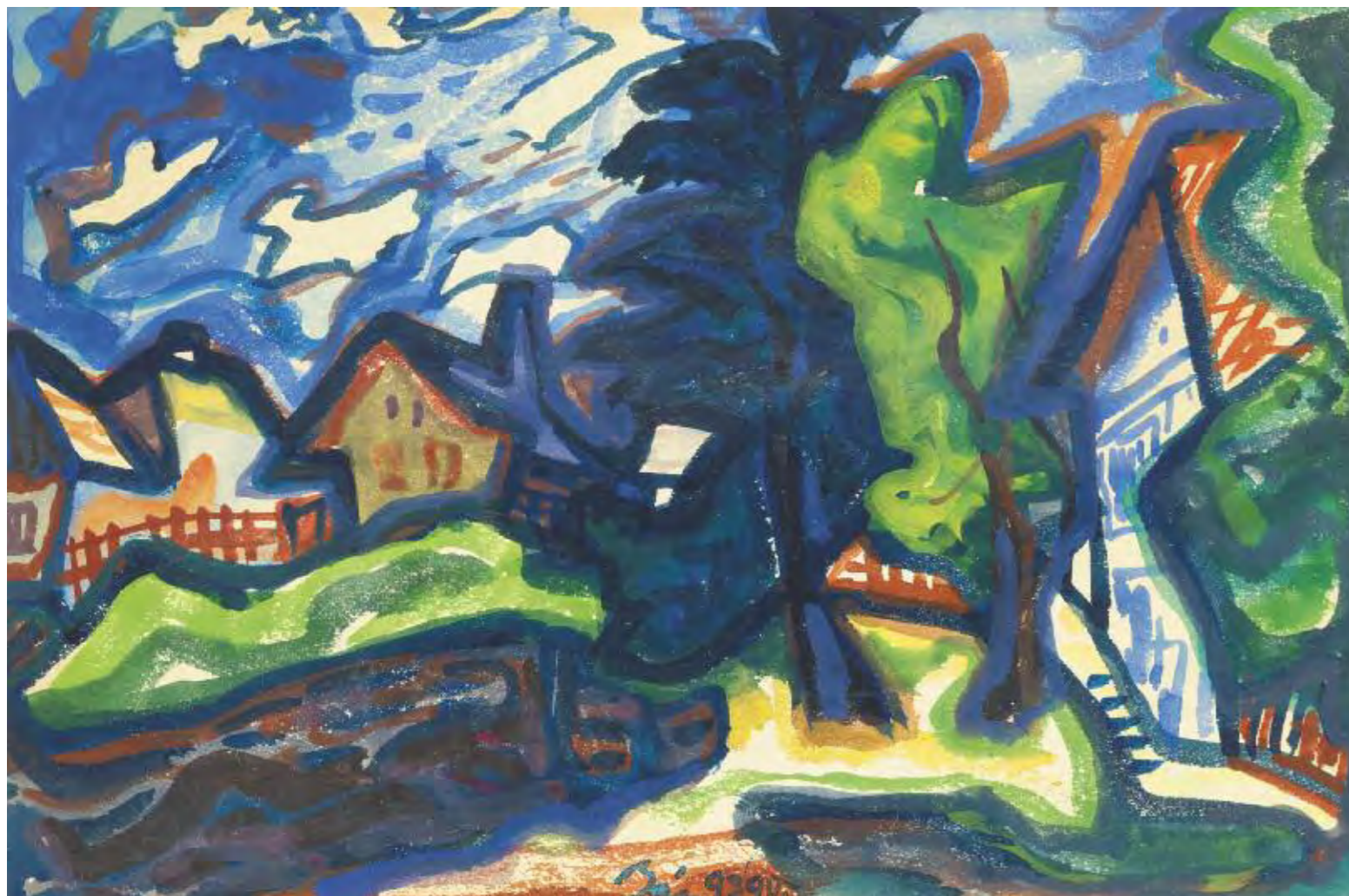
Kikiáltási ár: 600 000 Ft / 1 481 EUR

Becsérték: 1 200 000 – 1 800 000 Ft

Estimated price: 2 963 – 4 444 EUR

Claude Monet: Venence, 1908, magántulajdon

17 | Bán Béla
(Budapest, 1909 – 1972, Tel-Aviv)

Expresszív táj, 1939
Expressive Landscape, 1939

16 × 24 cm
Akvarell, papír | Watercolor on paper
Jelezve középen lent: Bán 939 VI. |
Signed lower middle: Bán 939 VI.

Kikiáltási ár: 240 000 Ft / 593 EUR
Becsérték: 420 000 – 600 000 Ft
Estimated price: 1 037 – 1 481 EUR

18 | Bótos Sándor
(Szolnok, 1921 – 1997, Szolnok)

Francia csendélet, 1969
French Still-Life, 1969

60 × 80 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Bótos S. 69. |
Signed lower right: Bótos S. 69.

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 605 EUR
Becsérték: 900 000 – 1 500 000 Ft
Estimated price: 2 222 – 3 704 EUR

19 | Scheiber Hugó
(Budapest, 1873 – 1950, Budapest)

Varieté (Hölgy fátyollal), 1929 körül
Variety (Lady with a Veil), c. 1929

32 × 40 cm
Pasztell, papír | Pastel on paper
Jelezve középen lent: Scheiber H. |
Signed lower middle: Scheiber H.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Molnos Péter: Scheiber Hugó.
Festészet a jazz ritmusában. Kieselbach Galéria,
Budapest, 2014, 367.

IRODALOM | LITERATURE

· Molnos Péter: Scheiber Hugó.
Festészet a jazz ritmusában.
Kieselbach Galéria, Budapest, 2014.

Kikiáltási ár: 3 600 000 Ft / 8 889 EUR
Becsérték: 4 800 000 – 6 000 000 Ft
Estimated price: 11 852 – 14 815 EUR

Divatfotó

Scheiber Hugó:
Válaszúton,
magántulajdon

A fiatal szőke dizőz fején rózsaszín kalap, hozzátűzött fekete szívecskékkel díszített, fodrozódó fátyol ereszkedik alá az arca előtt. Kékre festett szemét lehunyja hullámvonal alá stilizált szemöldöke alatt. Meztelen vállait csak a koktéluha két fekete pántja rajzolja ki a háttér fehér sávja előtt. A pályája csúcán álló Scheiber Hugó az art deco áramvonalas egyszerűségkultuszának szellemében dolgozta fel az érzéki témát. A bal oldalt feltűnő motívumban, az íves vonallal elválasztott körben egy olyan elámult férfitekintetet fedezhetünk fel, amilyen a *Bárhölgy monoklis urak között* című képen (1930 körül, magántulajdon) pislog a szőnyegszerűen geometrizált nőalakra. „Scheiber Hugó – aki Európában és Amerikában egyaránt feltűnést keltett művész – rendkívül eredeti tehetség. Miért keresnénk gyökereit az olasz futurista fes-

tésben és miért hangsúlyoznánk, hogy az expresszionizmus hatása ráégette bélyegét stílusára?” – kérdezte Tamás Ernő kritikus a *Pesti Hírlap*ban megjelent 1929-es recenziójában, próbálva beskatulyázni azt a stílus, amelyet mi már art decónak nevezünk. Majd folytatja: „Scheiber Hugó sajátos képei igazolják, hogy megtalálta eredeti kifejezőmódját, amely egyéni kompozícióit erőteljes harmóniában tárja elélnk. [...] művészete rokon a jazz-zenevel – jazz-festészet ez abban az értelemben, amint van művészi értékű, a korhangulatot kifejező jazz-muzsika. [...] A Bárhölgyek félvilágítású arctanulmányai és környezetrajza a mulatóhely-hangulatot idézve jellemzik a lokáléletet és a bárhölgyek arcát, mozdulatait.”

20 | Klein Ferenc

(1910 – 1930)

Óbudai látkép, 1930 körül

View of Óbuda, c.1930

63,5 × 52,5 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Hátoldalon: Klein Ferenc hagyatéki bélyegző |

On the reverse: Inheritance stamp of Ferenc Klein

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor a művész családjának hagyatékában

Kikiáltási ár: 2 600 000 Ft / 6 420 EUR

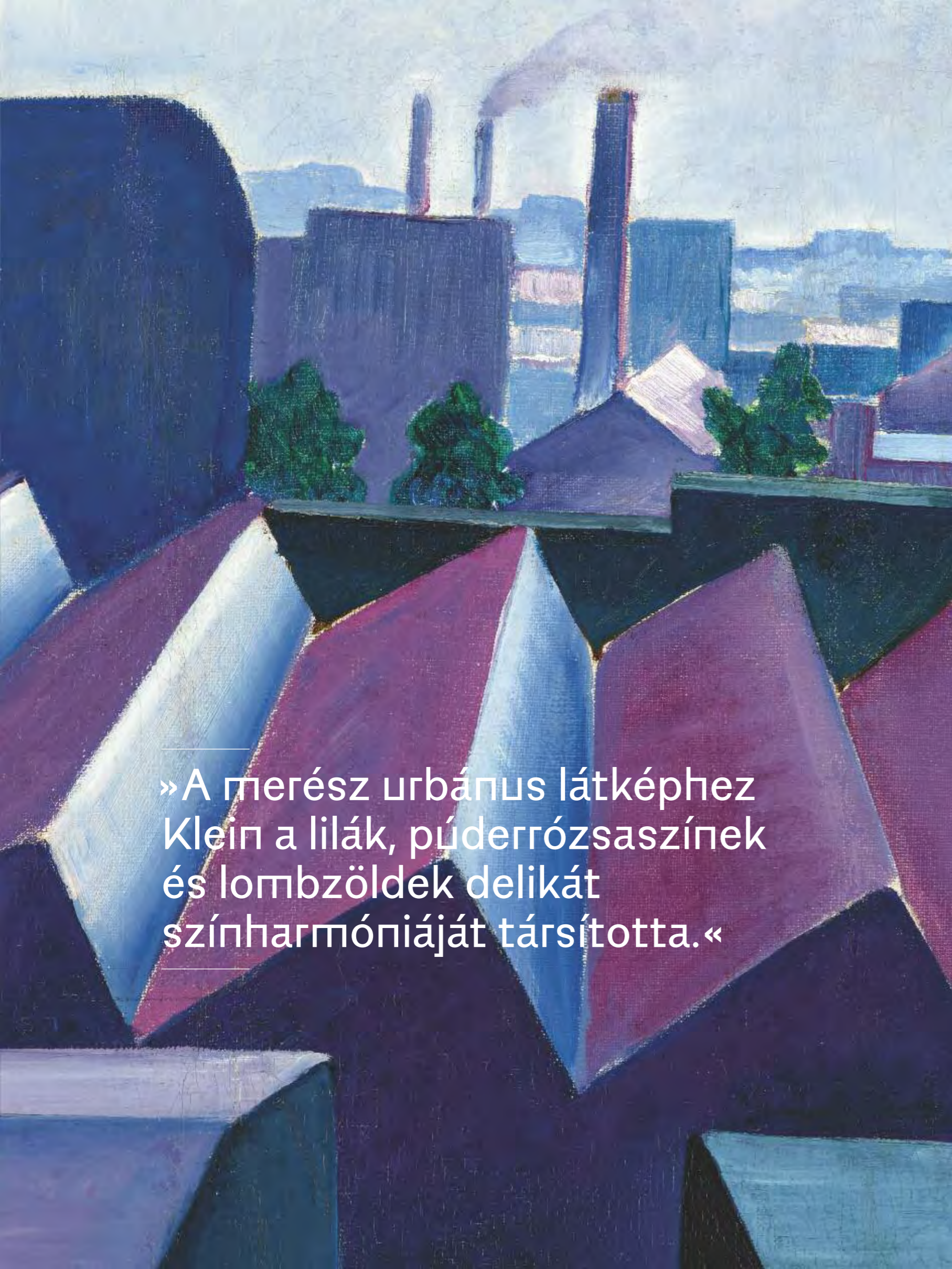
Becsérték: 3 600 000 – 6 000 000 Ft

Estimated price: 8 889 – 14 815 EUR

Marie Vassilieff: Háztetők, 1915, magántulajdon

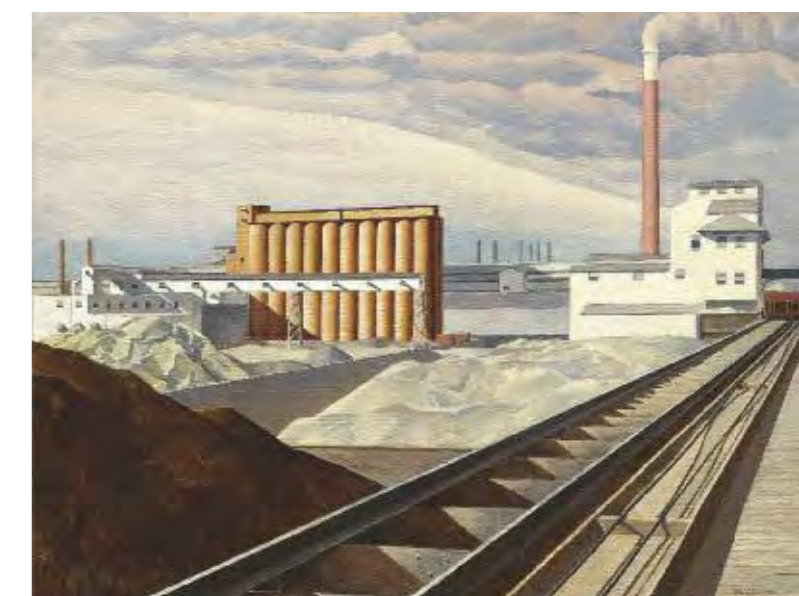
»A merész urbánus látképhez Klein a lilák, púderrózsaszínek és lombzöldek delikát színharmóniáját társította.«

Klein Feenc: Nagyvárosi ritmus (Városkép piros gyárkéménnyel és gőzmozdonnyal), 1930 körül, magántulajdon

Klein Ferenc modernista kompozíciója nagy szenzációt keltett az előző árverésen. A semmiből előbukkant kölyökzseni hibátlan ritmusú nagyvárosi látképe előhívta az eddig rejtőzködő, rövid életműből a „párdarabját”. Míg a korábbi festményt a jobb oldalra húzó, vízszintes dinamika határozta meg, a most vizsgált alkotást a távlati perspektíva függőleges felosztása szervezi. Az előtérben a felülvilágító ablakos gyártócsarnokok farkasfogas tetőrendszere szűkül össze legyezőszerűen, a távoli – minden bizonnyal budai – nagyvárosi panoráma felé irányítva a néző tekintetét. Bal oldalt nagy tárolótartály, a lépcsőzetes mellvérten túl fák, sátoztetők, magas házak és kémények. Mintha az alkotó maga is egy kémény tetejére kapaszkodott volna fel (minden bizonnyal Óbudán), hogy szinte madárperspektívából örökítse meg a modern metropolisz látványát. A festmény hűvös eleganciáját nézve nehéz elhinni, hogy a fiatal alkotónak esélye sem volt megismerni olyan nagy kortársainak művészetét, mint például amerikai Charles Sheeler. A merész urbánus látképhez Klein a lilák, púderrózsaszínek és lombzöldek delikát színharmóniáját társította. A művész korai halála miatt nem tudta befutni a neki rendelt pályát. Pedig ezzel a nagyvárosi tájképpel telibe találta a húszas évekbeli korszellemet. Hűvös eleganciája az art deco letisztult dekorativitását idézi, a metropoliszt átformáló víziója az aktivisták és a Bauhaus modernista szerkesztési elveit, az ipari negyed választó érdeklődése pedig az amerikai precizionisták témavilágát. Klein az előtéri tetőkből és házakból úgy gyúrt geometrikus pasztikát, hogy közben megtartotta a perspektivikus látványt. Nagy vesztesége a két világháború közötti magyar művészetnek, hogy rövid életpályája nem hagyta a maga gazdagságban kivirágoztatni festészetét.

»Hűvös eleganciája az art deco letisztult dekorativitását idézi, a metropoliszt átformáló víziója az aktivisták és a Bauhaus modernista szerkesztési elveit, az ipari negyed választó érdeklődése pedig az amerikai precizionisták témavilágát.«

Charles Sheeler, Klasszikus tájkép, 1931, National Gallery of Art, Washington

Faragó Endre
Art deco varieté

21 | Faragó Endre
(Budapest, 1901 – 1943 körül)

Art deco varieté (Orfeumban), 1929
Art Deco Variety, 1929

45,5 × 38 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Faragó 929 | Signed lower right: Faragó 929

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Molnos Péter: Megtalált képek. Felfedezések és meglepetések az elmúlt 20 év műkereskedelméből. Kieselbach Galéria, Budapest, 2024, 267., 268., 269.

IRODALOM | LITERATURE

- Négy kiállítás. Esti Kurír, 1927. december 6.
- LXXI-ig csoportkiállítás katalógusa. Cziffery József, Faragó Endre, Heller András, Pohárnok Zoltán, Sreier András, Teplánszky Sándor, néhai Pogány Ferenc festőművészek, Grünwald Valéria szobrászművésznő művei. Nemzeti Szalon, Budapest, 1931.
- Y. E. [Ybl Ervin]: Az Ume kiállítása. Budapesti Hírlap, 1931. február 1.
- (D. A.): Csoportkiállítás a Nemzeti Szalonban. Magyarság, 1931. április 22.
- m. v.: Csoportkiállítás a Nemzeti Szalonban. Nemzeti Ujság, 1931. április 22.
- (e. a.) [Elek Artúr]: Képzőművészet. A Nemzeti Szalon csoport kiállítása. Ujság, 1931. április 22.
- Mátrai Vilmos: Képzőművészeti szemle. Katolikus Szemle, 1931/4., 297–301.
- Edward Lucie-Smith: Art deco painting. Phaidon, London, 1990.

Kikiáltási ár: 8 000 000 Ft / 19 753 EUR

Becsérték: 13 000 000 – 18 000 000 Ft

Estimated price: 32 099 – 44 444 EUR

Gino Severini: Boulevardon, 1911, Estorick Collection, London

Scheiber Hugó: Villamoson, 1925 körül, magántulajdon

faragó 929

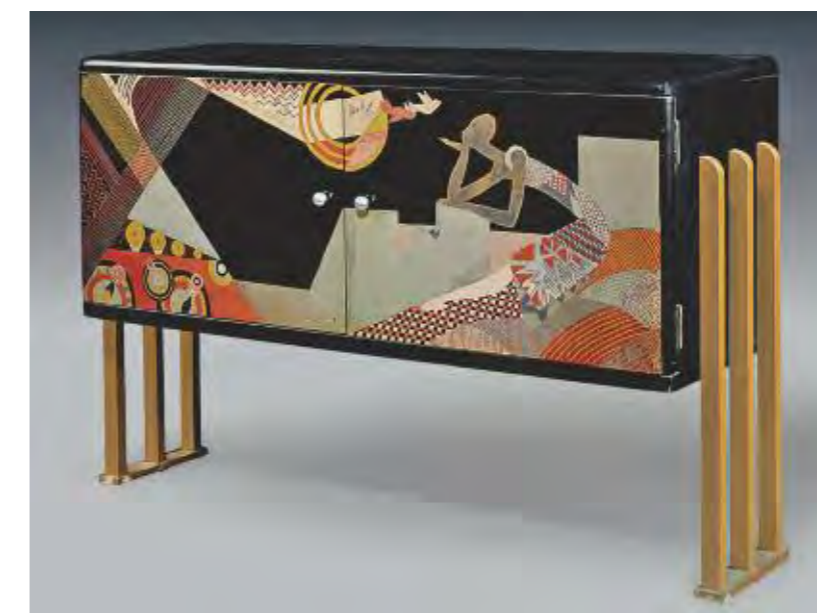

»életté vált geometria«

MÁTRAJ VILMOS

Pályafutás a vészkorszak árnyékában

A két világháború közötti magyar festészet modernizmussal érintkező art deco világból újabb és újabb ismeretlen remekművek bukkannak elő. Krocák Emil vagy Klein Ferenc mellett most Faragó Endre geometrizáló modern alkotása került elő. Faragó rövid életrajzát csak korabeli újságcikkekből és utalásokból lehet összeállítani. A gimnázium után Podolini-Volkman Artúr szabadiskolájában kezdte festészeti tanulmányait. Ebből a húszas években működő modern műhelyből olyan tehetségek rajzottak ki, mint az op art világsztár, Vásárhelyi Győző (Victor Vasarely), az Oscar-díjas filmes, Trauner Sándor vagy hazai modernség ikonja, Korniss Dezső. Faragó sem állapodott meg a hazai művészképzésben, hanem a modern művészet központjában, Párizsban tanult tovább. A patinás Julian Akadémián és a Colarossin tökéletesítette festészeti tudását. 1927-ben már Pesten, a Szervita téren mutatta be – fiatal pályatársaival együtt – színelemző, impresszionisztikus műveit, kivívva a sajtóban a „figyelemre méltó tehetség” címkét. Hamarosan rendszeres kiállítója lett a Nemzeti Szalon, a Munkácsy Céh és az LIME tárlatainak. Nemcsak szerepelt a Vaszary János körüli, modern szemléletű fiatalokat összegyűjtő LIME kiállításán 1931-ben a Nemzeti Szalonban, de a kritika is díjazta merész geometrikus nyelvezetét. Ybl Ervin a „geometrizálását” értékelte, míg Mátrai Vilmos szerint „*Asztalnál* c. képe szinte az életté vált geometria, kitűnő plakátszínek mellett”. (Az „életté vált geometria” találó kifejezés a most vizsgált kompozíció leírására is.)

A neves francia bútortervező, Jean Dunand art deco szekrénye, 1930 körül

A festő Sonia Delaunay által tervezett ruhákat viselő nők Martel Brothers kubista beton fái előtt az art deco vásár idején, 1925

Pár hónappal később Faragó gyűjteményes anyaggal szerepelt a Nemzeti Szalon csoportos kiállításán, de a párizsias geometrikus szellem ilyen sűrűségben már megfeküdt a korabeli konzervatív cikkrók gyomrára. A szélsőjobboldali *Magyarság* kritikusa szerint „Faragó Endre differenciált, geometrikus festményei csak külön-külön érdekesek, így, egy tömegben, bizony, nagyon unalmasak”. A *Nemzeti Ljság* kritikusa bizonyára hasonlóképpen nem ismerte se Mondrian, se a Bauhaus absztrakt művészetét, amikor így írt az ifjú tehetségről: „Faragó Endre sík applikációit, erőszakolt szín- és formaszintézisét nem tartjuk szerencsés iránynak. Ez a leegyszerűsítés sokkal komplikáltabb annál, mint aminek a helyébe lép. Akkor minek? Csak a játékért – ez aligha művészi szempont.” Csak az olyan öreg veteránok ismerték fel új, geometrikus képeiben is a potenciált, mint Elek Artúr, aki az *Ljság*ban dicsérte: „Faragó Endre akár a természetet festi, akár geometriai tételekbe foglalja a természetet, érdekes tehetség. Ötletes és ízléses művész.” A harmincas évek első felében Faragó grafikai munkáit a Budai Szépművészeti Társulat tárlatain állította ki. Az ígéretes pályakezdés ellenére neve rövid idő alatt kikopott a fővárosi kiállítóhelyek katalógusaiból. A családi emlékezet szerint a zsidótörvények miatt plakátraajzóként és grafikusként volt kénytelen boldogulni, míg 1942-ben be nem hívták munkaszolgálatra, ahonnan már sosem tért vissza. Akárcsak Farkas István vagy Ámos Imre sorsa, az övé is a magyar festészet történetének szomorú fejezetéhez kapcsolódik, őt is a holokauszt ragadta el. A most felbukkant art deco hírvivő mutatja, hogy szerencsésebb körülmények között Scheiber Hugó vagy Schönberger Armand színvonalához közel álló modernista életművet teremthetett volna.

Art deco párizsi ihletre

Szőnyegszerűen szerkesztett art deco kompozíció. A fiatal Faragó Endre enyhén rövidülő, dőlő geometrikus rácsba szervezte a bársonyszékeken ülő úri közönséget. Négyzetes szmokingos urak kalapban, mellettük könyöklő bubifrizurás nők. Mintha egy varieté vagy egy színház nézőtere alakulna át modernista kockalátomássá. A kezekben műsorfüzetek és legyezők, az egyik széken egy üres helyet foglaló cilinder. A precízen megszerkesztett képmezőket homogén ecsetkezeléssel töltötte ki a fiatal festő. A sematizált figurák körül kristályos absztrakt kompozícióvá lényegült át a zsöllék vörös ülőkéje, lilás háttámlája és barna karfája. A fiatal, alig ismert művész a legjobb fajta franciás modernizmusból táplálkozott a húszas években, a magyar art deco festészet korai csúcscarabját teremtve meg.

Pierre-Louis Flouquet: Kompozíció, 1928 körül, Musée de Grenoble

»Az art deco – szintetikus kubista hibrid festmények jelentős részét olyan külföldi művészek alkották a 20-as években, akik Párizsban dolgoztak. Többségük a kubizmushoz Léger-n keresztül kapcsolódott, aki a külföldi jelentkezők szemében elfoglalta Matisse nagymesteri pozícióját.«

EDWARD LUCIE-SMITH

1925-ben nyílt meg Párizs szívében a grandiózus nemzetközi modern iparművészeti és iparmű kiállítás, azaz az art decónak később nevet adó *L'Exposition internationale des arts décoratifs et industriels modernes*. A nagyszabású expóra számtalan ideiglenesen felhúzott épület készült: lépcsőzetes tömbök, klasszikus aktszobrokkal és geometrikus ornamentikával díszített oszlopsorok és lecsupaszított, modern kockapavilonok. Az art deco az iparművészet és az építészet irányában gondolta tovább az előző másfél évtizedet meghatározó kubista festészet geometrizáló esztétikáját. A képzőművészet területén mindent átjárt a kései kubizmus modern szellemisége a polgári otthonokra áthangszerelt, divatos változatban. A festők – például az orfizmust útjára bocsátó Delaunay vagy az absztrahált geometriát képviselő Pierre-Louis Flouquet – a kubizmust fejlesztették tovább. Az art deco festészetről nagy hatású könyvet író Edward Lucie-Smith szerint számos külföldi művész csatlakozott a friss irányzathoz: „Az art deco – szintetikus kubista hibrid festmények jelentős részét olyan külföldi művészek alkották a 20-as években, akik Párizsban dolgoztak. Többségük a kubizmushoz Léger-n keresztül kapcsolódott, aki a külföldi jelentkezők szemében elfoglalta Matisse nagymesteri pozícióját.” A most vizsgált festményt nézve nem lehet kérdéses, hogy közéjük tartozott a Párizsban tanult magyar Faragó Endre is, akinek művészetét átjárta a kubizmussal kevert art deco friss és divatos szellemisége.

22 | Scheiber Hugó
(Budapest, 1873 – 1950, Budapest)

Bárhölgy berlini lokálban (Bártünder), 1931
Bar Lady in a Berlin Night Club, 1931

66 × 50 cm
Szén, papír | Charcoal on paper
Jelezve középen lent: Scheiber H. |
Signed lower middle: Scheiber H.
A hátoldalon kéziratos felirat:
Dr. Neményi Bertalan tulajdona nem eladó

PROVENIENCIA | PROVENANCE
Egykor dr. Neményi Bertalan gyűjteményében.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· Molnos Péter: Scheiber Hugó. Festészet a jazz ritmusában.
Kieselbach Galéria, Budapest, 2014, 472

Kikiáltási ár: 4 400 000 Ft / 10 864 ELR
Becsérték: 7 000 000 – 10 000 000 Ft
Estimated price: 17 284 – 24 691 ELR

Scheiber Hugó: Táncolók, 1932 körül, magántulajdon

»A két világháború közötti évek népszerű budapesti képes hetilapja, Az Ujság Vasárnapja 1931 őszén egész oldalas válogatással népszerűsítette Scheiber Hugó művészetét. Az öt reprodukált műalkotás közül a most bemutatott Bártünder című kép a második«

A két világháború közötti évek népszerű budapesti képes hetilapja, *Az Ujság Vasárnapja* 1931 őszén egész oldalas válogatással népszerűsítette Scheiber Hugó művészetét. Az öt reprodukált műalkotás közül a most bemutatott *Bártünder* című kép a második, amely előkerült az elmúlt években, közel egy évszázados lappangás után, külföldi magántulajdonból. Érdekes módon egykor mindkét mű a 20. századi magyar műgyűjtés legtitokzatosabb gyűjteményét, Neményi Bertalan nemzetközi mércével mérve is figyelemre méltó kollekcióját gazdagította.

Neményi a rejtőzködő gyűjtők típusát testesítette meg: amíg élt, nem születtek róla cikkek, s kiváló kollekciója paradox módon csak a felbomlása után vált szélesebb körben ismertté. Mindaddig csupán a bennfentesek tudtak a Vörösmarty utcai lakásban felhalmozott kincsekről. A gazdag zsidó családból származó, Fiumében gyerekeskedő, majd Pesten jogi diplomát szerző Neményi Bertalan szinte csodagyerek hírében állott: kordedzvémmennyel, 15 évesen érettségizett, s azonnal felvették a jogi egyetemre. Az angolul, olaszul, németül és franciául egyaránt kiválóan beszélő fiatalember már az 1910-es évek elején hírnevet szerzett köz-

Az Ujság Vasárnapjának egy oldala Scheiber Hugó műveivel, balra középen a Bártünder részlete, 1931

gazdasági és szociológiai tárgyú publikációival, majd ügyvédi irodát alapított, később pedig az Egyesült Izzó egyik igazgatójaként a kiválóan prosperáló vállalat jogi osztályát vezette. Műgyűjtőként mindig igyekezett a háttérben maradni, ráadásul olyan értékekre koncentrált, amelyek felfedezésében is oroszlánrészt vállalt: a legmodernebbekre, a nagy magányosokra és a naiv művészekre irányult figyelme. Jellemző módon a róla szóló első komolyabb cikk csupán közvetlenül a halála után, 1947 decemberében jelent meg. A *Népszava* írásából megtudhatjuk, hogy a szenvedélyes kép- és könyvgyűjtő Neményi „rengeteget utazott külföldön és üzleti útjairól értékes képekkel tért haza”. Mint legtöbb komoly gyűjtőtársa, a német megszállást követő napokban ő is a Hitelbank páncéltermeiben helyezte el képgyűjteményének legtöbb darabját, ám az ostrom után – köszönhetően a „felszabadító” szovjet csapatoknak – a széfje üresen tátongott. A hatalmas veszteség miatt érzett fájdalmat és dühöt csupán az enyhítette, hogy a kollekció egy részét Neményi nem a bankban, hanem az ismerőseinél helyezte el, s ezek zömmel átvészelték a tragikus hónapok turbulens eseményeit. A gyűjtő halála után elkészített, ma a Fővárosi Levéltárban őrzött hagyatéki leltárból azt is tudjuk, hogy Gulácsy, Ferenczy és Rippl-Rónai képei mellett a legtöbb festmény és grafika éppen Scheiber Hugó életművéből maradt a tragikus hirtelenséggel New Yorkban elhunyt Neményi budapesti otthonában.

Részlet Neményi Bertalan Vörösmarty utcai lakásából Rippl-Rónai József, Gulácsy Lajos, Szinyei Merse Pál, Nagy Balogh János és Csontváry Kosztka Tivadar alkotásaival, 1940 körül

Neményi a magyar gyűjtők sorában igazi kakukktojásnak számít. Többek között Manet, Munch, Utrillo, Schiele, Toulouse-Lautrec, Chagall, Kandinszkij, Modigliani, Kokoschka, Klimt, Otto Dix és Paul Klee munkái fémjelzik szokatlanul nyitott és modern szemléletű válogatását. Míg a nemzetközi nagyságokat zömmel grafikák képviselték, addig a kollekció magyar részében a rajzok mellett jelentős olajképek, nemegyszer igazi főművek sorjáztak. Ferenczy Károlytól öt festmény és jó pár grafika, Rippl-Rónaitól 25 mű, Derkovits Gyulától négy jelentős festmény, Gulácsytól 14, Csontvárytól pedig – nem tévedés – összesen 13 alkotás, vagyis az egész életmű több mint egytizede szerepel a Neményi által összeírt műtárgylistákon. Mindezek tudatában könnyen elképzelhető, micsoda lenyűgöző kép fogadhatta a látogatót annak idején az ügyvéd Vörösmarty utca 45. szám alatti, második emeleti lakásán. Bár e virtuális látogatás során döntően valóban csupán a képzeletünkre hagyatkozhatunk, ám fennmaradt egy apró fénykép, mely némileg segít felidézni e nagyszerű miliót.

Scheiber Hugó: Bendzsós duó, 1930 körül, magántulajdon

A fotón Rippl-Rónai József pasztelljei dominálnak, de Szinyei Merse Pál, Gulácsy Lajos és Nagy Balogh János egy-egy festménye is feltűnik, a hátsó szobában pedig Csontváry jelenleg is lappangó, monumentális méretű remekműve szerénykedik: a mindaddig sosem reprodukált, feltehetően egy orosz múzeum raktárában porosodó *Jupiter temploma Balbekben* című kompozíció. Ebben a környezetben, minden bizonnyal gondosan grafikai tárlókba helyezve töltötte „életének” első évtizedeit Scheiber néhány hónapja felbukkant alkotása, a kiváló kvalitású, tökéletes állapotban megőrzött *Bártünder*.

MOLNOS PÉTER

23 | Schönberger Armand
(Galgóc, 1885 – 1974, Budapest)

Art deco város (Rózsadomb), 1930
Art Deco City (Rose Hill), 1930

86 × 65,5 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve balra lent: Schönberger 1930 |

Signed lower left: Schönberger 1930

IRODALOM | LITERATLRE

- i.e.: A Tamás-galériában... Népszava, 1930. március 12.
- András Edit: Schönberger Armand. Corvina, Budapest, 1984.
- Witttek Zsolt: Schönberger Armand. Orlikon, Budapest, 2008.

Kikiáltási ár: 8 500 000 Ft / 20 988 ELR

Becsérték: 15 000 000 – 25 000 000 Ft

Estimated price: 37 037 – 61 728 ELR

Schönberger Armand:
Város a donboldalon, 1928,
magántulajdon

Robert Delaunay: Három ablak, torony és óriáskerék, 1912,
Museum of Modern Art, New York

Schönberger Armand: Út és házak,
1929, magántulajdon

Schönberger Armand lakcíme az 1928-as Budapesti cím- és lakásjegyzékben

SCHNEIDER OSZKAR, II, ÜRDÖS-U. 20.
 Schneider Eta, I, villányi út 12.
 — Károly, II, fillér-u. 35.
 Schönberger Armand, II, Margit-kör-
 út 11.
 Schramm Viktor, I, Mészáros-u. 10.
 Schultz Ilia, IV, Irányi-u. 15.
 Schwarz Elza, VII Csenger-u. 50

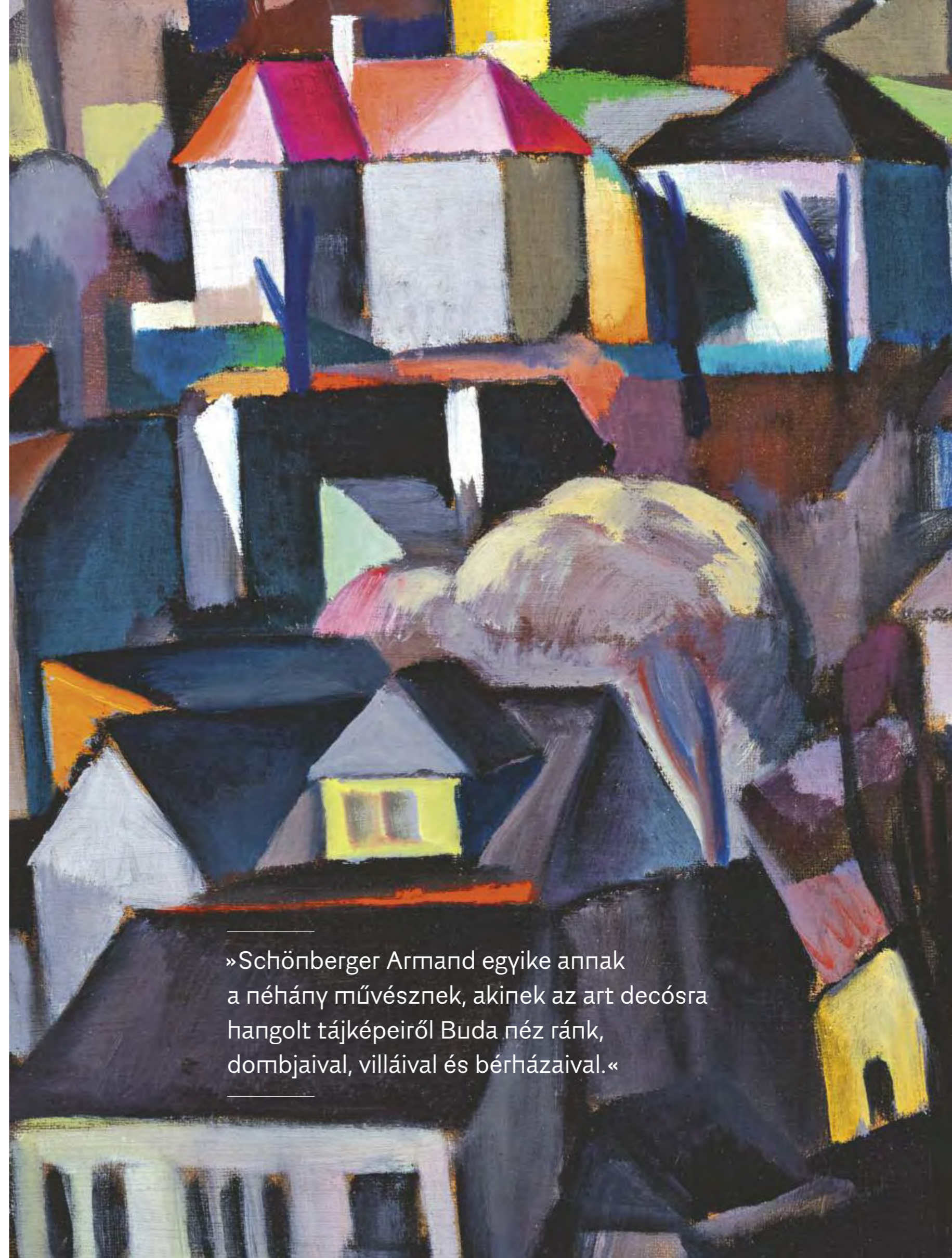
A kép előterében út kanyarog a hullámzó domboldalon. A középtérben a kubizmus szürkésbarnájában tartott egy-két emeletes házak sorakoznak. Finoman dőlnek balra az expresszionista „szél” hatásra. A sötét kubusok közül kiragog egy-egy frivol szín: itt egy rózsaszín házfal, ott egy zöld kapu. A középtér tömbjei felett világos napsütésben trónolnak a dombtető harsány épületei. A csúcs köré rendeződő kék ívek – mintha rádióhullámok lennének – tanúskodnak arról, hogy Schönberger nemcsak Picasso és Braque analitikus kubizmusát tanulmányozta 1910 környékén, amikor Párizsban járt, hanem Robert Delaunay orfizmusát is. Ő irányította a cézanne-i alapokon álló modern városképfestészet figyelmét a fény misztériuma felé, megágyazva az art deco dekoratív szerkesztésmódjának.

Rómer Flóris (Zárda) utca
 a Margit körút felé nézve, 1943
 (fotó: Fortepan / Saly Noémi)

A két világháború közötti festők többsége Szentendre macskaköves síkatorait és barokk templomait festegette, a fővárosiak pedig a szédületes tempóban fejlődő modern Pest bérpalotáit és bulvárait. Schönberger Armand egyike annak a néhány művésznek, akinek az art decósra hangolt tájképeiről Buda néz ránk, dombjaival, villáival és bérházaival. A világot megjárt festő 1915-ben költözött a Margit körüti műteremlakásba fiatal feleségével, Fürt Gitta költőnővel. Ettől kezdve közel húsz esztendőn át újra és újra megfestette imádott otthonának szűkebb környezetét, a lakás emeleti ablakából kitaruló kilátást. A Margit körüttől pár perc sétára található környék, a Rózsadomb szélén sorakozó házak és az emelkedőre felkigyózó utak felismerhetők kompozícióin, bár Schönberger nem törekedett fényképszerű pontosságra, inkább a nagyváros kubisztikus tömbjeinek dekoratív rendje foglalkoztatta.

1930-ban Schönberger gyűjteményes kiállítást rendezett a neves Tamás Galériában. A városi vedutákból és aktokból álló kiállításról az összes fővárosi lap megemlékezett. A Népszava kritikus is értékelte festészetének érett korszakát: „Művészösztöne fölszívta magába mindazt, amit a legújabb irányok érték gyanánt kitermeltek, ám ez csupán keret egyéni mondanivalója számára. A kubizmust csaknem teljesen maga mögött hagyta, s kompozícióinál különösképpen azok benső ritmusának kihangsúlyozására törekszik. Ez a ritmus nála mindig az érzések, a bensőséges áhítat muzsikáját érzékelteti.” A korabeli kritika nem pontosan értette meg azt, amit mi már tudunk: Schönberger a klasszikus avantgárd izmusáiból, a kubizmus rendjéből és az expresszionizmus formatorzításaiból egy újfajta modernséget, az art deco stílusvilágát teremtette meg.

»Schönberger Armand egyike annak a néhány művésznek, akinek az art decósra hangolt tájképeiről Buda néz ránk, dombjaival, villáival és bérházaival.«

24 | Szentandrassy István
(Budapest, 1958 – 2020, Budapest)

Álom, 2015
Dream, 2015

80 × 90 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Szenty, Jelezve a hátdalón: Szenty 2015
és egyéb autográf felirat | Signed lower left: Szenty, Signed
on the reverse: Szenty 2015 and other autograph inscription

Kikiáltási ár: 950 000 Ft / 2 346 EUR
Becsérték: 1 300 000 – 1 800 000 Ft
Estimated price: 3 210 – 4 444 EUR

Cigány festészet.
Magyarország 1969–2009
Szerk.: Zsigó Jenő. könyv borítója

25 | Balázs János
(Alsókubin, 1905 – 1977, Salgótarján)

A mesemondó
Fairy-Tale Teller

35 × 75 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve jobbra lent: Balázs János |
Signed lower right: Balázs János

Kikiáltási ár: 1 500 000 Ft / 3 704 EUR
Becsérték: 1 800 000 – 2 400 000 Ft
Estimated price: 4 444 – 5 926 EUR

Balázs János: Cigány méltósággal.
Szerk. Kolozsváry Marianna,
2009. könyv borítója

26 | Klie Zoltán
(Szekszárd, 1897 – 1992, Budapest)

Őszi erdő, 1930-as évek
Autumn Forest, 1930s

80 × 60 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Klie, Hátoldalon a vakrámán: Klie Zoltán |

Signed lower right: Klie, On the reverse: Klie Zoltán

IRODALOM | LITERATURE

· Kopócsy Anna: Klie Zoltán. A kozmikus festő.

Zsitva Tibor, Budapest, 2005.

· Merítés a KLT-ből VII. Klie Zoltán (1897–1992)

festőművész emlékkiállítása. Haas Galéria, Budapest, 2003.

Kikiáltási ár: 7 500 000 Ft / 18 519 EUR

Becsérték: 9 000 000 – 16 000 000 Ft

Estimated price: 22 222 – 39 506 EUR

Mesebeli elvarázsolt erdőként hajladoznak a fák a vörös-ló okker izzó fényében. A Párizst megjárt fiatal festő érzékeny pszichéje látomássá oldotta az erdőséget. A fák pulzáló, összeölelkező oszlopsorrá lényegülnek át, mintha egy gótikus templom alakulna át óriási, érző élőlénné. Pontosan illenek rá Baudelaire sorai *Kapcsolatok* című híres szonettjéből:

*„Templom a természet: élő oszlopai
időnkint szavakat mormolnak összesúgva;
Jelképek erdején át visz az ember útja,
s a vendéget szemük barátként figyeli.”*

Klie Zoltán: Mesebeli erdő, 1935, magántulajdon

Amrita Sher-Gil: Fák, 1939, magántulajdon

Klie élő oszlopokká váló rengetegének gyökerei valós emlékekhez vezetnek vissza. 1933-ban a Bakonyban, Somhegy-pusztán és környékén járt tanulmányúton. Fantáziáját megtermékenyítette az erdőkkel benőtt hegyvidéki látvány. Az ebből az ihletből táplálkozó műveit monográfusa, Kopócsy Anna az életmű csúcspontjának tartotta: „A táj olyan organikus felfogásával van dolgunk, melyek nyugodtan tekinthetők Kállai Ernő később elhíresül metaforája, »a természet rejtett arca« leképezéseinek. A művészettörténeti vizsgálódások köréből a mai napig kimaradtak Klie erdőképei, melyek organikus formáikkal, tekergető főtörzseikkel egészen szürreális megoldását nyújtják a harmincas években kibontakozó új természetfelfogásnak.” A kilencvenöt évét megélt Klie Zoltán festészete majdnem áldozatul esett a 20. század fordulatokkal és tragédiákkal szagattott magyar történelmének. A festő a második világháború alatti frontszolgálat és a több éves orosz hadifogság után annyira marginalizálódott, hogy az 1980-as években valósággal újra fel kellett fedezni. A rendszerváltás utáni, az art decót és a KLT művészeit felkutatató műkereskedelemnek köszönheti, hogy ma már a két világháború közötti hazai festészet karakteres, egyéni hangú képviselőjeként tartjuk számon.

27 | Barkász Lajos

(Hódmezővásárhely, 1884 – 1960, Budapest)

Fények az erdőben (Erdei út), 1914

Lights in the Forest (Forest Road), 1914

94,5 × 106 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Barkász Lajos 914 VII/21 |

Jelezve jobbra lent: Barkász Lajos 914 VII/21

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

• Modern magyar festészet 1892–1919.

Szerk.: Kieselbach Tamás. Budapest, 2003. 439. kép.

• Modern Hungarian Painting 1892–1919.

Szerk.: Kieselbach Tamás. Budapest, 2004. 439. kép.

IRODALOM | LITERATURE

• k. s. i.: Barkász Lajos. Színházi Élet, 1924/27., 36.

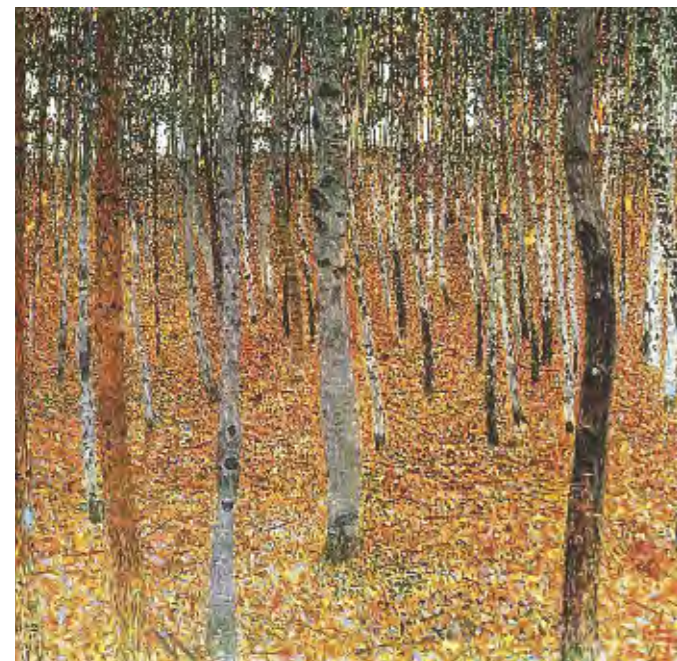
• P. Z.: Barkász Lajos. Magyarország, 1932/42., képes melléklet, 2.

• Molnos Péter: Megtalált képek. Felfedezések és meglepetések az elmúlt 20 év műkereskedelméből. Kieselbach Galéria, Budapest, 2024.

Kikiáltási ár: 7 500 000 Ft / 18 519 EUR

Becsérték: 12 000 000 – 16 000 000 Ft

Estimated price: 29 630 – 39 506 EUR

Gustav Klimt: Nyírfá erdő, 1903, Belvedere Múzeum, Bécs

Gustav Klimt: Körtefák, 1903,
Harvard Art Museums / Busch-Reisinger Museum

A budai dombok és Pasarét festőjeként ismert Barkász Lajos pár évvel ezelőtt felbukkant, Klimt bécsi tájképeit idéző kompozíciójával (*Lombok között / Ősz a kertben*, 1915 körül, magántulajdon) hosszú idő után először aratott nagy sikert a hazai műtárgypiacon. Egy olyan festménnyel, amely a világhírű osztrák építész, Josef Hoffmann által tervezett Trombitás utcai villa enteriőrjének díszje volt hosszú évtizedekig. A legjobb fajta modernista bécsi szecessziót képviselő épület csodálatos berendezését elsodorta a történelem, egyedül a nagy méretű festményt tudták megőrizni belőle az egykori tulajdonos leszármazottai. A kép felbukkanásával újra fény vetült a félig elfeledett alkotó pályafutására is.

Barkász Lajos hűvösvölgyi műtermében (Színházi Élet, 1924)

Barkász Lajos: Lombok között (Ősz a kertben),
1915 körül, magántulajdon

Barkász a monarchiabeli művészek jellegzetes életét élte a 20. század elején. Hódmezővásárhelyen született, majd elvégezte a Képzőművészeti Főiskolát. Ferenczy Károly tanítványaként a plein air tájfestés határozta meg munkásságát. 1903-tól kezdve állított ki Budapesten, előbb a Nemzeti Szalon, majd a Múcsarnok tárlatain. Rövid ideig Fiumében tanított, majd – mint a *Színházi Élet*-ben 1924-ben megjelent pályáivében szerepel – nyugat-európai utazások után hazatért Budapestre: „Mint fiatal művész Velencében és Drezdában élt, majd onnan hazatérve részt vett a Rózsa Miklós vezetésével alakult Művészház alapításában. Tíz évvel ezelőtt feltűnést keltett őszi tájával, amelyről nagy elismeréssel írtak a lapok, s érdekes, hogy modern törekvéseket láttak benne.” Barkász festészetének korai, magas kvalitású fóművei közül csak alig párat ismerünk. A most vizsgált kompozíció ugyanebben az időben született, a napra pontos datálás alapján egy héttel az első világháború kirobbanása előtt, az utolsó békebeli pillanatban. Az erdei út mellett vékony szálfák sorakoznak, festékpöttyök villogzó, áthatolhatatlan szövetét hozva létre. Az ívesen elrendezett ecsetnyomok örvénylő dinamizmust kölcsönöznek a napsütötte erdőnek. A vibrálóan eleven képfelületen Gustav Klimt szecessziós tájfestményeinek decens eleganciáját, szőnyegszerű szerkesztésmódját idézi.

A korabeli tudósítások szerint Barkász a II. kerületi Pasaréten élt, műterme a Pasaréti út 123. szám alatt volt. Képein a környező budai hegyeket és a hűvösvölgyi erdőket örökítette meg. Ahogy a *Magyarország* napilap tudósítója költői beszámolójában megírta: „Ahol a vegetáció zöldjének pompázó skálája erdőborította hegyek puha lombrengetegében szólal meg, ahol ragyogó peremű felhők foszlányai úsznak tova az alkonyati égen, ahol a naplemente kékes fátyola olvaszt össze nagy foltokká színeket és részleteket s ahol a napsütésben szikrázó hómezők adják háttérét a benne nyüzsgő élet sziluettjének, ott Barkász Lajos nagyvonalú, mély művészete tolmácsolja a Teremtést. A természet örök mozgása igézi meg őt az alkotásnak legerősebb perceiben, a pillanat varázsa, amely ott kint múló és visszahozhatatlan, de az ő vásznain örökérvényű fogalmazásban marad meg számunkra. A budai Hegyvidék tájainak monumentális pompájában találja meg legkedvesebb motívumait, amelyek művészi élménnyé érve ismert és méltányolt specialitásai a nagy tárlatoknak.”

»A korabeli tudósítások szerint Barkász a II. kerületi Pasaréten élt, műterme a Pasaréti út 123. szám alatt volt. Képein a környező budai hegyeket és a hűvösvölgyi erdőket örökítette meg.«

28 | Lovaghy Dénes
(Zirc, 1887 – 1918, Nagymuzsaly)

Őszi délután, 1918 körül
Afternoon in Autumn, c. 1918

126 × 107 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Lovaghy D. | Signed lower left: Lovaghy D.

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION
· Tavasz tárlat. Múcsarnok, 1918. (82. kat. Szám)

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· Molnos Péter: Megtalált képek. Felfedezések és meglepetések az elmúlt 20 év műkereskedelméből. Kieselbach Galéria, Budapest, 2024, 217.

Kikiáltási ár: 3 800 000 Ft / 9 383 EUR
Becsérték: 5 000 000 – 7 000 000 Ft
Estimated price: 12 346 – 17 264 EUR

Értesítés
Lovaghy Dénes
festőművésznemnek.
Mármarossziget.
Tisztelt Művész Úr!
Adalékosan, hitelesen bizonyítjuk, hogy az
illetékes pályabírók a Társ' Harkányi Szegyes
féle díjjal Tisztelt Művész Úrnak tüntették ki,
az 1918. évi tavaszi kiállításon díjat. Műve alatt hi-
szelített „Őszi délután” című műveit.
Budapest, 1918. szeptember 17.
Dr. Forrásgyula
a pályabírók elnöke
Pencsi Gyula dr.
a pályabírók tagja
Szabolcsy Bertalan
a pályabírók tagja

Egry József: Táj fákkal, 1913, Laczkó Dezső Múzeum, Veszprém (Kilátás a kertünkre), 1910, magántulajdon

Iványi Grünwald Béla: Ősz, 1910-es évek eleje, magántulajdon

29 | Lehel Mária
(Budapest, 1889 – 1973, Peveragno
(Olaszország))

Kalapos önarckép
Self-Portrait with a Hat

34 × 22 cm
Tus, papír | Indian ink on paper
Jelezve jobbra lent: Lehel Mária 912/II.
Kovács Lidia írónőnek sok szeretettel |
Signed lower right: Lehel Mária 912/II.
Kovács Lidia írónőnek sok szeretettel

Kikiáltási ár: 240 000 Ft / 593 ELJR
Becsérték: 400 000 – 600 000 Ft
Estimated price: 988 – 1 481 ELJR

30 | Scheiber Hugó
(Budapest, 1873 – 1950, Budapest)

Varieté kék fényekkel (Mulatóban),
1930-as évek
Variety with Blue Lights, 1930s

64 × 49 cm
Vegyes technika, papír |
Mixed technique on paper
Jelezve középen lent: Scheiber H. |
Signed lower middle: Scheiber H.

Kikiáltási ár: 3 400 000 Ft / 8 395 ELJR
Becsérték: 4 200 000 – 7 000 000 Ft
Estimated price: 10 370 – 17 284 ELJR

Műlovarnó piros kalapban, 1930-as évek
Equestrienne in Red Hat, 1930s

49,5 × 39,5 cm

Tempera, papír | Tempera on paper

Jelezve jobbra lent: Kádár Béla | Signed lower right: Kádár Béla

IRODALOM | LITERATURE

· B.): Kádár Béla kiállítása. Az Est, 1934. január 14.

· Gergely Mariann: Kádár Béla (1877–1956).

Melankolikus utazás. Mű-Terem Galéria, Budapest, 2002.

· Gergely Mariann: Kádár Béla. Kossuth – Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2015.

Kikiáltási ár: 6 000 000 Ft / 14 815 EUR

Becsérték: 8 000 000 – 12 000 000 Ft

Estimated price: 19 753 – 29 630 EUR

A modernizmus képviselőit mindig is izgatta a cirkusz világa. Ahogy a brit író, Gerald Brenan megjegyezte: „A költők és festők kívül állnak az osztályrendszeren, vagyis inkább saját külön osztályt alkotnak, mint a cirkuszosok.” Picassót ugyanúgy elvarázsolták az artisták, mint a manézsbá vágyakozó Chagallt. A magyar modern alkotók közül leginkább Aba-Novák Vilmost és Kádárt ihlette meg a cirkusz, utóbbit különösen a karcsú műlovarnók és az artistalovak. Art deco kompozícióin a rá jellemző lágy, álomszerű költészet szálaival szötte át a porond világát. „Túl az expresszionizmuson, sőt túl az új tárgyilagosságon is, valami új, nagyon őszinte és nagyon bensőséges látásmódhoz és kifejezési formához jutott el Kádár Béla” – írta *Az Est* kritikusa 1934-es nagy sikerű kiállítása kapcsán. Ennek a karakteres kifejezésmódnak az eléréséhez izgalmas modern eszközt használt az éles kontúrok árnyékolásánál. Monográfusa, Gergely Mariann írta le ezt a korabeli reklámgrafikáknál is felbukkanó festékszórós technikát: „a festő az alakzatokat papírsablonnal letakarta, s az alig bemártott, szinte száraz ecsetet gyengéden a kezéhez ütögetve, óvatosan a felületre fröcskölte a festéket. Ebből adódóan a motívumok sejtelmesen belemosódtak a környezetükbe, s a változó sűrűséggel felvitt színes foltok optikai hullámmozgása izgalmas térhatást eredményezett.” Ezt látjuk a most vizsgált kép nagy színelületeinél, például a kék háttér vagy a vörös szoknya formájánál, amelyekhez Kádár rajzos szabadkézi vonalakat társított, kiegészítve az art deco kompozíciót.

Marc Chagall: Az akrobata, 1914,
Buffalo AKG Museum

»A költők és festők kívül állnak az osztályrendszeren, vagyis inkább saját külön osztályt alkotnak, mint a cirkuszosok.«

GERALD BRENAN

Az érzékenyen kiegyensúlyozott art deco kompozíció a fátylas kalapot viselő nőalak és a fehér paripa kettősére épül. Mintha a műlovarnó az attrakció után lepattanna nyergéből a manézsötétlila karéja előtt, és jobb kezét keblére szorítva épp meghajolni készülne a közönség felé. Kádár Béla rajzos, dekoratív art deco részletekkel élt, a négyzetrácsos fátyoltól a ruha gombsorán és a kék sakktablamintán át a műlovarnó rövid hajának göndör fürtjeiig. A most vizsgált kép a művész értett, legsikeresebb korszakából való. Kádár a hosszúra nyúlt pályakezdet után az 1920-as évek elején talált rá saját, jellegzetes formanyelvére, először az 1921-es bécsi utazás (és kiállítás Max Hevesi galériájában), majd a berlini állandó jelenlét (kiállítások a Der Sturm-nál) inspirációs hatásának köszönhetően. A modern német festészet első számú fellegvára, a legendás Herwarth Walden által vezetett Sturm galéria rendszeresen bemutatta műveit. Mikor Kádár barátjával, Scheiber Hugóval együtt először járt a berlini galériában, Walden épp Párizsban tartózkodott. De amint meglátta az ajánlóban otthagytott képeket, sürgősen megüzente nekik, hogy szívesen látja munkáikat a Sturm-ban. Amikor villámlátogatást tett Budapesten 1923-ban, felkereste őket személyesen. Walden hamarosan be is mutatta Kádár képeit, elindítva festészetét a mind a mai napig tartó nemzetközi siker útján.

32 | Molnár C. Pál
(Battonya, 1894 – 1981, Budapest)

Olasz capriccio
Italian Capriccio

40 × 50 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve jobbra lent: MCP | Signed lower right: MCP

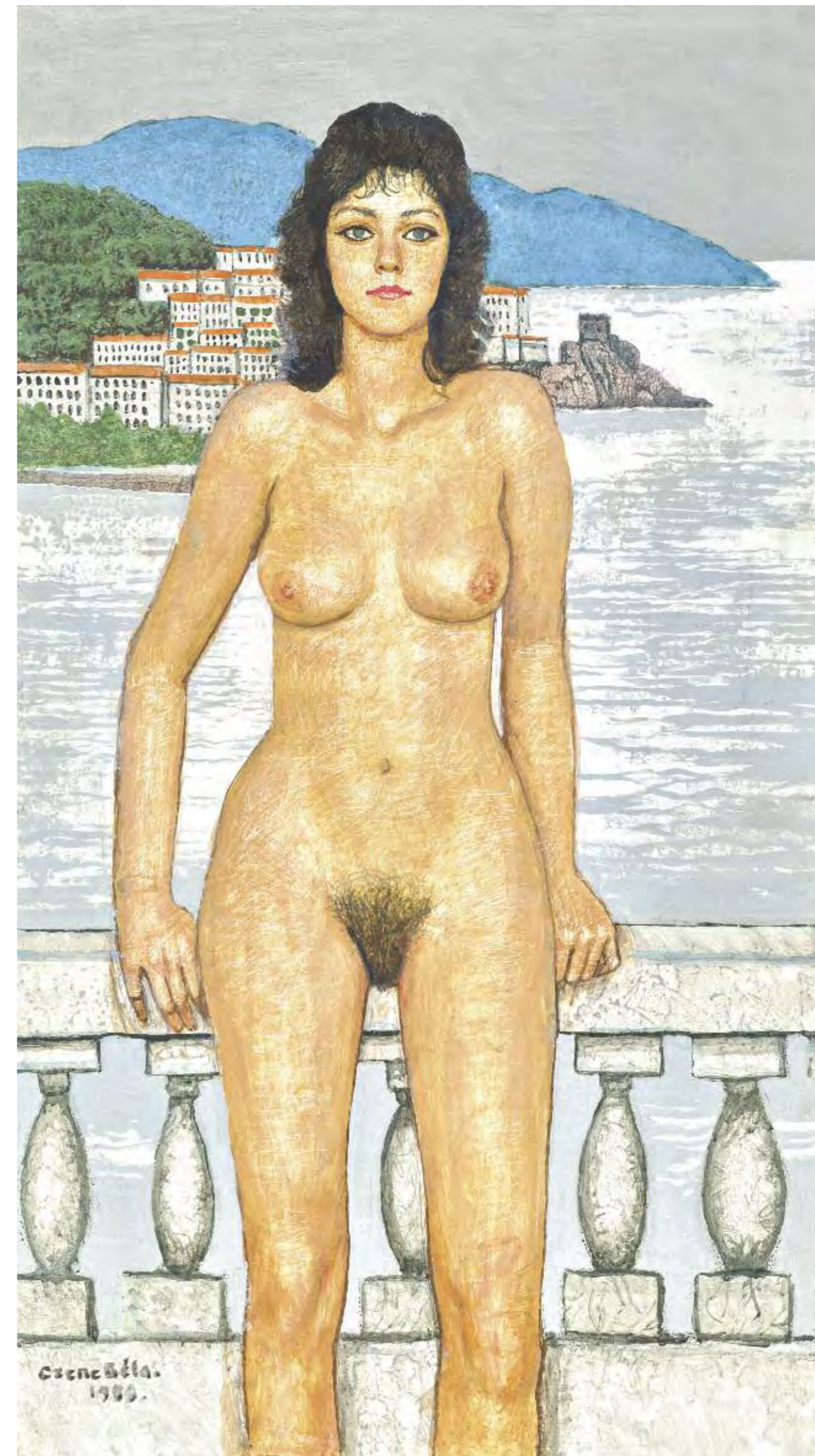
Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 605 EUR
Becsérték: 900 000 – 1 300 000 Ft
Estimated price: 2 222 – 3 210 EUR

33 | Czene Béla
(Isaszeg, 1911 – 1999, Budapest)

Akt tengerparton, 1988
Nude by the Sea, 1988

90 × 50 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve balra lent: Czene Béla 1988 |
Signed lower left: Czene Béla 1988

Kikiáltási ár: 600 000 Ft / 1 481 EUR
Becsérték: 1 000 000 – 1 600 000 Ft
Estimated price: 2 469 – 3 951 EUR

34 | Gyökössy Lajos
(Cegléd, 1880 – ?)

Folyóparton pecázó gyerekek
(Tükröződés a vízen), 1953
By the River Angling Children
(Mirroring on the Water), 1953

30,5 × 43,5 cm
Akvarell, papír | Watercolor on paper
Jelezve jobbra lent: Gyökössy Lajos 1953 |
Signed lower right: Gyökössy Lajos 1953

Kikiáltási ár: 220 000 Ft / 543 EUR
Becsérték: 400 000 – 600 000 Ft
Estimated price: 988 – 1 481 EUR

Szónyi István.
Dunakanyar – Zebegény –
otthon – család
című háromkötetes
album a Kieselbach Galéria
kiadásában, 2023

35 | Szónyi István
(Újpest, 1894 – 1960, Zebegény)

Zebegényi kertben (A lemenő nap
fénye a fákon), 1950-es évek eleje
Garden in Zebegény (Lights of the
Setting Sun), early 1950s

33,8 × 21 cm
Gouache, papír | Gouache on paper
Hátoldalon: Szónyi István hagyatéki bélyegző |
On the reverse: Inheritance stamp of István Szónyi

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· Reprodukálva: Szónyi István. Dunakanyar –
Zebegény – otthon – család.
Szerk.: Kieselbach Tamás.
Kieselbach Galéria, Budapest, 2023. III. 585.

Kikiáltási ár: 460 000 Ft / 1 136 EUR
Becsérték: 700 000 – 1 200 000 Ft
Estimated price: 1 728 – 2 963 EUR

Máriaffy Ödön
Merengő lány

36 | Márfy Ödön

(Budapest, 1878–1959, Budapest)

Merengő lány, 1930-as évek
Pondering Girl, 1930s

88 × 64 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve balra lent: Márfy Ödön, A hátoldalon az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum raglaptöredéke (Merengő lány) és autográf felirat: Könyöklő lány Márfy |

Signed lower left: Márfy Ödön

Életmű-katalógus: 2.4.4.2.

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Nyíregyházi Művészeti Hetek (A Magyar Királyi Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter megbízása alapján rendezett képzőművészeti kiállítás) 1940 (kat. 112.).

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Rockenbauer Zoltán: Márfy. Életműkatalógus. Maklár Artworks, Budapest–Párizs, 2006, 259. és 333.

IRODALOM | LITERATURE

· Pátzay Pál: Márfy Ödön művészete. Paul Gordon, Berlin, é. n. [1928].

· Boross Mihály: Csoportkiállítás az Ernst-múzeumban. Esti Kurír, 1930. március 14.

· (-ny): Csoportkiállítás az Ernst Múzeumban. Az Est, 1930. március 15.

· Zolnay László: Márfy. Corvina, Budapest, 1966.

· Passuth Krisztina: Márfy Ödön. Corvina, Budapest, 1978.

· Rockenbauer Zoltán: Márfy. Életműkatalógus.

Maklár Artworks, Budapest–Párizs, 2006.

· Rockenbauer Zoltán: Márfy Ödön. Kossuth – Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2015.

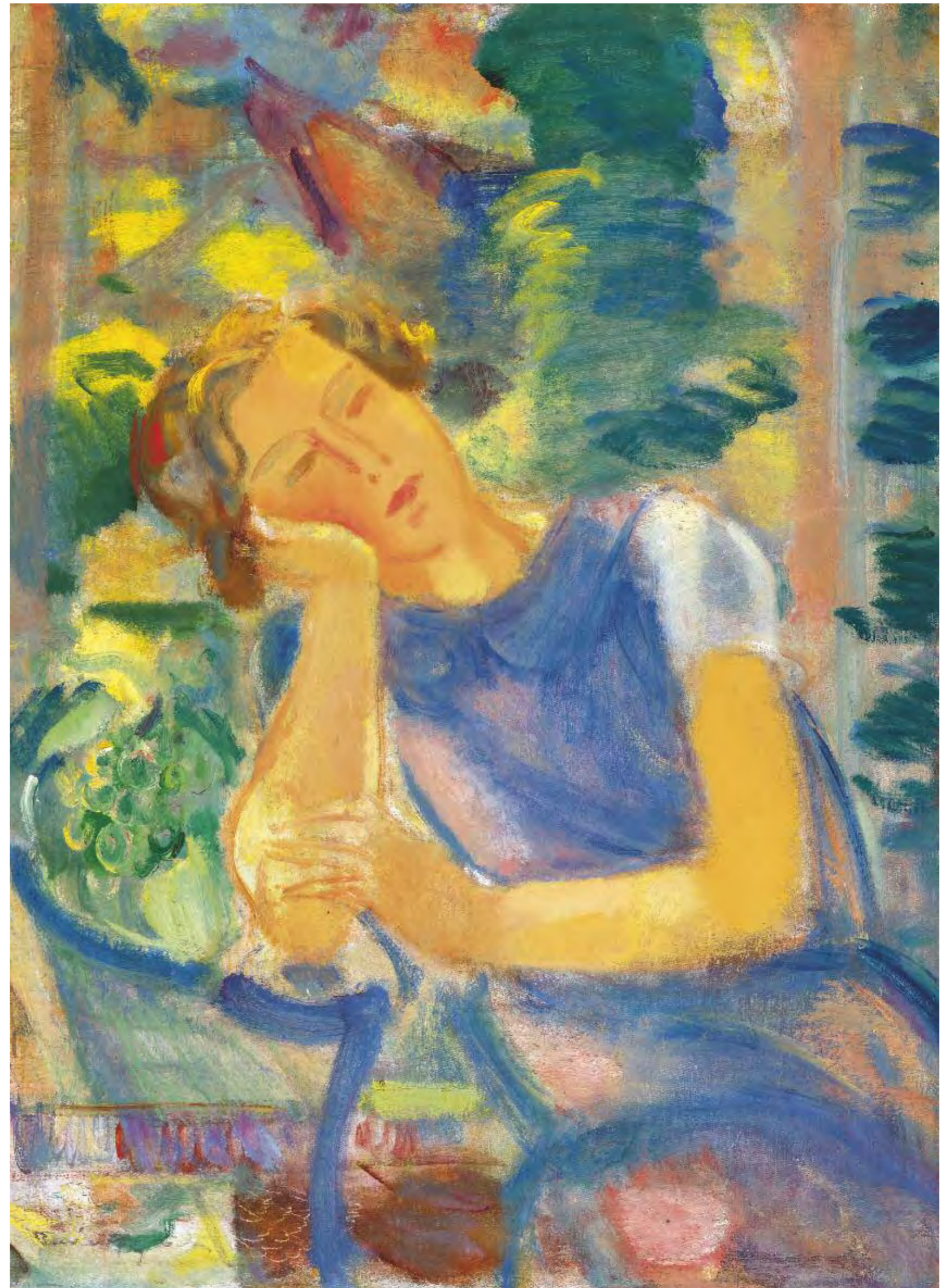
Kikiáltási ár: 18 000 000 Ft / 44 444 EUR

Becsérték: 24 000 000 – 34 000 000 Ft

Estimated price: 59 259 – 83 951 EUR

Henri Matisse: Belső fiatal lánnyal (Olvasó lány), 1905–06, MoMA, New York

»Színessége és üdesége olyan, mint a nyári hajnalé, csakugyan valami hajnali öröm árad a vásznairól, mosolyogva kell nézni ezeket a képeket, miközben várjuk, hogy a vászon valamelyik sarkából megszólaljanak a pihenten ébredt rigók.«

AZ EST, 1930

A Nyolcak avantgárd csoportosulásának egykori tagja, Márffy Ödön az 1920-as években révbe ért. Elvette Ady özvegyét, Csinszkat. Szamóca utcai budai villájukban egymásnak adták a kilincset a kor hírességei. Márffy festészete megtelt játszi könnyedséggel, lebegő fénnel és éteri boldogsággal. Ahogy *Az Est* elragadtatott publicistája írta 1930-as kiállításáról szóló kritikájában: „Mosolygó, víg és bájos színessége a művészi kedély gyökeres átfordulásából fakad. Színessége és üdesége olyan, mint a nyári hajnalé, csakugyan valami hajnali öröm árad a vásznairól, mosolyogva kell nézni ezeket a képeket, miközben várjuk, hogy a vászon valamelyik sarkából megszólaljanak a pihenten ébredt rigók.”

A most vizsgált, az életműből nagy mérete miatt is kiemelkedő főművön az elomló, költői eszetkezelés ellenére is kivehető a Szamóca utcai villa kerti verandája. Hátul, az oszlop és a fal között itt-ott sárgába hajló, dús zöld lombok láthatók. (Nem nehéz hozzáképzelní *Az Est* idézett kritikusa által hallani vélt rigófütyöt sem.) Az előteret egy könyökére támaszkodó, merengő leány háromnegyed alakos figurája tölti ki. Rajta rövid ujjú, kék nyári ruha. Fejét elgondolkodva támasztja meg jobb kezével, ölébe ejtett baljának ujjai támaszkodó karjának könyökén nyugszanak. Egy-két kék vonással jelzett karosszékben ül, mellette az asztal közepére helyezett szőlős gyümölcstál látható.

Henri Matisse: A virágzó ág, 1906, magántulajdon

»Márffy festészete a drámából a szférikus lírába enyhült, s talán azt mondhatjuk, hogy ma a levegőt, a párázó, opálos színek ragyogásában izzó levegőt s e párákon átszűrődő színek sejtelmes varázsát festi.«

BOROSS MIHÁLY

Az érett Márffy festői tudományának teljes tárházát bemutatja a kompozíció. A háttér ívelődő, széles ecsettel felvitt levélfoltjai a fiatal fauve tehetség jellegzetes, szinte absztrakt, dinamikus energiákkal teli sraffozását idézi. A lány arcának selymes barackpírját telt színekkel fogalmazta meg, odavonzva a néző tekintetét. A kék ruhácska által kirajzolt sziluett vagy a bútorzat körvonalait jelző széles középkék vonások a KJLT megbecsült alkotójának kiforrott eszköztárából valók. De nemcsak erre a két-három gesztusra építette Márffy a kompozíciót. Helyenként széles, pasztózus foltokat rakott fel (például a lány fedetlen bal karján vagy térdének rózsaszín mezőiben), máskor vastagon traktálta az olajfestéket, szinte háromdimenziós hatást keltve (mint a szőlőfürt gömbölyödő szeméinél), esetleg az ecset nyelével karcolt fodros mintázatot a hígan felvitt felületbe (mint az asztal végénél, a kép alsó sávjában). Mindehhez finom, napfénytel teli, mégis derengő szín-harmóniákat társított, kerülve a fekete direkt sötétségét. Ez az a delikát, dráma helyett lírai húrokon játszó festői kultúra, amelyet már saját kortársai is nagyra értékelték a két világháború közötti időszakban. Ahogy például Boross Mihály, az *Esti Kurír* kritikusa írta 1930-as kiállítása kapcsán: „Márffy festészete a drámából a szférikus lírába enyhült, s talán azt mondhatjuk, hogy ma a levegőt, a párázó, opálos színek ragyogásában izzó levegőt s e párákon átszűrődő színek sejtelmes varázsát festi.”

Kopócsy Anna tanulmánya szerint a most vizsgált „festmény egyik előzményét jelentheti az 1935-ben a Múcsarnok nemzeti tárlatán kiállított portré, *Gondolkodó* címmel. A női alak beállítás, mozdulata szinte azonos a *Merengő leányéval*. Ez utóbbi festésmódjában oldottabb, mely későbbi keletkezésre utal, követve Márffy egyik jellegzetes kompozíciós sémáját. A gazdagon színezett, majdhogy tagolatlan, a tereket elsősorban színkontrasztokkal érzékeltető intenzív háttér és az előteret egymagában betöltő alak viszonyát vizsgálta, melynek a tízes évektől különböző kompozicionális megoldásait nyújtotta. A *Merengő leányese*-tében a kékek, sárgák, zöldek, narancsok, lilák kavalkádjába illesztett kvázi architektikus elemek segítségével oldotta meg a térbeli tisztázatlanságot. A lány alakja mintegy átkötőként szolgál, hiszen testtartása, öltözete a fotel ívéhez, míg frizurája inkább a háttér színfoltjaihoz alkalmazkodik. A benne felvillanó vörös különállóságot biztosít számára.” Márffy monográfusa, Rockenbauer Zoltán feldolgozta a festmény előtörténetét. Eszerint a mű szerepelt egy nyíregyházi kiállításon 1940-ben, és ismert az örökösöknél fennmaradt, Pécsi József által készített archív fotóról is (2.4.4.1.). Rockenbauer feltételezése szerint az 1940-es években Márffy némiképp átfestette az eredeti képet. Azonosította Annuskával, a festő húgával a képen szereplő fiatal női modellt. A páratlan érzékenységű, finom kolorista erényeket megcsillantó festmény az 1930-as évek legszebb női portréinak a sorában helyezhető el, ahol nem az elbeszélhető történet áll a középpontban, hanem az École de Paris időtlen festőisége és a magánszféra derűs boldogságbrázolása.

»Hová merült el
szép szemed világa?«

VÖRÖSMARTY MIHÁLY:
A MERENGŐHÖZ

37 | Rippl-Rónai József
(Kaposvár, 1861 – 1927, Kaposvár)

Strandolók a Lidón (Hotel Excelsior), 1910 körül
Bathers on the Lido (Hotel Excelsior), c. 1910

21 × 32 cm
Pasztell, papír | Pastel on paper
Jelezve balra lent: Rónai | Signed lower left: Rónai

IRODALOM | LITERATURE

• Lázár Béla: Rippl-Rónai József. Somogyi Hírlap, 1912. április 11.

Kikiáltási ár: 3 400 000 Ft / 8 395 EUR

Becsérték: 4 200 000 – 7 500 000 Ft

Estimated price: 10 370 – 18 518 EUR

»Rippl-Rónai még a nagy hollywoodi csillagok előtt érkezett meg a Lidóra«

A Hotel Excelsior korabeli képeslapon (1910 körül)

Fürdőzők a Hotel Excelsior strandján (korabeli képeslap)

A velencei Hotel Excelsior ikonikus mólója

Vidám fürdőző tömeg élvezi a lagúnák kellemes tengervizét a plázson. A pasztellkréta legnagyobb magyar mestere, Rippl-Rónai József a rá jellemző bravúros kolorizmussal adta vissza a velencei tenger türkizével kontrasztot alkotó lazacszínű emberi testeket, körbeveve a fürdőkabinok vidám faltjaival. A kompozíciót merészen vágja keresztbe jobb oldalt a móló fehér sávja. A felülnézeti ábrázolás egyértelművé teszi, hogy a festő a Lido egyik század eleji parti szállodájában bérelt szobát. Minden bizonnyal a mór stílusú grandhotelben, a Hotel Excelsiorban, amely előtt a tengerbe kifutó legendás mólón fotózkodnak két évente a velencei filmfesztiválra érkező szupersztárok. Rippl-Rónai még a nagy hollywoodi csillagok előtt érkezett meg a Lidóra, a korabeli előkelők 1908-ban átadott kedvenc szállodájába. A festő a 20. század elején időről

időre felbukkant a lagúnák városában, hiszen rendszeresen kiállított a velencei biennálén. A neves művészeti író, Lázár Béla egy alkalommal meg is leste, ahogy a kanálisok partján dolgozik: „Nem a fényben változó, mozgó, eleven, röpké színhangulatokat leste el, hanem a motívum színétől független színrendszert, a saját maga színeit rakta vásznára. Abban a harmóniában, melyet festményén megtalált, mégis volt valami Velence hangulatából, nem az, amelyik ott élt, rezgett, csillogott előttem, hanem az, amely ott lappangott a művész szívében, ott ragyogott a szemében, kész színlátásban, egy élet és természet fölött álló valóságban.”

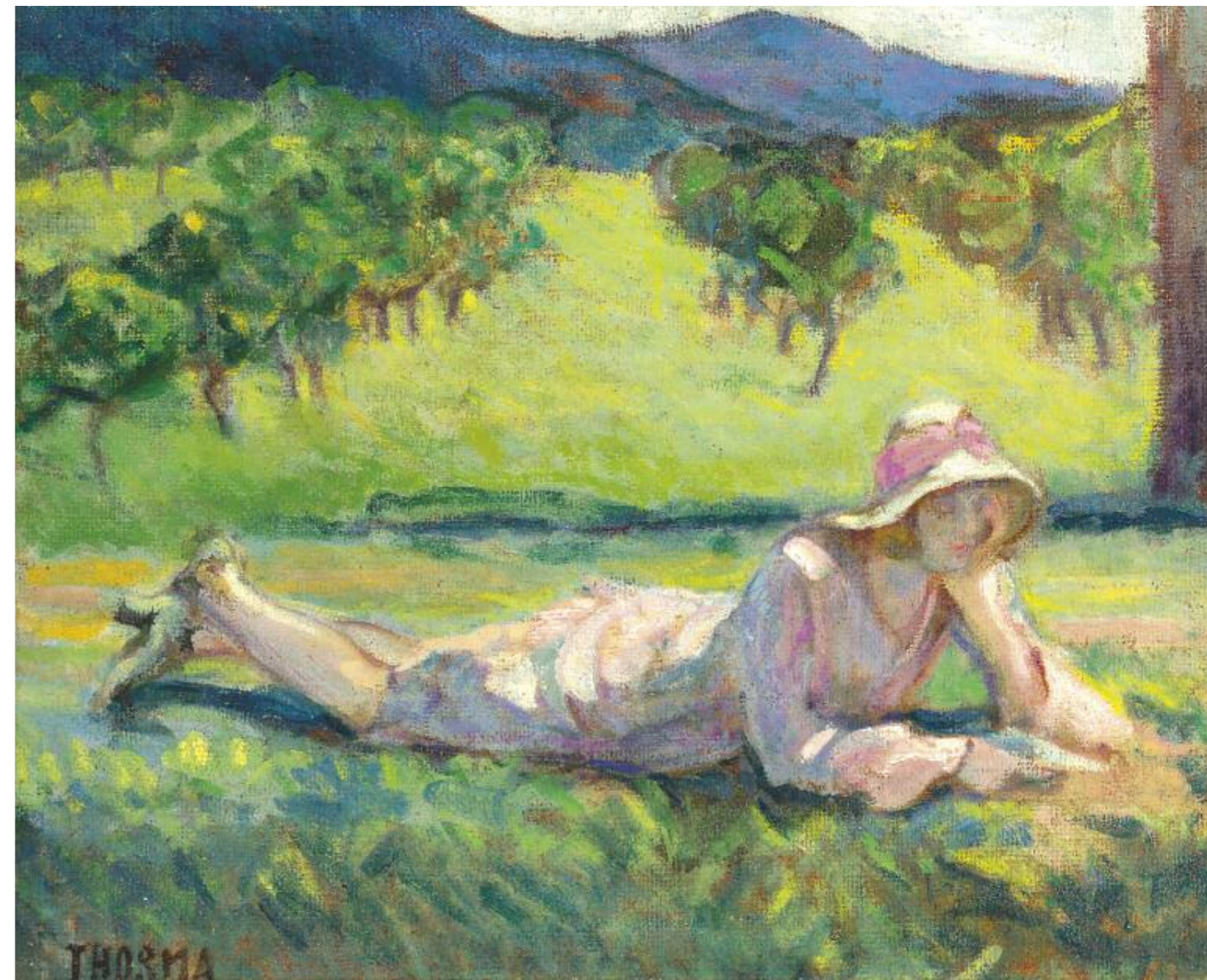

38 | Ismeretlen nagybányai festő 1910 körül

Kalapos nő a parkban
Woman with Hat in the Park

42 × 34,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
J.n. | Unsigned

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 605 EUR
Becsérték: 800 000 – 1 200 000 Ft
Estimated price: 1 975 – 2 963 EUR

39 | Thorma János
(Halas (Kiskunhalas), 1870 – 1937, Nagybánya)

Olvasó nő
Woman Reading

55 × 68 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Thorma | Signed lower left: Thorma

Kikiáltási ár: 1 800 000 Ft / 4 444 EUR
Becsérték: 2 400 000 – 3 200 000 Ft
Estimated price: 5 926 – 7 901 EUR

Boromisza Tibor
Parkrészlet Nagybányán

40 | Boromisza Tibor
(Bácsalmás, 1880 – 1960, Szentendre)

Parkrészlet Nagybányán
(Liget vendéglő Nagybányán), 1906 körül
Park in Nagybánya
(Liget Restaurant in Nagybánya), c. 1906

95 × 87 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
J.n. | Unsigned

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Molnos Péter: Megtalált képek. Felfedezések és meglepetések az elmúlt 20 év műkereskedelméből. Kieselbach Galéria, Budapest, 2024, 140.

IRODALOM | LITERATURE

- é. m.: A klostrom-mező. Nagybánya, 1904/11., 2.
- A liget vendéglő összedült. Nagybánya és Vidéke, 1907/12., 2.
- Hevesy Iván: Boromisza Tibor. Amicus, Budapest, 1922.
- Réti István: *A nagybányai művésztelep. Képzőművészeti*, Budapest, 1954.
- Jurecskó László: Boromisza Tibor nagybányai korszaka (1904–1914). MissionArt Galéria, Miskolc, 1996.
- Magyar Vadak Párizstól Nagybányáig 1904–1914. Szerk.: Passuth Krisztina – Szücs György, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2006.
- Boromisza Tibor önéletrajzi feljegyzései. Szerk.: Török Katalin, Rectus, Szentendre, 2011.
- Boromisza Tibor 1880–1960. Szerk.: Török Katalin – Jurecskó László, MűvészetMalom és Kortárs Művészeti Központ, Szentendre, 2012.
- Murádin Jenő – Szücs György: Genius loci. Festői témák és motívumok Nagybányán. Stafan Blasko, Nagybánya, 2014.
- Molnos Péter: Megtalált képek. Felfedezések és meglepetések az elmúlt 20 év műkereskedelméből. Kieselbach Galéria, Budapest, 2024.

Kikiáltási ár: 32 000 000 Ft / 79 012 EUR

Becsérték: 40 000 000 – 65 000 000 Ft

Estimated price: 98 765 – 160 494 EUR

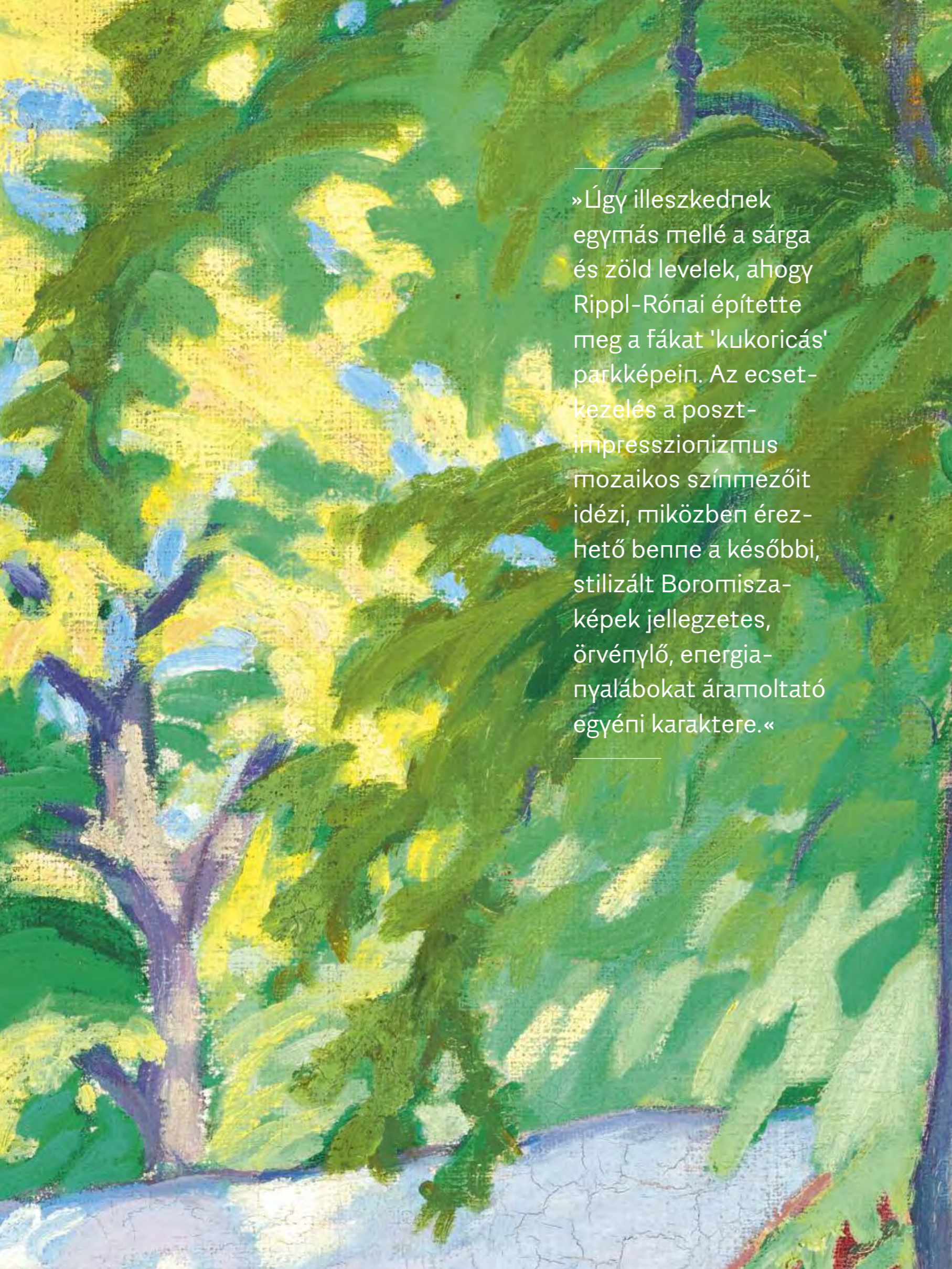

Boromisza Géza: Havas Cinterem, 1910, magántulajdon

Boromisza Tibor: Kalapos nő parkban
(Cinterem Nagybányán), 1908, magántulajdon

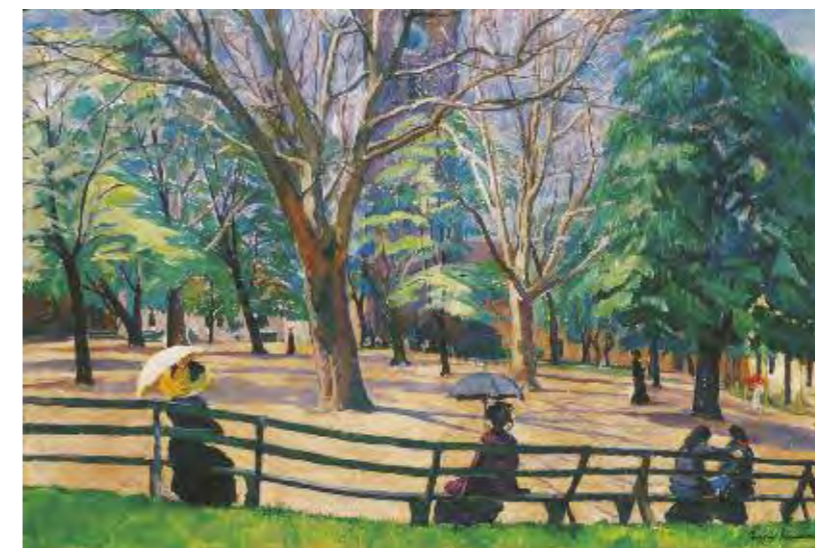

»Úgy illeszkednek egymás mellé a sárga és zöld levelek, ahogy Rippl-Rónai építette meg a fákat 'kukoricás' parkképein. Az ecsetkezelés a poszt-impresszionizmus mozaikos színmezőit idézi, miközben érezhető benne a későbbi, stilizált Boromisza-képek jellegzetes, örvénylő, energianyalábokat áramoltató egyéni karaktere.«

Neós meglepetések Nagybányáról

Boromisza Tibor szétszóródott életműve kezd összeállni a műértők szeme előtt. Az elmúlt évtizedben elsősorú, dekoratíván modernista művekből rajzolódik ki korai nagybányai korszaka. A fás-ligetes jeleneteken a helyi polgárok által belakott helyszínek jelennek meg, a havas városi park (*Nagybányán hull a hó*, 1911, magántulajdon), a korzóként is funkcionáló Cinterem (*Kalapos nő parkban / Cinterem Nagybányán*, 1908, magántulajdon), a téli parkon át templomba igyekvők (*Havas cinterem*, 1910, magántulajdon) vagy épp az őszi fák alatt rőzsét hordó falusiak (*Rőzsehordók a Ligetben*, 1908, magántulajdon). Ebbe a sorba illeszkedik a most felbukkant nagybányai „városligetet” ábrázoló korai jelenet.

Az 1906-os esztendő új korszakot nyitott a nagybányai művésztelep életében. A Párizsból hazatérő Czóbel Béla ekkor robbantotta ki a neósok „forradalmát” a posztimpresszionista, fauve-os festészet által inspirált franciás műveivel. Ekkor született például a hosszú padsorokon üldögélő helyi polgárokat ábrázoló vad kompozíciója (*Parkrészlet*, 1906 körül, magántulajdon). Az első generációs nagybányás mesterek plein air festészetével szemben ebben a pillanatban, Czóbel fellépésével kezdett formálódni azoknak a fiataloknak a nemzedéke, akiket a különféle modern párizsi tendenciák követése miatt „neoimpresszionistáknak” – röviden csak „neósoknak” – neveztek. Róluk írta a konzervatívabb vonalat képviselő alapító mester, Réti István visszaemlékezéseiben, hogy „a fiatalok közt az új igék nyomában szakadás keletkezett, a vélemények heves csatái tették hangossá az iskolai modellszűnetek idejét”. A huszártszűnből lett, Párizst megjárt modern piktor, Boromisza Tibor a neósok egyre gyarapodó táborával tartott. Akárcsak Berény Róbert, aki a kubizmustól az expresszionizmusig számtalan stílusregisztert kipróbált párizsi inspirációra, Boromisza is többféle hangon szólalt meg. Korai képeit nézve tetten érhető a fauvizmus, az impresszionizmus, a neoimpresszionizmus és az expresszionizmus hatása is. Jurecskó László írta 1996-os monográfiájában, hogy „a kereső-kutató Boromisza neós törekvéseit egymással párhuzamosan futó problémák megoldására koncentrálja”. Ezt látjuk a most vizsgált parkrészleten is.

Ziffer Sándor: Cinterem Nagybányán, 1912, Magyar Külkereskedelmi Bank, Budapest

Czóbel Béla: Parkrészlet (Nagybánya), 1906 körül, magántulajdon

A háttér kora őszi lombjai impresszionisztikus napsütésben ragyognak a világoskék égbolt előtt. Úgy illeszkednek egymás mellé a sárga és zöld levelek, ahogy Rippl-Rónai építette meg a fákat „kukoricás” parkképein. Az ecsetkezelés a posztimpresszionizmus mozaikos színmezőit idézi, miközben érezhető benne a későbbi, stilizált Boromisza-képek jellegzetes, örvénylő, energianyalábokat áramoltató egyéni karaktere. A faóriások lombjai között utat tör magának a napsugár, világos pettyeket rajzolva a földre és a kertvendéglő rózsaszín falára. Az árnyékok már nem egyszerűen kékre válnak, ahogy az impresszionisták tanították, hanem a vad lilák és zöldek tónusaiban fürdöznek. A paletta hideg színeiből válogatott árnyas foltok váltakoznak a meleg sárgákkal kevert napsütötte részletekkel. A stilizált foltháló átjárja a kompozíció egész felületét, a lomboktól a földig, a fatörzsektől a vendéglő oldaláig. Az egyes elemek neósan modern, dekoratív szöttek állnak össze, pontosan úgy, ahogy első monográfiája, Hevesy Iván írta Boromisza korai éveinek festészetéről: „Az 1906–1909 közötti években is felbukkannak egyéb törekvések, de a dekoratív színhatás sosem hiányzik belőlük. [...] Tájékek ezek majdnem kivétel nélkül, tulajdonképpen a pleinairizmus rendkívül érdekes és erőteljes felfokozásai, tele ragyogó fényeffektusok és mély árnyékok mozgalmasságával.”

Perlrott Csaba Vilmos: Parkban, 1907, magántulajdon

Ferenczy Károly: Parkrészet padokkal (Napos fenyők a nagybányai ligetben), 1908, magántulajdon

A Széchenyi-liget mélyén

Korabeli dokumentumok alapján beazonosítható, hogy a festményen látható, az alpesi faszerkezetes házak mintájára épült rózsaszínes falú vendéglő a nagybányai Virág-hegy lábánál álló ligetben állt, nem messze a csónakázótavas Klastrom-réttől. A sétautakkal teli parkot a helyi patríciusok adományozták a közösségnek. A korábban Mária-liget néven ismert területet (amelyet 1847-ben még Petőfi is meglátogatott) Széchenyi István halála után – kegyeletteljes megemlékezésékként – Széchenyi-ligetre keresztelték át. „Nagybányának egyik legszebb, legbájosabb s legvonzóbb helye a Széchenyi-liget, mellyel joggal kérkedünk s melyet méltó büszkeséggel mutogatunk a körünkbe érkező idegeneknek, kik csodás elragadtatással szólnak a természet e mesteri remek alkotásáról” – írta 1904-ben a *Nagybánya* hetilap lokálpatrióta cikkírója. A helyiek megőrizték a ligetet jó levegőjű, be nem épített területként. (Hasonló karakterű festői helyszín Nagybányán csupán a széles, íves padsorairól ismert belvárosi Cinterem-kert volt.) Napközben kirándulók, kutyasétáltatók és biciklisek időztek a szabadban, esténként a sétányok mentén lámpások világították az utat a vendéglő tánctermebe igyekvő szórakozni vágyók előtt. Ezeket a villanylámpákat látjuk a festményen a fák alá kitett padok mellett.

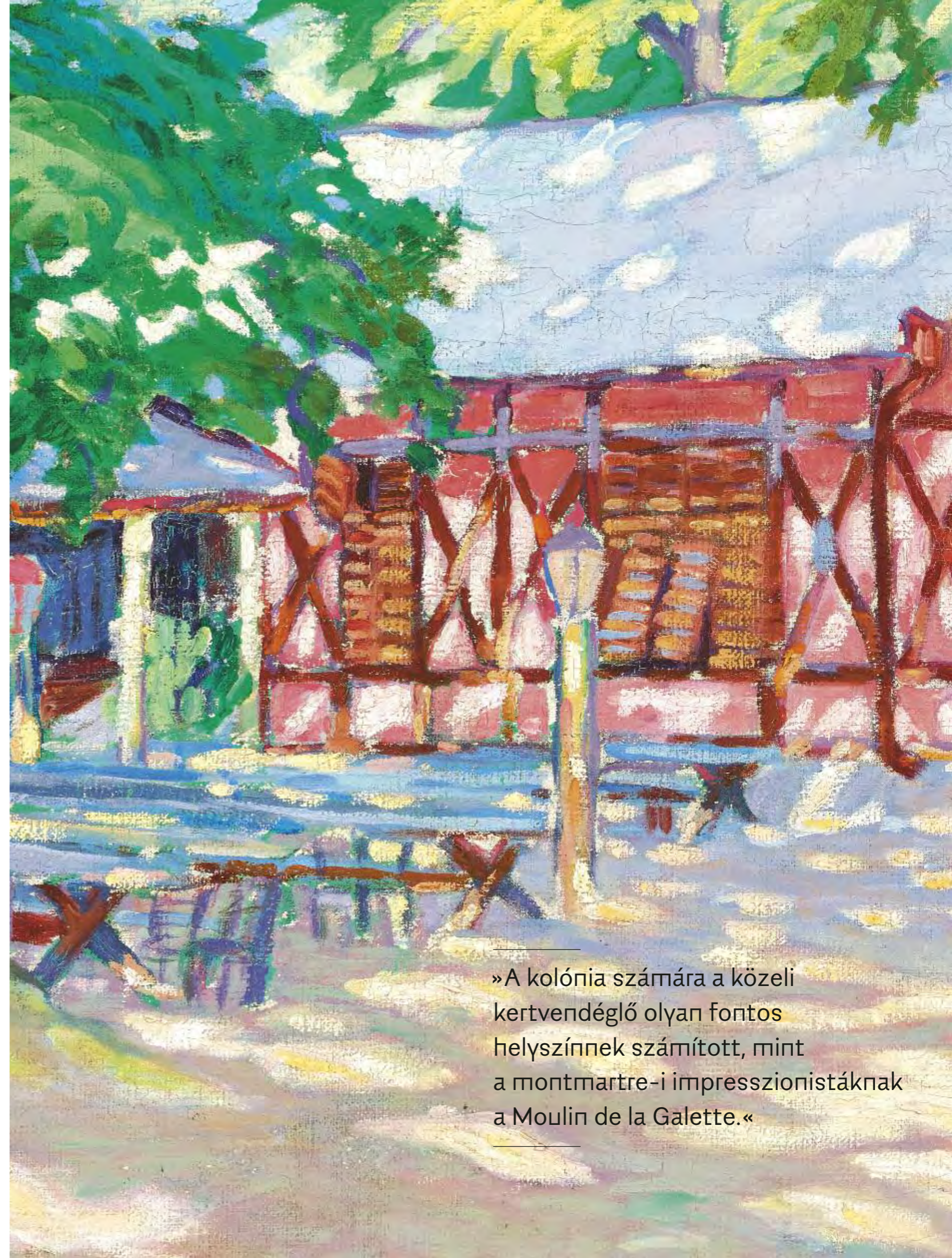
Boromisza Tibor: Parkban (Liget Vendéglő Nagybányán), 1906, magántulajdon

A Széchenyi-ligetbeli vendéglő nagybányai képeslapon (1899)

A Széchenyi-liget olyan volt a nagybányaiaknak, mint a párizsiaknak a Bois de Boulogne vagy a manhattanieknek a Central Park. A helyi polgárok ebben a parkban tartották a táncmulatságokat, a népiünnepélyeket, vagy akár a több száz fős vacsorákat és a tűzijátékokat is. Itt masíroztak az önkéntes tűzoltók, itt lépett fel a helybeli bányászzenekar, de a festők is rendszeresen kijöttek dolgozni a szomszédos művésztelerpről vagy akár a fák között álló nyári műtermfészerből. A kolónia számára a közeli kertvendéglő olyan fontos helyszínnek számított, mint a montmartre-i impresszionistáknak a Moulin de la Galette. Ahogy Szücs György írta a Magyar Vadak kiállítás katalógusában: „A társadalmi élet legfontosabb helyszínei Nagybányán – akárcsak más városokban – a kávéházak és vendéglők voltak. A legtöbbet »látott« és látogatott vendéglő a városliget magas gyertyánfái alatt húzódott meg, ahol annak idején Thormáék is rendszeresen »tisztiztek« a fehér asztalok mellett, miközben éjszakába nyúlóan húzta Hollósy a cigánnyal, s ahol jeles alkalmakkor a helyi notabilitás díszebédet adott a fővárosból érkező vendégeknek. Külön vonzerőt jelentett az a tény, hogy közel helyezkedett el a festőiskolához, nagy kerthelyiséggel rendelkezett, tehát a festők akkor is en plein air voltak, amikor éppen nem tartottak ecsetet a kezükben.”

Az egyik legelső képet Réti István festette a ligetről (*Esős táj*, 1892, Magyar Nemzeti Galéria), de Ferenczy Károlyt is megragadta egy verőfényes pillanat a nagy gyertyánfák alatt (*Parkrészet padokkal*, 1908, magántulajdon). Az alapítók mellett a neósok közül is sokan megörökítették a Széchenyi-ligetet Ziffer Sándortól Boromiszáig. Boromisza több alkalommal is kijött ide festeni. A magántulajdonban őrzött 1906-os *Parkban* című, kisebb méretű kompozícióján hasonló nézetből láthatjuk a vendéglő jellegzetes vörös falú, faszerkezetes épületét, mint a most vizsgált kompozíción. Minden bizonnyal a most elemzett kép is ekkoriban születhetett, 1906 körül, hiszen a liget központi vendéglője nem sokkal később megsérült. Sajtóhírek szerint a mulató teteje összeroskadt 1907 elején a ráesett nagy mennyiségű hó terhe alatt. Később átépítették, csak két év múlva nyitotta meg újra kapuit. A parkrészet így nemcsak a neós forradalmi modernség egyik képviselője és Boromisza egyik korai főműve, hanem a nagybányai művészkolónia számára fontos, megsemmisült kertvendéglő legszebb ismert dokumentuma.

»A kolónia számára a közeli kertvendéglő olyan fontos helyszínnek számított, mint a montmartre-i impresszionistáknak a Moulin de la Galette.«

41 | Udvary Pál
(Budapest, 1900 – 1987, Budapest)

Füldő nő
Woman Bathing

70 × 50 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Udvary Pál |
Signed lower right: Udvary Pál

Kikiáltási ár: 460 000 Ft / 1 136 EUR
Becsérték: 700 000 – 900 000 Ft
Estimated price: 1 728 – 2 222 EUR

42 | Szőnyi István
(Újpest, 1894 – 1960, Zebegény)

Önarckép ablak előtt, 1950-es évek vége
Self-Portrait by the Window, early 1950s

34 × 21,5 cm
Gouache, papír | Gouache on paper
J.n. | Unsigned

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· Reprodukálva: Szőnyi István. Dunakanyar –
Zebegény – otthon – család. Szerk.: Kieselbach Tamás.
Kieselbach Galéria, Budapest, 2023. III. 591

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 605 EUR
Becsérték: 800 000 – 1 300 000 Ft
Estimated price: 1 975 – 3 210 EUR

43 | Szőnyi István
(Újpest, 1894 – 1960, Zebegény)

Zebegényi táj vonattal,
1920-as évek második fele
Landscape in Zebegény with a Train, late 1920s

60,5 × 80,5 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Szőnyi I. | Signed lower right: Szőnyi I.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

• Modern magyar festészet 1919–1964.

Szerk.: Kieselbach Tamás, Kieselbach Galéria,
Budapest, 2004, 674.,

• Szőnyi István. Dunakanyar – Zebegény – otthon – család II.

Szerk.: Kieselbach Tamás, Kieselbach Galéria, Budapest, 2023, 41.

• Szőnyi István. Dunakanyar – Zebegény – otthon – család III.

Szerk.: Kieselbach Tamás, Kieselbach Galéria, Budapest, 2023,
címlap és 534.

IRODALOM | LITERATURE

• Tóbiás Áron: Zebegény – Szőnyi nélkül. Népművelés, 1963/11.,
42–45.

• Árkádia tájain. Szőnyi István és köre 1918–1928.

Szerk.: Zwickl András, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2001.

• Végvári Lajos: Szőnyi István. Bernáth Aurél. Jell-Press,
Miskolc, 2003.

• Köpöczi Rózsa: Szőnyi István. Kossuth – Magyar Nemzeti
Galéria, Budapest, 2009.

• Levelek otthonról. Szőnyi István és Bartóky Melinda levelei
Szőnyi Zsuzsához és Triznya Mátýáshoz (1949–1960).

Szerk.: Köpöczi Rózsa, PMMI, Szentendre, 2009.

• Szőnyi István. Dunakanyar – Zebegény – otthon – család I–III.

Szerk.: Kieselbach Tamás, Kieselbach Galéria, Budapest, 2023.

Kikiáltási ár: 24 000 000 Ft / 59 259 EUR

Becsérték: 30 000 000 – 42 000 000 Ft

Estimated price: 74 074 – 103 704 EUR

Egry József: Fehér Balaton (Badacsonyi öböl,
Délelőtti fények a Balatonon), 1925, magántulajdon

»A festmény a fenséges szépséget sugárzó természettel harmóniában élő ember szimbolikus erejű alkotása.«

Felhők és vonatok

Szőnyi István most vizsgált, ihletett hangon megszólaló vonatós zebegényi tájképe felkerült a frissen kiadott monográfia egyik kötetének címlapjára. A festmény a fenséges szépséget sugárzó természettel harmóniában élő ember szimbolikus erejű alkotása. A kép égi játéka olyan gazdag, mintha egy turneri felhős tanulmányfüzet összes példáját felsorakoztatná. A világoskék égbolton az egyik felhő gomolyog, a másik fátyolosan felszakadozik, a harmadik hasa sötét esővel telik meg, a negyedik szélén átdereng a napsütés, de a fő attrakciót a Dunakanyarra vetődő két misztikus fénycsóva jelenti, amelyek nyomán ezüstösen csillan meg a folyó felszíne. Az égi színjáték ellenpontjaként jelenik meg a festmény jobb alsó sarkában a kis vonat. A fekete gőzmozdony kéményéből eregetett füstpamacsok versenyre kelnek a felhők bodraival. Szőnyi számára a Dunakanyar nemcsak fenséges tájélményt jelentett, ahol karnyújtásnyi közelségbe került a metafizikus szépséghez, hanem az idilli természeti környezettel békében élő emberi civilizációt is. A töltés mellett magasodó magányos villanypózna vagy a zakatoló szerelvénny belesimul a széles ívben kanyarodó folyót szegélyező dombok és hegyek nagyszerű panorámájába.

Szőnyi István: Viadukt, 1927, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Szőnyi István kertjében fest, 1949 (Fotó: Gink Károly, Szőnyi István Emlékmúzeum, Zebegény)

A fiatal Szőnyi – mielőtt festészete feloldódott volna a tempera sejtelmesen elomló, sárgásfehér vattatakarójában – az olajfesték segítségével jelenítette meg táji élményeit. A most vizsgált képen váltogatta a széles ecsetvonásokat a plasztikusan felhordott fedőfehérekkel és a vászon rostjaiig visszakapart, derengően költőivé változtatott felületekkel. A virtuózan forgatott festőkellékekkel olyasféle poétikus hangulatot teremtett a Dunakanyar látványából, mint amelyet Egry József a pasztellkrétával. A kép párdarabjaként kínálkozik az egykor a Cseh-Szombathy-gyűjteményben őrzött *Fehér fények* című Egry-kompozíció (1926, magántulajdon), amelyen a Badacsonyi-öböl előtt zakatol el az északi parti vonat. Ami Egrynek a Balaton volt, az volt Szőnyi számára a Dunakanyar. A festmény születésekor a zebegényi művész harmincéves kora körül járt, de élete és pályája már számtalan fejezeten túl volt: harcolt az első világháborúban, családot alapított, elvégezte a Képzőművészeti Főiskolát, megjárta Nagybányát, felfedezte magának a rézkarcolást, és fiatal társaival új, monumentális, klasszicizáló ízt hozott a modern művészetbe. De mindenekeelőtt megtalálta azt a táji környezetet, amely innentől egy életen át elkísérte: Zebegényt.

»Öt esztendő kellett, míg átéreztem a táj lelkét, amíg vissza tudtam adni mindazt, amit látok, amíg véremmé vált az optikai kép, ami körülvett...«

SZŐNYI ISTVÁN

Az író Tóbiás Áron így idézte fel emlékeit egy zebegényi vonatúton Szőnyi halála után: „Szőnyi Istvánnal tettem meg e vicinális utat. Őt kísértem haza, Zebegénybe, egy pénteki napon. Mint a Képzőművészeti Főiskola tanára, a budapesti Epreskertben élt, tanítványai körében. De a hétvége az otthoné volt, a családé, Zebegényé. [...] A táj változatlan, mint a Szőnyi-képeken. A vonatablakból emberek munkáját lehet megfigyelni: széles, tempós mozdulataikból nyugalom árad, mint a környező tájból – akár a festő képein. Azon a vonatúton, a maga csendes hangján ezt mondta Szőnyi, mikor már a váltókon csattogott a vonat: Öt esztendő kellett, míg átéreztem a táj lelkét, amíg vissza tudtam adni mindazt, amit látok, amíg véremmé vált az optikai kép, ami körülvett...” A most vizsgált kompozíció jelzi, hogy az öt év leforgása alatt – az 1920-as évek második felére – Szőnyi tényleg megtalálta a „táj lelkét”, a fenséges panorámba belesimuló emberi jelenlét csendes nagyságát.

Zebegény a tovarobogó vonat ablakából fotografálva, 1959 (fotó: Fortepan / Szent-tamási Mihály)

Szőnyi István: Zebegényi Dunakanyar viadukttal, magántulajdon

Zebegényi szerelvény

„Élete Budapesten, Zebegényben, és a Budapest–Zebegény közti vonaton telt el” – fogalmazta meg találóan művészbárátja, Bernáth Aurél. Szőnyit egy szerencsés véletlen vezette el a fővárosból vasúttal könnyen elérhető Zebegény magasztosan gyönyörű vidékére. 1924-ben elvette feleségül Bartóky Melindát, aki ismert fiatal írónak számított már ekkoriban, és aki földbirtokos férjét hagyta ott festő szerelméért. Közös életüket a Bartóky család zebegényi nyaralójában kezdték el, abban a kis parasztházban, amelyet Kós Károly tanácsára alakítottak át. Minden megvolt itt, amire a természet titkait fűrkészni szándékozó fiatal festőnek szüksége lehetett: Zebegényben végre megtalálta saját Arkádiáját, és a magyar festészet új Nagybányáját. Nem tudott betelni a Dunakanyar látványával, a kivételesen széles „műterem” nagyszerűségével. A most vizsgált képhez a környék emblematiszus vonatszerelvényét választotta fő motívumnak.

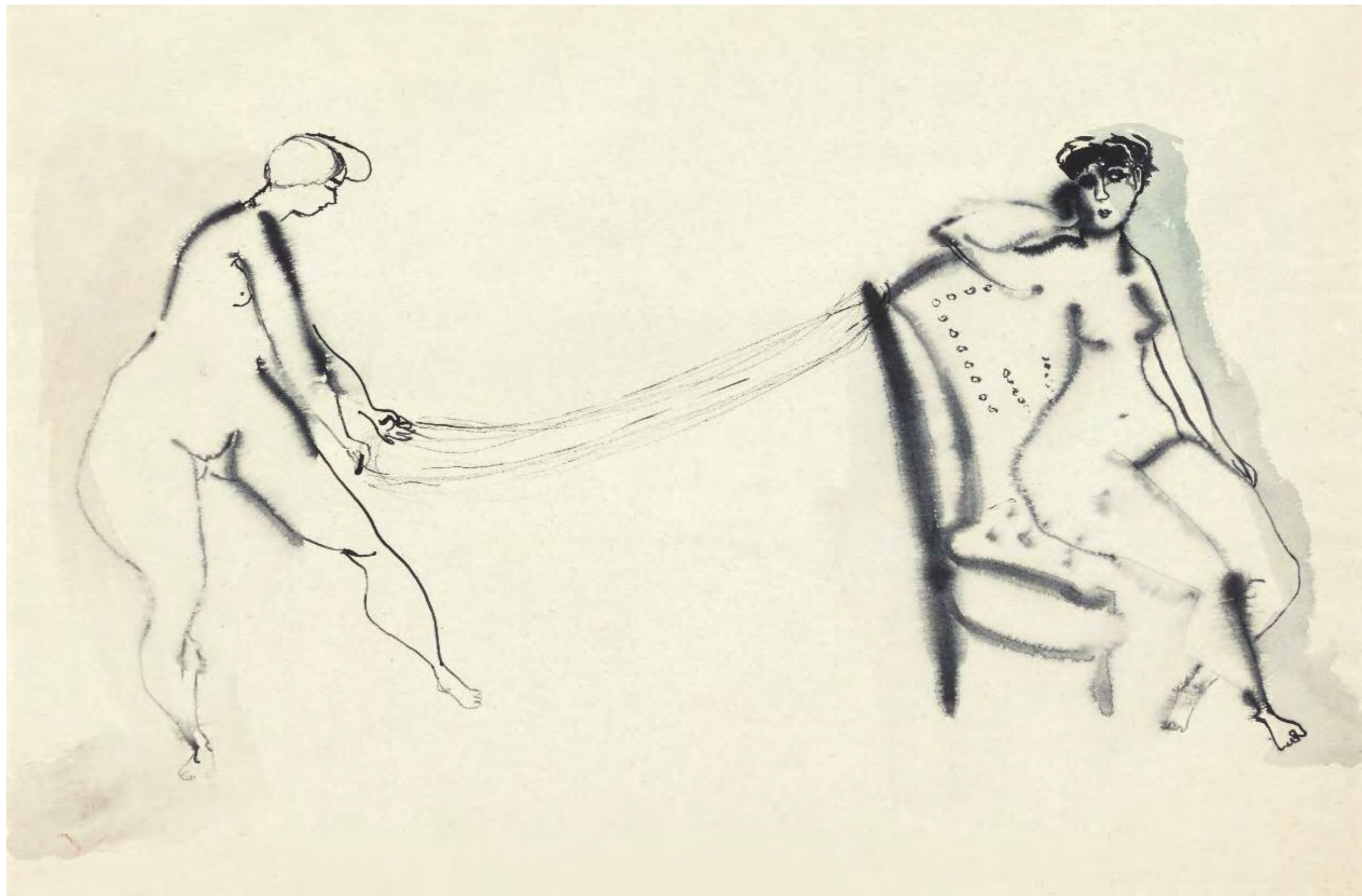

44 | Molnár C. Pál
(Battonya, 1894 – 1981, Budapest)

Álmok szigete, 1978
Island of Dreams, 1978

70 × 80 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve balra lent: MCP | Signed lower left: MCP

Kikiáltási ár: 850 000 Ft / 2 099 ELR
Becsérték: 1 300 000 – 1 900 000 Ft
Estimated price: 3 210 – 4 691 ELR

45 | Anna Margit
(Borota, 1913–1991, Budapest)

Önarckép (Párkák), 1937
Self-Portrait (Two Fates), 1937

28 × 42 cm
Akvarell, lavírozott tus, papír |
Watercolor, indian ink on paper
J. n., Hátoldalon: KR0375 VP256 |
Unsigned, On the reverse: KR0375 VP256

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· A bábu megszólal. Anna Margit művészete.
Szerk.: Kolozsváry Marianna, Magyar Nemzeti Galéria,
Budapest, 2024, 399.

Kikiáltási ár: 1 400 000 Ft / 3 457 ELR
Becsérték: 2 000 000 – 3 200 000 Ft
Estimated price: 4 938 – 7 901 ELR

46 | Anna Margit

(Borota, 1913 – 1991, Budapest)

Csendélet (Csendélet két krumplival), 1941
Still-Life (Still-Life with two Potatoes), 1941

48 × 62 cm

Tempera, papír | Tempera on paper

Jelezve középen lent: AM | Jelezve középen lent: AM

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· A bábu megszólal. Anna Margit művészete,
Magyar Nemzeti Galéria, 2024

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· A bábu megszólal. Anna Margit művészete.

Szerk.: Kolozsváry Marianna, Magyar Nemzeti Galéria,
Budapest, 2024, 206, 405.

· Modern magyar festészet 1919–1964. Szerk.: Kieselbach

Tamás, Kieselbach Galéria, Budapest, 2004, 1064. kép

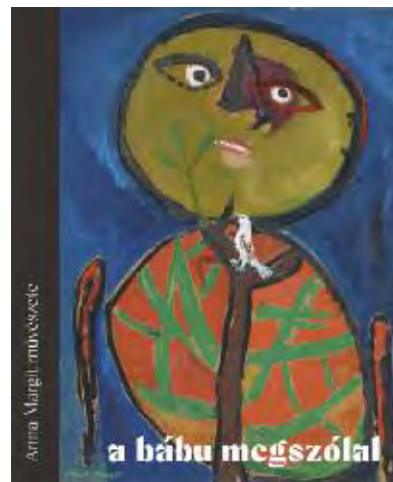
· Festők, műzsák, szerelmek. Szerk.: Molnos Péter,

Kieselbach Galéria, Budapest, 2016, 202.

Kikiáltási ár: 5 500 000 Ft / 13 580 EUR

Becsérték: 8 000 000 – 14 000 000 Ft

Estimated price: 19 753 – 34 568 EUR

A bábu megszólal.
Anna Margit
művészete,
Magyar Nemzeti
Galéria, 2024

Festők, műzsák,
szerelmek,
Kieselbach
Galéria, 2016

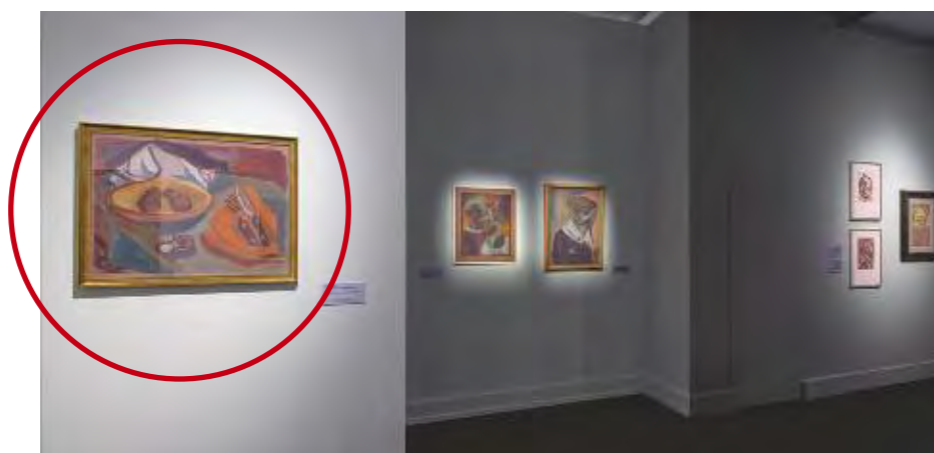
»De a menza nem elsősorban a kapcsolatépítésről szólt természetesen, hanem a túlélés lehetőségét jelentette.«

Országos Magyar Izraelita Közzművelődési Egyesület, azaz OMIKE. Számos ponton volt jelentős szerepe ennek a szervezetnek a fiatal Anna Margit életében. A festővé válás határozott szándékával szinte még gyerekként került fel faluról a fővárosba 1929-ben, és a fejlődés lehetőségét keresve az OMIKE képzőművészeti szabadiskolájában kötött ki. Nemcsak a benne rejlő festőnőt találta meg itt, hanem a szerelmet is, hiszen itt ismerte meg férjét és festőtársát, Ámos Imrét. Nagy szegénységben csak a festészetnek éltek, és a biztos éhhaláltól az OMIKE menzája mentette meg őket. Együttélésük másfél évtizede alatt gyakorlatilag mindig itt ebédeltek. „Kedves társaság volt ott, sok zsidó főiskolás és egyetemista. Egymást kollégának és kolleginának szólítottuk. [...] A társaságban mindenkinek volt egy kedves neve. Az orvos-tanhallgatót, aki velünk szemben ült, Babhercegnek neveztük, mert nagyon szerette a babot. Én Mimi kisasszony voltam, és Ámos volt Rodolfo” – emlékezett Anna Margit. Ezen a helyen barátkoztak össze Vajda Lajossal is, akiről mindannyian tudták, hogy egy igazi festőseni, s valóban, tragikusan rövid pályája során létrehozott életműve a 20. századi modern magyar festészet igazodási pontja. Bálint Endrével való barátságkötésük is a menzához kötődik, aki a rég csodált Vajdát általuk ismerhette meg. De a menza nem elsősorban a kapcsolatépítésről szólt természetesen, hanem a túlélés lehetőségét jelentette. „Egy névsor volt a falon. JÓTEVŐINK, támogatóink névsora. A feliratot kijavítottuk JÓT EVŐINK-re, mert nagyon jókat ettünk ott, az Üllői út 11-13.-ban” – írta Anna Margit.

Ámos Imre: Kenyér és só, 1942, magántulajdon

Albérletekben, garniszállókban laktak. Dezső bácsi és Poldi bácsi, Ámos két nagybátyja biztosított számukra egy darabig havi apanázst, amelynek jó részét el is vitte a lakbér. Képet csak ritkán tudtak eladni, s a téli hónapokban fűtésre sem mindig telt, ilyenkor fagyoskodtak, és gyakran jártak a Fővárosi Könyvtárba, ahol a képzőművészeti szakirodalmat lapozgatták és persze melegedtek. Szerencsére az OMIKE-től lehetőséget kaptak állandó ingyen reggelire egy tejjóban, így stabilan kávéval és vajás zsemelével indulhatott a nap. A maradék kis pénzükből szalonát és kenyeret vásároltak, ez volt a szokásos vacsorájuk, amelynek Ámos egy remek csendéletével állított örök emléket (*Kenyér és só*, 1942). Na és ott volt még a szilva: ha eljött a szezonja, fontos táplálékká vált. Nemcsak fizikai táplálékká, hiszen szinte szertartásosan ették a Duna-parton és közben elmélkedtek a világ folyásán.

A bábu megszólal. Anna Margit művészete, Magyar Nemzeti Galéria, 2024

»Kedves társaság volt ott, sok zsidó főiskolás és egyetemista. Egymást kollégának és kolleginának szólítottuk. Én Mimi kisasszony voltam, és Ámos volt Rodolfo«

ANNA MARGIT

Ámos Imre és Anna Margit, 1939
(Pécsi József felvétele)

»mintha egy történetet mesélne el tárgyaival, amelyet meg kell fejtenünk, titkos, bennfentes utalásokat elrejtve, amelyekről úgy érezzük, hogy szeretnénk az ismerői lenni.«

Ámos Imre: Sötét idők IV. (Csendélet fekete sertésekkel), 1940, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Mikor a nyár elmúltával visszatértek nyomorúságos, hideg és sötét kis albérletükbe, akkor megint nagyon szürkének látták a világot. Nemcsak a lakás volt szűkös, hanem alkotói lehetőségeik is. Anna Margit főleg önmagát festette a szobában aktuális hangulatát tükrözve, vagy az ott előforduló tárgyakból csendéletet komponált. Csak papírra dolgozhatott temperával, mert így egyeztek meg Ámossal: „nem volt annyi pénzünk, hogy én is vászonra fessek” – emlékezett egy interjúban Anna Margit. És úgy gondolták, hogy a technikailag képzetesebb férj lassabb, kiérleltebb festésmódjához jobban illik az olajfesték, míg Anna Margit lendületes, ösztönös, a hangulatot, érzést egy pillanat alatt megragadni kívánó stílusához jobban passzol a gyorsabb technika. Ha csendéleteiket hasonlítjuk össze, akkor is azonnal kirajzolódik ez a különbség. A technikától függetlenül Ámos fent már említett, kenyeret, szalonnát, kést, sótartót ábrázoló csendéletén érződik a festői tömörség, egyfajta nyomasztó érzelmi sűrűség, míg Anna Margit csendéleteiből árad valami fiatalos ösztönösség, franciás könnyedség, még akkor is, ha közben szinte tapintható e műveik drámai súlya. Ezen a munkáin az e korszakára jellemző narancsos, zöldek, barnás színárnyalatok dominálnak. Imponáló formai eleganciával ábrázol egy kis asztalkán kelyhet, virágcsokrot. (*Csendélet képpel és kulccsal*, 1941), másol körtét, pöttyös bögrét (*Lány fehér masnival*, 1940). Megint más munkáin mintha egy történetet mesélne el tárgyaival, amelyet meg kell fejtenünk, titkos, bennfentes utalásokat elrejtve, amelyekről úgy érezzük, hogy szeretnénk az ismerői lenni. Így kerül a kis asztalra a váza mellé egy kulcscsomó. A karikán két fekete kulcs és egy fényes, egy negyedik pedig az asztalfiók zárjában, és az egész jelenetet az asztal sarkáról egy bekeretezett képről figyelni a festő (*Csendélet*, 1937). Egy másik képén virágcsokor, szentkép és ismét egy kulcs (*Csendélet képpel és kulccsal*, 1941) A néző érzi a rejtélyt, nem tudja megfejteni vagy meg tudná többféleképpen is. Nem ez a lényeg, hanem maga a megfejtés vágya.

A *Csendélet két krumpplival* című mű is rejteget valamit. A zöld abrosszal letakart asztalon szalvétára fektetett evőeszköz, kendő, sőtartó, és egy tálban két burgonya. Az egész kép hordoz valami ambivalens tartalmat a megterítés relatíve elegáns módja és a héjában főtt krumpli primitív egyszerűsége között. Lassan érezzük, hogy ez itt nem is egy csendélet, hanem egy történet, és nem is egyszerű történet, hanem dráma. Egy késsel és egy villával valaki enni készül. Egy valaki és nem egy pár, mint tizenkét éve mindig az OMIKE-menzán, vagy a Károly körúti tejivóban. Úgy ültek ők állandóan együtt, egymás mellett, mint az az árva krumpplipár a tálban. 1940 őszétől kezdve Ámos Imrét rendszeresen behívták munkaszolgálatra. Szinte csak pár hónapot volt otthon és már megint mennie kellett. Anna Margit e csendéletén a magánytól való félelmét tárja elénk ezzel az egyszemélyes terítéssel, az egzisztenciális félelmét ezzel a szánalmas vacsorával, és az is látható, hogy önmagát már a legrosszabb hírre készíti fel, ha megnézzük a fehér vászonkendő mögötti falra vetett nagy fekete árnyékot.

Schubert Ernő: Halas csendélet, 1930-as évek, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Bálint Endre 1936-ban egy zsidótojásos csendéletet dedikált és ajándékozott Anna Margitnak, amelynek technikája hasonló, mint a festő csendéletei, de színvonalában még nem ér fel azokhoz (*Csendélet zsidótojással*, 1936). A só- és paprikatartó gyakran tűnik fel Bálint képein is később az otthon, a közös étkezés meghittségének szimbólumaként. Vajda Lajos csendéletei jóval kimerőbbek és szerkezetesebbek (*Műtermi csendélet*, 1934). Anna Margit e krumplis csendéletéhez legközelebb álló mű Derkovits Gyula halas csendélete (*Halas csendélet III*, 1930). Míg Derkovits e kompozícióján montázszerűen „idegen” anyagot alkalmazott, addig Anna Margit nem lépte át a hagyományos csendélet kereteit, de a realitást a színekkel és a kemény kontúrvonalakkal ugyanúgy erőteljesen megragadja. Összetett jelentéstartalma, kifejezésének módja és őszintesége megközelíti Derkovits Gyula drámai mélységét és kvalitásbeli magasságát.

Anna Margit művészetében az önarckép a csendéleteibe is befurakszik, hiszen gyakran önmagát festi meg a „kép a képben” motívumban. „Minden képem egy vallomás” – mondta a festő. Valóban, ez a képe is egy önarckép, egy vallomás. Ahogy Derkovits képpé formálja vacsoráját („a vacsoránkból csendélet lett” – írta Derkovits Gyuláné), úgy Anna Margit is megörökíti egy nélkülözések közepette élő, egyedül küzdő, férjét hazaváró magányos asszony szerény vacsoráját.

KOLOZSVÁRY MARIANNA
művészettörténész, a Magyar Nemzeti Galéria
főmúzeológusa, A bábu megszólal című
Anna Margit első átfogó életműkiállításának kurátora
és az ehhez készült katalógus szerkesztője

»Úgy ültek ők állandóan együtt, egymás mellett, mint az az árva krumpplipár a tálban.«

47 | Ámos Imre
(Nagykálló, 1907 – 1944, Ohrruf)

Álom, 1930 körül
Dream, c. 1930

80 × 56 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

A hátoldalon Anna Margit saját kezű felirata: Igazolom, hogy Ámos Imre 1930 körüli képe „Álom”, Anna Margit, 1970; továbbá a BÁV 62. aukciójának raglapja

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Bizományi Áruház Vállalat 62. képaució, 1983 (kat. 15.).

IRODALOM | LITERATURE

· CLII. csoportkiállítás. Ámos Imre, Remsey Jenő festőművészek és Patai Mihály, Redő Ferenc grafikusok. Ernst Múzeum, Budapest, 1935.

· Haulich Lenke: Ámos. 1907–1944. Corvina, Budapest, 1966.

· Egri Mária: Ámos Imre (Szemtől szemben). Gondolat, Budapest, 1980.

· Petényi Katalin: Ámos Imre. Corvina, Budapest, 1982.

· Ámos Imre a „magyar Chagall”. A háború örvényében 1937–1944. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2013.

Kikiáltási ár: 4 600 000 Ft / 11 358 EUR

Beccsérték: 5 500 000 – 9 500 000 Ft

Estimated price: 13 580 – 23 457 EUR

Farkas István: Szirakuzai bolond, 1930, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

A vidéki ortodox zsidók közösségében felnőtt Ámos Imre hosszú utat tett meg, amíg képzőművésszé – a „magyar Chagall-lá” – válhatott. 1925-ös érettségije után Budapestre jött, ahol a Láng ezüstgyárban dolgozott zománczóként és festőként. Rövid ideig a Műszaki Egyetemre járt, majd 1929-ben végre bejutott álmai intézményébe, a Képzőművészeti Főiskolára. Rudnay Gyula osztályába még családi nevéén, Lngár Imreként iratkozott be, de hamarosan már az Ámos (máskor Álmos) vezetéknevet használta. A nagykállói vallásos zsidó családi körben töltött gyerekkora eleve fogékonnyá tette a misztikus jelképek nyelvezetére, de prófétai énjét is vonzották a különös szimbólumok. Nem véletlenül választotta maga számára a bibliai Ámos próféta nevét és nem véletlenül tükrözték festményei az álmai világát. A most vizsgált alkotás hátoldalán felesége, Anna Margit piros betűivel olvasható, hogy az 1930 körüli, ifjúkori kép az *Álom* címet viseli. Az expresz-szív jelenet középpontjában egy fekete ruhás, eget kémlelő férfi áll. Mögötte dombos vidéki táj nagy szénaboglyával. Hatalmas keze szinte tapogatja maga körül a teremtett világot. Körülötte az ecsetnyél bekarcolásával jellemzett tarka mezei virágok sorakoznak, de a rabbiszzerű csavargó a fehérén ragyogó égre emeli szemét. Az ecsetkezelés, a drámai hangütés és a kompozíció Farkas István ugyanekkor festett képét, a *Szirakuzai bolondot* (1930, Magyar Nemzeti Galéria) idézi. A művész úgy jelenik meg, mint a bolygó zsidó, mint egy szent bolond, a jövőt látó, de Kasszandraként meg nem értett csavargó. Ahogy feleségének, Anna Margitnak írta Ámos egy levelében: „a figuráim félrefordított feje mind mélyen szomorú, mint a zsidó sors.”

Gedő Ilka: Ablak virágokkal (Puscsinói konyhaablak II.), 1976, magántulajdon

»Az álmok országútját járja ez az ifjú messzevágó. Befelé fordult szemmel néz ennen lelkébe, miközben benne ábrándképek, vágyak és illúziók ébrednek!«

LÁZÁR BÉLA

A kép hangütése az álom szertefoszló emlékképeinek víziószerű világát ismétli meg a festészet nyelvén. A körvonalak bizonytalanok, az ecset nyelével a friss festékmasszába karcolt vonalak mégis „kézzelfoghatóvá” teszik a jelenést. Nem véletlenül hangsúlyozta Ámos a tapintás ingerét a megnövelt bal kézzel. Ámos misztériummal teli álomfestészete nem a pszichoanalízis vagy a szürrealizmus bizarr nyelvét beszélt. Inkább a századforduló szimbolistáinak költői fantáziájához volt hasonló, és persze Chagall művészetéhez, amelyet szintén mélyen átítatott a rabbinikus tanítás jelképvilága. Az 1935-ös Ernst múzeumbeli katalógus előszavában Lázár Béla jellemezte érzékenyen Ámos fiataalkori művészetének álommal átszőtt karakterét: „Az álmok országútját járja ez az ifjú messzevágó. Befelé fordult szemmel néz ennen lelkébe, miközben benne ábrándképek, vágyak és illúziók ébrednek! Körülötte zúgó élet, keserves nap-palok, kínos harcok, testi küzdelmek, évek óta szüntelen – mit bánja ő? Bánatos emberek rajzanak körülötte álmában és ébrenlétében – a valóságtól idegenekbe el-messze vágók, őt magát leláncolja a keserves való. Ámult szemmel nézi e csudákat. Minden elhomályosul körülötte. A formák imbolyognak. Ködbe borul a táj. [...] Ez a világ az ő lelkének világa, más világ az, mint aminőben az ébrenlét kínos pillanatai közt él. Itt finom színek hullámoznak, kevés szín, több tónus, kevés forma, több sejtelen. A világot átálmodja álomképekké. Akkor aztán tulajdonába veszi a titkos világot, mely csak így az övé, belesüpped álmaiba. Ez a fiatal poéta küzd a világgal, álmaival és ennen lelkével, melyből halaványan fogott tündéreképek nőnek ki.” A most vizsgált korai Ámos-művön pontosan a Lázár Béla által megfogalmazott álomképek öltöttek formát, talán első alkalommal az életművön belül.

48 | Balogh András
(Budapest, 1919 – 1992, Budapest)

Lizsonna a Balatonnál
Tea-Time by Lake Balaton

60 × 80 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Balogh | Signed lower right: Balogh

Kikiáltási ár: 460 000 Ft / 1 136 EUR
Becsérték: 700 000 – 1 000 000 Ft
Estimated price: 1 728 – 2 469 EUR

49 | Bernáth Aurél
(Márcali, 1892 – 1982, Budapest)

Balatonparton
By Lake Balaton

36 × 49,5 cm
Akvarell, papír | Watercolor on paper
Jelezve balra lent: BA | Signed lower left: BA

Kikiáltási ár: 440 000 Ft / 1 086 EUR
Becsérték: 600 000 – 850 000 Ft
Estimated price: 1 481 – 2 099 EUR

Egry József
Taormina

50 | Egry József

(Újlak, 1883 – 1951, Badacsonytomaj)

Taorminai napkelte (Taormina I.), 1930
Sun-Rise by Taormina (Taormina I.), 1930

70 × 90 cm

Olajpasztell, papír | Oil pastel on paper

Jelezve jobbra lent: Egry József Taormina 930 |

Signed lower right: Egry József Taormina 930

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykori Oltványi Imre tulajdonában,
majd dr. Halász Mihály (Pécs) tulajdonában.

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Egry József kiállítása, Veszprém Megyei Múzeumi Igazgatóság, Tihany, 1966 (*Taormina* címmel).
· Egry József (1883–1951) emlékkiállítása, Magyar Nemzeti Galéria, 1971 (kat. 104., *Taormina I.* címmel).

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· [Oltványi-]Ártinger Imre: Egry József. Bisztrai Farkas Ferenc, Budapest, 1932, 23. kép.
· Egry József (1883–1951) emlékkiállítása. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1971 (oldalszám nélkül).
· Egry József arcképe. Egry József írásai. Írások Egry Józsefről. Szerk.: Fodor András, Európa – Magyar Helikon, Budapest, 1980, XVIII. kép.
· Lánosz Sándor: Egry József. Képzőművészeti Alap, Budapest, 1980, XLII. képtábla.
· Lánosz Sándor: Egry József. Corvina, Budapest, 1983, 13. kép.
· Molnos Péter: Megtalált képek. Felfedezések és meglepetések az elmúlt 20 év műkereskedelméből. Kieselbach Galéria, Budapest, 2024, 377.

IRODALOM | LITERATURE

· Szabó Júlia: Egry József kiállítás Keszthelyen. Művészet, 1962/10., 40–42.
· Egry József kiállítása. Veszprém Megyei Múzeumi Igazgatóság, Tihany, 1966.
· Egry József (1883–1951) emlékkiállítása. Szerk.: Szij Béla, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1971.
· Rácz István: Egry József Olaszországban. 1929–30. Művészet, 1971/3., 9–12.
· Egry breviárium. Szerk.: Éri István, Veszprém Megyei Múzeumi Igazgatóság, Veszprém, 1973.
· Lánosz Sándor: Egry József. Képzőművészeti Alap, Budapest, 1980.
· Egry József arcképe. Egry József írásai. Írások Egry Józsefről. Szerk.: Fodor András, Európa – Magyar Helikon, Budapest, 1980.
· Lánosz Sándor: Egry József. Budapest, Gondolat, 1994.
· Takács Gábor: Műgyűjtők Magyarországon a 18. század végétől a 21. század elejéig. Kieselbach Galéria, Budapest, 2012.
· Molnos Péter: Megtalált képek. Felfedezések és meglepetések az elmúlt 20 év műkereskedelméből. Kieselbach Galéria, Budapest, 2024.

Kikiáltási ár: 55 000 000 Ft / 135 802 EUR

Becsérték: 70 000 000 – 95 000 000 Ft

Estimated price: 172 840 – 234 568 EUR

Egry József Marton László által készített fővárosi szobra (forrás: Budapest, 1980)

Tüzesen izzó főmű

Ilyen tökéletes állapotban megőrződött, az olajpasztell eredeti izzását átmentő főművet alig ismerünk a fény nagy varázslójától, Egry Józseftől. Az égbolton misztikus színjáték bontakozik ki, a mediterrán nap fehér sugarakkal ragyogja be a szicíliai városkát, Taorminát. A fénynyalábok nyomán a meredek dombok meleg terrakottavörössé válnak, az árnyékos részek pedig hideg kékbe öltöznek. Középen magasodik a sziklás tengerparti városka egyik hegycsúcsa, feltehetően épp a Monte Tauro, amelynek a déli oldalán (a túloldalon) fekszik a csúcsba bevált ókori római színház félkaréjos nézőtere. Egryt a dombokat benépesítő Földközi-tengeri kultúrtáj buklikus szépsége ragadta magával: az ókori gyökerű olasz kisváros egymásra halmozott épületei, a meredek hegyoldalokon kígyózó szerpentinutak, a gyümölcsöktől roskadozó fák és a nagy levelű kaktuszok. Ehhez a fénnel átjárt mediterrán látványhoz saját emblemikus eszköztárát társította, a vörös és kék olajpasztell, valamint a papír (és a fedőfehér) vakító fehérségére épített színtriumvirátust. A vonalak áttört szerkezetén ki-be áramlik a formaképző akarat, a néző szeme ugrál a rafináltan szerkesztett kompozícióban, az egymás mellé rendezett, árnyékba boruló vagy megvilágított motívumok kifogyhatatlanul gazdag, mégis kiegyensúlyozott rendszerén.

A festmény kivételes főműve az Egry-életműnek. Mivel a 20. század során egy elzárt pécsi magángyűjteményben őrizték, több mint fél évszázada nem szerepelt együtt a többi kiemelt alkotással. Reprodukcióról viszont jól ismerték a hazai műértők, hiszen már a festő első monográfiájában is szerepelt 1932-ben, onnantól kezdve pedig az összes jelentős Egry-albumban ott találjuk. A festő legnagyobb monográfusa, Láncz Sándor a szintén múzeumi kvalitású, legendás kulcsművek között reprodukálta színes táblákon, a *Szivárvány II.* (1927, magántulajdon), a *Keresztelő Szent János* (1930, Magyar Nemzeti Galéria) és az *Aranyhíd* (1935 körül, Magyar Nemzeti Galéria) társaságában. Felbukkanása kivételes alkalom, hiszen hasonló kvalitású, nagy méretű Egry-alkotás csak nagyon ritkán szerepel a műkereskedelemben.

Egry József: Taorminai hegyek közt, 1930, Budapesti Történelmi Múzeum, Fővárosi Képtár, Budapest

Egry József: Aranyhíd (Balatoni fények), 1944, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Műgyűjtők főműve

Nem hiába nevezték Egry Józsefet a „Balaton festőjének”, bármeddig tudott gyönyörködni a badacsonyi panorámában. De megviselt szervezete, beteg tüdeje nem engedte, hogy örökké ott időzzön, így „kénytelen” volt ellátogatni azokra a tájakra, ahová mások boldog turistaként jutnak el. Egyik legfontosabb mecénása és gyűjtője, Cseh-Szombathy László javasolta a betegeskedő festőnek a több hónapos mediterrán utat. Az 1930-as szicíliai tartózkodás költségeit barátai, a körülötte formálódó szűk rajongói csoport tagjai adták össze, mintegy előlegként a Taorminában és Palermóban készülő képekre. Egry a taorminai két hónap első heteit fent a hegyen, a város központjában álló Hotel Neumachiében töltötte feleségével. A közelben fekvő a görög színház romjai: ez a 19. századi festők számára a világ egyik legkivételesebb panorámájának számított, a magyar művészettörténet számára pedig Csontváry Kosztka Tivadar tette halhatatlanná. Egryt nem az ókori teátrum, hanem a környező táj ihlette meg, mert – ahogy írta – „hegyen-völgyön úgy díszlenek a kertek és a szőlők, mint a pannóniai Badacsonyban – ez idézi fel leginkább a hazai táj hangulatát.”

Taormina régi képeslapon

»hegyen-völgyön úgy díszlenek a kertek és a szőlők, mint a pannóniai Badacsonyban – ez idézi fel leginkább a hazai táj hangulatát«

EGRY JÓZSEF

Egry egyik nagy gyűjtője, Rác István 1971-es tanulmányában részletekbe menően elemezte – írott források alapján – a festő taorminai időszakát: „Elsősorban a Mediterraneum természeti pompája, délszaki, buja, színes flórája, a pálmák, ciprusok, pineák, kaktuszok – amelyeknek vöröses sárgára érett termését együtt árulják a többi déligyümölcsrel –, a Jón-tenger áttetsző ultramarin kékje és zöldje, a távoli Etna hatalmas tömege, talán tüze is és mindenekelőtt a fény fogja meg. Említést sem tesz a töméntelen kultúrtörténelmi kincsről, amelyet Taorminában és egész Szicília-ban lépten-nyomon láthatott. Csontváry Kosztka Tivadar itt találja meg az egyik »nagy motívumot« a Teatro Antico romjaiban, másokat nosztalgikus érzésekkel töltenek el a messinai fárosz alapjai (rajta felirat: Vos et ipsam civitatem benedicimus), a görög templomok lenyűgöző maradványai Segestától Siracusáig, Nápolytól délre Paestumban, vagy a palermói és monrealei mozaikok. Egry minderről hallgat. Őt itt is a természet érdekli elsősorban, nem pedig a kultúrtörténelmi emlékek. Egry számára az az érdekes, amit az ember nem érintette természet, ez az el nem pusztuló ősforrás varázsol elő. Impressziói közül csak a festői világnak megfelelőket emeli ki – éppúgy, mint a Balaton mellett –, és ezektől jöttányit sem térítik el az emberkéz alkotta csodák. Tetszik neki Szicília – decemberben-januárban az idő itt általában kedvező –, de nem beszél nagyobb elragadtatással a grandiózus szicíliai tájakról sem, mint a Balatonról.”

A legendás gyűjtővé váló Rác maga mesélte el, hogy először a most vizsgált képet birtokló dr. Halász Mihály pécsi otthonában látott valódi műgyűjteményt a második világháború éveiben: „Ez volt az első gyűjtemény, amelyet életemben láttam és Halász Miska híres lemezestjein oly sokszor megcsodáltam. Számomra elérhetetlen álomnak tűnt ilyen harmóniák közt élni, elképzelni sem tudtam, hogy hasonló képeket én is szerezhethetnék. Csak mintegy tíz év múlva, 1953-ban kezdtem gyűjteni, de az Egry-képek varázsa, úgy, ahogy először láttam őket, ma is elevenen él emlékeimben.” Halász Egry lelkes támogatójától és monográfusától, Oltványi-Ártinger Imrétől szerezte meg Egry-kollekciója betetőzéseként a most vizsgált *Taorminát*.

»A nap sugarainak özöne vakmerően vágja ketté a mediterrán tájban megjelenő, és éppen ezért keményebben formált taorminai hegyvonulatot. A narancsszínek és az élénk sziénák nagyobb hangsúlyt kapnak, a tagolás, a vonalkezelés észrevehetően erősebb, mint itthoni képein. Bárhol jár a művész, mindenütt eredendő ihlető forrásának valóságát viszi magával, s közben a honvágy frázis nélküli szavát hallatja.«

SZÍJ BÉLA

Badacsony visszfényei

Láncz Sándor, Egry monográfiusa részletesen elemezte a festmény: „A *Taormina I*-en (XLII. kép) a hely valóságos kúpja uralkodik a kép közepén. A fény-árnyék hatás a képet nagyjából két egyenlő részre osztja. Az erős kékek – a megszokott párizsi kéknél sötétebbek – végigcsordulnak a hegycsúcsokon; mellettük erősebben jelentkeznek a fehérek, s különösen felfokozottak a sárgák, melyek szinte ellepik a tájat. A fehérekbe minduntalan belejátszó kékek – a sárgák közt is minduntalan fel-felcsillanva – fokozzák az előbbieket világító értékét.” A most vizsgált kompozíció mellett jól ismert a Kiscelli Múzeumban őrzött *Taorminai hegyek közt* című „szamaras Taormina”. Láncz összegzése szerint: „Mindkét képen – akárcsak a többi, Taorminában vagy Pompejiben készült alkotáson – a motívum helyi, kötött, a színviláguk azonban – bár színeik felfokozottabbak – a Balaton mellett festett képekével analóg. A képek fő témája a fény, amely eddig is nagy hangsúlyt kapott Egry festészetében, de ez idő után készült képein főszereplővé vált.”

Egry József: Szivárvány, 1927, magántulajdon

Egry még Itáliába is magával vitte a balatoni fények varázsát, ahogy Szij Béla írta a Nemzeti Galéria 1971-es nagy katalógusában: „A nap sugarainak özöne vakmerően vágja ketté a mediterrán tájban megjelenő, és éppen ezért keményebben formált taorminai hegyvonulatot. A narancsszínek és az élénk sziénák nagyobb hangsúlyt kapnak, a tagolás, a vonalkezelés észrevehetően erősebb, mint itthoni képein. [...] Bárhol jár a művész, mindenütt eredendő ihlető forrásának valóságát viszi magával, s közben a honvágy frázis nélküli szavát hallatja.” A festményben ugyanaz a panteisztikus, metafizikus tájélmény jelenik meg, amelyet Egry a Balatonon is keresett és amelyet így foglalt össze bölcselkedő tanításában: „A művészet a lélek ünnepe. Ünnepi ruhát veszek a lelkemre, ha festek. Ünnepi ruhám világos, tiszta, derűs. Ha magamra öltöm, általa nagyszerű kapcsolatba kerülök az örök és egyedülvaló élettel. Aki pedig az élettel, a nagybetűs Élettel kapcsolatba kerül, nem tehet másként, mint hogy ujjong és mámoros, mert megadatott neki az a csoda, hogy élhet”.

»A művészet a lélek ünnepe«

EGRY JÓZSEF

51 | Kádár Béla

(Budapest, 1877 – 1956, Budapest)

Pihenő modell
Model Resting

22 × 30,5 cm

Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper

Jelzve jobbra lent: Kádár Béla | Signed lower right: Kádár Béla

Kikiáltási ár: 380 000 Ft / 938 EUR

Becsérték: 500 000 – 750 000 Ft

Estimated price: 1 235 – 1 852 EUR

52 | Anna Margit

(Borota, 1913 – 1991, Budapest)

Piros pizsamás önarckép (Fekvő nő), 1941
Reclining Woman
(Self-Portrait in Red Pyjamas), 1941

30 × 39 cm

Akvarell, papír | Watercolor on paper

Jelzve a hátoldalon: Fekvő nő 1941/2 30 × 39 papír, aquarell fa |

On the reverse: Fekvő nő 1941/2 30 × 39 papír, aquarell fa

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· A bábu megszólal. Anna Margit művészete.

Szerk.: Kolozsváry Marianna, Magyar Nemzeti Galéria,
Budapest, 2024, 225, 405.

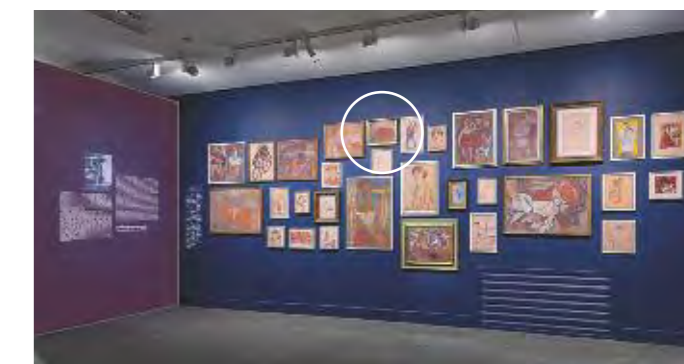
KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

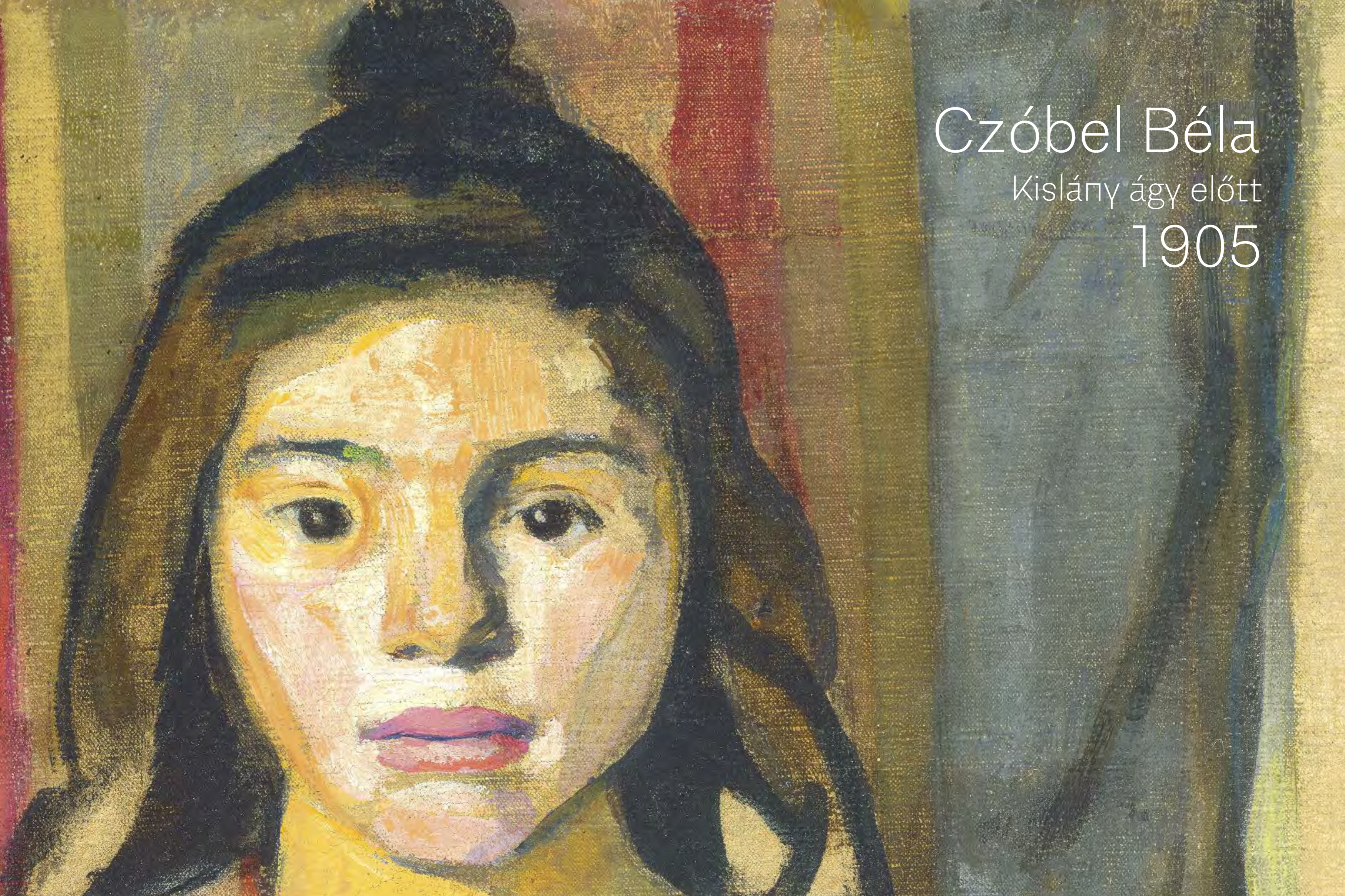
· A bábu megszólal. Anna Margit művészete,
Magyar Nemzeti Galéria, 2024

Kikiáltási ár: 1 600 000 Ft / 3 951 EUR

Becsérték: 2 600 000 – 3 800 000 Ft

Estimated price: 6 420 – 9 383 EUR

Czóbel Béla

Kislány ágy előtt

1905

53 | Czóbel Béla
(Budapest, 1883 – 1976, Budapest)

Kislány ágy előtt, 1905
Young Girl in Front of a Bed, 1905

80 × 105 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra fent: Czóbel 905 |
Signed upper right: Czóbel 905

PROVENIENCIA | PROVENANCE

- Dr. Réh Béla gyűjteménye
- Márton Ödön és örököseinek gyűjteményében

Kikiáltási ár: 220 000 000 Ft / 543 210 ELR
Becsérték: 300 000 000 – 500 000 000 Ft
Estimated price: 740 741 – 1 234 568 ELR

A festményhez külön katalógus
készült Barki Gergely tanulmányával

Edvard Munch: Pubertás, 1894–95, National Gallery, Oslo

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

- *Salon des Indépendants*, Párizs, 1906 (kat. 1206)
- *Nagybányai festők*, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1963 (katalógusszám nélkül)
- *A Nyolcak és aktivisták köre*, Csók István Képtár, Székesfehérvár, 1965 (katalógusszám nélkül)
- *Czóbel Béla kiállítása*, Ferenczy Károly Múzeum, Szentendre, 1966 (kat. 15.)
- *Czóbel Béla Múzeum*, Szentendre, 1975 (katalógusszám nélkül)
- *Gli Otto e gli attivisti*, Palazzo Barberini, Róma, 1980 (kat. 47.)
- *Avanguardia Ungherese 1905-1930*, Teatro del Falcone, Genova, 1980 (kat. 47.)
- *The Hungarian avant-garde. The Eight and the Activists*, Hayward Gallery, London, 1980 (kat. 33.)
- *L'Art en Hongrie 1905-1930. Art et révolution*, Musée d'art moderne de la ville, Saint-Étienne, 1980 (kat. 47.)
- *L'Art en Hongrie 1905-1930. Art et révolution*, Musée d'art et d'industrie, Párizs, 1980-1981 (kat. 47.)
- *Nyolcak és aktivisták*, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1981 (kat. 35.)
- *Unkarin avantgardismi ryhmä kahdeksan ja aktivistit*, Amos Andersonin taidemuseossa, Helsinki, 1981 (kat. 47.)
- *Unkarin avantgardismi ryhmä kahdeksan ja aktivistit*, Porin taidemuseo, Pori, 1981 (kat. 47.)
- *Ungersk konst. Avant garde och modernism från 1905 till idag*, Liljevalch Konsthall, Stockholm, 1981 (kat. 47.)
- *Ungers konst. Avant garde och modernism från 1905 till idag*, Göteborgs Konstmuseum, Göteborg, 1981 (kat. 47.)
- *Ungers konst. Avant garde och modernism från 1905 till idag*, Konsthall, Malmö, 1982 (kat. 47.)
- *Madžarska avangarda – osmorica i aktivisti*, Galeria Likovnih Umjetnosti, Eszék, 1982 (kat. 47.)
- *Madžarska avangarda – osmorica i aktivisti*, Muzej Savremen Umetnosti, Belgrád, 1982 (kat. 47.)
- *Madžarska avangarda – osmorica i aktivisti*, Umjetnički paviljon, Zágráb, 1982 (kat. 47.)
- *Budapest 1869-914. Modernité hongroise et peinture européenne*, Musée des Beaux-Arts de Dijon, Dijon, 1995 (kat. 89.)
- *Nagybánya művészete. Kiállítás a nagybányai művésztelep alapításának 100. évfordulója alkalmából*, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1996 (kat. 59.)
- *Béla Czóbel - Peintre Hongrois (1883-1976)*, Salle D'Exposition du Vieux Colombier, Párizs, 2001 (kat. 4.)
- *Magyar Vadak Párizstól Nagybányáig 1904-1914*, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2006 (kat. 102.)
- *A Nyolcak*, Szépművészeti Múzeum, Budapest, 2011 (katalóguson kívül)
- *Allegro barbaro. Béla Bartók et la modernité hongroise, 1905-1920*, Musée d'Orsay, Párizs, 2013 (kat. 72.)
- *Czóbel. Egy francia magyar*, Ferenczy Múzeum, Szentendre, 2014 (kat. 23.)

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

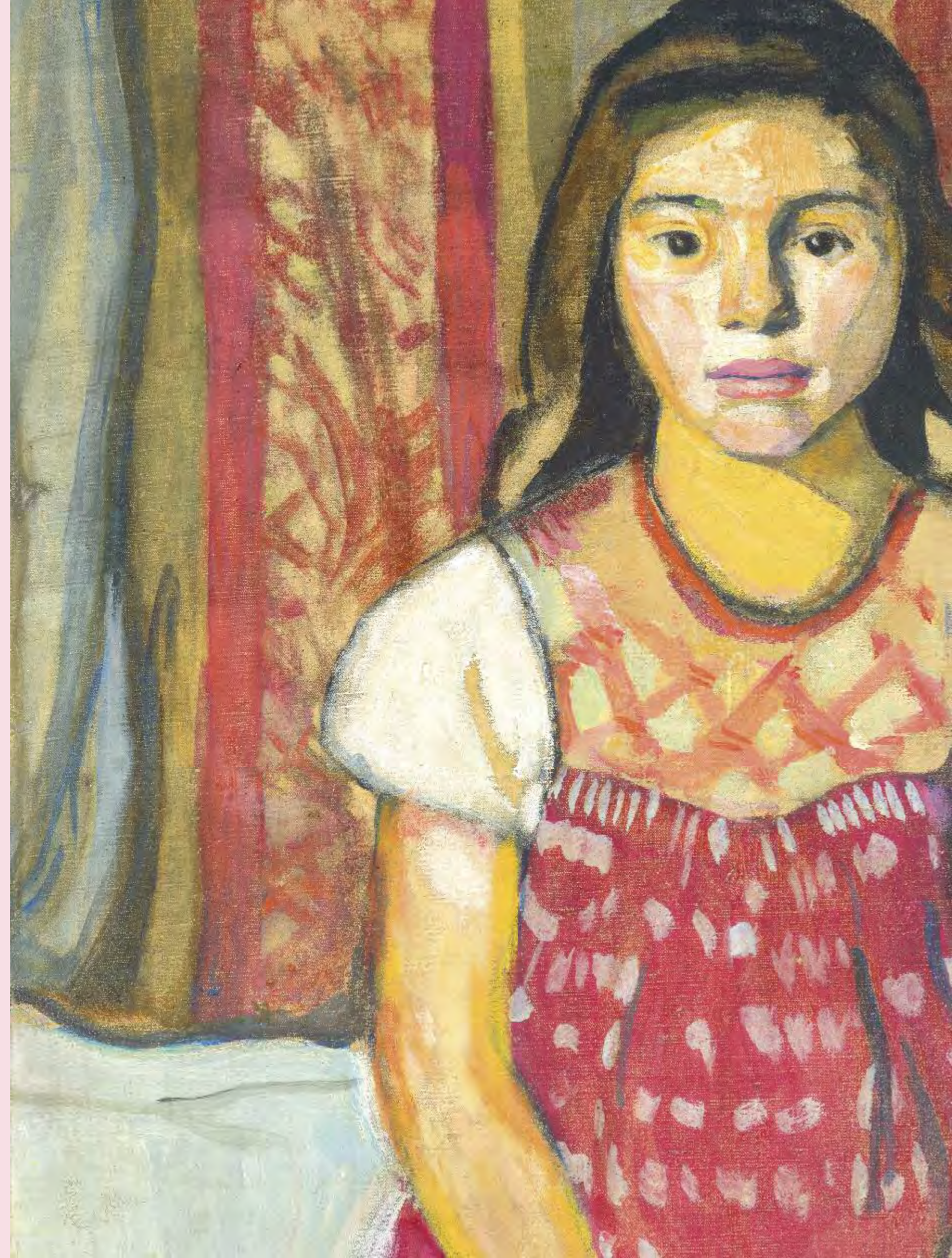
- Kállai Ernő: *Czóbel Béla*. Bisztrai Farkas Ferenc, Budapest, 1934, 1. kép.
- Pogány Ö. Gábor: *Rippl-Rónai és a Nyolcak*. *Szabad Művészet*, 1948/4., 135.
- Passuth Krisztina: *Miért szép? Czóbel Béla szentendrei kiállításának három képe*. *Élet és Tudomány*, 1966/50., 2372.
- Passuth Krisztina: *A nyolcak festészete*. Corvina, Budapest, 1967, II. kép
- *Czóbel Béla Múzeum*. Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága, Szentendre, 1975, oldalszám nélkül
- Szabadi Judit: *A magyar szecesszió művészete. Festészet, grafika, szobrászat*. Corvina, Budapest, 1979, 77. kép
- *Nyolcak és aktivisták. Kiállítás a Magyar Nemzeti Galériában. Népművelés*, 1981/3., 42.
- *Magyar művészet 1890–1919. II.* Szerk.: Németh Lajos, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1981, 248.
- Frank János–Kratochwill Mimi: *Czóbel*. Corvina, Budapest, 1983, 4. kép.
- *Budapest 1869–1914. Modernité hongroise et peinture européenne*. Musée des Beaux-Arts de Dijon – Adam Biro, Dijon – Párizs, 1995, 213.
- *Nagybánya művészete. Kiállítás a nagybányai művésztelep alapításának 100. évfordulójára alkalmából*. Szerk.: Nagy Ildikó, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1996, 418.
- Kratochwill Mimi: *Czóbel Béla (1883–1976) élete és művészete*. Magyar Képek Kft., Veszprém – Budapest, 2001, 9. kép.
- Kratochwill Mimi: *Béla Czóbel Peintre Hongrois (1883–1976)*. Budapest, 2001, 9. kép.
- Mai évfordulók. *Fejér Megyei Hírlap*, 2001. január 30.
- *Modern magyar festészet 1892–1919*. Szerk.: Kieselbach Tamás, Budapest, 2003, 567. kép.
- Fábri Ferenc: *Minden festményét a csendélet határozza meg. Romániai Magyar Szó (Új Magyar Szó)*, 2003. szeptember, E. oldal (színekép melléklet)
- *Magyar Vadak Párizstól Nagybányáig. 1904–1914*. Szerk.: Passuth Krisztina–Szücs György–Gosztonyi Ferenc, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2006, 137.
- *Hungarian Fauves from Paris to Nagybánya. 1904–1914*. Szerk.: Passuth Krisztina–Szücs György–Gosztonyi Ferenc, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2006, 137.
- Szabadi Judit: *Fauve-ok-e a magyar fauve-ok? Új Művészet*, 2007/2., 19.
- *Fauves Hongrois. 1904–1914*. Biro éditeur, Párizs, 2008, 206. kép
- Kratochwill Mimi: *Czóbel Béla*. Kossuth–Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága–Magyar Nemzeti Galéria, Budapest–Szentendre, 2009, 2. kép.
- Boros Judit–Szücs György: *A nagybányai művésztelep*. Litera–Veres, Székelyudvarhely, 2008, 24–25.
- Barki Gergely: *Az Oktogontól a Nyolcakig. A Nyolcszögtértől Gombosszegig. Enigma*, 2012/70. XXXII/2. kép
- *Allegro barbaro. Béla Bartók et la modernité hongroise, 1905–1920*. Éditions Hazan–Musée d'Orsay, Párizs, 2013, 157.
- Rum Attila: *Berény kontra Czóbel. Szűrőpróba. Artmagazin*, 2013/10., 43.
- Barki Gergely: *Mégis Berény! Műkereskedelmi rejtvények 1*. *Artmagazin*, 2014/1., 44–51.
- Rum Attila: *Műkereskedelmi rejtélyek: Czóbel kontra Mikola 1. rész. Napi Gazdaság*, 2014. augusztus 11.
- *Czóbel. Egy francia magyar*. Szerk.: Barki Gergely–Bodonyi Emőke, Ferenczy Múzeum, Szentendre, 2014, 42.
- *Czóbel. French Hungarian Painter*. Szerk.: Barki Gergely–Bodonyi Emőke, Ferenczy Múzeum, Szentendre, 2014, 42.
- Grozdits Hahó: *Transzvesztita férfi a sakkasztal alatt – interjú Czóbel Béláról*. *Librius.hu*, 2014. május 30. (<https://librius.hu/2014/05/30/transzvesztita-ferfi-sakkasztal-alatt-interju-czobel-beláról/>)
- *Festők, műsák, szerelmek*. Szerk.: Molnos Péter, Kieselbach Galéria, Budapest, 2016, 160.
- Tamba Renátó: *A pszichoanalízis hatása Berény Róbert gyermekábrázolásain. Valóság*, 2019/9., 73.

Képünk reprodukálva az alábbi kötetekben

»A 20. század elején Párizsban, a művészetek fővárosában több tízezer (!) festő élt és alkotott. Ebből a városnyi lélekszámú közegből keveseknek sikerült igazán kitűnni, ám Czóbel Béla nem sokkal azt követően, hogy gyökeret vert a Montparnasse-on, mindjárt felhívta magára a figyelmet. Az ekkoriban ide vetődött piktoranoncok többségéhez hasonlóan ő is az Julian Akadémiára iratkozott be, és tanárának a korszak elismert történelmi festőjét, Jean-Paul Laurens-t választotta. A megérkezését követő esztendőben, 1904-ben máris elnyerte a rangos festőiskola aktpályázatának első díját, és ugyanebben az évben két festményével debütált a Salon du Champ-de-Mars kiállításon. Pályája ettől kezdve bámulatosan ívelt a nemzetközi élvonal magaslataiba. Korántsem a vak elfogultság mondatja velünk, hogy ez a kivételes tehetségű magyar művész ekkoriban valóban a modern művészet megújítóinak első vonalába tartozott...«

RÉSZLET BARKI GERGELYNEK A FESTMÉNYRŐL ÍRT KÜLÖN KATALÓGISÁBÓL

»1907 körül magyar környezetben találtam magam, melyet Zichy, Körmendi-Frim Ervin és Jenő, Berény (igazi birka típus), Hatvany báró (aki, úgy tudom, a pápától vásárolta meg nemesi rangját), Perlrott (szánalmas bohém) és a csodálatos, ebben a kis világban hősnek számító Czóbel Béla (németül: coboly) képezett. El kell mondani, hogy vad tehetsége magasan uralta mindezt a zsiszegő közepszerűséget. Érdeme, hogy Matisse fauvizmusát már akkor felfedezte, amikor még senkit sem érdekelt...«

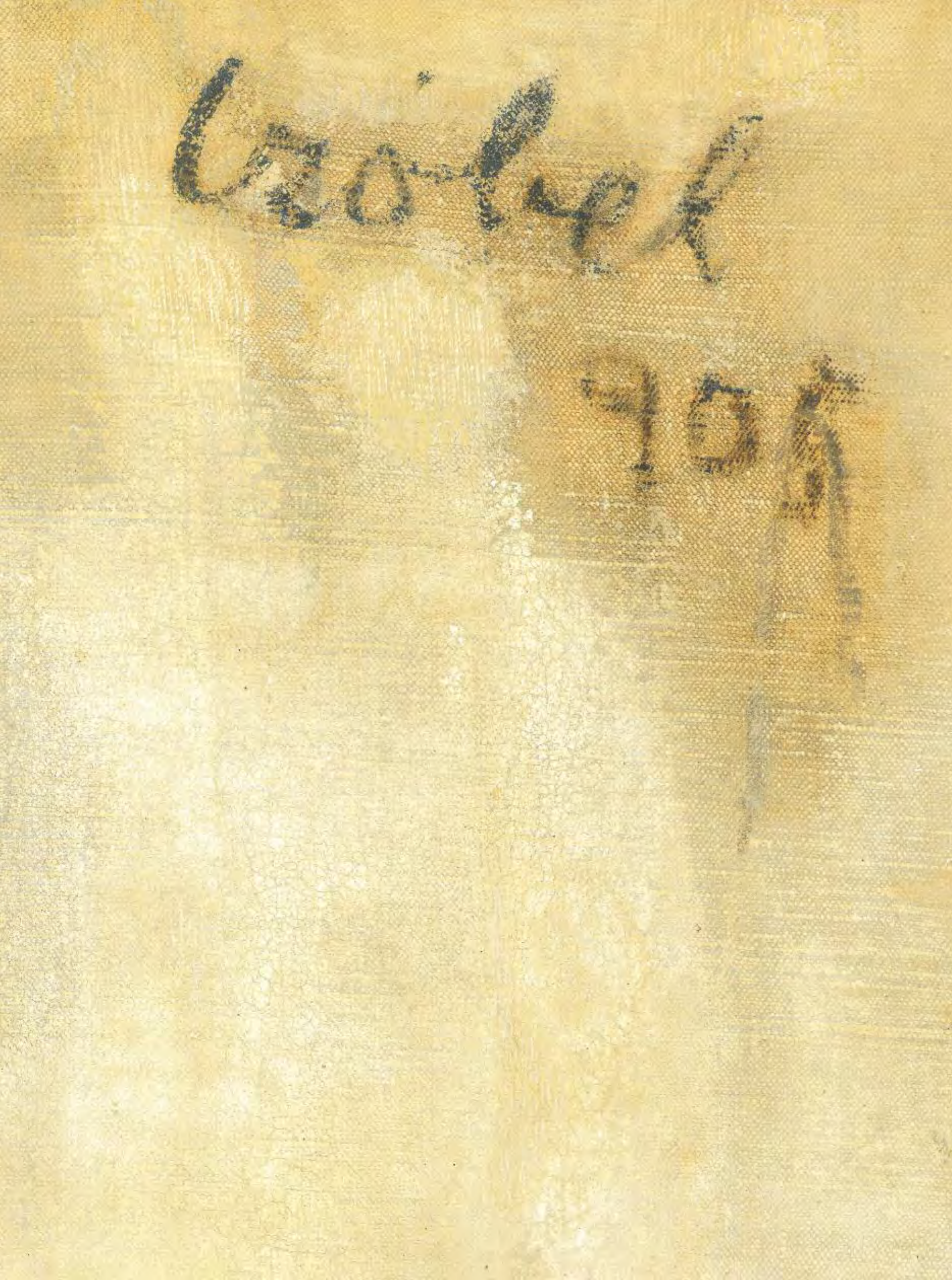
LUCIEN MAINSIEUX

RÉSZLET BARKI GERGELYNEK A FESTMÉNYRŐL ÍRT KÜLÖN KATALÓGLISÁBÓL

»A nemzetközi élvonal csúcsán állt ekkor, a legrangosabb művészek toplistáján szerepelt, a legünnepeltebb sztárok között emlegették. Erre a szintre magyar művészek közül talán senki sem jutott, még Rippl-Rónai József, Moholy-Nagy László vagy akár Hantai Simon sem. Czóbelre ekkor már a helyi sajtó is komolyan felfigyelt, neve sűrűn felbukkant a párizsi modern kiállítások kritikáiban, rendszerint a francia fauve-ok névsorában említve őt...«

RÉSZLET BARKI GERGELY FESTMÉNYHEZ ÍRT KÜLÖN KATALÓGLISÁBÓL

»Az emberöltők óta most első alkalommal eladósorba kerülő Kislány ágy előtt című festmény biztosra vehetően Párizsban készült, a Montparnasse kellős közepén. Több forrásból ismerjük Czóbel ekkori lakcímét, amely a pályafutását döntően meghatározó kezdeti párizsi periódusának első szilárd bázisává vált. [...] Rövid belgiumi tanulmányútjáról Párizsba visszatérve a boulevard de Vaugirard 9.-ben rendezkedett be. A Gare de Montparnasse tőszomszédságában álló egykori épület a pályaudvar felújítása miatt ma már nem áll, de a frekventált közlekedési csomópont sajátosságai okán feltételezhető, hogy nem műteremház lehetett, hanem szálloda, tehát a művész ezúttal nem atelier-t vagy stúdiót, hanem hotelszobát bérelt. Erre utal a festményen látható szobabelsőnek a festőműtermektől eltérő miliője is. Az igényes, aranysujtásos brokátfüggöny éppúgy előkelőbb hotelszobára utal, mint a század eleji szállodákban használatos mosdólavórokhoz használatos nagy méretű forróvizes kancsó, amely a festmény kompozíciójának is meghatározó eleme. [...] A hosszabb távú berendezkedésre utal, hogy a hotelszobában a saját képeit aggatta a falra, ugyanis a festmény háttérében, mintegy „kép a képben” motívumként megjelenik egy nem sokkal korábban elkészült, a kor ízlésének megfelelően fehér ráмба keretezett kisebb városképe, amelynek eredetije csupán alig több mint egy évtizede bukkant fel a műkereskedelemben. E kis vedutáját, városi életképét a Coin du Marché, azaz a Piac sarka című festményével azonosíthatjuk...«

RÉSZLET BARKI GERGELYNEK A FESTMÉNYRŐL ÍRT KÜLÖN KATALÓGUSÁBÓL

»A Kislány ágy előtt című festmény ebben a rendkívül komplex, hihetetlenül gazdag és inspiratív, fortyogó művészeti közegben, ezer meg ezer klasszikus és új hatás keresztüzében, a párizsi modernizmus legfrissebb törekvéseinek bölcsőjénél született. Amikor ezt a művet vizsgáljuk, mindenképpen hozzá kell képzelni azt a fantasztikus miliőt, amelyet az 1905-ös év Párizsa jelentett. [...] Az ebben a szellemben 1905 legvégén elkészült művet a következő rangos megmérettetésen már büszkén, öntudatosan állíthatta ki Czóbel. Az 1906 márciusában nyílt Salon des Indépendants-ra összesen nyolc festményét küldte be. Tárgyalt festményünket Intérieur gris avec fille (Szürke szobabelső lánnyal) címen állították ki.¹³ Bemutatott festményei közül ez volt minden bizonnyal a legnagyobb méretű és a legjelentősebb kép...«

RÉSZLET BARKI GERGELYNEK A FESTMÉNYRŐL ÍRT KÜLÖN KATALÓGLISÁBÓL

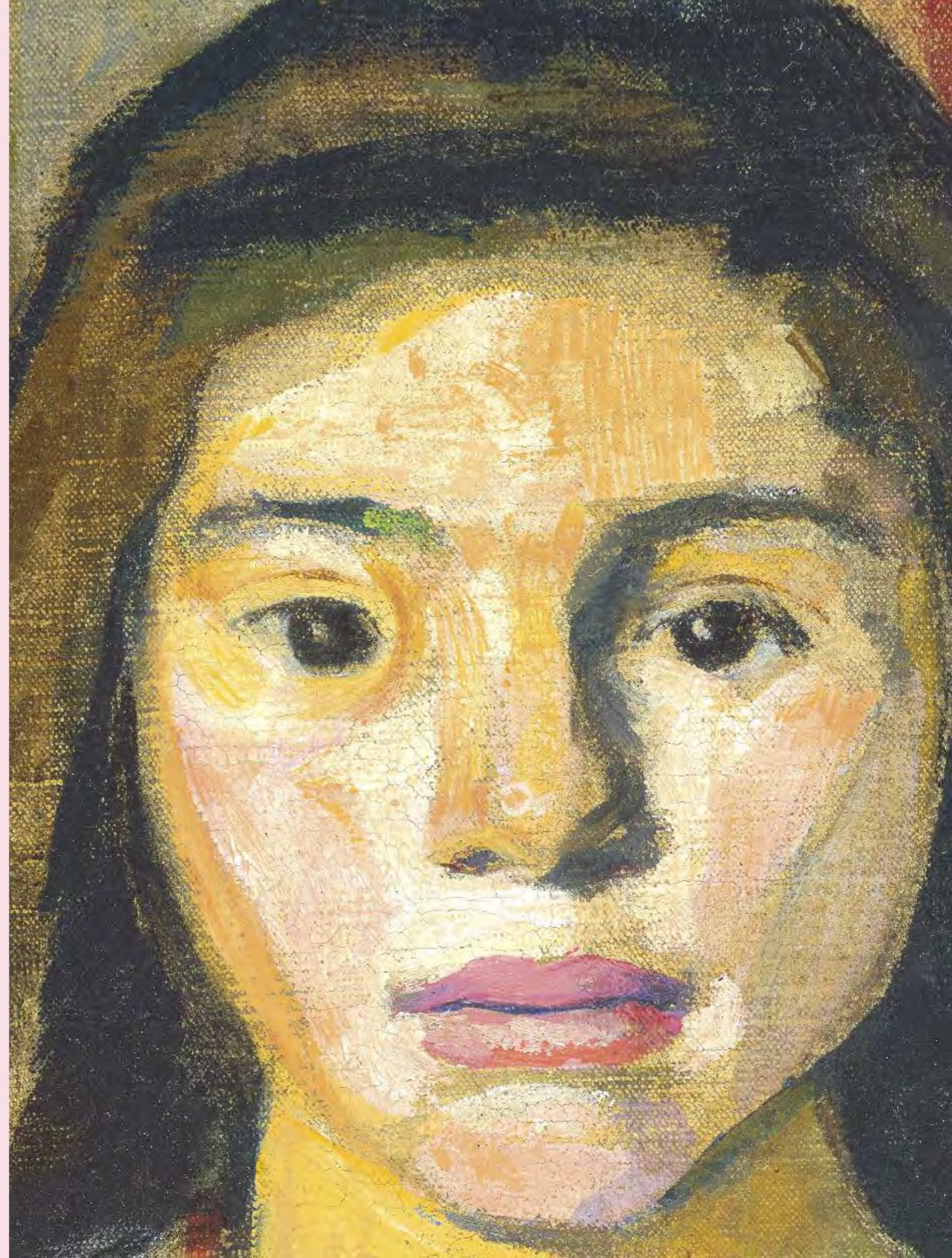

»Kétségtelen, hogy a művészettörténet-írás Czóbel Kislány ágy előtt című festményét nem csupán a művész saját életművén belül tartja számon a főművek sorában, hanem a 20. századi modern magyar festészet egészének egyik legemblematicusabb mesterművét is ünnepeljük benne. [...] A méret igenis számít! Nem pusztán azért, mert a megnövelt lépték eleve reprezentatív megjelenést kölcsönöz, hanem azért is, mert a nagyobb vásznon lendületesebben siklik az ecset, határozottabb festői gesztusokra, szélesebb mozdulatokra, látványosabb kontúrok, elevenebb vonalak és ívek meghúzására nyílik lehetőség....«

RÉSZLET BARKI GERGELYNEK A FESTMÉNYRŐL ÍRT KÜLÖN KATALÓGLISÁBÓL

»Nem hangulatot, benyomást igyekszik általa teremteni, hanem a képi struktúrát szabályozza vele, testet ad a tárgyaknak és térérzetet teremt. Mindezt kifinomult módszerrel, franciás eleganciával, a lehető legökonomikusabban, puritán egyszerűséggel oldja meg. Éppen ezért nagyszerű! Gazdagon alkalmazza a tiszta fehéret és annak különböző kékekkel, szürkékkel kevert változatos árnyalatait, de még a függöny tompa aranyos csillogását is bravúrosan, meglepő minimalista eszköztárral, főleg kihagyásokkal, a vászon eleve okkeres-sárgás tónusaival oldja meg. Érdekes közről és távolról is megvizsgálni ezt a sziporkázó festői tudásról árulkodó effektet! [...] A Kislány ágy előtt érintetlen, lakkozástól is mentes, szűziesen eredeti felületét szemlélve szinte időutazásszerű szenzuális élményben, kivételes élvezetben lehet részünk. Mindezt tovább gazdagítja és még komplexebbé teszi, hogy e rangos festmény máig az eredeti keretében díszeleg...«

RÉSZLET BARKI GERGELYNEK A FESTMÉNYRŐL ÍRT KÜLÖN KATALÓGLISÁBÓL

»Gyűjtők generációi és műkereskedők hada sóvárgott e kivételes festmény után az elmúlt több mint fél évszázad során, de az kirobbanthatatlanul, mozdíthatatlan ékkőként állandósult a családi gyűjteményben. Megszerezhetetlen, elérhetetlen státuszát az sem befolyásolta, hogy a 2013-as „Allegro barbaro” című kiállításunk előkészületei alkalmával a Musée d’Orsay akkori igazgatója személyesen tárgyalt a mű megvásárlásáról Budapesten. Ő is kosarat kapott. A festmény, mely alig több mint egy évtizede a világ egyik vezető múzeumának is nemet tudott mondani, történetében most először a műtárgypiacra kerül. Ezúttal lehetőség nyílik arra, hogy újra rangos gyűjteménybe kerüljön, ahol tovább ragyoghat unikális gyűjteményi gyémántként. Kétségen felül áll, hogy kivételes muzeális értékű festményről van szó, amely valóban akár a Musée d’Orsay posztimpressionistái között is megállná a helyét, ám ezúttal magángyűjtők is versenybe szállhatnak e nemes vadért...«

RÉSZLET BARKI GERGELYNEK A FESTMÉNYRŐL ÍRT KÜLÖN KATALÓGUSÁBÓL

54 | Perrott Csaba Vilmos
(Békéscsaba, 1880 – 1955, Budapest)

Párizsi modell
Model from Paris

30 × 19,5 cm
Szén, papír | Charcoal on paper
Jelezve jobbra lent: Perrott Csaba |
Signed lower right: Perrott Csaba

Kikiáltási ár: 220 000 Ft / 543 ELR
Becsérték: 340 000 – 550 000 Ft
Estimated price: 840 – 1 358 ELR

55 | Sassy Attila
(Miskolc, 1880 – 1967, Budapest)

Léda hattýúval
Leda with the Swan

62 × 99 cm
Pasztell, papír | Pastel on paper
Jelezve jobbra lent: Sassy | Signed lower right: Sassy

Kikiáltási ár: 2 400 000 Ft / 5 926 ELR
Becsérték: 3 000 000 – 4 000 000 Ft
Estimated price: 7 407 – 9 877 ELR

Gellér Katalin:
Sassy Attila.
Ópiumálmok.
Kieselbach Galéria,
Budapest, 2014

56 | Tibor Ernő
(Nagyvárád, 1885 – 1945, Dachau)

Nagyváradi látkép
View of Nagyvárád

45 × 70 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Tibor | Signed lower left: Tibor

Kikiáltási ár: 460 000 Ft / 1 136 ELJR
Becsérték: 600 000 – 900 000 Ft
Estimated price: 1 481 – 2 222 ELJR

Nagyvárád Pénzügyigazgatósági palota

57 | Ács Ferenc
(Kolozsvár, 1876 – 1949, Kolozsvár)

Kolozsvár főtere este, 1930 körül
The Main Square of Kolozsvár in the
Evening, c. 1930

49,5 × 72 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve jobbra lent: Ács | Signed lower right: Ács

Kikiáltási ár: 1 100 000 Ft / 2 716 ELJR
Becsérték: 1 400 000 – 2 000 000 Ft
Estimated price: 3 457 – 4 938 ELJR

58 | Schönberger Armand
(Galgóc, 1885 – 1974, Budapest)

Art deco jelenet, 1930
Art Deco Scene, 1930

68 × 56 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

J.n. | Unsigned

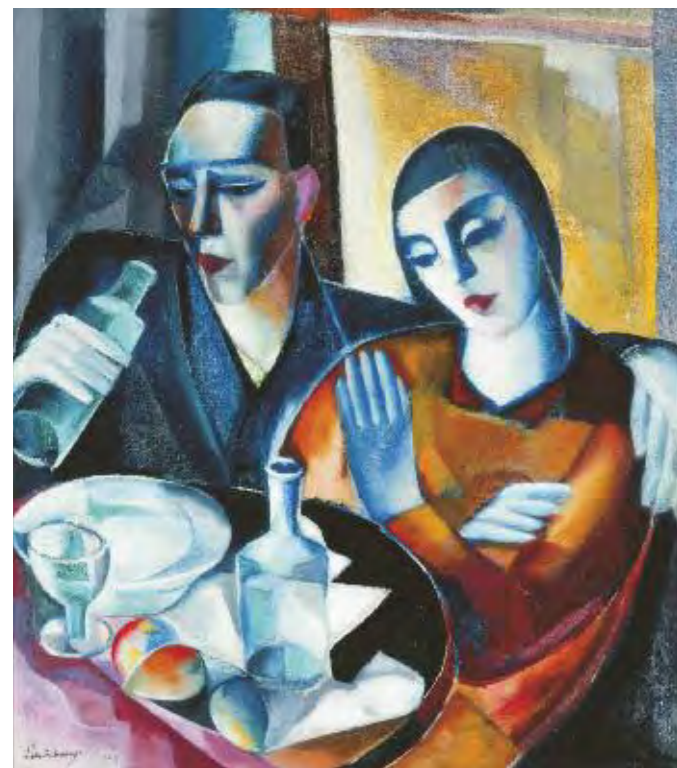
IRODALOM | LITERATURE

- Pogány Ö. Gábor: Schönberger Armand kiállítása a Nemzeti Galériában. Művészet, 1970/5., 47.
- András Edit: Schönberger Armand. Corvina, Budapest, 1984.
- Witttek Zsolt: Schönberger Armand. Orlikon, Budapest, 2008.

Kikiáltási ár: 4 000 000 Ft / 9 877 EUR

Becsérték: 6 000 000 – 9 000 000 Ft

Estimated price: 14 815 – 22 222 EUR

Schönberger Armand: Asztal mellett, 1932, magántulajdon

André Lhote: Két barát, 1925,
Musée de la Piscine, Roubaix

Schönberger Armand az art decóban testet öltő 1920-as évekbeli klasszicizáló modernség egyik legjobb magyar képviselője. Most vizsgált figurális kompozícióját – Aristide Maillol lebegő-billenő női bronzszobrait idéző – alabástromfehér akt uralja. De a hagyományos beállítást a húszas évek vampjaira jellemző élénk smink és kihívó, rövid vörös frizura teszi összetéveszthetetlenül korszerűvé. A fehér akt körül katedrálisablakhoz illő formákra tördelve tűnik fel a háttér és egy másik figura. A jobb oldali nőalak szintén divatos bubifrizurát visel, de ő feketét, sötét macskaszemeit pedig a kezében tartott könyvre szegezi. Schönberger jó érzékkel építi fel az ellentétek kettősét: vörös és fekete, meztelen és felöltöztetett, passzív és aktív, érzéki és intellektuális. Pogány Ö. Gábor így dicsérte az 1970-es, a Magyar Nemzeti Galériában rendezett kiállítása kapcsán a következetesen építkező művészt: „Schönberger Armand útjának hiteles be-mérése nagyon tanulságos lehet, a magyar festőkre hatással volt különböző újító kezdeményezések természetéről, képviseléről sokat elárul. Már csak azért is, mert Armand mester soha se tett semmit demonstratív szándékkal, nem tartozik a kiáltványok fogalmazói és szajkózói közé. Hajlamainak engedve dolgozott, a benne fellépő rokonérzések alapján ítélte meg politikai és kulturális jelenségeket, megzavarhatatlan ízlésének megfelelően döntötte el, mit miként fessen meg.”

59 | Boromisza Tibor
(Bácsalmás, 1880 – 1960, Szentendre)

Vízpart fákkal és báránnyelű felhőkkel, 1919
Riverside with Trees and Clouds, 1919

49,5 × 70,5 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Boromisza Tibor 1919 |

Signed lower right: Boromisza Tibor 1919

Kikiáltási ár: 4 400 000 Ft / 10 864 EUR

Becsérték: 5 000 000 – 7 000 000 Ft

Estimated price: 12 346 – 17 284 EUR

Boromisza Tibor: Felhők mögül kisütő nap, 1920, magántulajdon

Vincent van Gogh: Virágzó gesztenyefa, 1890, Kröller-Müller Museum, Otterlo

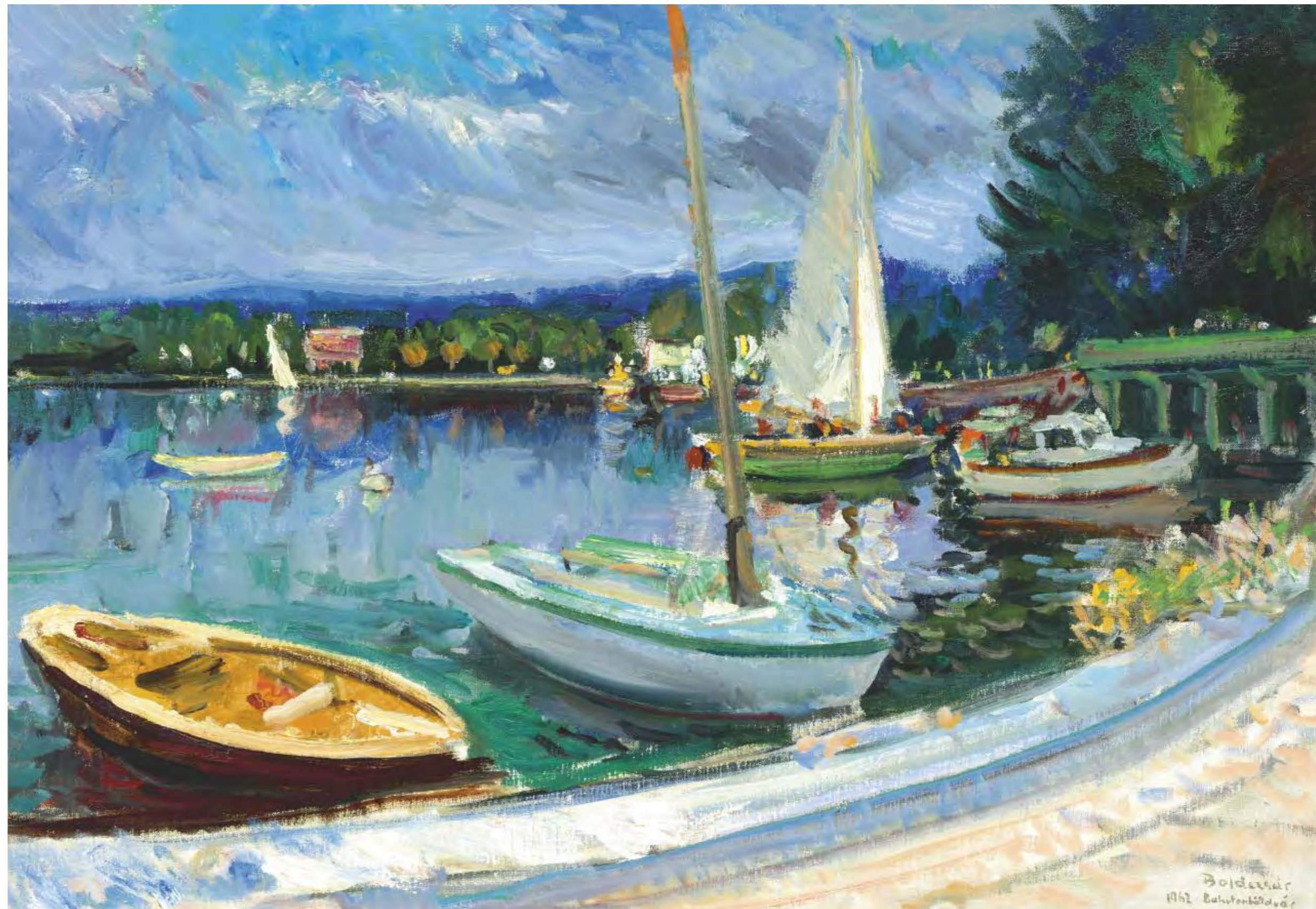

60 | Szabó Vladimír
(Balassagyarmat, 1905 – 1991, Budapest)

Vitorlások a vízen
Sailing Boats

40 × 50 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve balra lent: Szabó Vladimír (karcolva) |
Signed lower left: Szabó Vladimír (engraved)

Kikiáltási ár: 550 000 Ft / 1 358 ELR
Becsérték: 650 000 – 950 000 Ft
Estimated price: 1 605 – 2 346 ELR

61 | Boldizsár István
(Orosháza, 1897 – 1984, Budapest)

Balatonparti vitorláskikötő, 1962
Haven with Sailing Boats by Lake Balaton, 1962

74 × 102 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Boldizsár 1962 Balatonföldvár |
Signed lower right: Boldizsár 1962 Balatonföldvár

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 605 ELR
Becsérték: 800 000 – 1 200 000 Ft
Estimated price: 1 975 – 2 963 ELR

62 | Zemplényi Tivadar
(Eperjes, 1864 – 1917, Budapest)

Házak a vízparton (Tükröződés)
Houses by the Water (Mirroring)

39 × 60 cm

Olaj, fatábla | Oil on panel

Jelezve balra lent: Zemplényi T. |

Signed lower left: Zemplényi T.

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 2 963 EUR

Becsérték: 1 600 000 – 2 600 000 Ft

Estimated price: 3 951 – 6 420 EUR

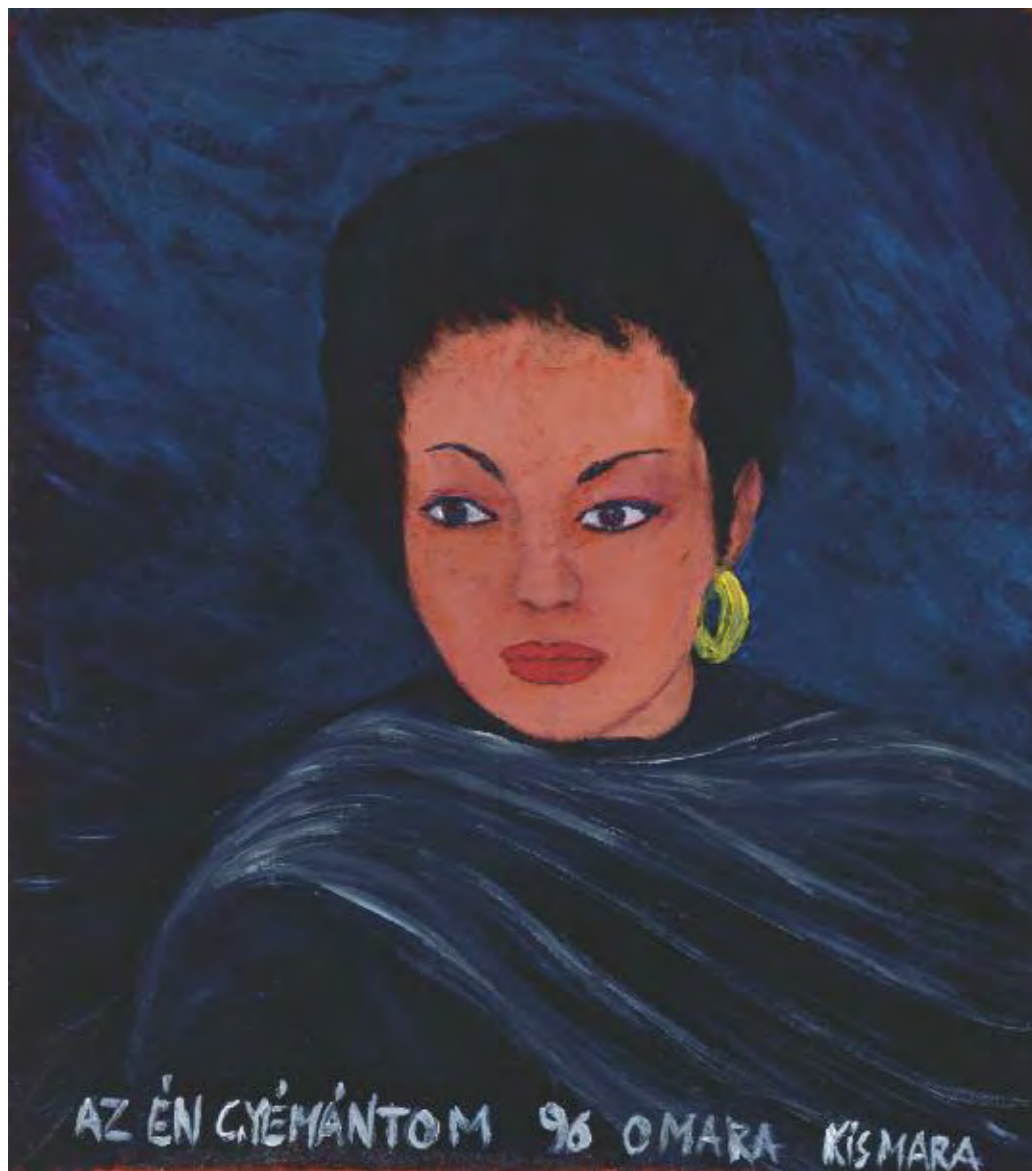

Szinyei Merse Anna: Pleinair-Malerei in Ungarn:
Impressionistische Tendenzen, 1870–1910 című
könyvében reprodukált Zemplényi Tivadar fotója

Fényes Adolf: Néma utca, 1899,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

63 | Oláh Mara (OMARA)
(Monor, 1945 – 2020, Szarvasgede)

Az én gyémántom (Omara, Kismara), 1996
My Diamond (Omara), 1996

45 × 39,5 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve lent: Az én gyémántom 96 Omara Kismara |
Signed lower: Az én gyémántom 96 Omara Kismara

Kikiáltási ár: 320 000 Ft / 790 ELR
Becsérték: 500 000 – 700 000 Ft
Estimated price: 1 235 – 1 728 ELR

64 | Iris Charlotte Brody
(1927 – 1961)

Misztikus utazás
Mystical Journey

61 × 46 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Iris Brody |
Signed lower right: Iris Brody

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 605 ELR
Becsérték: 800 000 – 1 300 000 Ft
Estimated price: 1 975 – 3 210 ELR

Amrita Sher-Gil: Tevék, 1941,
National Gallery of Modern Art,
New Delhi

Iris Brody a beat korszak ellenkultúrájában élő és alkotó képzőművészként őrződött meg a manhattani Lower East Side emlékezetben. Bronxi gyerekként New Yorkban járt művészeti iskolába, rajzos stílusát a nagy szemű figurák, stilizált hajók és állatok jellemezték. Önpusztító szépségként bűvölte el a beatnik 50-es évekbeli nemzedékét: a kábítószer nagy krónikása, William Burroughs festménye alatt dolgozott, Allen Ginsberg gráciaként idézete meg alakját, de Jack Kerouac könyveiben is feltűnt szereplőként.

65 | B. Bélaváry Alice
(Budapest, 1901 – 1972, Budapest)

Halász, háttérben vitorlással, 1928
Fisherman with a Sailing Boat
in the Background, 1928

60 × 47 cm

Tempera, vászon | Tempera on canvas

Jelzve balra lent: B. Bélaváry Alice 928 | Signed lower left: B.
Bélaváry Alice 928

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Reformok évtizede. Képzőművészeti Főiskola 1920–1932,
Magyar Képzőművészeti Egyetem, Barcsay-terem, 2011.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Artmagazin, 2011/6., 59.

Kikiáltási ár: 3 600 000 Ft / 8 889 EUR

Becsérték: 4 600 000 – 6 500 000 Ft

Estimated price: 11 358 – 16 049 EUR

B. Bélaváry Alice: Három nemzedék, 1931, magántulajdon

A két világháború közötti nőművészek nemzetközi rangú festészetet képviselő, mégis kevésbé ismert táborába tartozik B. Bélaváry Alice. Most vizsgált allegorikus önarcképi kompozíciója is arról árulkodik, hogy az art deco által megérintett, univerzálisan modernista művészete – mint Tamara de Lempicka vagy Amrita Sher-Gil festészete – a világ bármelyik múzeumában megállná a helyét Párizstól Delhiig. A rövid, art decós frizurát és divatos pizsamát viselő nő lehunja kékre festett szemét, befelé figyel, mintha álmában – vagy egy pszichoanalitikus terápia során – ereszkedne alá a tudatalatti tengerébe. A víztömeg felszínén a tudat kis hajója ring, míg alul, az ösztönök birodalmában, óceánmélyi lények és halak úszkálnak. A csukott szemű női művészalteregő szinte automatikus mozdulattal tartja a homogén festékfelületbe ecsetnyéllel belekarcolt hálót a kifogott kis halakkal. Épp a festmény születésének évében, 1928-ban jelent meg magyarul Freud legnagyobb magyar tanítványa, Ferenczi Sándor nagy hatású könyve, a *Thalassa*. Ferenczi az emberi tudatvilágot az őstengerbeli létezés archaikus képzetéhez vezette vissza. Ahogy 1928-ban a *Pesti Napló* hasábjain megfogalmazta: „A tengerben élő állatnak nincsen szüksége arra, hogy a jövő generáció az anyatestben fejlődjék ki, mert a Nagy Anya, a tenger vize ringatja, a pusztulástól óvja, életképes állapotban tartja a sejteket, amelyeknek más sejtekkel való egyesülése így megtörténhetik. Hiszem és művemben állítom, hogy a szerelmi élet emberi és gerinces formájának kifejlődése a tengerek kiszáradásával kezdődik, amikor megszűnt annak lehetősége, hogy egy ilyen világokat átfogó anya ringassa a jövő generáció első csíráit és annak a szükségessége jelentkezett, hogy ezek a sejtek más módon kapjanak védelmet.”

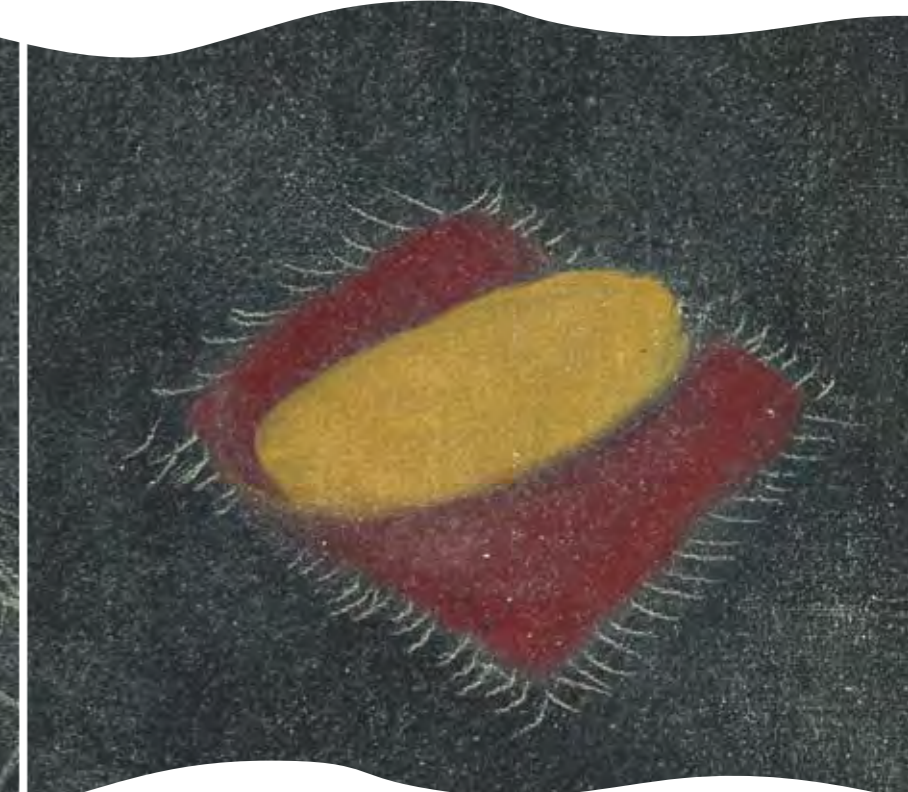

B. Bélaváry Alice

»A tengerben élő állatnak nincsen szüksége arra, hogy a jövő generáció az anyatestben fejlődjék ki, mert a Nagy Anya, a tenger vize ringatja, a pusztulástól óvja, életképes állapotban tartja a sejteket, amelyeknek más sejtekkel való egyesülése így megtörténhetik.«

DR. FERENCZI SÁNDOR

B. Bélaváry Alice életrajzát még alig ismeri a művészettörténet. A Burchard-Bélaváry család regényes múltat tudhat magáénak, középkori magyar elődökkel, tallinni patikusokkal, lengyel szabadsághősökkel, alföldi borkereskedőkkel, reformer óvopedagógusokkal és zsánereken dolgozó életképfestőkkel. A Magyarországra visszatérő, újra nemesi címre szert tevő család a 19. század végére rangos politikusokat és közéleti személyiségeket adott az országnak. (A malomipari igazgatóként meggazdagodó Burchard-Bélaváry Andor az 1920-as években kiváló Bauhaus jellegű téglavillát építtetett magának Árkay Aladárral a Virág árokban.) A festészettel és szépirodalommal is foglalkozó Burchard Gusztáv fia (István) és unokája (Alice) is festő lett. A fiú, Burchard-Bélaváry István Bécsben, San Franciscóban, Münchenben és Párizsban tanult, Firenzében ismerte meg szintén festő feleségét, Enrica Coppinit. Az első világháború előtt Pozsonyban vezettek festőiskolát, majd Trianon után Pesten telepedtek le lányukkal, Alice-szal. A művészcsaládban felcseperedett, a Képzőművészeti Főiskolán Vaszary osztályában tanult B. Bélaváry Alice maga is festők között élt: 1925-ben ment hozzá a németes új tárgyilagossággal és az art decóval rokonítható képeiről ismert Vaszkó Ödönhöz. B. Bélaváry Alice – a két világháború közötti nőfestőkhöz hasonlóan – kevés kiállításon szerepelt, pedig a korabeli art deco által megérintett képei különleges minőséget képviselnek. Nevét ott olvassuk a moderneket tömörítő, Vaszary zászlaját hordozó LME tárlatain a Nemzeti Szalonban, de a harmincas években rendszeresen kiállított a Tamás Galériában, a Fränkel Szalonban és az Ernst Múzeumban is. Hosszú élete végén főként egyházi megrendelésekre dolgozott; a zebegényi Kálvária-kápolna légett oltárképe helyére például festett egy freskót Krisztus sírbatételéről 1959-ben. Most vizsgált alkotása nemcsak az életmű korai fődarabja, de egyszerre mind a magyar art deco pszichológiai mélységű remeke.

66 | Anna Margit
(Borota, 1913 – 1991, Budapest)

Tótágas (Önarckép rózsaszín csíkos ruhában), 1938
Upside Down (Self-Portrait in a Striped Dress), 1938

35,5 × 32 cm

Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper

Jelezve balra fent: Ámos M. 1938, Hátoldalon autográf felirat:

Ács Irénekének szeretettel és hálával Ámos Margit |

Signed upper left: Ámos M. 1938, On the reserve autograph

inscription: Ács Irénekének szeretettel és hálával Ámos Margit

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· A bábu megszólal. Anna Margit művészete.

Szerk.: Kolozsváry Marianna, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2024, 231, 400.

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· A bábu megszólal. Anna Margit művészete,

Magyar Nemzeti Galéria, 2024

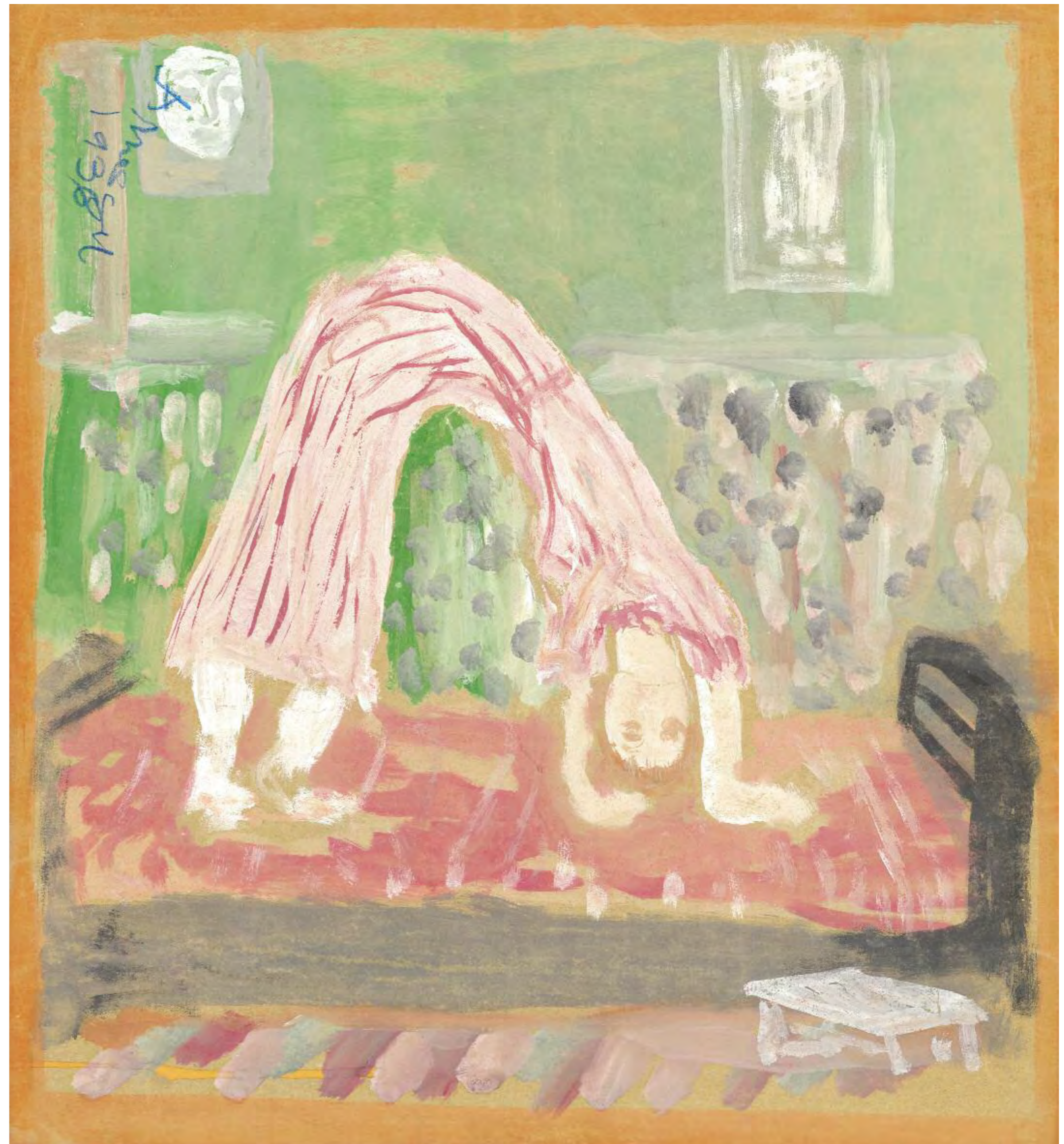
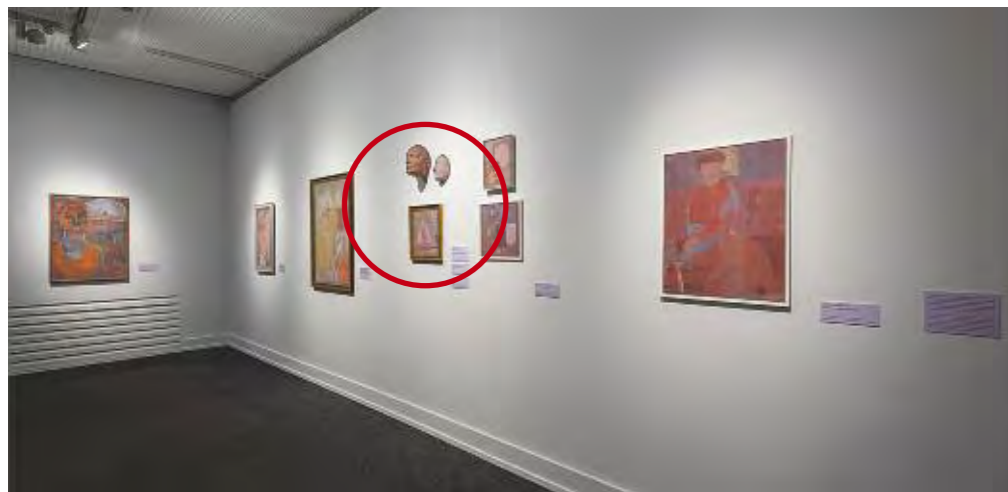
Kikiáltási ár: 3 400 000 Ft / 8 395 ELJR

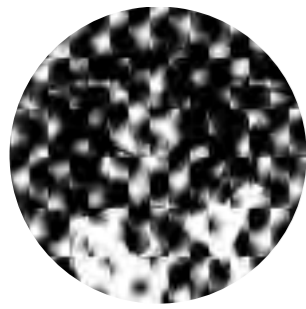
Becsérték: 4 600 000 – 6 500 000 Ft

Estimated price: 11 358 – 16 049 ELJR

Anna Margit maszkja,
magántulajdon

»Anna Margit egyszerre volt egy művész társa, maga is művész, nő és zsidó; örökösen ezzel az összetett helyzettel szembesült. Mindez arra készítette, hogy kutassa, ki is ő voltaképpen.«

KÖRNER ÉVA

Anna Margit festői pályája során, sok más kortárs festőnőhöz hasonlóan, megtapasztalta a mellőzöttséget, a szakmai megbecsülés hiányát. Ha kaptak is elismerést, a nőiességük megkérdőjelezésével szembesültek az intellektuális pályát választó nők. Pedig Anna Margit egész külső megjelenése magán viselte a nőiség jegyeit, attribútumszerűen jelenik meg önarcképein a nyaklánc, a medallion, és más művészek is így jelenítik meg őt.

Anna Margit, 1937 körül

Autonóm képalkotása nemcsak formai szempontból vált egyre nyilvánvalóbbá, hanem különleges témái által is: lényege az önmeghatározásra tett kísérletek sora. Ez nemcsak a művészettörténeti és kulturális tradíciók direkt megidézésével valósult meg, hanem önarcképein keresztül saját arcának és olykor testének egy az egyben képbe történő transzformálása által. Anna Margit önmeghatározásának fontos eszköze volt az önarckép. Fiatalkori, Ámos mellett töltött korszakának 14 évében igazi nőként, az önmagáról készült ábrázolások hosszú sorában szinte minden jelentősebb női szerepben megmutatkozott. Képein van, ahol ő a hűséges társ, van, ahol buja szerető, van, ahol ő a hiúság maga, van, ahol a démoni nő, és van, amikor testét a féltés járja át, s olyan is, amikor megroppantja a gyász. De ne feledjük, hogy Anna Margit 15 éves vidéki kamaszlányként egyedül érkezett Budapestre, hogy festő legyen. Ámos Imrével nagyon hamar egymásra találtak, és 17 éves korában már össze is költöztek. Csak a festészetnek éltek, de nagy szegénységben, így a szinte még gyereklánynak nagyon hamar fel kellett nőnie. A nehéz élet betörte, valódi nő lett, ám a meg nem élt gyermekek valahol mégis benne maradtak elbújva. Önarcképein mindig mélyen, néha már fájó őszinteséggel vallott önmagáról, és amikor csintalan gyermeki hangulat tört fel belőle, ahogy önfeledten az ágyon ugrált, akkor az is ő volt, és meg kellett örökítenie. Így csinált képein magából balerinát, kötél-táncost, akrobatát, vagy csak egyszerűen meztelenkedett, vagy éppen piros pizsamában az ágyon fekvő pózolt. A gyermeki kedélyállapot látszólag könnyedebb megragadása ellenére ezek az önábrázolások nagyon is mélyek, magukban hordozzák az elszalasztott gyerekkor tragédiáját.

Ótágas című műve is ebben a bohókás, keserű életérzésben fogant. A képen az albéletli szobájukat látjuk, hiszen 1936-tól a természetben, a külső térben zajló történések helyett egyre nagyobb szerepet kapott művein a belső tér: az alakokat, önmagát parkok helyett enteriőrökben ábrázolta, amit néhány bútor, lámpa, óra, tükör jelez. Bár továbbra is papírra festette műveit, a színek erőteljesebbé, élénkebbé váltak. Ezen a képen is egy otthoni, hétköznapi jelenetet örökített meg, amit a festmény színvilága is érzékeltet, hiszen szakít a „sötét idők” komor színvilágával. Az e periódusban készült munkáik közös meghatározó eleme a maszkok megjelenése. Már Ámos első ismert festményein is feltűnt az Ady-maszk (*Önarckép Ady-maszkkal*, 1930; *Tél*, 1930). Ez a maszk lakásuk fontos díszje volt Anna Margit élő maszkjával együtt, amely a festőnő számos művét inspirálta. Beillesztette a kompozícióiba, legtöbbször önarcképeibe, de nem mint csendéleti kelléket, hanem gyakorlatilag a személyiségét duplázza meg arcának a közvetlen lenyomata, mintegy kép a képben motívum, az igazi arc helyettesítőjeként kontrollálja a látottakat. Ezen a képen is Anna Margit élő maszkja jelenik meg a háttérben a falon egy festményének a részlete mellett. A mű középpontját (csakúgy, mint a *Kötél-táncosnő Szentendré*n című képen) az ágy uralja, s az ágyban a csábító, szinte akrobatamutatványt végző nő. A nőiesség kibontásával Anna Margit új irányzatot nyitott a festészetben.

Enteriőrkép, a háttérben a falon Anna Margit élőmaszkja. A képen Francois Gachot és Anna Margit, 1937

Még csak 25 éves ekkor. Rózsaszín ruhájában, kezére támaszkodva tótágast áll az ágyon, és így, fejfelé figyel a szobát, a világot. Erről a helyzetről önkéntelenül is Örkény István *Arról, hogy mi a groteszk* című egypercesé jut az eszünkbe: „Szíveskedjék terpeszállásba állni, mélyen előre hajolni, s ebben a pozitívában maradván, a két lába közt hátratekinteni. Köszönöm. Most nézzünk körül, adjunk számat a látottakról. Íme, a világ fejtetőre állt.” És Anna Margit számára is az egész nyomorúságos kis szoba a feje tetejére állhatott. És miután az ember telhetetlen, lehet, hogy még tovább bármészakodott így, és most már egész szerencsétlen világát akarta a fejére fordulva látni.

A *Tótágas* groteszk önarckép, ritka kincs a magyar művészettörténetben. Különlegességét az adja, hogy már e fiatalkori munkájában is kibontakozik Anna Margitnak az az attitűdje, hogy lerázza magáról a konvenciókat: az elődeihez képest máshogy akarja láttatni a környezetét és máshogy önmagát. Ez a folyamatos egyedi útkeresés az, ami elvezeti majd őt később a senkiével össze nem téveszthető sajátos stílusához, a bábuk világához. S e képre igazán találók Kállai Ernő sorai: „Anna Margit teljesen sajátos, sőt művészileg fölöttébb lebilincselő tehetség. [...] Anna Margit művészileg még bizonyos mértékig fölőle is kerekedik a férjének, amennyiben művei könnyedebb, játékosabb fantáziára utalnak, amely rajzban különösen temperamentumának megfelelően, néhány bátor vonalban vagy egyszerű, tiszta színfoltban fejeződhet ki. A lapokat a forma és a megvalósítás tekintetében egy gyakran egyenesen meghökkenítő, szeszélyes, szertelen és kecses hóbertossággal jellemzi, de időnként tömör erő és nagyvonalúság is. Ennek következtében az értő szemlélődő számára nem jelent nehézséget Anna Margit humoros vagy meghökkenítő rajzi fantáziaugraisaiban, grafikai csínjeiben felfedezni a mélyebb értelmet, a szív gyakran furcsán álmodozó és melankolikus költészetét.”

KOLOZSVÁRY MARIANNA
művészettörténész, a Magyar Nemzeti Galéria
főmúzeológusa, A bábú megszólal című
Anna Margit első átfogó életműkiállításának kurátora
és az ehhez készült katalógus szerkesztője

67 | Turmayer Sándor
(Orosháza, 1879 – 1953, Albegna)

A Tabán a Budai Várral, 1930-as évek
Tabán with Buda Castle, 1930s

50,5 × 60 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Turmayer S. |
Signed lower left: Turmayer S.

Kikiáltási ár: 320 000 Ft / 790 EUR
Becsérték: 480 000 – 700 000 Ft
Estimated price: 1 185 – 1 728 EUR

68 | Bruck Lajos
(Pápa, 1846 – 1910, Budapest)

A Budavári Királyi Palota a Turul-szoborral
és a Szent Koronával, 1910-es évek eleje
The Royal Castle of Buda with Statue Turul
and the Holy Crown, early 1910s

67 × 48,5 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve jobbra lent: Bruck Lajos és Jelezve
a hátoldalon: részlet a magyar király palotájából |
Signed lower right: Bruck Lajos and Signed
on the reverse: részlet a magyar király palotájából

Kikiáltási ár: 600 000 Ft / 1 481 EUR
Becsérték: 750 000 – 1 100 000 Ft
Estimated price: 1 852 – 2 716 EUR

Vaszary János
Művész Társaság

69 | Vaszary János

(Kaposvár, 1867 – 1939, Budapest)

Művészársaság (Kilátás a művész budai műteremházának tetőkertjéből a Királyi palota Hauszman-kupolájára), 1930-as évek
Artist Company (View from the Roof Garden of the Artist's Studio on the Hausmann Dome of the Buda Castle), 1930s

81 × 65 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra fent: Vaszary J. | Jelezve jobbra fent: Vaszary J.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Molnos Péter: Megtalált képek. Felfedezések és meglepetések az elmúlt 20 év műkereskedelméből. Kieselbach Galéria, Budapest, 2024, 495.

IRODALOM | LITERATURE

- Hauszmann Alajos: A magyar királyi vár. Hornyánszky, Budapest, 1912.
- Vágó László. Magyar Iparművészet, 1926/9–10., 185.
- Vaszary János halála. Pesti Napló, 1939. április 20.
- Petrovics Elek – Kárpáti Aurél: Vaszary. Athenaeum, Budapest, 1941–1942.
- Haulisch Lenke: Vaszary (1867–1939). Képzőművészeti Alap, Budapest, 1960.
- Haulisch Lenke: Vaszary János. Képzőművészeti Alap, Budapest, 1978.
- Hajdú Virág: Vágó László (1875–1933). Új Magyar Építőművészet, 2000/2., 53.
- Rum Attila: Vaszary János. Bumbum, Budapest, 2005.
- Plesznivy Edit: Vaszary János. Kossuth – Magyar Nemzeti Galéria, Budapest 2007.
- Vaszary János (1867–1939) gyűjteményes kiállítása. Szerk.: Veszprémi Nóra, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2007.

Kikiáltási ár: 110 000 000 Ft / 271 605 EUR

Becsérték: 130 000 000 – 175 000 000 Ft

Estimated price: 320 988 – 432 099 EUR

Henri Matisse: Nő lila kabátban, 1937, Museum of Fine Arts, Houston

Bohém csíkos kabátok, csinos art deco nők, fonott fotelek és növénnyel befuttatott lugas. Az idős Vaszary János krisztinavárosi otthonának tetőteraszán összegyűlő vidám művésztársaságot örökítette meg, háttérben a Budavári Palota régi kupolájával. A festő a tatai park sorozat képein ábrázolt családi összejövetelek intim világát ötvözte a korszoképek nagy lélegzetű fővárosi környezetével. A palota nem távoli ultramarinkék sziluettként íródik a nyugati horizontra, hanem kelet felől, a Vágó-féle „penthouse” felett zárja le a kompozíciót. A most felbukkant, az ünnepelt „fehér alapos” korszakhoz tartozó Vaszary-kép nemcsak a nagy ciklusokat összekapcsoló kulcsmű, de egyben regényes múltú várostörténeti dokumentum.

Sacré Cœur helyett Budavár

Vaszary János már nem érte meg a budai vár pusztulását. 1945 februárjában, Budapest ostromát követően füstölgő romok maradtak a harcoló csapatok nyomában, a királyi palota Hauszmann-féle kupolája pedig tragikus torzoként emelkedett a félig elpusztított székesfőváros fölé. Megmaradt bordaívei között átfújt a kormos szél. A neobarokk kupolát leegyszerűsített, klasszicizáló, szimbólumától megfosztott formában építették csak újjá az 1960-as években. A palota tetejét uraló Szent Korona – a megtagadni vágyott ezeréves múlttal és királyi hagyománnyal szemben – kikopott a következő nemzedékek emlékezetéből, ahogy elfelejtődött az a Vaszary által jól ismert pezsgő kulturális élet is, amelyet a két világháború között a legendás Arizona mulatóba járó walesi herceg neve fémjelzett.

Vaszary János: San Remó-i orosz templom, 1937, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

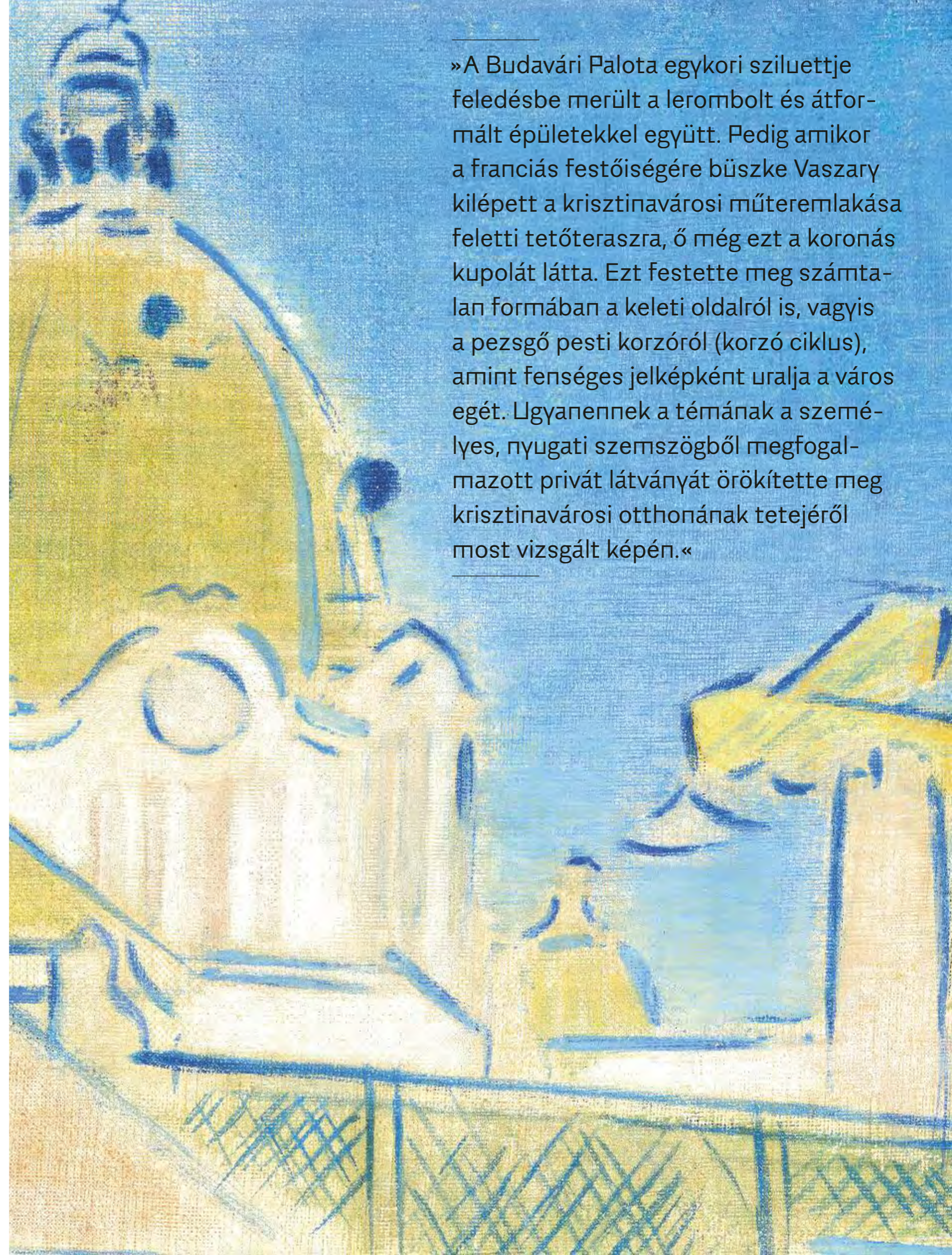

A párizsi Sacré Coeur kupolája

Vaszary közelmúltban felbukkant festményét a szakemberek első pillantásra könnyen beazonosíthatónak vélték: a mulató társaságban montmartre-i bohémeket, a magas kupolában pedig a párizsi Sacré Cœur-bazilika csúcsát fedték fel. A tévedés érthető. A Budavári Palota egykori sziluettje feledésbe merült a lerombolt és átformált épületekkel együtt. Pedig amikor a franciás festőiségére büszke Vaszary kilépett a krisztinavárosi műteremlakása feletti tetőteraszra, ő még ezt a koronás kupolát látta. Ezt festette meg számtalan formában a keleti oldalról is, vagyis a pezsgő pesti korzóról (korzó ciklus), amint fenséges jelképként uralja a város egét. Ugyanennek a témának a személyes, nyugati szemszögből megfogalmazott privát látványát örökítette meg krisztinavárosi otthonának tetejéről most vizsgált képén. Ahogy a park képciklus jeleneteinél a tatai nyaralóvillája kertjéből festette meg vidám vendégeit, saját otthonának tetején összegyűlő művésztársait is megörökítette – a följük magasodó koronás kupolával.

Vaszary János: Labdázók a strandon, 1930-as évek, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

»A Budavári Palota egykori sziluettje feledésbe merült a lerombolt és átformált épületekkel együtt. Pedig amikor a franciás festőiségére büszke Vaszary kilépett a krisztinavárosi műteremlakása feletti tetőteraszra, ő még ezt a koronás kupolát látta. Ezt festette meg számtalan formában a keleti oldalról is, vagyis a pezsgő pesti korzóról (korzó ciklus), amint fenséges jelképként uralja a város egét. Ugyanennek a témának a személyes, nyugati szemszögből megfogalmazott privát látványát örökítette meg krisztinavárosi otthonának tetejéről most vizsgált képén.«

Vasary János: Dunaparti korzó, 1933, magántulajdon

Korzók és parkok

Vasary a franciás modern magyar festészet százarcú, folyamatosan megújuló, eredeti képviselője. Hosszú, mindvégig termékeny és sikereiben gazdag pályafutása alatt egyaránt távolságot tartott a konzervatív akadémizmus és a baloldali avantgárd köreitől. Művészetében különböző korszakok követték egymást, az első világháború idején festett feketékkel teli, drámai, expresszív képek után palettája kivilágosodott. Meghatározó élményként ismét ellátogatott a modern művészet fővárosába, Párizsba, ahol 1925-ben már a frissen születő art deco gyakorolt komoly hatást művészetére. Kései korszakának képein hangsúlyos szerepet kapott a mondán életérzés és a nagyvilági elegancia, a híg olajfestéket vékony rétegben, gyors, széles ecsetvonásokkal vitte fel a fehér alapra. Értő kortársa, Rabinovszky Máriusz jellemezte így kései, „fehér alapos” periódusát: „széles egyirányú foltok csoportjai, áttetsző fehér alappal; alla prima festés, végletesen; világos síkok, melyekből egy-egy sötéten ragyogó folt vagy foltcsoport kiharsónázik; a már-már ernyedő dinamika csodálatosan felfrissül, lendületesebb, szabadabb, feszültebb, mint valaha. Minden ecsetvonás vág, és helyén van, minden szín érvényesül.”

Vasary János: Parkban, 1936, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Vasary János: Kertben ülő nők (Parkban), 1920-as évek vége, magántulajdon

Az érett Vasary festészetéből, a fehér alapos korszakból – a rajongó kortársak és a mai műkereskedelmi fókusz alapján is – két műtípus emelkedik ki tematikusan: a park és a korzó képsorozat. Az előbbi a tatai nyaralóvilla kertjében összegyűlő barátokat jeleníti meg Vasary páratlanul elegáns, „japános” ecsetkezelésével, ahogy az árnyas türkizzöld kert nézve üldögélnek nyugszékeikben a terasz kitért ajtaja előtt. A másik sorozat a nyüzsgő pesti Duna-korzó figuráit örökíti meg, miközben a budai vár indigókék, kupolás sziluettje föléjük magasodik a túlpartról. Az előbbi típus az intim, bensőséges pillanatokot rögzíti, az utóbbi a magyar metropolisz elegáns „főutcáját” és a dualizmus nagyságának emléket állító Budavári Palota magasztos tömbjét. A most vizsgált alkotás egészen különös módon ötvözi a két ikonikus témát. Vasary budai házának tetőteraszán jól öltözött baráti-művészi társaság gyűlik össze, kötetlenül csevegve, míg fölöttük kirajzolódik a várpalota Hauszmann-féle neobarokk kupolája.

Vasary nyughatatlan festői szeme folyamatosan kereste környezetében a különleges képtémákat. A rá jellemző hétköznapi momentumok mellett izgatták fantáziáját a történeti múlttal teli pillanatok is, például megörökítette az 1929-es millenniumi emlékmű felavatását, háttérben a Szépművészeti Múzeum timpanonjával (*A Hősök Emlékkövének leleplezése*, 1929, Magyar Nemzeti Galéria). A nagy múltú Budavári Palotának a látképet uraló tömbje is felkeltette művészi érdeklődését, nemcsak a korzó képciklus háttereként, de odafestette a *Budapest kálváriája* témára is, ahol a legfontosabb fővárosi épületek alatt a nyüzsgő magyar nép Krisztussal együtt viszi Trianon keresztjét.

»Hasonlóan elegáns budapesti polgárok gyűltek össze nap mint nap a Duna túloldalán, a korzón, élénk társasági életet élve. Közülük és a család művésztagejai közül páran összegyűltek Vasary ecsetje előtt, a zöldellő penthouse terasz privát szférájában, a krisztinavárosi oldalon.«

Vasary a most vizsgált képen a körvonalakat a jellegzetes, boszorkányos könnyedséggel forgatott kék ecsettel tette fel a világos alapra. Pár kontúrral érzékelteni tudta a bonyolult téri situációt, a tetőtéri terasz mögött magasodó épülettömböt, miközben a fókusz az előtér jól öltözött társaságára esik. A széles karimájú narancsszínű fonott karosszékben kék-sárga csíkos zakóban ül – félig háttal – a „társaság középpontja”. Mellette egy tűzvörös ruhás, zöld mintájú, hátravetett sálú nő beszél élénk sminkben art decós kalapja alatt. A csíkos mintázatok Matisse festészetének dekoratív hatását idézik. Bal oldalt egy napbaránított, piros barettsapkás lány odaadó figyelemmel könyököl az íves lábú asztal lapján, hátul pedig egy zakós, kalapos úr áll karba font kézzel, előtte csinos szőke nőalak rózsaszín köntösben, mintha csak a párizsi divatlapokból lépett volna elő, és kék szempárjával a néző tekintetét keresi. Hasonlóan elegáns budapesti polgárok gyűltek össze nap mint nap a Duna túloldalán, a korzón, élénk társasági életet élve. Közülük és a család művésztagejai közül páran összegyűltek Vasary ecsetje előtt, a zöldellő penthouse terasz privát szférájában, a krisztinavárosi oldalon. Körülöttük lugas, áttetsző apácarácsos kerítések, felettük pedig – az árnyékvető pergolakapun túl – a Budavári Palota eredeti, Hauszmann-féle kupolája és épülettömbjei.

Vasary János: Budapest Kálváriája, 1937, magántulajdon

Vasary János: Nő csíkos fürdőköpenyben, 1933, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Henri Matisse: Kis odalisk lila ruhában, magántulajdon

1865

1913

1945

1973

A Budavári Palota története

Az 1686-os ostrom során az egykori Európa rangos királyi központjának szarmító középkori palota súlyosan megsérült Budán. A helyreállítás a 18. században a barokk stílus jegyében zajlott. Az 1760 körül elkészült Mária Terézia-palota hatalmas tömbjét lapos barokk kupolák tették hangsúlyossá. Iskolák, majd főparancsnokság üzemelt a falak között, a 18. század végétől pedig a legfőbb közjogi méltóság, a nádor lakott itt. Az 1849-es ostrom során a palota súlyosan megrongálódott, az 1850-es években Ferenc József építtette újjá. A kiegyezés után a palota egyre többször adott otthont az itt vendégeskedő uralkodói családnak. A Millennium időszakának példátlan fellendülése idején megfogalmazódott a cél, hogy a pazar világvárossá növekvő székesfőváros kapjon egy méltó palotát. A megbízást a nemzet ünnepeit építészé, a Ferenc Józseffel is baráti viszonyban álló Ybl Miklós nyerte el, de hamarosan bekövetkezett halála miatt csak a Krisztinaváros felőli nyugati szárnyat fejezhetette be. Ybl után a választás a sikerei csúcsán álló historizáló építészre, Hauszmann Alajosra esett. „A királyi vár homlokzati kiképzését – írta Hauszmann *A magyar királyi vár* című albumában – a régi palota stílusa határozta meg. A Mária Terézia idejében bécsi barokk modorban épült palota már kegyeletből is megtartandó volt, és törekvésem főleg oda irányult, hogy a megszabott arányok keretében nemesebb részletkiképzést alkalmazzak. A dunai homlokzat közepére hatalmas kupolát építettünk, mely a Habsburg-terem felett emelkedik, utóbbi előtt oszlopokon nyugvó tympanon szakítja meg a vízszintes párkányvonalat.”

1933

1963

A Nemzeti Hauszmann Program látványterve

A Budavári Palota

150 évének története

- 1885 Ybl Miklóst megbízzák a palota nyugati szárnyának átépítésével
- 1891 Hauszmann Alajost megbízzák a palota újjáépítésével
- 1905 Ferenc József felavatja az elkészült neobarokk palotát
- 1921 Horthy Miklós kormányzó lakosztálya foglalja el a nyugati szárnyat
- 1938 közszemlére tett koronázási jelvények (Szent Korona, Szent Jobb)
- 1944 német megszállás
- 1945 az ostrom miatt kiég, a kupola beomlik
- 1964 elkészül az új, klasszicizáló kupola
- 1975 megnyílik a Magyar Nemzeti Galéria
- 2014 elindul a várpalota komplex rekonstrukciójára hivatott Nemzeti Hauszmann Program

»A dunai homlokzat közepére hatalmas kupolát építettünk, mely a Habsburg-terem felett emelkedik, utóbbi előtt oszlopokon nyugvó tympanon szakítja meg a vízszintes párkányvonalat.«

HAUSZMANN ALAJOS

Hauszmann vezetésével 1891-től közel másfél évtizedig tartottak a munkálatok, míg megszületett a nagyszabású királyi rezidencia, látványos neobarokk kupolájával koronázva meg az Ybl-féle homlokzati kialakítást. A grandiózus dísztermekkel és (nemzeti) szentélyekkel teli épületet Ferenc József király avatta fel 1905-ben. 1921-ban a palota krisztinavárosi, kevésbé reprezentatív szárnyába beköltözött Horthy Miklós kormányzó. A megszálló német csapatok 1944-ben főhadiszállást rendeztek be az épület falai között. Az ostrom szörnyű pusztítást végzett, a fegyverroport elülte után is még napokig égett az épület, a kupola félig megsemmisült. Bár a csúcsán álló, a lanternát lezáró Szent Korona nem pusztult el, a kommunista hatalom nem állította helyre a neobarokk palotát, nehogy az egykori koronás jelkép uralhassa a szocialista népköztársaság fővárosának látképét. Az épületeket inkább az 1960-as években kulturális intézmények és közgyűjtemények otthonaként nyitották meg a régészeti feltárások után, szakrális terek és nemzeti ereklyék nélkül. 1964-ben készült el a vasbeton szerkezetű, a reformkori klasszicizmus ideálját követő puritán kupola, amely azóta is meghatározta Budapest sziluettjét. A szocializmus évtizedeiben számos múzeum kapott helyett a falak között a Magyar Nemzeti Galériától a Munkásmozgalmi Múzeumig. (Bár a galéria fölötti kupolára nem került vörös csillag – szemben az Országház csúcsával vagy a közeli Clark Ádám téri virágágyással –, a „koronátlanítás” minden bizonnyal fontos szerepet játszott a dísztelen kialakításban.) A rendszerváltás után az épület funkciója megkérdőjeleződött, különösen a városligeti múzeumnegyed koncepciójának kidolgozását követően. 2014-ben elindult a nagyszabású Nemzeti Hauszmann Program, amely az architektúra második világháború előtti rekonstrukcióját tűzte ki célul, hogy a visszaállítsa a hauszmanni épületek századfordulós integritását és a Budavári Palota nemzeti reprezentációs szerepét.

A „Vágó-ház” teteje a homlokzat felől (archív fotó)

A „Vágó-ház” madártávlatból, 1943 (archív fotó)

A „Vágó-ház” tetején

»Vaszary az I. kerületi Attila körút 2. szám alatti házban (jelenleg Attila út 37.), a Vágó-házban lakott 1939-ben hirtelenül bekövetkezett haláláig.«

Vaszary most elemzett festményét vizsgálva elsőségre azt lehetne gondolni, hogy a Várkert Bazár környékén mulatozik a társaság, de a valóságban pont a vár túloldalán, a Tabán felőli (krisztinavárosi) nyugati oldalon. Az egyik árulkodó jel a Hauszmann-kupola lanternájának csúcsdíszeként szolgáló Szent Korona keresztjének dőlésiránya, de az épület részletei és a Vaszary utolsó otthonának tetőteraszáról készített archív fotók egyértelművé teszik, hogy a krisztinavárosi szárnyat látjuk. Bár a kiállítási katalógusokban nincs nyoma, a korabeli sajtóhírekből kiderül, hogy Vaszary az I. kerületi Attila körút 2. szám alatti házban (jelenleg Attila út 37.), a „Vágó-házban” lakott 1939-ben hirtelenül bekövetkezett haláláig. Bár politikai okokból addigra már eltávolították a tanári katedrálról, meghatározó, nemzetközi sikereket is elérő, ünnepezt modern festőként hunyt el. A testőrpalota melletti Vágó-háznak volt egy penthouse-os tetőterasza, ahonnan pont látható a várpalota Hunyadi udvar felőli frontja. A neves, izgalmas műveket maga után hagyó századfordulós építész, Vágó László tervezte, aki testvérével számos bérházat, villát és színházat jegyzett, többek között a Nemzeti Szalont és a Gutenberg-házat 1906-ból, az Árkád-bazárt 1908-ból és a Parisiana mulató átépítését 1911-ből.

Nemzeti Szalon 1908-ban (forrás: A Ház)

Gutenberg-ház (archív fotó)

Árkád Bazár 1909-ben (archív fotó)

A „Vágó-ház” 1930-as légifelvételen

Az Attila körüti ikerbérház volt Vágó László egyik legfontosabb, már egyedül elvégzett munkája. Hajdú Virág írta róla az *Lúj Magyar Építőművészet* hasábjain 2000-ben: „Egyik első önálló munkája az Országos Társadalombiztosító Intézet számára készült két bérház az Attila út 35–37. szám alatt (1911–14). A két körülépített udvaros bérház földszintjén üzletek és egyszobás lakások, az emeleteken két és háromszobás, az újonnan nyitott Attila köz felé négy-öt szobás polgári lakások kerültek. A szokásos alaprajzú épület különlegességét a legfelső szint kialakítása adta, ahol Vágó Váralja utcára néző lakása és irodája volt. A lakóterek a Váralja utca, illetve az Attila köz felé tájolt tágas tetőteraszokra nyíltak: fürdőmedence, szökőkút és csobogó, virágok és »szép kilátás pótolta a keretet« – írta a korabeli sajtó. Az Attila úti homlokzatot magas tető zárta le.” *A Magyar Iparművészet* 1926-ban – bő évtizeddel a ház születése után – mutatta be a luxus műteremlakást: „Vágó László építész a tervei nyomán még a háború előtt épült Attila körüti hatemeletes bérházában egyéni és hivatásbeli szükségleteinek teljesen megfelelő otthont és irodát rendezett be magának. Minthogy hivatása a nyári hónapokban is a fővároshoz köti, úgy oldotta meg házában legmagasabban fekvő emeletét, hogy ott tágas terrasza legyen, melyre közvetlenül léphet dolgozószobájából, illetve irodájából, amely dús növényzetével, pormentes levegőjével, nagy fürdőmedencéjével és messzenyíló szép kilátásával teljesen pótolja a kertet.”

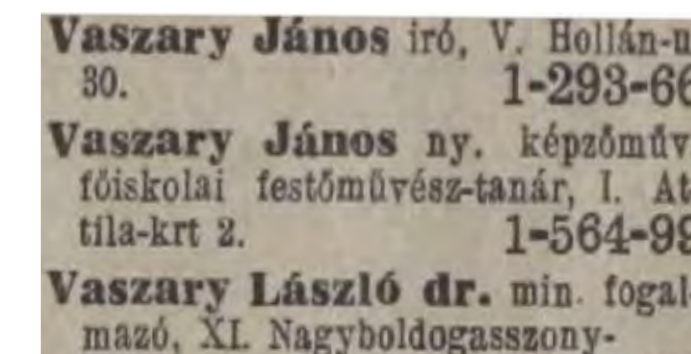

Vaszary János: Kilátás a régi Tabánra a „Vágó-ház” tetejéről, 1934 körül, magántulajdon

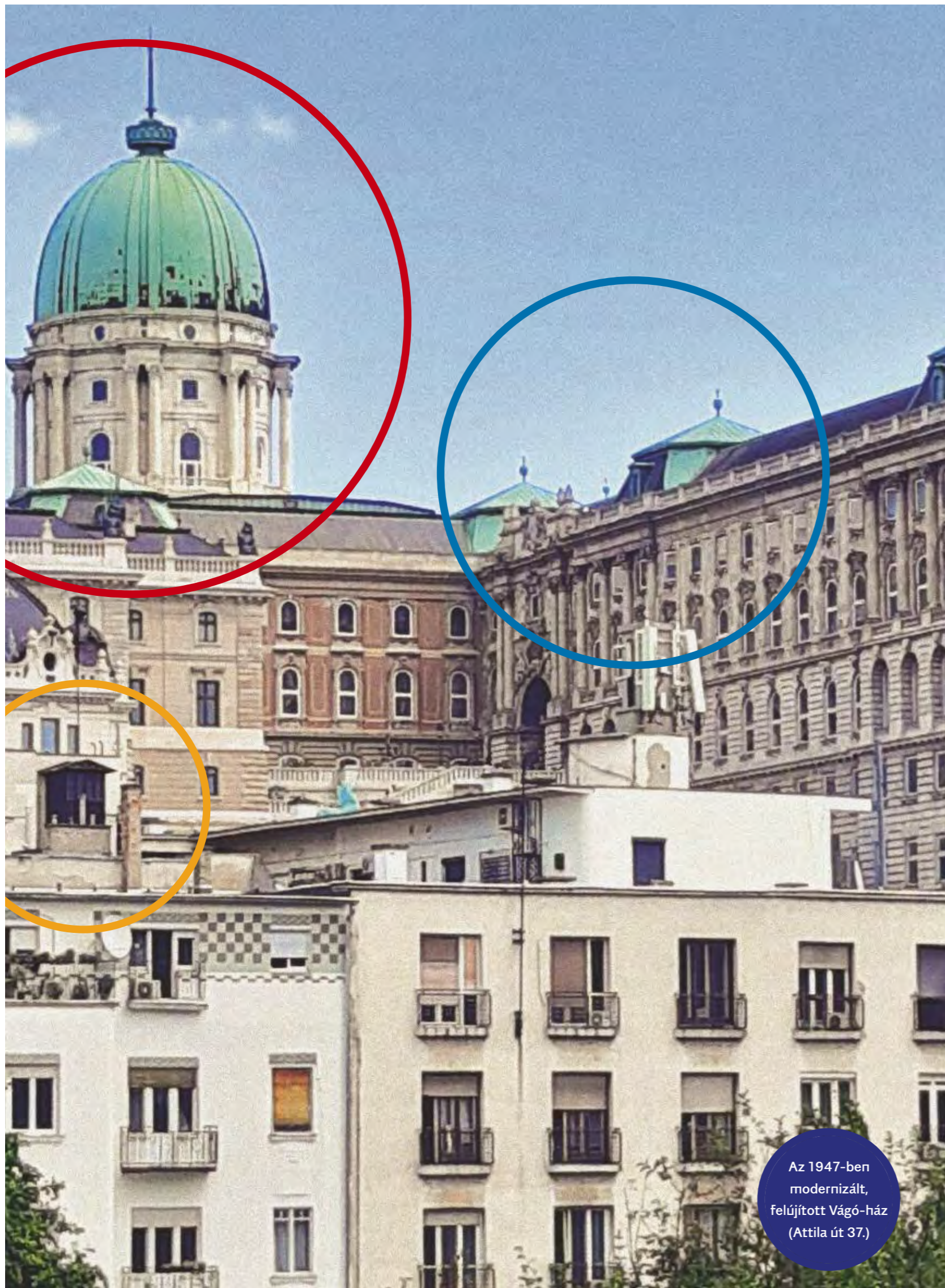

Vágó László tetőterasza 1926-ban (archív fotó)

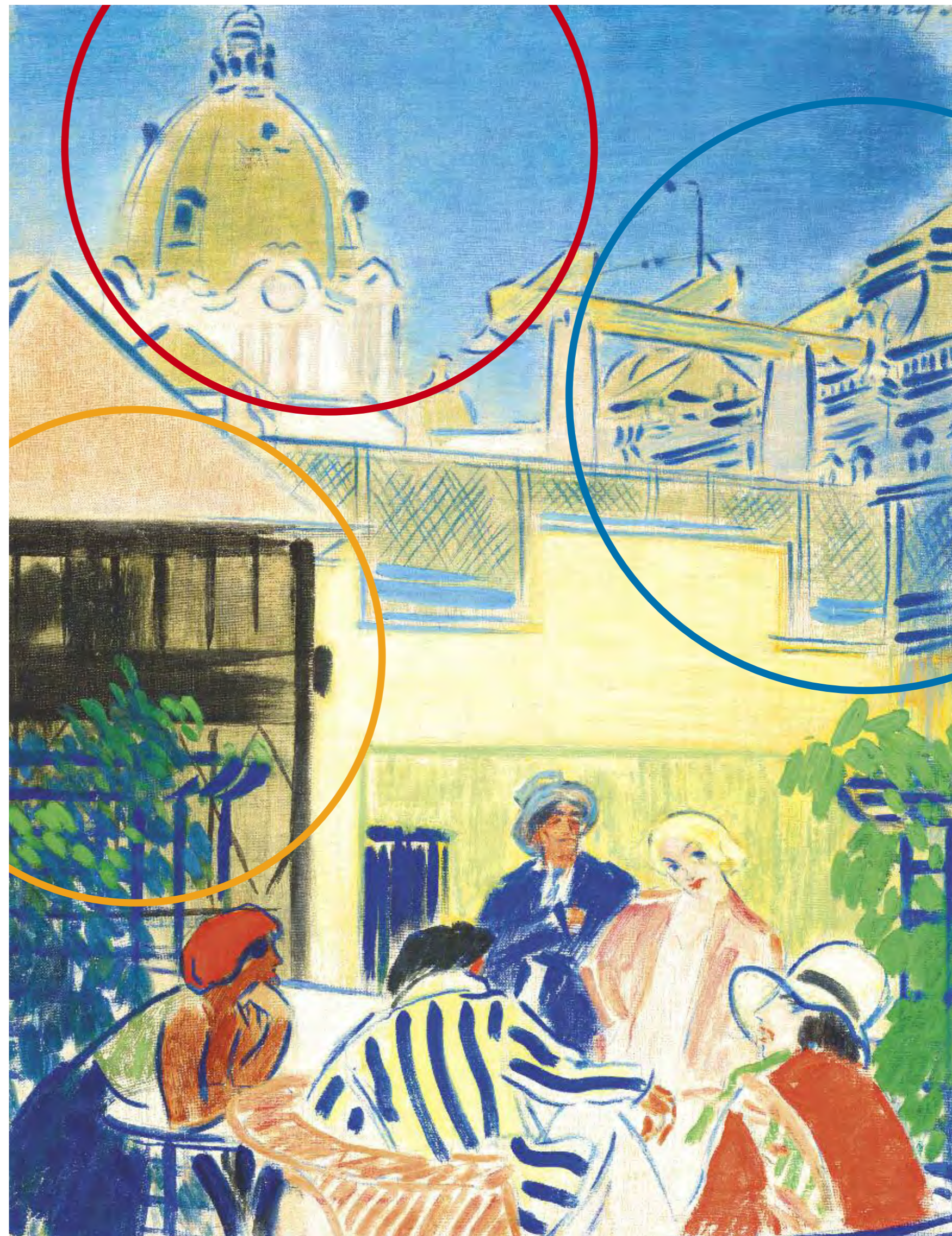
Az 1933-ban elhunyt Vágón és Vaszaryn kívül több illusztris személy is köthető a házhoz. (Az Attila körutat és az Attila utcát 1961-ben egyesítették Attila út néven, és ennek megfelelően újraszámolták.) A helytörténészek szerint az Attila körút 2. (jelenleg Attila út 37.) legnevesebb lakója Babits Mihály költő volt, akinek több emléktáblája látható különböző házakon és szobra is van a környéken. De itt élt a két világháború között Krisztinaváros festő szülőltje, Vass Elemér, továbbá dr. vasadi Balogh György nemzetgyűlési képviselő és dr. Derne Andor minisztériumi főtanácsos is. A korabeli budapesti círnegyedek szerint művészek, orvosok, banki tisztviselők, vállalatigazgatók, ügyvédek és üzletemberek laktak itt, de működött kávéház és borbélyüzlet is. A krisztinavárosi környezet a vár közelségében előkelő kerületnek számított a 20. század elején. Lerázta magáról azt az álmos kispolgári hangulatot, ami miatt Márai Sándor „kis Graznak” nevezte, egymás után épültek a modern bérházak, híres kávézók (köztük Szabó Dezső törzshelye, a Philadelphia) és mulatók (Budai Polgári Casino) nyíltak, a környékre vonzva a korszak neves művészeit Kosztolányi Dezsőtől Vaszary Jánosig. (A későbbiekben a szomszédos Attila úti házban lakott Ottlik Géza, de szintén a Krisztinavároshoz kötődött Nemes Nagy Ágnes költő is.)

1936-os budapesti telefonkönyv Vasary Attila-körüti lakcímével

Az 1947-ben
modernizált,
felújított Vágó-ház
(Attila út 37.)

Vaszary a tetőterazon munka közben (a háttér azonos a festményen látható környezettel)

A penthouse tetején

Vágó építész mérnök saját magának tervezett tetőkeres otthont ma penthouse lakásnak neveznék. Épp akkor változott meg az emeletek logikája a liftek miatt: míg korábban az előkelő apartmanszint az első emeleten volt, ekkor felköltözött a tetőre, a legjobb kilátást kínáló felső szintre. A nagy alapterületű Attila körüti bérház teteje tagolt volt, több felépítménnyel, szintteleléssel és terasszal. A Fortepan gyűjteményében számos fotó látható a ház lakóiról, többek között Lakatos Artúr iparművész családtagjairól és a tetőn töltött pillanatairól. Egy interneten fellelhető fekete-fehér archív fotón Vaszary Jánost épp ugyanazon a tetőterazon látjuk palettájával, amely a most elemzett festményen is beazonosítható. Kivehető a sátor tetős, toronyszerű üvegépület is a háttérben (mindmáig megőrződött), valamint a kapuzatszerű pergola. Még a Budavári Palota kupolája is felismerhető a háttérben. A házbeli műteremlakásban lakó, idősödő Vaszary nyilván sokszor felment a tetőre, ahonnan a Vágó-féle lugasos, pergolás teraszról vagy annak tőszomszédságából csodálhatta meg a királyi palotát.

A „Vágó-ház” a tetejébe belecsapódott második világháborús repülőgéppel 1945-ben (fotó: Fortepan / Vörös Hadsereg)

»A házbeli műteremlakásban lakó, idősödő Vaszary nyilván sokszor felment a tetőre, ahonnan a Vágó-féle lugasos, pergolás teraszról vagy annak tőszomszédságából csodálhatta meg a királyi palotát.«

1945-ben az Attila úti Vágó-ház tetejébe egy katonai vitorlázó repülőgép csapódott be, amit számos háborús fotográfia megörökített. (A Vérmezőn ideiglenes harcászati repülőter működött az ostrom alatt, ahol az utánpótlást biztosító vitorlázógépek leszállhattak.) Az épület drámaian megsérült az ostrom során. A világháború utáni, 1947-es helyreállítás – modern esztétikai elveket követve – elhagyta a szecessziós díszítést és a fényűző tetőkeret. Ma is látható kialakítása egyszerű, fehér, modernista épületet mutat lapostetővel. Ugyanolyan nehéz felismerni az 1945 előtti fényképeken, ahogy a Budavári Palota neobarokk sziluettjét. A Nemzeti Hauszmann Programnak köszönhetően a vár rekonstrukciója évek óta zajlik, de azt az 1930-as évekbeli különleges hangulatot a bohém társasággal és a Hauszmann-féle koronás kupolával, amelyet a művész megfestett, már csak ezen az egészen különös történelmi örökséget hordozó képen találjuk meg.

Az Attila körút 2. tetőterasa 1913-ban (fotó: Fortepan / Magyar Bálint)

70 | Várady Lajos
(Szászváros, 1890 – 1929, Budapest)

Palatinusz fürdő a Margitszigeten, 1929
Palatinus Bath on Margareth Island, 1929

16 × 20,5 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve jobbra lent: Várady L. 1929, Hátoldalon: Palatinusz fürdő
Bpesti Margitszigeti fürdés | Signed lower right: Várady L. 1929,
On the reverse: Palatinusz fürdő Bpesti Margitszigeti fürdés

Kikiáltási ár: 340 000 Ft / 840 EUR
Becsérték: 480 000 – 600 000 Ft
Estimated price: 1 185 – 1 481 EUR

Palatinus Strandfürdő, 1936
Fortepan / Richl Ágnes

71 | Berkes Antal
(Budapest, 1874 – 1938, Budapest)

Utcai forgatag konflissal és hirdetőoszloppal, 1917
Street Scene with Carriage and Advertising Column,
1917

76 × 100 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Berkes A. 1917 | Signed lower right: Berkes A. 1917

Kikiáltási ár: 850 000 Ft / 2 099 EUR
Becsérték: 1 200 000 – 1 800 000 Ft
Estimated price: 2 963 – 4 444 EUR

72 | Szőnyi István
(Újpest, 1894 – 1960, Zebegény)

Dunaparton (Zebegény), 1950-es évek vége
Resting on the Danube Bank (Zebegény), late 1950s

21 × 34 cm
Gouache papír | Gouache on paper
Jelezve jobbra lent: Szőnyi István hagyatéki bélyegző,
Hátoldalon: "Édesapám, Szőnyi István alkotása."
K. dr. Szőnyi Jolán igazolása és Szőnyi István hagyatéki bélyegző |
Signed lower right: Inheritance stamp of István Szőnyi,
On the reverse: Inheritance stamp of István Szőnyi
and certificate of Jolán Szőnyi

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· Reprodukálva: Szőnyi István. Dunakanyar -
Zebegény - otthon - család. Szerk.: Kieselbach Tamás.
Kieselbach Galéria, Budapest, 2023. III. 591.

Kikiáltási ár: 550 000 Ft / 1 358 ELJR
Becsérték: 800 000 – 1 300 000 Ft
Estimated price: 1 975 – 3 210 ELJR

73 | Márffy Ödön
(Budapest, 1878 – 1959, Budapest)

Önarckép természetben, 1940-es évek
Self-Portrait in Open-Air, 1940s

33,5 × 31 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
J.n. | Unsinged
Rockenbauer Zoltán, PhD szakértői véleményével

Kikiáltási ár: 3 000 000 Ft / 7 407 ELJR
Becsérték: 3 600 000 – 4 800 000 Ft
Estimated price: 8 889 – 11 852 ELJR

74 | Móricz Margit
(Dombóvár, 1902 – 1990, Budapest)

Garçon algérien sur le marché
(Algériai fiú a piacon), 1929
Garçon algérien sur le marché
(Algerian Boy in the Bazaar), 1929

87 × 68 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra fent: Móricz M. 929 |
Signed upper left: Móricz M. 929

IRODALOM | LITERATURE

- Móricz Margit és Ispánki József a Múteremben. Magyarország, 1936. január 5.
- (v): Móricz Margit festő és Ispánki József szobrász kiállítása. Pesti Hírlap, 1936. január 8.
- (e. a.): A „Múbarát” csoportos kiállítása. Ujság, 1942. március 1.P. G.: Móricz Margit festményeinek kiállítása. Magyar Nemzet, 1966. június 22.
- Dercsényi Dezső: Móricz Margit festőművész. Művészet, 1972/8., · 43–44.
- Matisse in Morocco. The Paintings and Drawings, 1912–1913. Szerk.: Jane Sweeney, National Gallery of Art, Washington, 1990.

Kikiáltási ár: 4 400 000 Ft / 10 864 EUR
Becsérték: 5 500 000 – 7 500 000 Ft
Estimated price: 13 580 – 18 519 EUR

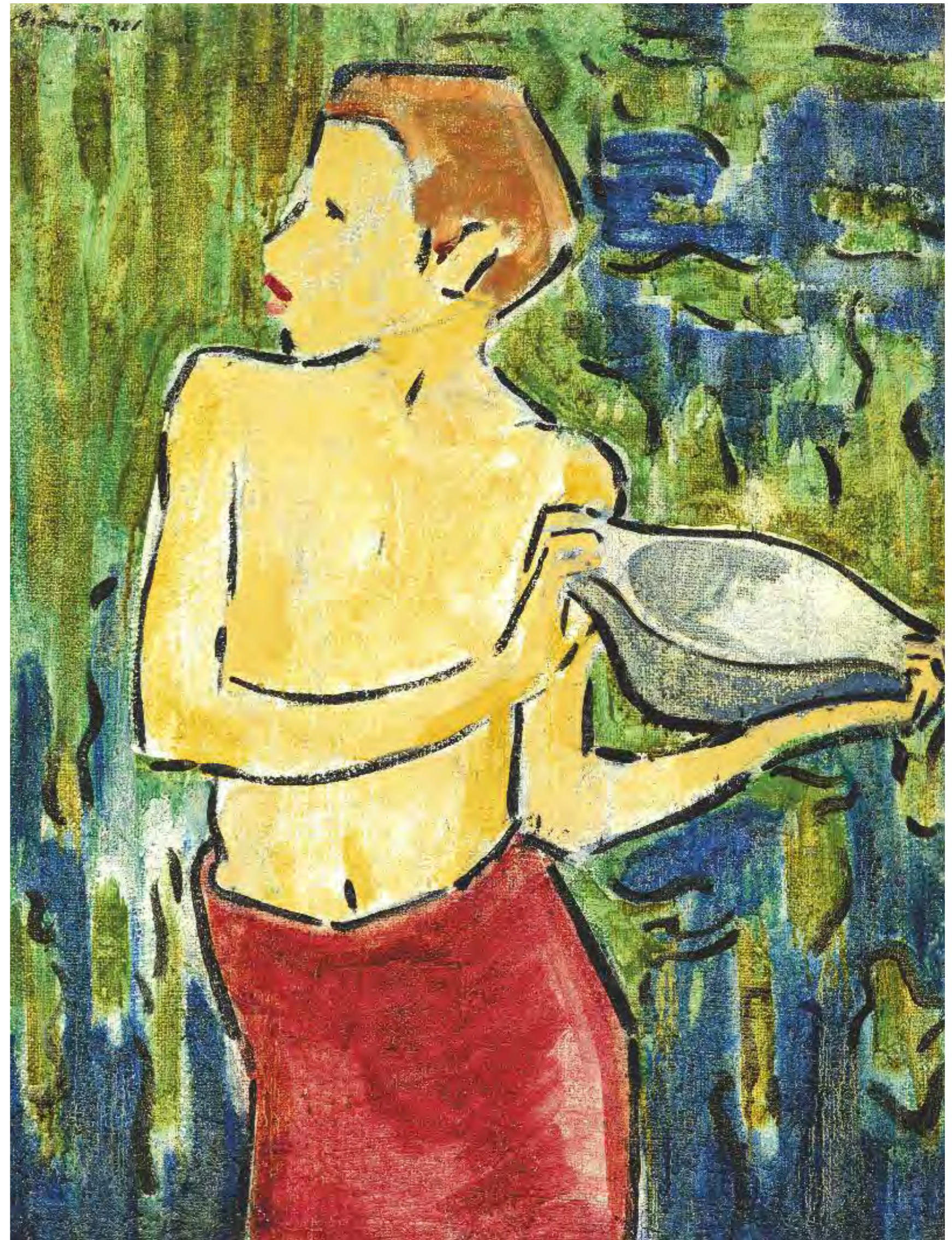
Miután a fauvizmus ikonja, Henri Matisse megnézte Münchenben az iszlám civilizációnak szentelt nagyszabású kiállítást 1910-ben, elhatározta, hogy hosszabb időre Észak-Afrikába megy dolgozni. 1912-től hét hónapot töltött Marokkóban. Akárcsak 19. századi előfutárát, Delacroix-t, aki szerint ez a „festőknek való hely”, őt is elbűvölték az európaiától eltérő fényhatások és az egzotikus arab karakterek. „A marokkói utazások – írta – segítettek meglepni a szükséges átalakulást, lehetővé téve, hogy újra közelebb kerüljek a természethez, ahelyett, hogy kövessem az olyan létező, de valamelyest korlátozott elméleteket, mint a fauvizmus.” Matisse Algériában is megfordult korábban, akárcsak a fiatal magyar festőnő, Móricz Margit, aki – ahogy az *Ujság* kritikusa kiemelte 1942-es cikkében – szintén Észak-Afrikában ihletődött: „Móricz Margit azok közé a szerencsések közé tartozik, akik Rómában meg Algírban gyűjthettek ihletet festői működésükhöz.” Az algériai élményekből táplálkozik a most vizsgált kompozíció is. Vibráló, dzsungelszerű, matisse-os zöld háttér előtt áll a félmeztelen fiúalak. Derekat bordó lepel takarja, csípőjéhez támasztott kezében egy füles kék tál. A klasszikus kontrasztba szerkesztett figura a kínálótálat jobbra tartja, miközben az ellenkező irányba néz ki

Amrita Sher-Gil:
Fiúk citrommal, 1935

a képből. Alakját tollrajzszerű eleganciával felvázolt fekete kontúrok írják körül, jelezve, hogy Móricz nemcsak Matisse fauve-os afrikai kolorizmusát sajátította el, hanem mestere, Vaszary János virtuóz körvonaltechnikáját is.

Móricz a két világháború közötti egyre divatosabb női festészet egyik közel-múltban felfedezett tehetsége. Vaszary János és Benkhard Ágoston tanítványaként járt a modernizált szellemiségű Képzőművészeti Főiskolára az 1920-as években. 1926-ban elnyerte a Szinyei Társaság díját az ifjúsági kiállításon. Ezután külföldi tanulóévek következtek: három év Párizsban, három év Algériában. Móricz azon kevés magyar művész közé tartozik, aki a festői Észak-Afrikában szívta magába a szaharai napsütés vibráló színeit, ahogy August Macke Tunéziában, ahogy Matisse és egykor Delacroix Marokkóban. 1936-ban a Múterem galéria kiállításán adott számot elsőként franciaországi és algériai tapasztalatairól. Hazai debütálása sikeres volt, 1938–39-ben elnyerte a római ösztöndíjat. 1942-ben a Múbarátban állított ki, majd – hosszabb kihagyás után – 1966-ban a MOM-ban, 1978-ban pedig a Fényes Adolf Teremben. Leginkább a kései Vaszary levegős, fehér fénnel telített, dallamos, vastag kontúrokkal kevert, art decós rajzosságú festészetével rokoníthatók képei.

75 | Börtsök Samu
(Tápiószele, 1881 – 1931, Budapest)

Téli csend (A nagybányai liget)
Winter Quiet (Detail of a Grove in Nagybánya)

49 × 60,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Börtsök | Signed lower right: Börtsök

Kikiáltási ár: 380 000 Ft / 938 EUR
Becsérték: 500 000 – 800 000 Ft
Estimated price: 1 235 – 1 975 EUR

Börtsök Samu: A nagybányai liget, 1925 körül, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

76 | Boldizsár István
(Orosháza, 1897 – 1984, Budapest)

Nagybánya látképe
View of Nagybánya

63 × 80 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Boldizsár | Signed lower left: Boldizsár

Kikiáltási ár: 850 000 Ft / 2 099 EUR
Becsérték: 1 200 000 – 1 800 000 Ft
Estimated price: 2 963 – 4 444 EUR

Czigány Dezső

Provence-i szőlő a Mont Sainte-Victoire-ról

77 | Czigány Dezső
(Budapest, 1883 – 1938, Budapest)

Provence-i szőlő a Mont Sainte-Victoire-ral,
1920-as évek
Vineyard in Provence with the Mont Sainte-
Victoire in the Background, 1920s

66 × 54 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve balra lent: Czigány, Hátoldalon: Művészeti

Alap raglapja | Signed lower left: Czigány,

On the reverse: label of Művészeti Alap

IRODALOM | LITERATURE

• Rum Attila: Czigány Dezső. Budapest, 2004.

• A Nyolcak. Szerk.: Markója Csilla – Bardoly István,
Janus Pannonius Múzeum, Pécs, 2010.

• Rum Attila: Czigány Dezső. Kossuth –
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2015.

A posztimpreszionizmus magányos mestere, Paul Cézanne több mint harminc képen örökölte meg legkedvesebb hegyét, a Mont Sainte-Victoire-t. Miközben a tömegmegjelenítés és a képépítés lehetőségeit kutatta, halhatatlanná tette a magányos provence-i hegycsúcsot. A Mont Sainte-Victoire jellegzetes, csapott süvege tűnik fel a Nyolcak magyar festőjének, Czigány Dezsőnek e közel-múltban felbukkant alkotásán is. Czigány a húszas években sokat csavargott Dél-Franciaországban, sok képén örökölte meg az idilli tájat. Most vizsgált alkotásán a fehérülő hegycsúcs csak a távolban tűnik fel – mint a japán rajzolóknál a hófödte Fudzsi –, a főszereplő a zöldellő dombság és a szőlőültetvény rajzos mintázata. Az előteret a vadaktól örökölt extatikus ecsetkezelés tölti ki, de a közeptérben lecsillapodik, szerkezetessé válik a látvány. Czigányra hatott a húszas évek art decójának lekerekített formákkal dolgozó esztétikája, az út világító fehér-rózsaszín ívét, a magányos fa tömbszerű formáját és a zöldellő dombok rajzolatát ennek szellemében fogalmazta meg. Igazi festői remeklés a magyar festészetben oly ritka Aix-en-Provence vidékéről.

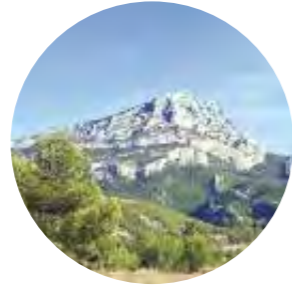
Kikiáltási ár: 12 000 000 Ft / 29 630 EUR

Becsérték: 16 000 000 – 24 000 000 Ft

Estimated price: 39 506 – 59 259 EUR

Szőlőtőkék Aix-en-Provence-ban

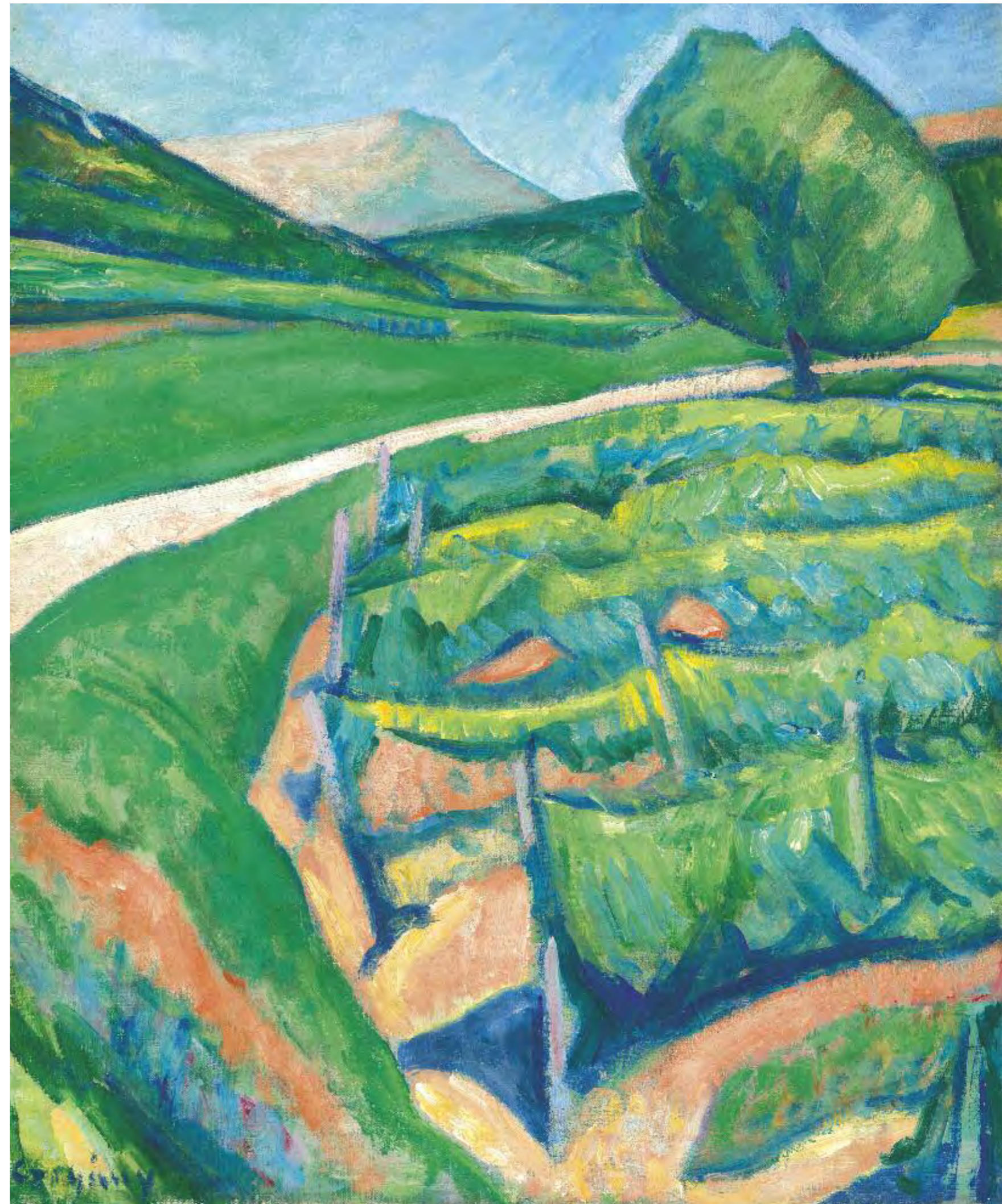

»A Mont Sainte-Victoire jellegzetes,
csapott süvege tűnik fel a Nyolcak
magyar festőjének, Czigány
Dezsőnek alkotásán is.«

A pesti kispolgári családban felcseperedő Czigány kora gyermekkorától kezdve művészi pályára készült. A párizsi eszmélés előtt belekóstolt az akadémikus képzésbe. 1904-ben utazott először Párizsba, ahol bejárta a modern szellemiségű Julian Akadémiára, majd hamarosan a Függetlenek Szalonjának elismert részvevőjévé vált. Közben rendszeresen megfordult Nagybányán, és közeli barátságba került a modern művészet első számú nemzeti ikonjával, Ady Endrével. Formálódó festészetére Matisse, Gauguin és mindenekelőtt Cézanne volt nagy hatással. A franciás modernség tudatosan építkező, „kutató”, „kereső” értelmi-ségi képviselőjeként helyet kapott a Nyolcak csoportjában. Pazar önarcképekben, tájakban és cézanne-os csendéletekben gazdag festészetével komoly sikereket ért el a következő évtizedekben. 1922-es kiállítása kapcsán írta művészetéről Bálint Aladár a *Nyugat* hasábjain: „Czigány Dezső se óhajtja a szivárvány minden színét rászórni vásznaira, egy-egy erősebben hangsúlyozott bíborpiros színfolt, meleg kék vagy füledt barna színtömeg elmond mindent. Fegyelmezettsége a rajzban, a szerkezetben megnyilatkozó fölényes biztonsága, az érett tehetség jóleső kiegyenlítetttségét mutatja.”

Paul Cézanne: Mont Sainte-Victoire felé,
Barnes Foundation, Philadelphia, Pennsylvania

78 | Nádler Róbert
(Pest, 1858 – 1938, Budapest)

Napernyős nő (Parkban)
Woman with Parasol (In the Park)

60 × 87 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Nádler Róbert |

Signed lower right: Nádler Róbert

Kikiáltási ár: 1 600 000 Ft / 3 951 EUR

Becsérték: 2 400 000 – 3 600 000 Ft

Estimated price: 5 926 – 8 889 EUR

Claude Monet: A művész családja a kerti erdőben, 1875, magángyűjtemény

Nádler Róbert: Árnyékos hely, 1907, az MKB Gyűjteményében

79 | Vaszary János
(Kaposvár, 1867 – 1939, Budapest)

Luxembourg-park, 1925
Luxembourg Garden, 1925

13 × 19 cm
Grafit, pasztell, papír | Pencil, pastel on paper
Jelezve jobbra lent: Vaszary J., Jelezve jobbra fent:
Jardin du Luxembourg 925 Vaszary | Signed lower right: Vaszary
J., Signed upper right: Jardin du Luxembourg 925 Vaszary

PROVENIENCIA | PROVENANCE
• Egykor pécsi magángyűjteményben

Kikiáltási ár: 380 000 Ft / 938 ELR
Becsérték: 460 000 – 650 000 Ft
Estimated price: 1 136 – 1 605 ELR

Korabeli képeslap Alfred Boucher (1850–1934) a Cél felé című szobráról a párizsi Luxembourg parkban

80 | Déry Béla
(Budapest, 1870 – 1932, Budapest)

Müncheni parkrészlet (A müncheni Hofgarten ősszel), 1912
Park in München (The Hofgarten in Autumn), 1912

39 × 49,5 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve jobbra lent: Déry Béla München 1912, Hátoldalon autográf felirat:
A müncheni Hofgarten őszkor Hofgarten az a... Múzeum teraszáról nézve |
Signed lower right: Déry Béla München 1912, On the reverse autograph inscription:
A müncheni Hofgarten őszkor Hofgarten az a... Múzeum teraszáról nézve

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 605 ELR
Becsérték: 900 000 – 1 400 000 Ft
Estimated price: 2 222 – 3 457 ELR

81 | Kosztolányi Kann Gyula
(Budapest, 1868 – 1945, Budapest)

Kisváros a folyó partján (Tükröződő városkép)
Town by the River (Mirroring)

60 × 75 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Kosztolányi, Hátoldalon: kiállítási raglapok |
Signed lower right: Kosztolányi, On the reverse: exhibition labels

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

• VI. exposición internacional de arte, Ayuntamiento de Barcelona, Barcelona, 1911 (kat. 734; *Aldea en la orilla de la Save*).

IRODALOM | LITERATURE

• Lázár Béla: Magyar művészek a Nemzeti Szalonban.

Révai és Salamon, Budapest, 1907.

• VI. exposición internacional de arte. Catalogo oficial. Barcelona, 1911.

• Lázár Béla: Tizenhárom magyar festő. Singer és Wolfner, Budapest, 1912.

• Rózsa Miklós: A magyar impresszionista festészet. Pallas, Budapest, 1914.

Kikiáltási ár: 2 400 000 Ft / 5 926 ELJR

Beccsérték: 3 800 000 – 5 500 000 Ft

Estimated price: 9 383 – 13 580 ELJR

„Festészeti hitvallásom? Modernség a végletekig. A természetet a mi ideges érzékszerveinken át úgy adni elő, hogy másokban is felkeltsük azt az érzést, amit a természet bennünk keltett” – vallotta Kosztolányi Kann Gyula ars poeticájában. Most felbukkant tájképén egy kisváros jelenik meg a posztimpresszionizmus rajzos modernizmusával előadva. A dús fűvű folyóparton Nagybányára hasonlító kisváros bújik meg, polgárházakkal, román stílusú templomtoronnyal és a hegycsúcson álló várral. A kontúrozott színmezőkből felépített panoráma a szelíd hullámok fodrain ismétlődik meg lágy csíkokra törve. A tájkép szerepelt az 1911-es barcelonai nagy nemzetközi kiállításon, olyan modern mesterek művei mellett, mint Pierre Bonnard, Edouard Vuillard, Felice Casorati, Ferenczy Károly vagy Rippl-Rónai József.

Kosztolányi Kann jólísmert figurája volt a századfordulós pesti művészvilágnak, több modern csoport alapító tagjaként jelen volt a bohémek asztaltársaságainál, előbb az Abbáziában, később a Japán kávéház teraszán és füstös helyiségeiben. Kosztolányi Kann építészetet és festészetet tanult párhuzamosan a 19. század végén, fantasztikus szecessziós tervei közül csak egy-kettő épült fel, közülük a legrangosabb a ma is létező Kelenhegyi úti Műteremház. Az építészek körzójét a festők palettájára felcserélő

VI. exposición internacional de arte. Catalogo oficial. Barcelona, 1911.

Perrott Csaba Vilmos: Folyóparti város (Wertheim am Main, Kreuzwertheim), 1921, magántulajdon

alkotót az 1907-ben megalakuló Magyar Impresszionisták és Naturalisták Köre tagjai közé választotta. Bár részt vett több MIÉNK-kiállításon, akkoriban festett képei egyre inkább eltávolodtak az impresszionizmustól. Amikor Lázár Béla találkozott vele az abbáziai tengerparton 1908-ban, a negyvenéves festő már a posztimpresszionisták és a fauves-ok hatása alatt állt. Számos külföldi és hazai kiállításon vett részt, festményeivel magyar és nemzetközi díjakat nyert, tagja lett az 1910-ben megalakuló Művészklubnak és az 1913-as Művészklubnak. Mindezek ellenére a pesti művészvilágtól elfordulva, önkéntes száműzöttként bolyongott Európa különböző festői tájain, Itáliától kezdve Alsó-Ausztrián keresztül egészen „Svéd-Norvég országig”. Egy ilyen csavargás idején készült a most felbukkant, a századfordulós francia modernizmus ígézetében született tájképe is.

82 | Basch Andor
(Budapest, 1885 – 1944, Budapest)

Budapesti látkép a Petőfi-szoborral
és a régi Erzsébet híddal
(Kilátás a Carlton Hotelből), 1938
Budapest View with the Petőfi Statue
and the Old Elizabeth Bridge
(View from the Carlton Hotel), 1938

60 × 72 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Basch 38 |
Signed lower right: Basch 38

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 2 963 EUR
Becsérték: 1 800 000 – 2 800 000 Ft
Estimated price: 4 444 – 6 914 EUR

Basch Andor, 1910-es évek
(Szőkely Aladár felvétele)

A Zeppelin Budapest felett a régi Erzsébet híddal, a Petőfi térről és a Hotel Carltonnal, 1931

Basch Andor több mint nyolcvan év lappangás után előkerült alkotása azon ritka budapesti látványok sorába tartozik, amelyeknél nemcsak a szerző és az ábrázolt helyszín azonosítható, hanem a nézőpontot, sőt a megfestés napra pontos dátumát is meghatározhatjuk. A kompozíció centrumában az 1882-ben felavatott, a magyar történelem elmúlt közel másfél évszázadában mindig fontos szerepet játszó Petőfi-szobor látható, míg a háttérben a régi – eredetileg valóban okkersárga színűre festett – Erzsébet híd, az Eskü teret övező bérpaloták, valamint a Dunán átívelő egykori Ferenc József (ma Szabadság) híd tűnik fel. Jobbra a néhány apró figurával benépesített rakpart, a sétálóktól nyüzsgő Dunakorzó, a kettő között pedig az 1904-ben megindult 16-os villamos egyik élénk narancssárga színű kocsija látható. A csendőn tiszta égbolt és a lombjukat veszített fák alapján biztosak lehetünk benne, hogy Basch Andor a tér egy téli napon feltárolt látványát rögzítette a vásznon, de a szignó mellett olvasható évszám és néhány apró motívum alapján nem csupán a dátumot, de az ábrázolt jelenet szinte percre pontos idejét is meghatározhatjuk. A datálás szerint a kép 1938-ban készült, míg a hídfő bástyaszerű építményén lengő, alig kivehető nemzeti színű zászló, valamint a szobor előtt gyülekező tömeg azt is bizonyossá teszi, hogy a festmény az egyetemi ifjúság hagyományos március 15-i ünnepségét ábrázolja. Az esemény menetét a korabeli napilapok alapján pontosan rekonstruálhatjuk.

A festményen feltárolt kép látószöge szintén izgalmas kérdéseket vet fel, hiszen ezen a helyen ma már nem áll olyan épület, amelynek valamelyik ablakában Basch Andor egykor felállíthatta festőállványát: a Hotel Marriott déli homlokzata ma közel száz méterrel a kompozíció egykori nézőpontjától északra magasodik. A probléma megoldása éppen úgy Budapest második világháborús pusztulásával függ össze, ahogy az Erzsébet híd mai látványa is alapvetően eltér a képen látható eredeti állapottól. A festő ugyanis az 1945 januárjában végzetes bombatalálatot kapott, majd később teljesen lebontott Hotel Carlton egyik Petőfi térre néző, harmadik vagy negyedik emeleti szobájában állította fel

festőállványát, hogy rögzítse a március 15-én elé táruló látványt. A kompozíció így nem csupán Budapest egyik legszebb, a megszálló német csapatok által felrobbantott hídjának állít emléket, de a Dunakorzó legendás, a walesi hercegtől az indiai maharadzsan át számtalan külföldi minisztert vendégül látó, fényűző szállodakomplexumának is.

„Basch Andor *festő*, akit a festés önmagáért érdekel.” Az Ernst Múzeum 1932 márciusi csoportkiállításának katalógusában a korszak talán legismertebb művészeti írója, Lázár Béla ezzel a látszólag közhelyes félmondattal tökéletesen megragadta Basch Andor stílusának legfontosabb karaktervonását. A jómódú polgári családba született, a budapesti Mintarajziskolában, a párizsi Julian Akadémián, majd Nagybányán, Ferenczy Károlynál tanuló művész a századforduló éveitől eszmélő olyan modern magyar festők közé tartozott, akik számára a terület cizellált „megmunkálása” az egyéni alkotói stílus elsődleges kritériuma volt. Persze sokan rájöttek Basch Andor előtt is, hogy a művészi eredetiség, a könnyen azonosítható kézjegy, az összetéveszthetetlen alkotói karakter leginkább a felületalakítás módjában, az olajfesték felrakásának egyéni modorában ölt testet, de itthon az 1930-as évek folyamán nála jobban ezt a tudást talán senki sem kamatoztatta. Ez a látványos paradigmaváltás részben az egyedi technikai megoldásokra éhes műpiaci logikájából fakadt, másrészt a fotográfia elleni harcnak is köszönhető volt, hiszen a festők az egyre jobb reprodukciók és mérethű nyomatok minőségét a felület alapos, szinte reliefszerű megmunkálásával, az egyedi faktúrával igyekeztek túlszárnyalni. Persze az egyszerű „üzleti számítás” mellett a művészekben sokkal inkább az a romantikus eredetű vágy dominált, hogy a zsenikultusznak megfelelően az egyéni temperamentum minél átélhetőbb lenyomatát az ecsetjárás látványos és expresszív megoldásaival érik el.

A Hotel Carlton hirdetése, 1930-as évek

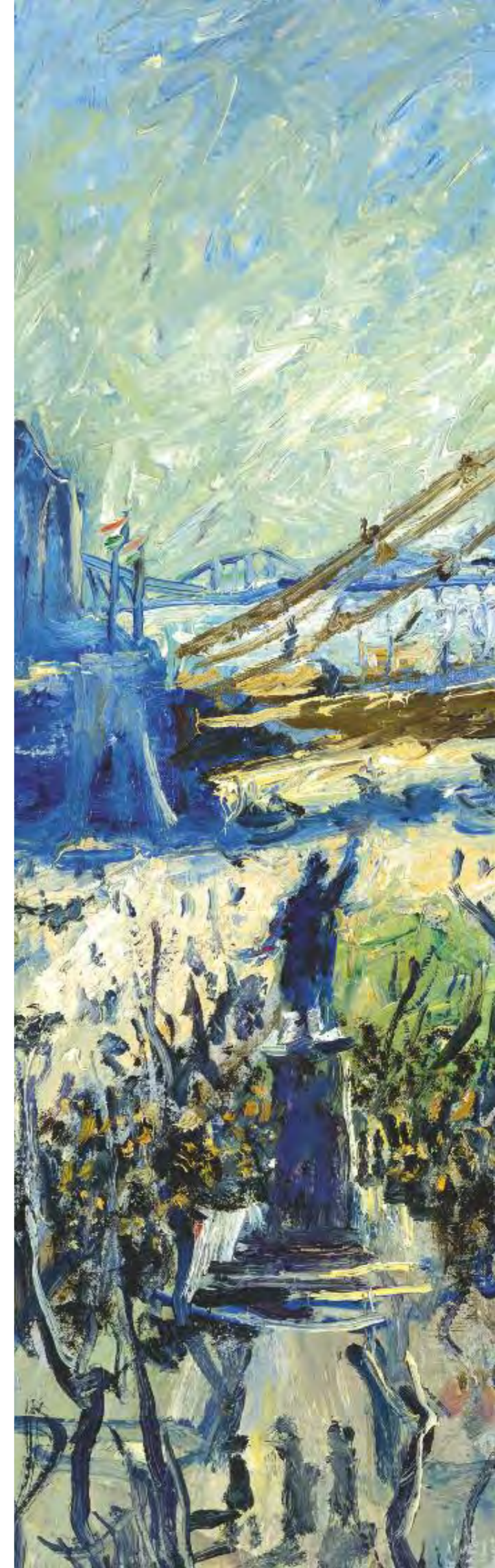
Az okkersárga színű Erzsébet híd, 1943 (Fortepan)

A kis megszakításokkal közel két évtizedet Párizsban élő, így nem véletlenül az egyik legfranciásabb magyar festővé váló Basch Andor már a 20. század első évtizedében megismerkedett a legmodernebb irányzatok vezető mestereivel. Bejáratos volt a legendás Stein-szalomba, így nem csupán Cézanne, Van Gogh és Gauguin képeit tanulmányozhatta a francia főváros modern galériáiban, de – miként Herman Lipót emlékeiből megtudhatjuk – „Picasso kék korszakának golyón balanszírozó emberéért” is rajongott. A harmincas évek folyamán a nagy elődök közül Van Gogh művészete vált számára leginkább ihletővé. Ekkor született művei a holland festő képeinek ropogós, szaggatott ecsetvonásokból felépített, tapintásra ingerlő, barokkosan buja faktúráját idézik. „Valami belső lobogás és lángolás tüzel át ezeken a viharzó lendülettel megfestett, szép és érdekes képeken” – olvashatjuk a *Pesti Napló* műkritikusának elfogódott szavait Basch 1938-as kiállításáról. Ez a féktelen lendület, a festés iránti rajongás és az anyaggal való teremtő „munka” érzéki öröme sugárzik Basch Andor életművének kimagasló, múzeumi rangú darbjáról.

MOLNOS PÉTER

A lebombázott Hotel Carlton, 1946

Scheiber Hugó
Kalapos önarckép

83 | Scheiber Hugó
(Budapest, 1873 – 1950, Budapest)

Kalapos önarckép, 1917
Self-Portrait in a Hat, 1917

61 × 48 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve balra lent: Scheiber H. 1917 |
Signed lower left: Scheiber H. 1917

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Modern magyar festészet 1919–1964.
Szerk.: Kieselbach Tamás. Kieselbach Galéria,
Budapest, 2004, 371.,
- Modern Hungarian Painting 1919–1964.
Szerk.: Kieselbach Tamás. Kieselbach Galéria,
Budapest, 2004, 371.,
- Die Moderne in der Ungarischen Malerei 1919–1964.
Szerk.: Kieselbach Tamás. Nicolai, Berlin, 2008. 371.,
- Molnos Péter: Scheiber Hugó. Festészet a jazz ritmusában.
Kieselbach Galéria, Budapest, 2014, 8,33.

Kikiáltási ár: 12 000 000 Ft / 29 630 EUR
Becsérték: 18 000 000 – 26 000 000 Ft
Estimated price: 44 444 – 64 198 EUR

Scheiber Hugó:
Önarckép, 1922 körül
magántulajdon

TENEBROSO

»tenebroso, vagyis a titokzatos, sőt misztikus hangulatot keltő, drámai megvilágítással operáló stílus«

Scheiber Hugó képének drámai fény-árnyék kezelése, a sötét háttér és a reflektorszerű megvilágítással kiemelt arc brutális kontrasztja a műtörténeti tradíció egy jól körülhatárolható fejezetét idézi fel a nézőben. Általában Caravaggio nevéhez kötik a tenebroso, vagyis a titokzatos, sőt misztikus hangulatot keltő, drámai megvilágítással operáló stílus kifejlesztését, de valójában már korábban, többek között Dürer, El Greco vagy éppen Tintoretto egyes művein is találkozunk ezzel a virtuóz festői megoldással. Bár sokak számára leginkább Georges de La Tour népszerű gyertyafényes képei jelentik a tenebroso csúcsát, az igazi kiaknázói azok a művészek, akik nem pusztán festői bravúrként és hangulatteremtő eszközként alkalmazták, hanem a fény-árnyék ellentét brutális fokozásával az ábrázolás drámaiságát és szimbolikus utalásait is hangsúlyozták. Caravaggio mellett közéjük tartozott Jusepe de Ribera és maga Rembrandt, míg e korai, stílusteremtő mesterek nyomában járva a most bemutatott kép festője, Scheiber Hugó is.

Peter Paul Rubens: Öreg nő és fiú gyertyákkal, Maurits-ház, Hága

Georges de La Tour: A fiatal énekesnő, 1640-1645 körül

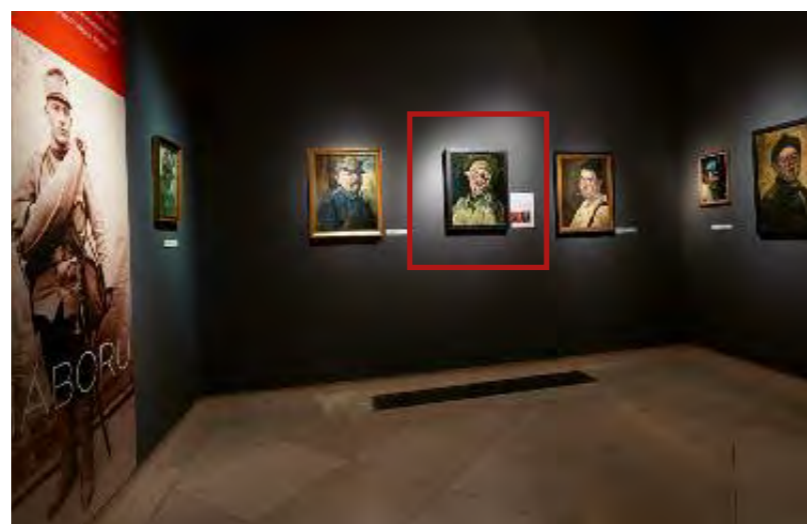

Georges de La Tour: Szent Jeromos olvas, 1648-1650, Historical Museum of Lorraine, Nancy, France

Pablo Picasso: Én, Picasso, 1901, magántulajdon

Az első világháború nagy közös élménye, a kettétört életek és kisiklott pályák, a fronttapasztalatok kítörölhetetlen, jellemformáló traumái nehezen dokumentálható, de felmérhetetlen mélységű nyomot hagytak a magyar művészeten is. Egy-egy, csupán elvétve fennmaradt levél- és naplórészlet, néhány visszaemlékezés – Nemes-Lampérth drámai hangú híradásai, Mednyánszky napló-bejegyzései vagy éppen Aba-Novák féktelen kiábrándulásról tanúskodó memoárja – írásos formában is rögzíti a művészek reakcióit mindarra, amit a háború éve alatt eléjük sodort az élet. Scheiber Hugó életművében egy különleges, szokatlanul egységes, páratlan drámai erővel felruházott műcsoport jelzi az életkörülmények és a művészet funkciójának drasztikus megváltozását a kiöklent időben.

Scheiber Hugó: Önarckép katonasapkával, 1917, magántulajdon

Rembrandt: Önarckép, 1657 körül, Scottish National Gallery, Edinburgh

Scheiber Hugó önarcképei abba a virtuális ívbe illeszkednek, amelyek legjelentősebb pilléreit olyan korszakalkotó géniuszok, a kérelhetetlen önvizsgálatból merítő drámai lélekábrázolás olyan hallhatatlan mesteri alkottak meg, mint Rembrandt, Van Gogh, Edvard Munch vagy Francis Bacon. Ebbe a sorba helyezhetők Scheiber legjelentősebb, döntő részben az életmű korai szakaszát reprezentáló önarcképei, amelyek közül a legjobbak – minden elfogultság nélkül – a világ kiemelkedő múzeumainak állandó kiállításain is megállnak a helyüket. E sorozat csúcspancán a most bemutatott *Kalapos önarckép* áll: a magyar festészet történetének talán legmeggrázóbb, legizgalmasabb, legvirtuózabb portréja, amely – nem véletlenül – a 20. századi európai történelem egyik sorsfordító, drámai eseményekkel terhes időszakában született meg.

A szivarozó Scheiber, 1920-as évek második fele

»A most bemutatott kompozíció szinte démoni erővel felruházott, mellbevágóan expresszív mű: az önvallomás könnyörtelensége társtalan a korszak magyar festészetében.«

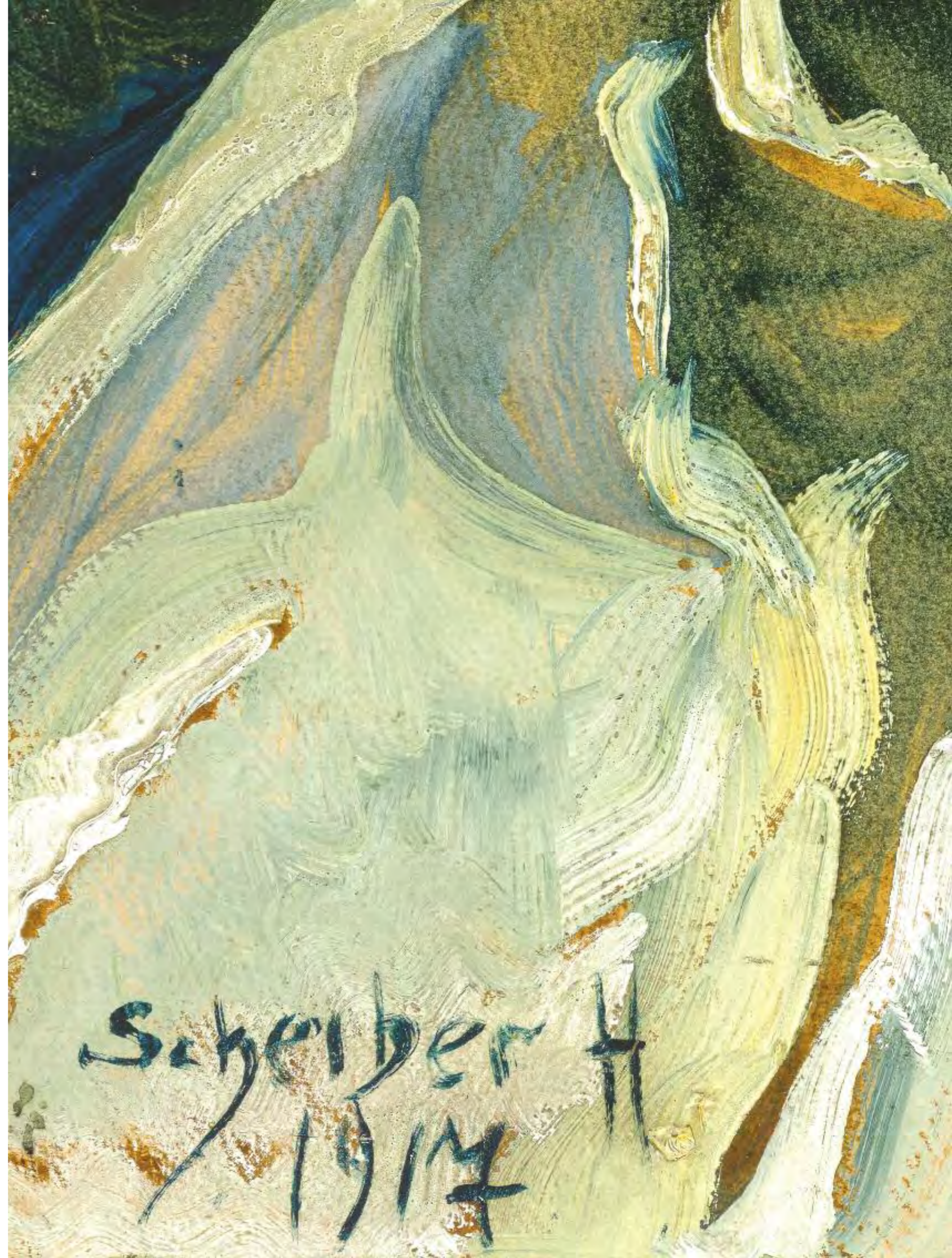
A háborús évekből fennmaradt több mint száz rajz mellett a néhány olajkép is azt bizonyítja, hogy 1917 körül Scheiber már tökéletesen elsajátította a festészet technikai fogásait. Sőt kialakított egy olyan expresszív alkotói nyelvet, amely könnyen azonosíthatóvá teszi és a későbbi érett stílus csírát is magában hordozza. E munkákon, köztük az életmű csúcspontját jelentő *Kalapos önarcképen* a lendületes, néhol hosszan kitartott, pasztózus, szinte reliefszerű foltokat alkotó ecsetvonások torlódnak, keresztezik, hajszolják egymást, a színmezők határán szinte felgyűrve maguk előtt a húsos matériát. Az sem ritka azonban, hogy a kompozíció bizonyos pontjain az egymás közelébe kerülő foltok látni engedik a csupasz vagy lazúrosan festett karton barnás-kékes tónusú felületét. A túlhígított, sűrű, lágyan hullámzó és „ideges” pattogással, érezhető gyorsasággal felvitt festéknyomok, a „ropogós”, tapintásra ingerlő faktúra persze csupán a tetszetős felszín: mögötte a rengeteg katonaportré készítése közben elsajátított könnyörtelen lélekláttatás, a virtuóz technika, s leginkább a festői ösztön gáttalan áradása ad súlyt a műveknek. Mindez azt eredményezi, hogy Scheiber ekkor született arcképei nem vallanak szégyent a műfaj hazai legjobbjai, Mednyánszky vagy Nagy István hasonló témájú alkotásai mellett sem, sőt – miként a *Kalapos önarckép* – föléjük is emelkednek.

Edvard Munch Önarckép cigarettával (1895) című festménye a Munch monográfia borítóján

A most bemutatott kompozíció szinte démoni erővel felruházott, mellbevágóan expresszív mű: az önvallomás könnyörtelensége társtalan a korszak magyar festészetében. Az alulnézetből ábrázolt, sejtelmesen világított, szinte a fénytől megriadt vad tekintetét idéző arc megfestése ráadásul olyan technikai bravúrról ad számot, amelyhez foghatót alig találunk a 20. század magyar piktúrájában. Scheiber először lazúros, akvarellszerűen áttetsző kék festékkel fogalmazta meg az arcot, majd lendületesen felvitt kék, vörös és rózsaszín ecsetvonásokkal, egymástól elkülönülő foltok segítségével domborította ki a fénnel súrolt formákat. Közben az árnyékban maradó részek – a száj és a szemek körüli árkok, valamint a homlok egyes régiói – „beszakadnak”, fedetlenül mutatva a kék aláfestésen áttűnő kartont, olyan látványt sugallva, mintha a tapintható formák éppen most, a néző szeme előtt „olvadnának el”. A szabadon álló ecsetvonások vadul örvénylenek az arcon, a mozgó, lebegő foltok egy széteső maszk elemeként kínzó őszinteséggel tárják fel a civilizált személyiség mögött rejtőző démoni elemeket. A kép méltó nyitánya Scheiber fantasztikus, több mint három évtizedet átfogó önarcképsorozatának, amelynek kiemelkedő darabjai – a húszas évek elején készült képek, köztük a káprázatos *Üvöltő önarckép* – egyszerre idézik elének Ludwig Meidner egy évtizeddel korábbi, talán közvetlen inspirációként is szolgáló műveit, Eduard Munch vagy Kokoschka alkotásait, valamint Francis Bacon közel fél évszázaddal későbbi, expresszív önvallomásait. Bár Scheiber Hugó művészetét a kiállítások és könyvek legtöbbszörében évtizedeken át a harmincas évek dekoratív, mondán hangulatú, art deco stílusú kompozíciói reprezentálták, ma már jól látjuk, hogy az életmű legerősebb festményei a pálya eső szakaszában, a tízes évek második felétől a húszas évek végéig születtek meg. Ezek az expresszionista olajképek az elmúlt időszakban egyre nagyobb presztízst vívtak ki maguknak itthon és a nemzetközi művészeti pordon egyaránt. Ezt a látványos hangsúlyeltolódást illusztrálják az életmű sorra megdőlt aukciós rekordjai éppen úgy, mint az a tény, hogy az amszterdami Zsidó Történelmi Múzeum magyar kiállításának katalógusára is egy ilyen alkotást választottak, a *Kalapos önarckép* néhány évvel későbbi „testvérét”.

MOLNOS PÉTER

84 | Csánky Dénes

(Budapest, 1885 –
1972, Sao Paulo, Brazília)

A régi Nemzeti Színház (1908-1954)
épülete, 1930 körül
The Old National Theater (1908-1954), c.
1930

13,5 × 19,5 cm
Akvarell, papír | Watercolor on paper
Jelezve balra lent: Csánky |
Signed lower left: Csánky

Kikiáltási ár: 240 000 Ft / 593 ELR
Becsérték: 300 000 – 460 000 Ft
Estimated price: 741 – 1 136 ELR

Friedrich Wilhelm Völcker: Önarckép, 1820,
Alte Nationalgalerie, Berlin

85 | Friedrich Wilhelm Völcker

(Berlin, 1799 – 1870, Thorn)

Virágcsendélet, 1830 körül
Still-Life of Flowers, c. 1830

49 × 33,5 cm
Olaj, fa | Oil on wood
Hátoldalon: FW Völcker pinx: in Thorn |
Hátoldalon: FW Völcker pinx: in Thorn

Kikiáltási ár: 2 400 000 Ft / 5 926 ELR
Becsérték: 3 000 000 – 5 000 000 Ft
Estimated price: 7 407 – 12 346 ELR

Jan Davidsz
de Heem:
Virágos váza,
1660 körül,
National Gallery of Art,
Washington

86 | Abraham van Calraet
(Dordrecht, 1642 – 1722, Amsterdam)

Lovasok mediterrán tájban
Horse-Riders in Mediterranean Landscape

42,5 × 33,3 cm

Olaj, fa | Oil on wood

Jelezve balra lent: AC monogrammal, Hátdoldalon: gyűjteményi
viaszpecsét | Signed lower left: sign with AC monogram, On the
reverse: Wax stamp of the Collector

Korabeli barokk keretben | In an original Baroque frame

Kikiáltási ár: 2 600 000 Ft / 6 420 EUR

Becsérték: 3 400 000 – 4 800 000 Ft

Estimated price: 8 395 – 11 852 EUR

»Az égre finom ecsettel
megfestett klasszikus
szépségű faóriás rajzolódik ki,
a háttérben ódon várkastély
középkori tornyai
magasodnak.«

Abraham van Calraet: Istálló belseje,
The National Gallery, London

A kép korabeli barokk keretben

Négy elegánsan öltözött úri lovas – mint Dumas muskétásai – lovagolt ki a domboldalra. Az égre finom ecsettel megfestett klasszikus szépségű faóriás rajzolódik ki, a háttérben ódon várkastély középkori tornyai magasodnak. A felhős égen madarak repülnek, az előtérben pedig egy foltos vadászkutya ugatja az erdőszélen lovagló uraságokat. A paripák ágaskodnak, ugratnak vagy éppen megtorpannak. Mintha a festő, Abraham van Calraet csak meg akarta volna mutatni, mennyire otthonosan mozog a lovak ábrázolásában. Az izomtónusok és a mozdulatok elmélyült tanulmányozásról tanúskodnak. A festő a holland aranykor nagy mesterétől, Aelbert Cuyptól tanulta a szakma alapfogásait. Míg Cuypp inkább pihenő marhákat és csendes vizen veszteglő hajókat festett, Calraet csendeleiteiről és lovas tájképeiről híres. A dordrecht festő ez alkalommal is elidőzött az apró részleteken, a széles karimájú kalapokon, a magas szárú csizmákon, az almásderes tomporának izomzatán vagy a kengyelszáron. A mozgalmas úri sportlovagláshoz a háttérre pedig az itáliai tájképfestészet idilli részletei és a romantikus északi vártornyok teremtik meg.

Gyűjteményi
viaszpecsét
a hátdoldalon

87 | Czauczik József
(Lőcse, 1781 – 1857, Lőcse)

Virágcsendélet üvegpohárban, 1800
Still-Life of Flowers in the Glass, 1800

38 × 28 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Hátoldalon: pinx. Czauczik 1800, Hátoldalon:
az 1937 – es Biedermeier kiállítás raglapja |

On the reverse: pinx. Czauczik 1800, Reverse:
Biedermeier exhibition label (1937)

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

• Biedermeier kiállítás, Múcsarnok, 1937 (kat. 262.).

IRODALOM | LITERATURE

• F. J.: Zausig József. Művészet, 1909/4., 268.

• Szvoboda Dománszky Gabriella: A magyar biedermeier.
Corvina, Budapest, 2011.

Kikiáltási ár: 1 600 000 Ft / 3 951 EUR

Becsérték: 2 600 000 – 4 800 000 Ft

Estimated price: 6 420 – 11 852 EUR

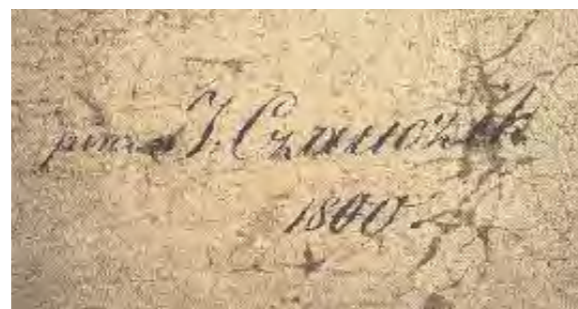
Nagy Balogh János: Virágcsendélet, 1910-es évek első fele,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

»Idvez légy szép rózsaszál
Tegnap még bimbó valál,
Im ki vagy fakadva már.«

CSOKONAI VITÉZ MIHÁLY

„Idvez légy szép rózsaszál / Tegnap még bimbó valál, / Im ki vagy fakadva már. / Már köszönt a 'Zéfír is" – írta Csokonai Vitéz Mihály 1797-es versében. Három évvel később hasonlóan emelkedett klasszicista hangulatban a fiatal Czauczik József megfestette a maga válaszát csendélet formájában Lőcsén. A dús szirmú fehér és rózsaszín rózsákhoz egy szál lila akácot társított, majd a virágcsokrot egy pohár vízben az asztal közepére állította. A részletek – a modellált virágok, a hűvösen csillanó üvegpohár vagy a nagytöként viselkedő vízcseppek – ritka kvalitásról árulkodnak. A klasszicista kis remek alkotójának, a Felvidéken dolgozó Czauczik Józsefnek a neve Trianon után kikopott a magyar művészet-történet-írásból. Pedig abban az időszakban tevékenykedett, a 19. század első felében, amikor a pest-budai festővilág még alig éledezett, és a magyar kultúrát a klasszicista szépírók képviselték.

A lőcsei születésű Czauczik (nevét írják sokféleképpen, Csausziktól Zausigig) 1806–1810 között tanult a bécsi akadémián, majd szülővárosában telepedett le, és ott is dolgozott haláláig. A korban komoly gazdasági erőt képviselő felvidéki város polgársága látta el megrendelésekkel az oltárképektől a tájpanorámákon át a portrékig. Bár több elegáns klasszicista arcképét őrzi a Magyar Nemzeti Galéria (egy mitológiai kompozíció mellett), műveinek többsége ma már szlovákiai múzeumokban található. Művészetét elsősorban a finom hangú, az előkelőknek szóló, magasröptű klasszicizmus megédesített és polgárosított változatához, a biedermeierhez sorolják. Szvoboda Dománszky Gabriella a stíluskorszakot feldolgozó könyvében „országosan kiváló mesterként” említi, de a most elemzett, finom eleganciájú csendélete sem véletlenül szerepelt a biedermeier nagy történeti kiállításán a Múcsarnokban 1937-ben. Az üvegben álló pár szál virág a csendéletfestészet minimalista egyszerűséget megkívánó műfaja. Ennek a fókuszált érzékenységet igénylő motívumnak jó pár nagy nemzetközi mestere volt (például Czauczik francia kortársa, Anne Vallayer-Coster), de a magyar festészet történetében is megtaláljuk követőit Vaszary János vilanásától (*Ciklámenek pohárban*, 1930-as évek, magántulajdon) kezdve Koszta József (Virágok pohárban, 1910-es évek, magántulajdon) és Nagy Balogh János (Virágok pohárban, 1910-es évek, magántulajdon).

felirat a kép hátoldalán

88 | Böhm Pál
(Nagyvárad, 1839 – 1905, München)

Pihenő a Tiszánál, 1872
Rest by the River Tisza, 1872

23 × 45 cm
Olaj, fa | Oil on board
Jelezve jobbra lent: Paul Böhm 872 München |
Signed lower right: Paul Böhm 872 München

Kikiáltási ár: 1 700 000 Ft / 4 198 ELR
Becsérték: 2 800 000 – 4 200 000 Ft
Estimated price: 6 914 – 10 370 ELR

Böhm Pál: Önarckép, 1887,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

89 | Bihari Sándor

(Diófás, 1855 – 1906, Budapest)

Vasárnap délután, 1893

Sunday Afternoon, 1893

118 × 163 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Bihari S. 1893 | Signed lower right: Bihari S. 1893

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor Pollákovics Máttyás, majd Selinkó Gusztáv tulajdona, később budapesti magántulajdonban.

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

- Téli kiállítás, Múcsarnok, 1893–1894.
- Ezeréves Országos Kiállítás, Múcsarnok, 1896 (kat. 723.).
- Bihari Sándor kiállítása, Múcsarnok, 1906 (kat. 15.).
- Magyar táj- és életképfestészet (XIX. és XX. század), Múcsarnok, 1927 (kat. 46.).
- A szolnoki művésztelep reprezentatív kiállítása, Nemzeti Szalon, 1936 (kat. 4.).
- A magyar nemzeti festészet kialakulása, Nemzeti Szalon, 1949.
- A szolnoki művésztelep, Ernst Múzeum, 1952 (kat. 10.).
- Az Alföld a festészetben, Múcsarnok, 1959 (kat. 16.).
- Magyar remekművek. A Magyar Nemzeti Galéria és a Szépművészeti Múzeum közös kiállítása, Budavári Palota, 1969 (kat. 256.).
- Magyar életképek, Kubinyi Ferenc Múzeum, Szécsény, 1980.
- Válogatás magyar magángyűjteményekből, Magyar Nemzeti Galéria, 1981 (kat. 191.).
- München magyarul. Magyar művészek Münchenben 1850–1914, Magyar Nemzeti Galéria, 2009 (kat. 41.).

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Művészet, 1906/6., 364.
- Magyar Művészet, 1927, 20.
- Végvári Lajos: Szolnoki művésztelep. Művelt Nép, Budapest, 1952, XII. kép
- Szelesi Zoltán: Részletek Bihari Sándor leveleiből. A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve. Móra Ferenc Múzeum, Szeged, 1956, 103.
- Jászokunsg, 1969/4., 189.
- Pogány Ö. Gábor: Magyar festészet a XIX. században. Corvina, Budapest, 1970, 42. tábla.
- Válogatás magyar magángyűjteményekből. Szerk.: Mravik László – Sinkó Katalin, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1981, 268.
- Szabó Júlia: A XIX. század festészete Magyarországon. Corvina, Budapest, 1985, 297. kép.
- München magyarul. Magyar művészek Münchenben 1850–1914. Szerk.: Baló Zsuzsanna – Hessky Orsolya. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2009, 158.

VÉDETT | NO EXPORT

Kikiáltási ár: 100 000 000 Ft / 246 914 EUR

Becsérték: 130 000 000 – 170 000 000 Ft

Estimated price: 320 988 – 419 753 EUR

- Téli kiállítás a műcsarnokban. Pesti Hírlap, 1893. december 1.
- Kitüntetett festőművészek. Pesti Hírlap, 1893. december 20.
- Keszler József: A téli műtárlatról. Magyar Szalon, 1893. okt. – 1894. márcz. Szerk.: Fekete József, Magyar Szalon, Budapest, 1894, 461–476.
- Ezeréves Országos Kiállítás 1896. A képzőművészeti csoport képes tárgymutatója. Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat, Budapest, 1896.
- A kiállítás. Ismertetés. Képzőművészet. Magyar Hírlap, 1896. augusztus 30.
- Kártya-kódex. Szerk.: Szomaházy István, Athenaeum, Budapest, 1898.
- Az alsós. Budapesti Hírlap, 1900. január 30.
- Fónagy Béla: Bihari Sándor. Művészet, 1906/6., 353–365.
- Gerő Ödön: A magyar népeletkép. A magyar táj- és életképekiállításról. Magyar Művészet, 1927, 1–34.
- A szolnoki művésztelep reprezentatív kiállításának katalógusa. Nemzeti Szalon, Budapest, 1936.
- Végvári Lajos: Bihari Sándor emlékkiállítás. Magyar Nemzet, 1950. december 5.
- Szelesi Zoltán: Részletek Bihari Sándor leveleiből. A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve. Móra Ferenc Múzeum, Szeged, 1956.
- Dutka Mária: Bihari Sándor. Magyar Nemzet, 1956. március 27.
- Válogatás magyar magángyűjteményekből. Szerk.: Mravik László – Sinkó Katalin, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1981.
- Szabó Júlia: A XIX. század festészete Magyarországon. Corvina, Budapest, 1985.
- München magyarul. Magyar művészek Münchenben 1850–1914. Szerk.: Baló Zsuzsanna – Hessky Orsolya, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2009

Bihari Sándor: Bíró előtt, 1886, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

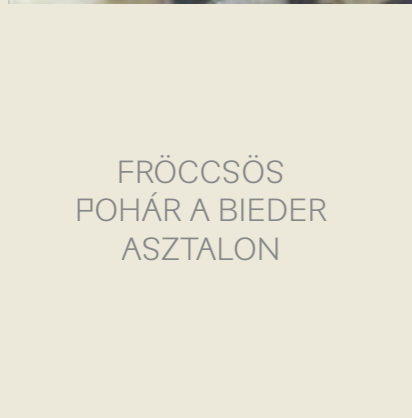
A 19. századi festészet Petőfije, a Munkácsy nyomában járó Bihari Sándor lenyűgöző részletességgel örökítette meg az egykor volt nemesi világot. Időgépe elrepíti a mai nézőt a kisvárosi otthon rég elporladt valóságába. Kártyázó, borozó férfiak és kávéét iszogató asszonyok. A festményt kortársai ünnepelték, az utókor múzeumi rangra emelte, képeslapokon sokszorosította. A 19. század végi békebeli vasárnap délután életképe a korabeli festészet egyik leg-híresebb ikonjává vált.

EMPIRE ÓRA

BEFŐTTEK
A SZEKRÉNY
TETEJÉN

FRÖCCSÖS
POHÁR A BIEDER
ASZTALON

A KÉP
FŐSZEREPLŐJE,
A MAGYAR
KÁRTYA

PIPÁZÓ NEMES LÍR

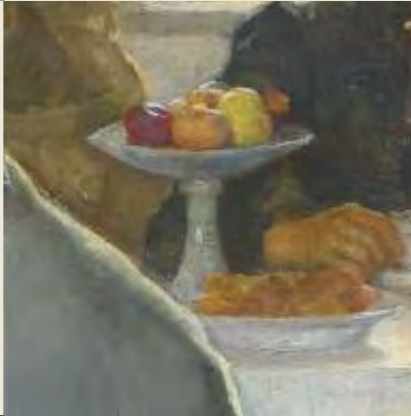
BOROSÜVEGEK

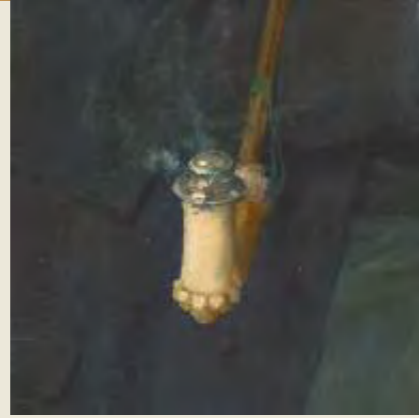
TEJESKÁVÉ
A
PORCELÁNCSÉSÉBEN

GYÜMÖLCSÖK
ÉS SÜTEMÉNYEK

MUSKÁTLI
AZ ABLAKBAN

FÜSTÖT EREGETŐ
TAJTÉKPIPA

»Hamisíthatlan kisvárosi szoba-levegő üli meg az embert, amint e tárgyra tekint; az előtérben néhány jóízű alak, köztük a jegyző úr meg a patikárus, amint blattoznak, hátul meg az asszonyok kávé-traccsa folyik.«

PESTI HÍRLAP, 1893

Időutazás egy békebeli magyar otthonba

A festmény minden fotónál érzékletesebb módon tárja elénk a több mint száz-harminc évvel ezelőtti vasárnap délutáni időtöltést egy magyar kismemesi otthonban. A szemközti ablakból beáradó napfény egyenletes fényviszonyokat teremt a békés, pipafüstben úszó vidéki enteriőrben. A kép alkotója, az ünnepezt zsánerfestő Bihari Sándor precíz ecsettel jelenítette meg figuráit és az enteriőr részleteit. A mai néző számára minden történeti filmnél jobb időutazást kínál a kimerevített jelenet. Belelátunk az állat elgondolkodva megtámasztó, nekünk félig háttal ülő figura lapjaiba, látjuk a szemközt ülő, hosszú szárú csibukpipáját szívó, nagy bajuszú nemesúr fölényes ábrázatát és az ő lapjaiba bepillantó másik két kibicelő férfi kíváncsi tekintetét. A biedermeier asztal tükröződő, politúrozott felületén borosüvegek és fröccsös poharak sorakoznak. A kártyázó és iszogató férfitársaság mögött, az ablak előtt öt asszony ül körbe egy abrosszal leterített ebédlőasztalt. Békebeli nyugalommal kortyolgatják a porceláncsészébe kitöltött tejeskávéjukat. Az asztalon sütemények és gyümölcsök. A Thonet-széken ücsörgő kisgyereket leszámítva mindannyian az asztalfőn helyet foglaló idős hölgyre szegezik tekintetüket. A korabeli előkelő, kiállításra járó közönség pontosan be tudta azonosítani a figurákat. Idézhethetjük például a *Pesti Hírlap* kritikusát a festmény születésének évéből: »Hamisíthatlan kisvárosi szoba-levegő üli meg az embert, amint e tárgyra tekint; az előtérben néhány jóízű alak, köztük a jegyző úr meg a patikárus, amint blattoznak, hátul meg az asszonyok kávé-traccsa folyik.«

A londoni Le petit maison étterem házi befőttes dekorációval

Bihari meleg szeretettel ábrázolta hőseit, mintha egy Jókai-regény lapjairól léptek volna elének a régi táblabíró világból. Gerő Ödön írta a művészről, amikor a *Vasárnap délutánt* 1927-ben a Múcsarnokban bemutatták: »Bihari Sándor új csapáson jár, a népeletkép új fejezetét kezdi meg. Ráeszmél arra, hogy alakjai emberek, akik a maguk életét élik, nem rájuk rótt szerepet játszanak. Hogy nekik is vannak belső élményeik.« Bihari nemcsak a figurákat jellemezte páratlanul realiztikus ecsettel, hanem az enteriőr részleteit, a régi bieder bútorokat, az empire órát, a porcelán tálalóedényeket, a rézhasú petróleumlámpát, a falon függő szentképet, a szekrény tetején sorakozó befőtteket és az ablakpárkányon álló muskátlit. Bellák Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria 19. századi festészettel foglalkozó kutatója így beszélt a képről pár évvel ezelőtt egy videóriportban: »Ez a kép azért szép, mert abszolút szerethető minden figura. Mindig azt szoktam magamban elképzelni és eljátszani, hogy el tudnám-e magamat képzelni ebben a situációban, amit olyan szépen meg tudott írni Mikszáth Kálmán vagy Tömörkény István. De nehéz elképzelni. Ez a kép pedig láttatja, és érzékelhetővé és érzékivé teszi azt, hogy milyen volt a vidéki Magyarország egy vasárnap délután. [...] Ennek a képnek a világa olyan, hogy én is leülnék ide. »Uraim, nekem is osszanak abból a kártyalapból, és én is kérnék egy pohár bort!«

Bellák Gábor elemzi a képet a Magyar Nemzeti Galériában, 2018

»Uraim, nekem is osszanak abból a kártyalapból, és én is kérnék egy pohár bort!«

BELLÁK GÁBOR

»Számptalan fontos döntés
született a kártyaszobák-
ban, a zöld posztó felett
játszott tarokk-, ulti-
vagy pókerpartik közben.«

»A legfelső „tök király” és az alóla kikandikáló „zöldek” tanúskodnak arról, hogy magyar kártyával (úgynevezett Tell-kártyával) verték a blattot a vidéki otthonban ebéd után.«

»Tessék bármelyik hazai kávéházba és klubba betekinteni, délután egytől éjfél után három óráig. Itt-ott van tarokk, itt-ott (többnyire éjjel) van ferbli, de kaláber mindig és mindenütt van.«

KÁRTYA-KÓDEX, 1898

Kártyadivat Magyarországon

Számtalan fontos döntés született a kártyaszobákban, a zöld posztó felett játszott tarokk-, ulti- vagy pókerpartik közben. Mikszáth Kálmán írta körül érzéketlenül *A kártya* című klasszikus tárcájában, hogy mennyire elterjedt a kártyázás a régi Magyarországon: „Ahova könyv be nem juthat, még kalendárium sem, ott is mindenütt meg van a harminckét levelű biblia. Vagy a polcon tartják, vagy az asztalfiókban, de mindenesetre a legtöbbször forgatják, van benne valami csodálatos daemoni varázs, hogy aki egyszer megismerkedik ezekkel a bűvös alakokkal, nehezebben válik meg tőlük, mintha megannyi szeretői volnának. A kokázás keleti virtusa, valószínűleg benne van az a vérben a magyar embernek, magával hozta még Ázsiából bizonyos fatalizmussal keverve, s mikor a civilizáció megteremtette a kártyát, s egy bizonyos rendszerbe szedte, vagyis harminckét garádicsra osztotta föl az utat, mely a pokolba vezet, a nemes nemzetes karok és rendek minden gondolkodás nélkül tömegesen indultak el rajta.” Bihari festményén is a kártyázás tölti be a központi szerepet, bár nem éjszakába nyúló szenvedélyként, hanem kellemes vasárnap délutáni időtöltésként. Az előtérben ülő férfi kezében tartott lapokon pontosan látható, hogy milyen paklival játszanak. A legfelső „tök király” és az alóla kikandikáló „zöldek” tanúskodnak arról, hogy magyar kártyával (úgynevezett Tell-kártyával) verték a blattot a vidéki otthonban ebéd után. Ezt a típust, az újabb történelmi kutatásokból tudhatjuk, egy magyar kártyafestő dobta piacra a reformkorban, Schiller *Tell Vilmos* című színdarabjának figurái alapján. A német nyelvterületen is elterjedt pakli Magyarországon különösen népszerűvé vált a szabadságharc bukása után, hiszen olyan svájci szabadsághősöket ábrázolt, akiket a cenzúra nem tudott betiltani.

Tök király a magyar kártyából

A 19. század végén a magyar kártyás játékok közül az úgynevezett alsós (másként kaláber), valamint a pókerre emlékeztető ferbli számított a legnépszerűbbnek. Ahogy az 1898-ban megjelent legendás *Kártya-kódex* írta: „Tessék bármelyik hazai kávéházba és klubba betekinteni, délután egytől éjfél után három óráig. Itt-ott van tarokk, itt-ott (többnyire éjjel) van ferbli, de kaláber mindig és mindenütt van.” A századfordulón külön kézikönyv jelent meg a kalábert kitanulni vágyók számára. A *Buda-pesti Hírlap* korabeli népszerűsítő reklámja hű képet rajzolt a hazai kártyaszünetély léptékéről: „Az alsós kaláber pár év alatt Magyarország legnépszerűbb kártyajátéka lett. Bármily rossz viszonyok legyenek is az országban: az alsóst folyton játszik, mindenütt és mindig. Ma már a szakácsnő is alsózza a levest. És az alsós folyton gyarapszik. Ma már a becsületes tarokkból szedett pávatollakból ékeskedik. Eleinte csak kasszával játszották. Azután kimondták, hogy az ellenfél is bemonthatja a kasszát. Majd következett a tuletroa, ultimo és volát.” Talán Bihari festményén is alsós kalábert, a korabeli ulti játsszák a férfiak, dokumentarista hűséggel örökítve meg azt a különleges kártyás világot, amelyet mi már csak Jókai vagy Mikszáth regényeiből ismerhetünk.

A magyar kártya lapjai

Bihari Sándor műtermében (Vasárnapi Újság, 1906)

A festő Petőfi

Bár kortársai rendszerint Petőfi Sándorhoz hasonlították, Bihari majdnem a Munkácsyéra emlékeztető pályát futott be. Szobafestő fiaként nőtt fel Nagyváradon, fiatalon fotográfiákat retusált, majd tanult a Mintarajziskolában, Bécsben, Münchenben és Párizsban is. Korán lezárult pályafutása végén részese volt a szolnoki művésztelep megalakításának. Nem véletlenül jellemezte így Fónagy Béla a *Művészet* hasábjain megjelent tanulmányában 1906-ban: „a szó legnemesebb értelmében magyar festő volt. [...] A magyar környezet, a magyar föld adta vissza igazi erejét. A témái, alakjai itthon önként kínálóztak neki. Munkácsy mindenestre nagyobb egyéniség volt, de nem magyarosabb nála. Egyedül a Mészöly tájképei szólnak hozzánk a Bihari képeihez hasonló magyarsággal. Itthon azután a fővárost sem igen szerette, inkább menekült falura, ahol hamisítatlanabban vélte fölhalálni az igazi magyar karaktert.”

A millenniumi kiállításra felépített Múcsarnok 1896-ban

»a szó legnemesebb értelmében magyar festő volt«

FÓNAGY BÉLA

Bihari Sándor: Az Ó nótája, 1892, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Bihari nem élhette meg, hogy a befutott Munkácsyhoz hasonló, ünnepeztető fejedelem váljék belőle, pedig pályája csúcsán, az 1880-as években ugyanúgy vásárolt tőle Weiss Berthold gyáriparos, mint maga Ferenc József. Festészete a 19. század közepi münchenies realizmustól tartott az oldottabb plein air kísérletek felé. „A nagyközönség – írta róla Fónagy Béla – mindvégig hű is maradt hozzá és a magyar föld hivatásos festőjét látta benne, ha belső küzdelmeiről kevésbé is vett tudomást. A művészek érdeklődéssel kísérték megújítását, átalakulásait, melyek rugói tisztán művészi indokok voltak, így történt, hogy mikor 50 éves korában, a legtöbb művészre a legkritikusabb korban, hirtelenül halt meg, a halál nem a lefelé vezető lejtőről ragadta el, hanem még mindig az úton fölfelé találta.” A most vizsgált alkotása pályája csúcsán készült. Bihari folyamatosan utazott, a párizsi tanulmányok után Szolnokon dolgozott, utána Velencébe települt át, majd ismét visszatért Magyarországra, megjárta Hódmezővásárhelyet és ellátogatott bihari szülőföldjére is. Felváltva alkotott Szolnokon, Münchenben és Pesten. Egy ismerős családnál rendszeresen nyaralt a fővároshoz közeli Törtelen, itt készült a *Vasárnap délután* című kompozíciója 1893-ban. Minden bizonnyal barátai történelmi otthonát örököltette meg életképén.

A Magyar Nemzeti Galéria színes képeslapja Bihari festményével, 1977

Nemzeti ikon

Bihari 1893-ban mutatta be frissen készült nagyszabású alkotását a Múcsarnok téli tárlatán. Nemcsak aranyérmét nyert a kiállításon, hanem gazdára is talált a kompozíció. A sajtóhírek alapján Pollákovics Máttyás vásárolta meg. A kritika dicsérte a kiváló alkotást, a *Magyar Szalon* tárcaírója így méltatta (másik kiállított képe, *Az Ó nótájával* együtt): „Mindkét képen a magyar népelet híven és mégis jóízű humorral van elbeszélve; az alakok jellemzése kívánni valót nem hagy hátra.” A festményt a közönség második alkalommal a millenniumi nagy kiállítás ünnepi tárlatán láthatta 1896-ban a frissen megnyitott Múcsarnok falán. Bihari személyesen kalauzolta Ferenc Józsefet a tárlaton, a kritika pedig ismét ünnepelte kompozícióját. A *Magyar Hírlap* újságírója így lelkesedett érte: „Biharinak is itt van ama képe, mely legjobb mindazok között, amelyeket eddig tőle láttunk. Ez a 723-ik számú »Vasárnap délután«. Falusi vagy kisvárosi társaság, délután. A férfi társaság kártya mellett iszogot, vagy megfordítva: kocintgatás mellett kártyázik. Az asszonyaik egy másik asztalnál kávéznak, bizonyosan jó tejsűrűs kávékat isznak. [...] Minden alakja: érdekes, karakterisztikus. Az egész kép ötletes is, becsületes is. Természetes, egyszerű, nagy bravúrral és frissességgel megcsinálva.”

»Olyan nemzeti rangú történelmi alkotás, amely bármelyik 19. századi művészeti múzeumban méltó helyre található.«

Csöre Gábor színművész előadást tart Bihari Vasárnap délután című képe előtt a Magyar Nemzeti Galériában, 2017

A képet legközelebb a 19–20. századi táj- és életképfestészeti kiállításán láthatta a közönség 1927-ben a Múcsarnokban, majd a szolnoki művésztelep reprezentatív tárlatán a Nemzeti Szalonban 1936-ban. A népszerű, jól ismert alkotás a második világháborút követő nagy múzeumi bemutatásokon már végképp nemzeti ikonként szerepelt. Nemcsak színes képeslapként jutott el a legszélesebb közönséghez, de a művészettörténészek és műkritikusok is sokat foglalkoztak vele. Végvári Lajos a Bihari-főműnek tartott kép leíró jellegét emelte ki 1950-ben, bár a korszak ideológiájának megfelelően osztálykritikával illetve: „A festmény kitűnő jellemző erővel, széles leíró kedvvel örökíti meg a vidéki gentryk életét, az uralkodóosztály közönyét, világgal nem törődő, szemellenzős unalmát. Ez a festmény egyben Bihari festői képességeinek a maximuma.” Dutka Mária az életképben rejlő humort emelte ki Bihari festészetéből: „Képeiben a nép nem népviseletbe öltözött statisztéria, s a falusi élet nem XIX. századba áttett arkádiai idill. A *Vasárnap délután* – például – a Mikszáthot idéző humorában, alakjainak tökéletes jellemzésében annyira valószínű: szinte kihallani, hogy miről folyik a szó a századvégi bozrogató, pipázgató, pletykáló [..] társaságban.” A festményt rendszeresen beválogatták a 19. századi magyar művészetet bemutató albumokba. A közelmúltban a Magyar Nemzeti Galéria nagyszabású történelmi kiállításán, a müncheni akadémiának a magyar képzőművészetre gyakorolt hatását elemző tárlatán szerepelt 2009-ben, de külsős képként sokat láthatta a közönség az intézmény falai között. Olyan nemzeti rangú történelmi alkotás, amely bármelyik 19. századi művészeti múzeumban méltó helyre található.

90 | Berény Róbert
(Budapest, 1887 – 1953, Budapest)

Expresszív női akt, 1911
Expressive Female Nude, 1911

29 × 14,5 cm

Tus, papír | Indian ink on paper
Jelezve balra lent: Berény 1911 XII. Bpest |
Signed lower left: Berény 1911 XII. Bpest

Kikiáltási ár: 750 000 Ft / 1 852 EUR
Becsérték: 900 000 – 1 400 000 Ft
Estimated price: 2 222 – 3 457 EUR

91 | Bene Géza
(Csáca, 1900 – 1960, Budapest)

Art deco csendélet szőlővel
és mintás terítővel, 1931
Artdeco Still-Life with Grapes
and Patterned Table Cloth, 1931

101,5 × 71 cm

Vegyes technika, papír |
Mixed technique on paper
Jelezve balra lent: Bene Géza 931 |
Signed lower left: Bene Géza 931

Kikiáltási ár: 2 400 000 Ft / 5 926 EUR
Becsérték: 3 000 000 – 5 500 000 Ft
Estimated price: 7 407 – 13 580 EUR

92 | Scheiber Hugó
(Budapest, 1873 – 1950, Budapest)

Önarckép nyitott ablaknál, 1920-as évek
Self-Portrait by the Open Window, 1920s

84 × 58 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve középen lent: Scheiber H. |
Signed lower middle: Scheiber H.

Kikiáltási ár: 6 500 000 Ft / 16 049 EUR
Becsérték: 8 000 000 – 14 000 000 Ft
Estimated price: 19 753 – 34 568 EUR

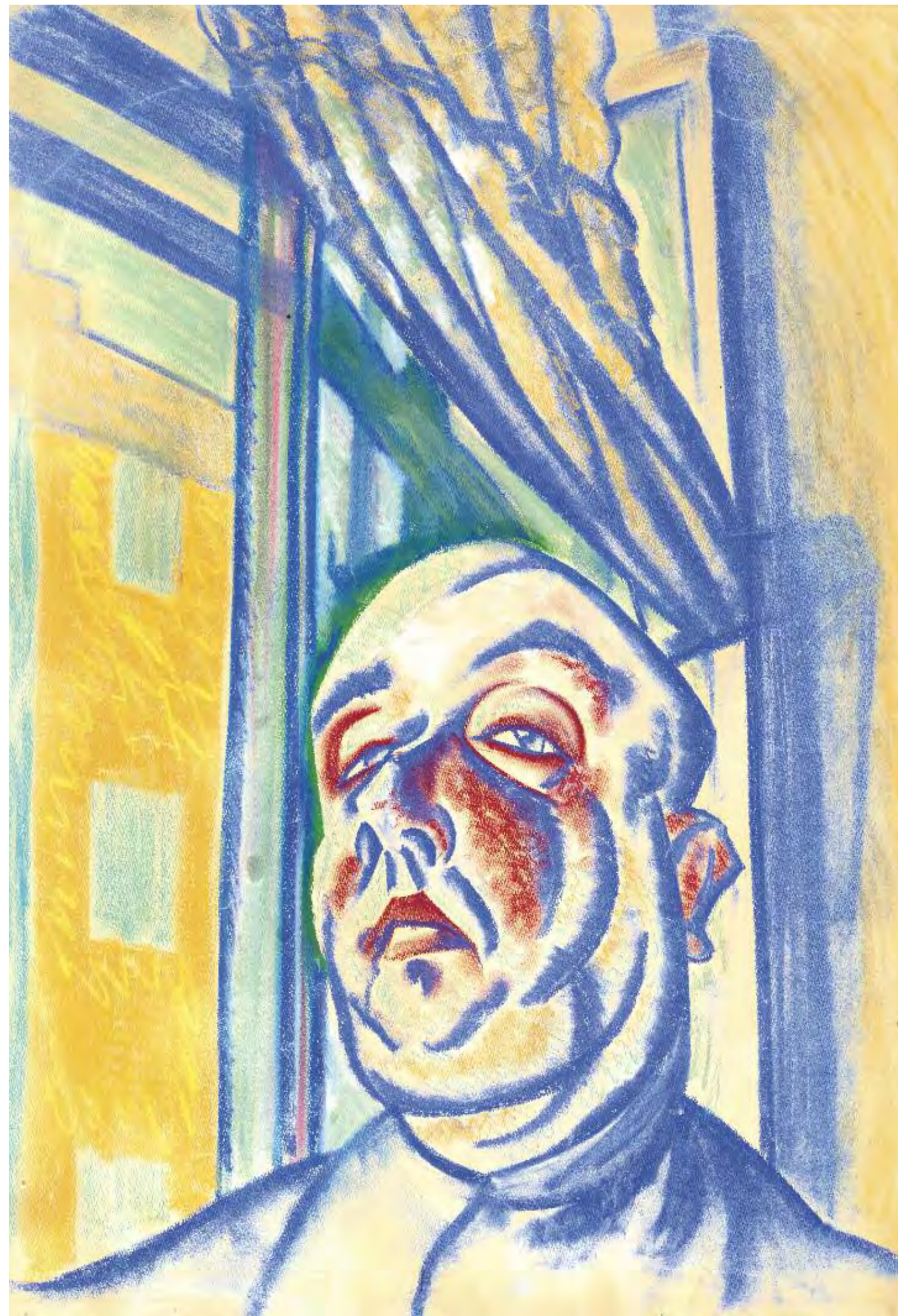

Scheiber Hugó: Önarckép, 1920-as évek (lappang)

A 20. század első felében Scheiber Hugó volt az egyetlen olyan magyar festő, aki tudatos munkával, közel három évtizeden át újra és újra visszatérve az önarckép műfajához valóságos brandet formált saját arcvonásaiból. Nem túlzás kijelenteni: jelképpé emelte a tükörből rátekinthető képet. Az egyetemes művészettörténetben is kevés olyan alkotót találunk, aki nála gyakrabban, őszintében és kíméletlenebbül rögzítette volna ecsetjével az idő múlását, a világban betöltött helyének, társadalmi státuszának, pillanatnyi hangulatának folyamatos változását saját megjelenésén. Rembrandt és Van Gogh az evidens párhuzamok, de életművükre tekintve a különbségek, Scheiber önarcképeinek egyéni vonásai még szembe tűnőbbek. A most felbukkant mű tökéletes illusztrációja annak az önreprezentációs és önreflektív attitűdnek, amely ennek az örökké anyagi gondokkal küzdő, kicsit sem előnyös külsejű, ám megjelenését szinte kényszeres elszántsággal művészetté szublimáló festő önarcképeinek legfőbb értékét adja. Az egymást metsző kék körívekből és diffúz piros foltokból – virtuóz technikával – felépített arcot Scheiber szokatlan megoldással nem a kompozíció centrumába, hanem a képfelület alsó felében helyezte el. Ezzel részben a dekomponált, „elrontott” fotókhoz hasonlóan képének üdítő spontaneitást kölcsönzött, részben az ember és az őt körülvevő, az életét determináló, sőt nem egyszer fenyegető nagyváros konfliktusát is megjelenítette. Ezt a hatást Scheiber azzal fokozza, hogy az alacsony nézőponttal az alárendeltség érzetét váltja ki a nézőből. Ez a kifejezetten expresszionista gesztus, a megformálás technikai bravúrával és a meglepő kolorittal a modern magyar grafika egyik rendkívül izgalmas, kiemelkedő kvalitású művévé avatja a közelmúltban előkerült, *Önarckép ablak előtt* című pasztellt.

Scheiber Hugó, 1930-as évek első fele

93 | Czóbel Béla

(Budapest, 1883–1976, Budapest)

Parkrészlet, 1923

Park Scene, 1923

53 × 71,5 cm

Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper

Jelezve jobbra lent: Czobel 23 |

Signed lower right: Czobel 23

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor ausztrál magángyűjteményben

IRODALOM | LITERATURE

· Kállai Ernő: Czóbel Béla. Ars Hungarica művészeti könyvsorozat 7. Bisztrai Farkas Ferenc, Budapest, 1934.

· Kratochvíl Mimi: Czóbel Béla élete és művészete.

Magyar Képek, Veszprém–Budapest, 2001.

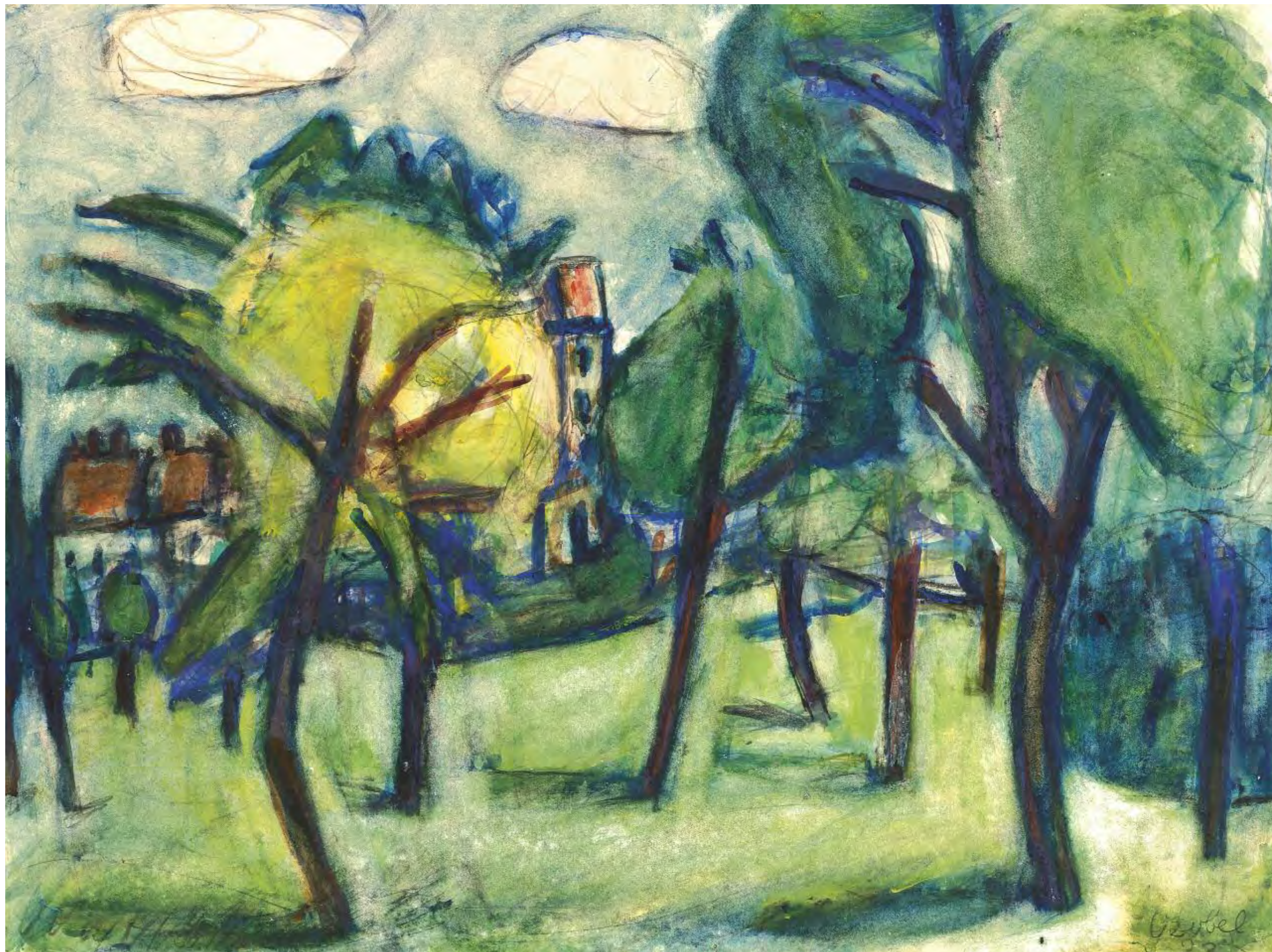
· Czóbel, egy francia magyar. Kiállítási katalógus.

Szerk.: Barki Gergely – Bodonyi Ernőke, Ferenczy Múzeum, Szentendre, 2014.

Kikiáltási ár: 2 800 000 Ft / 6 914 ELIR

Becsérték: 3 800 000 – 5 000 000 Ft

Estimated price: 9 383 – 12 346 ELIR

Czóbel Béla: Favágó az erdőben, 1922,
Buchheim Museum der Phantasie, Bernried

Czóbel Béla életműve elsősorban Párizshoz és Szentendréhez kötődik, de pályájának első felében Hollandiában és Németországban is töltött egy meghatározó, hosszabb időszakot. Ebből az expresszív primitivizmussal érintkező periódusából olyan kevés kép található itthon, hogy a szaktudomány – mindenekelőtt Barki Gergely – csak a közelmúltban kezdte összeilleszteni az apró információmorzsákat. Czóbel az első világháború alatt az ellenséges Franciaország helyett Amszterdamban talált átmeneti otthonra, majd a tengerparti városkába, Bergenbe települt át. A holland modernizmusban fontos szerepet játszó bergeni iskola színpalettája és expresszív stílusa nagy hatást gyakorolt rá. Bár sikerült beilleszkednie a pezsgő holland festészeti közegbe, 1919-ben átköltözött Berlinbe, követve a német fővárosban élő feleségét, Isolde Daigot és kislányát. Jó viszonyt ápolt az emigráns magyarokkal (Berény, Kernstok, Tihanyi), de megtalálta az utat a legmodernebb berlini művészkörökhöz is. Ahogy Párizsban a fauve-okkal, Németországban a Die Brücke világával találta meg a közös hangot. Czóbelt nem a nyüzsgő metropolisz modern világa varázsolta el, hanem a rá mindig is jellemző témákat kereste ott is. Nyomatlanul vágatott el mellette – ahogy Kállai Ernő írta – „Berlin lenyűgöző dinamikájú civilizációja”. Modernségét a szerkezetes, vastag vonalhangsúlyok biztosították, és az archaikus, gyermekrajzszerű,

Czóbel Béla: Kertész (Falusi boltos)
1922, FNAC, Franciaország

»A festményléptékű, vegyes technikával készült kompozíción jobbra-balra hajladoszó, tipikusan czóbeles fák sorakoznak, mögöttük házak, felettük a gyerekrajok egyszerűségével megfogalmazott fehér felhők. Idilli vidéki táj meghökkentően modern, mégis lírai foltrendszerrel előadva.«

áratlan tisztaságot hordozó, neoprimitivista hangütés. Ezek a stílusjegyek tűnnek fel a most vizsgált, 1923-as, németországi parkrészleten is. A festményléptékű, vegyes technikával készült kompozíción jobbra-balra hajladoszó, tipikusan czóbeles fák sorakoznak, mögöttük házak, felettük a gyerekrajok egyszerűségével megfogalmazott fehér felhők. Idilli vidéki táj meghökkentően modern, mégis lírai foltrendszerrel előadva. Közvetlen rokonai a zörmében korabeli archív fotókról ismert würzburgi tájképek. Czóbel szokásához híven a nyarakat vidéken töltötte, ezekben az években nem Nagybányán vagy a francia tengerparton, hanem Würzburg környékén. Az ablakos templomtorony a svájci magányújteményben található *Falu templommal* (*Würzburg környékén*, 1922) című képről lehet ismerős, a fák erővonalai pedig a Buchheim Múzeumban őrzött *Favágó az erdőben* (1922) című rokon kompozícióról. A külföldi tulajdonból hazakerült festmény annak az érett czóbeli korszaknak az egyik alkotása, amelynek ritka műveit nemcsak a hazai közönség, de a nemzetközi múzeumok (*Kertész / Falusi boltos*, 1922, Fonds national d'art contemporain) is sokra tartják.

Perlrott Csaba Vilmos
Szabadban
1911

94 | Perlrott Csaba Vilmos
(Békéscsaba, 1880 – 1955, Budapest)

Szabadban, 1911 körül
In Open-Air, c. 1911

121,5 × 140 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve balra lent: Perlrott Csaba |

Signed lower left: Perlrott Csaba

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor Kovács Gábor gyűjteményében

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

- Csontvárytól Kondorig. Modernista törekvések a Kovács Gábor Gyűjteményben, Városi Művészeti Múzeum, Győr, 2011.
- A magyar festészet modernista törekvései a 20. század első felében. Válogatás a Kovács Gábor Gyűjteményből, Bolgár Szépművészetek Nemzeti Múzeuma, Szófia, 2012.
- A tavasz ébredése. A modern magyar festészet születése a századelőn. KOGART Kiállítások Tihany, Tihany, 2013.
- A természet színpadán. Modern törekvések a századforduló magyar festészetében. Hatvany Lajos Közérdekű Muzeális Gyűjtemény, Hatvan, 2014.
- A magyar festészet aranykora. Krakkói Nemzeti Múzeum, Krakkó, 2016.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Boros Judit: Perlrott Csaba Vilmos. Kossuth – Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2015, 41.
- Złoty wiek malarstwa węgierskiego (The Golden Age of Hungarian Painting) 1836–1936. Krakkói Nemzeti Múzeum, Krakkó, 2016, 136.
- Rockenbauer Zoltán: Párizs – Nagybánya 1904 – 1914, Virág Judit Galéria, 2018. 128.
- Molnos Péter: Megtalált képek. Felfedezések és meglepetések az elmúlt 20 év műkereskedelméből. Kieselbach Galéria, Budapest, 2024, 178.

Kikiáltási ár: 65 000 000 Ft / 160 494 EUR

Becsérték: 80 000 000 – 130 000 000 Ft

Estimated price: 197 531 – 320 988 EUR

Perlrott Csaba Vilmos: Füldöző fiúk, 1910
Janus Pannonius Múzeum, Pécs

»Párizs forrongó művészete sorsdöntő hatással volt fejlődésünkre«

PERLROTT CSABA VILMOS

A művészet fővárosában

Perlrott Csaba Vilmos *Szabadban* című festménye mind méretében, mind művészi értékét tekintve a ma ismert életmű talán legjelentősebb darabja. Olyan összefoglaló jellegű, múzeumi rangú alkotás, amelyhez hasonló kvalitású festmény csupán elvétve található köz- és magángyűjteményeinkben.

Az új utakra lépő magyar festők szinte kötelező menetrendjét követve Perlrott Csaba Vilmos 1906-ban jutott ki először Párizsba. Korábban Koszta József mellett képezte magát, majd Nagybányára utazott, ahol Iványi Grünwald látta el tanácsokkal. „Párizs forrongó művészete sorsdöntő hatással volt fejlődésünkre” – írta önéletrajzi visszaemlékezésében, s ezt az inspirációt a vele együtt dolgozó Bornemissza Géza a következő szavakkal foglalta össze: „Cézanne, Ingres, Manet, Gauguin, Van Gogh, Henri Matisse, Picasso. Barque és mások. A Cluny-múzeum gótikus faragványai, a Louvre Giorgionéja, Leonardoja, a Guimet, Trocadero stb. képei, szobrai és nem kevésbé a kortársak munkája.” Szintén a visszaemlékezésből tudjuk, hogy már 1906 őszén meghívást kapott a híres műgyűjtőhöz, Leo Steinhez, ahol végre személyesen is megismerkedhetett a korszak legmodernebb törekvéseinek képviselőivel. Matisse, Picasso, Derain és Braque nem csupán műveikkel, de egyéniségükkel, művészi elveikkel is befolyásolták. Közülük Matisse gyakorolta rá a legfontosabb hatást, hiszen 1908-ban egyik alapítója lett a festő magániskolájának, sőt a mester „kedvenc” tanítványaként gyakran megfordulhatott annak műtermében is.

Tiziano: Bacchanalia, 1523–1526, Museo del Prado, Madrid

Aktok a természetben és múzeumban

Perlrott most felbukkant képének főszereplői, a tájba helyezett aktok a századfordulót követő első évtized legmodernebb festői irányzatainak egyik jellegzetes sajátosságára hívják fel a figyelmet. Az új kifejezési formákat kereső művészek a közvetlen elődök elleni lázadás képi eszközeként fordultak a természeti környezetben feltűnő meztelen emberi testhez. E képtípust ugyanis az impresszionisták szinte számúzték témáik sorából: úgy tartották, hogy a festő célja ne legyen több a mindennapi valóság puszta ábrázolásánál, ne akarjon tudatosan konstruált helyzeteket, különleges pillanatokot, ideákkal terhes kompozíciókat ábrázolni. Ám az új utakra lépő fiatalokat mindez már nem elégítette ki. A modern művészet ismét túl akart mutatni a látszat illékony függönyén, s ehhez – érthető módon – leginkább az akt ábrázolása kínálkozott tökéletes eszközzül. Nem véletlen, hogy a modern festészet megszületését is két, 1907-ben elkészült aktos kompozícióval szokták jelölni: Matisse *Kék akt* és Picasso *Avignoni kisasszonyok* című műve az impresszionizmust követő, a közvetlen múlttal radikálisan szakító művészet kiindulópontjának tekinthető.

Visszaemlékezéseiből és a kortársak híradásaiból jól tudjuk, hogy Perlrott számára milyen fontos volt a régmúlt, elsősorban a reneszánsz alkotásainak beható tanulmányozása. Matisse inspirációjára gyakran festett klasszikus szoborminták után, s az ő életművében is találunk számos „interpretált kópiát”, vagyis múzeumi remekművek modern festői eszközökkel átértelmezett másolatát. Egy csupán vázlatban megmaradt, néhány esztendővel ezelőtt felbukkant kompozíció jól mutatja, miként használta fel Perlrott az aktfestés évszázadok alatt kikristályosodó tanulságait. A kép Tiziano *Bacchanalia* című, a madridi Pradóban található művének átértelmezése, amelyet a magyar festő nyilván 1911-es spanyol útján ismert meg. A hasonló tanulmányok, a számos, kisebb méretű aktkompozíció azonban mind arra szolgált, hogy elkészüljön a nagy összefoglalás, egy múzeumi rangú szintézis, amely a század első évtizedében kapott impulzusokat egyéni módon fogalmazza egésszé.

Perlrott Csaba Vilmos: Vázlat a Szabadban című képhez, 1911 körül Magyar Nemzeti Galéria – Szépművészeti Múzeum, Budapest

Perlrott Csaba Vilmos: Önarckép szoborral, 1910 körül magántulajdon

»Perlrott beállítási alaptípusokat emelt kompozíciójába, amelyek sokkal inkább az erők harmonikus egyensúlyát, az ideális formakombináció örök eszményét hirdetik.«

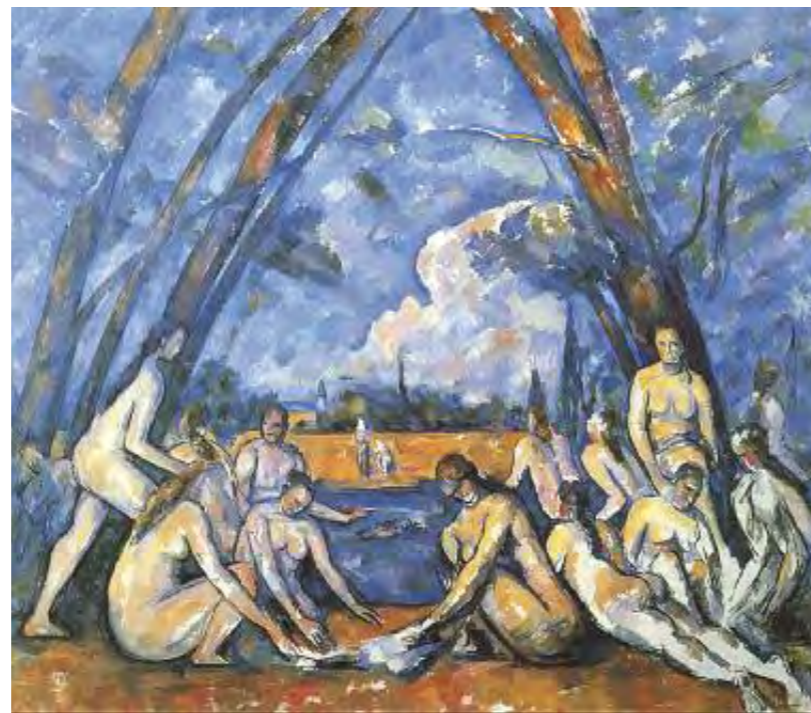
Modern Árkádia

A közelmúltban felbukkant, vázlatok sorával kiérlelt művével Perlrott egy jól körvonalazható műtörténeti tradícióba illeszkedett, amely fél évezred távolából a legfrissebb kortárs törekvésekig ívelt. A tájban zenélő, fürdő vagy pihenő aktok kompozíciója a reneszánsz művészet néhány klasszikus alkotását, például Giorgionének a Louvre-ban látható, Perlrott által is számtalanszor megcsodált *Koncert a szabadban* című képét s rajta keresztül annak antik előzményeit is felidézi: római szarkofágok meztelen bacchánsnőit, vagy akár Ovidius és Vergilius irodalmi hagyatékát, az aranykor mítoszáit, az árkádiai költészet emlékeit. Az aktok beállítását, érezhető tudatossággal komponált testtartásukat látva nem véletlenül asszociálunk a klasszikus szobrászat formavilágára vagy a reneszánsz festészet jól ismert remekműveire. Perlrott beállítási alaptípusokat emelt kompozíciójába, amelyek sokkal inkább az erők harmonikus egyensúlyát, az ideális formakombináció örök eszményét hirdetik. Ugyanazt az utat követte, mint Cézanne a *Nagy fürdőzők*vel. Nem a múltó idő tovaftó pillanatait próbálta impresszionista elődeihez hasonlóan megragadni, inkább az állandót kutatta, a formák, színek és irányok absztrakt törvényeit keresve törekedett a kép eszményi kompozícióját megalkotni. Ennek következménye a gazdag és rafinált, de viszonylag szűk regiszteren mozgó színvilág is. A zöldek páratlanul sokszínű, ezernyi tónusátmenettel tagolt együttese

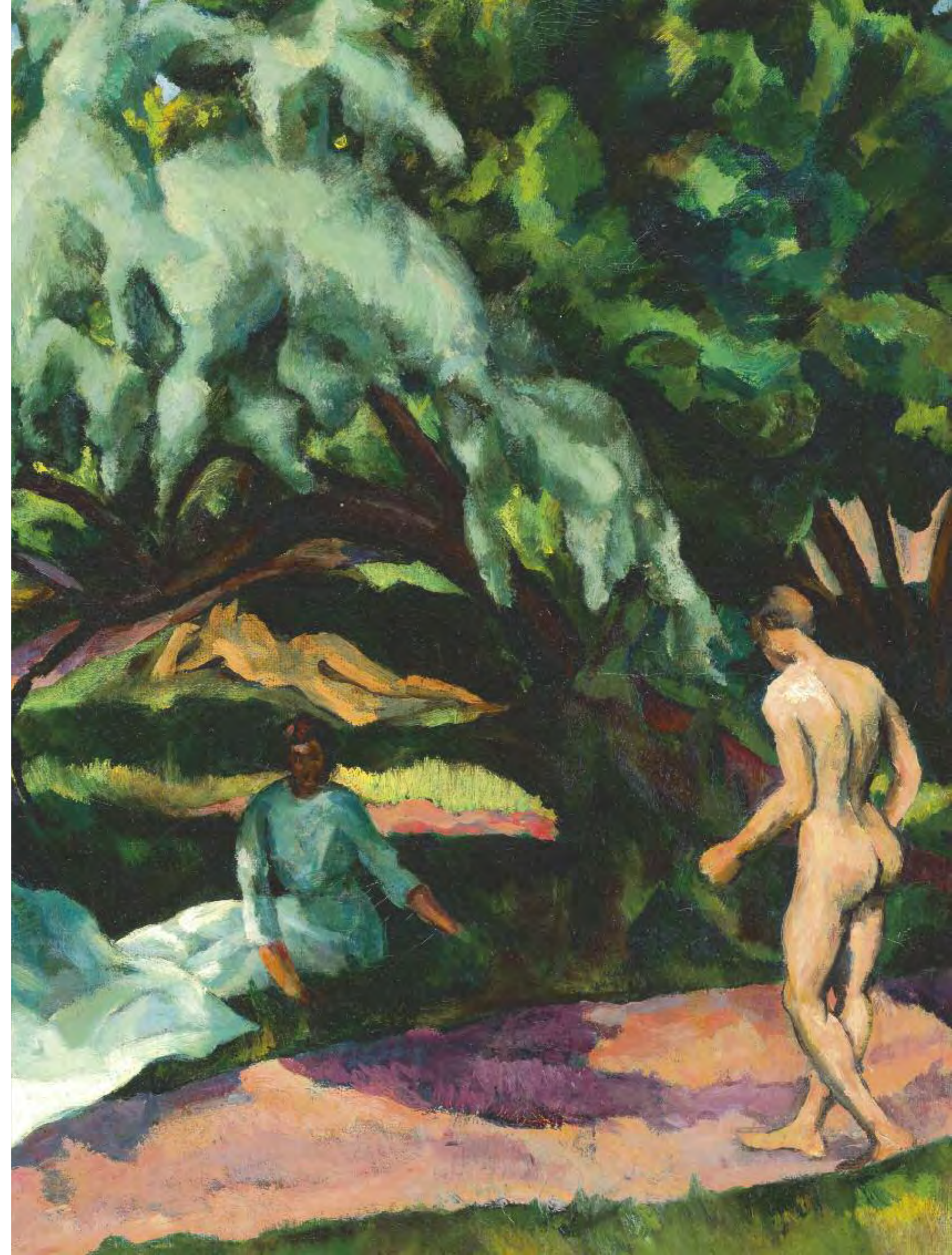
puhán vibrálva öleli körül a testekből konstruált ritmikus foltrendszert, amelynek egyes elemei között a rózsaszínű sávként feltűnő utak szervezőereje teremt kapcsolatot, miközben a kék reflexekkel színezett fehér lepedő a kompozíció gravitációs centrumaként szolgál. A központi motívumként feltűnő fa felhőszerű lombja nemcsak a képi elemeket összefogó „kupola”, de hangsúlyos archetipikus elemként az együvé tartozás szimbóluma is: Derkovits Gyula *Nagy fa alatt* című művének nem is oly távoli előzménye.

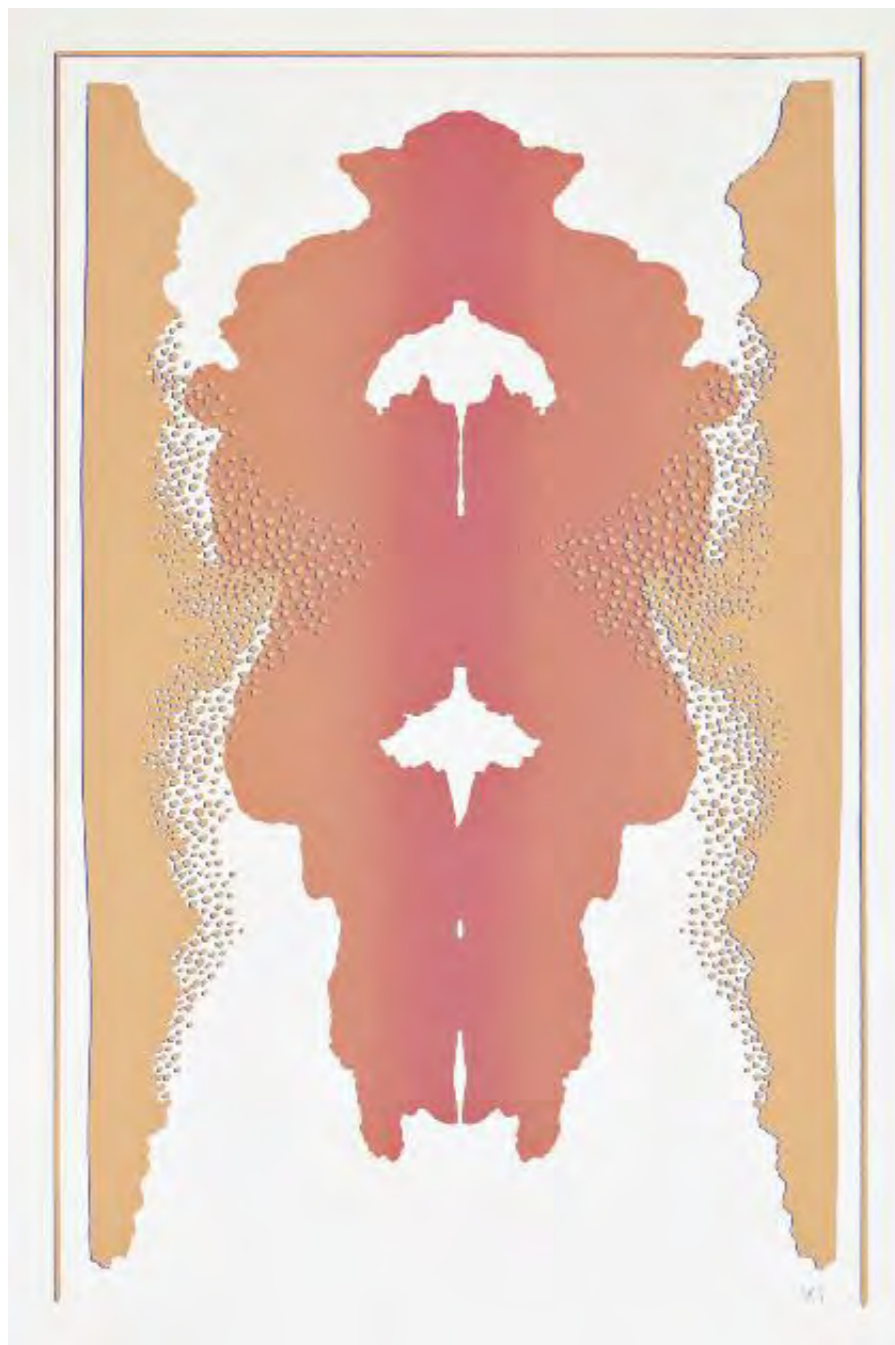
Perlrott a tízes évek elején készült, *Szabadban* című festményén addigi művészi eredményeit foglalta össze egy méretében is monumentális, kulcsjelentőségű alkotásban. Ember és természet összhangja, a gondtalan létezés harmóniája és totalitása jelenik meg a képen, amely nem csupán az egész életmű egyik csúcspontja, de egyben az új utakra lépő magyar festészet egyik monumentális remekműve is.

MOLNOS PÉTER

Paul Cézanne: Nagy fürdőzők, 1898–1905
Philadelphia Museum of Art, Philadelphia

95 | Keszler Ilona
(Pécs, 1933)

Szimmetria, 1983
Symmetry, 1983

42 × 29,5 cm
Színes szitanyomat, papír | Colored serigraphy on paper
Jelezve jobbra lent: KI | Signed lower right: KI

PROVENIENCIA | PROVENANCE
· Egykor Körner Éva gyűjteményében

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 852 EUR
Becsérték: 1 000 000 – 2 000 000 Ft
Estimated price: 2 469 – 4 938 EUR

96 | Keszler Ilona
(Pécs, 1933)

Címer, 1987
Crest, 1987

86,5 × 62 cm
Szitanyomat, papír | Serigraphy on paper
Jelezve balra lent: Címer (S), Jelezve
középen lent: 30/30, Jelezve jobbra lent:
Keszler Ilona 1987 | Signed lower left:
Címer (S), Signed lower middle: 30/30,
Signed lower right: Keszler Ilona 1987

PROVENIENCIA | PROVENANCE
· Egykor Körner Éva gyűjteményében

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· Ilona Keszler Ilona – Önéletrajzi képek
Catalogue Raisonné Volume 2.,
1981–2000, 162. oldal (E.A.)

Kikiáltási ár: 750 000 Ft / 852 EUR
Becsérték: 1 200 000 – 2 400 000 Ft
Estimated price: 2 963 – 5 926 EUR

97 | Lossonczy Tamás
(Budapest, 1904 – 2009, Budapest)

Űrtojás, 1973
Space Egg, 1973

100 × 60 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra fent: Lossonczy Tamás 1973,

Hátoldalon autográf felirat: Lossonczy Tamás 1973 |

Signed upper right: Lossonczy Tamás 1973, On the reverse

autograph inscription: Lossonczy Tamás 1973

IRODALOM | LITERATURE

„Azt csináltuk, amit és ahogy lehet.” Lossonczy Tamás
festőművésszel Szeifert Judit készített interjút.

Élet és Irodalom, 2008/44., 7.

Kikiáltási ár: 2 400 000 Ft / 5 926 EUR

Becsérték: 2 800 000 – 4 000 000 Ft

Estimated price: 6 914 – 9 877 EUR

»Az absztrakt művészt burzsoá csökevénynek tekintették, az absztrakt művészetet nem tiltották meg, csak a létfeltételeit tették lehetetlenné. [...] Én Vaszary tanítványa voltam, és ő azt tanította, hogy kitaposott úton nem terem virág. Mindig valami újat kell az embernek keresnie, ők pedig a kitaposott utat akarták, azt akarták, hogy a művészet legyen közérthető. Pedig közérthető művészet nincs! Nincs olyan művészet, amit egy idióta és egy érzékeny, tehetséges ember egyformán értékel! Tudjuk jól, hogy ízlések és pofonok különbözők. Nem lehet valamiféle uniformizált ízlést előírni, az teljes abszurdum! Marhaság! Nincs közérthető művészet, vegyük tudomásul! Vannak, akik a szürrealizmust szeretik, vannak, akik az absztraktot, vannak, akik a realizmust, de közérthető és mindenkinek tetsző művészet nincs.«

LOSSONCZY TAMÁS

Bálint Endre

Petróleumlámpás
kompozíció

98 | Bálint Endre

(Budapest, 1914 – 1986, Budapest)

Petróleumlámpás kompozíció, 1950

Composition with a Lantern, 1950

112 × 39 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve a hátoldalon: Bálint 950 |

Signed on the reverse: Bálint 950

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor a Dévényi-gyűjteményben.

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Szentendrei festők kiállítása, Balassa Bálint Múzeum, Esztergom, 1966.

· Bálint Endre festőművész kiállítása, Múcsarnok, 1972.

· Dévényi Iván gyűjteménye, Múzeumi Képtár, Győr, 1977.

· Az esztergomi Dévényi-gyűjtemény kiállítása, Balassi Bálint Múzeum, Esztergom, 1983 (kat. 27.).

· Bálint Endre kiállítása, Múcsarnok, 1984.

· 20. századi magyar művészet Dévényi Iván gyűjteményéből, Kassák Múzeum, Budapest, 1993 (kat. 14.).

· A magyar festészet rejtőzködő csodái. Válogatás magyar magángyűjteményekből II., Mű-Terem Galéria, Budapest, 2005.

· Best of Mű-Terem, Virág Judit Galéria, Budapest, 2007 (kat. 158.)

· A 121 legszebb magyar festmény Virág Judit és Törő István válogatásában. Virág Judit Galéria, Budapest, 2009.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Az esztergomi Dévényi-gyűjtemény kiállítása.

Balassi Bálint Múzeum, Esztergom, 1983, 26.

· 20. századi magyar művészet Dévényi Iván gyűjteményéből. Kassák Múzeum, Budapest, 1993, 14.

· A magyar festészet rejtőzködő csodái. Válogatás magyar magángyűjteményekből II. 1920–1984. Szerk.: Virág Judit – Törő István, Mű-Terem Galéria, Budapest, 2005, 250.

· A Dévényi Gyűjtemény. Szerk.: Kaszás Gábor, Mű-Terem Galéria, Budapest, 2006, 84. kép.

· A 121 legszebb Mednyánszky festmény Virág Judit és Törő István válogatásában. Szerk.: Kelen Anna – Kaszás Gábor, Virág Judit Galéria, Budapest, 2011, 230.

IRODALOM | LITERATURE

· Mucsi András: Dévényi Iván, az esztergomi műgyűjtő. Művészettörténeti Értesítő, 1994/1–2., 191–198.

· A Dévényi Gyűjtemény. Szerk.: Kaszás Gábor, Mű-Terem Galéria, Budapest, 2006.

· Kolozsvári Marianna: Bálint Endre. A nyolcadik templom. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2014.

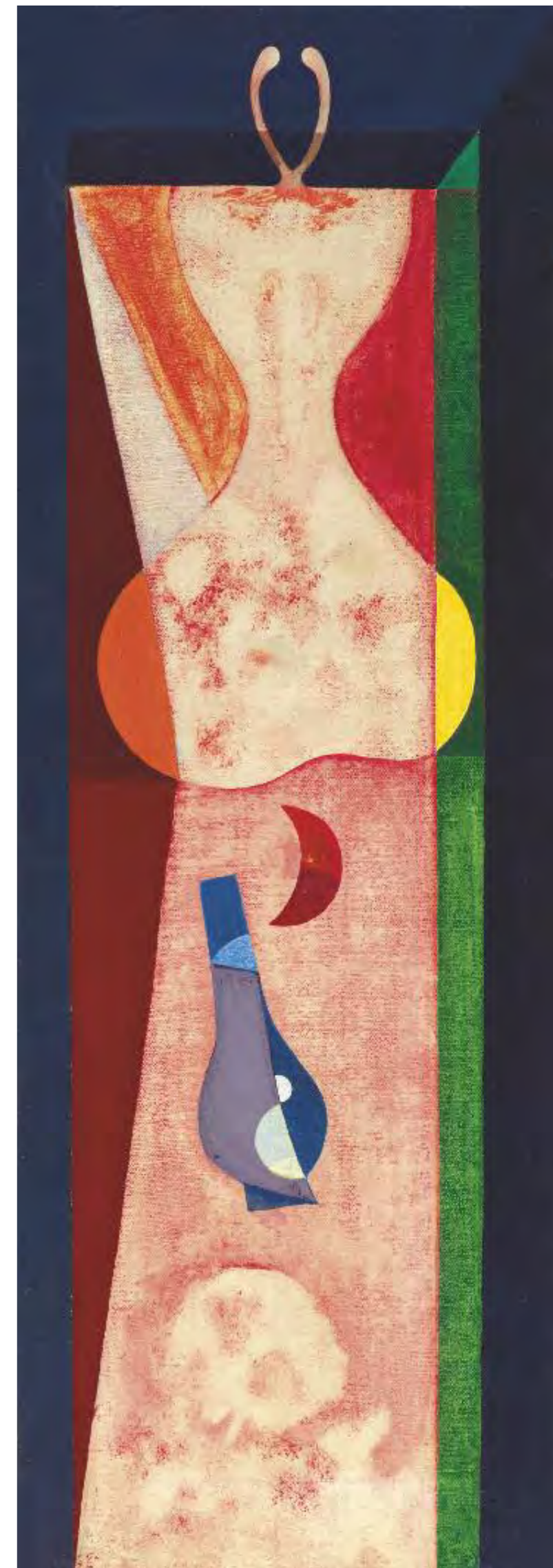
Kikiáltási ár: 29 000 000 Ft / 71 605 EUR

Becsérték: 34 000 000 – 42 000 000 Ft

Estimated price: 83 951 – 103 704 EUR

Bálint Endre: Csendélet-Életcsend, 1957, magántulajdon

„Bálint Endre munkáin néhány motívum gyakran vissza-visszatér: Sárospatak, de főleg Szentendre ódon házai, évszázados kovácsoltvas ablak- és kapudíszei, hajdan volt parasztszobák petróleumlámpái...” – kezdte a Kádár-kori műgyűjtés nagy figurája, Dévényi Iván a modern mester, Bálint Endre kiállításának méltatását 1967-ben. Pontosan tudta, miről beszél, hiszen a tiltott-tűrt kategóriába sorolt festő egyik első nagy gyűjtőjeként nála volt a most vizsgált korai főmű, a petróleumlámpás kompozíció. Az Esztergomban élő tanár, művészeti író Dévényi olyan festőkkel került közeli barátságba az 1950–60-as években, mint Czóbel Béla, Barcsay Jenő vagy Gyarmathy Tiharmér. (Gyűjteményének klasszikus koronagyémántja Csontváry Kosztka Tivadar *Zárda Trauban* című 1899–1900-es tájképe volt.) Az 1977-ben elhunyt Dévényi gondos gyűjtői karakteréről közeli barátja, Mucsi András írt érzékletesen: „Dévényi Ivánt már egyetemi hallgató korában jó szemű esztétának, megbízható ítéletű kritikusnak tartották, ennek ellenére még érett és tapasztalt műgyűjtő korában sem bízott mindent szubjektív első benyomásaira. Döntései előtt mindig kikérte és figyelembe vette azok véleményét, akiket egy-egy adott kérdésben tekintélynek tartott. Ügyelt arra, hogy a kiválasztott mű lehetőleg publikált darab legyen, fotója fontos, alapvető művekben, monográfiákban, rangos folyóiratokban, kiállítási katalógusokban szerepeljen. Mindig fontos volt számára a proveniencia, az, hogy a műtárgy honnan, milyen rangos gyűjteményből származik, és ha publikált darab, ki és mit írt róla korábban.” Kedvenc alkotóinak festészetéből a teljes pályávet bemutató kollekción létrehozására törekedett. Bálint esetében a korai „fauve” képektől a párizsi korszakon át a kései munkáig lefedte a teljes életművet.

»Bálint Endre munkáin néhány motívum gyakran vissza-visszatér: Sárospatak, de főleg Szentendre ódon házai, évszázados kovácsoltvas ablak- és kapudíszei, hajdan volt parasztszobák petróleumlámpái...«

DÉVÉNYI IVÁN

Ennek a különleges rangú Bálint-kollekciónak volt sokat reprodukált, számtalan kiállításon szerepeltetett remeke az 1950-ben készült most vizsgált alkotás.

Bálint Endrét a mai művészettörténet-írás a magyar századközepe modernség egyik legmeghatározóbb figurájaként, a szentendrei szürrealizmus profetikus erejű lélek- és sorselemző képviselőjeként ismeri. Pesti értelmiségi, zsidó gyökerű családban született, nagybátyja, Osvát Ernő a *Nyugat* egyik alapítója volt, apja, a korán meghalt Bálint Aladár kiváló szemű műkritikus. Az árvaházban nevelkedő, tehetségesen rajzoló fiatal Bálint az Iparművészeti Iskolán tanult reklámgrafikusként. Közben látogatta a Kassák körüli avantgárd csoportosulásokat, vagy épp sírásóként dolgozott a Kozma utcai zsidó temetőben. Nincstelen bohémként töltötte boldog ifjúságát Párizsban 1934-ben, amikor lehajolt egy csikkért a járdára, és felnézve Modigliani-, Picasso- és Braque-grafikákat pillantott meg egy könyvkereskedés kirakatában. Ekkor jött rá, hogy nem plakátgrafikus akar lenni, hanem – modern – festő. A sorsfordító párizsi könyvesbolt után a következő nagy találkozás már Pesten történt. Hazatérve Franciaországból Bálint összebarátkozott Vajda Lajossal, nemzedéke legmegragadóbb hatású modern tehetségével. A pár évvel idősebb Vajda – Korniss Dezsővel együtt – ekkor már a híres „konstruktív-szürrealista” művészeti programja szellemében járt el, keresve azokat a népies motívumokat, amelyek megterméke nyíthatik a modern képzőművészetet. Mint a népdalgyűjtő Bartók Béla vizuális követői, ők Szentendre és Szigetmonostor utcáin bandukolva szedgették össze a tradicionális formákat, homlokzatdíszeket és barokk íveket. Vajda nemcsak jó barátként szerette Bálintot (dupla arcképüket is megrajzolta, az 1937-es *Barátokat*), hanem szellemi mesterként segített eligazodni a festészetben. Megtelepedtek Szentendrén pár évig, élvezve a festőkollégák társaságát és a páratlan vizuális gazdagságot rejtő szerb kisváros csodáit. A Vajda-képeken megjelenő jellegzetes petróleumlámpa sziluettje tér vissza a most vizsgált kompozíció évekkel később.

Vajda Lajos: Petróleumlámpa vásári síppal, 1937 magántulajdon

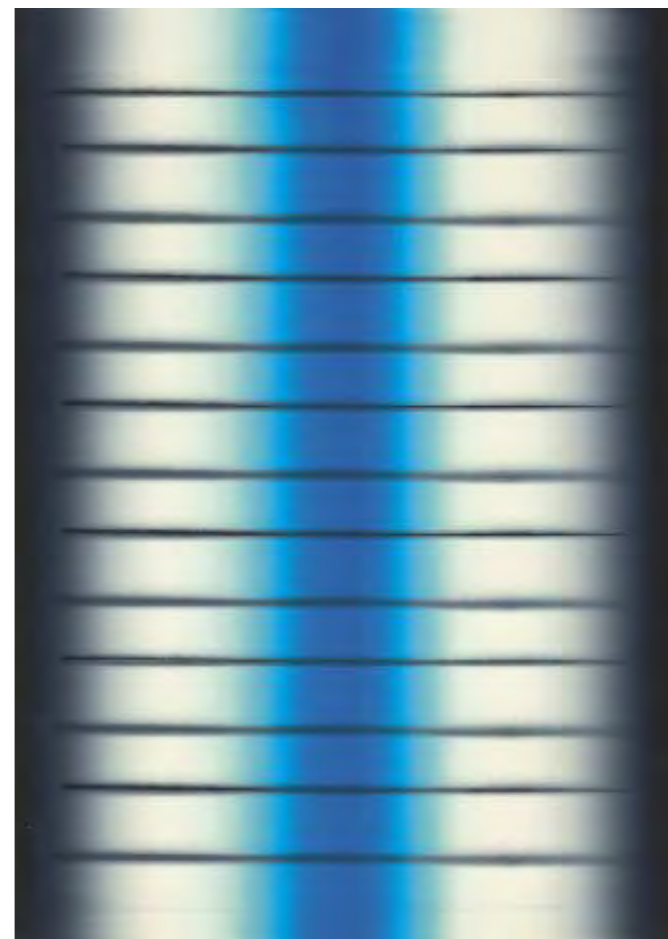
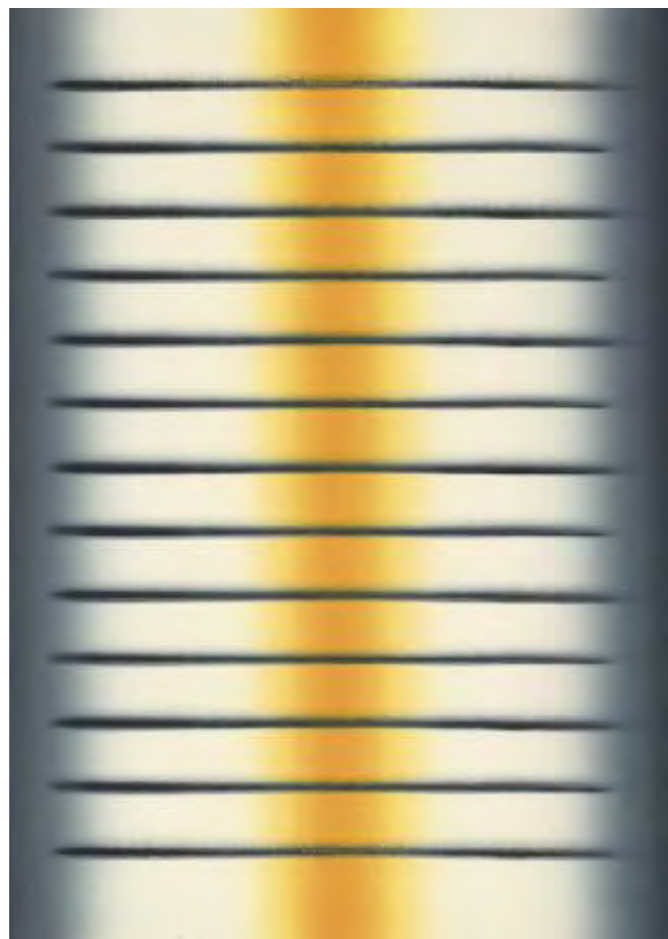
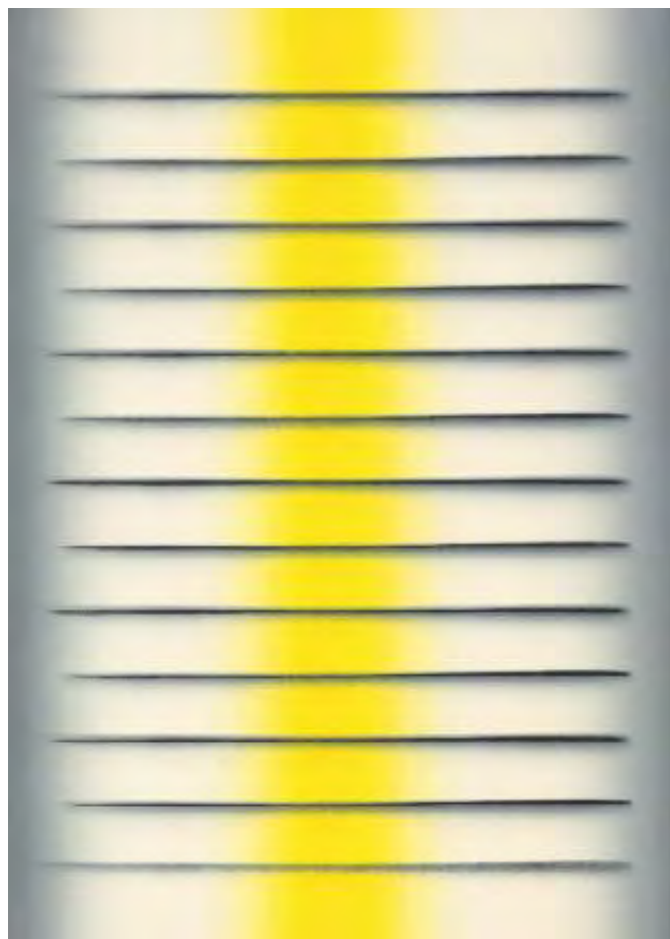
Bálint Endre: Lámpás csendélet, 1959, magántulajdon

Miután átvészelte a munkaszolgálatot és véget ért a háború, Bálint sikeresen megmenekült korai képeit mind elégette. Először az Európai Iskola alapító tagjaként jutott valódi megszólalási lehetőséghez az 1945 utáni pár rövid esztendőben. A kommunista párt hatalomra jutása után indexre került, többemagával nyomorgott egy Rottenbiller utcai legendás művészlakásban, a tragikusan korán elhunyt Vajda Lajos hagyatékával és szellemi örökségével együtt. Az 1946-os *Kompozíció petróleumlámpával* című műben már megjelenik a lámpamotívum, de még nyers, széles vonalak közé zárva. A következő évben részt vett a párizsi szürrealista világkiállításon, művészetét képzeletbeli organikus lények és egymásra montírozott motívumok (lófejes cégér, kerékforma stb.) népesítették be. A modern századközepe francia hatással eltelve végre kiteljesedett művészete. Egyszerre babonázta meg a szürrealizmus és az absztrakció világa. Ez a kettősség látszik a most elemzett, vászonra készült alkotásán: az egymáson átható formák nonfiguratív rendben sorakoznak, csak a hold és a petróleumlámpa sziluettje azonosítható be. Hasonló kaliberű, nagy méretű főművek nincsenek ebből a korszakából. Mind a stílus, mind a motívumkör, mind a jellegzetesen hosszúka formátum az évtized végén kibomló érett bálinti világ megelőlegezése. A petróleumlámpa a későbbiekben a Párizsban festett *Honvágyon* (1959, magántulajdon) és a *Lámpás csendéleten* (1959, Jáky-gyűjtemény) tért vissza. Ha a szocreál sötét nyomora és a betegség nem lehetetlenítette volna el Bálint működését hosszú évekre, akkor a most vizsgált úttörő alkotással kezdődne az igazi bálinti festészet.

Czóbel Béla: Dévényi Iván arcképe, 1964, magántulajdon

Hencze Tamás kiállításának megnyitója 1997-ben a Galerie Ucherben (jobb szélén Hencze Tamás)

99 | Hencze Tamás
(Szekszárd, 1938 – 2018, Budapest)

Monoton stuktúra I–V, 1972
Monotone Structures I–V, 1972

70 × 50 cm (egyenként | each)

Olaj, karton | Oil on cardboard

1. Jelezve a hátoldalon: Monoton stuktúra HT 72 I., 2. Jelezve a hátoldalon: Monoton stuktúra HT 972 II., 3. Jelezve a hátoldalon: Monoton stuktúra 72 III., 4. Jelezve a hátoldalon: Monoton stuktúra HT 972 IV., 5. Jelezve a hátoldalon: Monoton stuktúra 72. V. |
1. On the reverse: Monoton stuktúra HT 72 I., 2. On the reverse: Monoton stuktúra HT 972 II., 3. On the reverse: Monoton stuktúra 72 III., 4. On the reverse: Monoton stuktúra HT 972 IV., 5. On the reverse: Monoton stuktúra 72. V.

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Galerie Ucher, Köln, 1997

Kikiáltási ár: 3 400 000 Ft / 8 395 EUR

Becsérték: 4 000 000 – 8 000 000 Ft

Estimated price: 9 877 – 19 753 EUR

100 | Fisch István

(Budapest, 1922 – 2007, Franciaország)

Kompozíció, 1998

Composition, 1998

90 × 130 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Fisch 98 | Singed lower right: Fisch 98

Kikiáltási ár: 750 000 Ft / 1 852 EUR

Becsérték: 1 200 000 – 2 600 000 Ft

Estimated price: 2 963 – 6 420 EUR

Széles ecsettel kent, híg festékekkel felvitt szabálytalan formák és a nyers gesztus energiáját sugárzó vonalak. Fisch István szürkére hangolt absztrakt kompozíciója a háború utáni franciás tasizmus hagyományának ihletett folytatója. Az itthon alig ismert alkotó Budapesten született, Bernáth Aurél és Barcsay Jenő növendékeként járt a Képzőművészeti Főiskolára az 1940-es évek közepén. Diplomát már a Rómában szerzett, de hiába hívta haza Bernáth tanársegédnek a szocreál felé robbogó intézménybe, politikai okokból inkább Párizsba költözött feleségével. Filozófiai tanulmányok mellett – Hajdu István (Etienne Hajdu) közvetítésével – megismerkedett a modern szobrászat nagy román mesterével, Brancusival. Párizsban rendszeresen kiállított, miközben évekig tanított Tel-Avivban és Chicagóban. A franciaországi magyar emigráns művészek legjobb ismerője, Cserba Júlia így jellemezte művészetét: „Expresszív módon fest, a benne felgyülemlett feszültség alakul át vibráló formákká, kusza vonalakká. Festményein a szürke és fekete szín dominál. Különösen a tér ábrázolásának problémája foglalkoztatja.”

»Expresszív módon fest, a benne felgyülemlett feszültség alakul át vibráló formákká, kusza vonalakká.«

CSERBA JÚLIA

101 | Ország Lili

(Ungvár, 1926 – 1978, Budapest)

Írás a falon, 1960-as évek második fele
Inscription on the Wall, late 1960s

22 × 31 cm

Olaj, papír | Oil on paper

J.n. | Unsigned

IRODALOM | LITERATURE

· Árny a kövön. Ország Lili művészete. Szerk.: Kolozsváry
Marianna, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2016.

Kikiáltási ár: 2 200 000 Ft / 5 432 ELIR

Becsérték: 3 000 000 – 4 600 000 Ft

Estimated price: 7 407 – 11 358 ELIR

Ország Lilit az ódon hangulatú, különleges prágai zsidó temetőben érte 1960-ban az első „nagy találkozás”. Itt szembesült a valóságban is azokkal a kövekkel, amelyeket már régóta magában hordott. A málló rétegek alatt még régebbi jeleket keresett, a felületeken egyre távolabb világok nyomai, ősi írásjelek kezdtek felsejleni. Amikor 1966-ban Izraelbe látogatott, magával ragadta a héber betűk világa. Így emlékezett vissza az új ihlető forrásra: „Miután festményeimben csak falak maradtak, magától adódott, hogy felhasználjam azokat, hogy írjak rájuk, írjak a falakra, amint a gyermekek írják vágyaikat arra [...] elővettem apám imakönyvét, a megboldogultét, és lemásoltam belőle a falra, amelyet festettem, betűt, betű után, héber betűket...” Az 1966 és 1969 között kibontakozó írásos korszakában Ország Lili számot vetett saját zsidóságával, történelmi traumáival, megidézte Dániel könyvének azt az ótestamentumi részletét, amikor egy szellemkéz felírja a babilóniai király palotájának falára, hogy „megmértettél és könnyűnek találtattál”. A most vizsgált kompozíció ennek a periódusnak az ihletett csodája. Felületén fekete körvonalú alapon lazúros, híg barna festékből visszatorlított képzeletbeli írásjelek sorakoznak. A betűtöredékek – írta monográfusa, Kolozsváry Marianna – „a transzcendencia iránti vágyakozás hordozói”. Ugyanakkor szabadon

formált, expresszív gesztusképzésükben a szürrealisták automatikus írása és a franciás tasiszta absztrakció szellemisége is ott kísért. Stílusvilágában és tónusában rokon szelleműnek mutatkozik a félig magyar származású mexikói sztár, Gunther Gerzso műveivel.

Gunther Gerzso:
A szél ura, 1949–1950,
magántulajdon

102 | Veszelszky Béla
(Budapest, 1905 – 1977, Budapest)

Pusztaszeri út
Pusztaszeri Street
71 × 46 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas
Hátoldalon: Veszelszky Béla
kiviteli bélyegző |
On the reverse: Veszelszky Béla
Export stamp

RODALOM | LITERATURE

- Veszelszky. Bilder von Béla Veszelszky. Szerk.: Körner Éva, Collegium Hungaricum Berlin, Budapest, 2003.
- Veszelszky Béla gyűjteményes kiállítása. Szerk.: Körner Éva, Műcsarnok, Budapest, 1997.
- András Gábor: Veszelszky Béla. Új Művészet Alapítvány, Budapest, [é. n.].

Kikiáltási ár: 10 000 000 Ft / 24 691 EUR
Becsérték: 14 000 000 – 18 000 000 Ft
Estimated price: 34 568 – 44 444 EUR

Veszelszky Béla: Tájrészlet, 1962–1963,
Kolozsváry-gyűjtemény

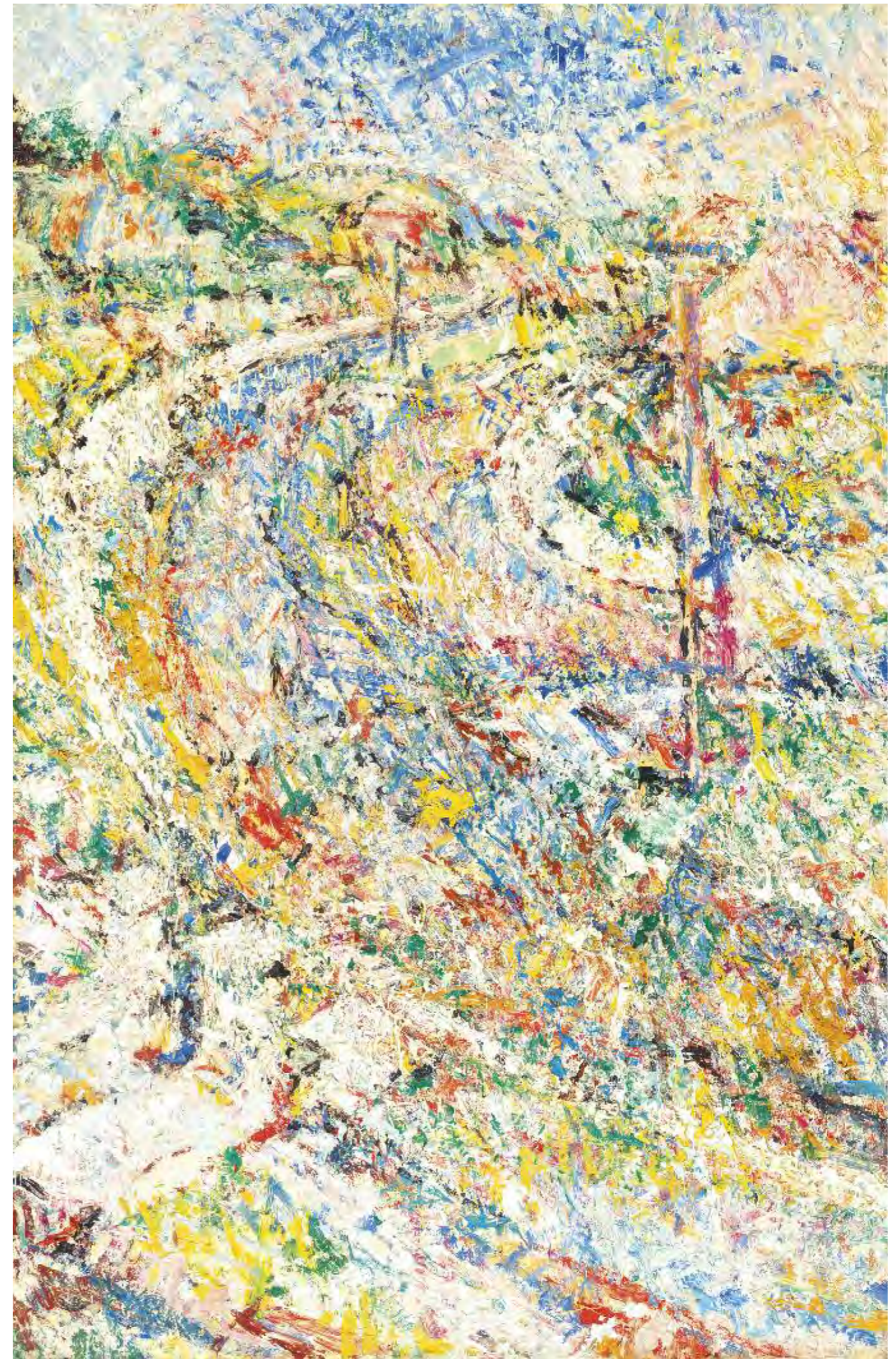

Henri Matisse:
Belle-Ile-en-Mer, 1897,
magántulajdon

Veszelszky Béla különleges jelentőségét legpontosabban a legendás művészettörténész, Beke László foglalta össze: „Mintaképe ő – legalábbis a ma élő művész- és gondolkodó nemzedékek számára – a magyar művészek: avantgardista és radikálisan konzervatív, filozofikusan bölcs és mélyen naiv, nemzeti és europээр.” Veszelszky József Attilával volt egykorú, de művészete a második világháború utáni absztrakt festészethez kötődik, miközben a pointilizmus 19. századi problémáit fogalmazta újra. Fiatal pályatársai, Kepes György vagy Korniss Dezső a progresszív modernséget keresték, társaságukban Veszelszky különöncnek számított, Vass István megfogalmazásában „otthonról elszakadt úri-fiú”-nak, „a csoport legkevésbé modern tagja”-nak. Kepesen keresztül talált rá a magyar neognosztikus gondolkodásmódra, a megismerés (gnózis) során egyre magasabb szellemi dimenziókba emelkedő tudat misztikus filozófiai tanára. Több évtizednyi kihagyás után, megpróbáltatások, történelmi igazságtalanságok és elpusztult képek után Veszelszky Béla 1953-ban kezdett újra festeni az akkor még gyéren lakott Szemlőhegyen, Pusztaszeri úti műteremházában. Ebbe a kisvilágba bezárkózva, az ablakon kitekintve alkotta meg különleges „pointilista absztrakt” festészetét. Ennek érzékeny faktúrájú, vibrálóan eleven példája a most vizsgált alkotás. A kanyarodó út és a budai hegyek látványa a lüktetően örvénylő ecsetnyomok ezer színben tündöklő expresszív szötteсібől áll össze a villanypózna függőleges tengelye mentén megrajzolt erőterben. Egy aszketikus, modernista életmű látványhedonizmust kínál, ékszerszerű reuke.

A Gödör a Pusztaszeri úti kertben a hatvanas években

Frey Krisztián

Vörös falú ház

103 | Frey Krisztián

(Budapest, 1929–1997, Zürich)

Vörös falú ház (Írás a falon),
1950-es évek vége
Red-Wall House (Writing on the Wall),
the end of the 1950's

82 × 137 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

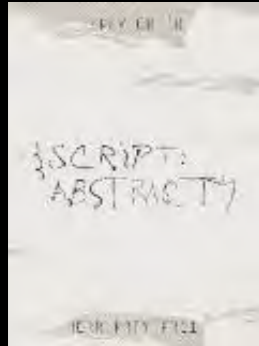
J. n. | Unsigned

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· {Script:Abstract} Frey úr ír / Herr Frey Frei.

Szerkesztő: Rieder Gábor. Ludwig Múzeum –

Kortárs Művészeti Múzeum, Budapest, 2022, 20., 119.

IRODALOM | LITERATURE

· Gelencsér Rothman Éva: Frey Krisztián.

Műcsarnok, Budapest, 2002.

· Sinkovits Péter: Milyen a sztohasztikus kép?

Beszélgetés Frey Krisztiánnal. Új Művészet,
1991/1., 32–37.

· Beszélgetés Lakner Lászlóval.

In.: Hatvanas évek. Új törekvések
a magyar képzőművészetben.

Magyar Nemzeti Galéria, 1991, 125–138.

Kikiáltási ár: 24 000 000 Ft / 59 259 EUR

Becsérték: 30 000 000 – 44 000 000 Ft

Estimated price: 74 074 – 108 642 EUR

Mark Rothko: No. 46, 1957,
The Museum of Contemporary Art,
Los Angeles, The Panza Collection

Frey Krisztián a háború utáni európai absztrakció egyéni nyelvet teremtő magyar képviselője, aki ötvözte egymással az informel festészet lírai formáit és a kézírás gesztusait, olyan nagy mesterekhez hasonlóan, mint Cy Twombly vagy Georges Mathieu. Frey a sötét 50-es évek után újjászülető modern magyar festészet egyik legeredetibb alakja, aki autodidaktaként jutott el – az 50-es évek végén és a 60-as évek első felében – az absztrakt expresszionizmus saját hangon megszólaló stílusvilágához. A saját maga által csak „változó tempójú gesztusfestészetnek” nevezett művészete megtermékenyítően hatott az Iparterv-nemzedékre. A szkripturális absztrakció és a pop art kategóriáival meghatározható alkotásai szerepeltek az Iparterv két legendás kiállításán. A bezártságot nem bíró Frey 1970-ben emigrált Svájcba, és a rendszerváltásig Zürichben élt (a computer arttal kísérletezve). A hazai közönség csak ezek utána csodálkozhatott rá ismét következetesen felépített, páratlan életművére.

Az osztályidegen Frey Krisztiánt nem vették fel a Képzőművészeti Főiskolára, de Bernáth Aurél – látva az iskolához nem illeszkedő autonóm kifejezőmódját – jóindulatból eltanácsolta a további felvételtől. Mielőtt 1963-ban kijutott végre Németországba és kapcsolatba került a háború utáni, nyugati nonfiguratív törekvésekkel, az írásjegyeket tartalmazó képekkel kísérletezett. Korai vázlatain és tanulmányain különböző német, olasz, ógörög és héber feliratok tűnnek elő, sokszor szimbolikus tájképi környezethez társítva, mint az elveszett *Fiesole* (1957) esetében. A szinte egyáltalán nem ismert korai korszakának egyik főműve a közelmúltban előbukkant, történeti patinájú *Vörös falú ház*. A rozsdaszínű frontális épület falán felül börtönablakszerű nyílások, alul a felverődő sár sötétlő fröccsenésnyomait felülíró héber-karakterű feliratok. Az egzisztencialista mélységet sugárzó kompozíció közvetlen társait nem a frey-i életműben, hanem Ország Lilinél találjuk meg, aki az ungvári gettó téglagárának néma falában összpontosította a vézskorszakban elhurcolt magyar zsidóság tragédiáját.

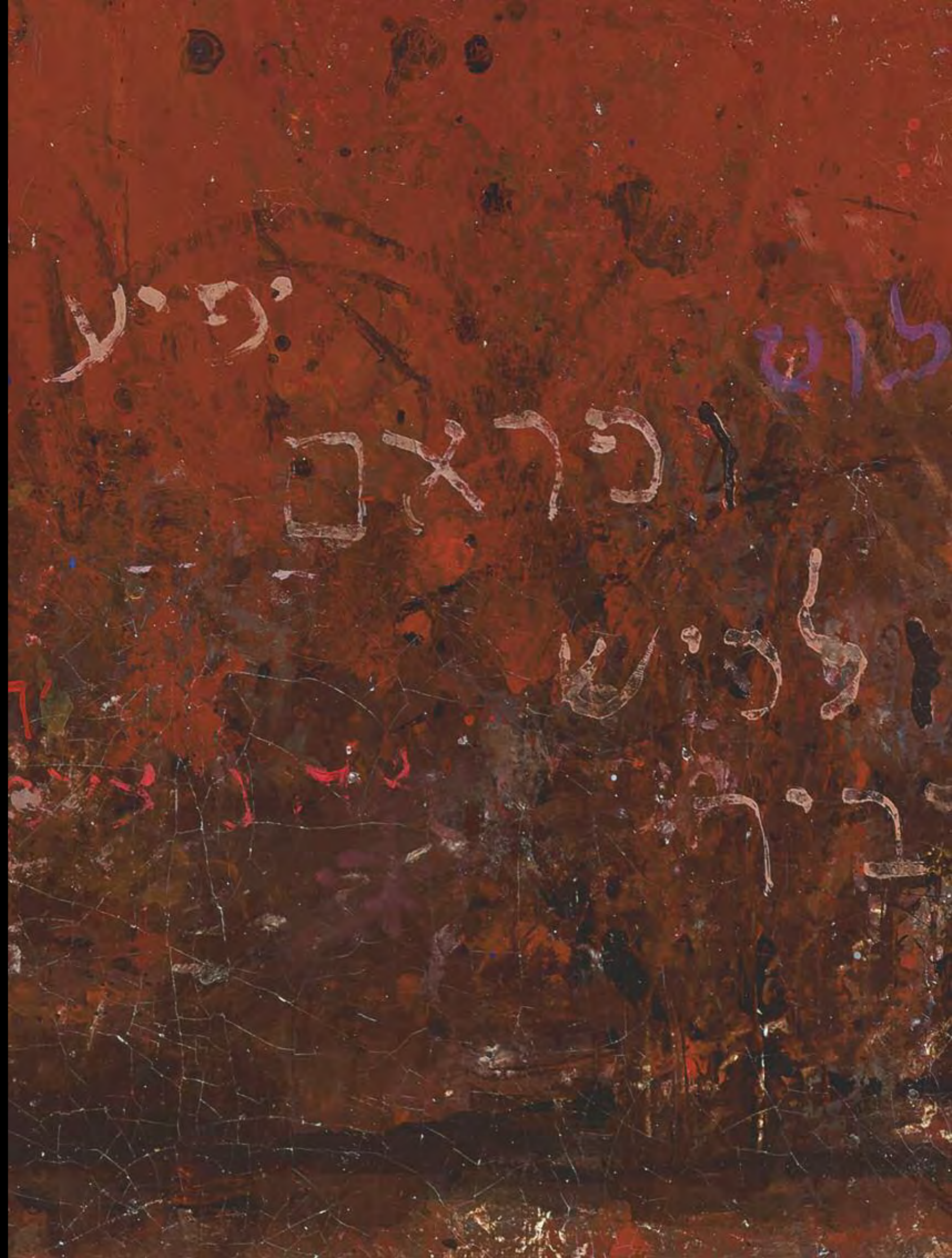
Ország Lili: Gyár előtt, 1955, magántulajdon

»Az egzisztencialista mélységet sugárzó kompozíció közvetlen társait nem a frey-i életműben, hanem Ország Lilinél találjuk meg«

Ország Lili így mesélte el, hogy miként jutott vissza traumatizált gyermekkorának téglafalához a szürrealista motívumok keresése közben: „Egy nyáron, miután egy vagy két hónapig céltalanul bolyongtam, keresve valamit, ami már meghihetne, úgy, hogy ne köszön olyan értelemben, mint ahogy a fősikolán kötöttek a házak, csendéletek vagy modellek, végre találtam egy magtárt, ami nagyon hatott rám a falával, a sárga falával. Ezt megfestettem. Éreztem, hogy a kép minőségileg jóval gyengébb, mint amilyent különben az akkori tudásommal festhettem volna, de inkább vállaltam valamilyen primitívseget, mert a kép így sokkal megrázóbb élmény volt számomra, mint egyáltalán minden, amit addig festettem.” Az a vonzódás a téglafalak „primitív”, darabos, rusztikus karakteréhez, archaikus szimbolikájához, ami Ország Lilinél megjelenik (képeit direkt téglafalon fotóztta, miként a 2016-os katalógusában is látható), feltűnik Frey Krisztián most vizsgált korai képén.

Első megközelítésre az absztrakt színsávok komoly rendje tűnik csak a néző szemébe: a magasztos, már-már rothko-i vörös sávot ritmustalan fekete négyzetek szaggatják, felülről szürke mező koronázza, alulról elsötétedő fekete szegély határolja. Időbe telik, míg a néző szeme értelmezi a letapogatott formákat, és kibontakozik előtte a frontális épületfal szerkezete. A látvány kitölti a festmény síkját, ijesztő közelsége börtönszerűen zárja le a pszichofizikai képteret. A hébert idéző írásjelek ezen a bemocskolt, antik patinával bevont, vörös falon jelennek meg, valóságútlán látomásként, miként – ahogy azt Dániel könyve elmeséli – a „mene, mene, tekel, ufarszín” (megmértettél és könnyűnek találtattál) felirat a babiloni király falán.

RIEDER GÁBOR

104 | Váli Dezső
(Budapest, 1942)

Szállás műterem
Atelier

60 × 60 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve jobbra lent: Váli D. '10, Hátoldalon: A/10/14 |
Signed lower right: Váli D. '10, On the reverse: A/10/14

Kikiáltási ár: 440 000 Ft / 1 086 EUR
Becsérték: 600 000 – 900 000 Ft
Estimated price: 1 481 – 2 222 EUR

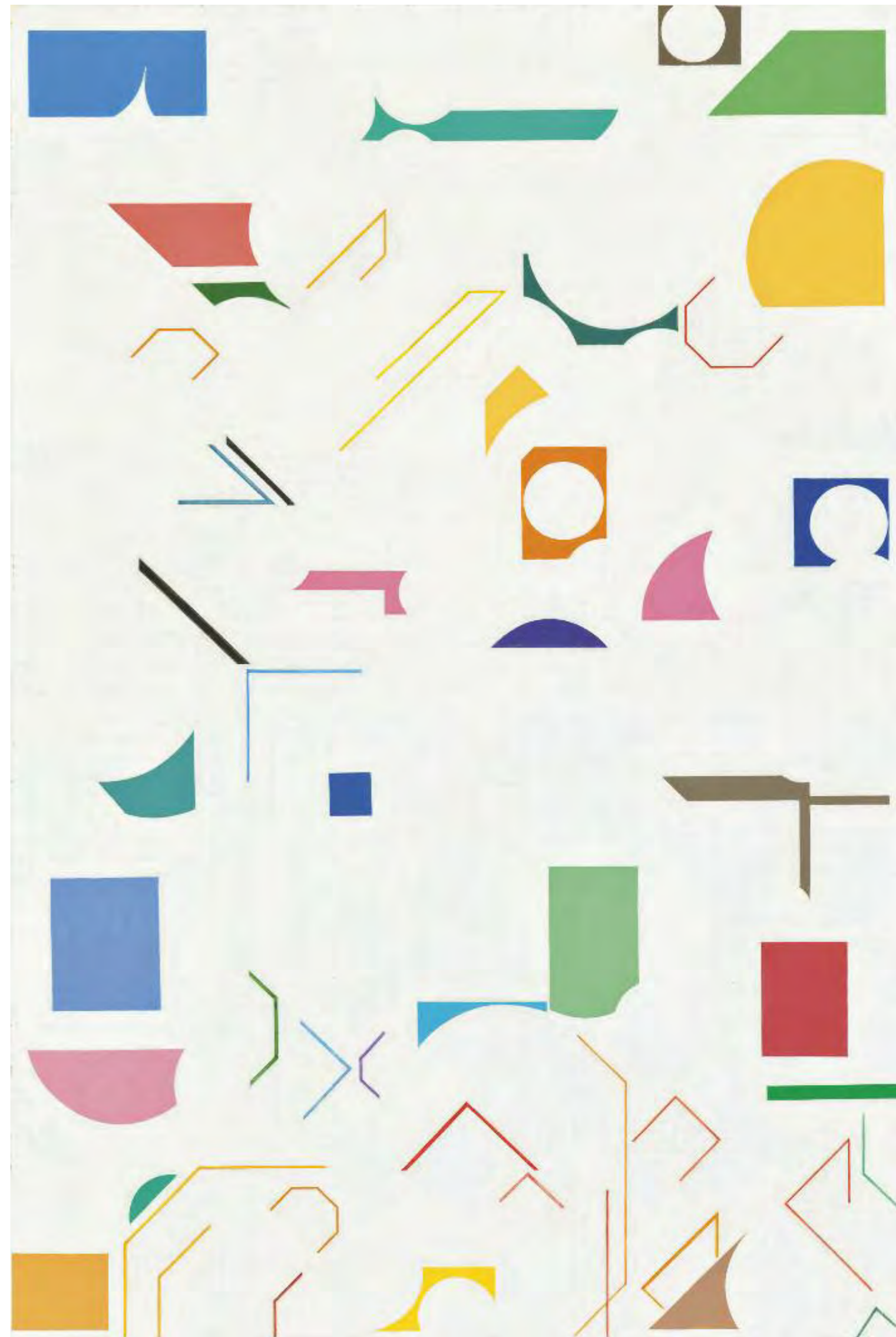
105 | Kis János
(1932 – 2017)

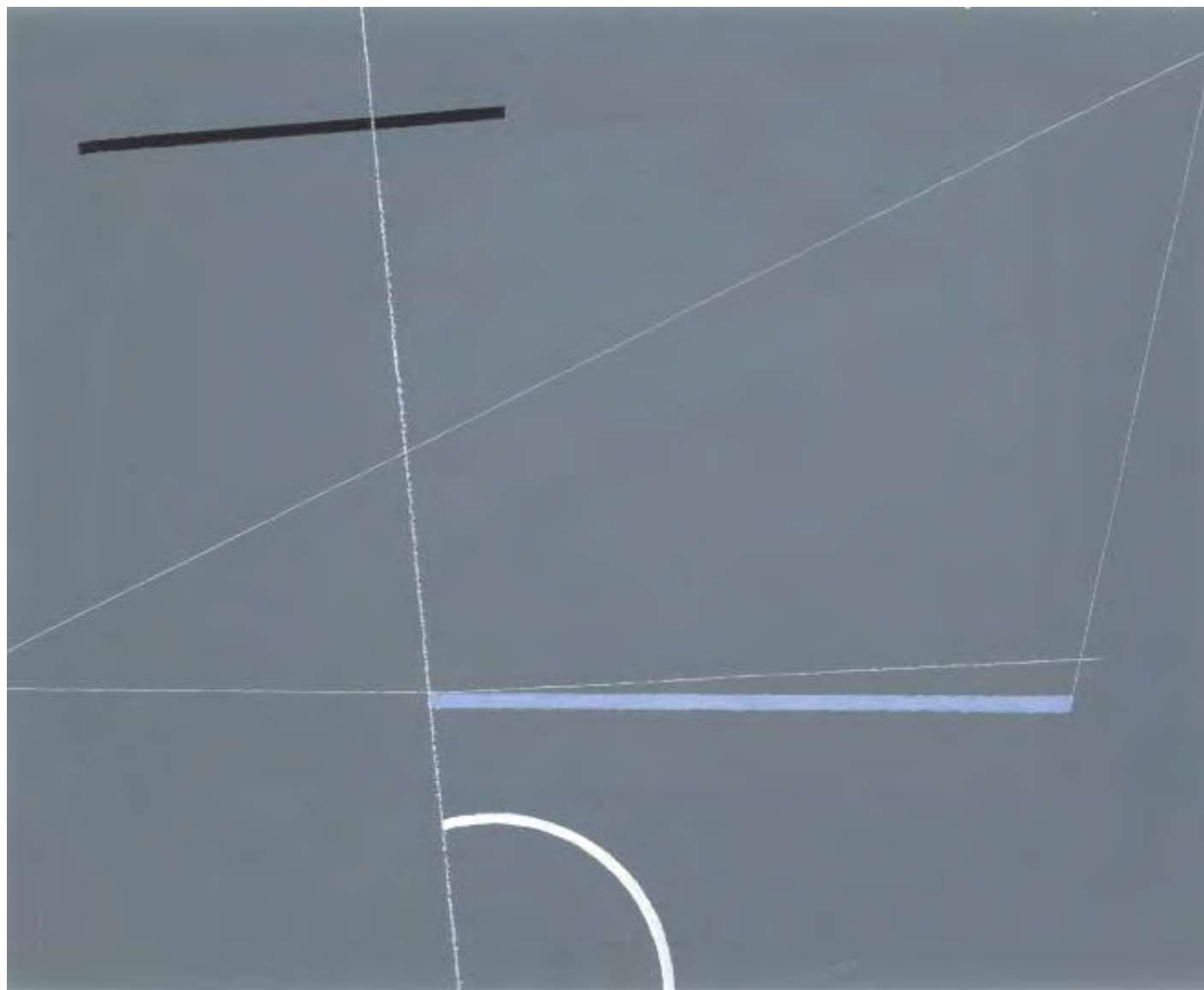
Játékos formák (119)
Playful Shapes (119)

100 × 68 cm
Olaj, papír | Oil on paper
Jelezve a hátoldalon: Kis János No. 119 |
Signed on the reverse: Kis János No. 119

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 605 EUR
Becsérték: 800 000 – 1 600 000 Ft
Estimated price: 1 975 – 3 951 EUR

A Magyarországról – Kondor Béla nemzedékével – induló Kis János (1932–2007) művészete Franciaországban teljesedett ki. Következetes, analízáló, nonfiguratív festészete vékony színes vonalakkal és geometrikus idomokból épül fel. A tágas, szellős, világos alapon titkos matematikai rend szerint helyezkednek el a kicsiny formák. Körcikkelyek, cakkos téglalapok, kivágott körök és szögletes pálcikák. Mintha ollóval kimetszett kollázsselemek lennének, de a motívumok nem maszkolva, hanem selymes ecsettel, szabad kézzel körülfestve kerültek fel a felületre. Egy ismeretlen, izgalmas életmű bemutatkozása a hazai műtárgypiacon.

106 | Konok Tamás
(Budapest, 1930 – 2020, Budapest)

Geometrikus kompozíció
Geometrical Composition

50 × 61 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Hátoldalon: Konok 78/96 | On the reverse: Konok 78/96

Kikiáltási ár: 750 000 Ft / 1 852 EUR
Becsérték: 1 000 000 – 1 600 000 Ft
Estimated price: 2 469 – 3 951 EUR

107 | Károlyi Zsigmond
(Budapest, 1952)

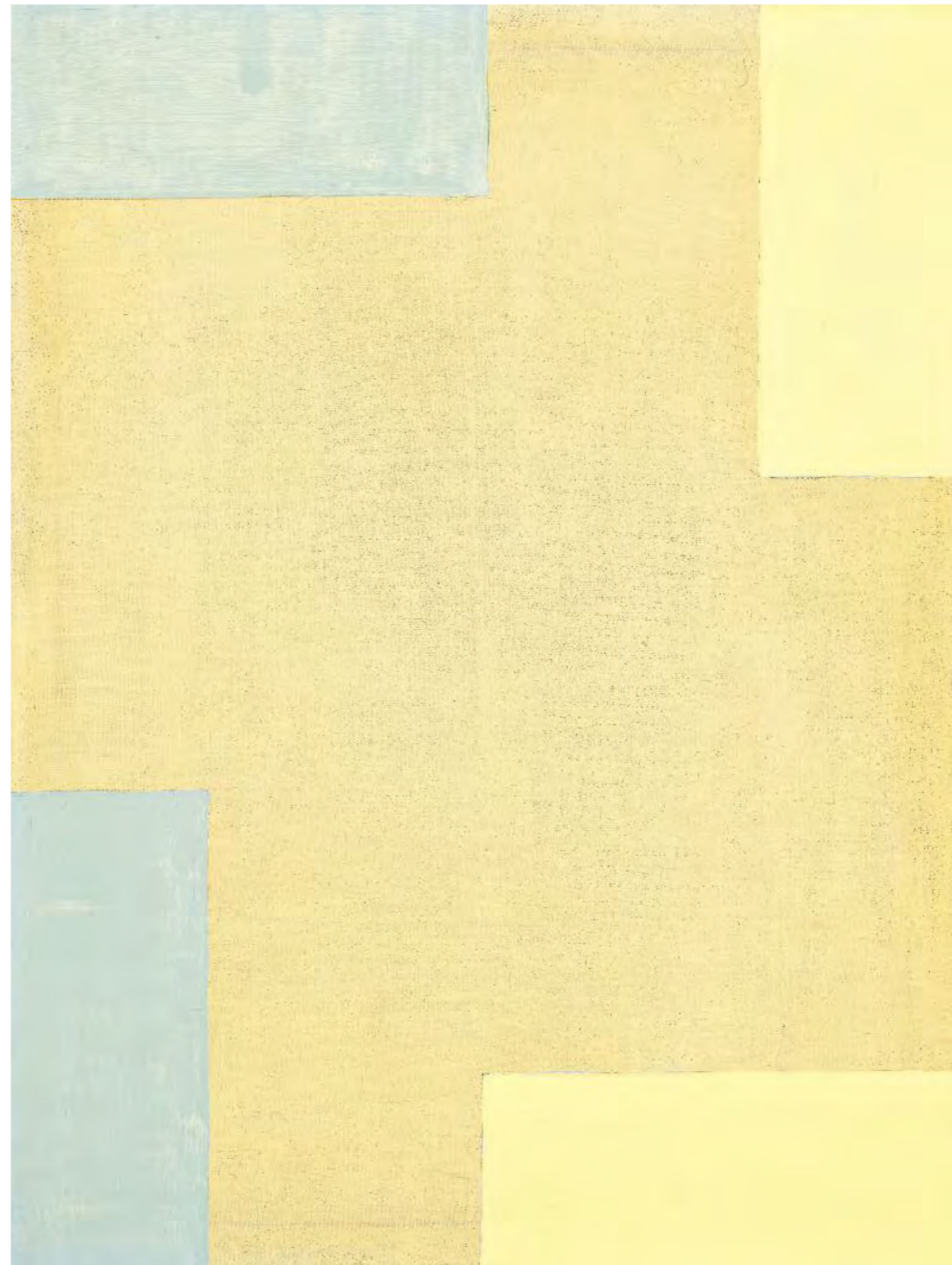
2 : 2, 1993
2 : 2, 1993

80 × 60 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve a hátoldalon: Károlyi Zsigmond |
Signed on the reverse: Károlyi Zsigmond

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION
· Károlyi Zsigmond retrospektív kiállítás, 2015,
Paksi Képtár, Paks

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· Régiúj. Károlyi Zsigmond retrospektív
(1975 – 2015) Paksi Képtár, 2015.

Kikiáltási ár: 1 300 000 Ft / 3 210 EUR
Becsérték: 2 400 000 – 3 200 000 Ft
Estimated price: 5 926 – 7 901 EUR

108 | Ország Lili

(Ungvár, 1926–1978, Budapest)

Nagy magtár (Tihany), 1953

Big Granary (Tihany), 1953

45 × 55 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelzés nélkül | Unsigned

Hátoldalon: Ország Lili hagyatéki pecsét

valamint felirat: Utca a Várban II.

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor a Vasilescu-gyűjteményben

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· 2003: Falak. Ország Lili (1926–1978) emlékkiállítása

Id. Vasilescu János magángyűjteményéből és

a Vasilescu Alapítvány anyagából. Budapest

Kiállítóterem (Utca a várban II. címmel)

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Falak. Ország Lili (1926–1978) emlékkiállítása

Id. Vasilescu János magángyűjteményéből és

a Vasilescu Alapítvány anyagából. Budapest

· Kiállítóterem, Budapest, 2003 (Utca a várban II. címmel)

· Árny a kövön. Ország Lili művészete. Szerk.: Kolozsvár Marianna,

Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2016, 48. és 372. oldal

IRODALOM | LITERATURE

· Árny a kövön. Ország Lili művészete. Szerk.: Kolozsvár Marianna,

Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2016.

Kikiáltási ár: 12 000 000 Ft / 29 630 EUR

Becsérték: 16 000 000 – 24 000 000 Ft

Estimated price: 39 506 – 59 259 EUR

Ország Lili: Kőrő, 1952, magántulajdon

René Magritte: Az éber állapot, 1958, magántulajdon

„Egy nyáron, miután egy vagy két hónapig céltalanul bolyongtam, keresve valamit, ami már meghihetne, úgy, hogy ne kössön olyan értelemben, mint ahogy a főiskolán kötöttek a házak, csendéletek vagy modellek, végre találtam egy magtárt, ami nagyon hatott rám a falával, a sárga falával. Ezt megfestettem. Éreztem, hogy a kép minőségileg jóval gyengébb, mint amilyent különben az akkori tudásommal festhettem volna, de inkább vállaltam valamilyen primitívséget, mert a kép így sokkal megrázóbb élmény volt számomra, mint egyáltalán minden, amit addig festettem. [...] Éreztem, hogy valami mást csináltam és eltettem a két képet [...] mintha a motívum lett volna az, ami sokkal intenzívebben lett kiemelve, mintha megtaláltam volna azt a tárgyat, amin keresztül esetleg eljuthatok oda, hogy többi tárgyaimat is megtaláljam.” Így mesélte el 1964-es interjújában Ország Lili, hogy a magtár témája – a kóró mellett – milyen fontos szerepet játszott abban a folyamatban, ahogy rátalált a szürrealizmus egyéni kifejezőmódjára.

A szokatlan városképi témaválasztás kihívja a pszichologizáló képolvasást. A hűvös, ember nélküli látképen egy jellegzetesen ívelt falú magtár tűnik fel, apró, kaszárnyaszerű, sötét ablakokkal. Az épület frontális, sárgálló tömbjét jobbról és balról perspektivikus kulisszaelemek egyensúlyozzák ki vizuálisan, tovább erősítve a fő architektúra homlokfalának robusztus kornolyságát. A hazai szürrealizmus legendás, a kultúrpolitika által üldözött képviselője, Bálint Endre már egészen korán felfigyelt Ország Lili korai remekműveire: „Amikor 1953-ban [...] végignézttem Ország Lili képeit, számomra csak a Magtár és Kórós képeknek volt olyan jelentése, amiről egyrészt ráismertem a művész valódi énjére, másrészt a jövőjére is, azokból a sajátos tartalmakból, amelyek azokból szinte kiáradtak. Holott mind a két kép még nagyon is naiv volt, de tele volt olyan utalásokkal, a majdan bekövetkezőkről, ami hitelessé tette létüket.”

A magtár 1952-es első, kisebb változatában (*Magtár*, 1952, Vasilescu-gyűjtemény, Győr) még kitapintható a táji környezet. A festmény a tihanyi Belső-tó előtt álló aszimmetrikus falú magtárt ábrázolja. Mögötte – jobb és bal oldalt – látható a tó sávja és a dombok zöld hulláma. Jobb oldalt belóg a képtérbe az ívelt párkányú, nyitott ablakú sárga ház. Ország Lili 1953-ban már otthon, Budapesten, a Fiáth János utcai aprócska „műtermében” újrafestette a magtárt, lecsupaszítva, letisztítva, enigmaszerűre fogalmazva át a kompozíciót. A motívum bal oldalát levágta – így az architektúra fenyegetőbbé válik –, és kiegészítette a szintén két változatban megfestett *Öregasszony* című képeről ismerős, erősen rövidülő, vakító fehér fallal. A táji háttér helyét reményt keltően derengő, világoskék égbolt veszi át. Ebből a magokat őrző-rejtő magtárból sarjadt ki utána Ország Lili varázslatos életműve. Hasonló karakterű az 1953-ban, két változatban is megfestett *Utca a Várban* című alkotás. Feljegyzéseiből tudjuk, hogy műterme közelségében, a Hadtörténeti Múzeum környékén talált rá a két sárga ház által közrefogott fehér kőtömbök különös látványára. A várbeli és a tihanyi motívum összeér egymással, de nem azonos. (A most vizsgált festmény vakrámján egy kései felirat tévesen *Utca a Várban II.*-ként azonosította a művet.) „Szürrealizmust csináltam – mondta Ország Lili – egyszerűen, mert így kezdtem látni.” Ez az egyik első és egyben irányt mutató darabja Ország Lili korai, a klasszikus szürrealizmus hangján megszólaló korszakának. Kifejezőmódja a magyar művészettörténetben egyedüli, és bár egyértelműen nyugat-európai gyökerű, mégis tele van kelet-európai sajátosságokkal, mélységgel és fájdalommal. Ennek a viszonylag rövid korszaknak az alkotásai Ország Lili barátaihoz, a kor nagy gyűjtőihez (Kolozsváry Ernő, Vasilescu János) vagy hagyatéknak részeként múzeumokba kerültek.

Giorgio de Chirico: Piazza d'Italia, 1968, magántulajdon

Az egykori uradalmi magtár épülete, háttérben a tihanyi Belső-tóval
Forrás: Lechner Tudásközpont

»Ebből a magokat őrző-rejtő magtárból sarjadt ki utána Ország Lili varázslatos életműve.«

109 | Deim Pál
(Szentendre, 1932 – 2016, Szentendre)

Emlékmű helyett, 1989 körül
Instead of a Memorial, c. 1989

7 × 8 cm
Szitanyomat, papír | Serigraphy on paper
Jelezve balra lent: 8/300, Jelezve jobbra lent: Deim Pál |
Signed lower left: 8/300, Signed lower right: Deim Pál

PROVENIENCIA | PROVENANCE
· Egykor Körner Éva gyűjteményében

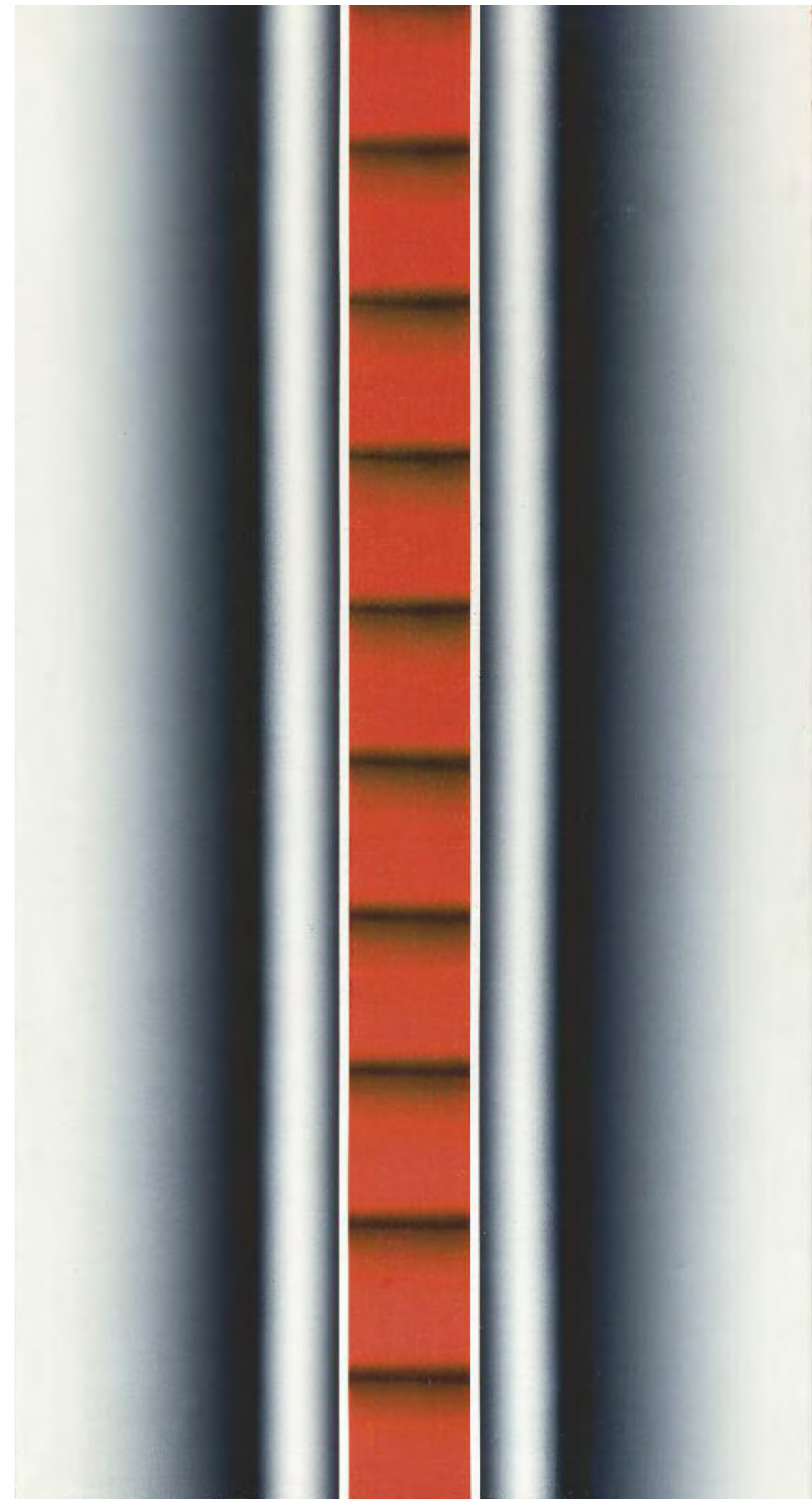
Kikiáltási ár: 160 000 Ft / 395 EUR
Becsérték: 200 000 – 360 000 Ft
Estimated price: 494 – 889 EUR

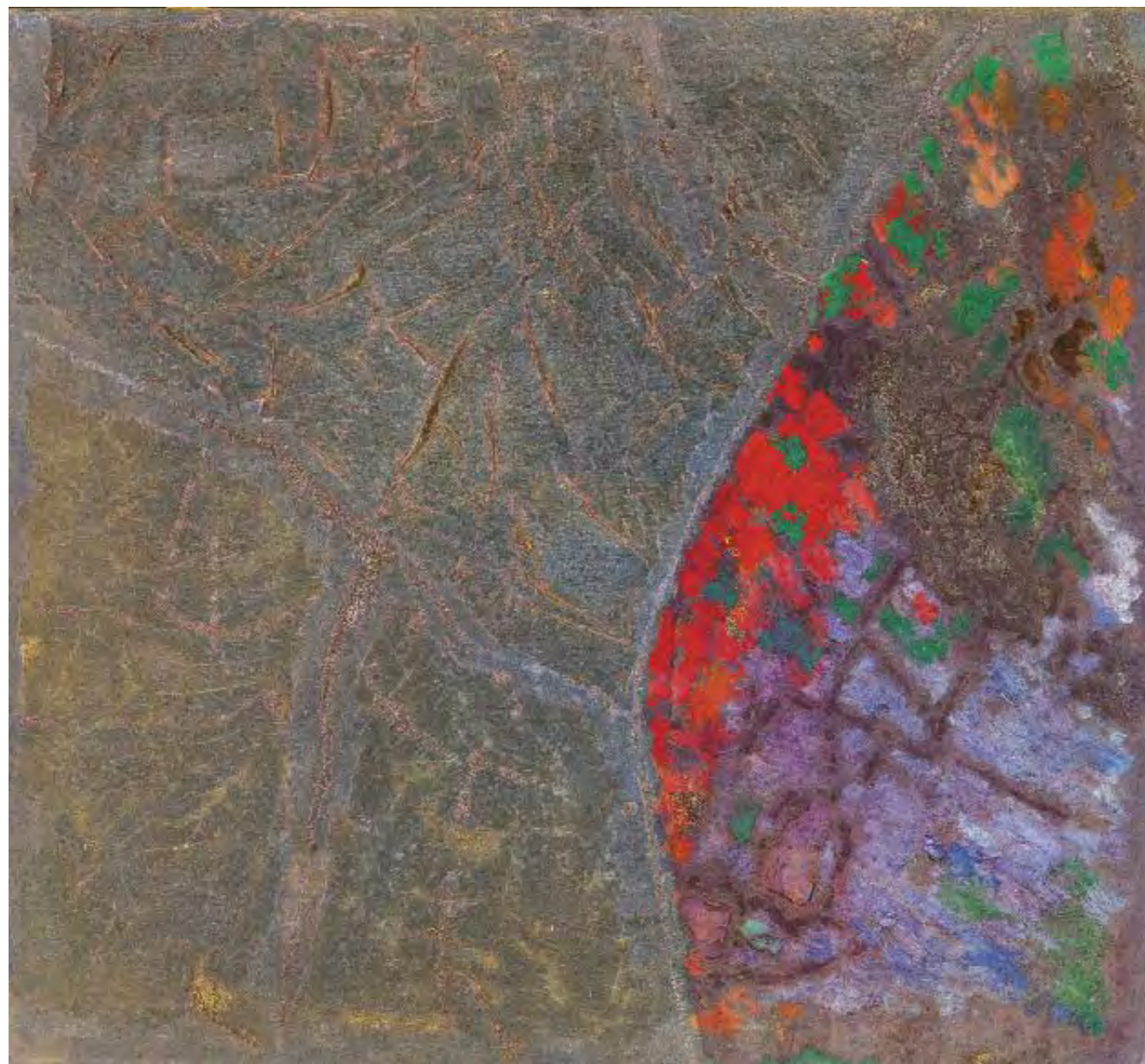
110 | Hencze Tamás
(Szekszárd, 1938 – 2018, Budapest)

Vörös ritmus, 1975
Red Rhythm, 1975

150 × 80 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve a hátoldalon: Hencze T. 975 Vörös ritmus |
On the reverse: Hencze T. 975 Vörös ritmus

Kikiáltási ár: 2 800 000 Ft / 6 914 EUR
Becsérték: 3 400 000 – 4 800 000 Ft
Estimated price: 8 395 – 11 852 EUR

111 | Kepes György
(Selyp, 1906 – 2001, Cambridge)

Kompozíció, 1949
Composition, 1949

61 × 66 cm
Olaj, homok, vászon | Oil, sand on canvas
Hátoldalon a vakrámán: Gy. Kepes 1949 |
On the reverse: Gy. Kepes 1949

Kikiáltási ár: 2 400 000 Ft / 5 926 ELIR
Becsérték: 2 800 000 – 3 800 000 Ft
Estimated price: 6 914 – 9 383 ELIR

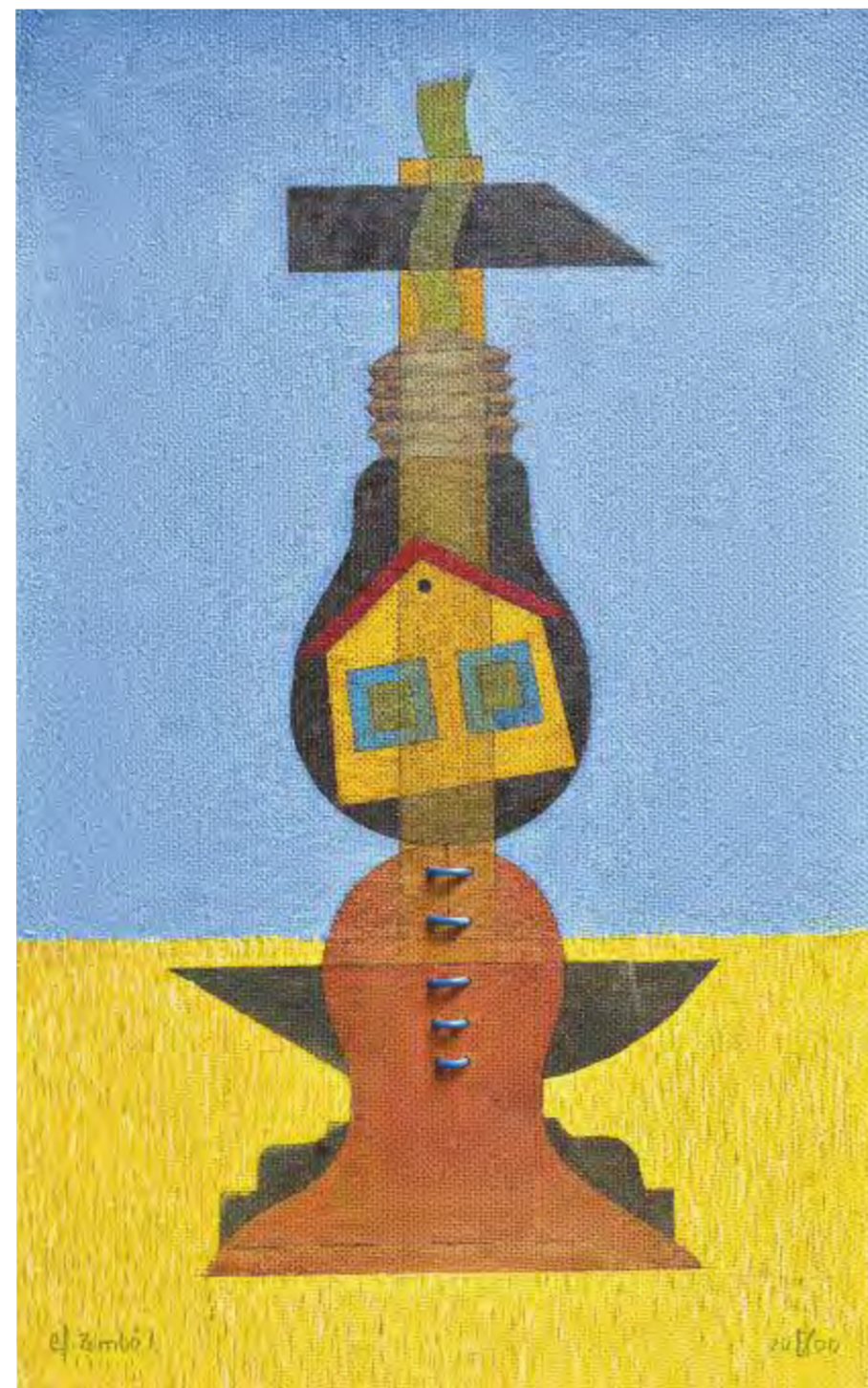

112 | Bernát András
(Törökszentmiklós, 1957)

Tér tanulmány No.576, 2010
Space Study No. 576, 2010

60 × 100 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve a hátoldalon: Bernát András |
Signed on the reverse: Bernát András

Kikiáltási ár: 1 000 000 Ft / 2 469 ELIR
Becsérték: 1 500 000 – 1 700 000 Ft
Estimated price: 3 704 – 4 198 ELIR

113 | efZámbó István
(Salgótarján, 1950)

Oltár, 2000
Altar, 2000

60 × 38 cm
Olaj, applikáció, farost | Oil, application on fibre board
Jelezve balra lent: efZámbó I., Jelezve jobbra lent: 2000,
Hátoldalon autográf felirat: a festmény műtárgyadataival |
Signed lower left: efZámbó I., Signed lower right: 2000, On
the reverse: autograph inscription: with the painting's data

Kikiáltási ár: 850 000 Ft / 2 099 EUR
Becsérték: 1 000 000 – 1 500 000 Ft
Estimated price: 2 469 – 3 704 EUR

114 | Jakovits József
(Budapest, 1909 – 1994, Budapest)

Jelek
Signs

42 × 32 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve a hátoldalon: Nádas Bori testvéremnek szeretettel
Joseph Jakovits New York 1974. | On the reverse: Nádas Bori
testvéremnek szeretettel Joseph Jakovits New York 1974.

Kikiáltási ár: 1 600 000 Ft / 3 951 EUR
Becsérték: 2 000 000 – 3 000 000 Ft
Estimated price: 4 938 – 7 407 EUR

Keserü Ilona

Dupla üzenet

1976

115 | Keserü Ilona

(Pécs, 1933)

Dupla üzenet (Motívum), 1976

Double Message (Motive), 1976

90 × 60 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Keserü | Signed lower right: Keserü

A hátoldalon lengyel kiállítási címke (Szczecin, 1981)

és oeuvre-jegyzékszámok: 1976/1003 és IKI.1976.1003

Életmű katalógus szám: IKI.1976.1003

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Gyűjteményes kiállítás, Csók István Képtár, Székesfehérvár, 1978.

· Prezentacja Mararzy Krajów Socialistycznych, Szczecin, 1981.

· Keserü Ilona gyűjteményes kiállítása, Műcsarnok, 1983 (kat. 26.).

· Festmények, Vár Galéria, Veszprém, 1987.

· Festmények, Szombathelyi Képtár, 1993.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Ilona Keserü Ilona. Önjelű képek. Catalogue Raisonné I. 1959–1980. Szerk.: Aknai Katalin, Kisterem, Budapest, 2016, 260.

IRODALOM | LITERATURE

· Keserü Ilona gyűjteményes kiállítása.

Szerk.: Jerger Krisztina, Műcsarnok, Budapest, 1983.

· Ilona Keserü Ilona. Művek 1959–1982.

Szerk. és kiad.: Keserü Ilona, 2002.

· Közelítés. Gubanc. Áramlás. Oknyomozás Ilona Keserü Ilona munkásságában. Szerk.: Baksa-Sóós Vera, Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum, Budapest, 2004.

· Ilona Keserü Ilona. Művek 1982–2008.

Szerk.: Aknai Katalin, MODEM, Debrecen, 2008.

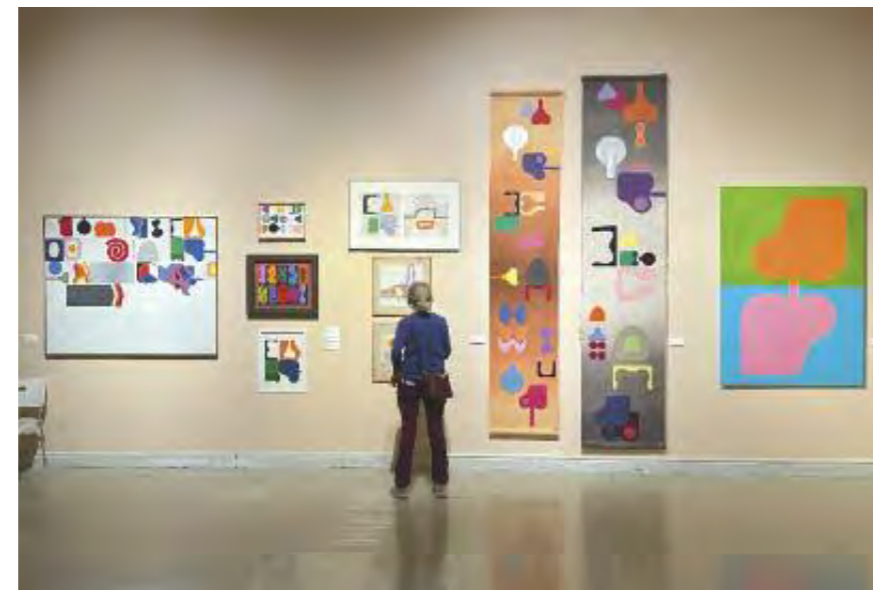
· Ilona Keserü Ilona. Szerk.: Aknai Katalin – Geskó Judit – Kovács Anna Zsófia, Szépművészeti Múzeum – Vaszary Villa, Budapest–Balatonfüred, 2014.

· Ilona Keserü Ilona. Önjelű képek. Catalogue Raisonné I. 1959–1980. Szerk.: Aknai Katalin, Kisterem, Budapest, 2016.

Kikiáltási ár: 24 000 000 Ft / 59 259 EUR

Becsérték: 30 000 000 – 42 000 000 Ft

Estimated price: 74 074 – 103 704 EUR

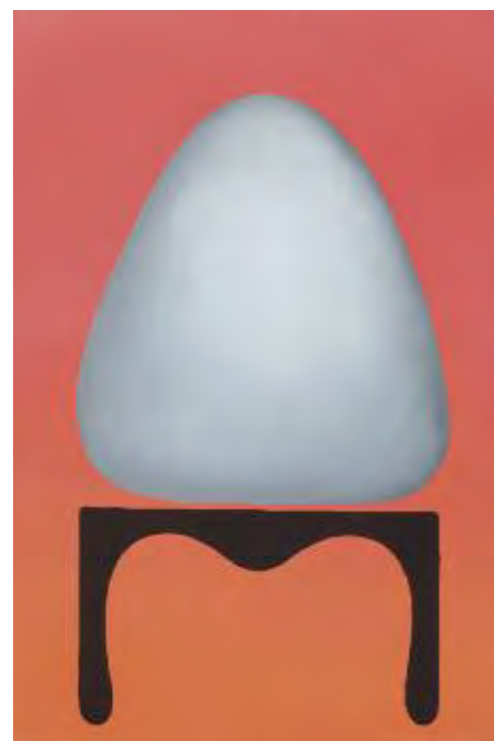
A képen szereplő motívum a Műcsarnok Hommage – tiszteletadás. Keserü Ilona kiállítása című 2024-es tárlatán

Keserü Ilona: Sírköves faliszőnyeg, 1969, varrás, színezett vászon, 157,5x374 cm, The Metropolitan Museum of Art, New York

„Tekintélye vitathatatlan a magyar avantgarde köreiben, és azon túl is. Keserü Ilona a modern magyar művészet klasszikusa. Az is volt mindig, első ecsetvonása óta” – írta róla Frank János 1983-as nagy műcsarnokbeli retrospektív kiállításának katalógusában. (Ahol többek között ez a most vizsgált korai munkája is szerepelt.) Azóta Keserü népszerűsége és elismertsége még tovább növekedett, ma már ő az Iparterv-nemzedék nagyasszonya, nőművészeti ikon, egyike a világszerte legjobban ismert és elismert három magyar neoavantgárd művésznek, aki előtt éppen most, 2024 végén tiszteleg a Műcsarnok nagy kiállítással. Absztrakt kolorizmusát a nagy nyugati kortárs múzeumok is ünneplik, a párizsi Pompidou Központtól a New York-i Metropolitan Museum of Artig. Most vizsgált alkotása egy jellegzetesen Keserü-féle színakkordot szólaltat meg: a meleg rózsaszín és a hűvös acélszürke kettősét. A vízszintesen megtükrözött motívum Keserü emblematis formáját, a balatonudvari „kösüteményeket” idézi, de kiegészítve egy szárral, mintha egy aszimmetrikus kártyaszimbólumot vagy egy harapásnyomos gömbölyű almát látnánk.

Az Apple Rob Janoff által tervezett legendás logója, amelyet Newton almája inspirált

A fehérén és rózsaszínben is kirajzolódó „alma” eredete a pár évvel korábbi, 1968-as, pop artos hatású *Üzenet* című összefoglaló főműhöz vezet vissza. Ezen szerepelt a gömbölyded forma először az életműben – olyan jól ismert motívumok társaságában, mint a balatonudvari sírkövek, a csontvégződészerű formák, a kövér nyolcasok, az oválisok, spirálok, gubancok és hullámok. Keserü maga magyarázta később, hogy mi az a bizonyos „üzenet”: „Rejtjeles írás. Hittem a látható és megérlelt formák kifejező erejében, úgy gondoltam, hogy ezeket a dolgokat tényleg olvasni lehet. Hogy amit belefestek, vagy amilyen én vagyok akkor, amikor csinálom, és amikre gondolok, azt valamilyen módon közölni tudják.” A motívumok ilyen felsorolása tényleg olyan, mintha a művész egy hosszabb mondatot fordított volna le a piktogramok képi nyelvére. Mintha Keserü egyszemélyes hieroglifáival jegyezte volna le mondanivalóját. (A cseh felségjelzés segít nagypolitikai összefüggésrendszerbe helyezni az „üzenetet”, hiszen ekkor, 1968 augusztusában fojtották vérbe a prágai tavaszt.) A korszak, a hatvanas évek nem csak a hippikről, a szerelemről és a forradalmakról szólt. A tudományos élet legmeghatározóbb irányzata a jelelmélet, a szemiotika volt, amely elsőként próbálta meg analitikus módszerekkel megérteni a kommunikáció működését. Az *Üzenet* szemantikai kelléktárának egyes részletei újra és újra felbukkannak a következő években, átértelmeződve az aktuális pillanat élményei alapján. Az almaforma legtisztább megjelenése a most vizsgált kompozíció, ahol a maga letisztult szépségében, lágyan hullámzó szürke térben jelenik meg a fehér és púderrózsaszín minta.

Keserü Ilona: Jelek (Lebegő formák), 1976, magántulajdon

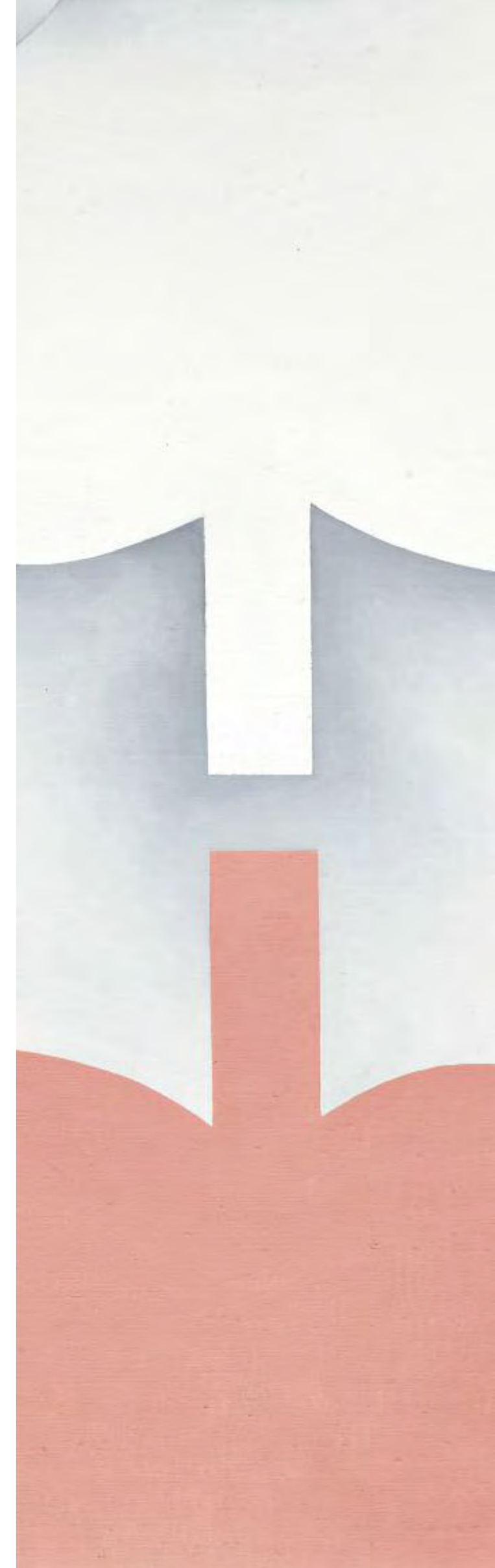

»Rejtjeles írás. Hittem a látható és megérlelt formák kifejező erejében, úgy gondoltam, hogy ezeket a dolgokat tényleg olvasni lehet.«

KESERÜ ILONA

Keserü Ilona: Üzenet, 1968, magántulajdon

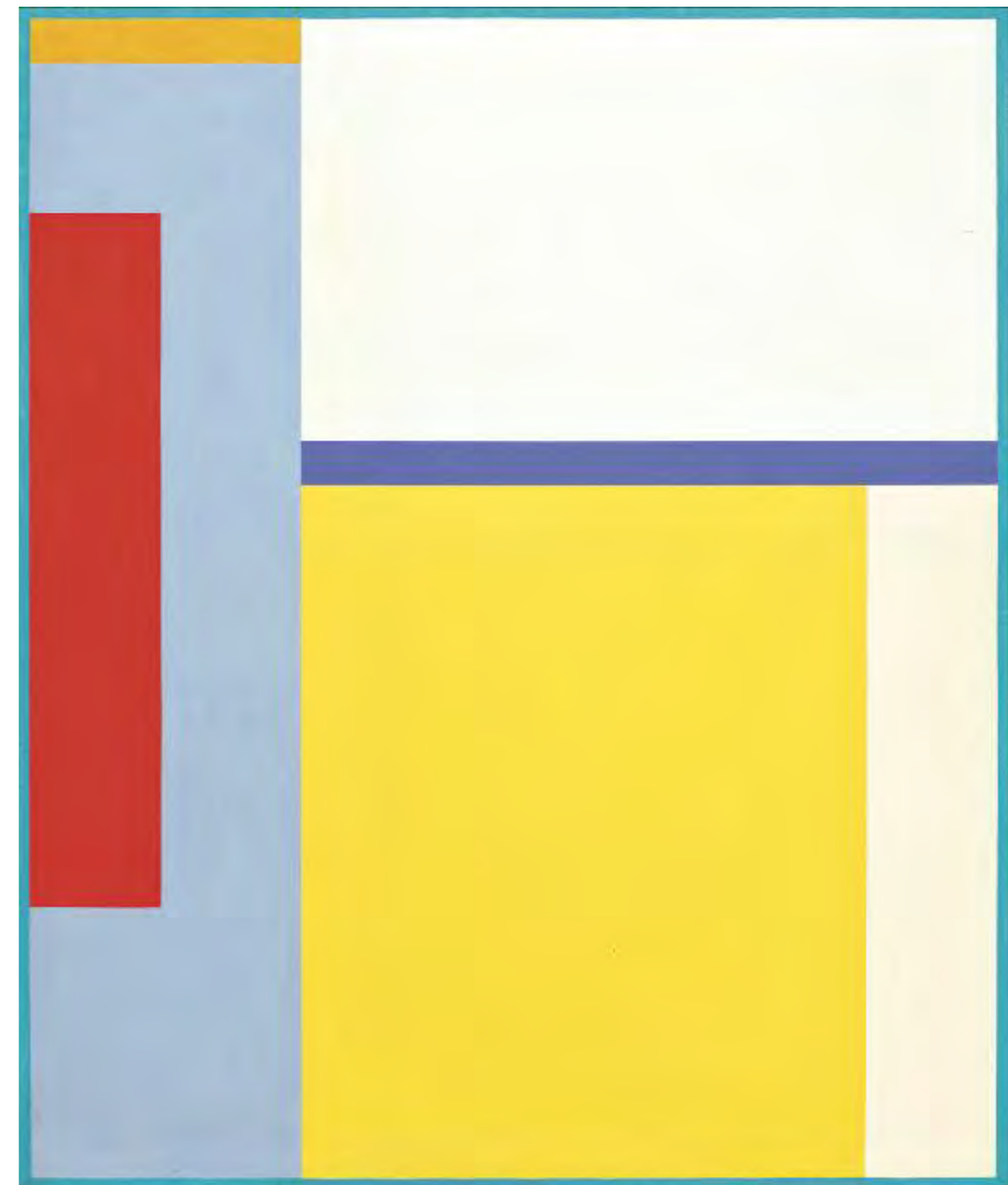

116 | Hencze Tamás
(Szekszárd, 1938 – 2018, Budapest)

Dinamikus struktúra, 1969
Dynamic Structure, 1969

70 × 50 cm
Akri, karton | Acrylic on cardboard
Jelezve a hátoldalon: Hencze Tamás Dinamikus struktúra |
On the reverse: Hencze Tamás Dinamikus struktúra

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 2 963 EUR
Becsérték: 1 600 000 – 2 800 000 Ft
Estimated price: 3 951 – 6 914 EUR

117 | Orosz Gellért Balázs
(1963)

Meditáció, 2004
Meditation, 2004

90 × 75 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve a hátoldalon: Orosz Balázs 2004 |
On the reverse: Orosz Balázs 2004

Kikiáltási ár: 240 000 Ft / 593 EUR
Becsérték: 400 000 – 600 000 Ft
Estimated price: 988 – 1 481 EUR

118 | Barcsay Jenő
(Katona, 1900 – 1988, Budapest)

Ritmus, 1976
Rhythm, 1976

40,5 × 60 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

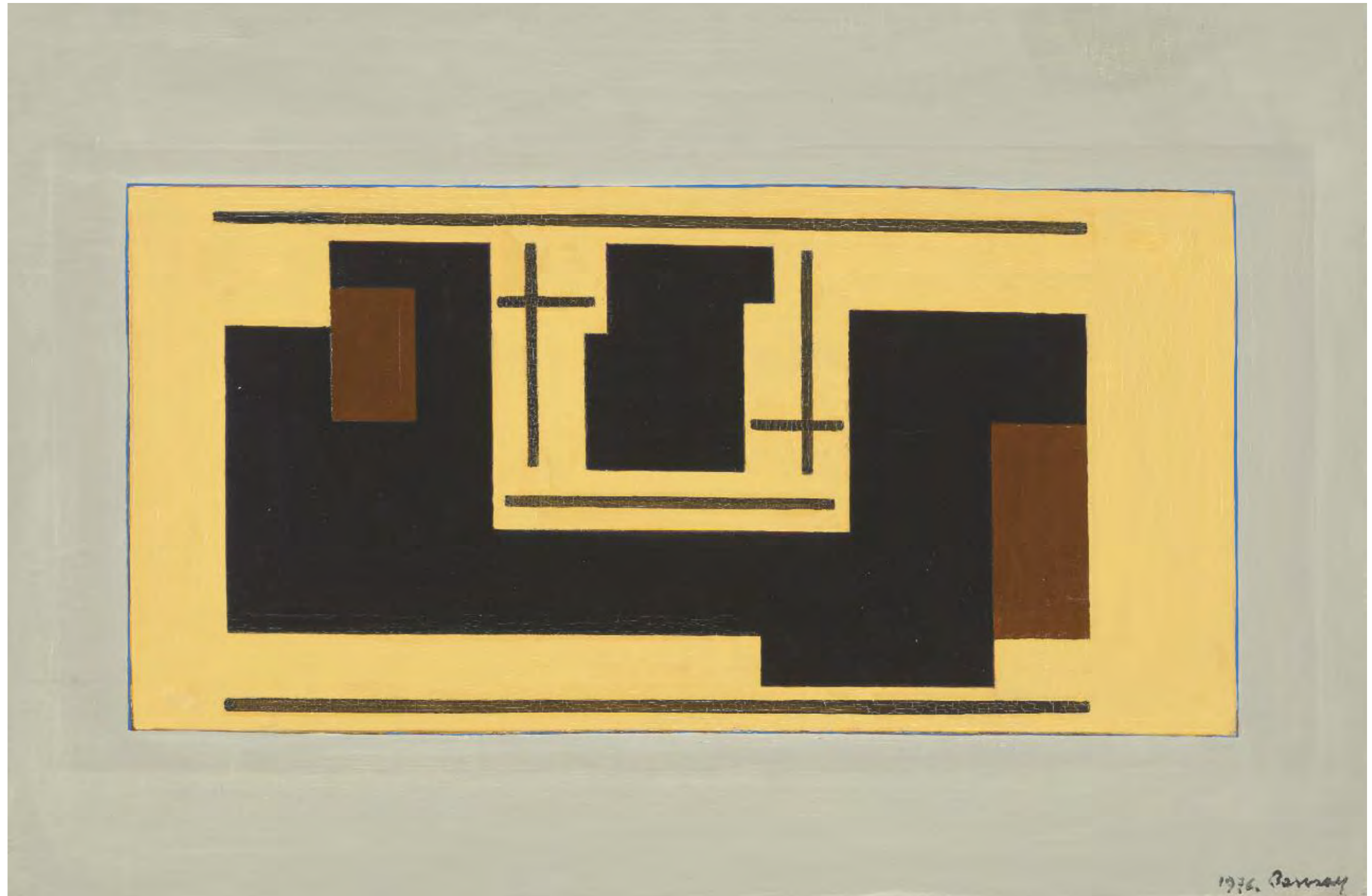
Jelezve jobbra lent: 1976 Barcsay |

Signed lower right: 1976 Barcsay

Kikiáltási ár: 2 000 000 Ft / 4 938 EUR

Becsérték: 3 000 000 – 6 000 000 Ft

Estimated price: 7 407 – 14 815 EUR

Barcsay Jenő: Képarcitektúra barnában, 1970,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

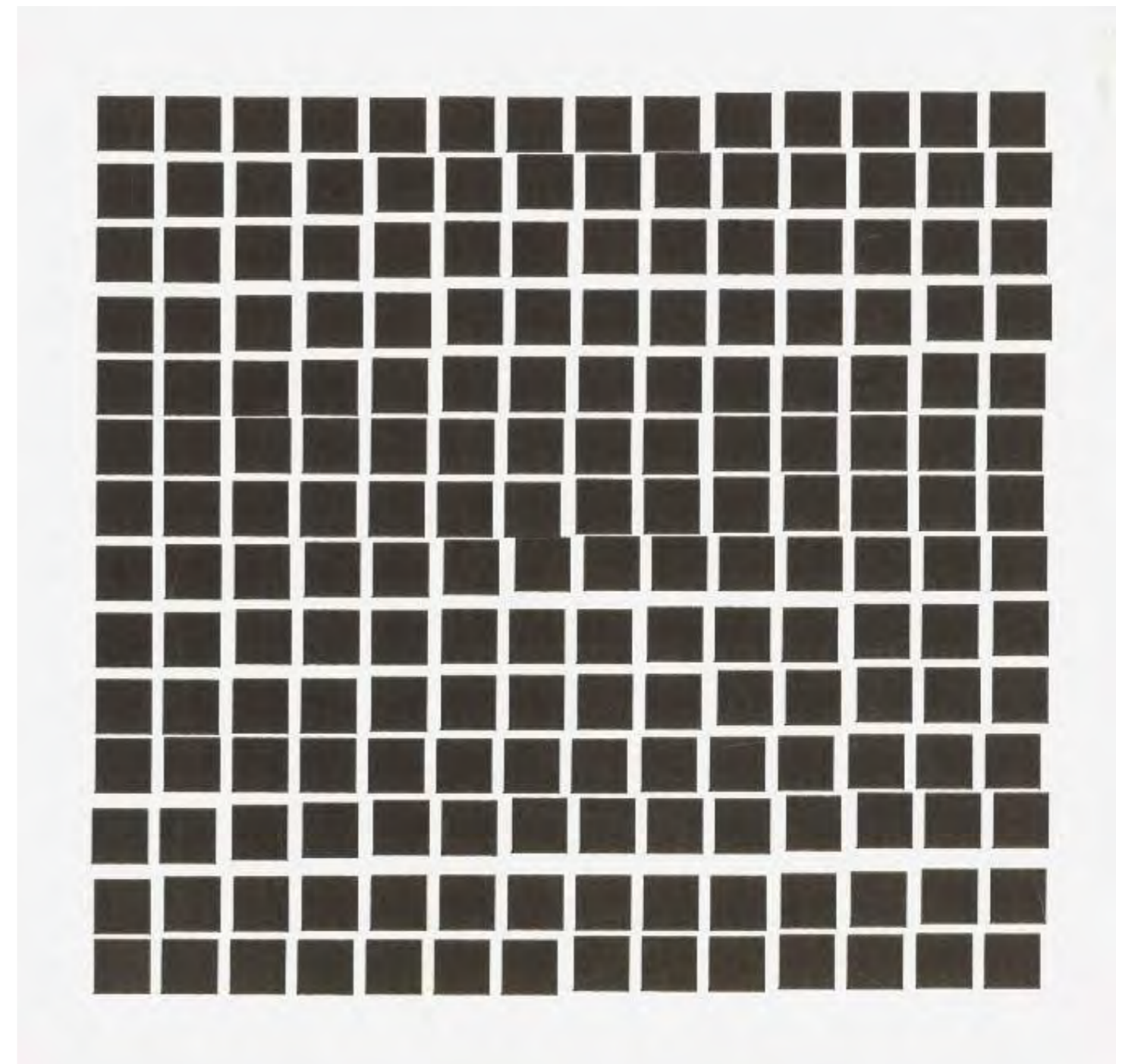

119 | Fredric Károly
(Budapest, 1898 – 1987, New York)

Kompozíció, 1953
Composition, 1953

20,5 × 23 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve a hátoldalon: F. Károly 2 53 |
Signed on the reverse: F. Károly 2 53

Kikiáltási ár: 1 000 000 Ft / 2 469 EUR
Becsérték: 1 400 000 – 1 900 000 Ft
Estimated price: 3 457 – 4 691 EUR

120 | Molnár Vera
(Budapest, 1924 – 2023, Párizs)

196 négyzet (Négyzet struktúra), 1983
196 Cubes (Cubic Structure), 1983

25 × 24 cm
Egyedi tus, plotter, papír | Indian ink, plotter on paper
Jelezve jobbra lent: V. Molnár 83 |
Signed lower right: V. Molnár 83

Kikiáltási ár: 2 000 000 Ft / 4 938 EUR
Becsérték: 2 400 000 – 3 400 000 Ft
Estimated price: 5 926 – 8 395 EUR

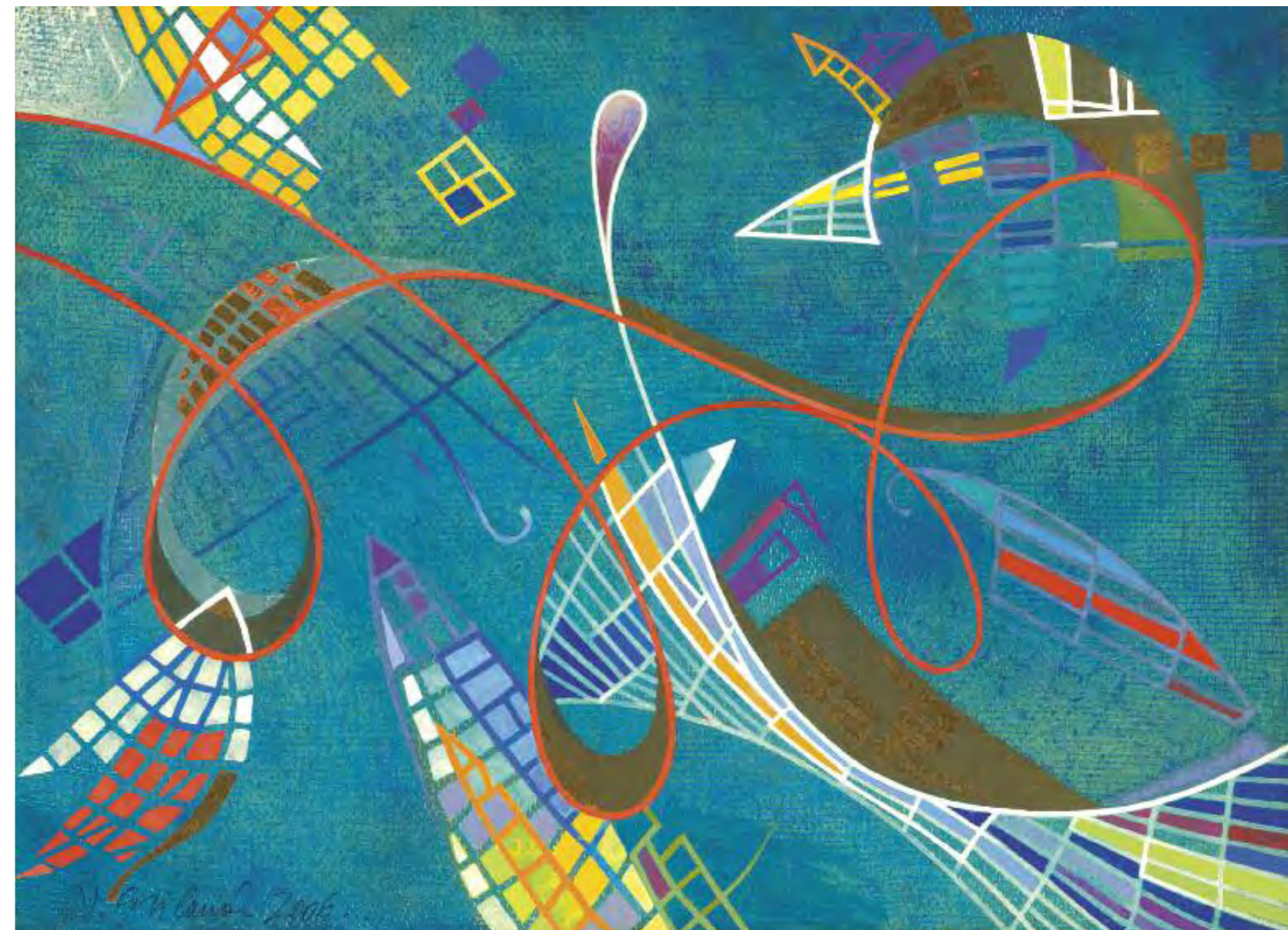

121 | Lehel István
(Magyarkanizsa, 1917 – 1973, Szeged)

Színes kompozíció, 1972
Colourful Composition, 1972

24 × 32 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve balra lent: L.I. 1972 V.12. |
Signed lower left: L.I. 1972 V.12.

Kikiáltási ár: 380 000 Ft / 938 ELR
Becsérték: 480 000 – 650 000 Ft
Estimated price: 1 185 – 1 605 ELR

122 | Nánay Szilamér
(Budapest, 1952)

Fiktív táncok (Páros koppantós), 2006
Fictive Dances, 2006

26 × 35,5 cm
Olaj, vásznon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: N. Szilamér 2006, Jelezve a hátdalon:
műtárgyadatok | Signed lower left: N. Szilamér 2006,
Signed on the reverse: autograph inscription

Kikiáltási ár: 600 000 Ft / 1 481 ELR
Becsérték: 800 000 – 1 200 000 Ft
Estimated price: 1 975 – 2 963 ELR

123 | Galambos Tamás
(Budapest, 1939)

Az aranyborjú imádása, 1988
The Adoration of the Golden Calf, 1988

70 × 100 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra fent: Galambos 1988 |
Signed upper right: Galambos 1988

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 2 963 ELIR
Becsérték: 1 600 000 – 2 400 000 Ft
Estimated price: 3 951 – 5 926 ELIR

124 | Fredric Károly
(Budapest, 1898 – 1987, New York)

Kompozíció, 1972
Composition, 1972

51,5 × 41,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve a hátoldalon: Fredric Károly |
Signed on the reverse: Fredric Károly

Kikiáltási ár: 2 000 000 Ft / 4 938 ELIR
Becsérték: 2 800 000 – 3 800 000 Ft
Estimated price: 6 914 – 9 383 ELIR

125 | Birkás Béla
(Pápa, 1929 – 1973, Párizs)

Lebegés (Kék absztrakció)
Floating (Blue Abstraction)

200 × 200 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

J.n. | Unsigned

IRODALOM | LITERATURE

· Várallyay Gyula: Birkás Béla festőművész.

Baráti megemlékezés. Magyar Műhely, 1975/47., 3–37.

· Varga Bea: Birkás Béla alkotásait párizsi galériák őrzik.

Páparól indult a híres festőművész. Pápa és Vidéke,

2003/30., 1–5.

Kikiáltási ár: 2 400 000 Ft / 5 926 EUR

Becsérték: 3 000 000 – 4 600 000 Ft

Estimated price: 7 407 – 11 358 EUR

A két jól ismert Birkás (a nagy mester Birkás Ákos és a dunaújvárosi Birkás István) festő mellé egy harmadik Birkást kell megtanulnia a hazai közönségnek: Birkás Bélát. Kalandos élete filmre kívánkozik. Roma zenészcsaládba született 1929-ben, híres brácsás édesapja beírta a patinás Pápai Református Kollégiumba, ahol többek között a legendás művészpédagógus és festő, A. Tóth Sándor is tanította. Barátja, Várallyay Gyula írta a *Magyar Műhely*ben megjelent visszaemlékező portréjában, hogy felsőfokú képzésre a vészkorszakban nem is nyílt volna lehetősége: „A háború után jutott be a Képzőművészeti Főiskolára, Budapesten. A háború előtt ez számára minden valószínűség szerint lehetetlen lett volna.” A főiskolán Domanovszky Endre és Barcsay Jenő szárnyai alatt tanult a sötét ötvenes években, de nem szerzett diplomát, 1956-ban testvéreivel disszidált Amerikába. 1961-ben már olyan művészekkel állított ki, mint Georg Grosz, Wlifredo Lam vagy Moholy-Nagy László. „Bostonban – írta Varga Bea családforrások alapján 2003-as cikkében – ösztöndíjasként fejezte be művészi tanulmányait. Majd spanyol származású szobrász feleségével, Chellával Párizsban telepedett le.” Ekkor már a lírai absztrakció szubjektív érzetektől táplálkozó nyelvét beszélte. Kozmikussá növesztett látomásainak korai, 44 éves korában bekövetkezett halála vetett véget 1973-ban.

»Én a titkokat keresem,
sokszor megtalálom,
és ebben van a lényeg«

BIRKÁS BÉLA

Birkás a kávéházi bohém művészkaraktert testesítette meg, Bostonban a Florian állandó látogatója volt, Párizsban a patinás Dôme, a Coupole és a Select elismert tagja. Befogadta a párizsi emigráns magyar értelmiségi kör (a Magyar Műhely munkatársaként említi), a szobrász Anton Prinnerrel kerül közeli barátságba és a költő Bakucz Józseffel. Párizsi művészként Nyugat-Európa-szerte kiállított, Brüsszeltől kezdve Lille-en keresztül Milánóig. A hatvanas években még itthon is szerepelt tárlatokon. Várallyay így elemzte Párizsban kiforró, érett művészetét: „Több mint egy évtizeden át élt Birkás a Montparnasse-on. Ott tölti minden idejét, dolgozik, s barátai is ott keresik fel. Ez időben munkájának mérhető eredménye az egyéni kiállítások egyre növekvő száma: 1965 és 68 között hét egyéni, és kilenc csoportkiállításon vesz részt, beleértve budapesti kiállítását is. Szaporította sziporkázó, laza kompozíciójú, színdús képeit, melyek megannyi sebesen forgó virágcsokorra emlékeztetnek. Stílusa komoly változáson megy keresztül, kozmikus, »spaciális« témák kezdik foglalkoztatni, s ennek megfelelően képei karcsú, szinte testtelen úrhajók könnyedségére emlékeztetnek, kinetikus ökonómiával és sejtelmes színgazdagsággal. Ebben az időben mondta: »Nem tartozom semmiféle izmushoz és nem is akarok nevet adni stílusomnak. Képeimben semmi sem végleges, állandóan kutatok, minden kép egy új kaland és folyton ugyanazzal az izgalommal várom az eredményt, mint amikor az első képemet festettem. Én a titkokat keresem, sokszor megtalálom, és ebben van a lényeg.«” Hosszú elfeledetség után Birkás festészete most jelenik meg először a hazai műtárgy piacon.

Birkás Béla a vasfüggöny túoldalán (Boston, 1959)

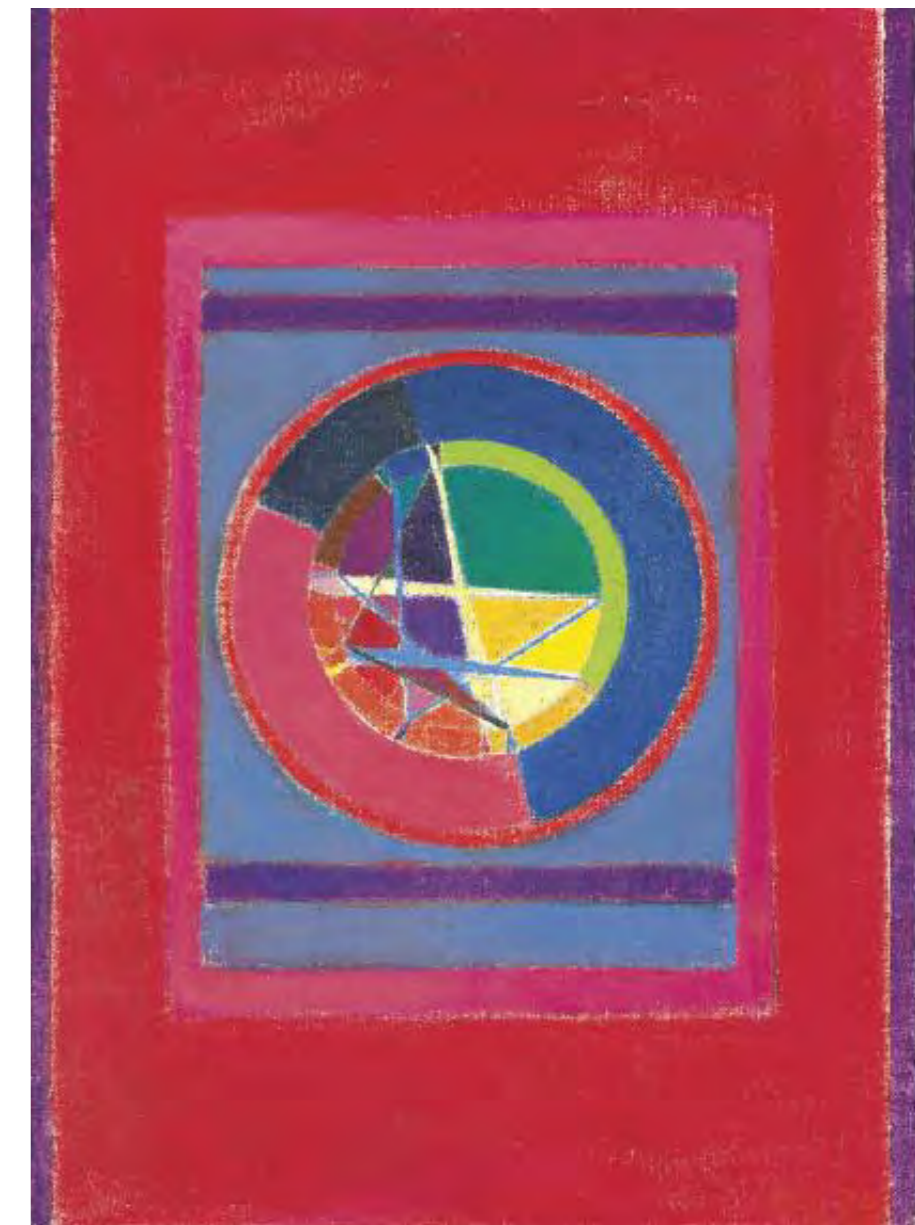

126 | Aczél Ilona
(Budapest, 1929 – 2000, Budapest)

Vízparti város, 1972
Town by the Water, 1972

65 × 122 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve jobbra lent: Aczél 972 |
Signed lower right: Aczél 972

Kikiáltási ár: 1 000 000 Ft / 2 469 EUR
Becsérték: 1 400 000 – 2 200 000 Ft
Estimated price: 3 457 – 5 432 EUR

127 | Tröster Vera
(1942)

Látomás
Vision

98 × 71 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve a hátoldalon: 23. Teresa de Jesus V. Avila |
Signed on the reserve: 23. Teresa de Jesus V. Avila

Kikiáltási ár: 420 000 Ft / 1 037 EUR
Becsérték: 600 000 – 900 000 Ft
Estimated price: 1 481 – 2 222 EUR

S. H. Raza: Bindu, 1999, magántulajdon

128 | Maurer Dóra
(Budapest, 1937)

Ixek, 2022
X-s, 2022

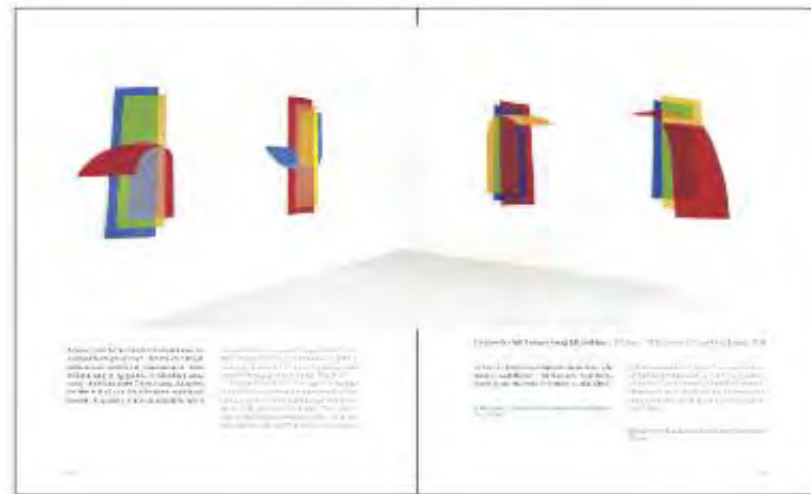
50 × 40 cm
Kréta, papír | Chalk on paper

Jelezve lent: Maurer 2022, Hátoldalon: a Vintage Galéria
műtárgycímkéje | Signed lower: Maurer 2022, On the re-
verse: Label of the Vintage Gallery

Kikiáltási ár: 1 500 000 Ft / 3 704 EUR
Becsérték: 2 600 000 – 3 000 000 Ft
Estimated price: 6 420 – 7 407 EUR

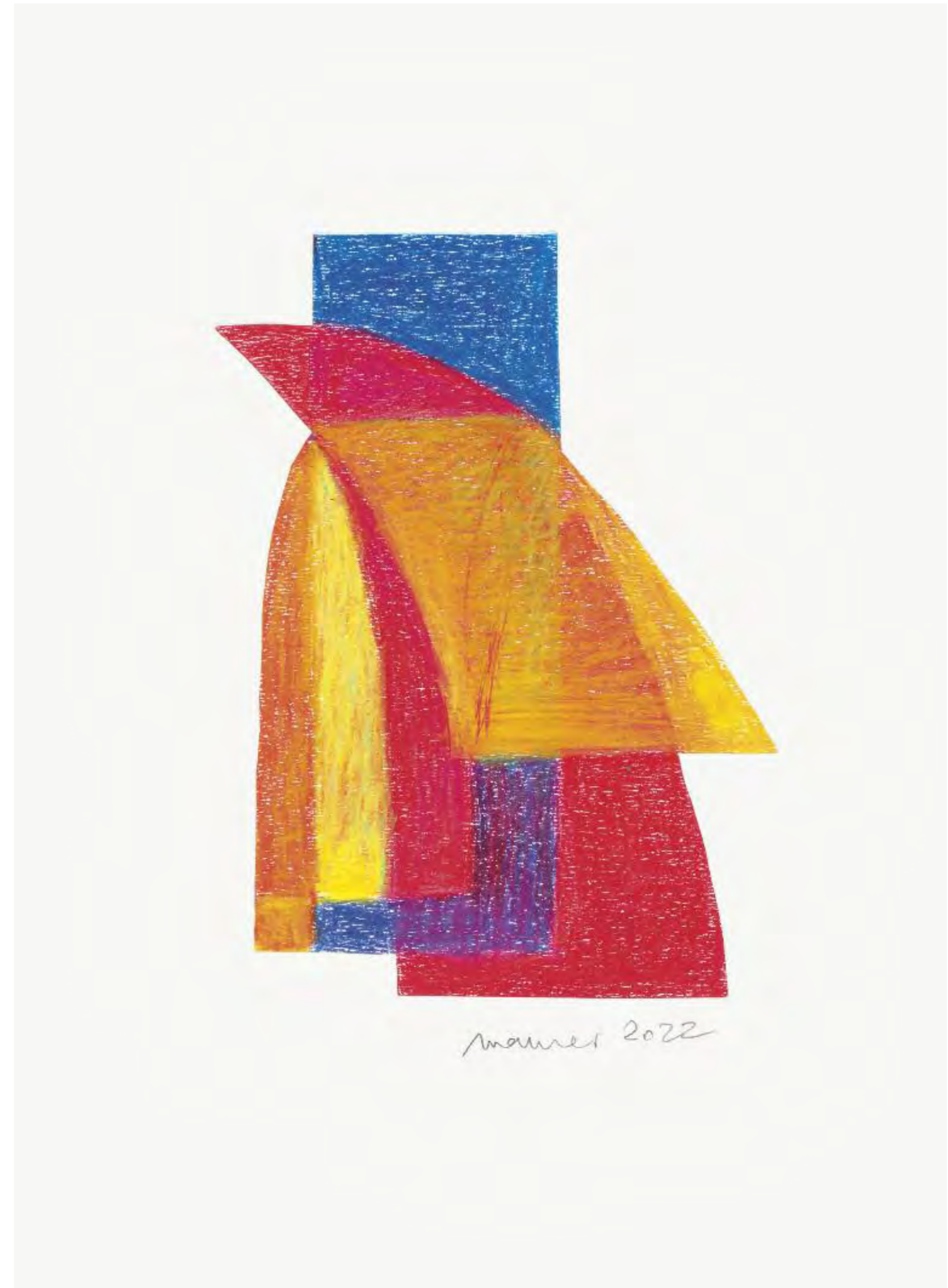
Maurer Dóra | Fotó: Bielik István

Maurer Dóra: A struktúra tematizálása
Kiállítási katalógus, Vaszary Galéria,
Balatonfüred 2023. szeptember 16. – 2024. január 7.

A Magyar Nemzeti Galéria Lépésváltás (Frissítés) állandó
kiállításán szereplő Maurer Dóra-festmények

129 | Szalay Lajos
(Órmező, 1909 – 1995, Miskolc)

Félelem, 1944
Fear, 1944

25 × 23 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve a hátoldalon: Szalay Félelem |
Signed on the reverse: Szalay Félelem

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 605 EUR
Becsérték: 800 000 – 1 300 000 Ft
Estimated price: 1 975 – 3 210 EUR

130 | Ámos Imre
(Nagykálló, 1907 – 1944, Ohrruf)

Konyhában (Hímző nő), 1941
In the Kitchen (Woman Embroidering), 1941

37 × 29 cm
Tus, papír | Indian ink on paper
Jelezve balra lent: Ámos I. 1941 |
Signed lower left: Ámos I. 1941

Kikiáltási ár: 1 600 000 Ft / 3 951 EUR
Becsérték: 2 600 000 – 3 800 000 Ft
Estimated price: 6 420 – 9 383 EUR

Ámos I.
1941

131 | Anna Margit
(Borota, 1913–1991, Budapest)

Önarckép medalionnal (Délutáni tea mellett), 1940
Self-Portrait with a Medal (By the Afternoon Tea), 1940

77 × 70 cm

Tempera, papír | Tempera on paper

Jelezve jobbra lent: Anna Margit | Signed lower right: Anna Margit

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· A bábu megszólal. Anna Margit művészete,
Magyar Nemzeti Galéria, 2024

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· A bábu megszólal. Anna Margit művészete.
Szerk.: Kolozsváry Marianna, Magyar Nemzeti Galéria,
Budapest, 2024, 215, 404.

Kikiáltási ár: 6 500 000 Ft / 16 049 ELIR

Becsérték: 8 000 000 – 16 000 000 Ft

Estimated price: 19 753 – 39 506 ELIR

Vajda Lajos: Anna Margit, 1934,
Ferenczy Múzeumi Centrum, Szentendre

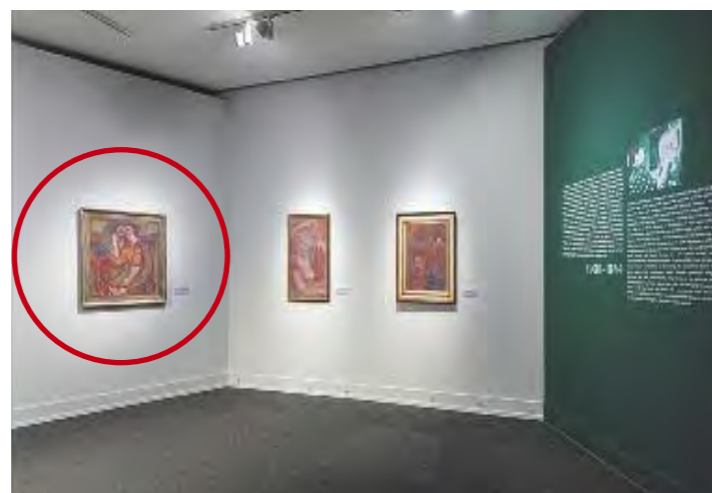

»Kegyednek festék folyik az ereiben«

VASZARY JÁNOS

„Kegyednek festék folyik az ereiben” – ez volt a sommás véleménye Vaszary Jánosnak Anna Margitról, az alig húszéves lányról, aki a mester magániskolájában pallérozódott a harmincas évek elején. Az ösztönösség az, ami lenyűgözte Vaszaryt, az a természetes módon veleszületett művészi tehetség, amely nemcsak a festészetében mutatkozott meg, hanem ez a hajtóerő indította őt el még szinte kamaszgyerekként a piciny Borotáról Budapestre. Itt az Országos Magyar Izraelita Közművelődési Egyesület (OMIKE) képzőművészeti szabadiskolájában találkozott Ámos Imrével, és 17 éves korától már együtt is éltek és dolgoztak kis albérletükben. Két zseniális művész esett itt szerelembe egymással és a festészettel. A nagy nélkülözésben semmi sem számított, csak az alkotás vágya. Havi ötven innen-onnan összeszedett pengőből kellett megélniük, ennek nagy részét elvitte a lakhatás, az albérlet. Reggelizni egy Károly körúti tejivóba jártak, ott ingyen kapták a reggelit, az OMIKE menzáján fillérekért ebédelték, emellett tíz deka szalonnát tudtak venni naponta, meg valamennyi kenyeret, és ha zöldpaprikára is futotta, az már igazi lakoma volt számukra. Alig várták az őst, amikor szilvát vásárolhattak. Kiültek a Duna-part lépcsőjére, ették a gyümölcsöt, és érezhették, hogy keserűen édes boldogságuk mintha a szívükből folyt volna tova. A pénzsziúke beleszólt az alkotói folyamatba is. A vászon és az olajfesték túl sokba került, így megegyeztek, hogy Ámos fest vászonra olajfestékkel, párja pedig papírra temperával. Az Ámos haláláig tartó 14 évi együttélésük során Anna Margit számos művet készített így, amelyek még időskorában is ott pihentek tekercesekbe felgöngyölve a szekrénye tetején. Talán ő sem érezte mindig helyesen ezeknek az alkotásainak a jelentőségét és a súlyát, amelyekből árad a fiatalság ösztönös biztonsága, a született zseni tévedhetetlensége, és kirajzolódik belőlük az az ív, amely egyenesen átvezetett később a bábuk drámai világába.

A bábu megszólal. Anna Margit művészete, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2024

E fiatalkori művek jelentős része önarckép. Őszinte kitérülések ezek, amelyek fontos állomásai Anna Margit önmeghatározására tett kísérleteinek. Aktuálisan feltörő hangulatok, érzések öltének testet ezekben az önábrázolásokban, tabuk nélkül, nyersen, a maguk szókimondó nyíltságában. Sokféle megközelítésben láttatja önmagát képein. Ami viszont egyértelműen kirajzolódik e művek sorából, az az, hogy ő ízig-vérig nő és ízig-vérig művész. A női szerepek szinte teljes spektrumát megjelenítik e művek. A *Kettős portrén* (1937) hűséges társ, férje támasza, aktképeiből árad az erotika, a bujaság (*Vetkőző önarckép*, 1942), máshol ő a modern, független nő kezében pipával (*Pipás önarckép*, 1937), megint máshol az álmodozó lány, aki a balerina képzelte szerepében tetszeleg (*Táncosnők*, 1942). Egyszer ő az örök művésznő, szájában ecsettel, fején babérkoszorúval (*Önarckép*, 1937), máskor pedig az ihletet adó istennő, párja múzsája (*Múzsza*, 1938). Ő maga a hiúság, gyöngysorral, tükörrel (*Önarckép tükörben*, 1936), ő a magabiztos hódító (*Önarckép fürdőruhában*, 1939), és sajnos a veszteségben összetört nő is ő, a meggyötört özvegy, akit a végső összeomlás fenyeget (*Önarckép késsel*, 1944).

Az *Önarckép medalionnal* (*Délutáni tea mellett*) című 1940-es műve ezen a gondolatmeneten továbbhaladva a szorongó nőt, a társát, az egzisztenciáját féltő feleséget idézi meg. A dolgok ebben az időben egyre rosszabbul alakultak a zsidó származású művészpárra számára. Nem véletlen, hogy a már életbe lépett két zsidótörvény fojtogató légkörében Anna Margit festészete is fokozatosan átalakult. A korábbi, elmosódott színekkel megfestett, szinte arctalan alakjai helyett erőteljes kolorittal és vastag, zaklatott kontúrú formákkal jelent műveiben az expresszivitás. Közös barátjuk és festőtársuk, Vajda Lajos is használta ekkor már a vastag kontúrokat (*Lilomos önarckép*, 1936), de a párhuzam csak látszólagos. Míg Vajdánál a sötét, erős körvonal rendet teremt, nyugodt keretet képezve összefogja a kompozíciót, addig Anna Margitnál ugyanez izgatott formában megfestve inkább szétfeszíti a kép terét. Vajda olyan módon is kapcsolódik ehhez az alkotáshoz, hogy 1934-ben portrét készített Anna Margitról az itt látható medalionnal a nyakán, tiszta, egyszerű vonalakkal visszaadva az akkor 21 éves fiatal nő báját.

Ez a medalion a festőnő számos önarcképén feltűnik, szinte már a nőiessége attribútumává vált. Esetünkben az ékszer kecses, hosszú nyakat díszít. A határozott, erős ecsetvonásokkal megformázott arc és szem valami elfojtott bánatot tükröz, valami éteri szomorúságot, amelyet arisztokratikus eleganciával leplez. Ezt a kifinomult önuralmat erősíti a nézőben a könyöklő kar kecses kéztartása is. Ez az önarckép tulajdonképpen egy vágy megfogalmazása, hiszen keserű beletörődéssel vették tudomásul, hogy 1939-ben a zsidótörvények miatt el kell hagyniuk addigi albérletüket, és ebben a képben egy délutáni teázás kellemes szertartásával megidézi az elveszett otthon melegét, a biztos polgári lét elérhetetlenségét. Ugyanakkor expresszív festői kifejezőmódjával ambivalens érzéseket keltve vissza is löki önmagát és a festmény nézőjét a valóságba, hogy az idill helyett megtapasztaljuk eltitkolt szorongásainak realitását. Anna Margit mesteri módon, árnyaltan és rejtélyesen fed fel e műben legbelsőbb féltelmeit, és ezen az úton bizonyos értelemben még tovább is megy. Női ösztönnel megsejti a jövőt, és ennek további enigmatikus képi formát ad.

»Ez a medalion a festőnő számos önarcképén feltűnik, szinte már a nőiessége attribútumává vált.«

Anna Margit műtermében

A szinte látnoki képességekkel bíró pályatárs, Ország Lili *Szorongás* című alkotása (1955) juthat az eszünkbe. Azon a képen a fátyol mögötti, befelé forduló, nyugodt arc, az imára kulcsolódó kezek és a kép alján a patkánytól elrántott láb eltérő érzelmi töltete jeleníti meg a belső feszültséget. Anna Margit önarcképén is, mint már említettük, nőiességgel teli, visszafogott, melankolikus szomorúság uralkodik, de ha a néző letekint a térdén nyugvó bal kézfejre, annak szinte görcsbe ránduló ujjain már egyfajta guernicai fájdalom tombol. Ne felejtsük el, 1940-ben Ámost már behívták munkaszolgálatra, és a féltő feleség a legrosszabbtól tarthatott. Ez a kézfej már előrevetíti a jövőt, férjének, alkotótársának négy év múlva bekövetkező elvesztését. Ez a kézfej már a háború utáni gyász Krisztusának megkínzott kézfeje, aki a hegy-csúcsról kiáltja a világra: miért? (*Olajfák hegyén*, 1947).

Az *Önarckép medalionnal* különleges ékköve Anna Margit Ámossal közös művészeti korszakának. Egyrészt hangulatában szinte idilli, különleges mű, amely a felszín alatt tele van mély érzelmi vibrációkkal, másrészt pedig kifejezőmódjában annyira érett és előremutató, hogy stílusjegyei már megidézik a háború utáni Európai Iskola világát, a festőnő életművének kiemelkedő korszakát.

KOLOZSVÁRY MARIANNA
művészettörténész, a Magyar Nemzeti Galéria
főmúzeológusa, A bábu megszólal című
Anna Margit első átfogó életműkiállításának kurátora
és az ehhez készült katalógus szerkesztője

132 | Vásárhelyi Kovács Tibor
(Budapest, 1924 – 1997, Budapest)

Párizs, Montmartre-i részlet (Sacré Cœur), 1966
Montmartre Scene (Paris with the Sacre Cœur in the
Background), 1966

60 × 80 cm

Olaj, farost | Oil on fibre board

Jelezve balra lent: Paris Montmartr 966 Vásárhelyi |

Signed lower left: Paris Montmartr 966 Vásárhelyi

Kikiáltási ár: 340 000 Ft / 840 ELIR

Becsérték: 550 000 – 750 000 Ft

Estimated price: 1 358 – 1 852 ELIR

133 | Böhm Lipót
(Budapest, 1916 – 1995, Budapest)

Párizs, Notre Dame
Paris, Notre Dame

60 × 80 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve a hátoldalon: Böhm Lipót / Poldi Paris |

On the reverse: Böhm Lipót / Poldi Paris

Kikiáltási ár: 380 000 Ft / 938 ELIR

Becsérték: 500 000 – 700 000 Ft

Estimated price: 1 235 – 1 728 ELIR

134 | Perlrott Csaba Vilmos
(Békéscsaba, 1880 – 1955, Budapest)

Párizsi Szajna-parton (Notre-Dame), 1920-as
évek vége
The Notre-Dame in Paris, late 1920s

72,5 × 92,5 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Perlrott Csaba V. |

Signed lower right: Perlrott Csaba V.

IRODALOM | LITERATURE

· Bálint Aladár: Perlrott Csaba Vilmos képei. Nyugat, 1923/2.

· Magyar Vadak Párizstól Nagybányáig 1904–1914.

Szerk.: Passuth Krisztina – Szücs György – Gosztonyi Ferenc,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2006.

· Szervenély és ráció. Perlrott Csaba Vilmos (1880–1955).

Szerk.: Basics Beatrix – Dománszky Gabriella, Ferenczy
Múzeum, Szentendre, 2015.

· Boros Judit: Perlrott Csaba Vilmos. Kossuth –
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2015.

Kikiáltási ár: 12 000 000 Ft / 29 630 EUR

Becsérték: 16 000 000 – 24 000 000 Ft

Estimated price: 39 506 – 59 259 EUR

A párizsi Notre Dame a Pont St. Michel felől, 1900 körül

»expresszív és kubista vonásokat őrző látképén a Saint-Michel rakpartnál állította fel a stafeláját, a Petit-Pont sarkánál«

Párizs megállíthatatlan vonzeróval szippantotta magához a 20. század elejének művészeit. „Akarom, hogy megismerd Párizst. Csupa, merő művészetforradalom. Nagy lecke. Neked is erre van szükséged.” Dénes Valéria így hívta unokahúgát 1911-ben a francia fővárosba (ezt 1979-es kismonográfiájában jegyezte le Dénes Zsófia) – de ezt a sürgető érzést a modernséggel kacérkodó minden művész pontosan érezte a századfordulón. Perlrott Csaba Vilmos is, aki 1906 végén jutott el Párizsba, ahol több magániskolában is megfordult a következő évben. Fiatalon rendszeresen töltötte a telet a francia fővárosban, a nyarakat pedig Nagybanynán, ahol lezajlott már az összeütközés a konzervatívabb alapítók és a fauve-ok szellemiségétől átitatott fiatal neósok között. Perlrott – értelemszerűen – a neósok táborával tartott, hiszen nemcsak a képein jelent meg Matisse egyértelmű hatása, hanem beiratkozott a fauve mester híres szabadiskolájába is. Magát mégis „naturalistának” vallotta, ahogy az egy újságírónak mondott szavaiból egyértelműen kiviláglik: „művészetem tiszta természet-látáson alapszik, és csak a természet az, ami inspirál.” A természet pedig ez esetben a modern művészet fővárosa, Párizs, annak is a történelmi szíve, a Notre-Dame és a Szajna-part.

Perlrott Csaba Vilmos, 1920-as évek (Rónai Dénes felvétele)

Perlrott a most vizsgált, expresszív és kubista vonásokat őrző látképén a Saint-Michel rakpartnál állította fel a stafeláját, a Petit-Pont sarkánál. A kis hídon futó autók és a sétáló emberek méretéből érzékelhető, hogy a magasból, az egyik Szajna-parti épület emeleti ablakából tekintett ki a városra. A mélyben kavargó a folyó sötétkéék vize, a Cité-sziget déli oldalán végigfutó Szajján középtájt a Pont au Double ível át, a távolban pedig a régi híd, a Pont Saint-Michel, amely Tihanyi Lajostól fauve festményéről is ismerős lehet. A szemközti oldalon a Notre-Dame magasztos látványa uralja a panorámát, kirajzolva a tornyok sziluettjét az őszi égboltra. Perlrott hosszú évtizedekig járt rendszeresen Párizsba. Feleségével, Gráber Margittal sokszor az Île de la Cité-n, a Notre-Dame-mal szemközt bérelt szállást egy kis hotelben, amelynek ablakából sokszor megörököltette a katedrális és a folyót. Ez esetben a túloldalon, a Saint-Michel rakparton talált szobát. Feleségétől tudjuk, hogy rajtuk kívül sok modern magyar festő járt ki ekkoriban Párizsba, rendszeresen töltötték együtt az időt Czóbel Bélával vagy Krmetty Jánossal a híres Café du Dôme-be, de néha összefutottak Tihanyi Lajossal, Farkas Istvánnal vagy akár Frank Frigyessel is. A magyar társaság részét képezte annak a színes, nemzetközi festőforgatagnak, amely végül École de Paris néven vonult be a művészettörténetbe. Perlrott nemcsak nyomon követte a párizsi művészeti közélet újabb és újabb tendenciáit, hanem a város is szüntelenül inspirálta.

Matisse és növendékei, balról a második Perlrott Csaba Vilmos, 1909 (Nasjonalgalleriet, Oslo)

135 | Kmetty János
(Miskolc, 1889 – 1975, Budapest)

Szentendrei utca
Street in Szentendre

24 × 32 cm
Pasztell, papír | Pastel on paper
Jelezve jobbra lent: Kmetty | Signed lower right: Kmetty

Kikiáltási ár: 320 000 Ft / 790 EUR
Becsérték: 400 000 – 600 000 Ft
Estimated price: 988 – 1 481 EUR

136 | Vaszkó Ödön
(Pancsova, 1896 – 1945, Budapest)

Budapest, Krisztinaváros
(Vasárnapi séta), 1931
Budapest (Sunday Walk), 1931

40,5 × 50 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Vaszkó Ödön 31 |
Signed lower left: Vaszkó Ödön 31

Kikiáltási ár: 2 200 000 Ft / 5 432 EUR
Becsérték: 3 000 000 – 5 000 000 Ft
Estimated price: 7 407 – 12 346 EUR

137 | Wallehausen Zsigmond
(Bécs, 1887 – ?, Franciaország)

Csendélet a műteremből
Studio Still-Life

43 × 50 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Wallehausen |
Signed lower left: Wallehausen

Kikiáltási ár: 400 000 Ft / 988 EUR
Becsérték: 600 000 – 850 000 Ft
Estimated price: 1 481 – 2 099 EUR

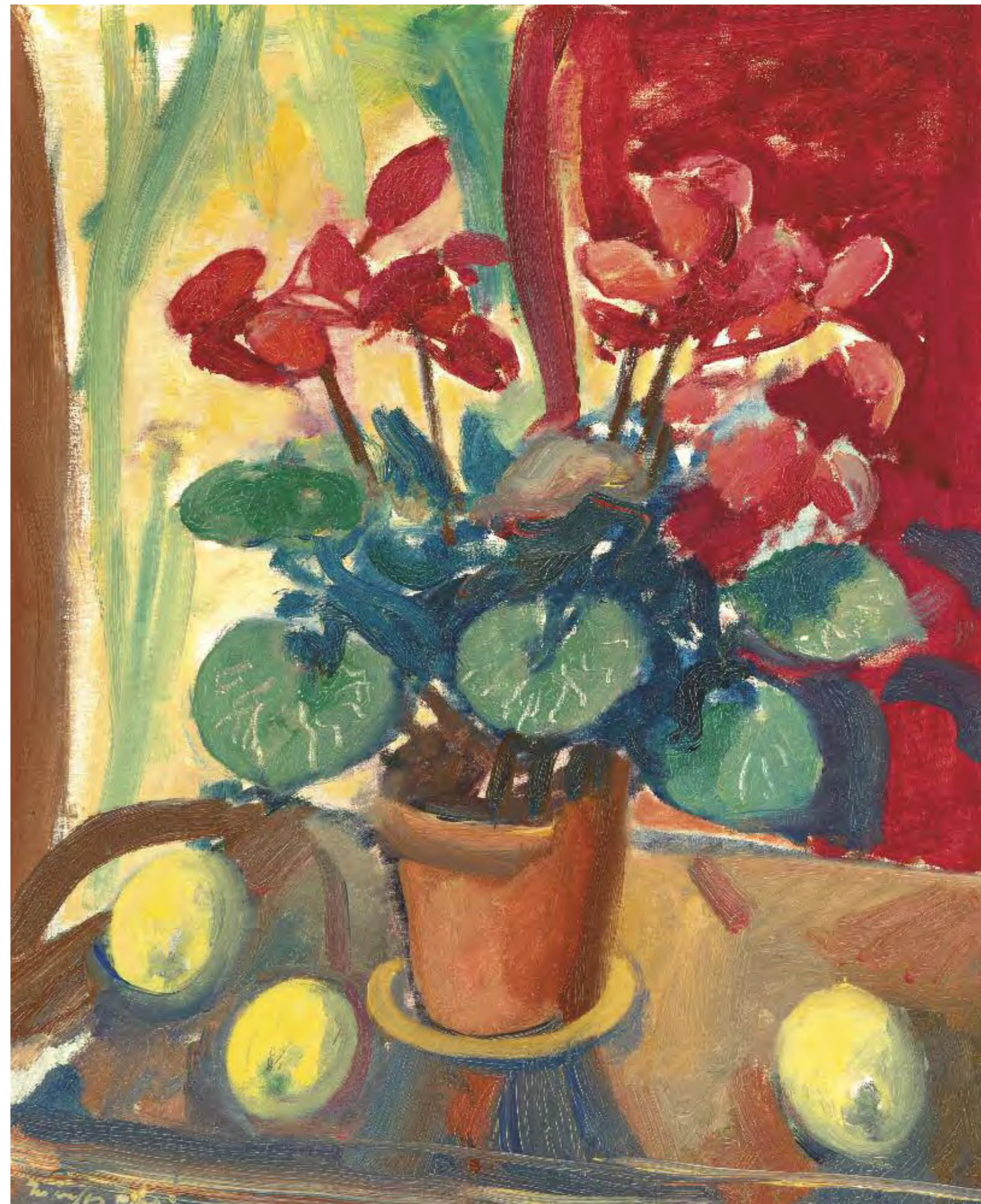
138 | Márffy Ödön
(Budapest, 1878 – 1959, Budapest)

Csendélet virággal és gyümölcsökkel
Still-Life with Flower and Fruits

60,5 × 50 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Márffy Ödön |
Signed lower left: Márffy Ödön
Oeuvre-szám: 1.1.10.1.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· Rockenbauer Zoltán: Márffy. Életműkatalogus.
Budapest, 2006, 294., 318.

Kikiáltási ár: 2 800 000 Ft / 6 914 EUR
Becsérték: 3 600 000 – 4 800 000 Ft
Estimated price: 8 889 – 11 852 EUR

139 | Fülöp Antal Andor
(Kolozsvár, 1908 – 1979, Kolozsvár)

Csendélet árnyjátékkal és art deco
cukortartóval, 1939

Still-Life with the Shadow of the Setting Sun
and Art Deco Bonbonier, 1939

60,5 × 55 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve balra fent: Fülöp Antal Andor 1939 |

Signed upper left: Fülöp Antal Andor 1939

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Az erdélyi magyar képzőművészeti kiállítás,
Nemzeti Szalon, 1939 (kat. 28., *Cyklámen*)

IRODALOM | LITERATURE

· Az erdélyi magyar képzőművészeti kiállítás katalógusa.

Nemzeti Szalon, Budapest, 1939.

· E. Szabó Ilona: Fülöp Antal Andor. Kriterion, Bukarest, 1979.

Kikiáltási ár: 2 400 000 Ft / 5 926 EUR

Becsérték: 3 600 000 – 5 500 000 Ft

Estimated price: 8 889 – 13 580 EUR

A különös sárga tónusra hangolt, rajzos karakterű csendélet az erdélyi art deco ritka kincsei közé tartozik. A terítőkkel letakart asztalon jól szerkesztett rendben sorakoznak a tárgyak: geometrikus formákká egyszerűsített gyümölcsök, konyakosüveg, porcelán teáscsésze kanállal, erdélyi bokály három szál ciklámennel és egy cikkcakkosan dekorált art deco cukortartó. A jól komponált, finom színharmóniára épített csendélet mögött külön életet él a fal: a plasztikus ecsetvonások kirajzolják a tárgyak vetett árnyékát. De annál is többet: bal oldalon egy láthatatlan Van Gogh-féle

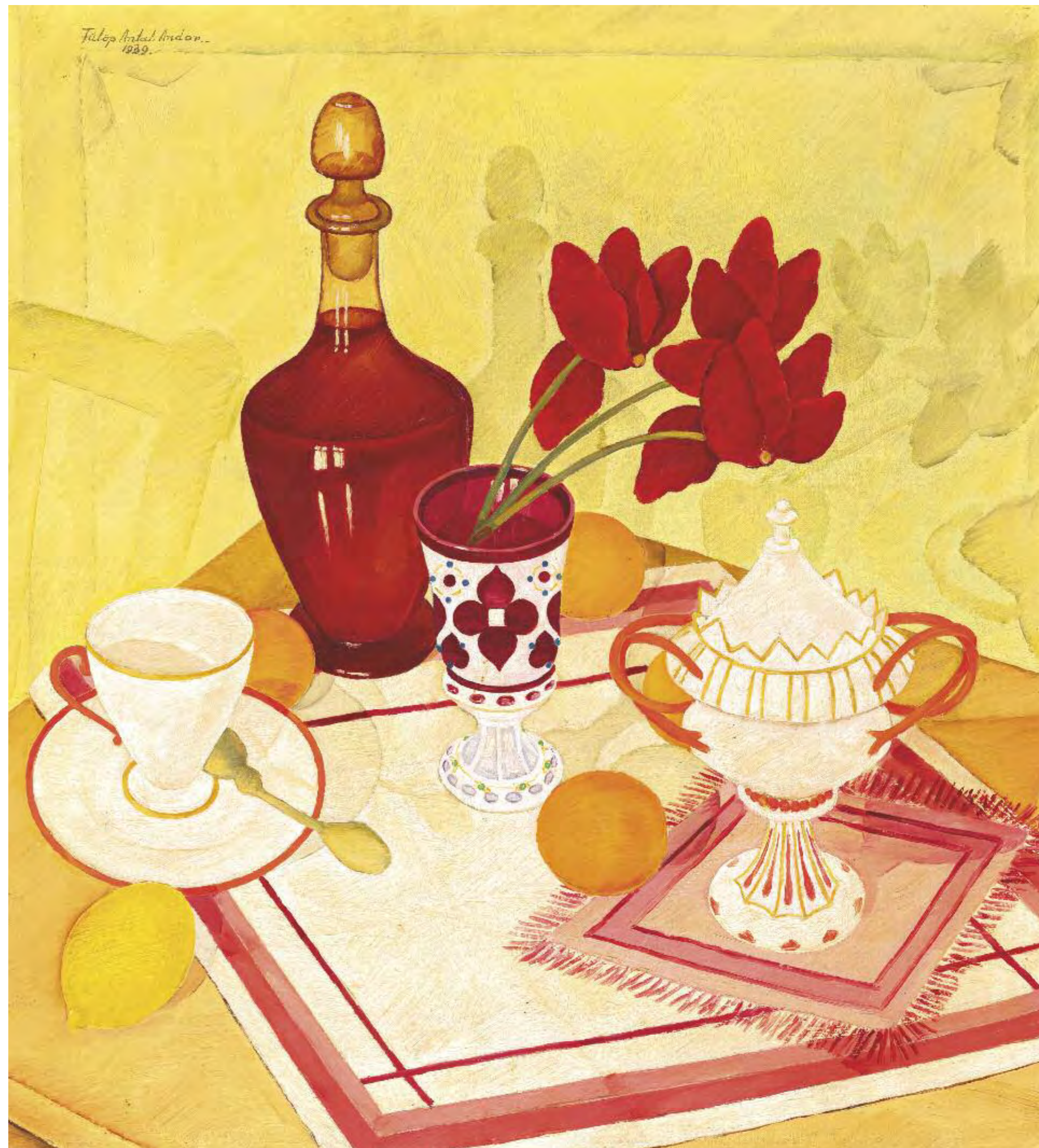

Art deco cukortartó kerámia, Weimar, 1930 körül

»A különös sárga tónusra
hangolt, rajzos karakterű
csendélet az erdélyi
art deco ritka kincsei közé
tartozik.«

szék lenyomatát vehetjük ki, körben pedig a sarkainál ékekel kifeszített vakráma körvonalát, ami művészetfilozófiai kérdéseket is felvet. Az itthon kevésbé ismert erdélyi art deco kiváló képviselője, Fülöp Antal Andor feltehetően ezt a bravúros alkotás mutatta be a Nemzeti Szalon 1939-es kiállításán *Cyklámen* címen.

A kolozsvári születésű Fülöp a húszas években tanult a helyi Szépművészeti Iskolában, de közben megfordult nyaranta Nagybányán is. 1929–30 között a római Accademia della Belle Arti rendkívüli hallgatójaként megismerkedett az itáliai újklasszicizmus esztétikai világával. Rendszeresen felbukkant a Szolnay Sándor és Szervátiusz Jenő által vezetett, pezsgő kolozsvári szellemi kört alkotó Minerva szabadiskolában. Rajzos vonalvezetésű, szobrászian modellált, art deco hatásról árulkodó csendéletei a harmincas években előbb erdélyi, romániai, majd budapesti tárlatokon is felbukkannak. Jó szemű pályatársa és barátja, Tasso Marchini festményeit egy levelében a trecento alkotásaihoz hasonlította: „Van valami primitívség, valami meseszerűség, amely különösen a figurális dolgokat teszi bájossá. Van valami női báj, és ilyenkor eszembe juttatja az olasz primitívek közül Simone Martinit.” Fülöpöt fél szeme műtermi analitikus művészetre kényszerítette, egész életében Kolozsvárott dolgozott, mikrokozmoszára fókuszáló festészete Czímra Gyulával rokon, pályávének következetes kibomlása viszont inkább Czene Bélával párhuzamos. Az 1960–70-es években is a két világháború közötti art deco korszakhoz hibátlanul igazodó korai művészetének vonalát folytatta, számtalan sikeres kiállításon szerepelve Kolozsvárott.

Rippl-Rónai József

Kis szőke fiú
παραγγελια

1904

140 | Rippl-Rónai József

(Kaposvár, 1861 – 1927, Kaposvár)

Kis szőke fiú narancssal
(Szőke gyermek; A Kunffy gyerek), 1904
Little Blonde Boy with an Orange
(Blonde Child; The Kunffy Child), 1904

70,5 × 59 cm

Olaj, vászon kartonon | Oil, canvas on cardboard

Jelezve jobbra lent: Rónai 04 | Signed lower right: Rónai 04

PROVENIENCIA | PROVENANCE

• Egykor Nemes Marcell tulajdonában, később Lányi Zsigmond, majd Márffy Ödön festőművész tulajdonában, utóbb magyar magántulajdonban.

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

- Rippl-Rónai József műveinek aukciója, „Könyves Kálmán” Magyar Múkiadó Részvénytársaság kiállítási terme, Budapest, 1906 (kat. 147., Szőke gyermek).
- MIÉNK, Nemzeti Szalon, 1908 (kat. 132., Kék máslis szőke gyerek).
- Nemzetközi impresszionista kiállítás, Művészház, 1910 (kat. 11/31. Gyermek-arckép).
- Rippl-Rónai retrospektív kiállítás 1888–1911, Művészház, 1911 (kat. 21., Kis szőke fiú narancssal).
- XXXIX. Jahresausstellung, Künstlerhaus, Bécs, 1914 (kat. 152.).
- Rippl-Rónai József emlékkiállítás, Ernst Múzeum, 1928 (kat. 148.).
- CLXII. csoportkiállítás, Ernst Múzeum, 1936 (kat. 81.).
- Rippl-Rónai József halálának tizedik évfordulójára rendezett emlékkiállítás, Ernst Múzeum, 1937 (kat. 83.).
- Bernáth Aurél újabb képeinek és Rippl-Rónai József (1861–1927) válogatott műveinek kiállítása, Gróf Almásy-Teleki Éva Művészeti Intézete, Budapest, 1942 (kat. 134.).
- A Művészház 1909–1914. Modern kiállítások Budapesten, Magyar Nemzeti Galéria, 2009 (kat. III. 15.).
- El Grecótól Rippl-Rónaiig. Nemes Marcell, a mecénás műgyűjtő, Szépművészeti Múzeum, 2011 (kat. 22.).
- Aranykorok romjain, Kieselbach Galéria, 2015.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Kalauz a Művészház nemzetközi impresszionista kiállításához. Szerk.: Rózsa Miklós, Művészház, Budapest, 1910, oldalszám nélkül.
- Magyar Művészet, 1927, színes képtábla.
- Modern magyar festészet 1892–1919. Szerk.: Kieselbach Tamás, Kieselbach Galéria, Budapest, 2003, 312.
- Rockenbauer Zoltán: Márffy, életmű-katalógus. Maklár Artworks, Budapest–Párizs, 2006, 26.
- A Művészház 1909–1914. Modern kiállítások Budapesten. Szerk.: Gömörny Judit – Veszprémi Nóra – Szücs György, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2009, 74.
- Artmagazin, 2010/3., 31.
- El Grecótól Rippl-Rónaiig. Nemes Marcell, a mecénás műgyűjtő. Szerk.: Németh István – Radványi Orsolya, Szépművészeti Múzeum, Budapest, 2011, 236.
- Molnos Péter: Aranykorok romjain. Kieselbach Galéria, Budapest, 2015, 75.
- Molnos Péter: Elvesztett örökség. Magyar műgyűjtők a 20. században. Kieselbach Galéria, Budapest, 2017, 247.
- Enigma, 90/2017, XI. képtábla.
- Artmagazin, 2018/6., 58.

Kikiáltási ár: 110 000 000 Ft / 271 605 EUR

Becsérték: 130 000 000 – 170 000 000 Ft

Estimated price: 320 988 – 419 753 EUR

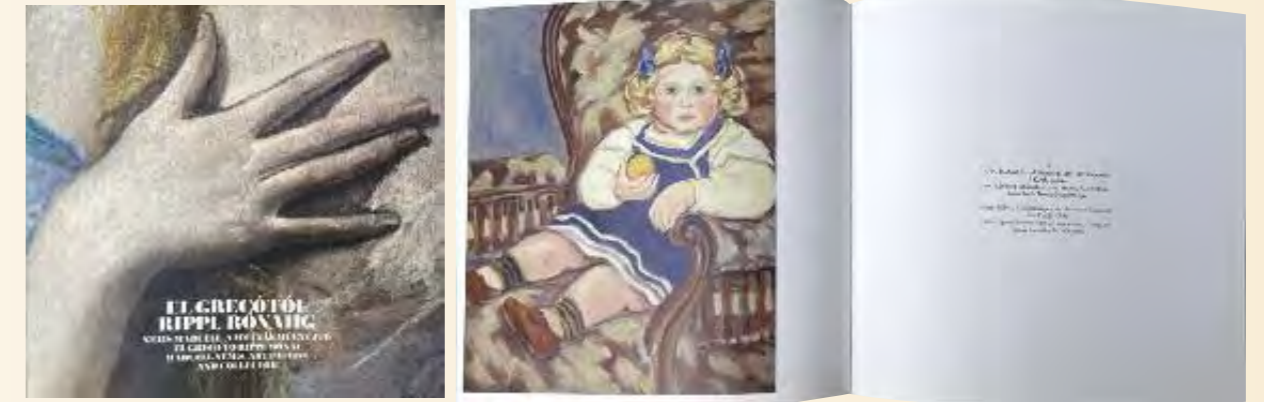

Pablo Picasso: Gyerek karosszékben, 1901, The Barnes Foundation, Philadelphia

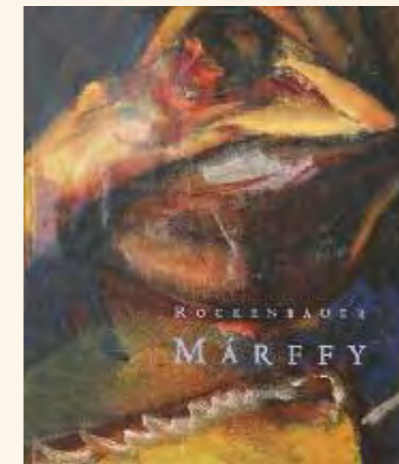

• Kalauz a Művészház nemzetközi impresszionista kiállításához.

Szerk.: Rózsa Miklós, Művészház, Budapest, 1910.

- Fülep Lajos: Rippl-Rónai József. A Ház, 1910/10., 228.
- Rippl Rónai József emlékezései. Nyugat, Budapest, 1911.
- Lázár Béla: Rippl-Rónai József. Ernst Múzeum, Budapest, 1923.
- Petrovics Elek: Rippl-Rónai. Athenaeum, Budapest, 1942.
- Genthon István: Rippl-Rónai József. Corvina, Budapest, 1977.
- Keszler Katalin: Rippl-Rónai József. Corvina, Budapest, 1982.
- Szabadi Judit: Így élt Rippl-Rónai József. Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest, 1990.

- Rippl-Rónai József gyűjteményes kiállítása. Szerk.: Bernáth Mária – Nagy Ildikó, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1998.
- Szabadi Judit: Rippl-Rónai. Corvina, Budapest, 2000.
- Modern magyar festészet 1892–1919. Szerk.: Kieselbach Tamás, Kieselbach Galéria, Budapest, 2003.

- Neuillyben. Rippl-Rónai József és James Pitcairn-Κνωshes. Szerk.: Jeremý Howard – Keszler Katalin, Ernst Múzeum, Budapest, 2004.

- Kunffy Lajos: Visszaemlékezéseim. Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága, Kaposvár, 2006.
- Rockenbauer Zoltán: Márffy, életmű-katalógus. Maklár Artworks, Budapest–Párizs, 2006.

- A Művészház 1909–1914. Modern kiállítások Budapesten. Szerk.: Gömör Judit – Veszprémi Nóra – Szücs György, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2009.

- El Grecótól Rippl-Rónaiig. Nemes Marcell, a mecénás műgyűjtő. Szerk.: Németh István – Radványi Orsolya, Szépművészeti Múzeum, Budapest, 2011.

- Molnos Péter: Aranykorok romjain. Kieselbach Galéria, Budapest, 2015.
- Molnos Péter: Elveszett örökség. Magyar műgyűjtők a 20. században. Kieselbach Galéria, Budapest, 2017.
- Kopócsy Anna: A Kunffy-gyerek. A művészi versengés példái. Enigma, 90/2017, 53–60.
- Martos Gábor: Lovagolt-e egy magyar festő gyermeke a Tigris hátán? Artmagazin, 2018/6., 54–59.

Hullámzó ívek, puhán fodrozott felületek, festői remeklés. A modern művészet Párizsból hazatért úttörője, Rippl-Rónai József bravúros kompozíción örökített meg egy szőke hajú kisgyermeket narancssal a kezében. A 20. század elején született mű az érett kaposvári korszak ikonikus remekműve, a művészettörténészek ihlető témája. A legnagyobb magyar műgyűjtő, Nemes Marcell kollekciójának ékeként Renoir-, Picasso- és Cézanne-képek társaként hirdette tulajdonosa kivételes esztétikai érzékét. A *Kunffy gyerek* az egyik legkiválóbb képviselője annak a kevés műnek az egykori Nemes-kollekcióból, amely Magyarországon maradt.

»Nagyon szerette ezt a képét, sok kiállításon szerepeltette 'A Kunffy-gyerek' címmel. Rónai sokáig nem vált meg ettől a képétől, de később Nemes Marcell gyűjteményébe került«

KUNFFY LAJOS

A virágos kárpitozású karosszékben ülő „Kunffy gyerek” rajzos kompozíciója tökéletesen kiegyensúlyozott szerkezeti vonalakat követ. Ebben a precízen kiszámított téri rendben látható az egzotikus gyümölcscsel játszó gyermek megéjt portréja. Az elomló tónusokkal, finoman vezetett ecsetjáttékkal előadott Kunffy fiú a gyermekportrék legnagyobb francia mesterét, Auguste Renoir-t idézi. Rippl-Rónai pontosan ismerte az impresszionista mester világát. 1911-es levelében így emlékezett vissza azoknak a művészeknek a sorára, akiket párizsi tartózkodásai idején úttörőknek tartott Nabis-társaival együtt: „1888 és 1898 között [...] még Renoir, Cézanne, Degas, Monet, Seurat, Signac, Pissarro, Gauguin, Van Gogh, de még Manet nevét is csak igen szűk művészkörökben szinte suttogva lehetett hallani...” A hazájába visszatérő Rippl-Rónai számára a *Kunffy gyerek* megfestésekor Renoir portréművészete vált az egyik iránymutatóvá, aki ugyanezekben az években hasonló gyermekarcképeket készített. Ugyanakkor egyértelműen érződik a kompozíción a Nabis csoportbeli művészbárátok még frissebb esztétikai irányultsága. Ahogy Maurice Denis vallotta, a festmény elsősorban síkban elrendezett színes felület. Rippl-Rónai is finoman kiegyensúlyozott, dekoratív, dallamos foltrendszerrel torzítja a kompozíciót azzal, ahogy eljátszik a reális arányokkal és ahogy szándékosan lecsippent a kilógó könyökből és cipőből. A *Kunffy gyerek* közeli rokonai a Nabis festőinek intim hangulatú, síkszerűen komponált, mégis elomló ecsetkezeléssel előadott jelenetei. Például a francia festőbarát, Pierre Bonnard hasonlóan szűk kivágású *Nagymama gyermekével* című kompozíciója (1894, Szépművészeti Múzeum) a háttér puha ornamensével és a széktámla áttört rácszatáival.

Franciás festőiség

A Párizsból hazatért Rippl-Rónai József a posztimpresszionizmus franciás formaképzését társította belülről fakadó kolorizmusával és a dúsan traktált olajfestékkel. A frappánsan szerkesztett kompozíció felületén váltogatta a kifejezési eszközöket, a lazúros ecset virtuóz kontúrjaira a puha felületek válaszolnak, a ruhaszegély, a csikos zokni vagy a fotelkarfa pálcatajainak ritmusára a kárpit mintázatának elomló, „elmosódó” festőisége felel. A kép modellje Rippl-Rónai közeli művészbárátja, a tehetős polgári családból származó szintén festőművész Kunffy Lajos gyermeke volt. A kép két évvel azt követően készült, hogy Rippl-Rónai végleg hazaköltözött Magyarországra, és szeretteivel körbevéve letelepedett szülővárosában, Kaposváron. (Egy esztendővel vagyunk azután, hogy a modern francia festészet Monet-től Sisley-ig egy nagyszabású kiállítás keretében bemutatkozott Pesten, Kunffy szervezőmunkájának köszönhetően, amiért megkapta később a becsületrendet.)

A Kunffy család: Lajos, Zoltán (Zitán) és Ella (archív fotó)

Pierre Bonnard: Nagymama gyermekével, 1894, Szépművészeti Múzeum

Bár a 20. század elején még név nélkül szerepelt a festmény a kiállításokon, mindig is ismert volt a festmény modellje, Kunffy Zoltán. Kunffy Lajos és a sokak szívét elbájoló, egyszerre gyönyörű, művelt és tehetős, ráadásul kiválóan zongorázó feleség, Tiller Ella gyermeke, a kis Zoltán (Zitán) 1902-ben született Párizsban. (Martos Gábor kutatásai szerint a kisfiú Franciaországban még a nagy Clemenceau, a „Tigris” hátán is lovagolt.) Kunffyték 1904-ben hazatértek, de nem a földbirtokos festő somogytúri birtokán telepedtek le, hanem szüleinek vargaligeti házában. Itt látogatta meg barátját Rippl-Rónai, és kedvet kapva a festéshez, megörökitette két éves kisfiát. Kunffy önéletírásában számolta be a történetről: „Oda Vargaligetre kijött hozzám Rónai Józsi kollégám is, és ő is dolgozott. Tetszett néki, ahogy a fiamat egy nagy fotelba ültettem, piros almával [ez Rippl-Rónainál narancsra változott] a kezében és ezt ő is megfestette. Nagyon szerette ezt a képét, sok kiállításon szerepeltette »A Kunffy-gyerek« címmel. Rónai sokáig nem vált meg ettől a képétől, de később Nemes Marcell gyűjteményébe [...] került.” Kunffy egy másik alkalommal is felidézte ennek a fontos képnek a születését: „Ez időben már én is megnősültem, és mikor nyáron Párizsból hazatértem Vargára [Vargaligetre], egy Sásd mellett fekvő kis faluba, ő is kijött hozzánk. Éppen egy szép menyecskét, zöld ruhában, piros kendővel fején állítottam be modellnek és életnagyságú térképét festettem róla. Józsi-nak is megtetszett és kisebb méretben szintén megfestette. Azután két éves kisfiamat festettük fotelban – piros almával, ezt viszont ő festette életnagyságban, igen sikerülten és »A Kunffy gyerek« címmel sokszor kiállítva, nagy sikert aratott vele.”

Pierre-Auguste Renoir: tengerészruhában, 1890, magántulajdonon

»A gyermek valóságos karaktere és a megfestett gyermeké az emlékezet és a művészi szándék transzformáló hatása miatt távol került egymástól.«

KOPÓCSY ANNA

Pierre-Auguste Renoir: Gabrielle és Jean, 1895–1896, Musée de l'Orangerie, Párizs

Kopócsy Anna elemezte külön tanulmányában a *Kunffy gyerek* tágabb művészettörténeti kontextusát. Rippl-Rónai a fiatalabb kolléga teljes családjáról készített portrékat, de Kunffy is megörökitette a nagy tiszteletben álló idősebb festőt. Barátságuk a párizsi évekre nyúlt vissza, de Magyarországra költözve még inkább elmélyült. „A *Kunffy-gyerek* képe – írta Kopócsy Rippl-Rónai portréjának festői ábrázolásmódjáról – egészen más szemléletű, térben és időben jóval inkább elvonatkoztatott ábrázolás. Rippl sokat idézett gondolata portréi kapcsán, miszerint hosszadalmas, »lélekbeli tanulmányozás« előzi meg a munkáit, a munkavégzés alatt pedig a modell mint emlékezetének »támogatója« fontos csak, esetünkben is mérvadó lehet. A gyermek valóságos karaktere és a megfestett gyermeké az emlékezet és a művészi szándék transzformáló hatása miatt távol került egymástól. [...] A fotel dekoratív kárpitjának ornamensei a gyermek szőke hajában találunk megfelelőt. A gyermek ruháját díszítő íves vonalak a bútor karfájára, hajló vonalaira, a zokni strátfjai a szék rácsaira rímelnek. A gyermek és a fotel szoros összetartozását mutatja, hogy a kis-gyermek szinte belesimul a jóval nagyobb, felnőttek számára készített fotelbe.”

»Rippl volt az egyetlen,
aki friss, eleven vért
hozott a magyar piktúrába,
s idehaza ő egyszemélyben
minden volt, ő volt
a magyar piktúrának
Cézanne-ja, Gauguinje«

FÜLEP LAJKOS

Otthoni kiszínesedés

Az első nagy modern magyar festészeti úttörő, Rippl-Rónai nem üstökösként robbant be a művészeti közéletbe. Hosszú pályakezdése Munkácsy modelljét követte, de ezen az úton a legmodernebb századfordulós francia művészkörök világáig jutott el, majd kiforrott stílusa magába olvasztotta a formálódó izmusok több tanulságát is. Kaposvári polgári családban nőtt fel, ahonnan rendíthetetlen festőművészeti vágyának – és pártfogóinak – köszönhetően juthatott el 1884-ben a müncheni akadémiaira. Bár elsajátította a müncheni szalonzsánerek modorát, kikristályosodott benne a vágy, hogy a „művészet Mekkájába”, Párizsba menjen. 1887-ben ösztöndíjjal került a francia fővárosba, ahol szerény pályakezdőként felkereste a sikerei csúcsán álló, ünnepezt festőfejedelmet, Munkácsy Mihályt. Három évig készített műhelyében másolatokat, de közben, illetve a szakítás után megismerte a modern művészi áramlatokat. Az 1890-es évek első felében kibomló festészetét hosszanti, elnyújtott formájú, visszafogott színvilágú, egész alakos képmások és delikát ízlésű pasztellportrék határozták meg. A később „fekete korszaknak” (1889–99) nevezett periódusban Rippl-Rónai sajátos érzelmi-esztétikai szűrőjén engedte át az amerikai Whistler festészetét, a preraffaeliták angol hagyományát, a szimbolizmust, a posztimpresszionizmust és a Nabis művészetét. 1893-ban csatlakozott a Nabis csoporthoz, a Gauguin és Puvis de Chavannes útját járó misztikus, századvégi modern francia festőtársasághoz, valódi baráti-művészi viszonyt alakítva ki a posztimpresszionizmus meghatározó csoportosulásával. A sikeres párizsi kiállítások után kibontakozó alkotói válság vezette el barátja, Aristide Maillol falujába, a Pireneusokban fekvő Banyuls-sur-Merbe 1899-ben. A rövid banyulsi tartózkodás alatt készített tájképein palettája kiszínesedett, véget ért a „fekete korszak”, és kezdetét vette Rippl-Rónai több évtizedes kolorista világának kibontakozása.

Rippl-Rónai a hazai megbízások és az otthonteremtési vágy nyomására 1900-ban debütált kiállítással Budapesten, a Royal Szállóban. 1902-ben letelepedett szülővárosában, Kaposváron, ahol előbb egy Fő utcai parasztházban, majd egy régi udvarházban, a Róma villában alakította ki sajátos, színgazdag és kifinomult ízlésének megfelelő, paradicsomi otthonát, amely élénk társasági életének és képeinek is gyakori színterévé vált. A környező, otthonosan berendezett hétköznapi világot lényegítette át festészeti témává. Ahogy monográfusa, a Szépművészeti Múzeum későbbi igazgatója, Petrovics Elek fogalmazta meg a változást: „Most, amikor élete nyugodtabb révbe ért és emberi sorsa derülni kezdett, ezzel mintegy lépést tartva művészete is mindjobban felderült. A köd felszállt: képei felfrissültek, megszínesedtek, különösen 1904-től kezdve [...] Ez idő tájt (1903–1906) Rippl-Rónai ezekben a képekben szedte legjobban össze erejét. Itt látszik legjobban, mennyire felderült és kiszélesedett, mennyivel érzékibb és vidámabb lett színeinek skálája.” Fülep Lajos *A Ház* hasábjain megjelent korabeli szövegéből kiviláglik a festő kulcsfontosságú pozíciója: „Rippl volt az egyetlen, aki friss, eleven vért hozott a magyar piktúrába, s idehaza ő egyszemélyben minden volt, ő volt a magyar piktúrának Cézanne-ja, Gauguinje, még az is, amit jobb értelemben vett impresszionizmusnak lehet nevezni, még Vuillard, Bonnard stb. is. [...] Bizony mondom, nincs senki az egész országban, aki annyit tett volna a művészetért, mint ő, még a többi valamennyi együttvéve sem.”

»A köd felszállt:
képei felfrissültek,
megszínesedtek,
különösen
1904-től kezdve«

PETROVICS ELEK

Rippl-Rónai
a Róma villában, 1912
(Balogh Rudolf
felvétele)

»Nálunk még mindig igen ritka az igazi mecénás és műbarát, az, akinek nemcsak pénze, de tudása, ízlése s a kellő nemzetközi összeköttetése is megvan hozzá, hogy muzeális galériát szerezhessen. Ilyen színvonalú gyűjtemény megszerzéséhez, mint a Nemes Marcellé, melynek most hihetőleg csudájára fognak járni a hozzáértők a Művész-házba, mindez elengedhetetlen kellék, de még ezeken felül is kell fáradhatatlan, áldozatkész buzgóság, sőt szerencse is.«

MŰVÉSZHÁZ KATALÓGUS, 1910

A legnagyobb műgyűjtőnél

A festmény – *Szőke gyermek* címmel – szerepelt Rippl-Rónai nagy sikerű pesti kiállításán a Könyves Kálmán kiadónál 1906-ban. Két évvel később az első modern pesti művészeti intézmény, a rövid életű, de annál befolyásosabb Művész-ház tárlatán láthatta a közönség. Ugyanitt szerepelt rövid időn belül másodszor, 1910-ben is, olyan francia sztárfestők társaságában, mint Gauguin, Picasso, Cézanne vagy Van Gogh. A katalógusban Rippl-Rónai festményét *Gyermek-arckép* címmel már Nemes Marcell tulajdonaként tüntették fel, akárcsak egy Cézanne-csendéletet, Renoir egy aktját, Manet Clemenceau-portróját vagy Picasso kubista gitárosát. A nagyszabású katalógus így dicsérte Nermest, a legnagyobb modern magyar mecénást: „Nálunk még mindig igen ritka az igazi mecénás és műbarát, az, akinek nemcsak pénze, de tudása, ízlése s a kellő nemzetközi összeköttetése is megvan hozzá, hogy muzeális galériát szerezhessen. Ilyen színvonalú gyűjtemény megszerzéséhez, mint a Nemes Marcellé, melynek most hihetőleg csudájára fognak járni a hozzáértők a Művész-házba, mindez elengedhetetlen kellék, de még ezeken felül is kell fáradhatatlan, áldozatkész buzgóság, sőt szerencse is. Az olyan műkincsek ugyanis, melyek a világ múpiacán »lajstromozva« vannak (ami annyit jelent, hogy közhitelesen meg

»A katalógusban Rippl-Rónai festményét Gyermek-arckép címmel már Nemes Marcell tulajdonaként tüntették fel, akárcsak egy Cézanne-csendéletet, Renoir egy aktját, Manet Clemenceau-portróját vagy Picasso kubista gitárosát.«

Kalauz a Művészház nemzetközi impresszionista kiállításához.
Művészház, Budapest, 1910.

van állapítva valódiságuk, s mint ilyenek, a nagy műtörténeti munkákba fel vannak véve és nyilvántartva), sohasem kerülnek nyilvános eladásra; az ilyenek felkutatásához nagy műtörténeti tudás kell s bizonyos európai hírnév, hogy a felszabadult műkincsről a tudósítás közvetlenül felkeresse azt, akiben a connoisseursök a jövődől tulajdonost sejtik. [...] Modern képtára is a legválogatottabb műalkotásokból áll, ami művészkörökben annyira köztudomású, hogy élő művészeinknek majdnem olyan becsvégya bekerülni a Nemes-féle gyűjteménybe, akár a Múzeumba.” Ebben a katalógusban – amely fénykorában mutatta a kivételes Nemes-gyűjteményt – szerepelt együtt a francia sztárokkal a *Kunffy gyerekek*. (Nemcsak tételesen felsorolva, hanem reprodukcióként is közölve, egyszersmind a festmény első archív képes dokumentumaként.)

27. Courbet: **Női arckép.** — Nemes Marcel kir. tan. ur tulajdona.
28. Manet: **Tanulmány egy női arcképhez.** — Dr. Köhner Adolf ur tulajdona.
29. Cézanne: **Olasz fiú.** — Nemes Marcel kir. tan. ur tulajdona.
30. Daumier: **Éneklő pár.** — Dr. Köhner Adolf ur tulajdona.
31. Rippl-Rónai: **Gyermek-arckép.** — Nemes Marcel kir. tan. ur tulajdona.
32. E. Manet: **Clemenceau.** — Nemes Marcel kir. tan. ur tulajdona.
33. Toulouse-Lautrec: **Tanulmány egy női arcképhez.** (Olajfestmény.) — Dr. Köhner Adolf ur tulajdona.

Mesterművek Nemes Marcell gyűjteményében

Rippl-Rónai József: Nemes Marcell arcképe, 1912, Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága – Rippl-Rónai Múzeum, Kaposvár (egykor Nemes Marcell gyűjteményében)

A *Kunffy gyerek* Nemes tulajdonaként szerepelt több kiállításon is. Az 1928-as Rippl-Rónai-emlékkiállítás katalógusa jelzi, hogy a tévedhetetlen minőség-érzékű gyűjtő még akkor is magánál tartotta. Halála után a kép Lányi Zsigmond sajtómágnás tulajdonába került, majd 1945 után az idős Márffy Ödöné lett. Nem véletlenül került a Nyolcak egykori forradalmi művészehez a festmény. Kopócsy Anna kutatásaiból tudjuk, hogy a pályakezdő Márffy Rippl-Rónai támogatása, eljött az 1907-es első kiállítására is: „Ez alkalommal Rippl vevőket hozott hozzá a baráti köréből, többek között Nemes Marcellt, amiből következik, hogy Nemesnek már ekkor voltak Rippl-képei. Ezután szoros kapcsolat alakult ki Márffy és Rippl között, az idősebb barát nemcsak Kaposvárra hívta meg, de Kelenhegyi úti műtermének a kulcsait is átadta neki, mivel Márffy ekkor épp műterem híján volt.” A nagyszerű gyermekportré Márffy is megihlette, aki festett hasonló kompozíciót (*Márffy Valika portréja*, 1907, magántulajdon); a *Kunffy gyereket* „láthatta a Kelenhegyi úti műteremben, ahol ő maga is dolgozott, vagy akár Nemes Marcell gyűjteményében”. 1945 után saját ifjúkorát idézte meg ennek a különleges festménynek a megszerzése révén. A kivételes történeti értékkel rendelkező, sokat reprodukált, múzeumi rangú remekmű az elmúlt évtizedben számos kiállításon képviselte Nemes Marcell egykori kollekciójának nagyságát a Magyar Nemzeti Galériától a Szépművészeti Múzeumig.

Nemes minden kétséget kizáróan a 20. századi magyar műgyűjtés legnagyobb kaliberű figurája volt, aki nemzetközi szinten is befolyásos marchand amateur-ként kereskedett Európa-szerte minőségű műtárgyakkal El Grecótól Picassóig. Ahogy a kubizmus legnagyobb galériása, Daniel-Henry Kahnweiler mondta róla: „a képekhez csodálatos érzéke volt”, és „úgy vásárolta a bajor kastélyokat, a velencei palotákat és a párizsi lakásokat, mint más a kalapot vagy az esernyőt”. Az 1910-es években több Van Gogh-, Cézanne- és Renoir-kép volt Nemes birtokában, ezek között szerepeltek a modern magyar festészet gyöngyszemei is. Különösen közeli barátság fűzte Rippl-Rónaihoz, aki egy élénk piros háttérű „kukoricás” portrét (*Nemes Marcell portréja*, 1912) is készített róla. A festő 1911-es kiállításán szereplő képek közül negyven képezte az ő tulajdonát. (Természetesen itt is bemutatották a *Kunffy gyereket*.) Történeti kutatások szerint Rippl-Rónai indította el Nemes a modern művészet irányába. Ahogy Molnos Péter írta a mecénás munkásságát bemutató, a Szépművészeti Múzeumban rendezett 2011-es kiállítás katalógusában: „A Párizsból Kaposvárra költöző mester megismerése sorsdöntőnek bizonyult az ízlésformáló tanácsokra szoruló kereskedő-gyűjtő és a modern francia festészet szellemét Magyarországra »importáló« művész életében.” A *Kunffy gyerek* Nemes Marcell tulajdonaként olyan modern sztárképekkel tartozott egy csapatba, amelyeket később szétszórta a történelem. A gazdasági válság, a kényszerű aukciók és a zsidótörvények miatt ez a páratlan kollekció szétforgácsolódott, modern ikonjai ma a világ legnagyobb múzeumainak falain függnék.

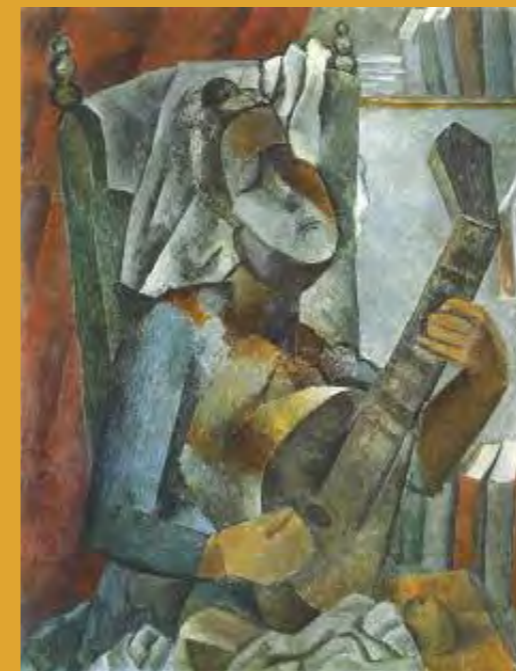
»a képekhez csodálatos érzéke volt, úgy vásárolta a bajor kastélyokat, a velencei palotákat és a párizsi lakásokat, mint más a kalapot vagy az esernyőt.«

DANIEL-HENRY KAHNWEILER

»A *Kunffy gyerek* Nemes Marcell tulajdonaként olyan modern sztárképekkel tartozott egy csapatba, amelyeket később szétszórta a történelem. A gazdasági válság, a kényszerű aukciók és a zsidótörvények miatt ez a páratlan kollekció szétforgácsolódott, modern ikonjai ma a világ legnagyobb múzeumainak falain függnék.«

Vincent van Gogh: Csendélet (rajztábla, pipa, hagymák és pecsétviasz), 1889, Kröller-Müller Museum, Otterlo (egykor Nemes Marcell gyűjteményében)

Pablo Picasso: Nő mandolinnal, 1909, Ermitázs, Szentpétervár (egykor Nemes Marcell gyűjteményében)

Paul Cézanne: Vörös mellényes fiú, 1888–1889, Sammlung E. G. Bührle, Zürich (egykor Nemes Marcell gyűjteményében)

141 | Kaposy K. Ödön
(Budafok, 1914 – 1996, Budapest)

Nyári kertvendéglő a Balatonnál, 1992
Summer in the Restaurant Garden
(Lake Balaton), 1992

74 x 114 cm
Olaj, tempera, fa | Oil, tempera on board
Jelezve jobbra lent: Kaposy '92 |
Signed lower right: Kaposy '92

Kikiáltási ár: 480 000 Ft / 1 185 ELR
Becsérték: 700 000 – 1 200 000 Ft
Estimated price: 1 728 – 2 963 ELR

142 | Kovács Gábor
(Nagyszalonta, 1905 – 1983, Pom)

Budapest este, 1942
Evening Budapest, 1942

133 x 80 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Gyimesi K.G. 942 |
Signed lower left: Gyimesi K.G. 942

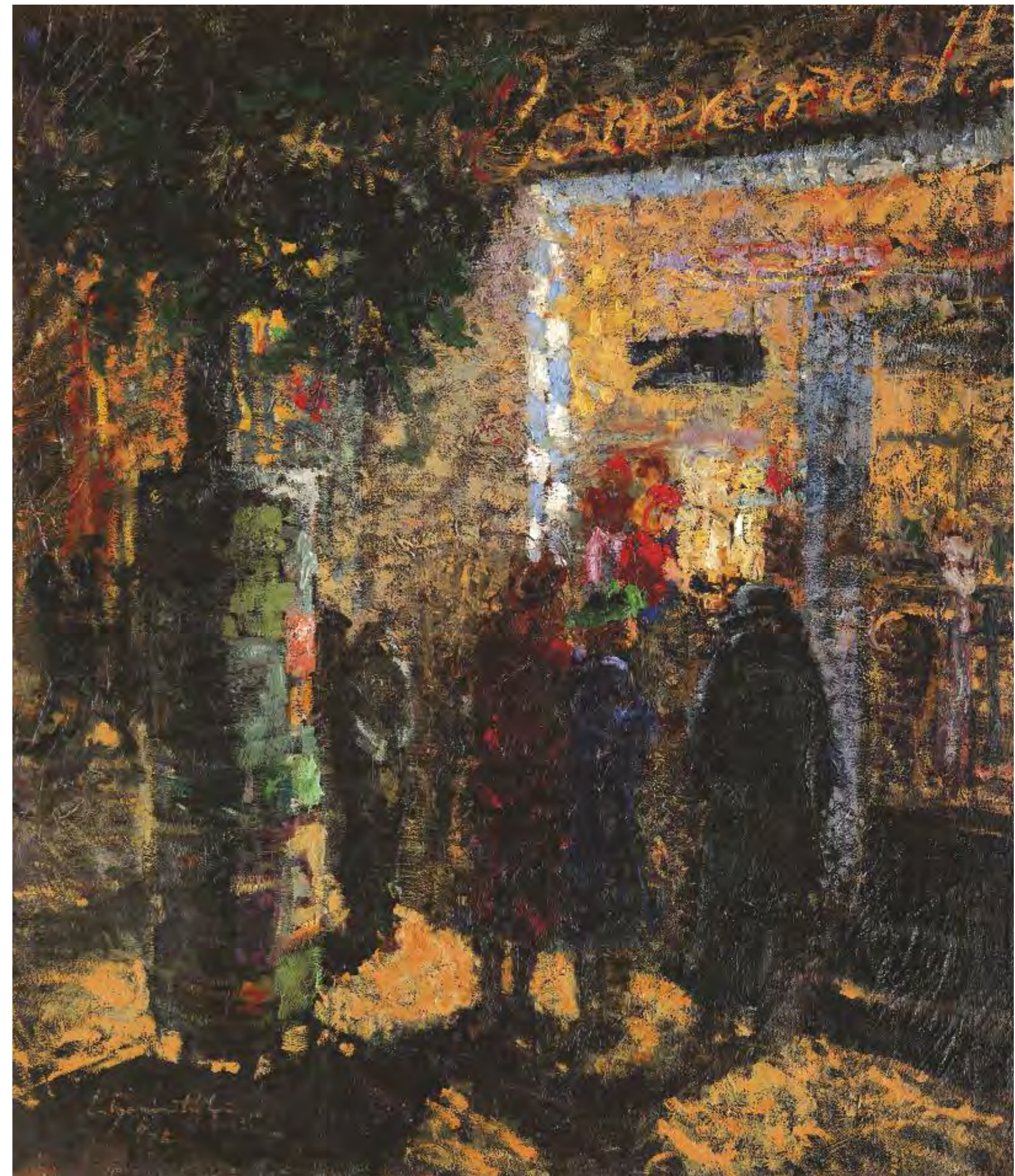
PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor Dr. Fehér Vilmos budapesti
ügyvéd gyűjteményében

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· OMKT Tavasz Kiállítás, 1943. 18 oldal, 410 sz. kép

Kikiáltási ár: 850 000 Ft / 2 099 ELR
Becsérték: 1 000 000 – 1 500 000 Ft
Estimated price: 2 469 – 3 704 ELR

143 | Honti Pariss Elza
(1887 – ?)

Tavaszi kertek (Március)
Spring Gardens (March)

50 × 60 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: H. Pariss Elza |

Signed lower right: H. Pariss Elza

Kikiáltási ár: 1 800 000 Ft / 4 444 EUR

Becsérték: 2 400 000 – 3 800 000 Ft

Estimated price: 5 926 – 9 383 EUR

144 | Schönberger Armand
(Galgóc, 1885 – 1974, Budapest)

Budapesti utcaszélesítés, 1930 körül
Street in Budapest, c. 1930

53,5 × 63 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Schönberger A. |

Signed lower right: Schönberger A.

Kikiáltási ár: 3 000 000 Ft / 7 407 EUR

Becsérték: 4 000 000 – 6 000 000 Ft

Estimated price: 9 877 – 14 815 EUR

Salvador Dalí: Megálló alakokkal, 1924,
magántulajdon

145 | Barzó Endre

(Nyíregyháza, 1898 – 1953, Nagykálló)

Város (Emlékezés Budára), 1930

City (Memory of Buda), 1930

100,5 × 70 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Barzó E. 1930 | Signed lower right: Barzó E. 1930

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Korábban Alexander Bródy gyűjteményében.

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· CXXI. Csoportkiállítás, Ernst Múzeum, 1931 (kat. 119.)

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Modern magyar festészet 1919-1964. Szerk.: Kieselbach Tamás, Budapest, 2004, 425. kép

IRODALOM | LITERATURE

· CXXI. Csoportkiállítás, melyen Barzó Endre, Biai Föglein István, Dénes Rudolf, Jobbágyi Gaiger Miklós, Orbán Dezső festőművészek és Gárdos Miklós szobrászművész művei kerülnek kiállításra. Ernst Múzeum, Budapest, 1931.

· Y. E. [Ybl Ervin]: Két kiállítás. Budapesti Hírlap, 1931. október 31.

· Barzó Endre emlékkiállítás. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1969 (katalógusleporolló F. Mihály Ida szövegével).

· Pernecky Géza: Apokrif reformkor. Élet és Irodalom, 1969/35., 9.

· h. gy.: Barzó Endre emlékkiállítás a Nemzeti Galériában. Magyar Nemzet, 1969. augusztus 13.

· Tóth Ervin: Barzó Endre emlékkiállításáról (1898–1953). Hajdú-Bihari Napló, 1973. március 27.

Kikiáltási ár: 16 000 000 Ft / 39 506 ELJR

Becsérték: 22 000 000 – 28 000 000 Ft

Estimated price: 54 321 – 69 136 ELJR

»Barzó az úgynevezett római iskolások félig 'modern', félig klasszicizáló stílusát követte.«

PERNECKY GÉZA

Barzó Endre: Nagyvárosi műteremben (Ketten), 1931, magántulajdon

Schönberger Armand: Nagyvárosi fények, 1920-as évek, magántulajdon

„Barzó az úgynevezett római iskolások félig »modern«, félig klaszcizáló stílusát követte. A városi élet táncos figurái, a reklám, a fény, a színek megszemélyesítői jelennek meg képein, simára vágott frizurával, stilizált körvonalú mozdulatokkal” – írta az 1960-as évek legjobb szemű kritikusja, Pernecky Géza Barzó Endre emlékkiállításáról. Ezt az álomszerű látomásos kifejezőmódot látjuk viszont a most vizsgált art deco kompozíción is. Egymásra halmozódnak a házak a hegyoldalon. Régi egyszintes és sokemeletes modern bérházak. A holdsarló fénye ezüstös fáttyal vonja be a városi jelenetet. A kémények füstölnek, az ablakokból lámpafény szűrődik ki, az előtérben egy könnyed vonásokkal felskiccelt kocsi szalad el a fogadó előtt. A jobb oldalon álló magas fehér emlékmű alapján beazonosítható, hogy Barzó a nem sokkal később elbontott régi Tabánt jelenítette meg. Krúdy nyomán vonva be a nosztalgia ezüstös fáttyalával az egykor volt vigalmi negyedet. A félig transzparens, egymásba hatoló formákkal modellált épületkubusok modern ízt adnak a méltatlanul kevés ismert barzói életmű műzeumi rangú alkotásának.

Barzó álmodozó alapkarakterét már Lázár Béla is felismerte 1931-ben az Ernst Múzeumban rendezett kiállítás katalógusában. Minden bizonnyal az itt szereplő *Emlékezés Budára* című képpel azonosíthatjuk a most vizsgált festményt. Lázár a katalógus bevezetőjében éles szemmel emelte ki a művész alapkarakterének jellemzőit: „Barzó Endrét nem egyszer láttuk kiállításokon, mindenkor feltűnt sajátos természetlátásával. Most egyszerre nagyobb gyűjteménnyel jelentkezik, s mindenkit meglep majd fantáziája dús és eredeti szárnyalásával, kifejező módjának eredetiségével és látománnyal gazdag változataival. A világot fantasztikus elképzelésekké írja át. Az ég, a föld, a víz, minden átalakul a lelkében [...] mindenre gyöngyház tónusának finom fáttyal borítja, mely alatt fény cikázik, égne a színek, fantasztikummal lesz a felhős alakjai megnyúlnak, majd összezsugorodnak, most vonal-, majd színhatásokká alakulva át; egy, a formákat mesévé átalakító fantáziával megáldott művészt ösmerünk meg.”

John Ruskin:
Amboise,
magántulajdon

Barzó pályakezdését F. Mihály Ida foglalta össze a művész 1969-es, a Magyar Nemzeti Galériában rendezett emlékkiállítás katalógusában: „Természetalumánnyai a posztnagybányai stílus jegyében fogantak. Szemléletmódja a művészi készségeen kívül áhítatos, elmélyült természetérzéklet árult el. Miskolc környékén festett képei poézissal megfogott különös tájaknak hatnak a misztikus ellenfényben. Előszeretettel festette a tompa fényszítalást, a napkelte, napszállta, eső utáni pára, kora ősz fényhatásait. Figurális képei is komoly készsületségről tanúskodnak. Aktkompozíciói könnyedek, légiesek, szimbolikus mellékmotívumokkal hangszereltek.” Ahogy Tóth Ervin írta, a szerény művészt egymás után érték az elismerések ebben a korszakában: „Amíg élt, csak az igazán nagyok értékelték: Aba Novák Vilmos római műtermét ajánlotta fel neki, 1931-ben Barcsayval, Bernáth, Derkovits, Kmetty és Márfy művészekkel, a KLT nagyságaival állít ki, 1940-ben az LIME művészeivel [...] A hajdani főiskolai tanárségéd, a KÉVE nagydíjának, a »Nemes Marcell« utazási díjnak tulajdonosa, aki – a »Falu vasárnapja« című képével – a barcelonai világkiállításán – alig 30 évesen – aranyérmert nyert.” Visszatekintve már tudjuk, hogy Barzó a félbeszakadt, tragikus pályáivú 20. századi magyar festők népes táborába tartozik. Mikor 1953-ban elhunyt szülővárosában, Nyíregyházán, már több mint tíz éve nem alkotott. Utolsó önálló kiállítás 1944-ben nyílt az Ernst Múzeum épületében, éppen március 19-én. Amikor a látogatók és a művésztársak épp a megnyitóbeszédet várták, jött egy rendőr a szörnyű hírral: a németek megszállták az országot, csoportosulni tilos. A sokkhatás után az érzékeny lelkű Barzó többé nem nyúlt ecsethez, hazaköltözött Nyíregyházára, ahol hosszú lelki és testi gyötördés után halt meg. A torzóban maradt életműből egy-két múzeum őriz olyan villanásokat, amelyek alapján tudható, festőjük előkelő helyet érdemelne a magyar művészet történetében. A hűvösen modellált, grafikus komponált, nagyvárosi hangulatokat megjelenítő festészetét csak az 1980-as évek után fedezte fel magának a kutatás és a műtárgypiac. Barzó olyan munkái, mint a most vizsgált műzeumi kvalitású, nagy méretű főmű, vitathatatlanul a magyar art deco legjobb képei közé tartoznak.

Kereszt tér a régi Tabánban, 1928 (fotó: Fortepan / Saly Noémi)

»Amíg élt, csak az igazán nagyok értékelték«

DR. TÓTH ERVIN

146 | Szobotka Imre
(Zalaegerszeg, 1890 – 1961, Budapest)

Kubista tájkép, 1910-es évek közepe
Cubist Landscape, middle of 1910

13 × 18 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
J.n. | Unsigned

Kikiáltási ár: 3 800 000 Ft / 9 383 EUR
Becsérték: 4 400 000 – 6 000 000 Ft
Estimated price: 10 864 – 14 815 EUR

»Szobotka Imre az egyetlen magyar festő, aki fejlődése során egész az absztrakt, programszerű kubizmusig is eljutott, hogy abból kiindulva kísérelje meg új út keresését.«

HEVESY IVÁN

Szobotka Imre: Illusztráció Paul Claudel Angyali üdvözlés című művéhez, 1915–1917, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

147 | Paizs-Göbel Jenő
(Budapest, 1896 – 1944, Budapest)

Festő a szentendrei kertben, 1943
Painter in the Garden of Szentendre, 1943

76 × 66,5 cm

Olaj, fa | Oil on board

Jelezve jobbra lent: Paizs Göebel 943 |

Signed lower right: Paizs Göebel 943

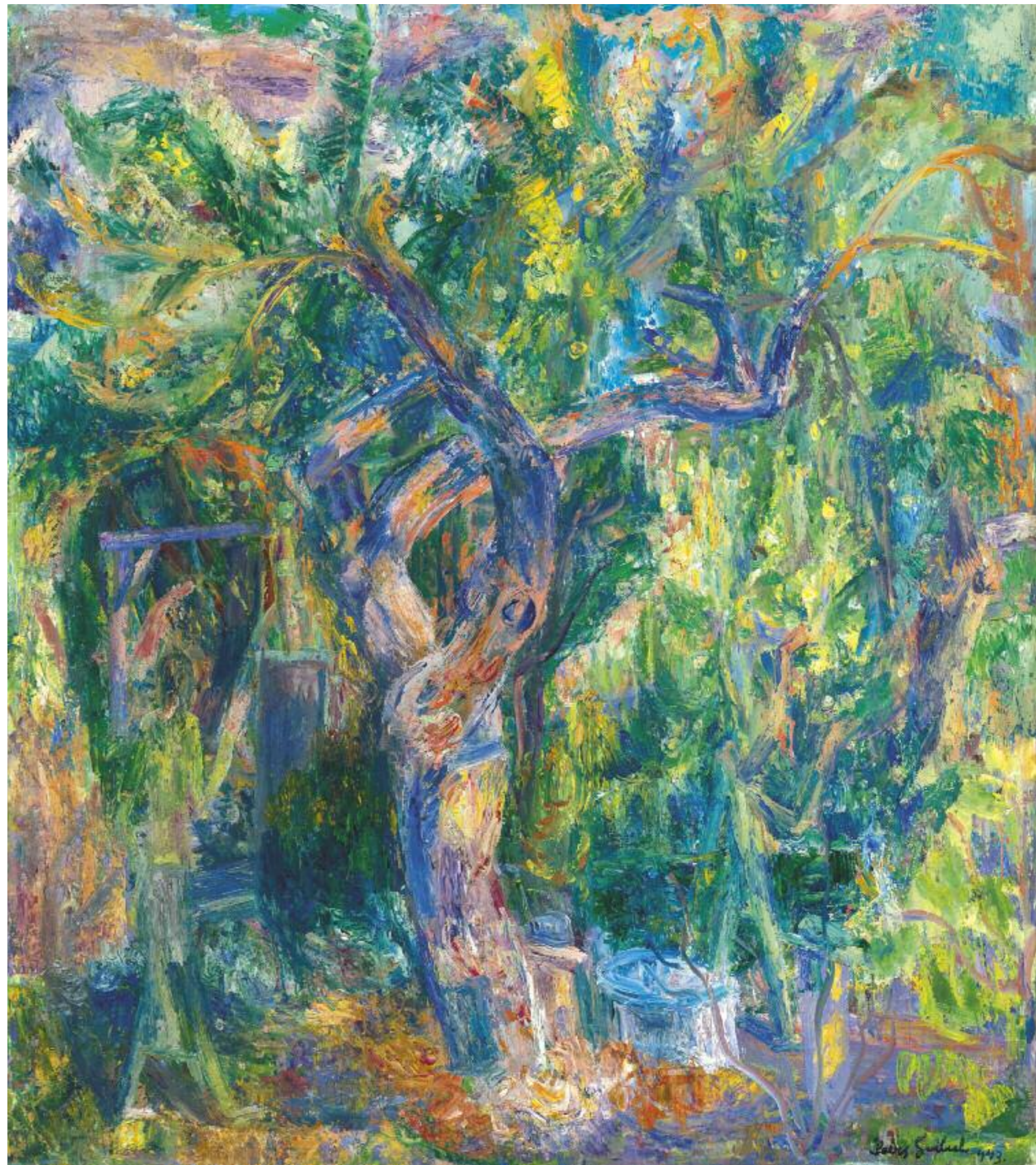
Kikiáltási ár: 2 000 000 Ft / 4 938 EUR

Becsérték: 2 400 000 – 3 200 000 Ft

Estimated price: 5 926 – 7 901 EUR

Paizs-Göbel Jenő: Patakpart, 1934 körül, Ferenczy Múzeum, Szentendre

148 | Mednyánszky László
(Becskó, 1852 – 1919, Bécs)

Táj drámai fényviszonyok között (Fény felé
vonuló trén), 1914-1918 között
Landscape in Dramatic Lights,
between 1914-1918

42,5 × 52,5 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Mednyánszky |

Signed lower right: Mednyánszky

Kikiáltási ár: 3 600 000 Ft / 8 889 EUR

Becsérték: 4 800 000 – 6 000 000 Ft

Estimated price: 11 852 – 14 815 EUR

Mednyánszky László a fronton vázlatot készít, 1915 körül

Francisco Goya: Rablás, 1794 körül,
Szépművészeti Múzeum, Budapest

149 | Tornyai János
(Hódmezővásárhely, 1869 – 1936, Budapest)

Nyári napnyugta az Alföldön, 1905 körül
Sunset in Summer on the Great Plane, c. 1905

111 × 150 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Tornyai János |

Signed lower right: Tornyai János

Kikiáltási ár: 2 400 000 Ft / 5 926 EUR

Becsérték: 3 200 000 – 4 400 000 Ft

Estimated price: 7 901 – 10 864 EUR

„Tornyai művészetét nehéz a modern festészet uralkodó stílus-kategóriáiba elhelyezni. Bár oldottan, csapkodó ecsetjával festett, és tájképein mesterien tolmácsolta a Dél-Alföld jellegzetes szín- és fényeffektusait, mégsem sorolható a plein air vagy az impresszionizmus képviselői közé. Anyagelvűbb, súlyosabb veretű annál, minthogy a matériát feloldaná valószínű káprázatában. Foltokra, fénynyalábokra szabdalta felületei az expresszionizmusra utalnak, de valójában expresszionistáknak sem mondhatók. A vonal másodlagos szerepet játszik művészetében, de képein mégsem a kolorit uralkodik, tájai monokróm színvilágúak, stílusán valamiként mindig érződik, hogy Munkácsy művészete hatott rá. Ugyanakkor elementáris indulatai túllendítették a szentelen leírás, a látvány objektív rögzítésén, sűrűvé, sommássá tömörítették művészetét, festészetét, mint a szaggatott indulatkitörés, drámai felhangot kapott. [...]

Színeinek olajos pászmái között feloldódik a téma, a kép tárgya. A felhasznált motívumok is csak jelzik, hogy a kiindulás a pusztá, a Tisza-part, Mártély falu háza, fa, kerítés vagy emberalak. Egyre többször komponálja bele érzelmi telítettségű színharmoniaiába a vászon vagy a kartonpapír eredeti textúráját. A festék felrakásának módja adja meg a színek simulását vagy feszülését, a színek által sugallt hangulatot.”

EGRI MÁRIA

Tornyai János: Gémeskút (Déliab), 1910 körül
(Tornyai János Múzeum, Hódmezővásárhely)

150 | Perlmutter Izsák
(Pest, 1866 – 1932, Budapest)

Lányok a nyári mezőn
Girls on the Summer Field

14 × 20 cm
Olaj, fa | Oil on board
Jelezve jobbra lent: Perlmutter |
Signed lower right: Perlmutter

Kikiáltási ár: 180 000 Ft / 444 ELJR
Becsérték: 340 000 – 480 000 Ft
Estimated price: 840 – 1 185 ELJR

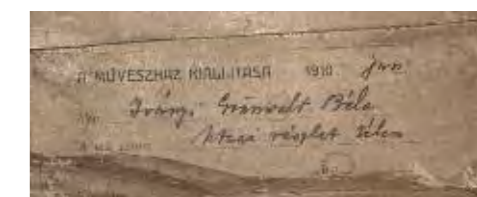

151 | Iványi Grünwald Béla
(Somogyson, 1867 – 1940, Budapest)

Nagybányai részlet havas háztetővel,
1910 körül
Nagybánya Scene with Snow Covered
Rooftops, c. 1910

50 × 60 cm
Pasztell, papír | Pastel on paper
Hátoldalon: Az 1910-es Művészház kiállítási raglapja és
52-es BÁV aukciós címkéje | On the reverse: exhibition
label of Művészház (1910) and auction label of BÁV

Kikiáltási ár: 700 000 Ft / 1 728 ELJR
Becsérték: 1 000 000 – 2 000 000 Ft
Estimated price: 2 469 – 4 938 ELJR

Az 1910-es Művészház kiállítási
raglapja a hátoldalon

152 | Pór Bertalan

(Bátaszék, 1880–1964, Budapest)

Erdei tisztás, 1910

Clearing, 1910

98,5 × 77 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Pór 1910 | Signed lower right: Pór 1910

IRODALOM | LITERATURE

· Oelmacher Anna: Pór Bertalan. Corvina, Budapest, 1980.

· Magyar Vadak Párizstól Nagybányáig 1904–1914.

Szerk.: Passuth Krisztina – Szücs György, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2006.

· Tokai Gábor: Pór Bertalan. a Nyolcak és a monumentális festészet. Enigma, 2011 (69), 94–107.

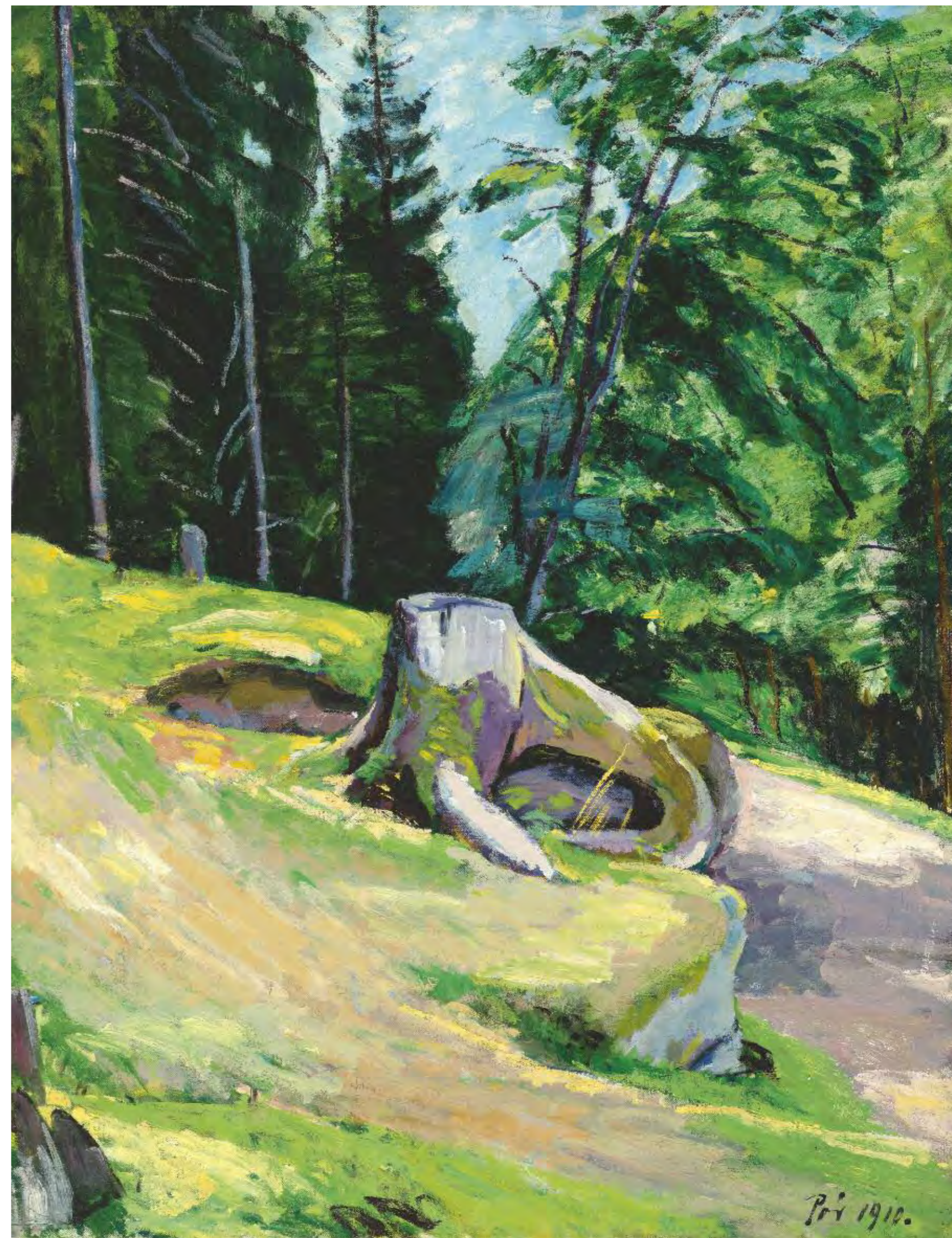
Kikiáltási ár: 22 000 000 Ft / 54 321 EUR

Becsérték: 26 000 000 – 36 000 000 Ft

Estimated price: 64 198 – 88 889 EUR

Pór Bertalan: Vágyódás tiszta szerelemre, 1910, magántulajdon

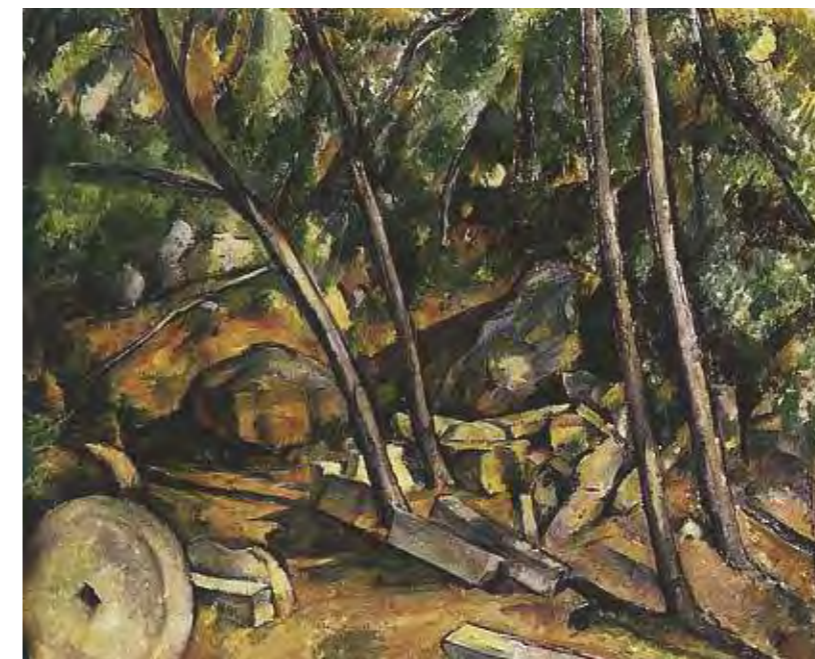
Paul Cézanne:
Fenyék és kövek, 1897,
Museum of Modern Art,
New York

»szerkezeti felépítése,
a tájrészlet kivágata, de főként
a kék-zöld foltok oldott festőisége
Cézanne tájkompozícióira
és a fauve mesterek
ecsetkezelésére egyaránt utal«

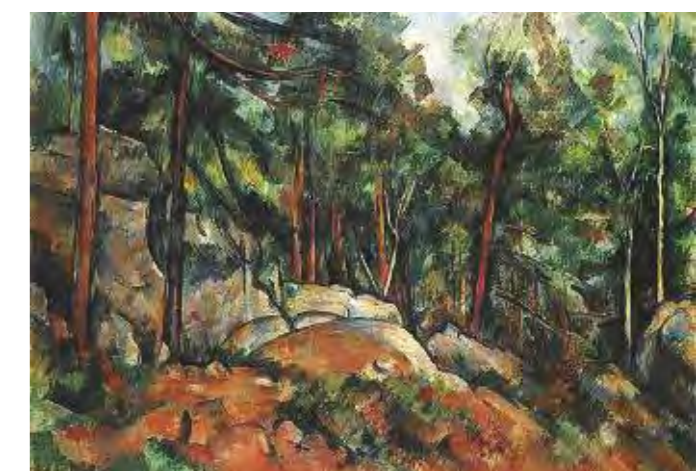
PASSLITH KRISZTINA

Pór Bertalan: Fények a folyóparton, 1909,
magántulajdon

Paul Cézanne: Erdő malomkövel, 1898-1900,
Museum Folkwang, Essen

Paul Cézanne: Sziklás hegyi út, 1870-71, Städel Museum,
Frankfurt

Mintha Cézanne egyik erdejében járnánk: a vékony törzsű magas szálfák két irányba fésülve sorakoznak. Gyors, izgatott, széles ecsetvonásokkal felvitt lombzatuk és a kivillanó világoskék ég-bolt mind az aix-i mester áttetsző, tónusos foltokból felépített táji háttereit idézi. Az előtérben viszont – az irtás szélén – szinte önálló lényként jelenik meg a plasztikusan formált, kivágott fa mohos tönkje. Vastag gyökérzete izmos karokkal kapaszkodik a földre, szinte kiállva a földút melletti kiszögellés csúcsára. Az alkotó, Pór Bertalan a 20. század első évtizedében a legmodernebb művészeti forrásokból táplálkozott. Tanult a neves párizsi Julian Akadémián, majd együtt dolgozott a „legvadabb” magyarokkal, Czóbellé és Berénnyel, megismerkedett Matisse-szal és megfordult a híres Stein-szalóban a Rue de Fleurus-ben is. Nemcsak látta a fauve-okat a párizsi Salon des Indépendants-on, de ott függött közöttük arcképe, amelyet barátja, Berény róla festett 1907-ben. Ahogy Passuth Krisztina írta a Magyar Vadak kiállítás katalógusában: „Pór Bertalan életében szerencsés változást jelentett, hogy fiatal festőbarátjával, Berény Róberttel együtt 1907-ben Olaszországba utazott. [...] A hosszú kirándulás, a közös együttlét feltehetően felszabadítóan hatott Pór Bertalanra, legalábbis erről tanúskodik a *Kőhid mellett (Erdőszéle)* című 1908-as festménye. A mű szerkezeti felépítése, a tájrészlet kivágata, de főként a kék-zöld foltok oldott festőisége Cézanne tájkompozícióira és a fauve mesterek ecsetkezelésére egyaránt utal.” Hasonló inspirációs források tapinthatók ki a most vizsgált, a Nyolcak főművei közé tartozó kompozíció esetében is.

Pór Bertalan: Vágyódás tiszta szerelemre, 1910, magántulajdon

Pór Bertalan: Vágyódás tiszta szerelemre, 1911, Janus Pannoniusz Múzeum, Pécs

Pór nem egyszerűen a kivágott fatörzs cézanne-os, modern „arcmását” festette meg. A modernizmus magyar élcsapata, a Nyolcak tömör mottója is mást sugallt: „A természet híví vagyunk. Nem az iskolák látásával másoljuk. Értelmekkel mérítünk belőle.” Pór nem a 19. századi barbizoni festők vagy az impresszionisták realiztikus érzékenységével közelített a tárgyahoz. Érdekes ehhez tüzetesen megvizsgálni a Nyolcak nagy kiállításai idején festett híres kompozícióját, a *Hegyi beszéd* formai-tartalmi párdarabját, a költői című *Vágyódás tiszta szerelemre* című monumentális munkáját (1911, Janus Pannoniusz Múzeum, Pécs). A terrakotta színű meztelen aktok között mint antik oszloptörödédek magasodik egy szürke fatörzs. Erősen átírva és stilizálva, de a most vizsgált képen szereplő táj jelenti az allegorikus kompozíció színterét is. Még egyértelműbben kiderül ez, ha a *Vágyódás tiszta szerelemre* ismert vázlataival vetjük össze. A korábbi variánsokon még nem az izomtónusok anatómiai részletezésére esett a fő hangsúly, az expresszív táji háttér és a figurák összekapcsolása szervezesebb, jobban hasonlít a cézanne-i mintaképekre. Ahogy Tókai Gábor írta tanulmányában: „A *Vágyódás a tiszta szerelemre* című kompozícióhoz készített vázlatok közt találunk olyanokat is, amelyekben a figurák még nem mutatják azt a túlrészletezett izomzatot, ami miatt annyira szokatlan a kész kép összehatása. A kezdeti vázlatok alapján úgy tűnik, hogy hasonlóan a Cézanne nyomán a tér és a tömeg problémájával foglalkozó festőkhöz – így többek közt csoportbéli társaihoz is –, Pór egyszerre kezdte el a környezet és az emberi testek egyszerűbb formákra redukálását.” A kép különböző variációin a nőalak mögött mindig ott látható a kivágott fatörzs. Ez a csonka fatörzs nem egyszerű természeti tanulmány – amelynek motívumát az 1906–1910 közötti felvidéki utazásokon gyűjtötte Pór –, hanem egy művészi origó, egy átszellemített festői főmotívum. Egyszerre idézi meg az Ószövetséget (az Édenkert fáját Éva mögött) és az Újszövetséget („A fejsze már a fák gyökerén van. Minden fát, amely nem terem jó gyümölcsöt, kivágnak és tűzre vetnek” – tanította Keresztelő Szent János), valamint a modernizmus által teremtett új, tiszta lapot, a Nyolcak *tabula rasáját*.

Pór Bertalan: Tehénpásztor patakából vizet ivó tehénnel, 1912, Szlovák Nemzeti Galéria, Pozsony

Pór Bertalan: Szepezdi erdőrészlet, 1910, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

»Ez a csonka fatörzs nem egyszerű természeti tanulmány – amelynek motívumát az 1906–1910 közötti felvidéki utazásokon gyűjtötte Pór –, hanem egy művészi origó, egy átszellemített festői főmotívum.«

153 | Szigeti Jenő
(Budapest, 1881–1944, Auschwitz)

Napsütötte udvar Nagybányán, 1910 körül
Sunlit Garden at Nagybánya, c. 1910

95 × 95 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Szigeti Jenő |
Signed lower right: Szigeti Jenő

IRODALOM | LITERATURE

· Zsadányi Oszkár: Egy elfelejtett mártír festőművész:
Szigeti Jenő. Új Élet, 1979/18., oldalszám nélkül.
· Nagybányai festészet magángyűjteményekben.
Budapest Galéria, Budapest, 1996
· Magyar Vadak Párizstól Nagybányáig 1904–1914.
Szerk.: Passuth Krisztina – Szücs György,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2006

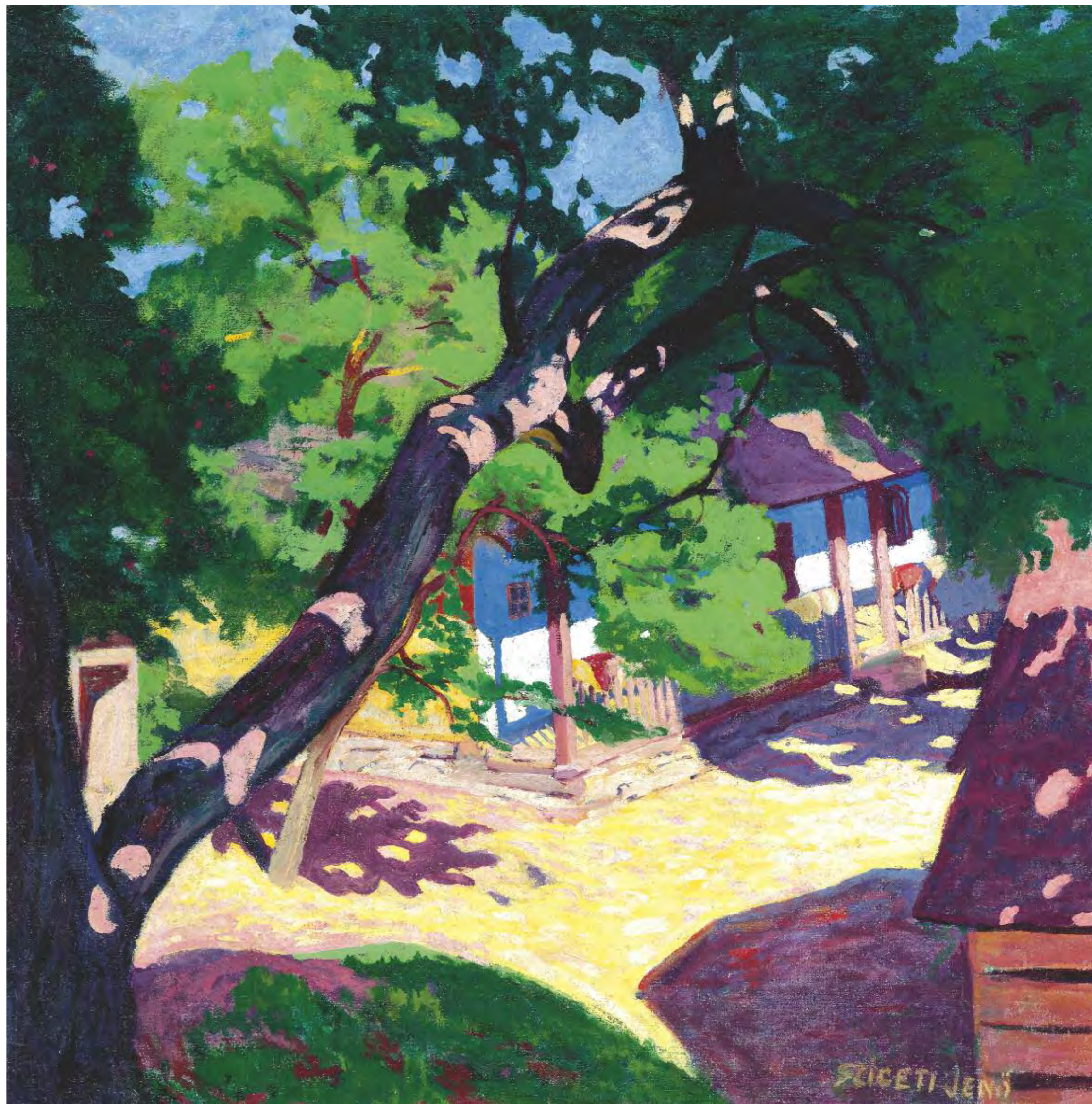
Kikiáltási ár: 6 500 000 Ft / 16 049 ELIR
Becsérték: 9 000 000 – 15 000 000 Ft
Estimated price: 22 222 – 37 037 ELIR

Szigeti-festmény címlapon
(Nagybányai festészet
magángyűjteményekben, 1996)

Ziffer Sándor: Napsütötte udvar Nagybányán (Kilátás a kertünkre), 1910, magántulajdon

»A négyzetesre szerkesztett posztimpreszionista képet a napsütötte és árnyékos foltok rajzos arabeszkje szervezi szőnyegszerű egységgé.«

Szablya-Frischauf Ferenc 1912-es visszaemlékezésében úgy idézte meg a nagybányai iskola századfordulós hősorát, mint a nyári verőfényben fürdőző stúdiomok idilli helyét: „A munka megkezdődik. A rajzoló szén recsegésén kívül az iskolában semmit sem hallani, és ezt a csendet érdekesen egészítik ki a rajzoló művészek szabályosan ismétlődő ritmikus mozdulatai. Az iskola felett a verőfényben madarak repülnek és énekelnek. Iskola ideálisabb helyen nem lehet. S mint Krisztus tanítványai között, úgy jár-keel Hollósy Simon növendékei között. Állványtól állványhoz megy és korigál. Nagy tisztelettel hallgatják.” A nagybányai művésztelep legmeghatározóbb fényviszonyait a nyári verőfény jelentette. Ebben fürdőzött a fiatal Szigeti Jenő is, akinek útját szintén Hollósy mester egyengette. A négyzetesre szerkesztett posztimpreszionista képet a napsütötte és árnyékos foltok rajzos arabeszkje szervezi szőnyegszerű egységgé. A napfény a képet kerestbemetesző nyújtózkodó, sötétlila faágat élénk pink flekkekkel pettyezi. Sehol egy fekete „szín”, csak mályva és lila vetett árnyékok. Erre feleselnek a sötét- és világoszöld lombok. Az ácsolt veranda kobaltkék árnyékot rajzol a ház fehérén világító falára.

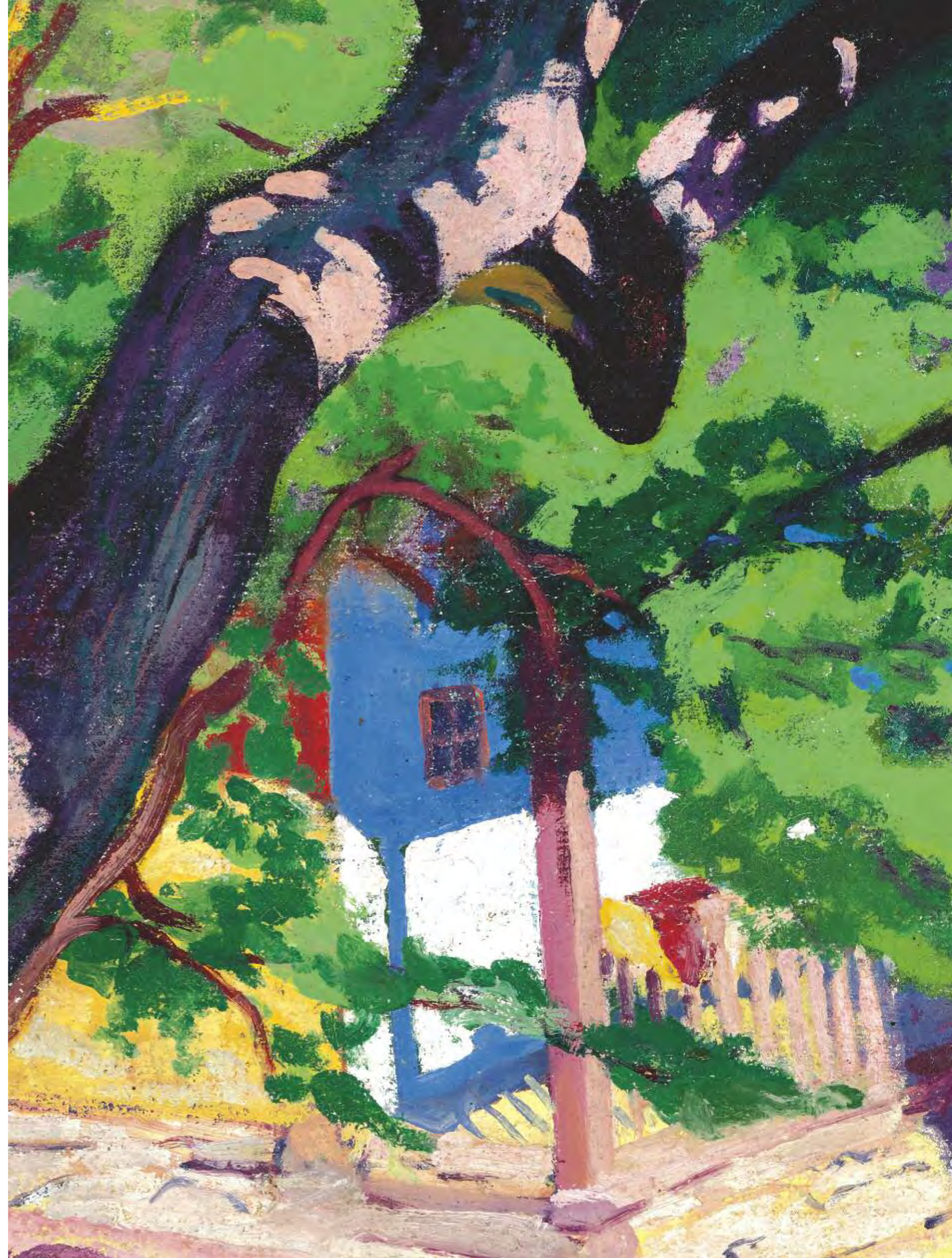
Szigeti nagybányás verőfényt ünneplő kompozíciója olyan jellegzetes posztimpreszionista festőket idéz, mint Ziffer Sándor vagy Pechán József. Pedig a kevésbé ismert alkotó életét nem csak a napsütés jellemezte. Szigeti budapesti kisiparoscsaládba született Schönfeld néven. 1899-ben Münchenben tanult Hollósy Simon magániskolájában, majd követte mesterét Nagybányára is. Kiállított a Múcsarnokban, a Művészházban és a Nemzeti Szalonban, majd megjárta Németországot, de Párizsban és Amerikában is tett tanulmányutat. Évekig az Országos Izraelita Tanítóképző rajztanáraként tevékenykedett, majd 1944-ben elhurcolták a nyilasok a Nagydíófa utcai csillagos házból, és egy koncentrációs táborban vesztette életét. Alig ismert életművének nagyobb része elkallódott. Eddig nem nyílt lehetőség beemelni sok nagy műgyűjteménybe, de a neves Vasilescu-kollekcióba mégis bekerült több olyan pasztellrajza, amely művészarátja, Nagy István műveivel mutat rokonságot.

Perrott Csaba Vilmos: Verőfényes udvar Nagybányán, 1908, magántulajdon

A kép hátoldala

154 | Scholz Erik
(Budapest, 1926 – 995, Budapest)

Modell műteremben
Model in the Studio

70 × 90 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Scholz |
Signed lower left: Scholz

Kikiáltási ár: 480 000 Ft / 1 185 EUR
Becsérték: 800 000 – 1 300 000 Ft
Estimated price: 1 975 – 3 210 EUR

155 | Czene Béla
(Isaszeg, 1911 – 1999, Budapest)

Egyiptomi albumot lapozgató lány, 1968
Girl Reading an Album About Egypt, 1968

80 × 60 cm
Akрил, farost | Acrylic on fibre board
Jelezve balra fent: Czene Béla 1968 |
Signed upper left: Czene Béla 1968

Kikiáltási ár: 700 000 Ft / 1 728 EUR
Becsérték: 1 000 000 – 1 800 000 Ft
Estimated price: 2 469 – 4 444 EUR

156 | Illés Ferenc
(Fonyód, 1937 – 1990, Budapest)

Ledobott ruhák a széken
(Rendezvény), 1980
Clothes on the Chair (Date), 1980

80 × 60 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve balra lent: Illés 1980 |
Signed lower left: Illés 1980

Kikiáltási ár: 360 000 Ft / 889 ELIR
Becsérték: 460 000 – 750 000 Ft
Estimated price: 1 136 – 1 852 ELIR

157 | Mácsai István
(Budapest, 1922 – 2005, Budapest)

Akt műteremben
Nude in Studio

61 × 90 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Mácsai |
Signed lower right: Mácsai

Kikiáltási ár: 440 000 Ft / 1 086 ELIR
Becsérték: 700 000 – 1 000 000 Ft
Estimated price: 1 728 – 2 469 ELIR

Duray Tibor
Nővégek

158 | Duray Tibor
(Budapest, 1912 – 1988, Budapest)

Nővérek, 1933
Sisters, 1933

106 × 100,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Duray T. 933 |
Signed lower right: Duray T. 933

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· IX-ik Tavasz Szalon, Nemzeti Szalon, 1933 (kat. 44.).

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Színházi Élet. Pütkösdí Album. Szerk.: Lukács Gyula, Athenaeum, Budapest, 1934, 30.
· Modern magyar festészet 1919–1964. Szerk.: Kieselbach Tamás, Kieselbach Galéria, Budapest, 2004, 857. kép.
· Molnos Péter: Duray Tibor. BDO, Budapest, 2013, 17.
· A csábítás fegyvere. Divat, stílus és öltözködés száz év magyar festészetében. Szerk.: Molnos Péter, Kieselbach Galéria, Budapest, 2018, 156.

IRODALOM | LITERATURE

· IX-ik Tavasz Szalon. Nemzeti Szalon, Budapest, 1933.
· Molnos Péter: Duray Tibor. BDO, Budapest, 2013.

Kikiáltási ár: 44 000 000 Ft / 108 642 EUR
Becsérték: 50 000 000 – 75 000 000 Ft
Estimated price: 123 457 – 185 185 EUR

Duray Tibor: Éva, 1935,
magántulajdon

»retour à l'ordre!«

JEAN COCTEAU

20. századi időtlenség

Csendes, időtlen misztérium üli meg a két női figurára épített kompozíciót. A rövid, art decós frizurát viselő női alakok szürkészöld tekintete a távolba réved. A fiatal Duray Tibornak sikerült úgy kitérítania az idő dimenzióit a harmincas évek elején, mint az évezredekéről mesélő ókori szobroknak. A szőke nő széken ül, rajta a két világháború közötti divatot jelző kalap és pelerines kék ruha. Kitekint a kép bal szélén magasodó ablakon túli – számmunkra láthatatlan – külvilágra. Az elhúzott, enyhe redőket vető fehér függöny szabadon enged, hogy az éteri, felülről ragyogó világság szétáradjon a szobában, kemény, rajzos, szobrászi élelkel rajzolva körül a tömegeket. A fiatal leány profilját kihangsúlyozza nővére sötétkék tunikájának alapszíne. Az idősebb, sötét bubifrizurát viselő leány óvó testtartással áll húga mögött, kezét az asztal lapján nyugtatja, zöld szeme lefelé tekint. Mögöttük jobb oldalon festőállvány magasodik, rajta egy szembefordított üres vászon. A fehérre alapozott képen csak opálos árnyékreflexek sejlenek fel. A szűken kivágott szobasarak, a szembeállított vászon és az elfordított, felülnézetből ábrázolt asztalka modern térkompozícióvá írja át a hagyományos perspektívát. A szobrászian formált, nagyvonalúan fogalmazó jelenethez Duray apró festői látványizgalmakat társított: az üvegvázába tűzött három szegfű tükröződik a politúrozott felületen, a stafeláj fagerendáin vékonyan rajzolt erzet fut végig, a körgallérok ívét pedig lágy színtmenetek teszik virtuózzá.

Medveczky Jenő:
Nővérek, 1929,
Magyar Nemzeti Galéria,
Budapest

Kontuly Béla:
Virágárusnők, 1932,
magántulajdon

A *Nővérek* 20. századi, mégis kivételesen időtlen kisugárzása csak az életmű másik korai csúcspontjához, az *Évához* (1935, magántulajdon) mérhető. A pályakezdő Durayra erősen hatott a két világháború közötti neoklasszicista korszellem, amely szembement a század eleji izmusok forradalmi természetével. A leglátványosabb váltást az ezerarcú Picasso produkálta, aki az 1920-as években a kubizmusból Ingres klasszicista aktjainak hűvös monumentalizmusához tért meg. A messze hangzó jelszót egy másik párizsi művész, Jean Cocteau fogalmazta meg, aki 1926-os *Le rappel à l'ordre* című esszéjében kiadta a parancsot: „vissza a rendhez!” A „retour à l'ordre!” felszólítása egész Európában követőkre talált, összecsengve az első világháború után általánossá váló rendvággyal. Ugyanez a korszellem szülte a magyar Szőnyi-kör árkádai festészetét, a francia art decót, az itáliai *pittura metafisica*t és a németes *Neue Sachlichkeit*et, majd ez vezetett el az 1930-as évek újklasszicista művészetéhez vagy akár a magyar Római Iskolához, amelynek később Duray is ösztöndíjasává vált.

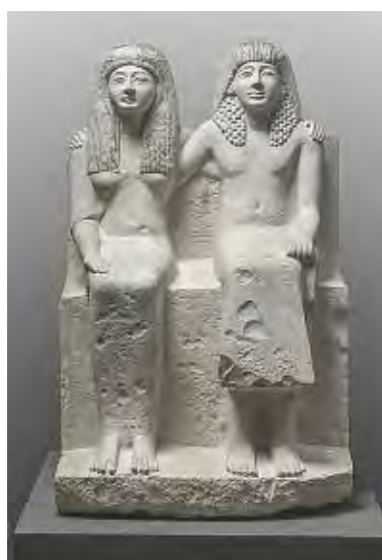
Duray a Nővérekkel
műtermében
(Színházi Élet, 1934)

Felice Casorati: Lányok Nerviben, 1926, Fondazione Musei Civici, Velece

Szobrászi art deco

A magát iparostanonc sorból felküzdő Duray előbb a tételődő, franciás modernizmust képviselő Gadányi Jenőnél, majd a monumentalizmus ünnepezt sztárjánál, Aba-Novák Vilmosnál tanult. Különösen az utóbbi gyakorolt rá nagy hatást (Duray tehetséges diákként még pannói munkálataiban is segédkezett). Fiatalkori barátja, Redő Ferenc elevenítette fel így Aba-Novák iskolai tanítását: „A modell tömegekből, térformákból áll, először ezeket kell helyesen felismerni a rájuk eső fény segítségével. Meg kell tanulni a kubizmustól azt, hogy hogyan lehet egy emberi testet egyszerű formákra, hengerekre stb. felbontani. Ezeket az egyszerű tömegeket kell sommásan rögzíteni.” Egy másik tanítvány visszaemlékezése szerint a mester azt várta magániskolája tanítványaitól, hogy „szobrot lehessen készíteni a rajzról”. Az avantgárd formatanulmányok tanulságait megemésztő Aba-Novák-i tanítás értő fülekre talált Duraynál. 1933–35 közötti képeit – még mielőtt megérintette volna Derkovits festészete – a hűvös márványszobrok tökéletessége határozta meg.

Egyiptomi uralkodók (Pendua és Nefertari) szobra az Új Birodalom

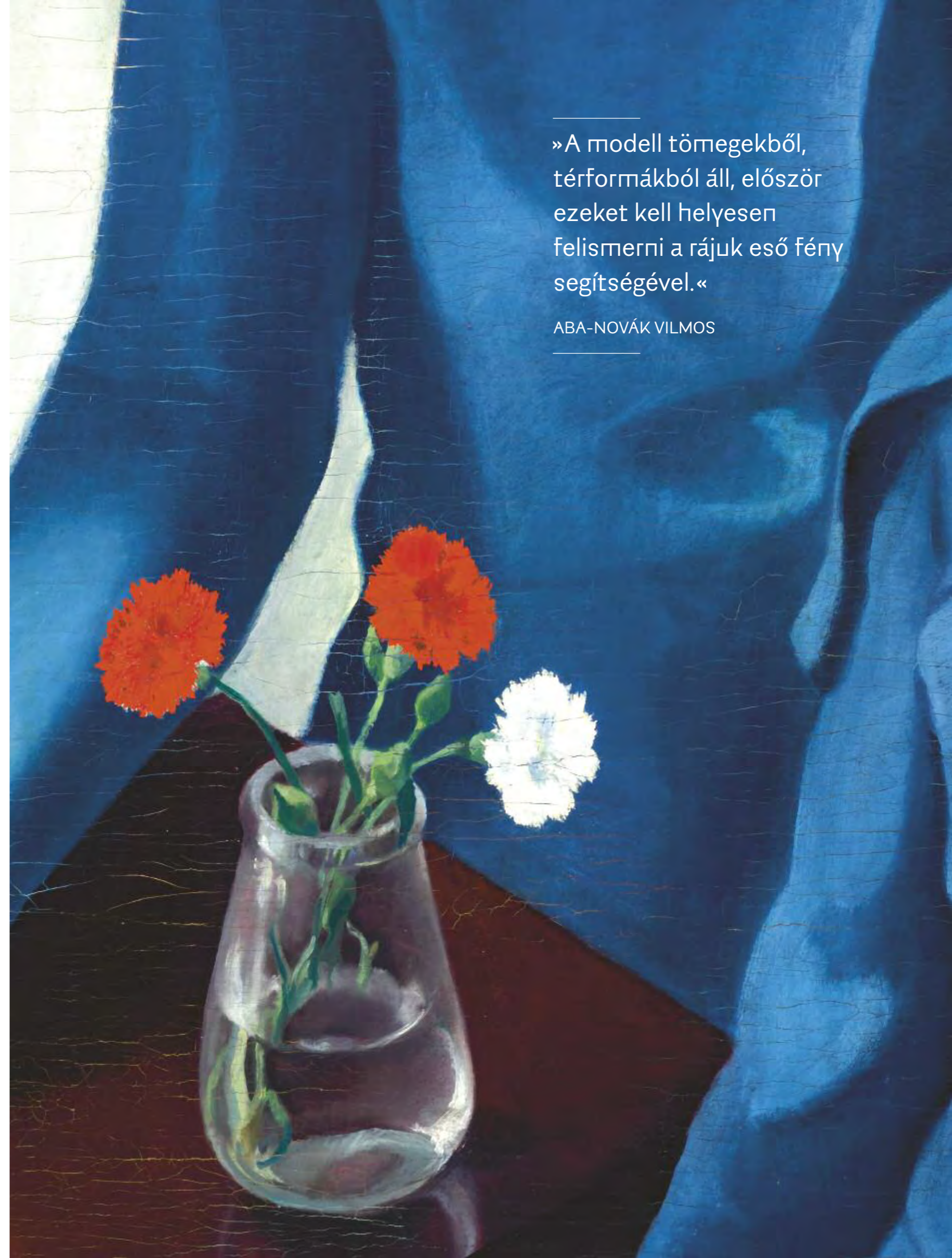

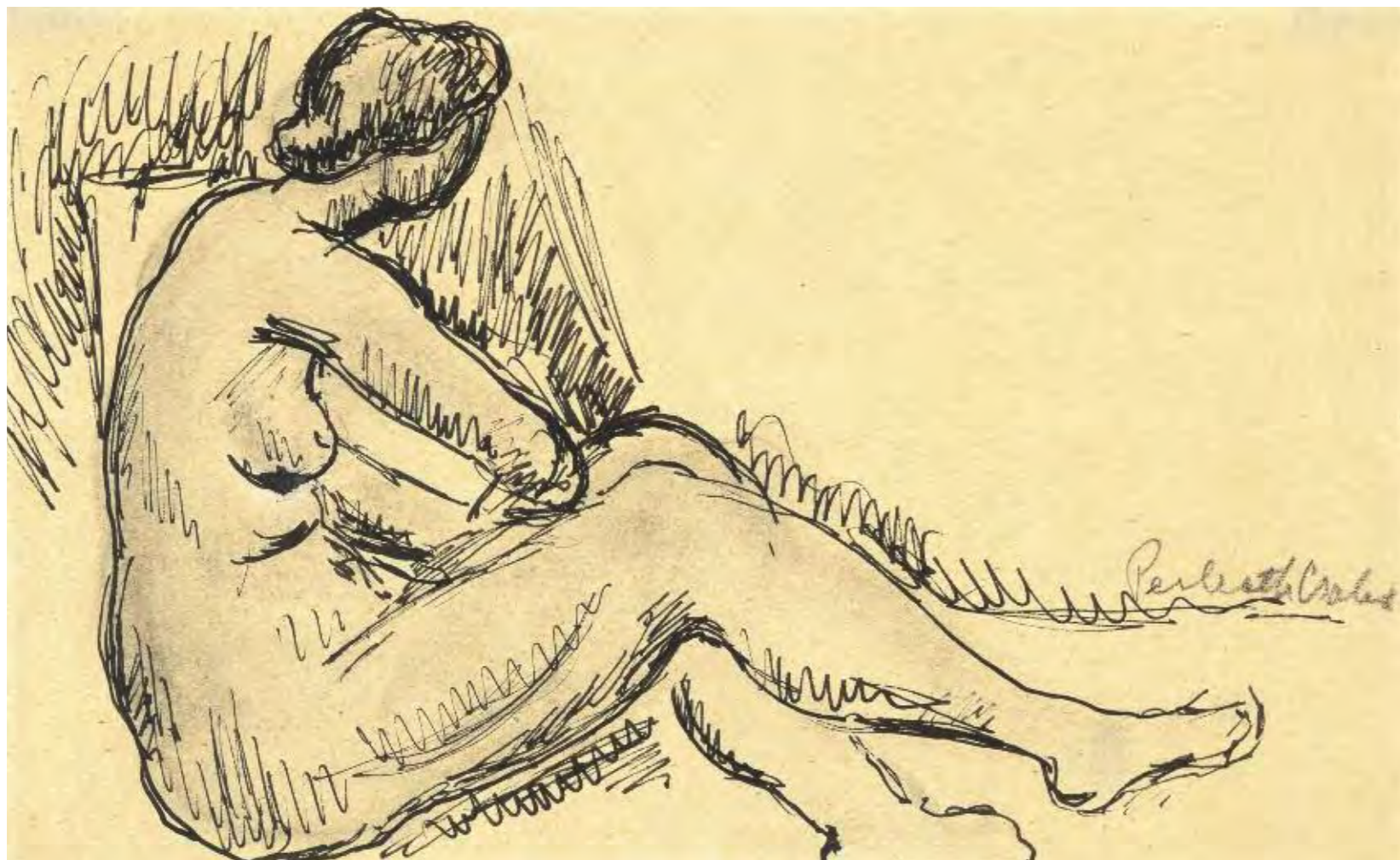
Kontuly Béla: Árvák, 1930–1932 között, Janus Pannonius Múzeum, Pécs

A fiatal Aba-Novák-tanítvány a Szinyei Merse Pált Társaság által rendezett 1933-as Tavasz Szalonon mutatkozott be a hazai közönség előtt, egyből három olajképpel. Ezek között szerepelt két korai főmű, a *Nővérek* és a *Két rakodómunkás*. A két alkotáson tetten érhetők a két világháború közötti realista tendenciák hatásai. Ahogy Molnos Péter művészettörténész fogalmazott monográfiájában: „Az élesen metszett formák, a klorit hideg, kékek által dominált alapkaraktere, a »fémlamezből hajtogatott formák« keménysége a két képet az új tárgyiasság néven összefoglalt irányzat legtisztább hazai példái között helyezi el. A stílus Európán végigsöprő divatja hasonló karakterű művészi mozgalmakban öltött testet: a párizsias art deco, a német neue sachlichkeit és az olasz novecento – helyi sajátosságai ellenére is – rokon műveket teremtett. Duray képei, elsősorban a *Nővérek* című kompozíció a németek hangsúlyos verizmusával szemben leginkább az irányzat itáliai, a transzcendencia iránt fogékonyabb »leágazásával«, Felice Casorati alkotásaival rokon, illetve Tamara de Lempicka mondén felhangú art deco alkotásaival mutat párhuzamos vonásokat. Az 1933-as kép látszólagos egyszerűsége mögött rafinált festői bravúrok sora húzódik meg. A formák nyugodt, világos tagolása, a klorit végtelenül elegáns összhangzata, az ábrázolás időtlenséget sugárzó, nemes tisztasága Duray művét Kontuly Béla és Medveczky Jenő legszebb alkotásai közé emeli, s a nemzetközi új tárgyiasság remekműveivel állítja párhuzamba. A ruhák fénytel tagolt, domináns kékje, az arcok és kezek finoman tört márványfehér színe, az asztallap tükröződő barnája és az üvegvázába helyezett szegfűk felvillanó vöröse – mely a ruhák nyakszegélyén bukkan fel újra – éteri tisztaságot, hűvös nyugalmat sugároz. A stabil kompozíció és az önmagukba forduló szereplők távolba révedő pillantása időtlen csenddel tölti meg a képet.”

»A modell tömegekből, térformákból áll, először ezeket kell helyesen felismerni a rájuk eső fény segítségével.«

ABA-NOVÁK VILMOS

159 | Perlrott Csaba Vilmos
(Békéscsaba, 1880 – 1955, Budapest)

Ülő női akt
Female Nude Sitting

20 × 33 cm
Tus, papír | Indian ink on paper
Jelezve jobbra közepen: Perlrott Csaba |
Signed middle right: Perlrott Csaba

Kikiáltási ár: 220 000 Ft / 543 EUR
Becsérték: 340 000 – 550 000 Ft
Estimated price: 840 – 1 358 EUR

160 | Kisfaludi Stróbl Zsigmond
(Alsórajk, 1884 – 1975, Budapest)

Fürdés után
After Bath

Magasság: 43 cm
Márvány | Marble
Jelezve a hátoldalon: K. Stróbl |
Signed on the reverse: K. Stróbl

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· Sebestyén Károly: Kisfaludi Stróbl Zsigmond.
In: Magyar Művészet, 1926/10, 555-576 (567).
· Kisfaludi Stróbl Zsigmond: Emberek és szobrok.
Képzőművészeti Alap, Budapest, 1969. o.n.

Kikiáltási ár: 2 800 000 Ft / 6 914 EUR
Becsérték: 4 000 000 – 6 000 000 Ft
Estimated price: 9 877 – 14 815 EUR

161 | Tarjáni Simkovics Jenő
(Budapest, 1895 – 1995, Budapest)

Füüdőző nőök (Danaidák), 1923
Women Bathing (Danaïdas), 1923

55,5 x 69 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve a hátoldalon: T. Simkovics Jenő Idill |

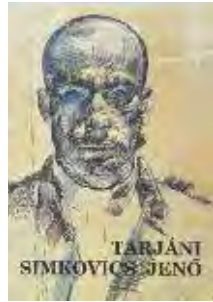
On the reverse: T. Simkovics Jenő Idill

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

• Akt – kiállítás. Műcsarnok, 1925 december – 1926 január

IRODALOM | LITERATURE

• B. Supka Magdolna: Tarjáni Simkovics Jenő. Művészet, 1971/6., 14.

• Zsákóvics Ferenc: Tarjáni Simkovics Jenő. A „rézkarcoló nemzedék” egy elfeledett mestere. Új Művészet, 1995/10., 59–61.

• Árkádia tájain. Szőnyi István és köre 1918–1928. Szerk.: Zwickl András, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2001.

Kikiáltási ár: 9 000 000 Ft / 22 222 ELJR

Becsérték: 14 000 000 – 19 000 000 Ft

Estimated price: 34 568 – 46 914 ELJR

Szőnyi István: Danaidák, 1922,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

»Tarjáni Simkovics az első világháború után színre lépő új nemzedék, a Szőnyi István nevével jellemzett generáció egyik nagy tehetsége volt.«

Négy, összefoglaló feltömbbel megfogalmazott, háromszögkompozícióba rendezett klasszikus női akt áll a vízparti fák között. A tőfelületet megszólaltató különleges, varázslatos kék tónus még a Szőnyi-kör színpalettájáról is kiragogy. A téma a nagy reneszánsz elődöket idézi és a nyomukban alkotó Cézanne úttörő modernista vásznait. A kép alkotója, Tarjáni Simkovics Jenő, a Szőnyi-kör tagja fogalmazta újra a 20. század nyelvén a múzeumi mesterek időtlen motívumát. A csendben szemlélődő figurákat az itáliai freskók esztétikája hatja át. Tarjáni Simkovics az első világháború után színre lépő új nemzedék, a Szőnyi István nevével jellemzett generáció egyik nagy tehetsége volt. Korai festményeinek nagyobb része elpusztult vagy lappang, a most vizsgált, kiváló minőségű mű kevés ismert olajképeinek egyike. Tarjáni Simkovics az 1920-as évek végén a grafika mellett kötelezte el magát, így a műértők és a művészettörténészek elsősorban rézkarc- és rajzművészetét ismerik. A száz évet megélt, de visszahúzódóan alkotó művész tanulmányait az első világháború előtt kezdte a budapesti Képzőművészeti Főiskolán. A háborús nemzedék tagjaként megjárta a frontot, utána a nagy

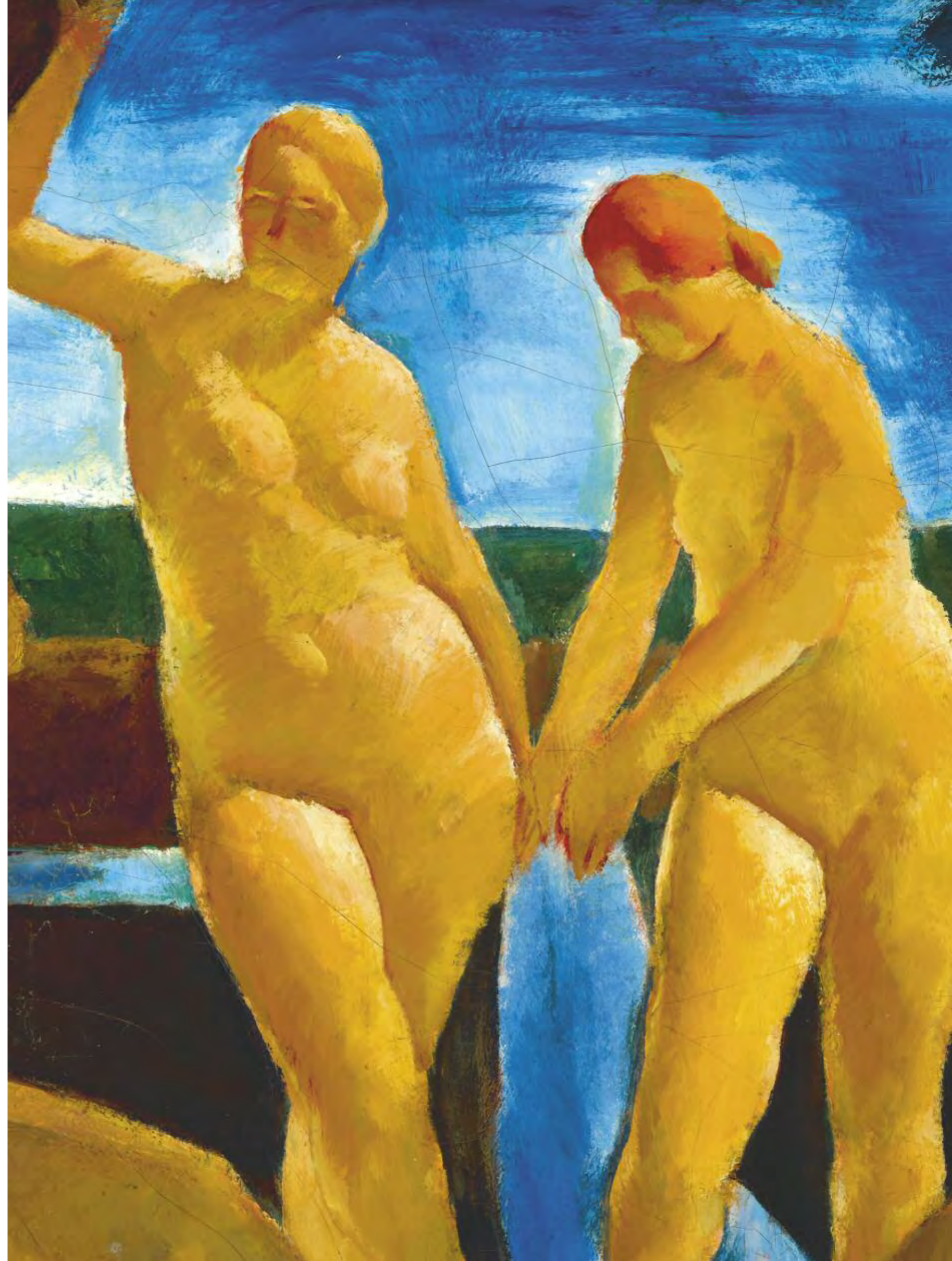

Szőnyi István: Három grácia (Aktok a szabadban), 1921, magántulajdonon

Tarjáni Simkovics Jenő önarcképe (Nyugat, 1926. augusztus 16.)

hatású grafikustanárnál, Olgvai Viktornál tanult, aki maga mellé vette tanársegédnek. Együtt készítette rézkarcait az expresszív Aba-Novák Vilmossal és a klasszicizáló Patkó Károllyal. A Tarjáni Simkovics pályáivét megíró Zsákovics Ferenc részletesen elemezte a művészkört összekötő szálakat: „Elek Artúr, a Magyar Művészetben (1925) megjelent írásában mutatta be az »Olgvai-iskola« legtehetségesebb grafikusait (Szőnyi István, Aba-Novák Vilmos, Varga Nándor Lajos, Komjáti Wanyerka Gyula, Simkovics Jenő, Patkó Károly), kiket »művészetük közös forrása, művészideáljuk hasonlatossága, neveltetésük azonos iránya [...] szerint egy csoportba tartozónak« határozott meg. Az »ifjú magyar rézkarcoló« – Szőnyi István kivételével – mindannyian Olgvai Viktor tanítványai voltak a Képzőművészeti Főiskola Grafikai Osztályán, ott ismerkedtek meg a sokszorosított grafika technikáival, mesterségbeli fogásaival. Mesterük a »legnagyobb rézkarcoló«, Rembrandt erőteljes fény-árnyék hatású grafikai lapjait állította tanítványai elé példaképpül, s a bibliai-mitológiai témákat ajánlotta a fiatalok figyelmébe.” Az 1920-as években formálódó, fiatal művészekből álló kör nem alkotott zárt csoportot, ahogy Zwickl András művészettörténész írta az *Árkádia tájain* című katalógusban: „nem volt deklarált programjuk vagy hitvallásuk, önálló kiállítást együtt nem rendeztek. Ennek ellenére a rájuk hamar felfigyelő korabeli műkritika és művészettörténet-írás műveik rokonsága alapján számba vette az idetartozó és generációs hovatartozásukat tekintve is egymáshoz közel álló művészeket, akiknek pályája sok szempontból hasonlóan alakult.” A művészkör szűk magjának tagjaként Tarjáni Simkovics részt vett az igali-törökkoppányi művészkolónia alapításában is. Feltehetően a most vizsgált, különleges festői kvalitásról árulkodó alkotásával szerepelt a Múcsarnok legendás aktkiállításán 1925-ben. Az igazi művészettörténeti ritkaságnak számító, muzeális rangú alkotás a közelmúltban bukkant fel.

162 | Kádár Béla
(Budapest, 1877 – 1956, Budapest)

Art deco lány
Art Deco Girl

45,5 × 36,5 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve jobbra lent: Kádár Béla |
Signed lower right: Kádár Béla

Kikiáltási ár: 750 000 Ft / 1 852 EUR
Becsérték: 1 000 000 – 1 400 000 Ft
Estimated price: 2 469 – 3 457 EUR

163 | Götz Béla Ernő
(Ipolyság, 1882 – 1941)

Pihenő fiatal lány lovas falikárpit
előtt, 1910-es évek
Girl Resting in Front of a Tapestry
with Horses, 1910s

96 × 113 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Götz B. Ernő |
Signed lower right: Götz B. Ernő

Kikiáltási ár: 500 000 Ft / 1 235 EUR
Becsérték: 800 000 – 1 400 000 Ft
Estimated price: 1 975 – 3 457 EUR

A századforduló egyik kiemelkedő szecessziós festője, grafikus. Götz Béla Ernőt „a stilizált vonal szenvedélyes rajongójaként” ismerték kortársai. A felvidéki születésű fiatal művész Pesten először az akadémikus iskolázottságú Vajda Zsigmondnál tanult, majd a századelőn kiment Hollósy Simonhoz Münchenbe. Négy évig kitarzott Hollósy mester mellett, és csak utána, 1905-ben látogatott el Nagybányára, amikor már közelgett a neós forradalom. Közben karikatúrákat rajzolt élclapok számára, és kiállított a Műcsarnok és a Nemzeti Szalon tárlatain. Hamarosan az 1909-ben induló modern művészeti intézmény, a Művészház alapításánál tűnt fel. Állandó kiállítója volt a Nemzeti Szalonnak és a Műcsarnoknak. 1934-ben Diener-Dénes Rudolf-fal volt közös kiállítása.

Götz Béla Ernő: Szilváskert, 1910 körül, magántulajdon

Kiállítási enteriőr a Nemzeti Szalonban, 1926

164 | Sassy Attila
(Miskolc, 1880 – 1967, Budapest)

A művész és barátai
(Múzsák körében), 1916
The Artist and His Friends
(Among Muses), 1916

66,5 × 194 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Aiglon 916 |
Signed lower right: Aiglon 916

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION
· Nemzeti Szalon, 1926

Kikiáltási ár: 1 300 000 Ft / 3 210 EUR
Becsérték: 1 800 000 – 2 800 000 Ft
Estimated price: 4 444 – 6 914 EUR

165 | Edward Buk Ulreich
(Kőszeg, 1884 – 1966, San Francisco)

Promenade, 1930-as évek
Promenade, 1930s

104 × 145 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: BLIK | Signed lower right: BLIK

A hátoldalon felirat: Promenade, Eduard Buk Ulreich, 240 East
79th St New York City; Eduard Buk Ulreich 145 E 40 N.Y.C.,
továbbá a pittsburghi Carnegie Institute és a Los Angeles-i
Papillon Gallery kiállítási raglapja

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· 30th Annual International Exhibition of Paintings, Carnegie
Institute, Pittsburgh, 1931.

Kikiáltási ár: 6 500 000 Ft / 16 049 EUR

Becsérték: 8 500 000 – 13 000 000 Ft

Estimated price: 20 988 – 32 099 EUR

Helmut Newton: They Are Coming, 1994

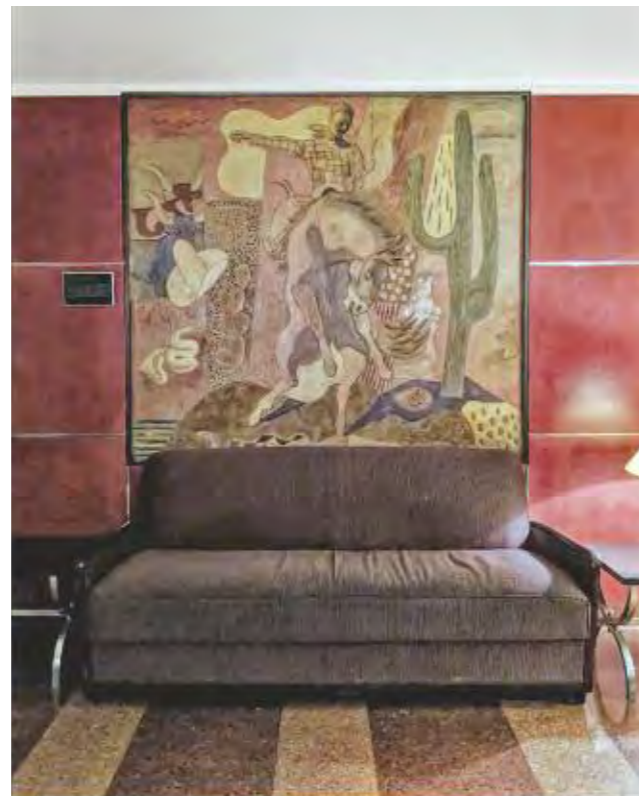

Edward Buk Ulreich: Arizonai cowboyok, 1947,
Tate Modern, London

»Alkotóját alig ismeri a hazai művészettörténet-írás, pedig Edward (Eduard) Buk Ulreich Kőszegen született«

Öt éteri szépségű, klasszikus női akt áll körbe egy fehér ruhás női figurát. A frízszerűen sorakozó alakokat monumentális méretűvé növeli az alacsony horizont és a háttérben kitáruló széles, folyókkal és hegyekkel szaggatott panoráma. Mintha az amerikai-magyar Edward Buk Ulreich a nimfáival fürdőző Diana tradicionális múzeumi témáját fogalmazta volna újra a két világháború közötti art deco és a neoklasszicista falképek modorában. A rajzos kontúrok, a szobrászian formált aktok és a fátyolos-opálos színvilág a reneszánsz itáliai freskók stílusát idézi, de a virágszirmokként repkedő lilás-kékes ecsetvonások már a modern festészet hatásáról árulkodnak. Alkotóját alig ismeri a hazai művészettörténet-írás, pedig Edward (Eduard) Buk Ulreich Kőszegen született a 19. század végén, 1884-ben. Még kisgyerekkorában vándorolt ki a családja Kansasba, eltűnve a magyar kutatás radarjáról. A „Buk” művésznéven emlegetett fiatal alkotó tanulmányait a Kansas City Art Institute magániskolájában kezdte, majd a pennsylvaniai művészeti főiskolán folytatta. Volt cowboy az arizonai apacs indiánok között, szolgált katonaként az első világháborúban és megfordult Párizsban is, mielőtt ismert New York-i képzőművésszé vált volna az 1920–30-as években. Dekoratív, áramvonalas rajzkultúrájú, art deco hatást mutató képein gyakran ábrázolt indiánokat, cowboyokat és jeleneteket az amerikai történelemből. Grafikai munkái rangos magazinokban jelentek meg (például az 1923-as *Vogue* címlapján), monumentális falképei pedig közintézmények falára kerültek, de őriz tőle művet a londoni Tate Modern is. Nyerítő lovát megfékező, 1932-es cowbojos vadnyugati falképe a Rockefeller Center zenecsarnokának társalgóját díszíti. Marmorázmózaikkal szerepelt az 1933-as chicagói világkiállításon, majd részt vett a gazdasági világválság után újtjára indított, a New Deal részét képező nagyszabású országos képzőművészeti program, a Works Progress Administration tevékenységében. Ennek keretében nyolc falképen illusztrálta Florida történetét a tallahassee-i bíróság épületében a harmincas években. A kőszegi születésű, de itthon egyáltalán nem ismert magyar-amerikai művész San Franciscóban hunyt el 1966-ban.

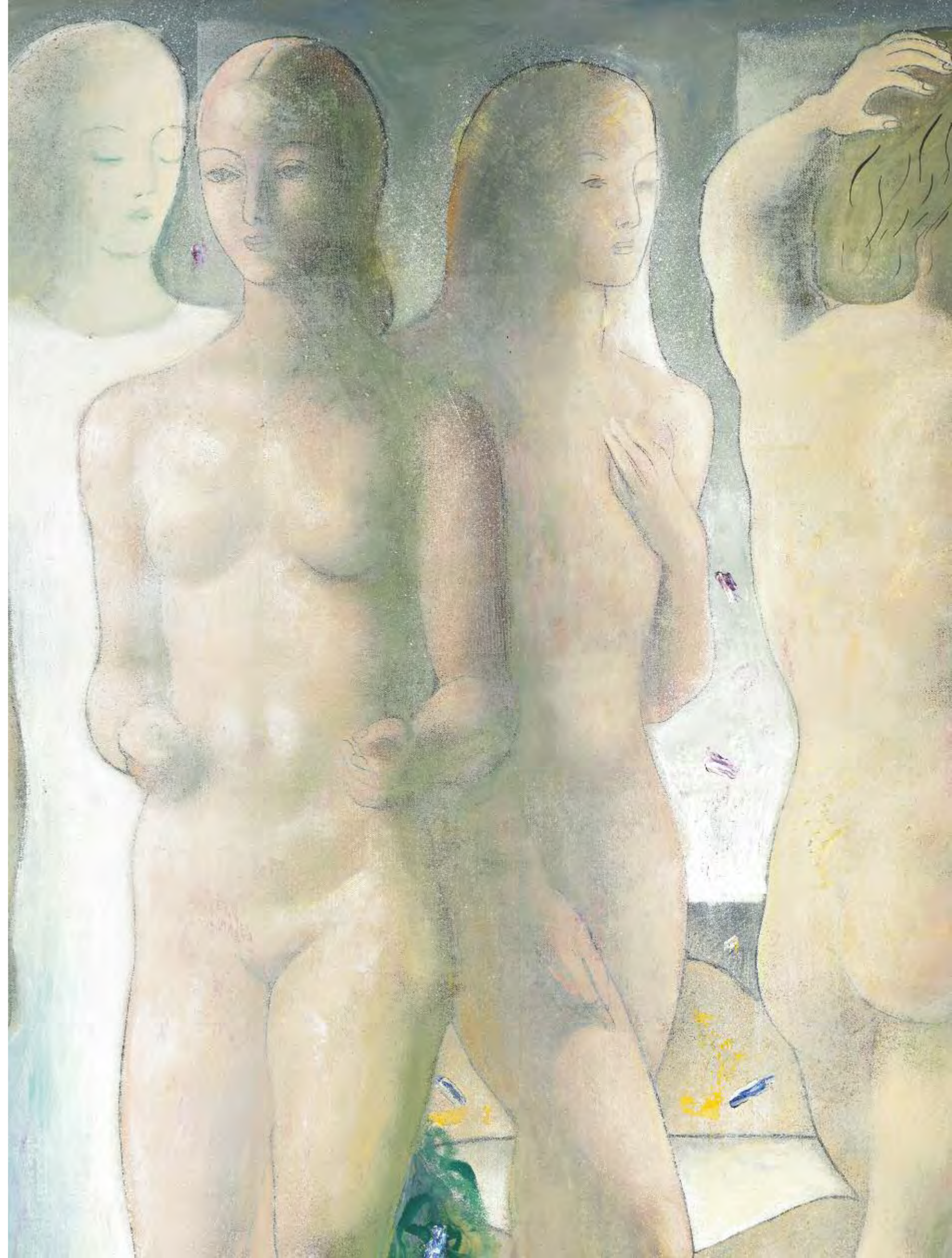

Edward Buk Ulreich 1932-es Vadnyugat című falképe a Rockefeller Center Radio City Music Halljában

A most vizsgált kép – a hátoldalon megőrzött címkék tanúsága szerint – szerepelt a pittsburghi Carnegie Institute egyik kiállításán. Minden bizonnyal ez az a nagyszabású éves seregszemle volt 1931-ben, ahol a pennsylvaniai intézmény a világ legjobb korabeli festőit mutatta be, többek között Max Beckmann, Carlo Carrà, Giorgio de Chirico, Edward Hopper, Tamara de Lempicka, Pablo Picasso, valamint Aba-Novák Vilmos és Szőnyi István képeit. A most felbukkant, 1930 körül készült monumentális festmény Buk első bemutatkozása a magyar színtéren.

Részlet a pittsburghi Carnegie Institute 30. nemzetközi festménykiállításáról, ahol Edward Buk Ulreich képe is szerepelt 1931-ben

166 | Kádár Béla
(Budapest, 1877 – 1956, Budapest)

Art deco pár cicával, 1930-as évek
Art Deco Pair with a Cat, 1930s

69,5 × 50,5 cm
Tempera, vegyes technika, papír |
Tempera, mixed technique on paper
Jelezve jobbra lent: Kádár Béla | Signed lower right: Kádár Béla

IRODALOM | LITERATURE

- Gergely Mariann: Kádár Béla (1877–1956). Melankolikus utazás. Mű-Terem Galéria, Budapest, 2002.
- Gergely Mariann: Kádár Béla. Kossuth – Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2015.

Kikiáltási ár: 11 000 000 Ft / 27 160 EUR
Becsérték: 14 000 000 – 18 000 000 Ft
Estimated price: 34 568 – 44 444 EUR

»Elmosódó plaszticitásával beleringat abba az álomvilágba, melyben titokzatos színek titokzatos figurákkal élnek, hullámznak és elmerülnek.«

LÁZÁR BÉLA

A kép főszereplője, az art decós Kleopátra-frizurát viselő klasszikus szépségű, karcos nőalak táncos mozdulattal lebbenti fel áttetsző, tüllfátyolszerű ruháját. A puhán fehérülő textília nagy hullámot vet a levegőben, eltakarja a fiatal hölgy arcvonásait is, miközben végigsimogatja porcelános testét. Az akt pár jelészzerű, vörös és kék vonallal érzékeltetett fotel karfáján ül könnyed kontraposztban. Mögötte decensen összerendezett modernista csendélet: a csikos kendővel leterített asztalkán kívánatos gyümölcsök gömbölyödnek az üresen álló váza mellett. Kádár Béla helyenként megsokszorozta a kontúrokat, álomszerű jelenéssé oldva az art deco kompozíciót. A háttér sejtelmes sötétjéből kiragyoa a vöröslő fény, tüzes izzással szaladva végig a nő jobb oldalán, a karjától a csípőjéig. Az asztal mögött egy fekete árnykép tűnik fel, egy bizonytalan realitású férfi körvonalát, aki csodálja a táncos mozdulatú női aktot. A finoman stilizált erotikus vágyódást a kép bal alsó sarkában ülő macska teszi jelképes erejűvé. Kádárnak a harmincas években született kompozícióért már a korabeli műértők is lelkesedtek. A Tamás Galériában rendezett 1935-ös kiállítása kapcsán a *Magyarország* napilap műkritikusa Kádárt a „legmondénebb modern festőnek” nevezte, aki „játékosan dekoratív, szinte ornamensekké stilizált” motívumokkal dolgozik, és megállapította, hogy „szekszepiles piktúrája” remekül illik a „modern és hatásos, új enteriőrökbe”. A finom színfoltok és elegáns vonaljátékok kettségéből felépített art deco nőalakokra ez mind a mai napig igaz. Ahogy Lázár Béla írta 1933-as kiállításának bevezetőjében: Kádár Béla „megteremtette a maga egyéni világát, a maga eredeti művészetét, mely csupa zene és csupa álom. Elmosódó plaszticitásával beleringat abba az álomvilágba, melyben titokzatos színek titokzatos figurákkal élnek, hullámznak és elmerülnek.”

Kádár Béla: Kompozíció, 1920-as évek közepe, magántulajdon

167 | Mary Guggenheim
(Saint Louis, Missouri, 1917 – 2001, San Francisco)

Kubista csendélet gitárral, 1940 körül
Cubist Still-Life with a Guitar, c. 1940

41 × 26,5 cm
Olaj, vászon, fém applikáció | Oil, canvas, metal application
Hátoldalon: Mary Guggenheim | On the reverse: Mary Guggenheim

Kikiáltási ár: 850 000 Ft / 2 099 ELR
Becsérték: 1 200 000 – 1 600 000 Ft
Estimated price: 2 963 – 3 951 ELR

Két évvel az első világháború kitörése előtt egy igazán spanyolos motívum tűnt fel Picasso műtermében: a gitár. A formákat elemző kubizmus új fázisába lépett, az analitikus első korszak után eljött a szintetikus kubizmus ideje, amikor Braque és Picasso különféle anyagokat, mintás tapétát, újságokat vagy homokot ragasztott a képfelületre. Picasso – hogy visszavegye a kezdeményezést a kollázsokkal kísérletező Braque-tól – női sziluettet idéző papírgitárt épített, majd a hangszert beragasztotta festményekbe is. A gitár menthetetlenül a kubista stílusvilág emblematikus motívumává vált. A párizsi avantgárd iskolán felnőtt Mary Guggenheim nem véletlenül választotta a hangszerformát most vizsgált, félig absztrahált festményéhez. A vászon alá applikált fa húrtartó és a belőle kiinduló két festett fekete vonal egyből gitárszerű alakzattá lényegíti át a mintás idomokat. Ezzel pedig megpendíti a bohém montmartre-i hangokat, az avantgárd szertelen futamait. A festő, Mary Guggenheim kivételesen izgalmas pályáivet tudhatott magáénak. A múzeumalapító amerikai mágánas Guggenheimekkel ellentétben az ő családja nem Svájc-ból, hanem Németországból települt át az Egyesült Államokba. Apja sikeres orvosdoktor volt St. Louisban, Maryt Svájcban taníttatta. A legjobb amerikai egyetemre járhatott volna, de inkább a művészetet választotta. A harmincas években festéssel, szobrászattal, írással és tánccal is foglalkozott. Elszegődött az Amerikában dolgozó orosz balett társulatához, majd francia–angol tolmácsként olyan értelmiségiekkel került jó barátságba, mint Jean-Paul Sartre vagy André Breton. Az ötvenes években Ausztriában újra festészetet tanult, ekkor már Oskar Kokoschkától, majd évtizedekig alkotott Párizsban, mielőtt – hosszú élete vége felé – visszaköltözött volna szülőhazájába.

Pablo Picasso: Pohár, gitár és üveg, 1913, Museum of Modern Art, New York

168 | Schubert Ernő
(Bácsfa, 1903 – 1960, Budapest)

Műtermi csendélet asztallal, lámpával, 1930 körül
Studio Still-Life with Table and Lamp, c. 1930

28 × 42,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
J.n., Hátoldalon: kiállítási raglap |
Unsigned, On the reverse: exhibition label

Kikiáltási ár: 2 400 000 Ft / 5 926 ELR
Becsérték: 4 000 000 – 6 000 000 Ft
Estimated price: 9 877 – 14 815 ELR

169 | Czóbel Béla
(Budapest, 1883 – 1976, Budapest)

Akt műteremben tükör előtt, 1930-as évek
Nude in the Studio in Front of a Mirror, 1930s

60 × 80 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Czóbel | Signed lower right: Czóbel

Kikiáltási ár: 2 200 000 Ft / 5 432 EUR

Becsérték: 3 600 000 – 7 000 000 Ft

Estimated price: 8 889–17 284 EUR

Czóbel Béla: Fekvő lány, 1929, magántulajdon

170 | Rippl-Rónai József

(Kaposvár, 1861–1927, Kaposvár)

Szobában (Nyugalom), 1907 körül

In the Room (Calmness), c. 1907

55 × 41,5 cm

Pasztell, karton | Pastel on cardboard

J. n. | Unsigned

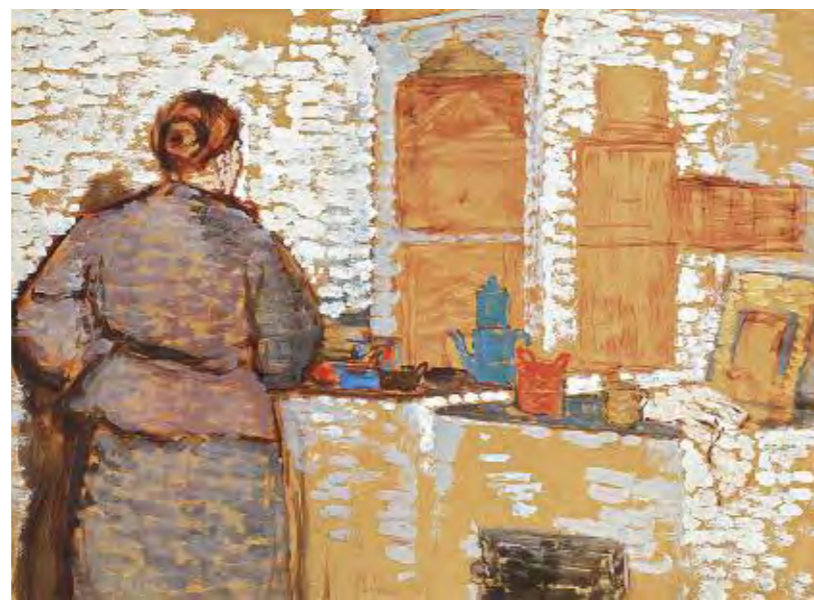
Kikiáltási ár: 8 500 000 Ft / 20 988 EUR

Becsérték: 10 000 000 – 16 000 000 Ft

Estimated price: 24 691 – 39 506 EUR

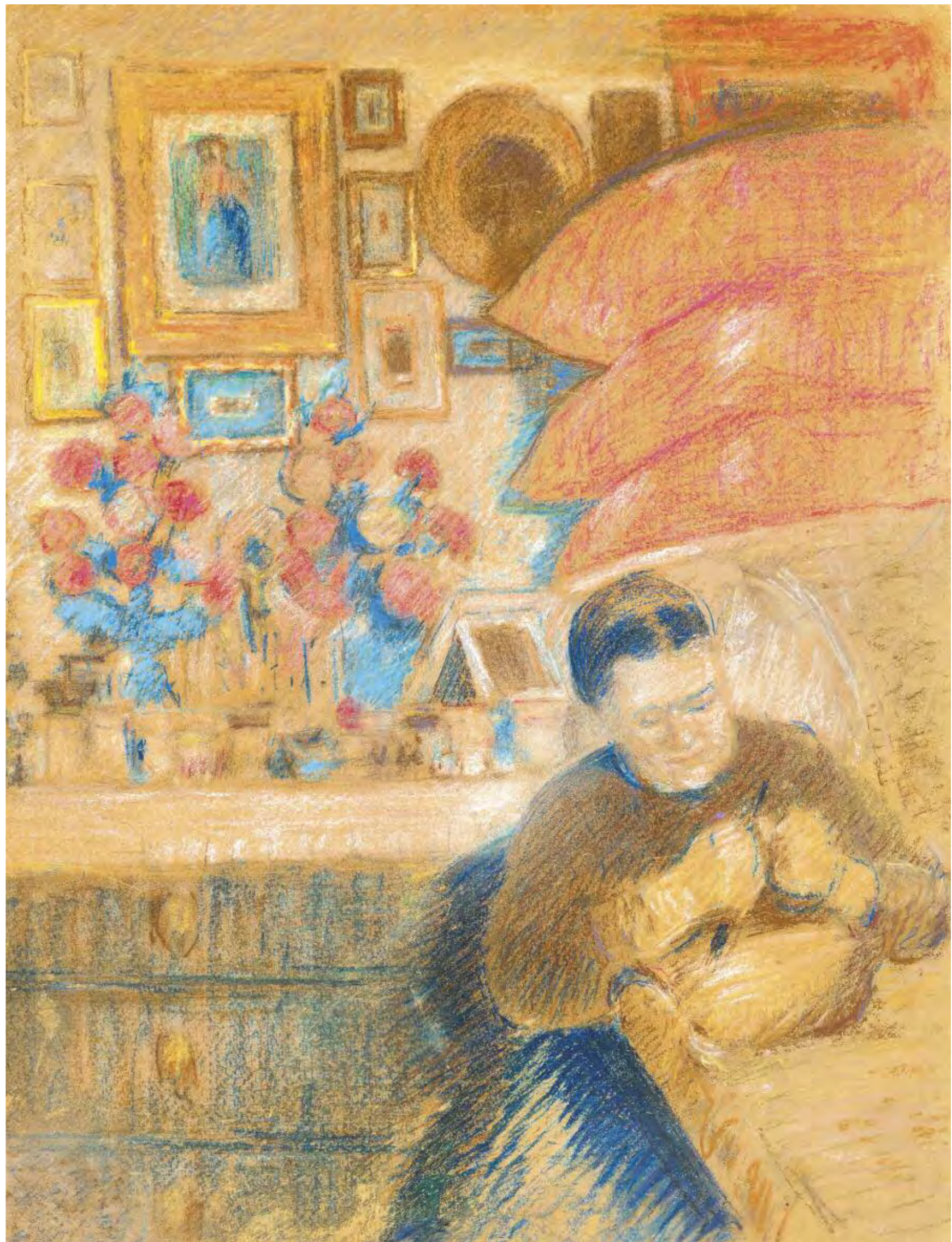
Perlmutter Izsák: Tisztaszobában, 1908 körül, magántulajdon

Rippl-Rónai József: Konyhában, magántulajdon

1908-ig, alig fél évtizeden át tartott Rippl enterőr korszaka, ám ezek az esztendőik kétségkívül „egész pályájának leggyümölcsözőbb éveik voltak. Figyelő szeme e kis világból épp oly gazdagságát merítette a motívumoknak, minővel az elhagyott nagy világ kínálta.” – írta barátja Petrovics Elek, a Szépművészeti Múzeum egykori, nagy tekintélyű igazgatója, aki jeles műgyűjtőként maga is kitűnő válogatást birtokolt Rippl-Rónai alkotásaiból. Összevetve ekkor születő festményeit a néhány évvel korábbi banyulsi szárnypróbálgatásokkal a megtalált művészi út felszabadultsága és öröme sugárzik róluk. Rokonai, a család ismerősei, alkalmazottai és barátai tűnnek fel az oldott mesélőkedvel előadott történetek szereplőiként. Rippl azonban időtlen történetet mesél: képei valójában hangulatok esszenciális megjelenítői, nem próbál didaktikus eszközökkel gondolatokat ébreszteni, inkább az élet apró, emberközeli szépségein keresztül idézi meg az örökké tartó idilli pillanat illúzióját. Ebben a törekvésében rokon egykori francia művésztársaival, a Nabis csoporthoz tartozó Bonnard-al és Vuillard-al. Intim, meghitt életképek – Rippl műveihez hasonlóan – a csendes, szemlélődő, a közeli valóság jelenségeiben elmerülő ember harmonikus létezésének szelíd hangú magasztalásai.

MOLNOS PÉTER

171 | Vaszary János
(Kaposvár, 1867 – 1939, Budapest)

Napozó leány, 1937
Girl Sunbathing, 1937

20 × 29 cm
Ceruza, színes kréta, papír | Pencil, chalk on paper
Jelezve jobbra lent: Vaszary János, Hátoldalon: Napozó leány
1937 színes kréta | Signed lower right: Vaszary János,
On the reverse: Napozó leány 1937 színes kréta

PROVENIENCIA | PROVENANCE
· Egykor pécsi magángyűjteményben

Kikiáltási ár: 550 000 Ft / 1 358 ELJR
Becsérték: 700 000 – 950 000 Ft
Estimated price: 1 728 – 2 346 ELJR

172 | Czencz János
(Ostffyasszonyfa, 1885 – 1960, Szekszárd)

Női akt tükör előtt, 1913
Female Nude in Front of a Mirror, 1913

121 × 101 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Czencz J. 913 |
Signed lower left: Czencz J. 913

Kikiáltási ár: 1 000 000 Ft / 2 469 ELJR
Becsérték: 1 300 000 – 1 900 000 Ft
Estimated price: 3 210 – 4 691 ELJR

173 | Batthyány Gyula (Ikervár, 1887 – 1959, Budapest)

Madárkereskedő Madeira szigetén, 1930-as évek első fele
Bird Tadesman from Madeira, early 1930s

94,5 × 69 cm

Olaj, karton | Oil on cardboard

Jelezve középen lent: Batthyány |

Signed lower middle: Batthyány

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Gr. Batthyány Gyula, Detre Szilárd, Paizs-Goebel Jenő, Gr. Széchenyi Irma és Tóth B. László festőművészek és Beck András szobrászművész együttes kiállítása, Ernst Múzeum, 1935 (kat. 46.).

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Modern magyar festészet 1919–1964.
Szerk.: Kieselbach Tamás, Kieselbach Galéria, Budapest, 2004, 927. kép.
· Molnos Péter: Gróf Batthyány Gyula. Az elveszett Magyarország festője. Népszabadság, Budapest, 2007, 53.

IRODALOM | LITERATURE

· Elek Artúr: Batthyány Gyula gróf és művésztsársai. Az Ernst-museum kiállítása. Ljóság, 1937. február 28.
· Molnos Péter: Gróf Batthyány Gyula. Az elveszett Magyarország festője. Népszabadság, Budapest, 2007.
· Molnos Péter: Gróf Batthyány Gyula. Képek egy eltűnt világból. Kieselbach Galéria – Rómer Flóris Művészeti és Történeti Múzeum, Budapest–Győr, 2015.

Kikiáltási ár: 19 000 000 Ft / 46 914 EUR

Becsérték: 24 000 000 – 34 000 000 Ft

Estimated price: 59 259 – 83 951 EUR

Funchali piac régi képeslapon

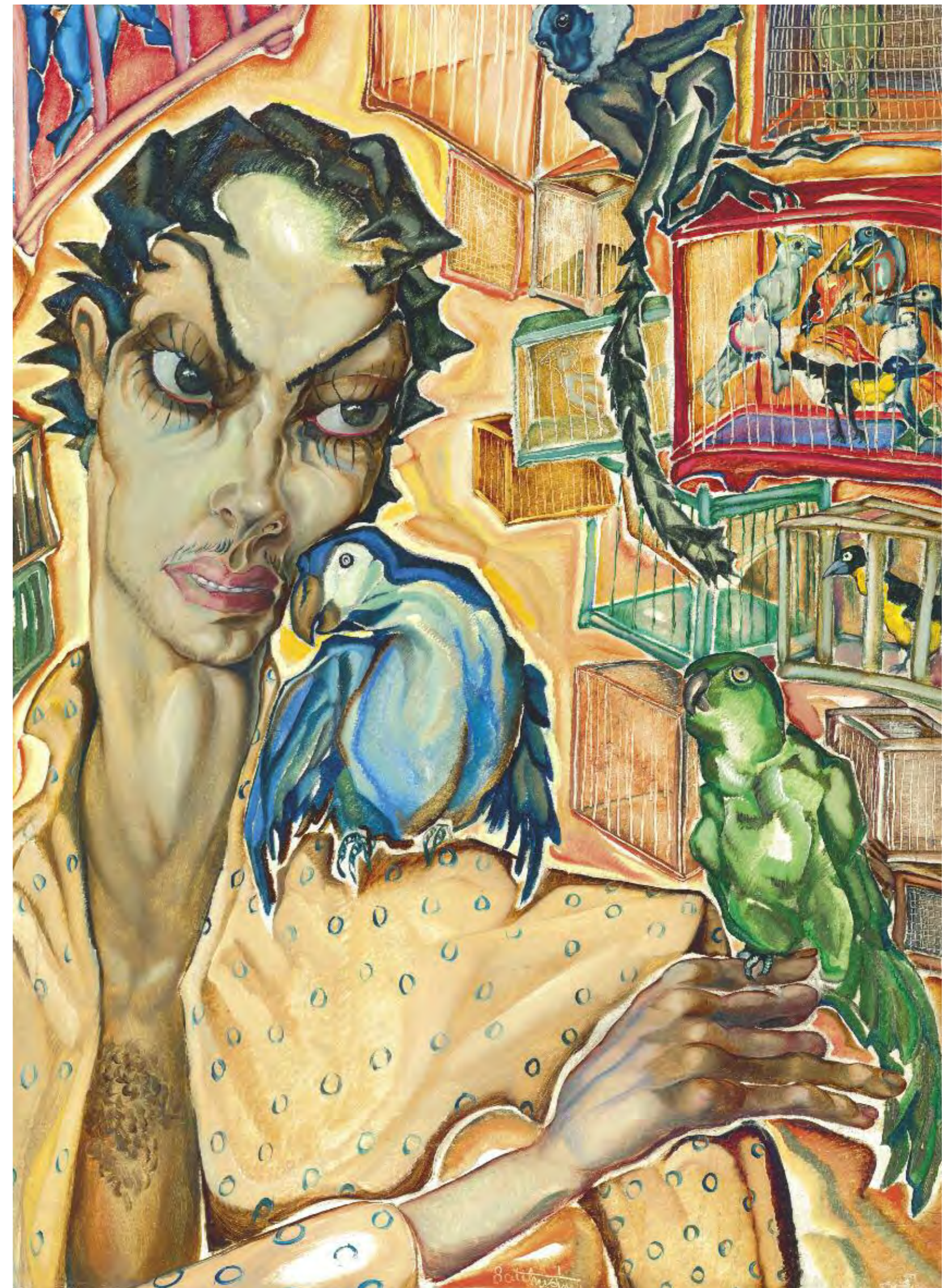

A világutazó gróf, Batthyány Gyula egy igéző modellt talált a bazárban: a rajzos szemöldökű, hosszú szempillás, mélyen kigombolt inget viselő madárkereskedőt. A karcsú fiatal férfi arcához dörgölőzik a vállán ülő kék papagáj, kinyújtott bal kezének nagyujján a madár zöld társa ül. A háttérben szertelen össze-

visszaságban egymásra halmozott kalitkák egzotikus madarakkal és egy hosszú farkát lógató majommal. Kígyóznak Batthyány jellegzetes vonalai, tobzódnak az élénk mediterrán színek. (A kalitkák rácozatát a nedves festékbe belekarcolt vonalak jelzik.) A kibontott pöttyös inget viselő madárkereskedő karaktere a mai néző számára az Eurovíziós Dalfesztiválok esztétikáját idézi. Ráadásul az arcvonásaiban szinte egy az egyben a queer ikon, Prince köszön vissza. A korabeli kritikus, Elek Artúr nem véletlenül próbálta körülírni Batthyány képeit a dekadencia szóval: „Régebben a »dekadens« szóval bélyegezték meg az olyanféle törekvéseket, mint Batthyány Gyula grófé. Értve rajta, hogy nem törődik a valósággal és ismertető jelleivel, hogy művészetén teljes mértékben a képzelet az úr, s képzelete legothonosabban az olyan tájakon érzi magát, amelyeket az egyház erkölcsi törvényei és a társadalmi konvenciók elrekesztettek a közönséges emberfia elől.”

„Utazott sokat és látott mindent” – jellemezte tömören Batthyány izgalmas életét és pályafutását a befolyásos műkritikus, Lázár Béla. A különc gróf életében kiemelt szerepet játszott az utazás, a történelmi arisztokrácia gondtalan jólétben felnőtt tagjaként szinte kötelességszerűen kellett bejárnia a világ távoli pontjait. Egy modern úriember mindennapjaihoz nem csupán a makulátlan megjelenés, az előkelő társasági rendezvények, a művészet nagyvonalú pártolása és a lóversenyek világa tartozott hozzá, de legalább ilyen mély tradíciója volt az ismeret- és élményszerzőként is nagyra értékelt utazásnak. Az 1920–30-as évek folyamán Batthyány Gyula több olyan utazást is tett, mely szinte teljes kiállítási anyagokat ihletett. Ezek között kiemelt helyet foglalt el több hónapos körútja 1934-ben, melynek során Portugália, Spanyolország, a Kanári-szigetek és Olaszország tájain fordult meg. Az itt gyűjtött képötletek a következő év februárjára értek festményekké és kerültek közönség elé – a most vizsgált művel együtt – az Ernst Múzeum termeiben. A festmény hátoldalán megőrzött kéziratos felirat szerint a madárkereskedővel Madeira szigetének központjában, Funchal ódon kisvárosában találkozott.

Az 1935-ös katalógus előszava pontosan ragadja meg Batthyány utazásai során gyűjtött élményeit: „Ha van művészet, melyről elmondhatni, hogy egy sajátos világot teremtett meg, úgy az Batthyányé. Az a világ, melyet ő álmodott meg s amely a Keleten valóvá vált, egy sajátos ornamensjáték. Ott megnyúlnak a vonalak, ékkő-szerűen csillognak a színek, vonaglik, hullámzik, káprázik ott vonal és szín és tónus, minden; s a valóság elemei, házak, utak, kertek, szigetek, emberek, férfiak, nők, minden-minden belenő, belealakul az ő vonaljátékába, melynek menete kápráztat, amint végeláthatatlan lendületben kuszálódik össze, mint egy-egy játékos inda. [...] Micsoda tetraéder-, poliéder-, oktaéder-alakok mozognak előttünk nyughatatlanul, egymásba folyóan, mintha csak egy kaleidoszkópot forgatnánk! A valóságot látva, portugáliai útján, a Kanári-szigeteken, Madeira és Andalusia ege alatt, képzelete felgyúlt és hazajöve játszik az elképzeléseivel. Bűbájos játék! Minden forma élővé válik. Izgalmas, titokzatos élőlényné, melyek egyre újabbnál újabb formákat öltenek.”

174 | Papp Zoltán
(Kecskemét, 1924 – 2013)

Csendélet magazinnal és virágcsokorral, 1967
Still-Life with Magazine and Bouquet, 1967

60 × 80 cm
Akril, farost | Acrylic on fibre board
Jelezve balra lent: Papp Z. 1967 |
Signed lower left: Papp Z. 1967

Kikiáltási ár: 380 000 Ft / 938 EUR
Becsérték: 420 000 – 650 000 Ft
Estimated price: 1 037 – 1 605 EUR

Jótékonyagra felajánlott tétel
a Világszép Alapítvány javára:

www.vilagszep.hu

Több mint 10 éve állunk olyan gyerekek mellett, akikről a saját szülei helyett az állam gondoskodik. Közel 150 fiatalnak szervezünk nyári táborokat, rendszeres foglalkozásokat, önkéntes mesemondó és mentor programot. Hosszú távon kapcsolódunk hozzájuk azért, hogy az otthontalanság ellenére is meg tudják élni, hogy van helyük a világban, ők is szeretetre méltóak, és vannak lehetőségeik az életben.

175 | Remsey Jenő György
(Nagykőrös, 1885 – 1980, Gödöllő)

Randevú a párizsi kávéházban, 1970
Rendezvous in a Parisian Café, 1970

100 × 70 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve balra lent: Paris 970 |
Signed lower left: Paris 970

Kikiáltási ár: 750 000 Ft / 1 852 EUR
Becsérték: 900 000 – 1 300 000 Ft
Estimated price: 2 222 – 3 210 EUR

176 | Scheiber Hugó
(Budapest, 1873 – 1950, Budapest)

Art deco lány pöttyös ruhában (Rivaldafény),
1930-as évek
Art Deco Girl in Polka Dot Dress
(In the Spotlight), 1930s

69 × 49 cm
Gouache, papír | Gouache on paper
Jelezve jobbra lent: Scheiber H. |
Signed lower right: Scheiber H.

Kikiáltási ár: 4 900 000 Ft / 12 099 EUR
Becsérték: 5 500 000 – 7 000 000 Ft
Estimated price: 13 580 – 17 284 EUR

Scheiber Hugó: Bárhölgy cigarettával és pohárral,
1930-as évek első fele, magántulajdon

177 | Schönberger Armand
(Galgóc, 1885 – 1974, Budapest)

Műtermi csendélet festménnyel és folyóirattal
Studio Still-Life with Painting and a Magazine

76 × 62 cm

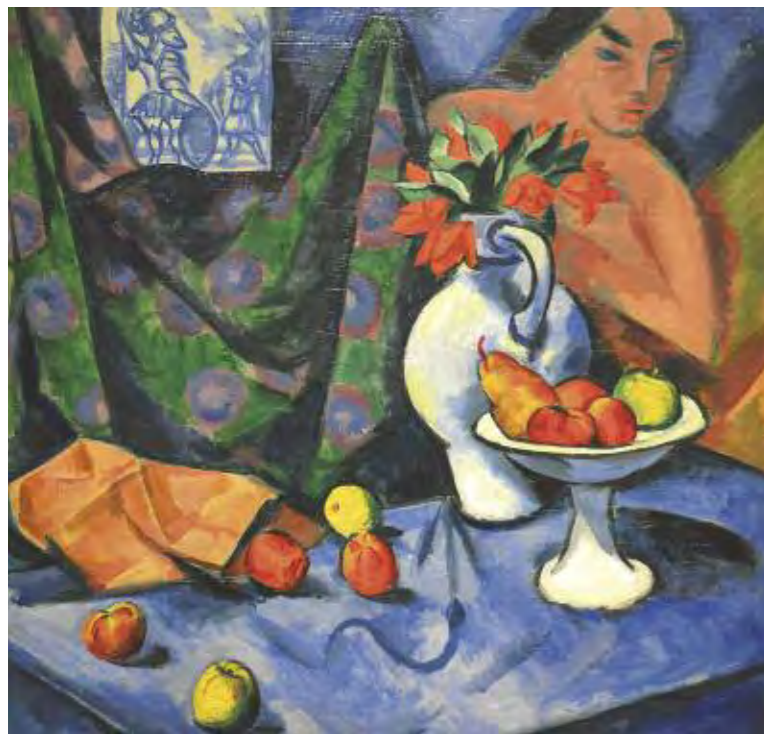
Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra fent: Schönberger | Signed upper right: Schönberger

Kikiáltási ár: 2 800 000 Ft / 6 914 EUR

Becsérték: 4 000 000 – 6 000 000 Ft

Estimated price: 9 877 – 14 815 EUR

Max Pechstein: Csendélet akttal és gyümölcsökkel, 1913,
LACMA, Los Angeles

178 | Czóbel Béla
(Budapest, 1883 – 1976, Budapest)

Rózsaszínruhás lány háttérben ingaórával, 1958
Girl in a Pink Dress with a Pendulum Clock in the Back-
ground, 1958

92 × 60 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra fent: Czóbel | Signed upper right: Czóbel

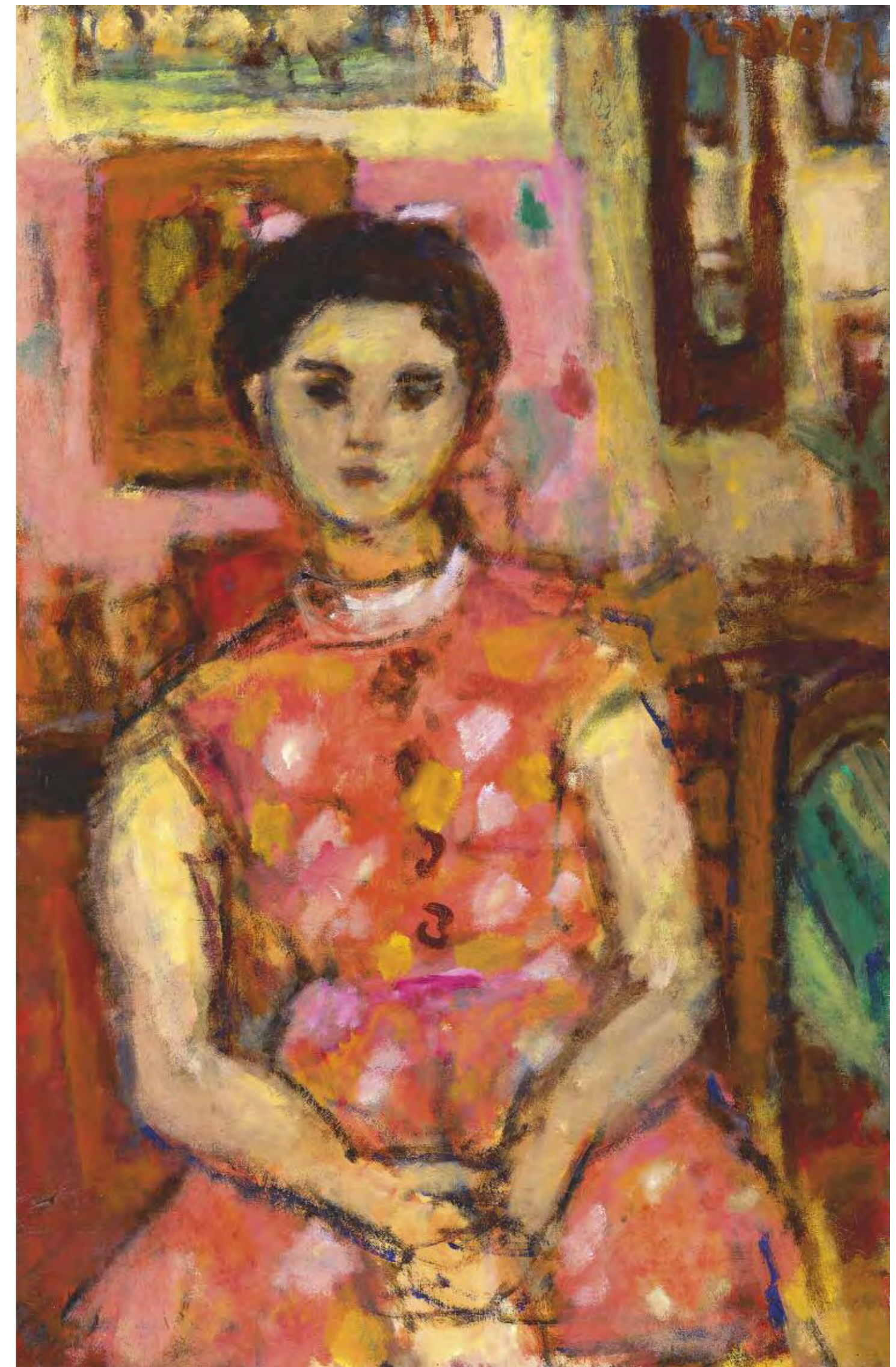
REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Genthon István: Czóbel. Képzőművészeti Alap, Budapest, 1961, 38. kép

Kikiáltási ár: 3 400 000 Ft / 8 395 ELJR

Becsérték: 4 600 000 – 6 000 000 Ft

Estimated price: 11 358 – 14 815 ELJR

179 | Basilides Barna

(Tornalja, 1903 – 1967, Budapest)

Baltoni Vénusz (Nyár), 1932 Balaton Venus (Summer), 1932

140 × 94,5 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Basilides Barna 1932,

Hátoldalon: címke töredék |

Signed lower right: Basilides Barna 1932

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

- Az 1932–33. évi téli kiállítás keretében a Kéve Művészegyesület jubileumi kiállítása, valamint néhai Katona Nándor emlékkiállítása, Múcsarnok, 1932–1933.
- A Benczúr Társaság reprezentatív kiállításának katalógusa, Nemzeti Szalon, 1936 (kat. 107).
- Képzőművészeti Társulat Őszi tárlata, Múcsarnok, 1939.

IROPALOM | LITERATURE

- Kézdi-Kovács László: A Múcsarnok téli tárlata. Pesti Hírlap, 1932. december 17.
- Nagy Barna: Basilides Barna. Magyar Írás, 1932/9., 711–713.
- A Benczúr Társaság reprezentatív kiállításának katalógusa. Nemzeti Szalon, Budapest, 1936.
- Zolnay László: Basilides Barna művészete. Művészet, 1964/5., 34–35.
- Basilides Barna festőművész retrospektív kiállítása. Ernst Múzeum, Budapest, 1966. (Frank János tanulmányával).
- Fábíán Dániel – Erdős Jenő: Kortárs emlékezés Basilides Barnáról. Művészet, 1971/12., 22–26.

Kikiáltási ár: 1 700 000 Ft / 4 198 ELJR

Becsérték: 2 000 000 – 4 000 000 Ft

Estimated price: 4 938 – 9 877 ELJR

Sandro Botticelli: Vénusz születése, 1484–1486 körül, Liffizi, Firenze

Achille Funi:
Venere latina, 1930,
magántulajdon

»Nem ment nyugatra, sőt ellenkező irányba fordult: keletre s magával hozta az őshaza minden egyszerű csodáját. Művészetének végtelen nyugalma s a dekoráció finom lágysága ezer mérföldek távlatából merített szépség.«

NAGY BARNA

Maya életet ad Sziddhártának, 4–5. évszázad, Katmandui Nemzeti Múzeum, Nepál

Konecsni György: Balaton prospektus, 1935 körül

A finom, rajzos, art deco ecsettel modellált női akt isteni jelenésként lebeg a dombos falusi vidék felett. Rajta áttetsző fátolköntös, fején virágmintás-gyöngyös korona, lábán magyar népi hímtett papucs. A szobrászian formált nőalakban a távolkeleti szobrok esztétikája találkozik Botticelli habok felett születő Vénuszával. Feje körül aranyfestékkel festett napkorona (mint egy pogány glória), kezében búzakalász, lábai alatt osztrigakagylóként fodrozódó felhőkaréj. A háttérben kirajzolódó türkizzöld víz a harmincas évekből balatoni turisztikai plakátokat idézi. Mintha a festő, Basilides Barna a Balaton-felvidéki falvak fölé vetítette volna a termékenységet hozó ősmagyar istennőt. Nem véletlen, hogy korabeli elemzője, Nagy Barna a keleti irányultságot emelte ki a művész nézőpontjából: „Nem ment nyugatra, sőt ellenkező irányba fordult: keletre s magával hozta az őshaza minden egyszerű csodáját. Művészetének végtelen nyugalma s a dekoráció finom lágysága ezer mérföldek távlatából merített szépség. Sohasem gondolt arra, hogy »így« fog festeni; magától jött, magyarsága adta. Képei az ösztönös erő egyenes megnyilvánulásai. [...] Művészetének egyszerűsége a magyar rögöz tapad, a néplelek talajából termeli ki az új, romlatlan életerőt, új erővel üdíti a magyar vérkeringést, s művészetünket visszahelyezi abba a millióba, melynek jelszava az emberségesség.” A festmény *Nyár* címen szerepelt a 25 éves fennállását ünneplő KÉVE egyesület 1932-es műcsarnoki kiállításán. A *Pesti Hírlap* kritikusa részletesen elemezte az alkotást: „A páratlanul finom érzések és megfestés jellemzik ezt a művet, mely egy pillanatra úgy hat, mint a tengerkagylóból kikelő Vénusz, de ez a kagyló apró felhőcskékből szövődik, mely a romantikus vidék fölött lebegve úszó akt, barna hússzínűben, buja formákkal, fején a szentek koronája és glóriája, kezében érett búzakalász. Talán egy kissé a »Kéve« szimbólumát is jelölve. Basilides különben a csoport legérdekesebb alakja.” (A Szablya-Frischauf Ferenc által 1907-ben útjára bocsátott Képzőművészek és Iparművészek Egyesülete, azaz a KÉVE szimbóluma a beszédes búzakalász volt.) A nagy méretű kompozíció később is szerepelt kiállításokon, a Benczúr Társaság 1936-os bemutatóján a Nemzeti Szalonban és a Műcsarnok 1939-es őszi tárlatán kiállított gyűjteményes anyagban.

A KÉVE egyesület jelképe

Basilides Barna a két világháború közötti római iskolás főszor egyéni stílusvilágot kialakító festőművésze. Jellegzetes művészi univerzumában az art deco, a rajzos klasszicizmus, a finom egységben tartott színvilág és a népies-archaizáló motívumok találkoztak egymással. Régi nemesi család komáromi sarjaként – a hadapródképzést követően – tanult festészetet a Képzőművészeti Főiskolán az első világháború után. Igazi művészfamiliából származott, nagynénje, Basilides Mária világhírű operaénekes volt, Sándor bátyja szintén festő, többi fiútestvére filmes és színész. A klasszikus irányultságú fiatal művész az 1920-as évek derekán megjárta Olaszországot. 1929-ben *Halász* című nagyszabású képével tűnt ki az Ernst Múzeum tárlatán, amelyet kivittek a velencei biennáléra, majd megvásárolta a Szépművészeti Múzeum. Neves fiatal művészként meghívták a genfi Népszövetségi palota kárpitjának megtervezésére. 1939-ben egy évre ismét Olaszországba utazott, akkor már a római Collegium Hungaricum ösztöndíjasaként. A népi művészek táborában, a Bartha Miklós Társaság körében talált szellemi otthonra. Ahogy pályatársai írták 1971-es visszaemlékezésükben morális irányultságáról: „Basilides Barnában ilyen befelé néző, lelkiismeret szerinti élet, az én belső tökéletesedése, a művészi alkotás témáinak nemes kibontakoztatási igénye élt. Ez vitte a népi mozgalomba. Motívumait jelentősen a népi írók életművéből, Móricz, Ady, Bartók, Kodály és Szabó Dezső munkáiból »hallotta ki«. A végső konzekvenciák levonásáig a felzaklatott Bajcsy-Zsilinszky Endre köréhez azért csatlakozott, mert a népelet válságaiban jelentkező kollektivitás igénye, a művészi egyéniség kiélése ösztönösen erre lökte.” A második világháború után a Bajcsy-Zsilinszky köréhez tartozó Basilides hosszú időt töltött szovjet hadifogságban, majd kényszerű elhallgatás jutott neki osztályrészül a szocreál hatalomra jutásának idején. Trágyahordó segédmunkából küzdött vissza magát a képzőművészet színpadára, elsősorban az Artex külföldi megrendeléseire dolgozva festményein. Most felbukkant, külföldről hazatérő korai alkotása nemcsak egy alig ismert életmű nagyszabású remeke, de az 1930 körüli korszellem egyik legszebb, szimbolizmusában nehezen felfejthető megtestesülése.

Konecsni György: Balaton plakát, 1940

180 | Molnár C. Pál
(Battonya, 1894 – 1981, Budapest)

Assisi Szent Ferenc prédikál a madaraknak
St. Francis Preaching to the Birds

140 × 66,5 cm
Olaj, falemez | Oil on panel
Jelezve balra lent: MCP | Signed lower left: MCP

Kikiáltási ár: 4 000 000 Ft / 9 877 EUR
Becsérték: 5 000 000 – 10 000 000 Ft
Estimated price: 12 346 – 24 691 EUR

Részletek
a *Napfivér, Holdnővér*
című filmből
(rendezte:
Franco Zeffirelli)

»És a tartományon általmenvén az mondott buzgóságban eleve mondott társival, tekénte az út mellett való némi fákra, kiken áll vala különb-különb madaraknak ezenne soksága, hogy sonha azfélékben nem volt láttatott olyan sokaság. Még annak felette ez fölül mondott fáknak mellette való mezőben lakozik vala különb-különb madaraknak nagy soksága, mely sokaságot nézvén Szent Ferenc, és csudálkodván Istennek ihlésével rajta löttet, mondá társinak: Várjatok meg engemet ez úton, elmegyek, és prédikálok én húgimnak, madaracskáknak. És mene az mezőbe. Ki madarak lakoznak vala az földön, legottan, hogy prédikálni kezde, mend az fán lakozó madarak leszállának őhozzá, és egyetlenbe velek az mezőn megmaradának. De mikoron menne Szent Ferenc őköztük, sokat ő szoknyájával illet vala; sem egyik mindenestül fogván indokoltatik vala.«

ASSISI SZENT FERENC PRÉDIKÁL A MADARAKNAK, JÓKAI-KÓDEX, 1430

181 | Rozgonyi László

(Budapest, 1894 – 1948, Budapest)

Barcsay Jenő műtermében, 1930 körül

Jenő Barcsay in His Studio, c. 1930

93 × 79 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve balra fent: Rozgonyi, Hátoldalon: Barcsai 79×93 cm |

Signed upper left: Rozgonyi, On the reverse: Barcsai 79×93 cm

RODALOM | LITERATURE

• Rozgonyi László emlékkiállítás. Ferenczy Károly Múzeum, Szentendre, 1964.

• Barcsay Jenő (1900–1988) a festő, a tanár.

Szerk.: Szabó Noémi, KOGART Galéria – Tornyai János

Múzeum és Közművelődési Központ, Budapest –

Hódmezővásárhely, 2015.

Kikiáltási ár: 3 600 000 Ft / 8 889 EUR

Becsérték: 4 400 000 – 6 000 000 Ft

Estimated price: 10 864 – 14 815 EUR

Barcsay Jenő: Meudon-i részlet, 1929, magántulajdon

Rozgonyi Lászlót kortársai a régi szentendrei művésztelep oszlopos figurájaként ismerték. Ahogy kollégája, Kántor Andor megidézte karakterét 1964-es emlékkiállításának katalógusában: „Magas, szikár alakja, élesen rajzolt profilja, gondosan ápoltdalszakállja, jellegzetes külseje Krúdy Gyula hőseit juttatta eszünkbe. Minden körülmények között megőrzött udvariassága, ruhahordásának egyszerű eleganciája, finom bókjai mintha a biedermeier kort idézték volna.” Rozgonyi – müncheni és pesti főiskolai tanulmányai után – 1926-ban jutott ki Párizsba, a modern művészetek fővárosába, a Szinyei Társaság tanulmányi ösztöndíjával. Alapító tagként vett részt a régi Szentendrei Művésztelep életre hívásában 1929-ben, majd a következő esztendőben a római Collegium Hungaricum ösztöndíjas tagjaként merítkezett meg az Örök Város sűrű esztétikai világában. Minden bizonnyal ez után készült a művésztelepi társat, Barcsay Jenőt ábrázoló, most vizsgált képe. A festőt nemcsak jellegzetes szakálláról és meleg tekintetéről lehet felismerni, de a vászon hátoldalán is ott szerepel a neve. A kép a szentendrieikre jellemző „barátságportré”. A kabátot és sapkát viselő Barcsay keresztbe rakott lábaira támasztott táblán dolgozik ecsetjével. A felület még üres, a festő úgy keresi a néző tekintetét, ahogy egykor művészbarátja, Rozgonyi szemébe nézhetett, hogy ő is portrét készítsen róla. A hűvösen modellált, tömbszerű formákból építkező festmény stílusvilága a római iskolások esztétikájával rokon. Barcsay 1930-ban tért haza párizsi tanulmányútról, a falon látható tört kubusokból felépített városi látképe ezt az időszakot idézi, amikor – saját szavaival élve – a kubisták felfedték előtte „a képköltés elemi törvényeit”.

»A kép a szentendrieikre jellemző 'barátságportré'«

Bánovszky Miklós: Kettős portré, (Paizs Goebel Jenő és Barcsay Jenő), 1935, Ferenczy Múzeum Centrum, Szentendre

182 | Aggházy Gyula
(Dombóvár, 1850 – 1919, Budapest)

Virágos mező háttérben a Balatonnal
Flowerly Field with Lake Balaton
in the Background

26 × 36 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Aggházy Gyula, Hátoldalon:

1922 – es Aggházy kiállítás címke 32 – es számmal |

Signed lower right: Aggházy Gyula, On the reverse:

exhibition label of the 1922's Aggházy exhibition label

with number: 32

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 605 EUR

Becsérték: 800 000 – 1 200 000 Ft

Estimated price: 1 975 – 2 963 EUR

183 | Boldizsár István
(Orosháza, 1897 – 1984, Budapest)

Virágzó fák háttérben a Balatonnal
(Balatonarács), 1963
Blossoming Trees with Lake Balaton
in the Background (Balatonarács), 1963

75 × 92 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve balra lent: Boldizsár 1963 Balatonarács |

Signed lower left: Boldizsár 1963 Balatonarács

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 605 EUR

Becsérték: 900 000 – 1 400 000 Ft

Estimated price: 2 222 – 3 457 EUR

184 | Márfy Ödön
(Budapest, 1878 – 1959, Budapest)

Tavaszi domboldalon virágzó fák,
1940 körül
Blossoming Trees on the Hill-Side
in Spring, c. 1940

67 × 80 cm

Olaj, karton | Oil on cardboard

Jelezve jobbra lent: Márfy Ödön |

Signed lower right: Márfy Ödön

Kikiáltási ár: 3 400 000 Ft / 8 395 EUR

Becsérték: 4 800 000 – 7 000 000 Ft

Estimated price: 11 852 – 17 284 EUR

185 | Czóbel Béla
(Budapest, 1883 – 1976, Budapest)

Virágcsendélet tarka virágokkal
Still Life of Colourful Flowers

65 × 50 cm

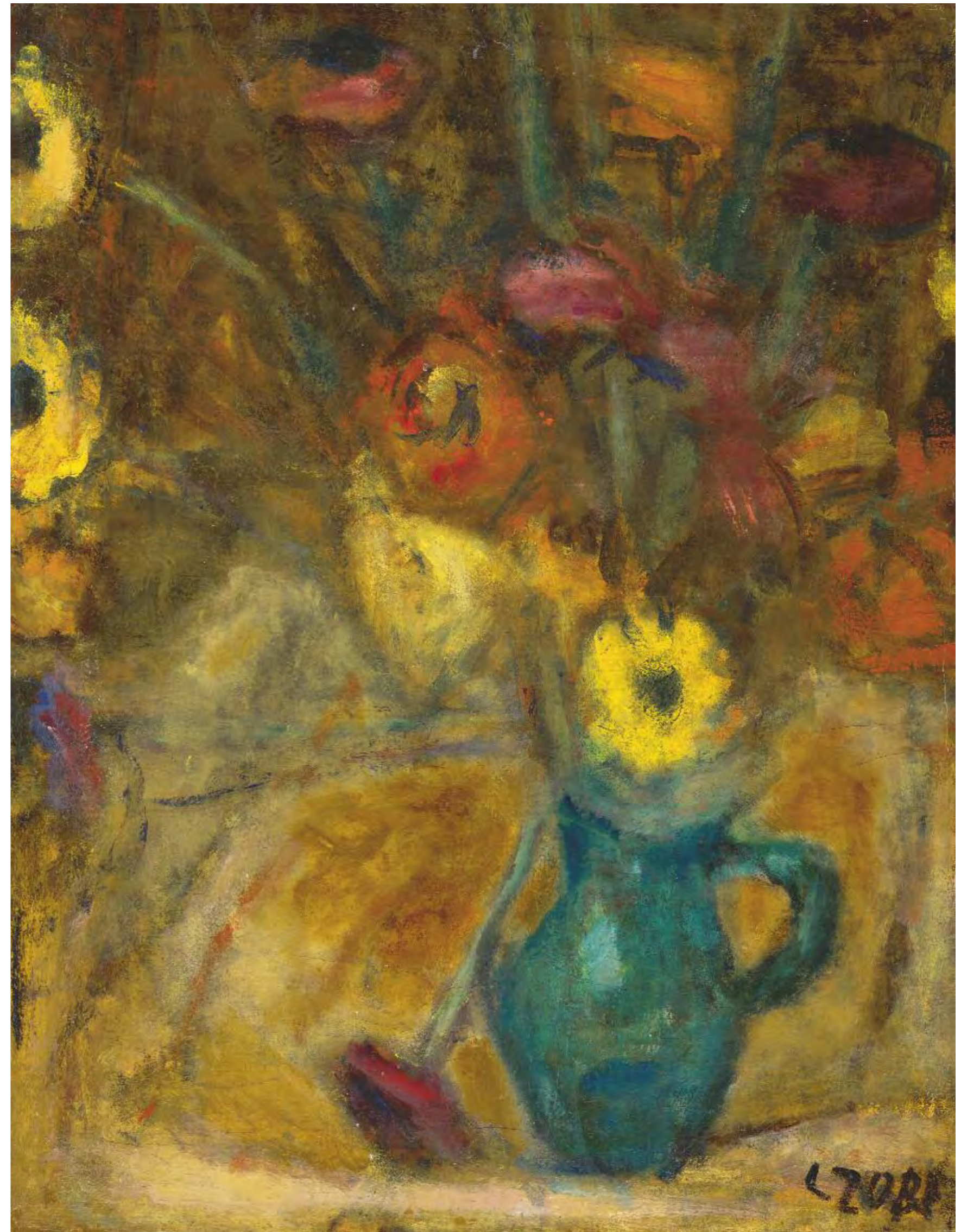
Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Czóbel | Signed lower right: Czóbel

Kikiáltási ár: 1 400 000 Ft / 3 457 EUR

Becsérték: 2 200 000 – 3 400 000 Ft

Estimated price: 5 432 – 8 395 EUR

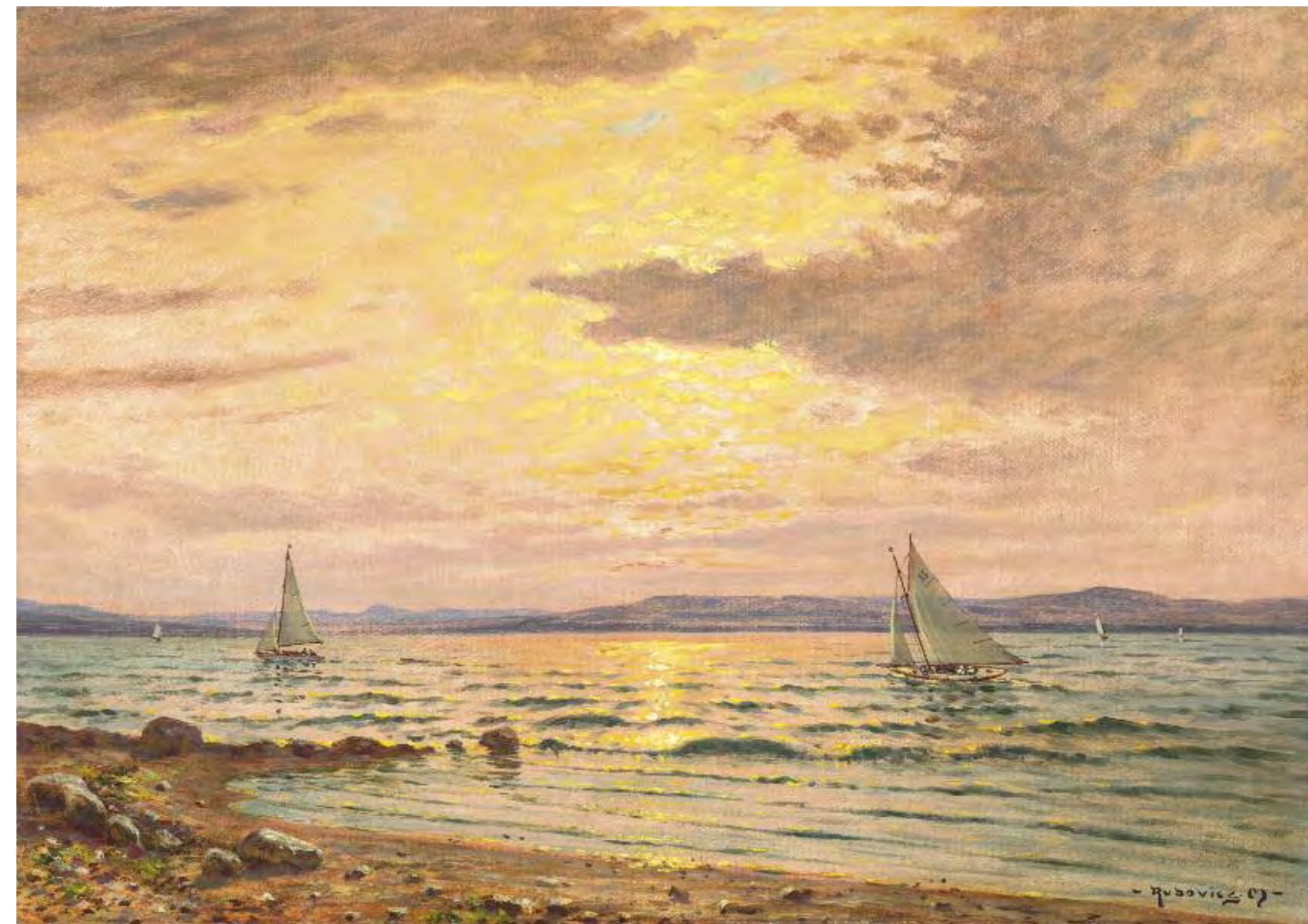

186 | Tull Ödön
(Székesfehérvár, 1870 – 1911, Budapest)

Mediterrán kikötőben
Mediterranean Harbour

48 × 32 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve jobbra lent: Tull | Signed lower right: Tull

Kikiáltási ár: 380 000 Ft / 938 EUR
Becsérték: 500 000 – 900 000 Ft
Estimated price: 1 235 – 2 222 EUR

187 | Rubovics Márk
(Pest, 1867 – 1947, Budapest)

Balatoni vitorlások a lemenő nap fényénél
Sailing Boats on Lake Balaton at Sundown

50,5 × 70 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Rubovics M. |
Signed lower right: Rubovics M.

Kikiáltási ár: 480 000 Ft / 1 185 EUR
Becsérték: 700 000 – 1 000 000 Ft
Estimated price: 1 728 – 2 469 EUR

Kernstok Károly
Gyümölcszedők

188 | Kernstok Károly
(Budapest, 1873 – 1940, Budapest)

Gyümölcszedők (Diószedők), 1900
Fruit Pickers (Walnut Pickers), 1900

125 × 185 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra fent: Kernstok Károly 1900 |

Signed upper right: Kernstok Károly 1900

IRODALOM | LITERATURE

- Cecil: Őszi tárca Dömösről. Pesti Napló, 1902. szeptember 10.
- Körmendi András: Kernstok Károly. Bisztrai Farkas Ferenc, Budapest, 1936.
- Horváth Béla: Kernstok Károly emlékezete. Dunakanyar, 1980/4., 38–40.
- A Nyolcak. Cézanne és Matisse bűvöletében. Szerk.: Markója Csilla – Bardoly István, Janus Pannonius Múzeum, Pécs, 2010.
- Kovács Bernadett: Kernstok Károly. Kossuth – Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2015.

VÉDETT | NO EXPORT

Kikiáltási ár: 75 000 000 Ft / 185 185 EUR

Becsérték: 90 000 000 – 120 000 000 Ft

Estimated price: 222 222 – 296 296 EUR

Szőnyi István: Gyümölcszedők, 1928, magántulajdon

Szőnyi István:
Gyümölcszedők, 1928,
magántulajdon

»Vitathatatlanul a sok évtized után most újra felbukkant monumentális kompozíció a korszak összegző főműve. Legközelebbi párhuzama a – Dunakanyar szemközti oldala, Zebegegy által ihletett – Gyümölcszedők Szőnyi Istvántól.«

Gyümölcszedők a Dunaparton

Megrendítő egy ilyen léptékű, hosszú évtizedekre a szakma tekintete elől eltűnt, fiatalkori remekművet látni a modern magyar festészet egyik ikonikus alakjától, Kernstok Károlytól. A nagy méretű, impresszionisztikus fényekben tobzódó kora őszi napsütésben asszonyok, férfiak és gyermekek szorgoskodnak a folyóparti gyümölcsösben. Gyűjtik az érett diót. Az egyik nő hosszú bottal veri le a termést az ágakról, a másik a kötényébe szedi, a kisgyermek a kalapjába. A parasztgazda a földön megpihenő kenderős, gyermekét keblére ölelő asszonnyal beszélget. A háttérben kisebb alakok hajladoznak a földön szétszóródó diók után, egy szimatoló kutya társaságában. Jobb oldalon a háttérben a kanyarodó folyó felszíne csillog. Kernstok széles ecsetvonásokkal

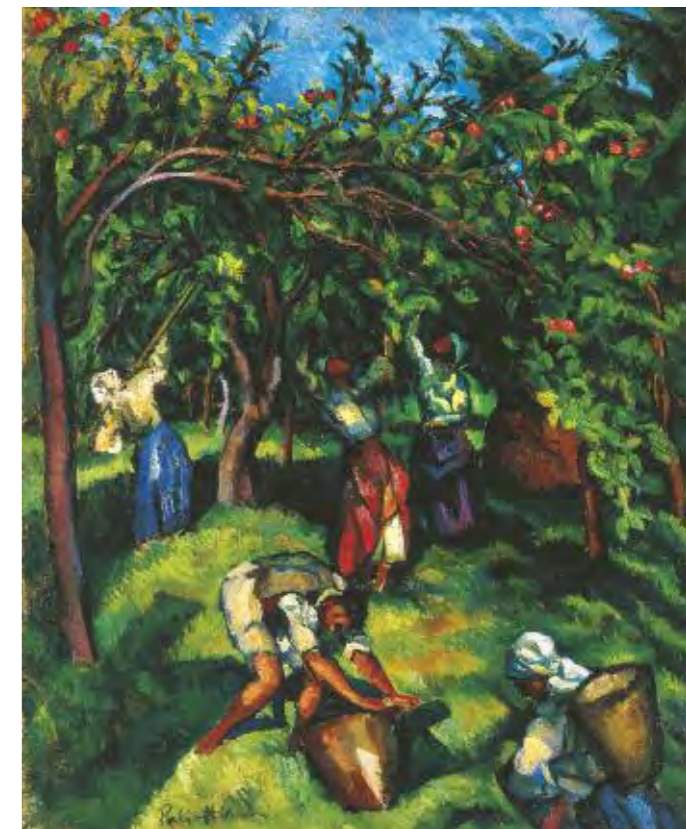
fogalmazta meg a zamatos plein air jelenetet. A vékony törzsű, alacsony diófák lombozata betölti a kép felső negyedét, a villódzó zöld, sárga és vörös levelek között csak itt-ott tűnik elő a nyári ég világoskékje. A földön valóságos impresszionista tűzijáték bontakozik ki, a nedvzöld gypsávoakat narancsszín levelekkel pettyezett sárgálló füves részek váltják. Az impresszionista színkeverésnek megfelelő módon a fatörzsek árnyékban kékre és lilára válnak, de a figurák vetett árnyékát is sötétzöld ecsetfoltok jelzik. Sehol egy műtermi piktúrát jellemző fekete vonás, csak az élénk napsütötte színek megállíthatatlanul jókedvű áradása. Kernstok a háttérrel sem zárta le tömött bokrokkal vagy domboldallal, hanem szinte a horizontig vezeti a néző szemét, ki-be bujkálva a világoszöld mezőből ágaskodó fatörzsek ritmusos egyenesei között.

Az előttünk álló, óriási méretű alkotás a fiatal Kernstok korai főműve. Több – kivétel nélkül a Magyar Nemzeti Galériában őrzött – plein air kompozíciót ismerünk a művész dörmösi gyümölcsösökben festett képei közül, például a szoptató anyát ábrázoló *Anyja gyermekkel* című alkotást, a gyümölcsért nyúló asszonyokat megjelenítő, számtalanszor reprodukált *Szilvaszedőket* (1904)

Kernstok Károly:
Incselkedők, 1900,
Magyar Nemzeti Galéria,
Budapest

vagy az évődő szerelmespárt megleső *Incselkedőket* (1900). Mindegyiknél a napsütötte gyümölcsös a helyszín, de Kernstok egyikén sem engedi szabadon ilyen mértékben az impresszionizmus napsütötte életenergiáját. Vitathatatlanul a sok évtized után most újra felbukkant monumentális kompozíció a korszak összegző főműve. Legközelebbi párhuzama a – Dunakanyar szemközti oldala, Zebegegy által ihletett – *Gyümölcszedők* Szőnyi Istvántól (1928, magántulajdon), amely hosszú évtizedek után került vissza a rivaldafénybe a közelmúltban. Bár a két kép születése között majdnem három évtized telt el, mind a téma, mind a közeli helyszín, mint a monumentális lépték, mind az aranyló napsütés kitüntetett, szimbolikus szerepe összekapcsolja őket. A ligetben hajladozó sokalakos gyümölcszedők téma olyan bonyolult kompozíciós magabiztosságot igényel, hogy csak egészen kevés festő mert belevágni. Az oroszlánkörmeit mutató fiatal Kernstok és Szőnyi mellett Perlrott Csaba Vilmos érett műve kínálkozik párhuzamként (*Almaszedők*, 1922 körül, magántulajdon).

Perlrott Csaba Vilmos: Almaszüret, 1920-as évek eleje,
magántulajdon

»Párizs, ó, az más volt –
Durand Ruel fürdőszobájában
a fogpaszta fölött Manet-k,
Renoirok lógtak«

KERNSTOK KÁROLY

Nyergestől Párizsig

Kernstokot úgy ismeri a művészettörténet, mint az új világ nagy kérdéseinek modernista formaproblémák képében töprengő Nyolcak rangidős vezéralakját. Az új idők új dalait „kereső” társaságban ő a bő véru nagypolgár, a nyergesújfalusi birtok ura, „széleskörű tudású és intelligenciájú ember” (Márffy szerint), aki az avantgárd stílusgyakorlatokat mindig a régi mesterek szemüvegén át nézte. Hosszú út vezette el a modernista társasághoz. Kernstok gyermekeiének meghatározó részét anyai nagyszüleinél, Nyergesújfalun töltötte, a Duna vadregényes partja és a ház hatalmas gyümölcskertje között. Ahogy 1930 körül írt önéletrajában visszaemlékezett erre a paradicsomi helyszínre: „Sok pájtásom és egy nagy gyümölcsösünk volt.” (Minden bizonnyal a *Diószedőket* is inspirálták ezek a korai élmények.) A gyermekkori idill hamar szertefoszlott, mert a fiatal fiú apai nagyapja jóval szigorúbb, de szellemileg inspiráló pesti otthonába került. Unokatestvérének, az ismert műcsarnoki piktornak, Újváry Ignácnak a festőládáját cipelve érett meg benne az elhatározás, hogy ő is művész lesz. Tanulmányait bőséges örökségből fedezte a következő évtizedben.

Camille Pissarro: Almaszedők, 1881, magántulajdon

Kernstok Károly: Szilvaszedők, 1904, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Kernstok az 1890-es évek elején a korabeli magyar festődiákok kedvenc úticélját, Münchent választotta. De a konzervatív akadémia helyett a népszerű magániskolát vivő Hollósy Simonhoz iratkozott be. Itt ismerkedett meg a friss művészeti tendenciákkal, a szabadban festéssel, a plein airrel és a divatos „gyöngyházfényű finomnaturalizmussal”. 1893-ban látogatott el első ízben a modern festészet fővárosába, Párizsba. „Párizs, ó, az más volt – emlékezett vissza öregkorában –, a levegője is más volt, az életnek nagy szellemét lehetett érezni. Az iskola itt sem volt jobb, de minden más, Louvre, Luxembourg, Cluny, Guimée, Durand Ruel fürdőszobájában a fogpaszta fölött Manet-k, Renoirok lógtak s a Chat Noirban Toulouse Lautrec-plakátok, s megjött Gauguin Tahitiből, Zola ellen harcot hirdetett a Rose Croix, Van Gogh-ról suttogtak, Puvis akkor fejezte be a Pantheont és Delacroix-kiállítás volt Georges Petit-nél. Itt is nagy viták, a Deux Magots kávéház teraszán. Mindennap agyonütöttük a reneszánszot, mindennap feltámasztottuk a gótikát.”

Kernstok Károly: Anyja gyermekkel, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Kilátás Dömösre a Prépost-hegyről, 1922 (fotó: Fortepan / Wittner Lucia)

Dömösi Barbizon

A sikeres párizsi bemutatkozás után Kernstok hazatért Budapestre. Bár felváltva dolgozott a modern impresszionizmus és a divatos naturalizmus modorában, mégis beiratkozott a konzervatív felfogású Benczúr Gyula mesteriskolájába. A historizáló piktúra ünnepelelt fejedelme nem nézte rossz szemmel franciás stílusát, de mint minden diákjától, tőle is megkövetelte a régi klasszikusok másolását és a nagy méretű kompozíciók készítését. „A monumentális méretekben való gondolkodás – írta Kovács Bernadett monográfiájában – Kernstoknak könnyedén ment...”. Courbet-hoz hasonlóan nagyította fel a figurákat nagylélegzetű, valóságstükröző vásznain. A realista stúdiomok mellett Kernstok egyre többet dolgozott a szabadban, hagyva, hogy a napfény átítassa plein air kompozícióit. A század elején a különleges szépségű Dunakanyarba, Dömösre járt festeni nyaranta művészbáráival, Márk Lajossal, Kosztolányi Kann Gyulával és Keményffy Jenővel.

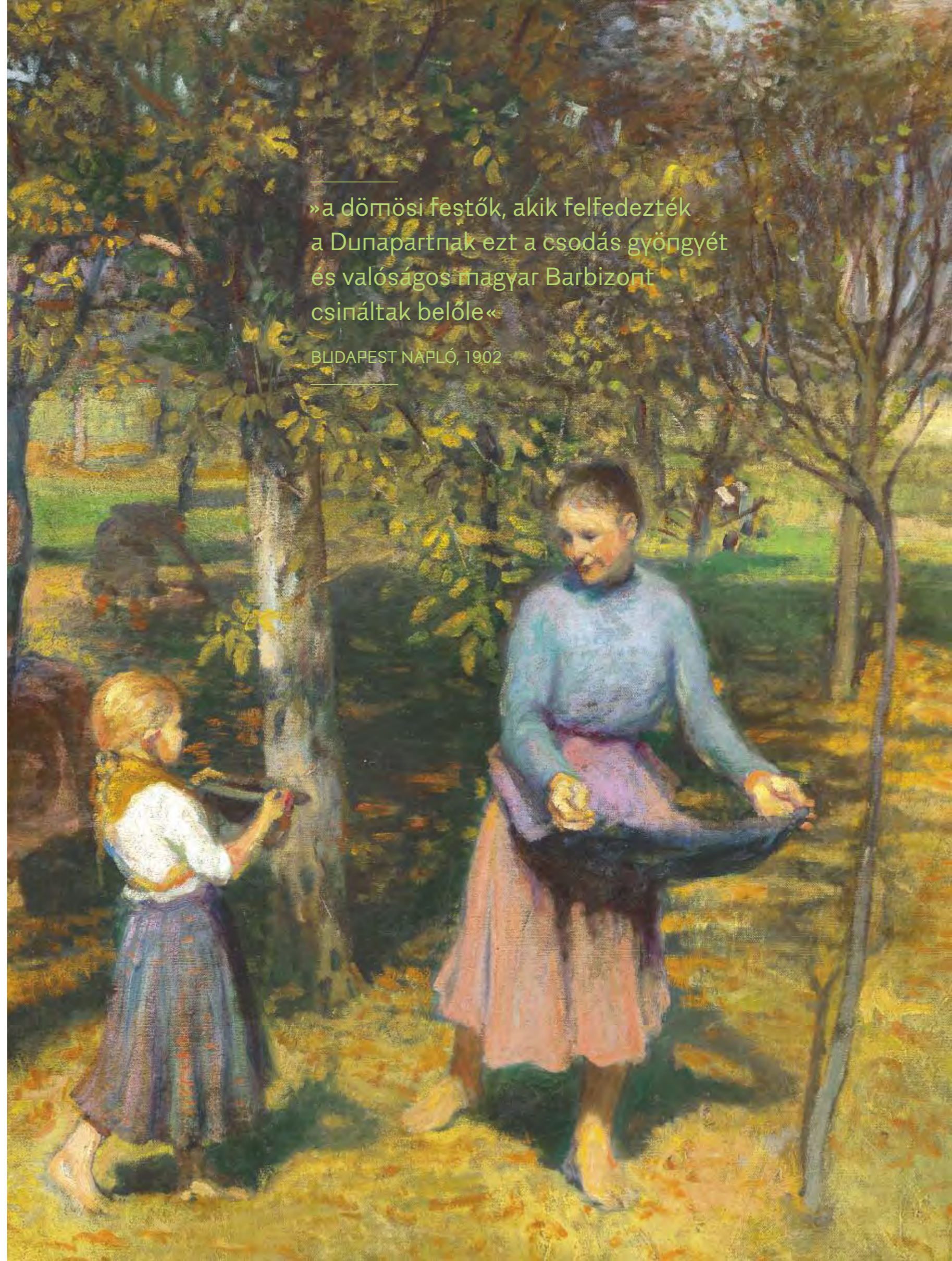
A dió termése egy régi botanikai könyvben

A *Budapesti Napló* 1902-ben terjedelmes tárcában számolt be a Dunakanyar frissen felfedezett, bár ősi gyökerű nyaralófalujáról, Dömösről, ahol a Dobogókőre induló német turisták között egy szabad ég alatt dolgozó festőtársaság tagjai is fel-feltűntek: „Mi, nyaralók, egész kis kolónia vagyunk. Se plage-unk, se korzónk, nem is igen ismerjük egymást. Aki Dömösre jön, azért jön, hogy egyedül legyen. Ez mindenkitől szentül respektált csendes megegyezés. Az urak fehér vászonruhát hordanak és kék zubbonyt, amelyen tekintélyes számú festékfolt tündöklök. Ezek a dömösi festők, akik felfedezték a Dunapartnak ezt a csodás gyöngyét és valóságos magyar Barbizont csináltak belőle. Négyen vannak itt a legjavából. Órák hosszat ott ülnek a szabad természetben plein-airt dolgozni – tanulni. Mindannyian érett, komoly művészek: Kernstok Károly, Keményffy Jenő, Kann Gyula, Márk Lajos. Komoly hangzású nevek, elvitathatatlan tehetség mindenik – és mégis mily kicsinynek érzik magukat a természet nagy megnyilatkozásaival szemben, hogy megvakulnak az árnyék és viláosság titkaitól ők, akik annyit hallgatják újra meg újra a természet nagy csendjének néma zúgását, vetik vászonra a – Szépséget. Ha látja az ember Kernstokot, a szőke daliát szkeptikus apercueivel [pillantásaival], amikor hallja, mint gúnyol és nevet mindenem, nem képzelné, milyen ünnepélyessé válik az esthajnalban, milyen megilletődött ájtatosan követi szeme a fáradt, hazatérő munkásokat. [...] Otthon érzik magukat itten, a szépségnek és az igazságnak közvetlen közelében. Vissza is térnek évről évre.”

A dömösi Barbizonban született plein air képek a francia impresszionizmus örökségét hordozzák. Nem véletlenül jellemezte már Kernstok monográfusa, Körmendi András is így a most felbukkant *Diószedőkkel* megkoronázott korszakot: „Eszközei tisztára a színekből fakadnak, miként az impresszionistáké.” Monumentális főmű, amely a napsütés tiszta színenergiáit vitte széles vászonra éppen 1900-ban, lezárva a 19. századot, és útjára indítva a 20. századi moderniséget.

»a dömösi festők, akik felfedezték a Dunapartnak ezt a csodás gyöngyét és valóságos magyar Barbizont csináltak belőle«

BUDAPEST NAPLÓ, 1902

189 | Thorma János

(Halas (Kiskunhalas), 1870 – 1937, Nagybánya)

Napsütötte Nagybányai kert
Sunlit Garden in Nagybánya

71,5 × 72,5 cm

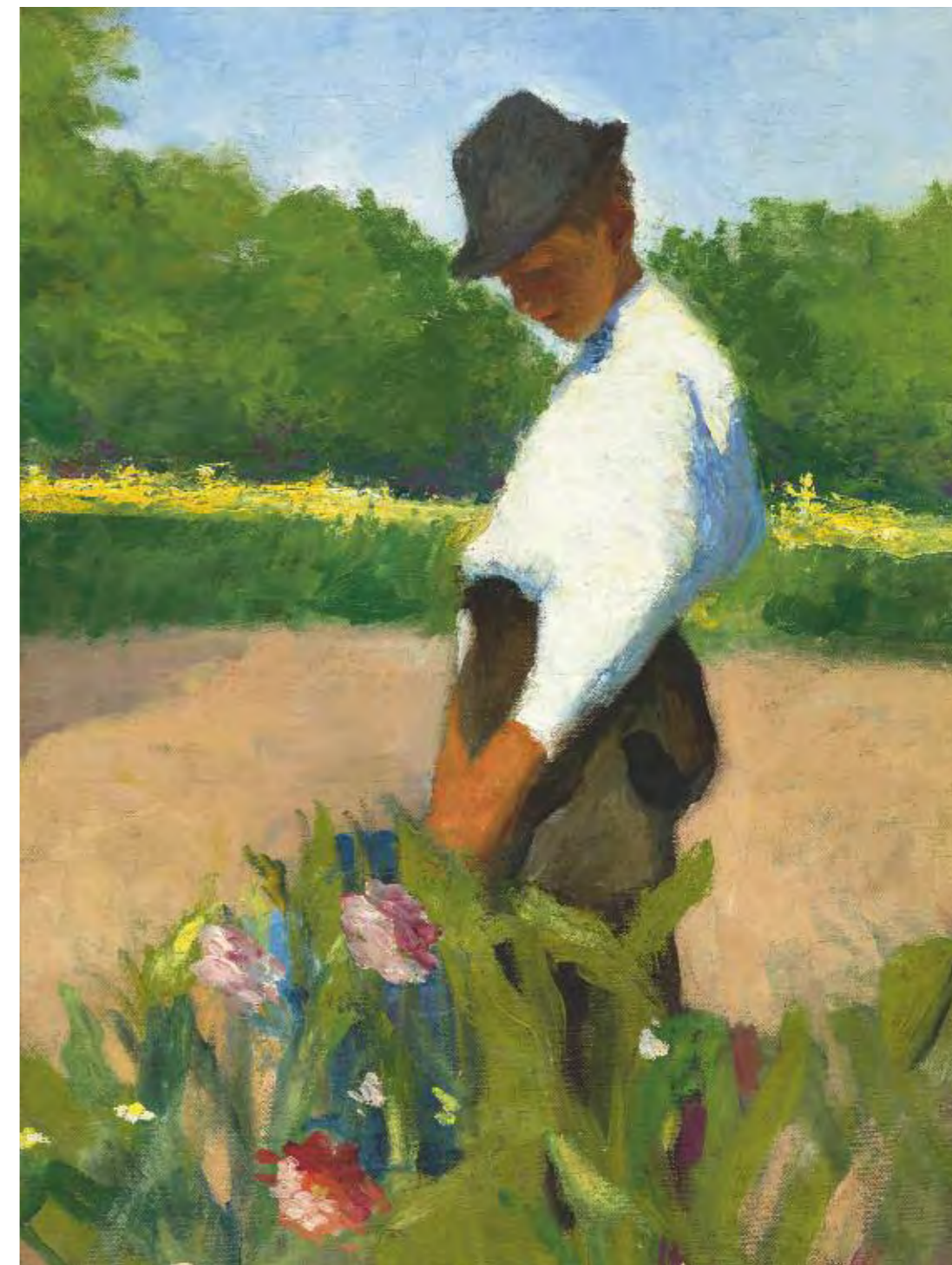
Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Thorma | Signed lower right: Thorma

Kikiáltási ár: 2 000 000 Ft / 4 938 EUR

Becsérték: 2 600 000 – 3 800 000 Ft

Estimated price: 6 420 – 9 383 EUR

190 | Ismeretlen magyar festő

Fehér inges fiú a nyári napsütésben
Boy in a White Shirt in Sunlight

79,5 × 60 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

J.n. | Unsigned

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 605 EUR

Becsérték: 800 000 – 1 400 000 Ft

Estimated price: 1 975 – 3 457 EUR

191 | Aba – Novák Vilmos

(Budapest, 1894 – 1941, Budapest)

Szolnoki piac, 1935

Market in Szolnok, 1935

50 × 60 cm

Tempera, fa | Tempera on board

Jelezve jobbra lent: Aba Novák 35 Szolnok |

Signed lower right: Aba Novák 35 Szolnok

IRODALOM | LITERATURE

· Molnos Péter: Aba-Novák. Népszabadság, Budapest, 2006.

· Molnos Péter: Aba-Novák, a „barbár zseni”.

Modern-Népszabadság, Debrecen-Budapest, 2008.

Kikiáltási ár: 12 000 000 Ft / 29 630 EUR

Becsérték: 20 000 000 – 34 000 000 Ft

Estimated price: 49 383 – 83 951 EUR

Jelenet A hét mesterlövész című westernfilmből (1960)

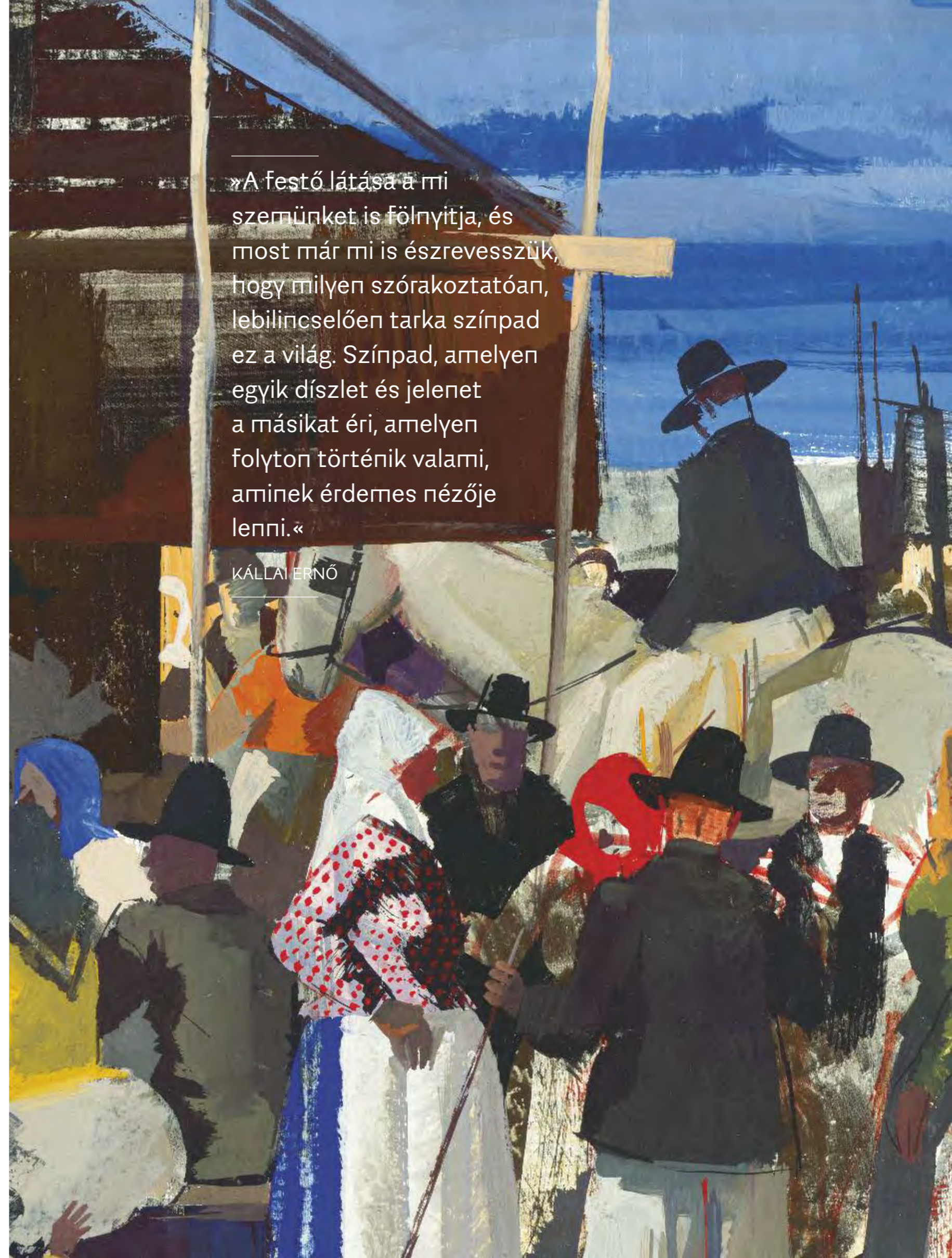
„Akármibe nyúlok, abból novella kerekedik” – mondta ars poeticának is beillő vallomásában Aba-Novák Vilmos. „Nincs az a mozihíradó, amely fürgébben és változatosabban nyüzsgögtetné a látnivalók eleven sokadalmát, mint Aba-Novák piktúrája” – írta a festő elbeszélőmódjáról találó módon értő szemű kritikus, Kállai Ernő. A most vizsgált, eredeti keretében, intakt állapotban megőrzött, jellegzetes Aba-Novák-festmény is olyan, mint egy – a magyar alföldi világra hangolt – westernfilm jelenete. A széles préri felett viharzó fellegek alatt ponyvából és deszkákból épített árnyékvető ad enyhét a nyári forróságban. Körben színes blúzokban fehér fejkendős asszonyok, közöttük fekete kalapos férfiak. Az egyik kanász lóháton érkezik, a másik számaron. Borospalackok és könnyed ecsetvonással felvitt üvegpoharak előtt ülnek a vásárba érkezők a hosszú asztal körül. Mintha egy westernt forgatnának az Alföldön, ahol a marcona cowboyok helyett szolnoki vásárosok gyűltek össze. Ördögszekerek helyett kanásznadrágok szárát fújja a szél, Stetson kalapok helyett pedig pörgekalapok védenek a nyári delelőtől. A harmincas évekbeli magyar festészet fiatal sztárja, a robusztus fellépésű Aba-Novák maga is ellátogatott a cowboyok földjére, épp a most vizsgált festmény születésének az évében, 1935-ben. A New York City College archívumában fennmaradt ekkor forgatott, fekete-fehér archív filmtöredék segítségével betekintést nyerhetünk Aba-Novák virtuóz festészeti eljárásába. A kivételesen simára alapozott felületre gyors, vastag vonásokkal vázolta fel a fő figurák és a kompozíciós tömbök szerkezeti vonalait, sötéttel árnyalva a háttérrel. Ezt követően – felváltva vékonyabb és szélesebb ecsettel – sebes párhuzamos vonalakkal modellálta a figurákat, helyenként pengével törölve vissza a friss festéket. Végül érkeztek az utolsó vonások, például kivilágító fehér kendők vagy az élénk színritmust kiteljesítő, hajszálvékony vörös kontúrok.

»Mintha egy westernt forgatnának az Alföldön, ahol a marcona cowboyok helyett szolnoki vásárosok gyűltek össze.«

Kállai Ernő pontos jellemzést adott Aba-Novák kiforrott festészetének virtuóz felületfelfogásáról abban a nagyszabású tanulmányában, amely a Fränkel Galéria 1936-os kiállítási katalógusában jelent meg: „Minden érdekes, ami csak van a nap alatt, ha Aba-Novák szemével nézzük. Még az is, ami, hacsak rajtunk állana, talán közömbösen hagyna bennünket. De a festő látása a mi szemünket is fölnyitja, és most már mi is észrevesszük, hogy milyen szórakoztatóan, lebilincselően tarka színpad ez a világ. Színpad, amelyen egyik díszlet és jelenet a másikat éri, amelyen folyton történik valami, aminek érdemes nézője lenni. Minden csupa történés. Nemcsak az, ami mint emberi vagy állati mozdulat megy végbe, de az is, ami az ilyen elbeszélhető esetnek és a köréje való színtérnek festői nyilvánulása gyanánt ölt testet. Még az a mód is, ahogyan Aba-Novák képein az ecsetvonásokból színes foltok és a színes foltokból tárgyi formák alakulnak; izről izre történést érzékeltet. [...] Igaz, hogy itt is, ott is emberek láthatók, csoportba verődve, látjuk, hogy beszélnek egymással, hogy heverésznek és kászálódnak, hogy tesznek-vesznek. [...] De éppen ez a fordulat ecsetjárás, amely a temperával is olyan folyékonyan és egykettőre kanyarít oda egy-egy figurát, mint más festő az akvarellal – éppen a színfoltoknak ez a tarka, játszói szökdécelése az, ami minden tárgyi vonatkozáson túl annál jobban kezd lekötni a szemünket, minél tovább nézzük a festményt.”

Jelenet a Volt egyszer egy Vadnyugat című westernfilmből (1968)

»A festő látása a mi szemünket is fölnyitja, és most már mi is észrevesszük, hogy milyen szórakoztatóan, lebilincselően tarka színpad ez a világ. Színpad, amelyen egyik díszlet és jelenet a másikat éri, amelyen folyton történik valami, aminek érdemes nézője lenni.«

KÁLLAI ERNŐ

192 | Vaszary János
(Kaposvár, 1867 – 1939, Budapest)

Rapallói fiákerek, 1924
Horse Carriages in Rapallo, 1924

14,5 × 21 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve jobbra lent: Vaszary Rapallo 924 VIII. 9. , Jelezve balra
lent: hagyatéki pecsét | Signed lower right: Vaszary Rapallo 924
VIII. 9. , Signed lower left: hagyatéki pecsét

Kikiáltási ár: 500 000 Ft / 1 235 EUR
Becsérték: 800 000 – 1 200 000 Ft
Estimated price: 1 975 – 2 963 EUR

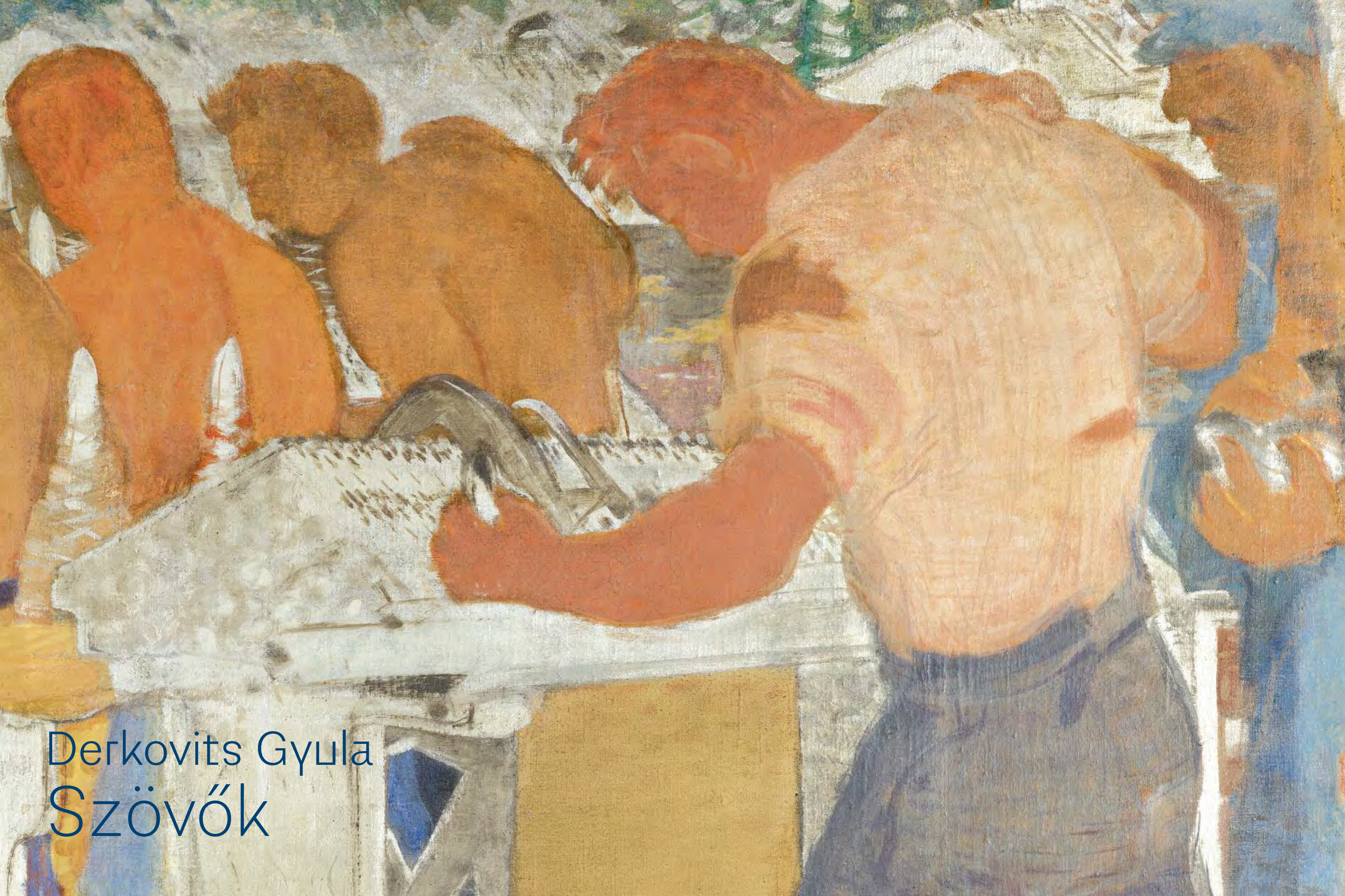

193 | Gimes Lajos
(Miskolc, 1886 – 1945, Miskolc)

Firenzei emlék (Palazzo Vecchio), 1910
Memory from Florence (Palazzo Vecchio), 1910

69 × 56 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Gimes Firenze 1910 |
Signed lower left: Gimes Firenze 1910

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 2 963 EUR
Becsérték: 1 600 000 – 2 400 000 Ft
Estimated price: 3 951 – 5 926 EUR

Derkovits Gyula
Szövők

194 | Derkovits Gyula
(Szombathely, 1894 – 1934, Budapest)

Szövőők, 1933

Weavers, 1933

95 × 125 cm

Olaj, arany és ezüst porfesték, vászon |

Oil, gold and silver dust on canvas

J.n. | Unsigned

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor Márton Ödön, majd Grósz Józsefné tulajdonában.

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

- Derkovits Gyula emlékkiállítás, Ernst Múzeum, 1934 (kat. 71.).
- KUT kiállítás, Nemzeti Szalon, 1936 (kat. 32.).
- Derkovits Gyula emlékkiállítás, Fővárosi Képtár, 1948 (kat. 2.).
- A magyar valóság, Fővárosi Képtár, 1948 (kat. 77.).
- Derkovits Gyula. 1894–1934, Országos Szépművészeti Múzeum, 1954 (kat. 76.).
- Derkovits Gyula emlékkiállítás, Magyar Nemzeti Galéria, 1965 (kat. 99.).
- Derkovits és a szocialista művészet, Csók István Képtár, Székesfehérvár, 1968 (kat. 26.).
- Gyula Derkovits. 1894–1934. Malerei und Grafik, National-Galerie, Berlin, 1971 (kat. nélkül).
- Gyula Derkovits (1894–1934), Vydala Narodni galerie v Praze v listopadu, Prága, 1971 (kat. 29.).
- Derkovits Gyula (1894–1934) emlékkiállítás, Savaria Múzeum, Szombathely, 1974 (kat. 57.).
- Derkovits Gyula (1894–1934) emlékkiállítás, Magyar Nemzeti Galéria, 1979 (kat. 102.).
- Derkovits. A művész és kora, Magyar Nemzeti Galéria, 2014 (kat. 185.).

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

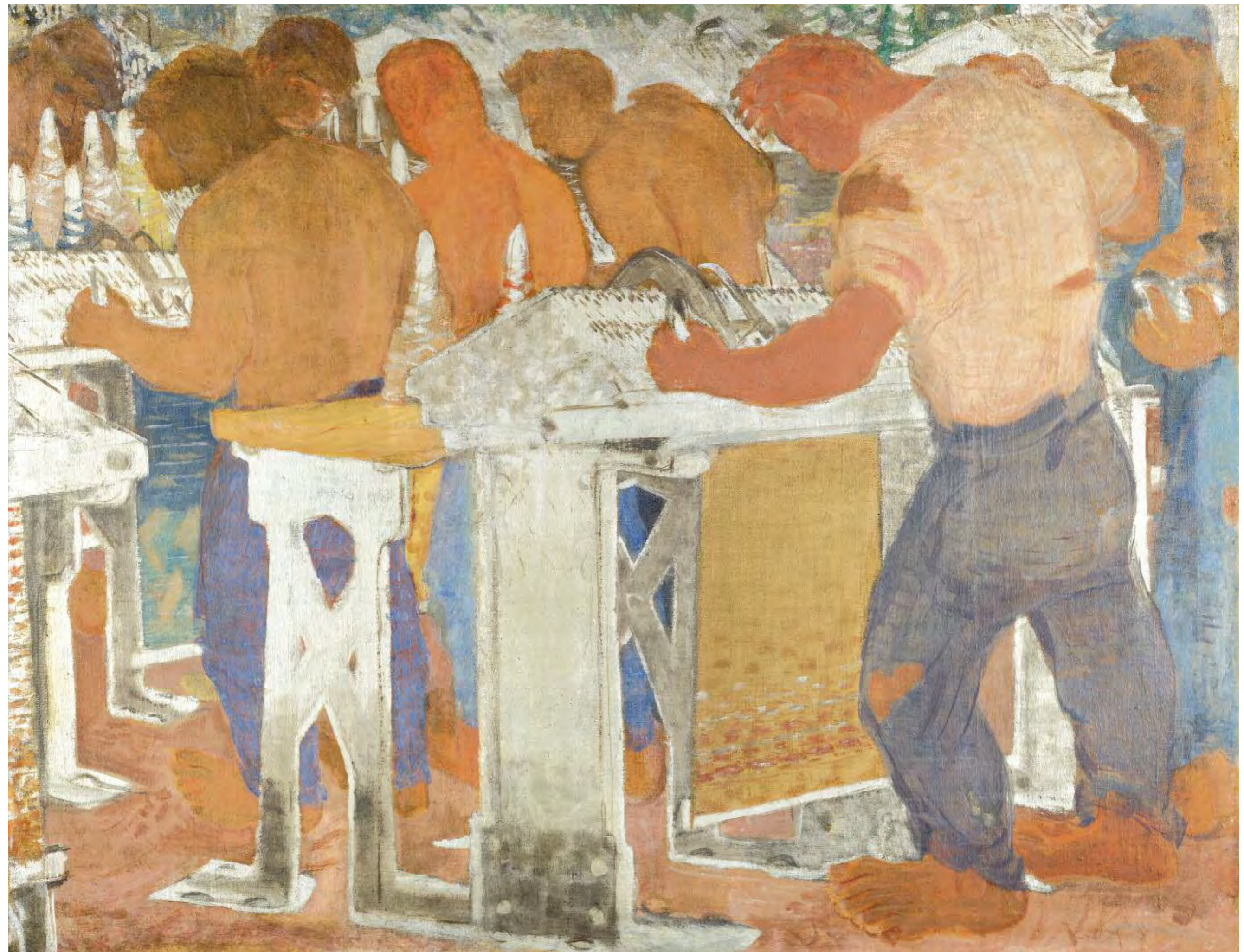
- Ártinger Imre: Derkovits Gyula. Bisztrai Farkas Ferenc, Budapest, 1934, 26. kép.
- Forum. Zeitschrift für Kunst, Bau und Einrichtung, 1935/10.
- A KUT kiállításának katalógusa. Nemzeti Szalon, Budapest, 1936 (oldalszám nélkül).
- Kopp Jenő: Derkovits. Új Idők, Budapest, 1944, 21. kép.
- Bortnyik Sándor: Derkovits. Officina, Budapest, 1948, 14. kép.
- Derkovits Gyula emlékkiállítás. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1965 (oldalszám nélkül).
- Körner Éva: Derkovits Gyula. Corvina, Budapest, 1968, 415.
- Gyula Derkovits. 1894–1934. Malerei und Grafik, National-Galerie, Berlin, 1971 (oldalszám nélkül).
- Irodalmi Szemle, 1972/5., képmelléklet.

VÉDETT | NO EXPORT

Kikiáltási ár: 120 000 000 Ft / 296 296 EUR

Becsérték: 140 000 000 – 180 000 000 Ft

Estimated price: 345 679 – 444 444 EUR

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Derkovits Gyula (1894–1934) emlékkiállítás. Szerk.: Mihály Mária, Savaria Múzeum, Szombathely, 1974 (oldalszám nélkül). Világosság, 1984/6., 384.
- Oltványi-Ártinger Imre: Derkovits Gyula. Szombathelyi Képtár, Szombathely, 1996, 26. kép.
- Modern magyar festészet 1919–1964. Szerk.: Kieselbach Tamás, Kieselbach Galéria, Budapest, 2004, 652.
- Molnos Péter: Derkovits. Szemben a világgal. Népszabadság, Budapest, 2008, 63.
- Derkovits. A művész és kora. Szerk.: Bakos Katalin – Zwickl András, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2014, 257.
- Kapócsy Anna: Képzőművészek Új Társasága (1924–1950). Corvina, Budapest, 2015, 126.

IRODALOM | LITERATURE

- Ártinger Imre: Derkovits Gyula. Bisztrai Farkas Ferenc, Budapest, 1934.
- K. A. [Kárpáti Aurél]: Derkovits Gyula emlékkiállítás az Ernst Múzeumban. Pesti Napló, 1934. október 28.
- Kopp Jenő: Derkovits. Új Idők, Budapest, 1944.
- Bortnyik Sándor: Derkovits. Officina, Budapest, 1948.
- Derkovits Gyula emlékkiállítás. Fővárosi Képtár, Budapest, 1948.
- Derkovits Gyula. 1894–1934. Szerk.: Székely Zoltán, Országos Szépművészeti Múzeum, Budapest, 1954.
- Derkovits Gyula emlékkiállítás. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1965.
- Körner Éva: Derkovits Gyula. Corvina, Budapest, 1968.
- Derkovits és a szocialista művészet. Szerk.: Firz Jenő, István Király Múzeum, Székesfehérvár, 1968.
- Derkovits Gyula (1894–1934) emlékkiállítás. Szerk.: Mihály Mária, Savaria Múzeum, Szombathely, 1974.
- Derkovits Gyula (1894–1934) emlékkiállítás. Szerk.: Borbély László, Magyar Nemzeti Múzeum – Savaria Múzeum, Budapest–Szombathely, 1979.
- Derkovits Gyula. Centenárium. Szerk.: Lőrincz Zoltán, Szombathely, 1996.
- Ébli Gábor: Budapest: műgyűjtők városa. Beszélő, 2005/3–4., 142–153.
- Molnos Péter: Derkovits. Szemben a világgal. Népszabadság, Budapest, 2008.
- Derkovits. A művész és kora. Szerk.: Bakos Katalin – Zwickl András, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2014.
- Kapócsy Anna: Képzőművészek Új Társasága (1924–1950). Corvina, Budapest, 2015.

A modern magyar festészet ünnepelet ikonjának, Derkovits Gyulának érett főműve. Az életmű reprezentatív fődarabján az avantgárd kollázsos szerkesztésmódja találkozik az expresszív formaképzéssel és az ezüst porfesték különös izzásával. A két világháború közötti lírai kolorizmus és a gépkorszak heroizmusa. A számtalanszor reprodukált mű sokáig a legendás 20. századi műgyűjtő, Márton Ödön kollekciónak gazdagította. Az egyetlen olyan nagy méretű, muzeális minőségű Derkovits-remekmű, amely még nem került közgyűjteménybe.

Érett főmű

„S a szövőgyárak ablakán / kötegbe száll / a holdsugár” – írta József Attila *Külvárosi éj* című híres versében 1932-ben. Egy évvel később készült el kortársa és szellemi rokona, Derkovits Gyula most elemzett monumentális szövőgyári kompozíciója. A festő nem az éjjeli holdfényben üresen álló ipari csarnokot örökítette meg, mint a költő, hanem az acélos gépek között dolgozó férfiak frízszerű sorát. Az előrehajló izmos hátak ismétlődése a gépek zakatolásának ritmusát visszhangozza. A Magyar Nemzeti Galériában őrzött kis méretű vázlatról ismerjük a világos inges főalak nyers impresszióját, ahogy a szövőgép mintás fémpanelje föléd görnyed, amelybe a szemközti állványról fonalak szaladnak be, hogy alul már szőttesként hagyják el a szerkezetet. (A lyuggatott fémlemezt használó automatizált Jacquard-szövőgépeket nem véletlenül tartják a számítógépek előfutárának.) Derkovits a végleges nagy festményen az orsókat egy fadeszkás, öntöttvas lábú asztalra helyezte, hogy jobban érvényesüljön a megsokszorozott figurák görög domborműveket idéző fríze. A terrakottaszínű testeket a fémelemek csillogó ezüsfestékes felülete ellenpontoszza. A kép bal szélén egy férfi pillant át az orsók kúpjai között, míg a jobb oldalon egy bajszos figura egészíti ki a kompozíciót, hűen a fényképszerű derkovitsi képszerkesztés elveivel.

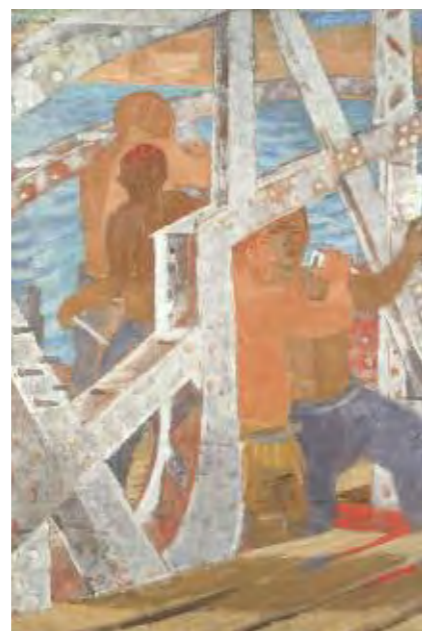
Derkovits Gyula: Szövőmunkás (vázlat), 1933, papír, gouache, ezüst, pasztell, 33,5×25,6 cm, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

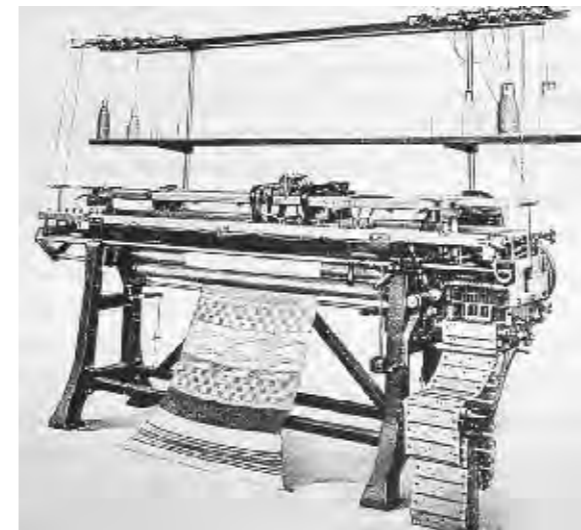
»S a szövőgyárak ablakán kötegbe száll a holdsugár«

JÓZSEF ATTILA

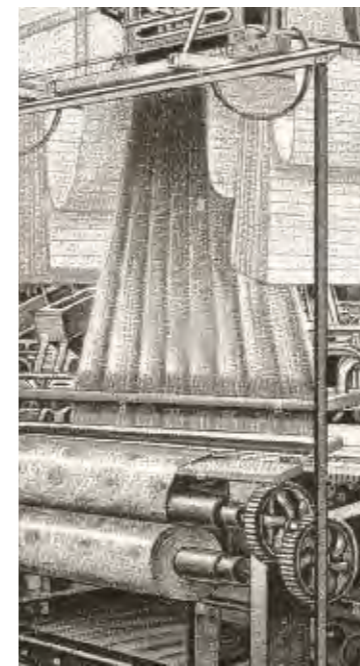
A vaselemek és az emberi testekre épített szerkezeti váz jellegzetes motívummá vált Derkovits érett korszakának festészetében. A Magyar Nemzeti Galériában őrzött *Hídépítők* című kompozícióján (1932) ugyanígy az acéltraverzek közé illesztette be a terrakottaszínű, félmeztelen munkáshéroszokat. A műértők már a saját korában is az utolsó pár évet tartották az életmű csúcának. Ahogy Oltványi-Ártinger Imre írta a festő halála után, 1934-ben megjelent monográfiájában: „Derkovits nagy tehetség volt, s jóllehet képességei csak az utolsó évek alkotásaiban bontakoztak ki érett gazdagsággal – életműve így sem torzó. Húsz-harminc képe újabb festészetünk legjava természetéhez tartozik, s jelentős biztonsága egy komoly művész kivételes alkotó erejének.” Utolsó korszakának stílusvilágát Molnos Péter így elemezte monográfiájában: „Derkovits egy lépést tett a Gresham időtlen, férfias lírája felé, s ezzel párhuzamosan engedett művészetének korábbi agitatív célzatosságából. Mintha Bonnard és Bernáth képeinek fuvallata legyintette volna meg egy ihlető pillanatban. A változás talán legjobban látható jele az volt, hogy képein egyre nagyobb hangsúlyt kapott a fémszínnek használata. [...] Úgy látszik, hogy ebben a korszakban a frapánsan megmozgatott szerkezet és a tudatosan ütköztetett motívumok összhangzata helyett a szín vette át a szimbolikus tartalmak közvetítésének – jóval elvontabban artikulált – szerepét.”

Derkovits Gyula: Hídépítők, 1932, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

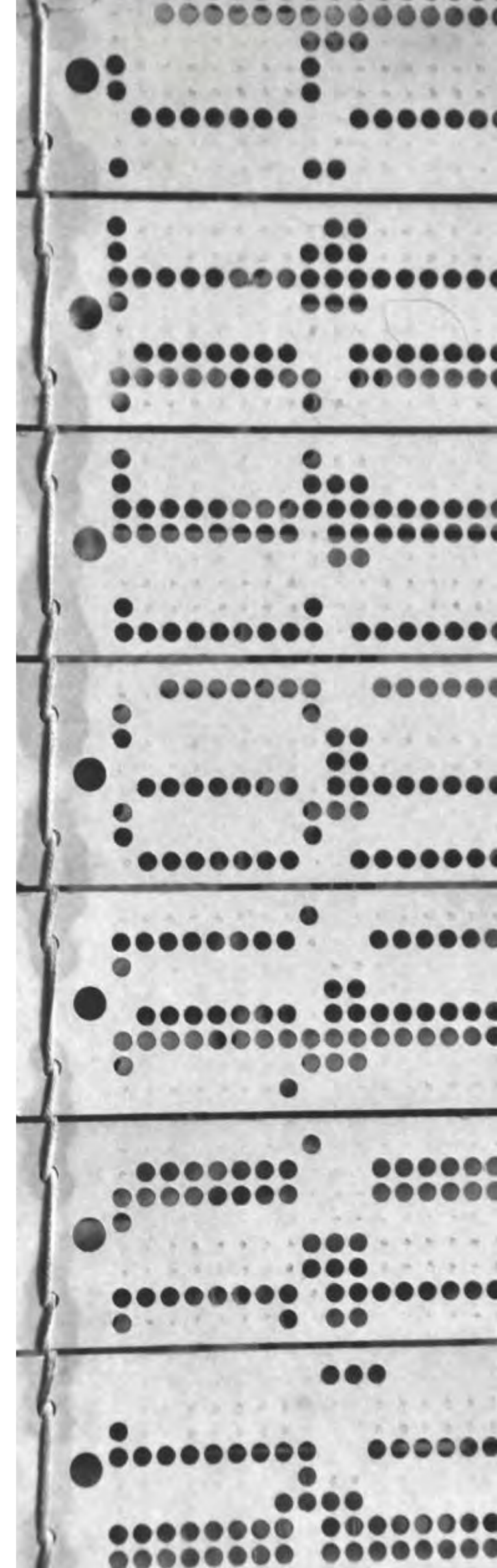
A Derkovits-képen szereplőhöz hasonló Jacquard-szövőgép (1930)

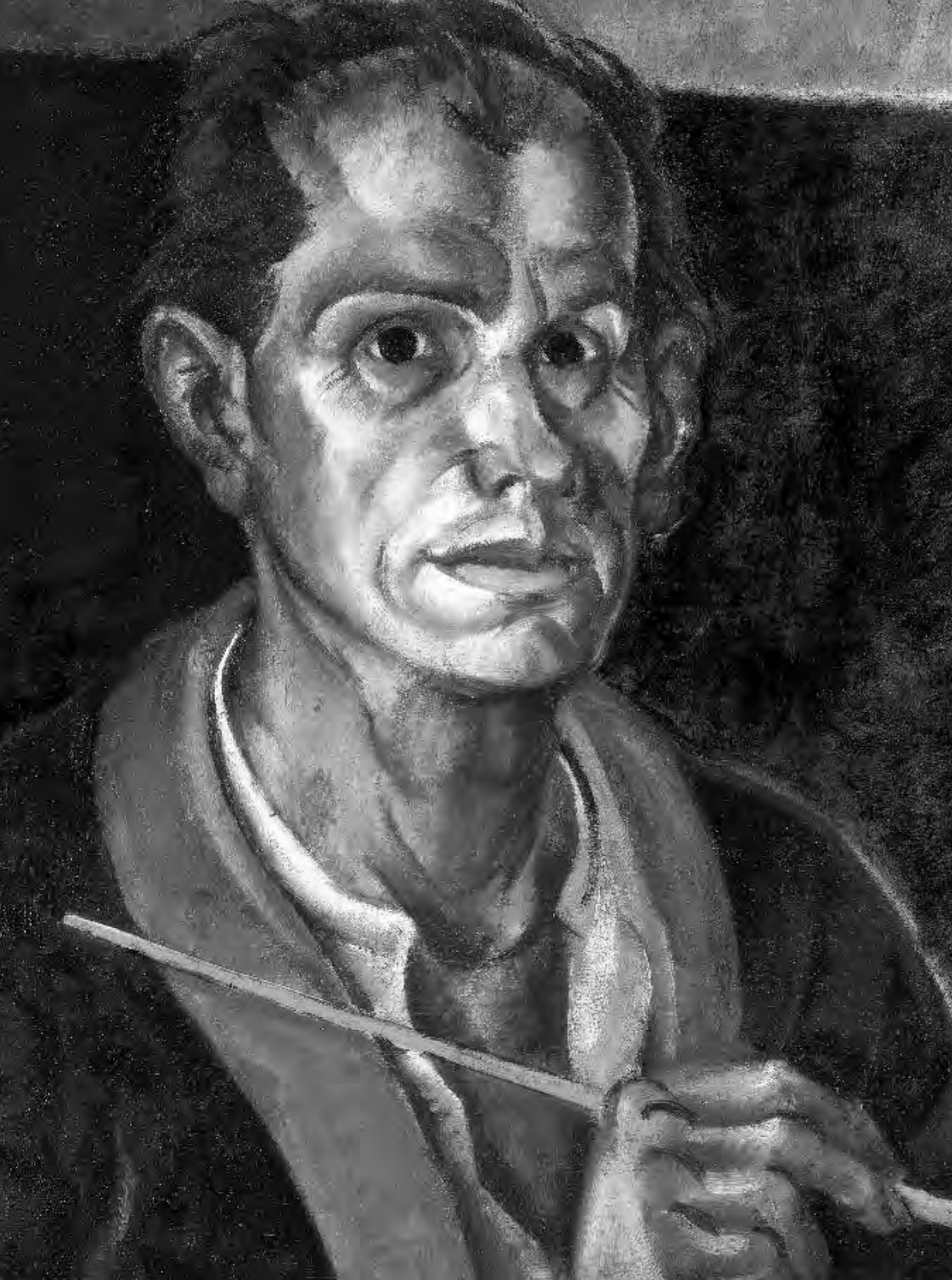

A fém minta panelt használó Jacquard-szövőgép a lyukkártyát használó korai számítógép őse

Jacquard-szövőgép reklám (20. század eleje)

»A lyuggatott fémlemezt használó automatizált Jacquard-szövőgépeket nem véletlenül tartják a számítógépek előfutárának.«

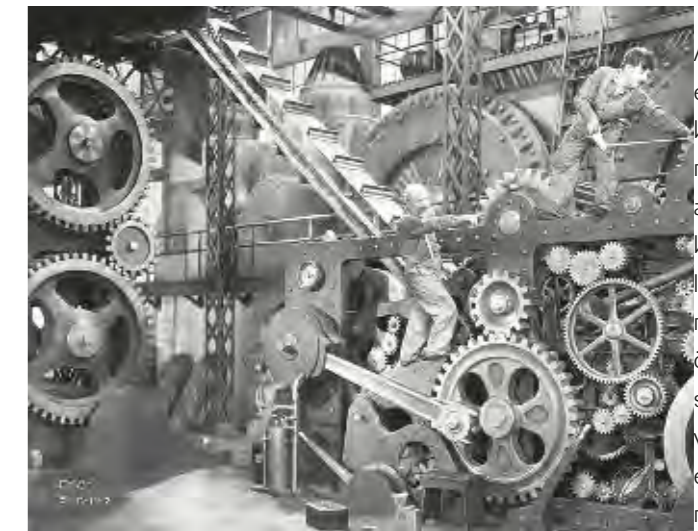

Rövid pályáív

Kassák Lajos így emlékezett vissza a fiatal Derkovitscal való első, 1917-es találkozására: „Én vasmunkás voltam, ő famunkás. Nem kellett, hogy sokat mondjon magáról. Csak ránéztem, s már ismerem az életét, minden árnyalatában. Az arcára láttam írva sorsközösségünket. Micsoda erőfeszítés, bensőséges hit, elszánt akarat kell ahhoz, hogy valaki onnan, az ismeretlen mélységből fölkapaszkodjon.” A világgal és a társadalmi berendezkedéssel mindig dühösen szemben álló Derkovits iparoscsaládból származott. A szombathelyi asztalosműhelyt vezető apja mellett kezdte az inaskodást gyerekként. Mint Madách falanszterében a szék-lábakat csiszoló Michelangelót, őt is elbűvölték a faragott díszek, de mikor a gyalupad mellől felállva állatokat festett diófapáccal a tűzfalra vagy telerajzolta a deszkákat, csak atyai pofonokat kapott dicséret helyett. A rá váró kényszerű inassors elöl menekülve beállt katonának, de a pusztító első világháborús frontokon csak az egész életét megnyomorító betegségeket kapott. A bal karját nem engedte amputálni, hogy legyen mivel fognia a palettát, de az ekkor szerzett tüdőbaj megpecsételte a sorsát. Hadirokkantként Pesten próbált boldogulni, miközben az Iparrajziskola esti kurzusaira járt. Félősen vitte rajzait az avantgárd MA körét szervező Kassákhoz, aki segítette (a Nyolcakat támogató kritikussal, Bölöni Györggyel együtt), hogy elkezdje tanulmányait Kernstok Károlyék Haris közti szabadiskolájában. Itt nemcsak későbbi felelőségével ismerkedett meg, hanem a 20. század eleji magyar modern festészet legkiválóbb képviselőivel Rippl-Rónaitól Tihanyi Lajosig, Bernáth Auréltól Bortnyik Sándorig. A Tanácsköztársaság idején végre nyugodt körülmények között tanulhatott, többek között Kernstok ingyenes nyergesújfalui művésztelepén. Az idilli művésziparadicsomnak rövid időn belül véget vetett a történelem. Nehézkes életkörülményei ellenére tovább képezte magát, eljárt a kubizmus és Cézanne örökségével Párizsból hazatérő Kmetty János műtermébe.

Híres jelenet Szergej Eisenstein képi montázst használó *Patyomkin páncélos* című 1925-ös filmjéből

Jelenet Charlie Chaplin *Modern idők* című 1936-os filmjéből

A húszas évek elején kifarított korai művészete a Szőnyegkör neoklasszicista nyelvvezetését ötvözte a szerkezetes vonalakkal és az expresszionizmussal. A Belvedere galériában rendezett első kiállítása nagy szakmai és anyagi sikert hozott a fiatal festőnek 1922-ben. „Most, hogy kilépett a névtelenségből, máris teljes fegyverzetben álló festő súlyával és igényével jelentkezett” – írta Bálint Aladár a *Nyugat* hasábjain. Két évig Bécsben dolgozott, követve a magyar aktivisták emigráns csoportját, Ulitz Bélát és Kassákot. „Koldusszegény volt, mint itthon, és dolgozott magába merülten, mint valami végig sértett rabszolga” – írta róla Kassák a visszaemlékezésében. Bécsben Derkovits megismerte a legmodernebb avantgárd esztétikai világot, a modern fotográfia képi nyelvétől a forradalmi montázstechnikát alkalmazó *Patyomkin páncélos*ig. Mikor hazatért 1926 elején, még egy szűk évtized várt rá. Festészete kifarított, a szemtelenül modern képkivágásokhoz és az expresszív torzított robusztus figurákhoz visszafogott színskálákat társított. Képei rendszeresen szerepeltek a főváros kiállításain az Ernst Múzeumtól kezdve a Nemzeti Szalonon át a Tamás Galériáig. A gazdasági válság és a politikai feszültségek miatt mégsem futhatta be a neki rendelt pályát, a sikerek ellenére keserű körülmények között távozott az élők sorából alig negyven esztendősen. Síremlékének leleplezésénél a modern gyűjtők mellett olyan művészek álltak ott, mint Ámos Imre, Márfy Ödön, Kmetty János vagy Farkas István.

Derkovitsot rövid pályafutása alatt mindvégig támogató mecénások vették körül, bár a később, az ötvenes években konstruált proletárművész mitoszba ez sehogy sem fért bele. Az özvegye által jegyzett, tendenciózusan torzított *Mi ketten* című életrajzi írásban a korszak elnyomó uralkodóosztályának vált vétlen áldozatává, viszont a közelmúlt művészettörténeti kutatása kiderítette, hogy leginkább saját gyanakvó, sértett karaktere miatt nem fogadta el a segítő kezeket. Molnos szerint a tények „azt mutatják, hogy Derkovits művei szokatlanul hamar felkeltették a műgyűjtők és a múzeumok vezetőinek érdeklődését, így gyakori vásárlások, felajánlott ösztöndíjak és megtisztelő művészeti kitüntetések szegélyezik rövid pályájának valamennyi állomását. Ám

Jelenet Charlie Chaplin *Modern idők* című 1936-os filmjéből

Jelenetek Fritz Lang *Metropolis* című 1927-es filmjéből

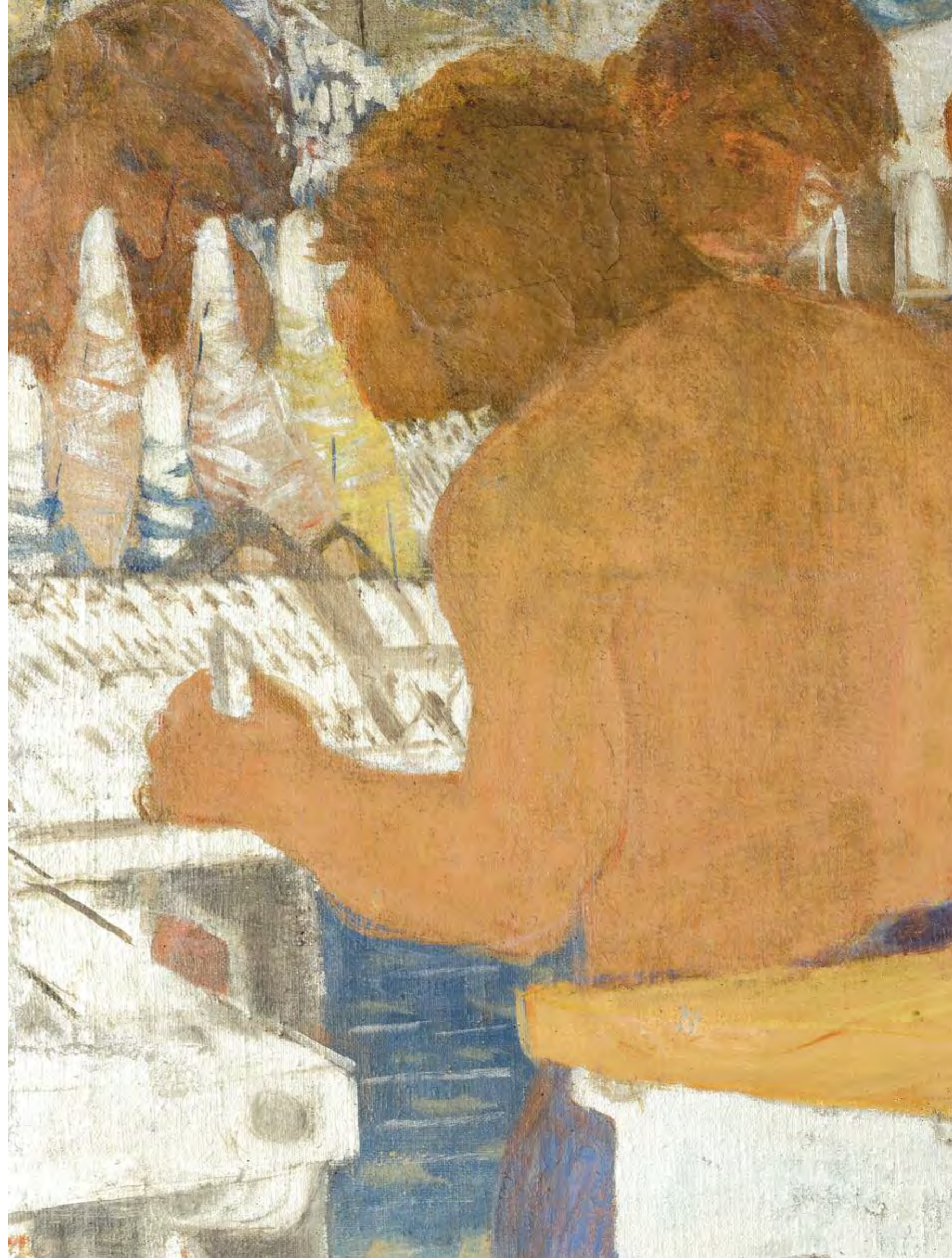
Avantgárd és ezüstpör

A Nemzeti Galéria 2014-es nagy Derkovits-katalógusa sok szempontból átírta a festő jól ismert pályáivét. Az új kutatás – lásd Bajkay Éva tanulmányát – kiderítette, hogy a fiatal alkotó nem a nélkülözés elől menekült Bécsbe 1923-ban, hanem friss művészeti inspirációkat keresett. Az osztrák fővárosban nemcsak az emigráns aktivistákkal tartotta a kapcsolatot, de hozzáfért a német nyelvű kiadványokhoz is, a berlini *Der Sturm* vagy a *Die Aktion* folyóirathoz, és látogathatta az expresszionisták tárlatait. A kiállításokon ekkor Emil Nolde, Oskar Kokoschka vagy Edvard Munch műveit is tanulmányozhatta, a rá különösen nagy hatást gyakorló George Grosz vagy Otto Dix munkái mellett. A magyarok közül a pályája csúcspontján álló Uitz Béla állt hozzá a legközelebb. „Egyénien merített – írta róla Bajkay tanulmányában – az izmusok tanulságaiból, és főleg a késő expresszionizmus nyugtalan, patetikusan túlfűtött szemlélete ragadta magával az új tárgyiasság tendenciáival szemben.” Bécsben ismerte meg az orosz avantgárd művészet konstruktivista képszerkesztő eljárásait és a modern film montázselvét. Az Eisenstein-féle mozgóképes montázstechnika tetten érhető a nézőpontokat és kivágásokat változtató derkovitsi festészetben (például a két orsó között felbukkanó férfigura esetében a most elemzett képünkön). Nem véletlenül hívta fel a figyelmet a szöveggyári kompozíció filmes párhuzamaira Molnos Péter művészettörténész Derkovits-monográfiájában: „A nézőben a fotó- és filmművészet hasonló témákat feldolgozó remekművei rémlenek fel: Chaplin *Modern idők* című filmjének és Fritz Lang *Metropolis*ának kulcsjelenetei, a gépkorszak könyörtelen dinamikáját bemutató képsorai.”

»A nézőben a fotó- és filmművészet hasonló témákat feldolgozó remekművei rémlenek fel: Chaplin *Modern idők* című filmjének és Fritz Lang *Metropolis*ának kulcsjelenetei«

MOLNOS PÉTER

Derkovits találkozhatott Bécsben a Klimt-féle aranyfűsttel dekorált szecessziós képekkel is. Kopócsy Anna kutatásai alapján a festő már fiatalon olvasta Cennini reneszánsz traktátusát, amelyben a tradicionális aranyhátter készítésének receptjei is szerepeltek. Ahogy Otto Dix középkori olajfestő technikákat élesztett újjá, Derkovits is a régi metálfényes porok kifejezési lehetőségeit kutatta. „Önmagukban akkor használja őket – írta Kopócsy az arany és ezüst porfestékre –, amikor a valós fémből készült tárgyakat imitálja, azaz rájátszik a valóságra, illetve felerősíti azt (a híd fémszerkezetei, a mozdony keretei, képkeretek stb.), hiszen korábban ezeket a tárgyakat nem az eredeti fémmel jelenítették meg a képen. Használatukkal a realizmus szimbolizmusban oldódik fel.” Ezt látjuk – a most vizsgált kép mellett – például a *Halárus* (1930, Magyar Nemzeti Múzeum) jelenetén, a már említett *Hídépítő*kön, valamint kísérleti fázisában a sztaniolpapír kollázsselemlét használó, híres *Halas csendéleten* (1928, Magyar Nemzeti Galéria). Lázár Béla visszaemlékezése szerint a fiatal művész egyenesen copyrightot akart szerezni a fémszínek használatára. Nagy gyűjtője és életrajzírója, Oltványi-Ártinger Imre szerint misztikus színelméletet dolgozott ki, ahol „az ezüst például a hajtáthatatlan céltudatosságot jelképezte”. Ahogy Bortnyik Sándor írta 1948-as kismonográfiájában, az „ékszerszínekkel mintegy rangot adott képei tárgyának”.

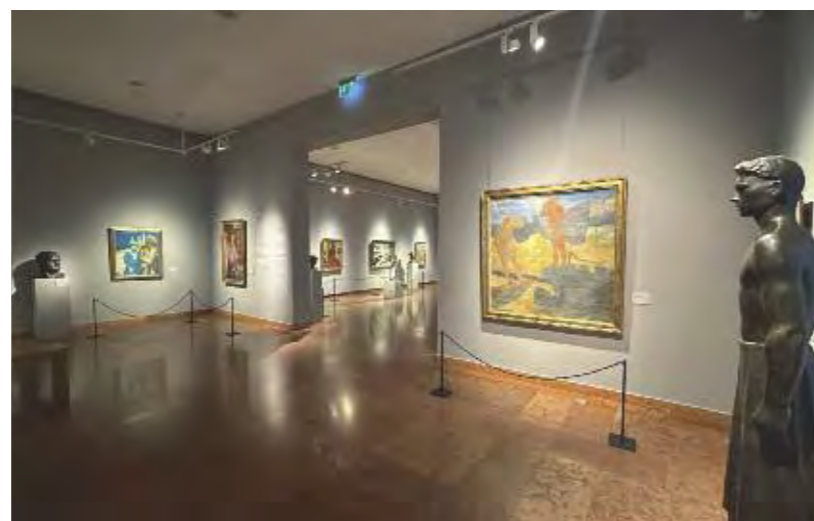
»A most vizsgált festményt hosszú ideig a legjobb Egrý-, Ferenczy- és Czóbel-műveket gyűjtő Márton Ödön különösen gazdag kollekcója őrizte.«

Rajongó gyűjtők

A közönség a festményt csak egy évvel születése után, az elhunyt művész nagyságát megidéző emlékkiállításon láthatta 1934-ben. Kárpáti Aurél kritikájában felsorolta a képet az Ernst Múzeumban rendezett tárlat legjobb, érett remekművei között, a ma már kizárólag közgyűjteményben őrzött társai sorában: „Itt talált rá önmaga igazi lényére és lényegére a külső-belső fejlődés nagy útját megtett művész. Vonaltalan formái ekkor rafinált ízléssel összehangolt, letompított, ezüstös ködbe borult felszínek különös vibrálásában oldódnak szét, s a fátyol alatt élő kékek, pirosak és meleg rózsaszínek úgy sejlének föl, mint álomban a valóság. Ezeken a remek temperákon nincs már semmi tárgyiasság (még a vas is az ezüst valószínűtlenségében csillámlik), nincs határozott kontúr és befelé mélyülő térhatás; a motívumok – alakok és tárgyak – egy síkon, *freskószerűen* rendeződnek el és kötődnek egymással abszolút festői harmóniába. Gyönyörű példája ennek a *Vasút mentén*, a *Tégla-hordó*, a *Hídépítők*, a *Generációk*, a *Fázó nő*, az *Anyja*, a *Gond*, az *Artisták*, a *Téli híd*, a *Szövőmunkások*, a *Téli ablak*, a *Hajókovács*, a *Homokszállítók* és az olvasó *Önarckép*. Valamennyi a beérkezett, önmaga erőinek legjavát felmutató, lehiggadt és kiforrott művészre vall. Nem egy muzeális értékű remekmű akad köztük.” A nagy méretű festmény két év múlva a KLT Nemzeti Szalonban rendezett kiállításán is felbukkant, a fennmaradt archív fotók alapján központi helyen reprezentálva a fiatalon elhunyt tehetség életművét. A második világháború után kialakuló Derkovits-kultusznak köszönhetően megszorodtak az emlékkiállítások, ezeken több mint tíz alkalommal láthatta ezt a képet a közönség. A számtalanszor reprodukált, érett főmű ekkor már a neves műgyűjtő, Márton Ödön tulajdonaként szerepelt.

1 | Dunai homokszállítók, 1933, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest 2 | Gond, 1932, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest 3 | Hajókovács, 1934, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest 4 | Híd télen, 1933, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest 5 | Vasút mentén, 1932, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest 6 | Nemzedékek (Három nemzedék), 1932, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest 7 | Tégla-hordó II., 1932, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest 8 | Végzés, 1930, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest 9 | Szövők, 1933, magántulajdon 10 | Artisták, 1933, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest 11 | Anya, 1934, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest 12 | Hídépítők, 1932, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest 13 | Téli ablak, 1930, Magyar Nemzeti Múzeum, Budapest 14 | Kendős nő, 1932, Városi Művészeti Múzeum, Radnai-gyűjtemény, Győr

Derkovits Gyula festménye a Magyar Nemzeti Galéria állandó kiállításán

A most vizsgált festményt hosszú ideig a legjobb Egrý-, Ferenczy- és Czóbel-műveket gyűjtő Márton Ödön különösen gazdag kollekcója őrizte. Az 1971-ben elhunyt Márton a hatvanas években a műgyűjtés nagy öregje volt, ő kötötte össze az idős gyűjtőnemzedéket az ifjabbal. A magyar műgyűjtés történetét feldolgozó Ébli Gábor így írt róla: „A textilkereskedőként dolgozó, előkelő belvárosi ruhaszalont fenntartó Márton a háború előtt főleg Egrý József, Berény Róbert, Czigány Dezső és mások, azaz részben a Gresham-kör művészeinek munkáiból építette gyűjteményét, de ízlésének nyitottságát mutatja, hogy megvásárolta Vajda Lajos *Szentendrei udvar* című festményét is. A klasszikusok közül legjobban Ferenczy Károlyt becsülte, akinek Béni fia 1936-ban bronzérmeket is készített a Márton család tagjairól. A mindenkori kortárs művészet iránti fogékonyság bámulatos példája, hogy Márton évtizedekkel később is figyelt az új tehetségekre. Kolozsváry Ernő az ő tanácsára ismerte meg Ország Lilit egy harmadik gyűjtő, Rácz István lakásán.” Az egykori textilkereskedő több érett Derkovits-főművet őrzött magánál, a most elemzett nagy méretű szövőgyári jelenet mellett az 1932-es *Zsákolókat*, valamint az ugyanabban az évben született *Anyaságot*. Márton csillogó ízlését bizonyítja, hogy kitűnő érzékkel választotta ki kedvenc művészeinek ritka hangon megszólaló, delikát alkotásait. E tehetségét olyan művek megszerzése bizonyítja, mint Berény Róbert *Sárga dunyha* című alkotása (1928, magántulajdon) vagy éppen Czóbel Béla korai remekműve, a *Kislány ágy előtt* (1905, magántulajdon). De közülük is kiemelkedik a múzeumi minőségű Derkovits-kép, az érett korszak magánkézben őrzött egyik utolsó remeke.

»Kárpáti Aurél kritikájában felsorolta a képet az Ernst Múzeumban rendezett tárlat legjobb, érett remekművei között, a ma már kizárólag közgyűjteményben őrzött társai sorában: 'Gyönyörű példája ennek a Vasút mentén, a Tégla-hordó, a Hídépítők, a Generációk, a Fázó nő, az Anyja, a Gond, az Artisták, a Téli híd, a Szövőmunkások, a Téli ablak, a Hajókovács, a Homokszállítók és az olvasó Önarckép. Valamennyi a beérkezett, önmaga erőinek legjavát felmutató, lehiggadt és kiforrott művészre vall'.«

195 | Kontuly Béla
(Miskolc, 1904 – 1983, Budapest)

A gépmester
The Machine-Minder

76 × 90 cm

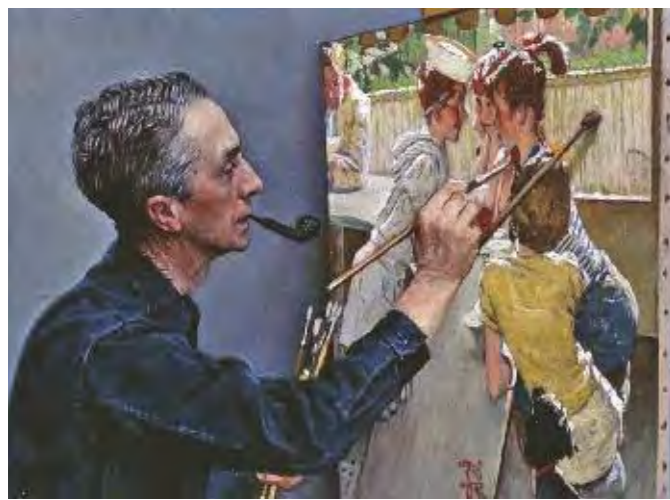
Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Kontuly | Signed lower right: Kontuly

Kikiáltási ár: 2 800 000 Ft / 6 914 EUR

Becsérték: 3 600 000 – 4 800 000 Ft

Estimated price: 8 889 – 11 852 EUR

Norman Rockwell: Önarckép festés közben, 1953, magántulajdon

196 | Mattis Teutsch János
(Brassó, 1884 – 1960, Brassó)

Art deco aktok, 1930 körül
Art Deco Nudes, c. 1930

98 × 68 cm

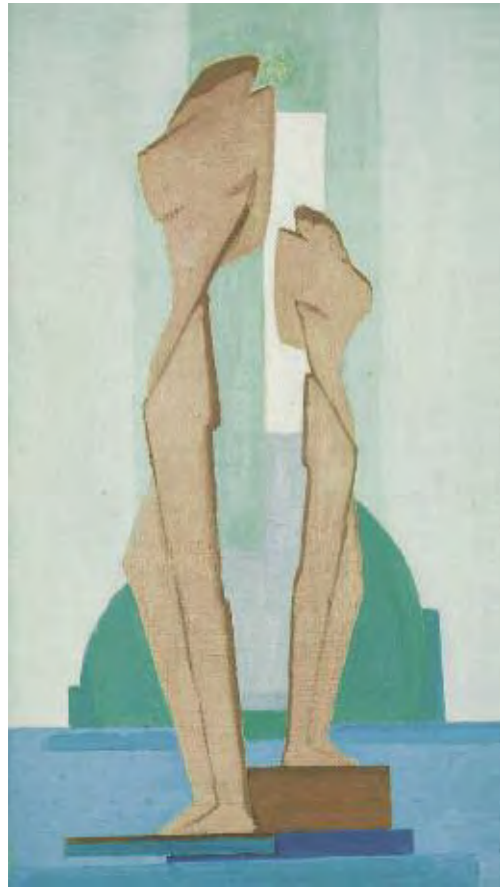
Tempera, papír | Tempera on paper

J.n. | Unsigned

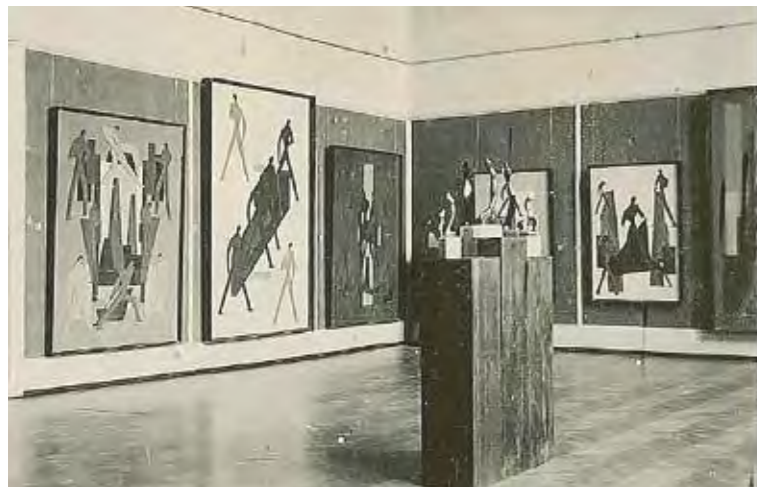
Kikiáltási ár: 1 900 000 Ft / 4 691 EUR

Becsérték: 2 400 000 – 3 200 000 Ft

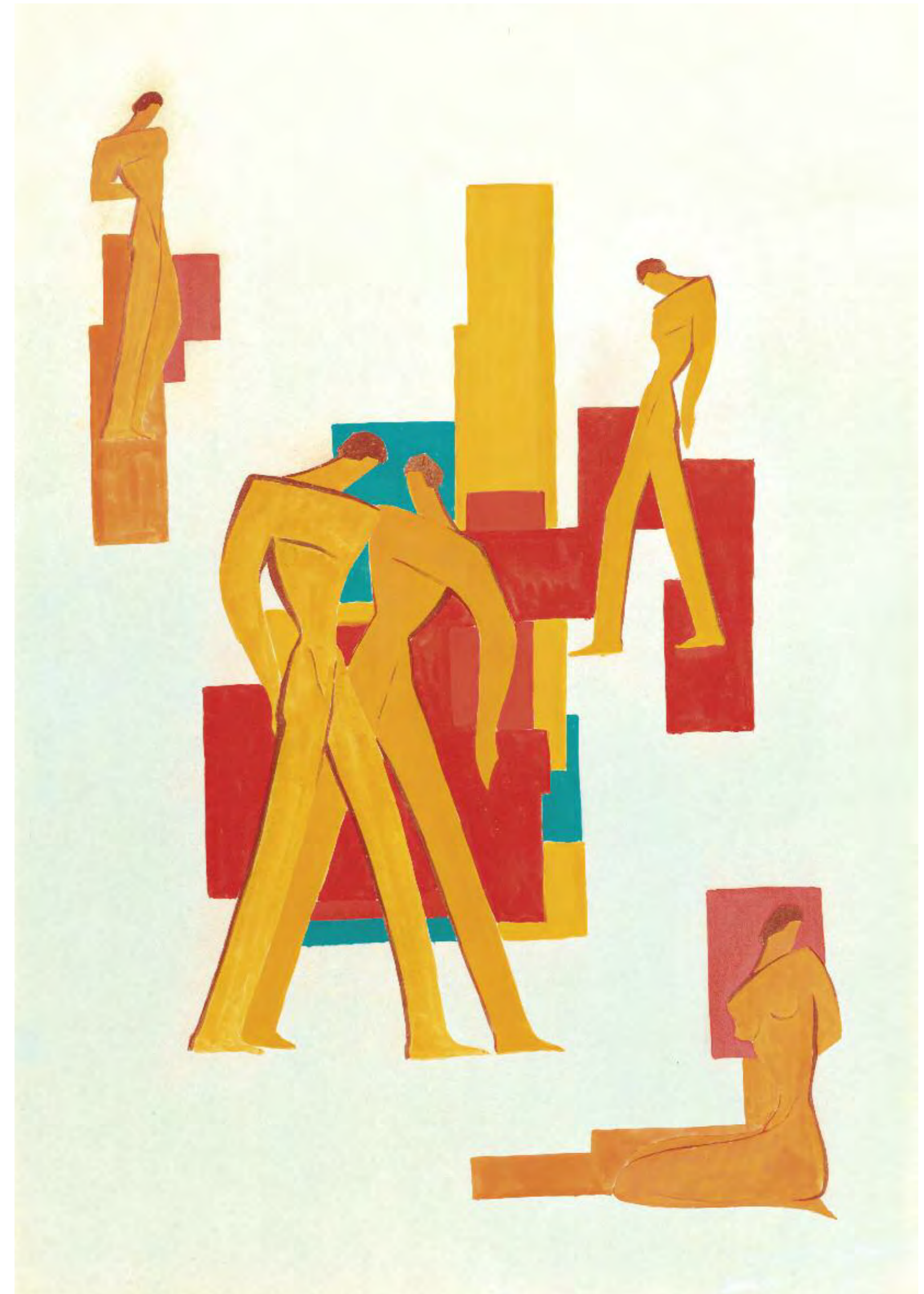
Estimated price: 5 926 – 7 901 EUR

Mattis Teutsch János: Két alak, 1927 körül,
Janus Pannonius Múzeum, Pécs

A brassói Redut kiállítóterem 1930-ban vagy 1933-ban Mattis Teutsch János kiállításával, archív fotók

197 | Molnár C. Pál
(Battonya, 1894 – 1981, Budapest)

Fiatal női akt pamlagon
Young Woman on the Couch

20 × 24 cm
Olaj, falemez | Oil on panel
Jelezve jobbra lent: MCP | Signed lower right: MCP

Kikiáltási ár: 380 000 Ft / 938 EUR
Becsérték: 500 000 – 700 000 Ft
Estimated price: 1 235 – 1 728 EUR

198 | Jándi Dávid
(Jánd, 1893 – 1944, Nagybánya)

Akt vörös drapéria előtt, 1926
Nude in Front of a Red Drapery, 1926

68,5 × 58,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra fent: Jándi D. 926,
Jelezve a hátoldalon: Jándi D. | Signed upper right:
Jándi D. 926, On the reverse: Jándi D.

Kikiáltási ár: 3 000 000 Ft / 7 407 EUR
Becsérték: 3 500 000 – 7 000 000 Ft
Estimated price: 8 642 – 17 284 EUR

199 | Medveczky Jenő
(Savnik, 1902 – 1969, Budapest)

Aranykor, 1933
Golden Age, 1933

100 × 105 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve balra lent: Medveczky 933 |

Signed lower left: Medveczky 933

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor Körner Éva művészettörténész tulajdonában.

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Szepesi művészek a XIX–XX. században, Nemzeti Szalon, Budapest, 1937 (kat. 193.).

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Szepesi művészek a XIX–XX. században. Nemzeti Szalon, Budapest, 1937 (oldalszám nélkül).

· Szegi Pál: Medveczky Jenő. Tér és Forma, 1947/1., 16.

P. Szűcs Julianna: A „római iskola”. Corvina, Budapest, 1987, III.

· Molnos Péter: Megtalált képek. Felfedezések és meglepetések az elmúlt 20 év műkereskedelméből. Kieselbach Galéria, Budapest, 2024, 300.

IRODALOM | LITERATURE

· Szepesi művészek a XIX–XX. században. Nemzeti Szalon, Budapest, 1937.

· Szegi Pál: Medveczky Jenő. Tér és Forma, 1947/1., 16–21.

· Devecseri Gábor: Homérosz megszállottja. Látogatás Medveczky Jenőnél. Tükör, 1965/16., 14–15.

· O. Jobbágyi Zsuzsa: Medveczky Jenő centenáriumi kiállítása. Képzőművészeti Kiadó, Budapest, 1982.

· P. Szűcs Julianna: A „római iskola”. Corvina, Budapest, 1987.

· Jobbágyi Zsuzsa: Medveczky Jenő centenáriumi kiállítása. Ernst Múzeum, Budapest, 2002.

Kikiáltási ár: 4 200 000 Ft / 10 370 EUR

Becsérték: 5 000 000 – 10 000 000 Ft

Estimated price: 12 346 – 24 691 EUR

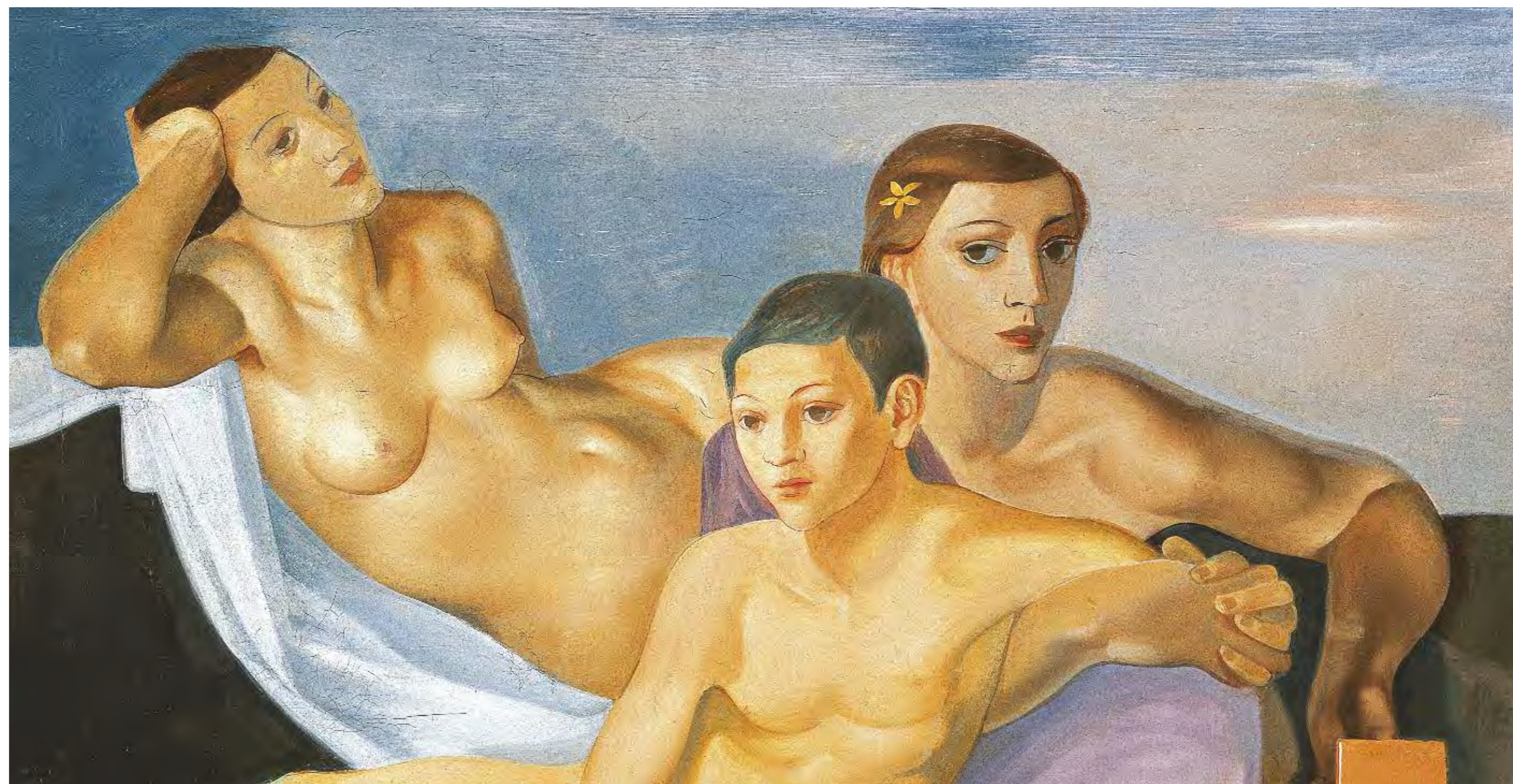

Michelangelo Buonarroti:
Líbiai szibilla, 1508–1512,
freskó a vatikáni
Sixtus kápolnában

Neoklasszicizmus és geometria

Medveczky Jenő neoklasszicista kompozícióján három szobrászian formált aktfigura szerepel. A nagy gesztenyebarna szemű, fenséges nyugalmat sugárzó figurák bonyolult téri struktúrában kapcsolódnak össze. A lila köntöst viselő, a nézővel szemkontaktust teremtő nőalak ujjait összekulcsolja bal térdén, miközben a fiatal fiú bal kezét átveti a karján. A háttérben egy klasszikus nyugodtságot képviselő, könyöklő nőalak fekszik. A környezetet díszletszerű, leplekkel letakart, leegyszerűsített idomok alkotják. A szobrászian megformált női figurák egyértelmű előképei Michelangelónak a Sixtus-kápolnából ismert antik prófétanői, az atletikus testű, a szépséget és a műveltséget egyaránt megtestesítő szibillák. De a fiatal festő a római iskolások klasszikájától eltérő módon beemelt a kép terébe két, szinte lebegni látszó mértani formát is, egy piros labdát és egy okkersárga könyvet. (Ez utóbbiból olvassná a mesét – a festmény címe alapján – a hajában sárga virágot viselő nőalak.) A két szimbolikus erejű tárgy egyszerre idézi meg a korabeli absztrakt modernizmus formarendjét és a platóni tanítás misztikus geometriáját. Medveczky tudományos felkészültségű, nagy műveltségű pictor doctus volt, aki a festészet elméleti oldalát, a képépítés harmóniarendjeit és zenei törvényszerűségeit tanulmányozta. „A kép csak a dilettánsoknak nem matematika” – hangzottatta öregkorában. „Őseinek” az anatómiai kutatásokat végző Székely Bertalant és a „keresők” vezéralakját, Kernstok Károlyt tartotta.

A festmény az életmű egyik legismertebb, nagy méretű, muzeális rangú főműve. P. Szűcs Julianna beválogatta a Római Iskoláról írt nagyszabású monográfiájának színes reprodukciói közé, de Szegi Pál is a Medveczkyt bemutató tanulmánya nyitóillusztrációjának választotta. Szegi így elemezte az alkotást a rangos modernista építészeti újság, a *Tér és Forma* hasábjain 1947-ben: „»Mese« c., 1933-ból való háromalakos kompozícióján a rajz a formákat körülíró tiszta vonal, csupa simaság. A formák plaszticitása szinte szobrászian kemény, hideg és zárt. Mégis csupa hullámzó, dinamikus mozgás ez a kép. A formák áramlásának lendülete, melódiája szárnyra kapja, s valóban valami mesehangulat árad felénk a képből. Régebbi képeit a puritánul tiszta egyszerűség, a hűvös problémamunka kemény szigora jellemezte. (Példa erre a Szépművészeti Múzeum tulajdonában lévő önarcképe.) »Mese« c. képén a belső zene gazdagabb akkordjait, összetettebb szólamait próbálgatja. Egy barokkabb, szenvedelmesebb formaszövés iránti vágy erősödik benne.”

»A kép csak
a dilettánsoknak
nem
matematika«

MEDVECZKY JENŐ

P. Szűcs Julianna:
A „római iskola”.
Corvina, Budapest,
1987.

»Medveczky magától értetődő módon kapta meg a római ösztöndíjat az éppen formálódó Collegium Hungaricumba 1929–1930-ra. Bár csak rövid időt töltött az Örök Városban 1929-ben, rendszeresen kiállított a római iskolásokkal.«

Medveczky Jenő: Önarckép, 1929, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Michelangelo: A delphoi szibilla, 1508–1512, freskó a vatikáni Sixtus-kápolnában

A festmény reprodukciója a Tér és Forma hasábjain (1947/1.)

Medveczky magától értetődő módon kapta meg a római ösztöndíjat az éppen formálódó Collegium Hungaricumba 1929–1930-ra. Bár csak rövid időt töltött az Örök Városban 1929-ben, rendszeresen kiállított a római iskolásokkal. A korábbi párizsias hangok ekkor koptak ki művészetéből és adták át a helyüket a cinquecento mindent elsöprő hatásának. Medveczkyt nem a naiv, korai reneszánsz itáliai művek ragadták magukkal, hanem a stílus kései, 16. századi csúcspontjának alkotói, elsősorban Michelangelo. Bár sosem áhítozott a hivatalos művész státuszára, sikeres „rómais” művészként megtalálták a megbízások monumentális templomi falképekre az 1930–40-es években. Számos reprezentatív nemzetközi seregszemlén szerepelt a velencei biennálétól kezdve a milánói triennálén keresztül a párizsi világkiállításig. A második világháború után a „római iskolás” titulus már hátránynak számított, így Medveczky ellen-szélben dolgozott 1969-es haláláig antikizáló, idilli hangulatú vásznain. Készített egy nagyszabású rajzsorozatot az *Iliász*hoz, kiteljesítve az ókori görögséghez fűződő mély vonzalmát. 1967-ben pedig az a megtiszteltetés érte, hogy megfesthette a Múcsarnok portikusának új fríz freskóját, az Apolló körül táncot járó múzsákkal. Bár halála után számos kiállítás ünnepelte művészetét, a most elemzett képhez hasonló minőséget képviselő alkotások nem szerepeltek ezeken a tárlatokon és katalógusokban. A rendszerváltás utáni műkereskedelemben felbukkanó korai főművek nyomán ma már képet alkothatunk kivételes tehetségéről.

Medveczky Jenő 1967-es freskója a Múcsarnok homlokzatán

200 | Luis Dubois
(1846 – ?)

Diana a vadászat istennője, 1888
Diana, the Goddess of Hunting, 1888

90 × 70 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: L. Dubois 88 |

Signed lower right: L. Dubois 88

Kikiáltási ár: 1 600 000 Ft / 3 951 EUR

Becsérték: 2 600 000 – 3 800 000 Ft

Estimated price: 6 420 – 9 383 EUR

»Diana (görög megfelelője Artemisz)
a vadászat szűzies istennője, aki az erdőket
és mezőket járja íjával a kezében.
Míg ikertestvére, Apolló az aranyló napot
testesíti meg, Diana a nőiesség jelképe,
ezért társultak hozzá olyan szimbólumok,
mint a holdsarló vagy az ezüst.«

A szemérmét prémmel fedő, rózsakoszorút, lobogó sálat és nyílveszőkkel teli tegezt viselő női akt az ókori mitológiából ismert Dianát jeleníti meg. Diana (görög megfelelője Artemisz) a vadászat szűzies istennője, aki az erdőket és mezőket járja íjával a kezében. Míg ikertestvére, Apolló az aranyló napot testesíti meg, Diana a nőiesség jelképe, ezért társultak hozzá olyan szimbólumok, mint a holdsarló vagy az ezüst.

Augustus Saint-Gaudens:
Diana, 1893–94,
The Metropolitan
Museum of Art,
New York

201 | Réti István
(Nagybánya, 1872 – 1945, Budapest)

Fiatal hölgy piros blúzban
Young Girl in a Red Blouse

55 × 45 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Réti | Signed lower left: Réti

Kikiáltási ár: 400 000 Ft / 988 EUR
Becsérték: 600 000 – 900 000 Ft
Estimated price: 1 481 – 2 222 EUR

202 | Jules Pascin
(Vidin, Bulgária, 1885 – 1930, Párizs)

Kékruhás nő
Woman in Blue Dress

29,1 × 22,7 cm
Akvarell, ceruza, papír | Watercolor, pencil on paper
Jelezve balra lent: Pascin, Jelezve lent: Atelier Pascin |
Signed lower left: Pascin, Signed lower: Atelier Pascin

IRODALOM | LITERATURE
· Herman Lipót: A művészasztal.
Képzőművészeti Alap, Budapest, 1958.

Kikiáltási ár: 850 000 Ft / 2 099 EUR
Becsérték: 1 200 000 – 1 600 000 Ft
Estimated price: 2 963 – 3 951 EUR

A bohém kávéházi művész, Herman Lipót Párizsban tanult Jules Pascinnál a 20. század elején. Regényes visszaemlékezéseiben megidézte a francia rajzoló zseni figuráját és pesti látogatását: „Pascinnal, aki egyébként egyáltalán nem volt barátkozó természetű, gyorsan összemeledtünk. Annyira, hogy egyszer és mindenkorra meghívott a Dôme-ban lévő művészasztalához. Ezt akkoriban Pascin-asztalnak nevezték. Pascin, amellet hogy akkoriban a világ legjobb rajzoló művészei közé tartozott, heinei szellem volt. Okos, mulatságos, humort élvező és termelő. (...) Amikor nagy társasága élén megjelent egy-egy kávéházban, bistróban vagy valamelyik tipikus párizsi étkezőhelyen, mindenki, aki ott volt, ösztönösen felfigyelt rá, mint ahogy annak idején Manet-re vagy Toulouse-Lautrec-re felfigyeltek. (...) A Dôme-ban szorgalmasan rajzoltunk a művészasztalnál. Pascin is. Általában mindenhol rajzoltunk: orfeumokban és múzeumokban egyaránt. (...) Aztán 1912. január 24-én megérkezett Budapestre Pascin, aki fejedelmi pontossággal és udvariassággal adta vissza párizsi látogatásomat. Miután a művészasztal minden tagja sokat hallott erről a nagy művésztől, a Japán [kávéház] művészasztala fejedelmien fogadta. (...) A modellek tömege járt hozzá és Pascin szorgalmas munkát végzett. De rajzolt éjjeli mulatóhelyeken is és főleg a Japán művészasztalánál. A művészasztal tagjai szorgalmasan ellátogattak műtermembe, hogy Pascin vastagon megtömött rajztömbjeiben lapozhassanak. Egyszer egy ilyen böngészés közben Szinyei így sóhajtott fel: – Minden festési tudományomat odaadnám, ha így tudnék rajzolni!”

203 | Gulácsy Lajos
(Budapest, 1882 – 1932, Budapest)

Fiatal lány, 1910 körül
Young Girl, c. 1910

50 × 33 cm
Kréta, papír | Chalk on paper
Jelezve jobbra lent: Gulácsy | Signed lower right: Gulácsy

PROVENIENCIA | PROVENANCE
· Egykor a Vasilescu-gyűjteményben.

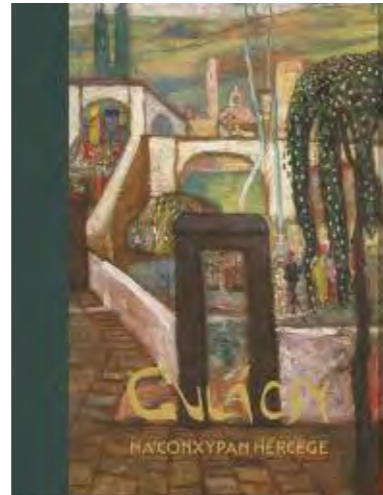
KIÁLLÍTVA | EXHIBITION
· A Vasilescu-gyűjtemény, Magyar Nemzeti Galéria, 1999–2000.
· Painted Dreams, Freud Museum, London, 2003–2004.
· Megfestett álmok, Ernst Múzeum, 2004.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· Szij Béla: Gulácsy Lajos. Corvina, Budapest, 1979, 98. kép.
· A Vasilescu-gyűjtemény. Magánkiadás, Budapest, 1999, 113.
· Modern magyar festészet 1892–1919. Szerk.: Kieselbach Tamás, Kieselbach Galéria, Budapest, 2003, 171. kép.
· Megfestett álmok. Mese, látomás, álom a magyar művészetben 1903–1918. Szerk.: Szüts Eszter, Ernst Múzeum, Budapest, 2004, 50.
· Marosvölgyi Gábor: Gulácsy Lajos. Mundus, Budapest, 2008, 148, 254.
· Gulácsy. Na'Conxypan hercege. Szerk.: Bellák Gábor – Plesznivy Edit, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2023, 47.

IRODALOM | LITERATURE
· Szabadi Judit: Gulácsy Lajos. Budapest, Corvina, 1969.
· Szij Béla: Gulácsy Lajos. Corvina, Budapest, 1979.
· A Vasilescu-gyűjtemény. Magánkiadás, Budapest, 1999.
· Marosvölgyi Gábor: Gulácsy Lajos. Mundus, Budapest, 2008.
· Gulácsy. Na'Conxypan hercege. Szerk.: Bellák Gábor – Plesznivy Edit, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2023, 47.

VÉDETT | NO EXPORT

Kikiáltási ár: 29 000 000 Ft / 71 605 EUR
Becsérték: 34 000 000 – 40 000 000 Ft
Estimated price: 83 951 – 98 765 EUR

»Add kezedet, bella mia Corona«

GULÁCSY LAJOS

Elegáns rokokó dáma ül egy kastélyszobában a kékre hangolt kompozíció középpontjában. Feltornyozott frizuráján masni, karcosú nyakán medalionos szalag, derekán széles abroncsos szoknya. A háttámla ívét a falra akasztott ovális képkeretek ismétlik meg. Gulácsy Lajos kéklő álomképként idézte meg kedvenc korszakát, a dekadens rokokót. A 2023-as nagy Gulácsy-kiállítás kurátora, Plesznivy Edit szögezte le a katalógusban, hogy ezzel a törekvésével nem állt egyedül: „A 19. század historizáló szemléletű alkotói [...] előszeretettel elevenítették fel a 18. század kifinomult, árkádikus világát, a rokokó kor selyemkosztümbe bújtatott, rizsposor parókat viselő figuráit, az Antoine Watteau-hoz köthető *fête galante* műfaját. [...] Gulácsy korának artisztikumra, kifinomultságra, teatralitásra való fogékonysága is hozzájárult a rokokó miliójének újraélesztéséhez.” De a fantasztikus álmokat kergető alkotó nem a historizmus távolságtartásával idézte meg a *Veszedeelmes viszonyok* világát, Na'Conxypan hercegeként magát is beleképzelte a díszes kastélyszobák kulisszái közé. Az 1909-es *Tűnődésben* eljátszott a gondolattal, amint a Watteau-féle almazöld selyemkabátjában a „bájós rococo porcelán-babához” szól: „Add kezedet, bella mia Corona.”

Gulácsy Lajos:
Hosszúruhás hölgy,
1905 körül,
magántulajdon

A kép a Kádár-kori műgyűjtés egyik legnagyobbjának, Vasilescu Jánosnak a győri múzeumba került modern gyűjteménye klasszikus éke volt. Vasilescu Romániában született, elit oktatásban részesült, majd mérnök lett, pilótaként és diplomáciai futárként szolgált a világháború alatt, míg végül Magyarországon ragadt. Innovatív szellemének, üzleti érzékének és találmányainak köszönhetően megvolt a lehetősége a műgyűjtésre. Eltalált a 20. század nagy modernjeinek szívére, értékálló klubjába nagy kedvencén, Ország Lilin keresztül. Az 1960–70-es évek legjobbjait gyűjtötte a kortárs mesterektől az akkori iparterves fiatalokig, de egy-két klasszikust is beillesztett kollekcijába. Biztos kvalitásérzékét jelzi, hogy tudta értékelni Gulácsy papírműveinek nagyságát is. Hiszen a századforduló nagy álmodozója számára az olajfestmények esztétikáját is áthatotta a rajzosság szelleme, mert a szabadkézi rajz jobban tükrözte az alkotó lelkének finom rezdüléseit. Ahogy maga vallotta: „Mindig a vonalak és színek harmonikus összerezgését keresem, a látott dolgokból magamnak alkotott képzet lehető legtökéletesebb visszaadására törekszem.”

Gulácsy Lajos:
Kalapos nő rózsatővel,
1914 körül,
magántulajdon

204 | Rippl-Rónai József
(Kaposvár, 1861 – 1927, Kaposvár)

Pipázó önarckép zöld csokornyakkendővel, 1922
Self-Portrait with a Pipe and Green Bow Tie, 1922

53 × 42 cm

Pasztell, karton | Pastel on cardboard

Jelezve jobbra fent: Rónai 1922 |

Signed upper right: Rónai 1922

Kikiáltási ár: 5 000 000 Ft / 12 346 EUR

Becsérték: 6 000 000 – 9 000 000 Ft

Estimated price: 14 815 – 22 222 EUR

Rippl-Rónai József és Herman Lipótné a Kelenhegyi úti műteremben

205 | Mednyánszky László
(Beczkó, 1852 – 1919, Bécs)

Tátrai hegyek között (Tisztáson)
In the High-Tatras (On the Clearing)

23 × 32 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve jobbra lent: Mednyánszky |
Signed lower right: Mednyánszky

Kikiáltási ár: 750 000 Ft / 1 852 EUR
Becsérték: 900 000 – 1 300 000 Ft
Estimated price: 2 222 – 3 210 EUR

206 | Paizs-Goebel Jenő
(Budapest, 1896 – 1944, Budapest)

Zöldellő táj, 1926
Green Landscape, 1926

60,5 × 71 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Goebel 926 |
Signed lower right: Goebel 926

Kikiáltási ár: 2 200 000 Ft / 5 432 EUR
Becsérték: 3 400 000 – 4 600 000 Ft
Estimated price: 8 395 – 11 358 EUR

Paizs Goebel Jenő: Vihar után (Eső után),
1927, magántulajdon

207 | Boromisza Tibor
(Bácsalmás, 1880 – 1960, Szentendre)

Balatoni látkép (Keszthely)
View of Lake Balaton (Keszthely)

30,5 × 43,5 cm

Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper

Jelezve balra fent: rovásírás | Signed upper left: rovásírás

Signed lower middle: a művész dedikációjával

Kikiáltási ár: 360 000 Ft / 889 ELR

Becsérték: 480 000 – 600 000 Ft

Estimated price: 1 185 – 1 481 ELR

208 | Halvax Gyula
(Kaposvár, 1906 – 1984, Budapest)

Balatoni táj háttérben Tihannyal, 1967
Landscape by Lake Balaton with Tihany
in the Background, 1967

74 × 94 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

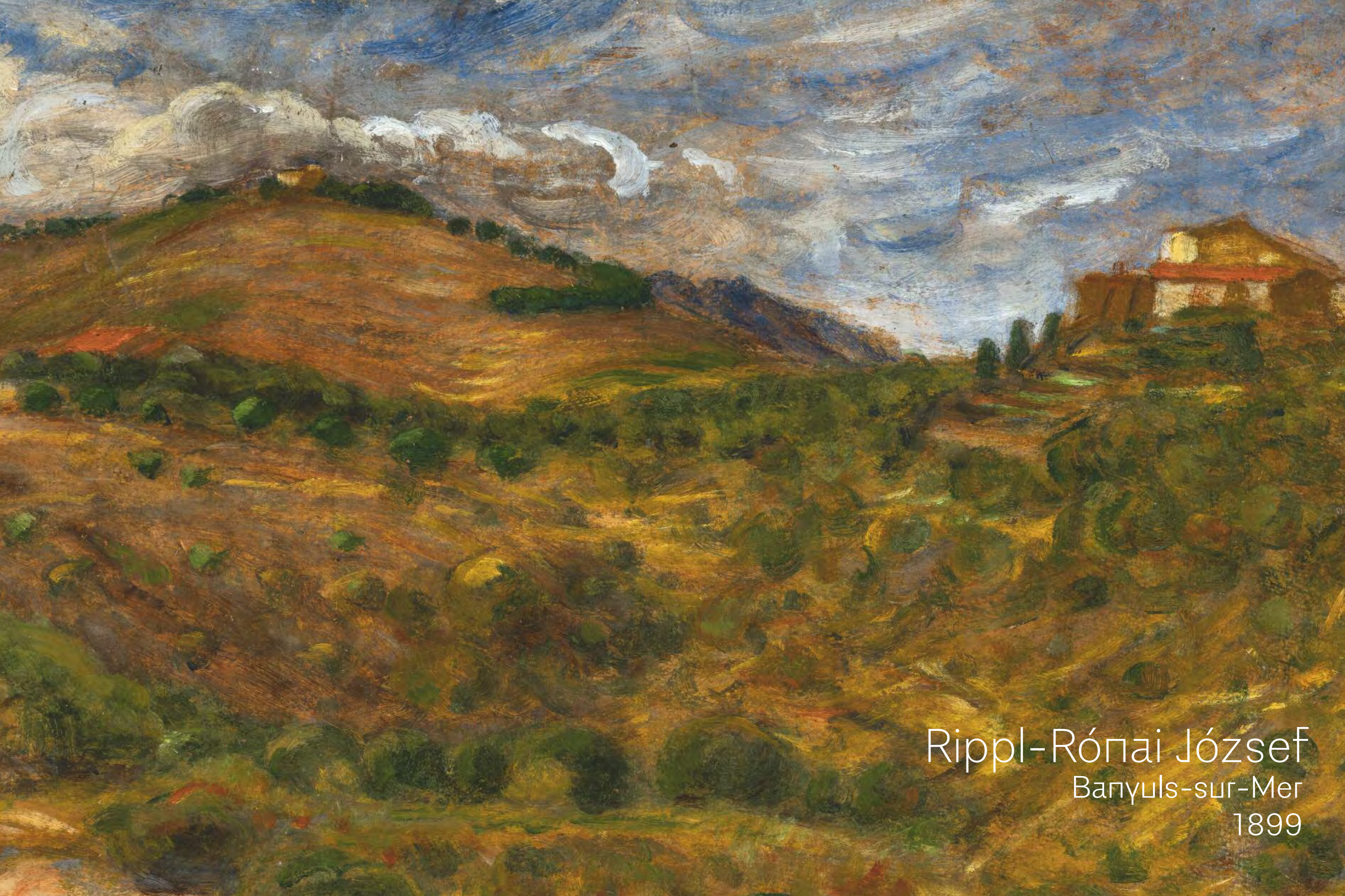
Jelezve jobbra lent: Halvax Gyula Tihany 1967 |

Signed upper right: Halvax Gyula Tihany 1967

Kikiáltási ár: 200 000 Ft / 494 ELR

Becsérték: 300 000 – 600 000 Ft

Estimated price: 741 – 1 481 ELR

Rippl-Rónai József
Banyuls-sur-Mer
1899

209 | Rippl-Rónai József
(Kaposvár, 1861 – 1927, Kaposvár)

Dombok a katalán határon
(Banyuls-sur-Mer), 1899
Hills by the Catalan Border
(Banyuls-sur-Mer), 1899

50 × 75 cm

Olaj, karton | Oil on cardboard

Jelezve balra lent: Rónai | Signed lower left: Rónai

A kép hátoldalán a Merkur-palotabeli kiállítás belépőjegye

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor pécsi magángyűjteményben.

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Rippl-Rónai József kollektív kiállítása, Merkur palota, Budapest, 1902.

IRODALOM | LITERATURE

· Petrovics Elek: Rippl-Rónai József. Művészet, 1906/2., 107–117.

· Rippl Rónai József emlékezései. Nyugat, Budapest, 1911.

· Lázár Béla: Rippl-Rónai József. Ernst Múzeum, Budapest, 1923.

· Petrovics Elek: Rippl-Rónai. Athenaeum, Budapest, 1942.

· Genthon István: Rippl-Rónai József. Corvina, Budapest, 1977.

· Keserü Katalin: Rippl-Rónai József. Corvina, Budapest, 1982.

· Szabadi Judit: Így élt Rippl-Rónai József. Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest, 1990.

· Rippl-Rónai József gyűjteményes kiállítása. Szerk.: Bernáth Mária – Nagy Ildikó, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1998.

· Bernáth Mária: Rippl-Rónai József. Szemimpex, Budapest, 1998.

· Szabadi Judit: Rippl-Rónai. Corvina, Budapest, 2000.

· Neuillyben. Rippl-Rónai József és James Pitcairn-Knowles. Szerk.: Jeremy Howard – Keserü Katalin, Ernst Múzeum, Budapest, 2004.

· Farkas Zsuzsa: Rippl-Rónai József. Kossuth – Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2006.

· Rippl-Rónai. Maillol. Egy művészbarátság története. Szerk.: Földi Eszter, Magyar Nemzeti Galéria, 2014.7

Kikiáltási ár: 36 000 000 Ft / 88 889 EUR

Becsérték: 42 000 000 – 65 000 000 Ft

Estimated price: 103 704 – 160 494 EUR

»a legfestőibb vidékek közül való«

RIPPL-RÓNAI JÓZSEF

Szőlődombok Banyuls-sur-Mer felett

Hullámzó dombok fákkal pettyezve a mediterrán ég alatt. Szinte érezni lehet a közeli Földközi-tenger sós levegőjét az olívbokrok-
kal és örökzöldekkel teli hegyvidéken. A jobb oldali meredély csú-
csán egy udvarház magasodik, a hegygerinceken fasorok szalad-
nak végig, a kék égbolton bodros fehér felhőket hajít a szél. Ez az
a dél-franciaországi banyulsi vidék, amelynek tájképi szépségét
senki sem aknáztta ki igazán a fiatal Rippl-Rónai József előtt, pedig
– mint visszaemlékezéseiben írta – „a legfestőibb vidékek közül
való”. A kép szerkezetét az elomló ecsetkezeléssel megjelenített
hömpölygő gömbformák sora alakítja. Ezt ismétlik kicsiben a lom-
bos fák, nagyobb méretben a gomolygó felhők, monumentális
lépétékben pedig a hegyvidéki dombok hullámai. Áthatja a –
Gauguin bálványozó – Nabis körében elsajátított modern látás-
mód és képszerűségi érzékenység. A tábla hátoldalán megőr-
zött címke szerint a festmény szerepelt Rippl-Rónai 1902-es pesti
kiállításán a Merkur palotában, több pireneusi kép társaságban.

Rippl-Rónai József: Banyuls-sur-Mer, 1899,
Rippl-Rónai Múzeum, Kaposvár

Rippl-Rónai József: Tájkép, 1899 körül, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

A helyszín egy apró tengerparti település a Pireneusok lábánál, Banyuls-sur-
Mer, ahová Rippl-Rónai franciaországi tartózkodásának végén vetődött el. Ekkor
már túl volt a Munkácsy műhelyében töltött „inas éveken”, összebarátkozott a
modern párizsi festőkkel, csatlakozott a misztikusra hangolt posztimpreszi-
onista társasághoz, a Nabis-hoz, de már első sikereit is learatta a francia főváros
kiállítótermeiben. Skót származású művészbarátja, James Pitcairn-Knowles
társaságában több évet eltöltött a Párizs melletti Neuillyben fekvő ódon házban,
kiteljesítve „fekete korszakának” borongós húrokon játszó, dekadensen kifino-
mult festészetét. Az egyik legjobb művészbarátjuk a későbbi világhírű modern
szobrász, a banyulsi Aristide Maillol volt, aki – akkor még szintén fiatal festőként
– Rippl-Rónait szőnyegszövésre bízta.

1899-ben az alkotói válságtól sújtott magyar festő ellátogatott kedves barátja
szülővárosába, Banyuls-Sur-Merbe. Négy hónapot töltöttek együtt családjuk
körében. Visszaemlékezéseiben részletesen beszámolt az itt töltött termékeny
időszakról: „Maillolékkal szinte családiasan éltünk együtt 1899-ben több hó-
napon át, Banyulsban, ebben a vallásos hangulatú, hegyes, sziklás vidékű ka-
talaniai községben, ahol Maillolnak máig állandó lakása van. Sokat festettem
itt, s Maillol, ki eleinte kizárólag szintén festéssel foglalkozott, érdekesnek találta
dolgoimat és gyakran hangoztatta, hogy a sajátos vidék ritka megértésének
nyilvánulását látja ott csinált képeimben. Hajnalban már rendszeren ablakunk
alatt volt a Maillol család, kenyérrrel és fahajizú csokoládéval a kezükben vártak
ránk, hogy rendes szokásunk szerint a hegyi forráshoz menjünk. Itt ettünk fűgét
és csokoládét, ittunk a jó forrásvízből nagyokat, s vagy mindjárt munkához lát-
tunk, vagy egy nem messze fekvő pusztára sétáltunk festeni. [...] A vele való
barátságom csak fokozta bennem azt a művészhitvallást, melyet ma is vallok
s mely, hiszem, minden műértő szemében is tiszta, igaz érzésű, önálló meg-
győződéssé fejlődött.”

A szürkés-feketés, whistleri palettához ragaszkodó Rippl-Rónai képein
Banyulsban jelentek meg az élénk színfoltok. Többé nem a melankolikus szürke
és fekete színekből kiindulva komponálta meg képeit, hanem hagyta, hogy a
mediterrán színek elvarázsolják.

Ahogy emlékezéseiben felelevenítette ezt a fordulópontot: „Itt csakhamar min-
dent színesnek láttam, de még nem »naposnak«. Itt festettem azokat a képe-
imet, amelyeknek religiózusan egyszerű, de egyúttal színes motívumai átme-
netül kínálkoztak a »fekete« sorozattól a napos, vagy ha úgy tetszik, harsogóan
színes sorozathoz. [...] Ez volt a fordulópont, innen datálódik mai felfogásom,
búvárkodásaim mai állapota a piktúrában. Az itteni tanulmányok, festések kü-
lönösen arról győztek meg, hogy a képeket nemcsak egyszerre kell megfesteni,
hanem a színek erejét – különben nagyon egyszerű módon – fokozni kell.”
Ernek a fordulópontnak párizsian elegáns képviselője a most vizsgált ba-
nyulsi tájkép.

»a sajátos vidék ritka megértésének nyilvánulása«

ARISTIDE MAILLOL

210 | Aristide Maillol

(Banyuls-sur-Mer, 1861 – 1944, Banyuls-su-Mer)

Francia táj (Banyuls-i táj), 1890

Landscape in Banyuls, 1890

33,5 × 48 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Maillol | Signed lower right Maillol

IRODALOM | LITERATURE

· Rippl-Rónai. Maillol. Egy művészbártság története.

Szerk.: Földi Eszter, Magyar Nemzeti Galéria,
Budapest, 2014.

Kikiáltási ár: 6 500 000 Ft / 16 049 ELIR

Becsérték: 8 000 000 – 12 000 000 Ft

Estimated price: 19 753 – 29 630 ELIR

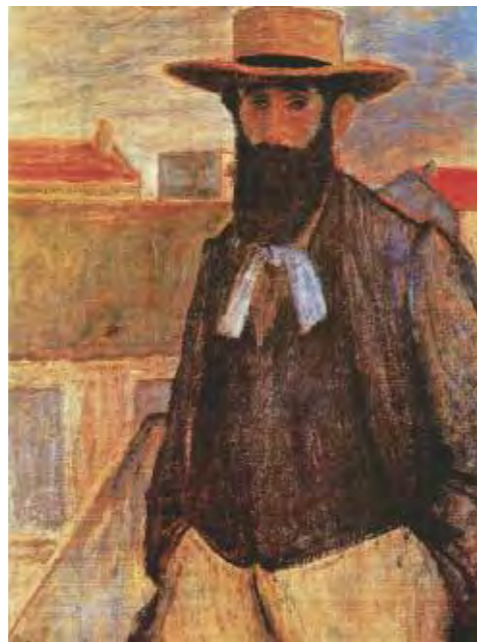
Rippl-Rónai József: Pyrenei táj, 1899,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

»Bár a magyar művészet-történet számára Banyuls vidékét a modern festészet úttörője, Rippl-Rónai tette halhatatlanná, a világ múzeumi Aristide Maillol szülővárosaként ismerik. Nem véletlen a kapcsolódási pont, hiszen itt mélyült el egy páratlan magyar–francia művészbarátság.«

„Mondhatom, végtelen szép tájék” – lelkendezett Rippl-Rónai József testvérének Banyuls-sur-Mer-ben kelt 1899-es levelében. Ezt a délfrancia vidéket látjuk a most vizsgált képen, a meredek pireneusi domboldalakat, a hajladozó olajfákat és a barnás földhöz tapadó vidéki házakat. Bár a magyar művészettörténet számára Banyuls vidékét a modern festészet úttörője, Rippl-Rónai tette halhatatlanná, a világ múzeumi Aristide Maillol szülővárosaként ismerik. Nem véletlen a kapcsolódási pont, hiszen itt mélyült el egy páratlan magyar–francia művészbarátság. A magyar műértők lelki szemei előtt a világhírű modern szobrász, Maillol panamakalapban, nagy fekete szakállal, fehér kravátlival, zsebre dugott kézzel jelenik meg a pireneusi házak előtt. Jégkék tekintetét a portrét festő barátja, Rippl-Rónai József szemébe fúrja. A magyar festő Musée d’Orsayban őrzött korai remekműve annak a fontos művészbarátságnak a szimbóluma, amely összekötötte egymással a modern magyar festészet és a nemzetközi modern szobrászat úttörőjét. Maillol is festőként indult, szülőföldje tájait, házait és tengerpartjait örökölte meg az 1880-as években. Kivételes alkalom, hogy egy banyulsi festménye a magyar műkereskedelemben bukkanjon fel, különösen egy hasonszórú lankákat és allékat ábrázoló Rippl-Rónai-festmény társaságában. A most vizsgált Maillol-képet a századvégi kolorizmus meleg fényű, földközeli színekészete járja át, amelyben egyszerre tapintható ki a Nabis esztétikai közelsége és a későbbi szobrász letisztult tömegábrázoló ereje.

Banyuls-sur-Mer napjainkban

Rippl-Rónai József:
Aristide Maillol portréja,
1899, Musée d’Orsay,
Párizs

A festmény épp akkor készült, 1890 körül, amikor Maillol és Rippl-Rónai megismerkedett egymással skót származású közös művészbarátjukon, James Pitcairn-Knowles-on keresztül. A fiatal alkotók, a francia és a skót pár évvel korábban a párizsi Académie des Beaux-Arts növendékeként találkoztak először. Rippl-Rónai visszaemlékezései szerint Maillol akkoriban „saját otthonában, egy igen régi, elhagyott palotában, a Rue St.-Jacques-ban dolgozott: festett nagyobb vásznakat, nagy nélkülözések közepette, minden siker nélkül. A Szalón is rendszeresen visszautasította műveit, csak később, mikor kis objets-d’art-jait és tapaszériáit [szőnyegjeit] küldte be, vették észre és látták meg benne a finomult ízlésű művészt.” A jó szemű Knowles már ekkor meglátta benne a művészi nagyságot, de a híres portrén látható panamakalapot is ő adományozta a nincstelen tehetségnek. 1899-ben, amikor Rippl-Rónai ellátogatott hozzá szülőfalujába, Banyuls-sur-Mer-be, Maillol elsősorban gobelinek tervezésén szorgoskodott. (De épp Rippl-Rónai egyik festményén – *Maillol festi Lazarine-t*, 1899, magántulajdon – látjuk, ahogy Lazarine-t festi a pireneusi fák között.) A magyar kolléga biztatására folytatta kísérleteit a szobrászat terén is. „Szobrászkísérleteit is látva – írta Rippl-Rónai visszaemlékezéseiben –, mivel nagyon hallgatott rám, a szobrászat intenzívebb művelésére buzdígtattam őt. Mint láttuk, nem eredménytelenül, mert ez irányban fejlődött tovább mai nivåjára.” Két évvel később, 1902-ben Maillol már plasztikáival mutatkozott be Volland neves párizsi galériájában, elindulva a világhírű modern szobrásszá válás útján. A női aktok tömeghatásából és a görög klasszikusokból kiinduló iskolateremtő művészetét a modernizmus legnagyobb hatású krónikása, Herbert Read jellemezte pontosan: „Szobrainak nyomott, súlyos, szilárd formái mélyén az élet lüktet, és mi érezhetjük az erőt, a súlyt, a tömör létezését.”

Kilátás a Maillol Múzeumból Banyuls-sur-Merben

»Mondhatom,
végtelen szép tájék«

RIPPL-RÓNAI JÓZSEF

211 | Scheiber Hugó
(Budapest, 1873 – 1950, Budapest)

A Városligetben, 1910-es évek
In the Városliget Park, 1910s

55 × 68,5 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Scheiber Hugó |

Signed lower right: Scheiber Hugó

Kikiáltási ár: 4 000 000 Ft / 9 877 EUR

Becsérték: 5 000 000 – 7 500 000 Ft

Estimated price: 12 346 – 18 519 EUR

212 | Remsey Jenő György
(Nagykőrös, 1885 – 1980, Gödöllő)

A cirkusz varázsa, 1965
The Magic of the Circus, 1965

89 × 58 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Remsey Paris 965 |
Signed lower left: Remsey Paris 965

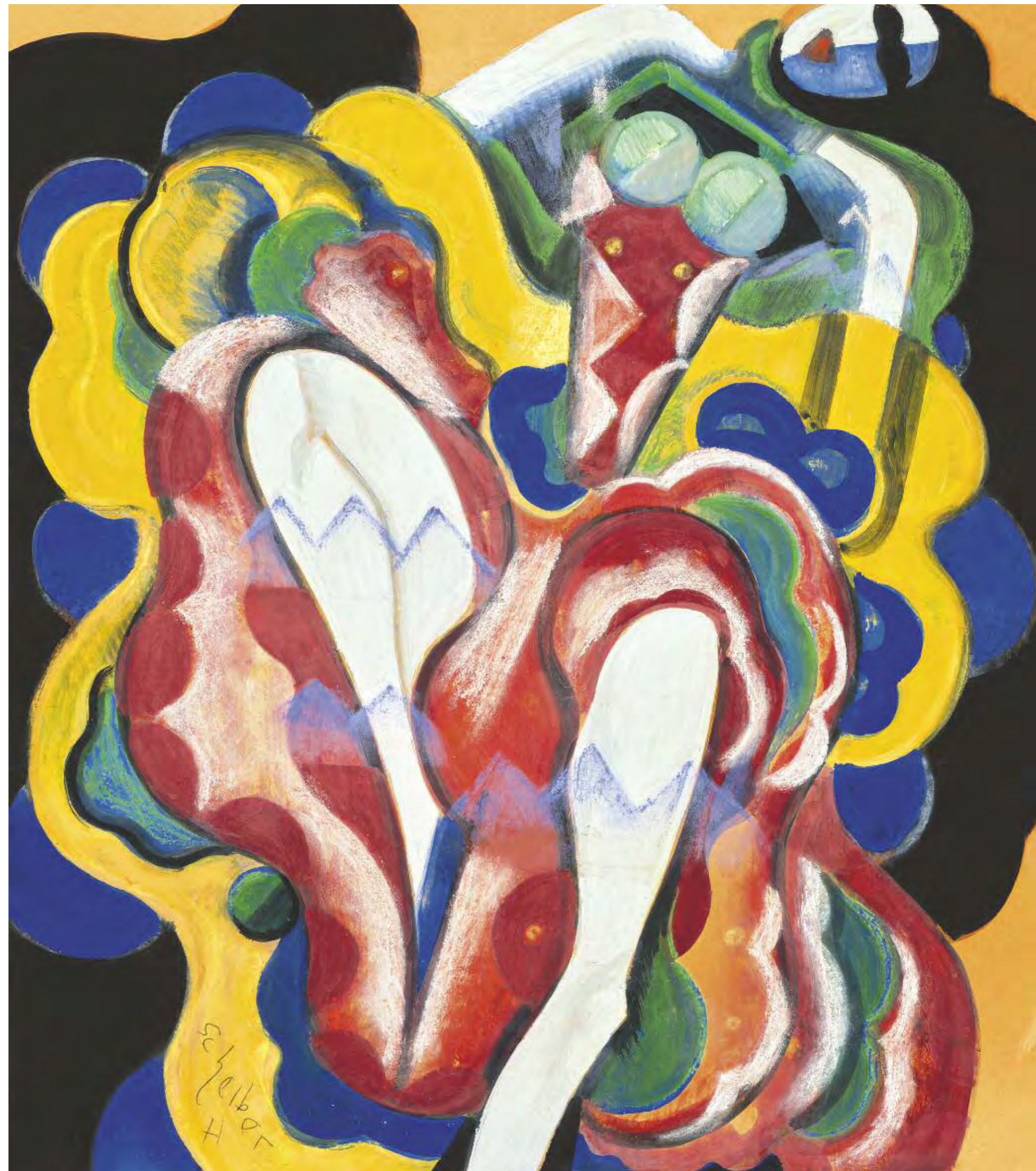
Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 605 EUR
Becsérték: 800 000 – 1 200 000 Ft
Estimated price: 1 975 – 2 963 EUR

213 | Scheiber Hugó
(Budapest, 1873 – 1950, Budapest)

Táncosnő (Kánkán),
1930-as évek
Dancer (Cancan), 1930s

53,5 × 47 cm
Vegyes technika, papír |
Mixed technique on paper
Jelezve balra lent: Scheiber H. |
Signed lower left: Scheiber H.

Kikiáltási ár: 2 800 000 Ft / 6 914 EUR
Becsérték: 3 600 000 – 4 800 000 Ft
Estimated price: 8 889 – 11 852 EUR

214 | Rafael Győző Viktor
(Révkomárom, 1900 – 1981, Budapest)

Zenebohócok
Music Clowns

120 × 150 cm

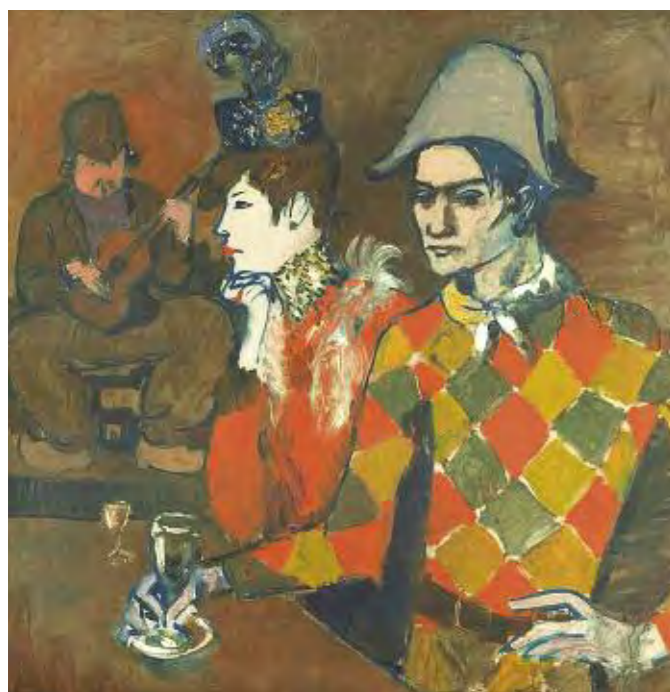
Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Rafael Gy. | Signed lower right: Rafael Gy.

Kikiáltási ár: 2 400 000 Ft / 5 926 EUR

Becsérték: 3 000 000 – 4 500 000 Ft

Estimated price: 7 407 – 11 111 EUR

Pablo Picasso: Az Agilis Nyúlban, 1905,
Metropolitan Museum of Art, New York

215 | Mednyánszky László
(Beczkó, 1852 – 1919, Bécs)

Tájkép
Landscape

21 × 33,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Mednyánszky |
Signed lower right: Mednyánszky

PROVENIENCIA | PROVENANCE
· Egykor Singer és Wolfner gyűjteményében

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 2 963 EUR
Becsérték: 1 800 000 – 2 800 000 Ft
Estimated price: 4 444 – 6 914 EUR

216 | Márffy Ödön
(Budapest, 1878 – 1959, Budapest)

Csónakok a vízen, 1903 körül
Boats on the Water, c. 1903

33 × 41,5 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve jobbra lent: Márffy Tabak Lajosné úrnőnek
tisztelettel emlékül | Signed lower right: Márffy Tabak
Lajosné úrnőnek tisztelettel emlékül

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 2 963 EUR
Becsérték: 2 000 000 – 3 600 000 Ft
Estimated price: 4 938 – 8 889 EUR

Edouard Vuillard: Tengerpart, 1903-1904 körül, magántulajdon

217 | Mednyánszky László
(Beczkó, 1852 – 1919, Bécs)

Átszűrődő fények a víz felett
Lights Above the Water

60 × 100 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

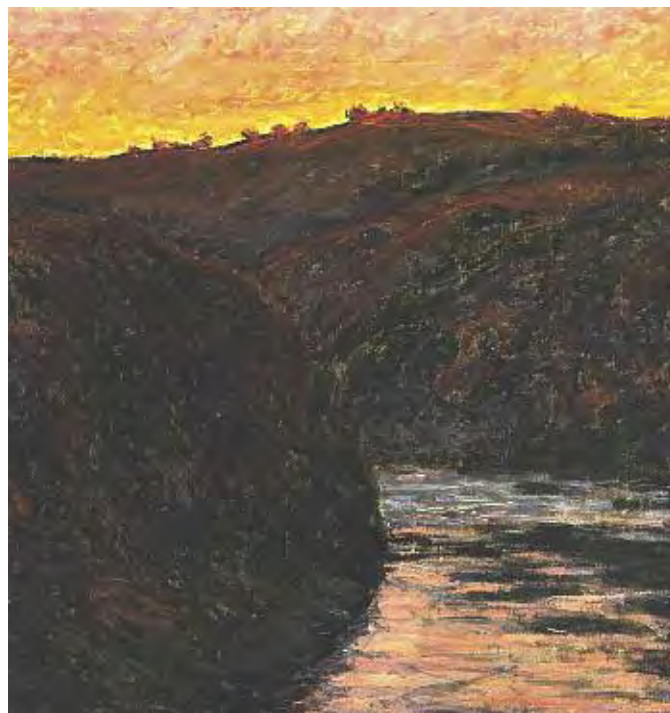
Jelezve jobbra lent: Mednyánszky |

Signed lower right: Mednyánszky

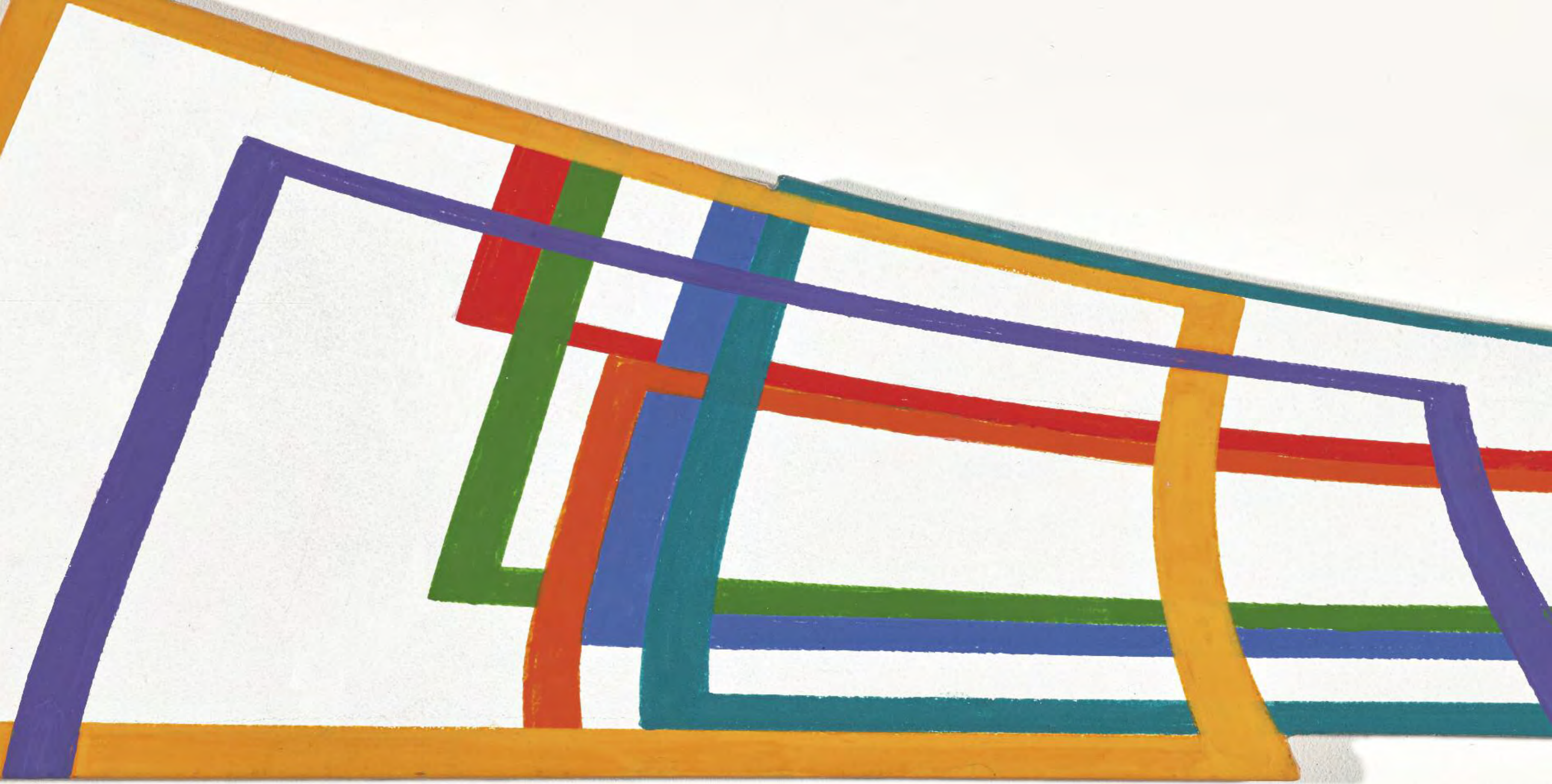
Kikiáltási ár: 8 000 000 Ft / 19 753 EUR

Becsérték: 12 000 000 – 16 000 000 Ft

Estimated price: 29 630 – 39 506 EUR

Claude Monet: A Creuse völgye naplementében,
Unterlinden Museum, Colmar

Marger Dóra
Görbült sík

218 | Maurer Dóra
(Budapest, 1937)

Görbült sík, homorú modell, 1996
Curved Plane, Hollow Model, 1996

40 × 53 cm

Akril, fa | Acrylic on wood

Jelezve a hátoldalon: Maurer 1996 |

Signed on the reverse: Maurer 1996

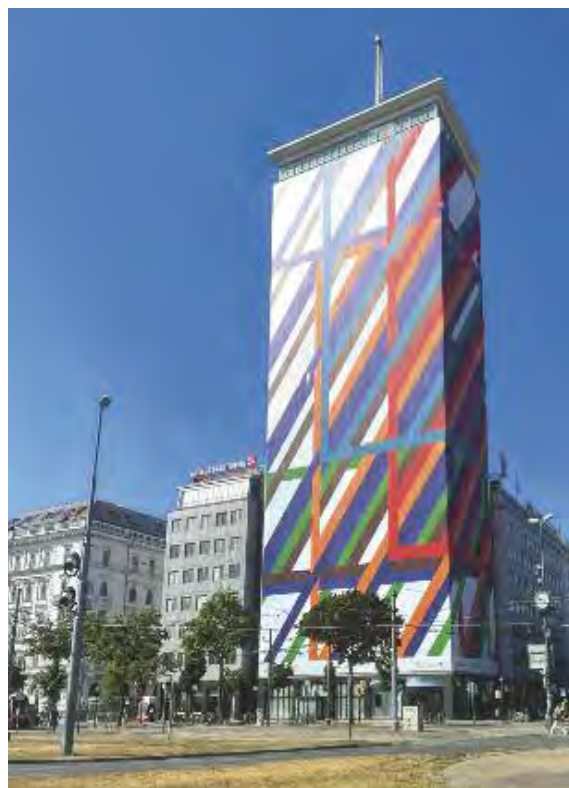
Kikiáltási ár: 7 500 000 Ft / 18 519 EUR

Becsérték: 10 000 000 – 14 000 000 Ft

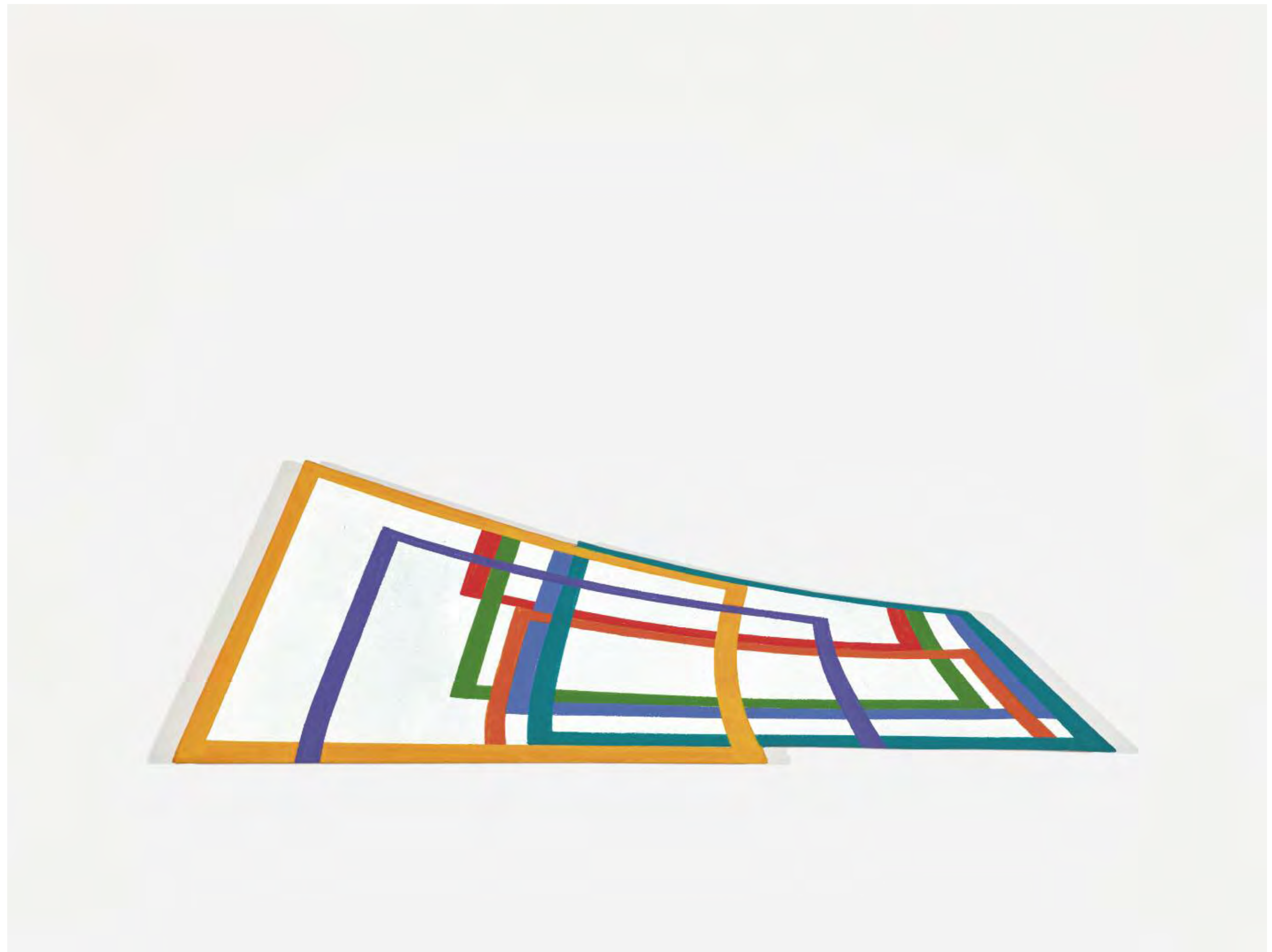
Estimated price: 24 691 – 34 568 EUR

Hét elforgatás (Önarckép), 1977–1978/2011
fehér papír elforgatása 7 lépésben, magántulajdon

Maurer Dóra: Együtt. A Ringturm épület
beborítása, Bécs, 2022 (fotó: Czeizel Balázs)

219 | Bukta Imre
(Mezőszemere, 1952)

Huszonöt éves a nyugdíjasklub, 2019
The Pension Club is 25 Years Old, 2019

120 × 150 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Bukta 19 | Signed lower right: Bukta 19

Kikiáltási ár: 2 600 000 Ft / 6 420 EUR

Becsérték: 3 500 000 – 4 500 000 Ft

Estimated price: 8 642 – 11 111 EUR

220 | Czene Béla
(Isaszeg, 1911 – 1999, Budapest)

Budapesti utcakép (Lújságárusnál), 1966
Street Scene in Budapest, 1966

100 × 125 cm

Olaj, farost | Oil on fibre board

Jelezve balra lent: Czene Béla 1966 |

Signed lower left: Czene Béla 1966

Kikiáltási ár: 2 400 000 Ft / 5 926 EUR

Becsérték: 3 000 000 – 4 400 000 Ft

Estimated price: 7 407 – 10 864 EUR

221 | Kelemen Károly
(Győr, 1948)

Girlfriends in Blue, 2023
Girlfriends in Blue, 2023

80 × 60 cm

Akril, vászon | Acrylic on canvas

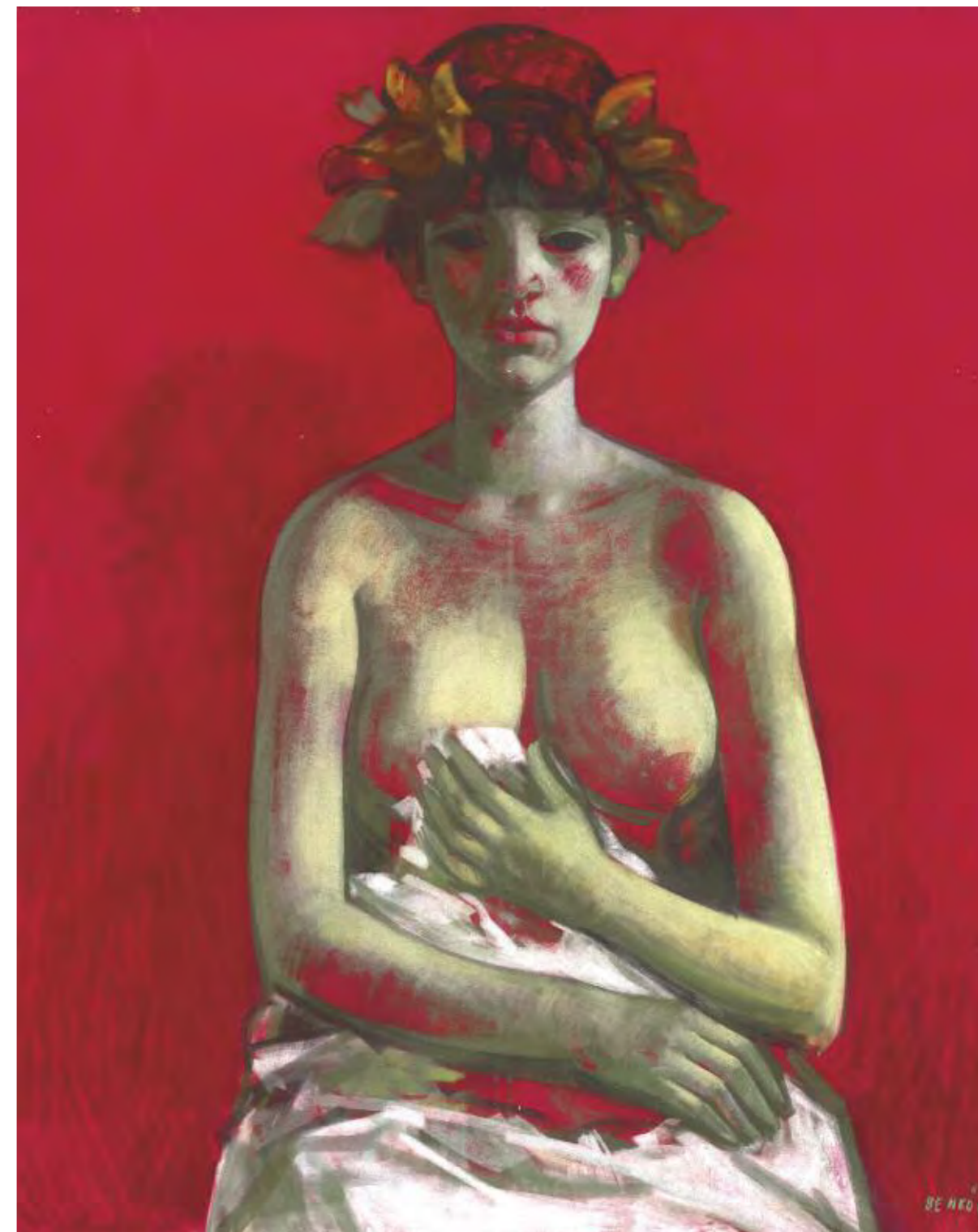
Jelezve a hátoldalon autográf felirat: Girlfriends in Blue 2023

Kelemen | On the reverse: Girlfriends in Blue 2023 Kelemen

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 2 963 EUR

Becsérték: 1 800 000 – 2 400 000 Ft

Estimated price: 4 444 – 5 926 EUR

222 | Benkő Katalin
(Herény, 1934)

Pannon akt vörös háttér előtt
Pannonian Nude in Front of Red Background

100,5 × 80,5 cm

Olaj, farost | Oil on fibre board

Jelezve jobbra lent: Benkő K. |

Signed lower right: Benkő K.

Kikiáltási ár: 850 000 Ft / 2 099 EUR

Becsérték: 1 200 000 – 1 600 000 Ft

Estimated price: 2 963 – 3 951 EUR

Pablo Picasso: Ülő Harlequin, 1905.
Berggruen Museum, Berlin

223 | Galambos Tamás
(Budapest, 1939)

Rózsaszín madár, 1994
The Pink Bird, 1994

70 × 70 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra fent: Galambos 1994 |
Signed upper right: Galambos 1994

Kikiáltási ár: 400 000 Ft / 988 ELR
Becsérték: 500 000 – 700 000 Ft
Estimated price: 1 235 – 1 728 ELR

224 | Király Gábor
(Kecskemét, 1979)

Kirongozi elefántfüvesben, 2008
In the Elephnant Grass Field, 2008

40 × 40 cm
Akril, préselt papír, farost | Acrylic, paper on fibre board
Jelezve a hátoldalon autográf felírat: Király Gábor
Elefántfüvesben akril, 50 × 50 cm, 2008, Király | On the reverse:
Király Gábor Elefántfüvesben akril, 50 × 50 cm, 2008, Király

Kikiáltási ár: 900 000 Ft / 2 222 ELR
Becsérték: 1 300 000 – 1 700 000 Ft
Estimated price: 3 210 – 4 198 ELR

225 | Schéner Mihály
(Medgyesháza, 1923 – 2009, Budapest)

Huszárok
Hussars

30 × 40 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve balra lent: Schéner | Signed lower left: Schéner

Kikiáltási ár: 420 000 Ft / 1 037 EUR
Becsérték: 600 000 – 800 000 Ft
Estimated price: 1 481 – 1 975 EUR

226 | Szahorn András
(Budapest, 1953)

Lobogó hajú nő
Woman in the Wind

65 × 50 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
J.n. | Unsigned

Kikiáltási ár: 2 000 000 Ft / 4 938 EUR
Becsérték: 2 400 000 – 3 200 000 Ft
Estimated price: 5 926 – 7 901 EUR

227 | Lossonczy Tamás
(Budapest, 1904 – 2009, Budapest)

Fehér madár, 1975
White Bird, 1975

120 × 80 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve balra lent: Lossonczy Tamás 1975 X,

Hátoldalon autográf felirat: Lossonczy Tamás

1975 X. 1976 VII. | Signed lower left

Lossonczy Tamás 1975 X,

On the reverse autograph inscription:

Lossonczy Tamás 1975 X. 1976 VII.

Kikiáltási ár: 3 000 000 Ft / 7 407 EUR

Becsérték: 4 200 000 – 5 500 000 Ft

Estimated price: 10 370 – 13 580 EUR

228 | Galambos Tamás
(Budapest, 1939)

Téli álom (Alvó nő)
Winter Dream

40 × 60 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra fent: Galambos | Signed upper right: Galambos

Kikiáltási ár: 550 000 Ft / 1 358 EUR

Becsérték: 650 000 – 950 000 Ft

Estimated price: 1 605 – 2 346 EUR

229 | Szeift Béla
(Gödöllő, 1944 – 2012)

Esti táj holdfényben, 1966
Landscape in Moon Light, 1966

50 × 70 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Szeift 966 | Signed lower right: Szeift 966

Kikiáltási ár: 550 000 Ft / 1 358 EUR

Becsérték: 750 000 – 1 200 000 Ft

Estimated price: 1 852 – 2 963 EUR

230 | Méhes Lóránt
(Szabadszállás, 1951)

Csillagok és szappanbuborékok
(Zuzu + Marietta 1975), 2004
Stars and Bubbles
(Zuzu + Marietta 1975), 2004

160 × 195 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve a hátoldalon: Méhes Lóránt 2004, 195 × 160 |

On the reverse: Méhes Lóránt 2004, 195 × 160

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Méhes Lóránt retrospektív kiállítása, Ernst Múzeum, 2007.

Kikiáltási ár: 7 500 000 Ft / 18 519 EUR

Becsérték: 9 000 000 – 12 000 000 Ft

Estimated price: 22 222 – 29 630 EUR

Méhes Lóránt a magyar hiperrealizmus kulcsfigurája és az 1970–80-as évekbeli pesti underground egyik fontos szereplője. Ahogy művészetének legjobb ismerője, kutatója, Forián Szabó Noémi írta 2007-es életmű-kiállítása kapcsán: „Méhes Lórántnak a 70-es évek elején festett fotórealista portréi pontosságuk, festői kvalitásuk és lírai kifejező erejük folytán azonnali elismerést vívtak ki maguknak, és máig legendásak. Festőként feleségével, az énekesnő és színésznő Méhes Mariettával együtt a budapesti underground művészet 70-es évekbeli eseményeinek (pl. Kex-koncertek, Rózsa presszó akciók, FMK-kiállítások, Bódy Gábor filmjei) állandó résztvevője volt.” Méhes Lóránt – vagyis Zuzu – pályafutása a hivatalos művészetpolitika által idegenkedve figyelt fotórealizmussal kezdődött a hetvenes években. Majd összeállt a pesti underground másik szereplőjével, Vető Jánossal, és közösen kezdtek el dolgozni Zuzu-Vető néven. A páros munkájából sziporkázóan színes vizuális párbeszéd kerekedett, graffitis vadsággal, neoprimitív játékosággal és new wave érzékenységgel. A szín pompás neobarbár időszak után, a nyolcvanas évek közepén Méhes az alternatív partivilágból átlépett a metafizika negédes és magányos birodalmába. Majd az ezredfordulón következett az újabb váltás, elővette régi fényképeit és azokat nagyította fel vásznaira. Saját maga krónikásává vált, színre víve saját múltjának fotográfiáit.

A most vizsgált nagy méretű festményen meleg narancsszín fények között a fiatalkori házibulik kései óráinak hangulata elevenedik meg. A kanapén Zuzu szívja cigarettáját, mellette pedig a következő évtized undergroundjának első számú énekesnőjévé és szexszimbólumává váló Marietta, egykori felesége ül meztelenül, még sötét hajjal. A selymes realista ecsettel festett jelenetet már a kiegészítő filmeket idéző narancs-fekete tónus is meséssé változtatja, de a sötétén átragyogó csillagok és a szállodogáló buborékok végképp álomképpé írják át az emlékképeket. Nagyszabású, nosztalgikus megidézése az egykor volt pesti underground privát közegének. Ami bármilyen szép volt, úgy tűnt el, mint egy szappanbuborék. Emlékké vált, ahogy Marietta énekelte különös hangján a Trabant együttes koncertjein: „Azt hiszem, hogy becsukom a boltot / elfogyott már minden, ami jó. / Látom a gyufa végig ég, ez is egy emlék.”

RIEDER GÁBOR

231 | Sándorfi István
(Budapest, 1948 – 2007, Párizs)

Petit Portrait Ficelé de Ma Mere Enfant, 1975
Petit Portrait Ficelé de Ma Mere Enfant, 1975

100 × 100 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve a hátoldalon: Sándorfi Istvan Nov 1975 |

On the reverse: Sándorfi Istvan Nov 1975

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

• Sándorfi. Szerk.: Maklár Kálmán.

Modern, Debrecen, 2007. 28.

Kikiáltási ár: 1 400 000 Ft / 3 457 EUR

Becsérték: 1 700 000 – 2 400 000 Ft

Estimated price: 4 198 – 5 926 EUR

Maklár Kálmán, Kis Zsuzsa, Gulyás Gábor:
Istvan Sándorfi. Maklár Artworks, 2007

232 | Kárpáti Tamás
(Budapest, 1949)

Angyal nyíllal (Ihlet), 1988
Angel with Arrow (Inspiration), 1988

55 × 40 cm
Olaj, vászon, fa | Oil, canvas on board
Jelezve a hátoldalon: Kárpáti Tamás Angyal nyíllal 1988 |
Signed on the reverse: Kárpáti Tamás Angyal nyíllal 1988

Kikiáltási ár: 750 000 Ft / 1 852 EUR
Becsérték: 900 000 – 1 200 000 Ft
Estimated price: 2 222 – 2 963 EUR

233 | Nagy Gábor
(Budapest, 1949)

Valamelyik doge portréja
Portrait of Any Doge

76 × 73 cm
Vegyes technika, farost | Mixed technique on fibre board
Jelezve a hátoldalon: Nagy Gábor | On the reverse: Nagy Gábor

Kikiáltási ár: 1 400 000 Ft / 3 457 EUR
Becsérték: 1 600 000 – 1 800 000 Ft
Estimated price: 3 951 – 4 444 EUR

234 | Molnár Vera
(Budapest, 1924 – 2023, Párizs)

Kompozíció „392 Carrés H”, 1979
Composition "392 Carrés H", 1979

50 × 50 cm
Szitanyomat, papír | Serigraphy on paper
Jelezve jobbra lent: V. Molnár/ 79, Jelezve balra lent: 14/19 |
Signed lower right: V. Molnár/ 79, Signed lower left: 14/19

Kikiáltási ár: 480 000 Ft / 1 185 EUR
Becsérték: 700 000 – 1 100 000 Ft
Estimated price: 1 728 – 2 716 EUR

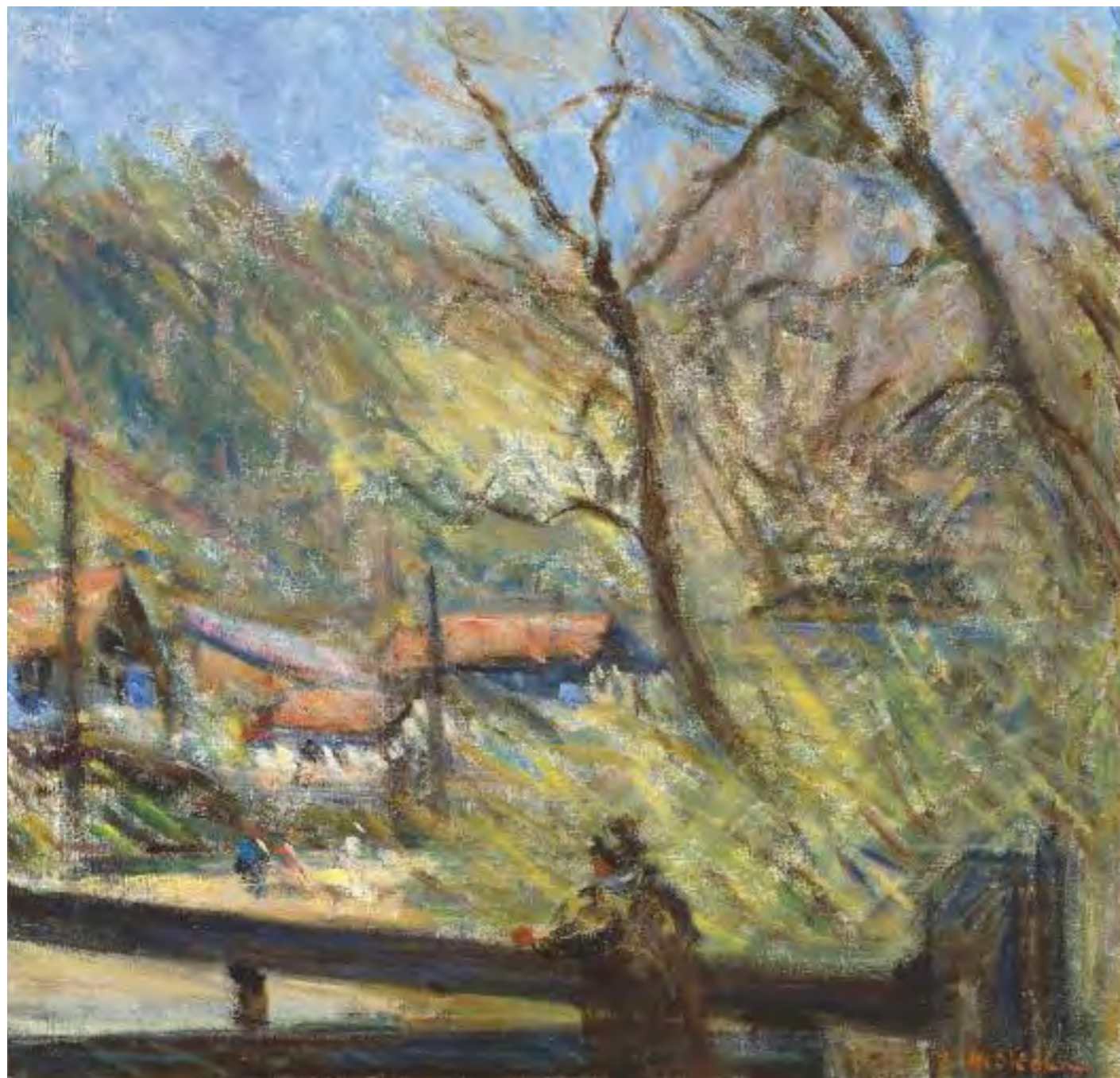

235 | Maurer Dóra
(Budapest, 1937)

Házépítői kombinát, 1965 körül
House-Builder's Association, c. 1965

19,5 × 29 cm
Rézkarc, papír | Engraving on paper
Jelezve jobbra lent: Maurer | Signed lower right: Maurer

Kikiáltási ár: 160 000 Ft / 395 EUR
Becsérték: 400 000 – 600 000 Ft
Estimated price: 988 – 1 481 EUR

236 | Mikola András
(Nagypeleske, 1884 – 1970, Nagybánya)

Nagybánya, Zazar-híd
Nagybánya, Bridge on the Zazar

68 × 69 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: A. Mikola | Signed lower right: A. Mikola

Kikiáltási ár: 500 000 Ft / 1 235 EUR
Becsérték: 700 000 – 1 000 000 Ft
Estimated price: 1 728 – 2 469 EUR

237 | Bihari Sándor
(Diófás, 1855 – 1906, Budapest)

Mediterrán kikötő (Velece)
Mediterranean Harbour (Venice)

47 × 65,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Bihari S. |
Signed lower right: Bihari S.

Kikiáltási ár: 600 000 Ft / 1 481 EUR
Becsérték: 800 000 – 1 200 000 Ft
Estimated price: 1 975 – 2 963 EUR

Claude Monet: Hajók a Szajnán Rouen-nél, 1872/1873,
National Gallery of Arts, Washington D.C.

238 | Hézsó Ferenc
(Hódmezővásárhely, 1938)

Tokaji szőlőhegyen, 1972
Wine Yard in Tokaj, 1972

60 × 80 cm
Tempera, farost, papír | Tempera, fibre board on paper
Jelezve jobbra lent: Hézsó F. 1972 |
Signed lower right: Hézsó F. 1972

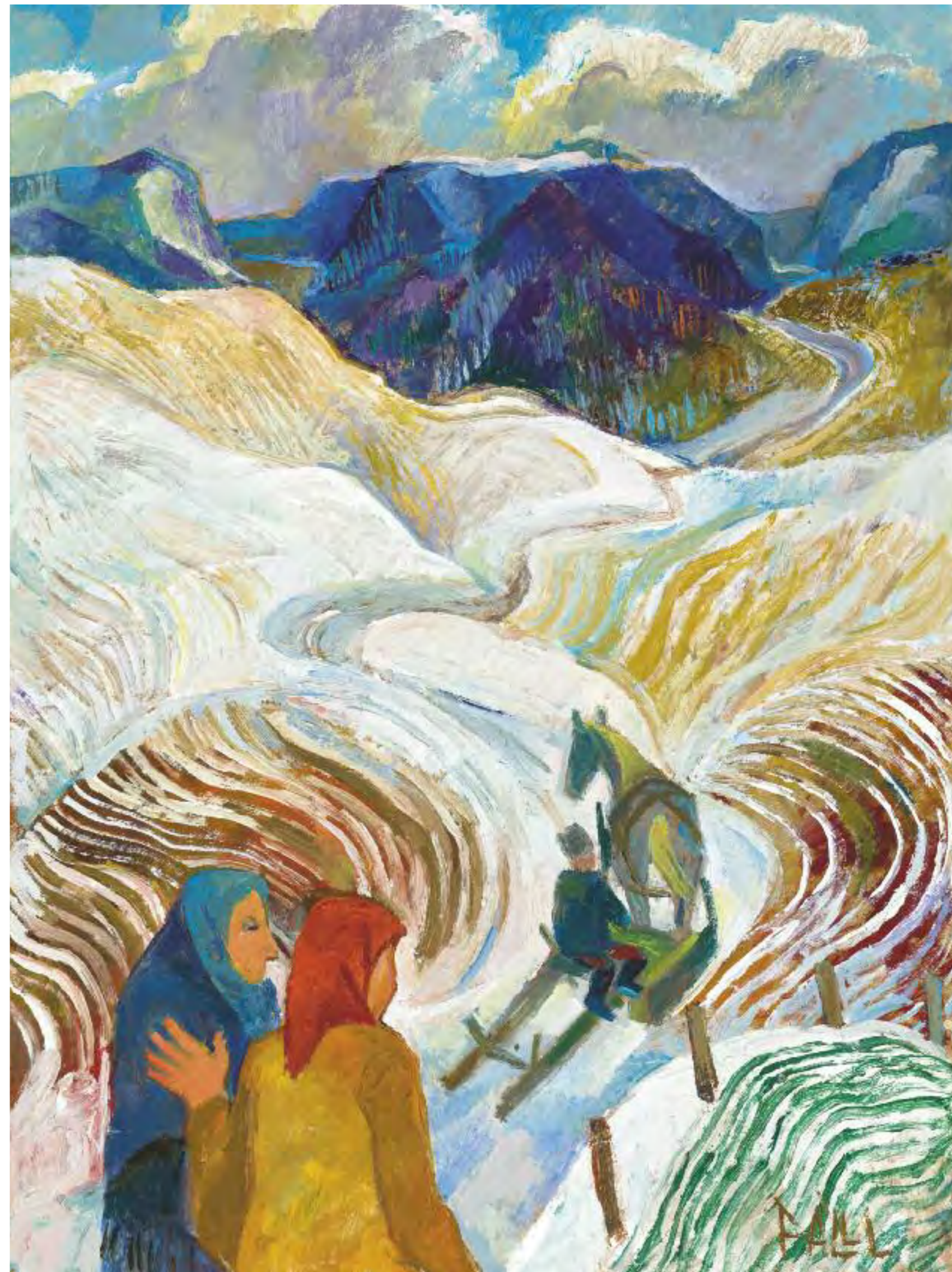
Kikiáltási ár: 420 000 Ft / 1 037 EUR
Becsérték: 500 000 – 700 000 Ft
Estimated price: 1 235 – 1 728 EUR

239 | Páll Lajos
(Korond, 1938 – 2012, Székelyudvarhely)

Tél Korondon lovasszánnal
Winter in Korond with a Horse Sled

62 × 45 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve jobbra lent: Páll L. |
Signed lower right: Páll L.

Kikiáltási ár: 700 000 Ft / 1 728 EUR
Becsérték: 900 000 – 1 300 000 Ft
Estimated price: 2 222 – 3 210 EUR

240 | Telepy Károly
(Debrecen, 1828 – 1906, Budapest)

Zöldellő dombok a Bükkben
Green Hills in Bükk

40 × 61 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Telepy Károly |
Signed lower right: Telepy Károly

Kikiáltási ár: 1 000 000 Ft / 2 469 EUR
Becsérték: 1 400 000 – 1 800 000 Ft
Estimated price: 3 457 – 4 444 EUR

241 | Nádler Róbert
(Pest, 1858 – 1938, Budapest)

Napfényes kertben
In the Sunlit Garden

72 × 54 cm
Olaj, fa | Oil on board
Jelezve balra lent: Nádler Róbert |
Signed lower left: Nádler Róbert

Kikiáltási ár: 700 000 Ft / 1 728 EUR
Becsérték: 1 000 000 – 1 600 000 Ft
Estimated price: 2 469 – 3 951 EUR

242 | Derkovits Gyula
(Szombathely, 1894 – 1934, Budapest)

Lovas a vízparton (Dunaparton), 1920
Forse Rider by the Water, 1920

66,5 × 90 cm

Olaj, karton | Oil on cardboard

Jelezve jobbra lent: Derkovits 920 (karcolva) |

Signed lower right: Derkovits 920

Kikiáltási ár: 2 800 000 Ft / 6 914 EUR

Becsérték: 3 200 000 – 4 600 000 Ft

Estimated price: 7 901 – 11 358 EUR

243 | Juszkó Béla
(Tata-Tóváros, 1877 – 1969, Budapest)

Verőfényes nyári nap (Itatás)
Sunny Summer Day (Watering)

120 × 200 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Juszkó 1910, Tata,

Hátoldalon: 1910-es Nemzeti Szalon kiállítási raglap |

Signed lower right: Juszkó 1910, Tata,

On the reverse: exhibition label of Nemzeti Szalon (1910)

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· 1910-es Nemzeti Szalon

Kikiáltási ár: 2 600 000 Ft / 6 420 EUR

Becsérték: 3 000 000 – 4 500 000 Ft

Estimated price: 7 407 – 11 111 EUR

244 | Egry József
(Újlak, 1883 – 1951, Badacsonytornaj)

Férfi nyakkendőben (Szörényi Tivadar arcképe), 1908
Man with a Tie (Portrait of Szörényi Tivadar), 1908

63 × 52 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Egry József 1908 |
Signed lower left: Egry József 1908

Kikiáltási ár: 850 000 Ft / 2 099 ELR
Becsérték: 1 100 000 – 1 600 000 Ft
Estimated price: 2 716 – 3 951 ELR

245 | Gábor Móric
(Kisújszállás, 1889 – 1987, Budapest)

Szecessziós női portré arany mozaikkal, 1910
Art Nouveau Female Portrait with Golden Mosaics, 1910

47,5 × 38 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Gábor Mór 1910 |
Signed lower left: Gábor Mór 1910

Kikiáltási ár: 2 000 000 Ft / 4 938 ELR
Becsérték: 3 000 000 – 4 000 000 Ft
Estimated price: 7 407 – 9 877 ELR

246 | Iványi Grünwald Béla
(Somogyson, 1867 – 1940, Budapest)

Mitológiai jelenet (Thészeusz és Ariadné), 1919
Mythological Scene (Theseus and Ariadne), 1919

140 × 151 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Iványi Grünwald Béla 1919 |

Signed lower right: Iványi Grünwald Béla 1919

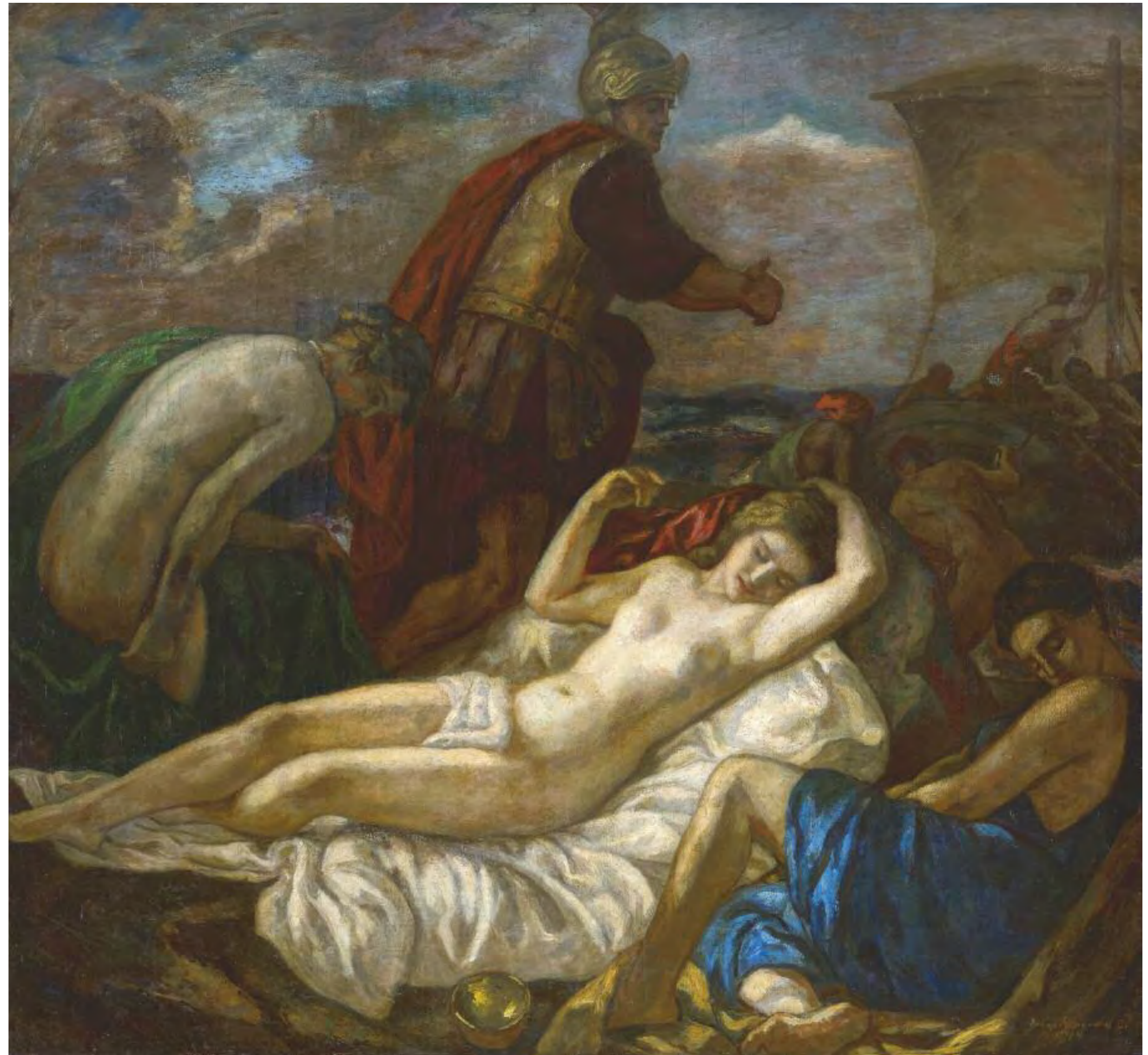
Kikiáltási ár: 5 000 000 Ft / 12 346 EUR

Becsérték: 6 000 000 – 8 000 000 Ft

Estimated price: 14 815 – 19 753 EUR

»Hisz az alvó Ariadne alkalmat kínál egy mély nyugalomban heverő női alak formáinak művészi kiaknázására, ama folyamatosan tovasikló vonalak finom ruganyosságának érzékeltetésére, amelyek az alakot körül fogják. (...) Iványi-Grünwald Béla legújabb képén is így van, amely az Ernst-múzeum kiállításán e héten került a nyilvánosság elé s amelyet e számunkban reprodukálunk. Ez a nagyméretű festmény Iványinak egyik legérettebb alkotása és szinte betetőzi újabb stílusának fejlődésmenetét. Itt is az alvás mozdulat-motívuma a kép főtárgya. Ariadne alakjára esik minden hangsúly, az foglalja el a kép alsó felét, ez a legvilágosabb, minden más alak homályba merül. Oly kompozíciós fogás, amelyet igen sok régi mester használt. (...) Mert valamennyi alak együttvéve egy geometrikus formába, a legegyszerűbbe van összeállítva, a háromszögbe. Az alakok ily összefűzését néhány évszázaddal ezelőtt arra a célra használták tudatosan, hogy a kép organikus, tömör, egységes, biztos architektúrájú legyen, vele rend és szervezettség költözik a festménybe s ezzel együtt nyugalom.«

LYKA KÁROLY: ARIADNE. ÚJ IDŐK, 1919/5.

247 | Rippl-Rónai József
(Kaposvár, 1861 – 1927, Kaposvár)

Délutáni pihenő
Afternoon Rest

19,5 × 13 cm
Akwarell, ceruza, papír | Watercolor, pencil on paper
Jelezve jobbra lent: Rónai | Signed lower right: Rónai

Kikiáltási ár: 360 000 Ft / 889 ELJR
Becsérték: 480 000 – 600 000 Ft
Estimated price: 1 185 – 1 481 ELJR

248 | Gara Arnold
(Budapest, 1882 – 1929, Budapest)

Fekvő akt enteriőrben könyvespolc előtt, 1910 körül
Lying Nude in Interior in Front of a Bookshelf, c. 1910

126 × 81 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
J.n. | Unsigned

Kikiáltási ár: 550 000 Ft / 1 358 ELJR
Becsérték: 700 000 – 1 400 000 Ft
Estimated price: 1 728 – 3 457 ELJR

249 | Szabó Vladimír
(Balassagyarmat, 1905 – 1991, Budapest)

Női akt üres virágcsereppel, 1930 körül
Female Nude Sitting, c. 1930

151 × 99 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Szabó Vladimír |
Signed lower right: Szabó Vladimír

PROVENIENCIA | PROVENANCE
· Egykor Breznay József festőművész tulajdonában.

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION
· Az Országos Magyar Királyi Képzőművészeti Főiskola kiállítása, Budapest, Múcsarnok, 1937 (kat. 164.).

IRODALOM | LITERATURE
· Frank János: Szabó Vladimír. Élet és Irodalom, 1975/29., 12.
· P. Szűcs Julianna: A „római iskola”. Corvina, Budapest, 1987.

Kikiáltási ár: 12 000 000 Ft / 29 630 EUR
Becsérték: 14 000 000 – 18 000 000 Ft
Estimated price: 34 568 – 44 444 EUR

A szegényes műteremben egy megtört ágymatracra dőlve ül a meztelen női modell. Kiszolgáltatott, elesett, lelke mélyéig lecsupaszított, póre képmás. Jobb keze ernyedten lóg, szeme sírástól piros, fejét félrebiccenti. Összezárt combjaival, bőrén áttetsző kék vénáival, aszimmetrikus melleivel távolt áll a klasszikus női aktok finoman modellált erotikájától. A római iskolás fiatal Szabó Vladimír a nagy realisták tűpontos naturalizmusával ábrázolta olasz modelljét, az itáliai verista festők és művészek nyomában járva. Mintha a figura Balzac, Zola vagy Dosztojevszkij valamelyik regénye lapjairól került volna át a vászonra. A művész ecsetje mégis puhán simogatja a részleteket, a csikos matrac gömbölyödő peremét, a rózsaszín testre vetődő zöld reflexfényeket, a falra felakasztott drapériát, a festősámlira helyezett – jelképes erejű – üres virágcserepet. A magyar művészetben egészen ritka lényeglátó naturalizmushoz Szabó az orvosi egyetemen tanult extra látásmódot. Pályakezdését így idézte meg Frank János kései profilrajzában: „Kirobbanó tehetségével már a főiskolán is ragyogó sikerei voltak – artista ügyességű rajzkészségéről ma is legendákat mesélnek egykori évfolyamtársai –, amikor is váratlanul abbahagyta művészeti tanulmányait és beiratkozott az orvosi karra. »Látnom kellett – emlékezik a festő –, hogy ingoványos talaj a művészet. Azért mentem el medikusnak, hogy átfogóbb világképet kapijak.«” A rövid orvosi tanulmányok után Szabó visszatért a Képzőművészeti Főiskolára, és ünnepeelt fiatal tehetségként végezte el. A most vizsgált képét a Múcsarnokban állították ki 1937-ben, és kortársa, a szintén festőművész Breznay József birtokába került.

»Itt tehát a tudatosan eltúlzott pedantéria működik idézőjelként, a festő szándékosan elidegenítő effektusaként.«

P. SZŰCS JÚLIANNA

Szabó két világháború közötti képei az elmúlt egy-két évben sorra bukkannak fel a műkereskedelemben. Különös hangütésükkel egyéni stílust képviselnek a római iskolások körében. Bár Szabó a groteszk rézkarcokkal tett szert országos hírnévre a második világháború után, fiatal festőként, a Collegium Hungaricum ösztöndíjasaként a szatírát a naturalizmussal társította. A római iskola kutatója, P. Szűcs Julianna tételesen erre a festményre is hivatkozott, amikor azt taglalta összefoglaló művészettörténeti írásában, hogy mennyi idézőjel és ironia vegyült a novecentisták klasszicizáló, patetikus kifejezésmódjába: „Itt tehát a tudatosan eltúlzott pedantéria működik idézőjelként, a festő szándékosan elidegenítő effektusaként. Ez az a módszer, amely Medveczky Jenő korai arcképeinek, Kákay-Szabó György kompozícióinak és Szabó Vladimír első tanulmányainak köszönhetően vonult be a magyar művészet történetébe.” Szabó most vizsgált női aktjának póre realizmusához a magyar kortársak helyett csak olasz párhuzamokat lehet felmutatni, Felice Casorati egzisztencialista szorongású műtermi aktjait vagy Cagnaccio di San Pietro meztelen perditáit. De okkal idézhetjük a német új tárgyilagosság fanyar hangú krónikása, George Grosz ars poeticus szavait: „A rajzaim és festményeim tiltakozásként készültek, munkámmal próbáltam meggyőzni a világot arról, hogy mennyire csúnya, beteg és képmutató.”

Cagnaccio di San Pietro: Első profit, 1928, magántulajdon

250 | Schönberger Armand
(Galgóc, 1885 – 1974, Budapest)

Fekvő női akt (Éva)
Lying Female Nude (Eve)

49 × 80 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Schönberger A. |

Signed lower right: Schönberger A.

Kikiáltási ár: 4 000 000 Ft / 9 877 EUR

Becsérték: 5 000 000 – 7 000 000 Ft

Estimated price: 12 346 – 17 284 EUR

251 | Szőnyi István

(Újpest, 1894 – 1960, Zebegény)

Kettős portré, 1917

Double Portrait, 1917

130 × 96 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

J.n. | Unsigned

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor dr. Czigler István, majd Baracs S. tulajdona.

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Téli Tárlat, Múcsarnok, 1919.

· Szőnyi István festőművész, Kossuth-díjas, a Magyar Népköztársaság

érdemes művésze gyűjteményes kiállítása, Ernst Múzeum, 1954 (2. tétel).

· Nagybánya művészete, Magyar Nemzeti Galéria, 1996 (451. tétel).

· Árkádia tájain. Szőnyi István és köre 1918–1928, Magyar Nemzeti Galéria,

2001 (1. tétel).

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Fenyő Iván: Szőnyi István. Bisztrai Farkas Ferenc, Budapest, 1934, 1. kép.

· Magyar Művészet, 1934/4., 126.

· Vadas József: Szőnyi István. Budapest, 1979/9., 24.

· Szabó Lilla: Adalékok Szőnyi István feltáratlan korai korszakához.

Új Művészet, 1993/2., 39.

· Szőnyi István 1894–1960. Szerk.: Klemmné Németh Zsuzsa,

Szőnyi István Alapítvány, Zebegény, 1994, 16.

· Nagybánya művészete. Szerk.: Nagy Ildikó, Magyar Nemzeti Galéria,

Budapest, 1996, 453.

· Árkádia tájain. Szőnyi István és köre 1918–1928. Szerk.: Zwickl András,

Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2001, 75.

· Szőnyi István. Dunakanyar – Zebegény – otthon – család I.

Szerk.: Kieselbach Tamás, Kieselbach Galéria, Budapest, 2023, 122.

· Szőnyi István. Dunakanyar – Zebegény – otthon – család II.

Szerk.: Kieselbach Tamás, Kieselbach Galéria, Budapest, 2023, 84. kép.

· Szőnyi István. Dunakanyar – Zebegény – otthon – család III.

Szerk.: Kieselbach Tamás, Kieselbach Galéria, Budapest, 2023, 504.

IRODALOM | LITERATURE

· F. Z.: Téli tárlat. Vasárnapi Ujság, 1919/33.

· Fenyő Iván: Szőnyi István. Bisztrai Farkas Ferenc, Budapest, 1934.

· Kapos Nándor: Szőnyi István és a temperafestés technikája.

Szabad Művészet, 1955/5., 220.

· Zwickl András: Szerepek – Szőnyi István fiatalkori önarcképei.

In Szőnyi István 1894–1960. Szerk.: Klemmné Németh Zsuzsa,

Szőnyi István Alapítvány, Zebegény, 1994.

· Árkádia tájain. Szőnyi István és köre 1918–1928. Szerk.: Zwickl András,

Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2001.

· Szőnyi István. Dunakanyar – Zebegény – otthon – család I–III.

Szerk.: Kieselbach Tamás, Kieselbach Galéria, Budapest, 2023.

VÉDETT | NO EXPORT

Kikiáltási ár: 24 000 000 Ft / 59 259 EUR

Beccsérték: 26 000 000 – 34 000 000 Ft

Estimated price: 64 198 – 83 951 EUR

»e festmény hangulatának
éppen az ifjúság rendületlenül
romantikus kultúrahite
ad friss bájt«

FENYŐ IVÁN

Már Szőnyi István első monográfiusa, Fenyő Iván kiemelten írt a most vizsgált képről, pontosan mutatva be az életmű első főművének magával ragadó, romantikus hevületét: „*Kettős portré*jét 22 éves korában festette, és e festmény hangulatának éppen az ifjúság rendületlenül romantikus kultúrahite ad friss bájt. A fiú a lány vállán nyugtatja kezét, s a lány rejtett érzéseit az arckifejezésen kívül a kendőt összefogó bal kéz halk pátosza árulja el. Mindkettőnek arca átszellemült. Merengő, inkább befelé néző tekintetük más-más irányba réved, de az azonos fokú belső áthevültség megteremti köztük a lelki kapcsolatot. A fiatal festő annyira megittasodott a művészet új hatalmától, hogy ebben a két emberben is a »művészelkeket« festette meg. A szinte velenceies tájháttér szelíd lankáival adja meg a kellő hangulati keretet a fiatal párnak. Alig néhány Szőnyi-festményen érezzük azt a problémamentes lírai tüzet, melyre példa a *Kettős portré* volt.” Az úttörő festmény kiemelt képként szerepelt a Magyar Nemzeti Galéria két korszakos jelentőségű tárlatán: az 1996-os Nagybánya-kiállításon és az 2001-es „*Árkádia tájain*” című bemutatón. A fiatal Szőnyi kettős portréja összekapcsolja egymással a magyar modern festészet nagy nemzedéke, a nagybányai piktorok posztimpreszionizmusát és az új generációnak az első világháború után szárba szökő neoklasszicista esztétikáját. A smaragd-zöld, lágyan hullámszó dombok a legjobb fajta nagybányai tájfestést idézik, míg a klasszicizáló módon beállított modellek a reneszánsz nagymestereket. A festményre már az első pillanattól kezdve felfigyeltek a műértők. Amikor Szőnyi bemutatta a Műcsarnok 1919-es téli tárlatán, a *Vasárnapi Ljlság* kritikusa már ki is emelte mint a fiatal tehetség „eredeti felfogású, erősen stilizált kettős arcképet”. A *Kettős arcképpel* Szőnyi elnyerte a Szinyei Társaság nagydíját.

Jan van Eyck:
Az Arnolfini
házaspár, 1434,
National Gallery,
London

Szőnyi István:
Hegytetőn, 1925,
Magyar Nemzeti Galéria,
Budapest

A kép két évvel első bemutatása előtt született. Szőnyi Nagybányán festette 1917-ben, amikor szabadságolt főiskolás katonaként ellátogatott az akkor még el nem csatolt művésztelepre. A művésznövendékeket ábrázoló kettős portré festésmódja az első generációs nagybányai mesterek hatását tükrözi. Ahogy az *Árkádia tájain* című katalógusban olvasható: „a sötét tónusokból elővilágító arcok Ferenczy és Réti puhán megfestett, intim hangulatú naturalisztikus portréit idézik. Szőnyi azonban nem a modellt álló személyek jellemzésére helyezi a hangsúlyt, a beszédes gesztusú, átszellemült arcú alakok elemelkednek a konkrét situációtól, az ünnepélyes, ugyanakkor bensőséges kettős portré spirituális töltést sugároz, ezt a tompán derengő fényektől átjárt tájháttér is aláhúzza.” Az oeuvre első jelentős darabja sok szempontból megelőzi az 1920-as évek első felében festett neoklasszicista Szőnyi-képeket, ugyanakkor a híres kettős portrék – köztük a legendás *Hegytetőn* (1925, Magyar Nemzeti Galéria) – előképének is tekinthető. Kapos Nándornak köszönhetően – egész ritka módon – pontosan tudjuk, hogy milyen technikai alapozással készült el a kép. Márpedig Szőnyi olyan alkímista precizitással kísérletezte ki a megfelelő technológiát, mint a régi mesterek. Kapos szerint vásznait fiatalkorában maga alapozta le „7%-os enyvoldathoz adott champagnei krétával, horganyfehérrel és némi lenolajfirniszsel keverten. Saját alapozással készült pl. többek között kettős önarcképe, valamint a most vizsgált kettős portré. Ha ma mással is készített vásznai alapozásait, figyelme kiterjed a felhasználásra kerülő anyagok megbízhatóságára, maga határozza meg egy-egy anyag mennyiségét, vagy tiltja meg valamely bár általánosan használt, de nem kívánatos alkatelem bekeverését az alapozó masszába.” A mély, tüzes színvilágot adó különleges, sötét alapozás még ma is tetten érhető a festmény hátoldalának viaszos tapintásán.

252 | Gábor Jenő
(Pécs, 1893 – 1968, Pécs)

Város régi házakkal (Pécs), 1918
Town with Old Houses (Pécs), 1918

79 × 70 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Gábor 1918, Hátoldalon: festmény |

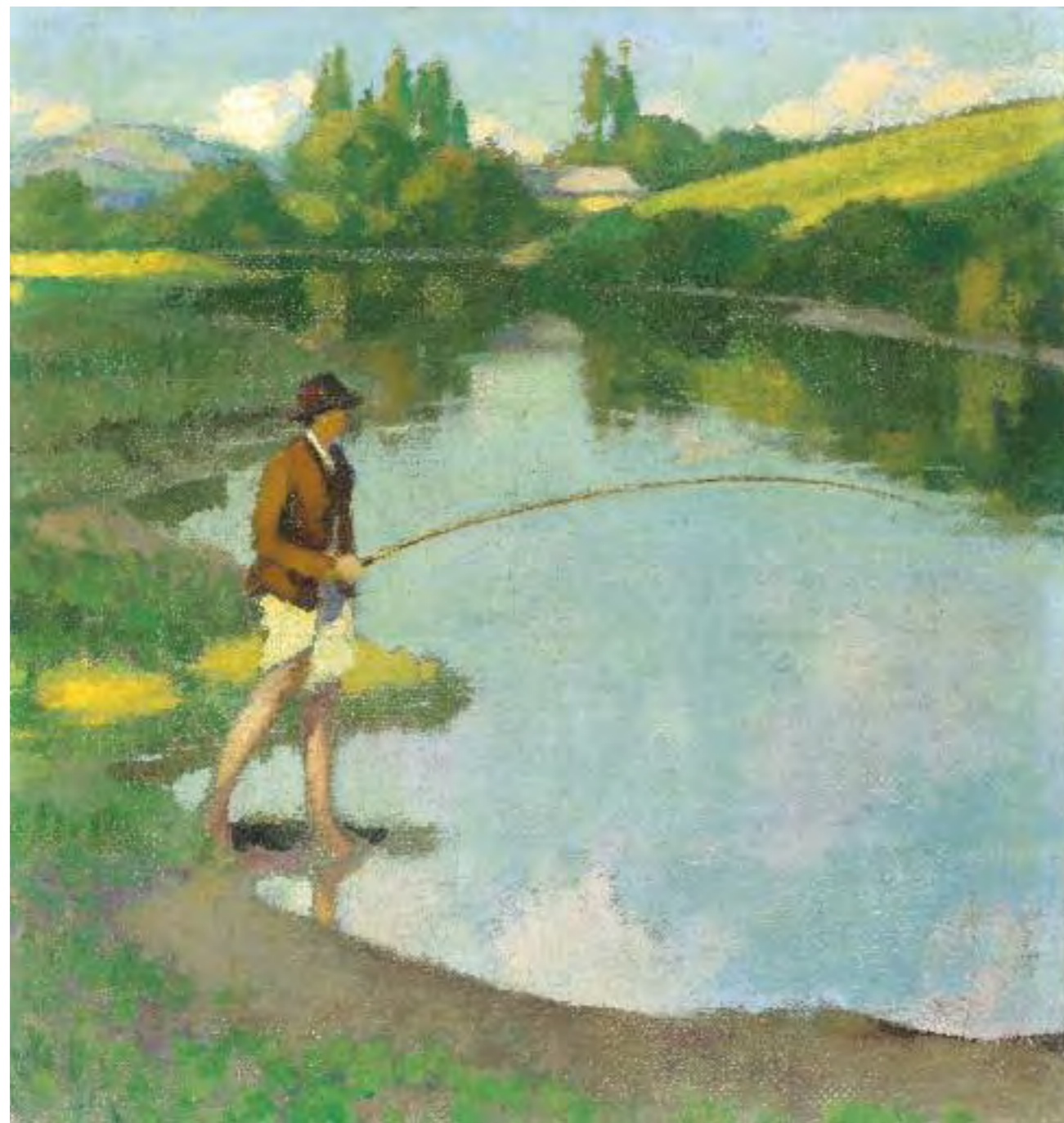
Signed lower right: Gábor 1918, On the reverse: painting

Kikiáltási ár: 3 500 000 Ft / 8 642 EUR

Becsérték: 5 000 000 – 8 000 000 Ft

Estimated price: 12 346 – 19 753 EUR

253 | Balla Béla
(Arad, 1882 – 1965, Nagybánya)

Nagybányai pecás
Angler in Nagybánya

57 × 53,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Hátoldalon: kiállítási raglapok és aláírás |
Signed lower left: unreadable,
On the reverse: exhibition labels and sign

Kikiáltási ár: 300 000 Ft / 741 EUR
Becsérték: 400 000 – 600 000 Ft
Estimated price: 988 – 1 481 EUR

254 | Thorma János
(Halas (Kiskunhalas), 1870 – 1937, Nagybánya)

Fiatal lány kalapban a nagybányai réten
hátterben az István toronnyal
Young Girl in a Hat in Nagybánya
with the István Tower in the Background

59,5 × 74 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Thorma | Signed lower right: Thorma

Kikiáltási ár: 1 400 000 Ft / 3 457 EUR
Becsérték: 1 800 000 – 2 800 000 Ft
Estimated price: 4 444 – 6 914 EUR

255 | Glatz Oszkár
(Budapest, 1872 – 1958, Budapest)

Kislány kék ruhában, 1930
Girl in a Blue Dress, 1930

63 × 47 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Glatz 1930 | Signed lower left: Glatz 1930

Kikiáltási ár: 900 000 Ft / 2 222 EUR
Becsérték: 1 300 000 – 1 900 000 Ft
Estimated price: 3 210 – 4 691 EUR

256 | Mednyánszky László
(Beczkó, 1852 – 1919, Bécs)

Fehérgalléros fiú kalapban
Boy with Hat and White Collar

37 × 29 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
J.n. | Unsigned

Kikiáltási ár: 1 700 000 Ft / 4 198 EUR
Becsérték: 2 200 000 – 3 200 000 Ft
Estimated price: 5 432 – 7 901 EUR

257 | Erdélyi Béla
(Kelemenfalva, 1891 – 1955, Ungvár)

Készülődés
Dressing Up

80 × 67 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve balra lent: Erdélyi | Signed lower left: Erdélyi

Kikiáltási ár: 7 000 000 Ft / 17 284 EUR

Becsérték: 7 500 000 – 9 500 000 Ft

Estimated price: 18 519 – 23 457 EUR

Erdélyi Béla: Nő népviseletben, 1946, Sharyska Galéria,

258 | Jakoby Gyula
(Kassa, 1903 – 1985, Kassa)

Építkezők
Builders

91,5 × 115 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve balra lent: Jakoby Gy. | Signed lower left: Jakoby Gy.

Kikiáltási ár: 7 000 000 Ft / 17 284 EUR

Becsérték: 10 000 000 – 16 000 000 Ft

Estimated price: 24 691 – 39 506 EUR

Jakoby Gyula: Hídépítés, 1953,
Východoslovenská Galéria, Kassa

Jakoby Gyula: Korzó, 1975 körül, magántulajdon

259 | Egrý József
(Lújlak, 1883 – 1951, Badacsonytomaj)

Legény kalapban, 1903
Boy in a Hat, 1903

35 × 28 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent: Egrý József |
Signed lower left: Egrý József

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Szerepelt a BÁV 52. aukcióján 50. tételként
1980. szeptemberében

VÉDETT | NO EXPORT

Kikiáltási ár: 800 000 Ft / 1 975 EUR
Becsérték: 1 000 000 – 1 400 000 Ft
Estimated price: 2 469 – 3 457 EUR

260 | Zádor István
(Nagykikinda, 1882 – 1963, Budapest)

Úrlovas hölgy
Lady in a Riding Costume

82 × 65 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Zádor István |
Signed lower right: Zádor István

Kikiáltási ár: 420 000 Ft / 1 037 EUR
Becsérték: 500 000 – 750 000 Ft
Estimated price: 1 235 – 1 852 EUR

261 | Iványi Grünwald Béla
(Somogyson, 1867 – 1940, Budapest)

Nyári délután
Summer Afternoon

60 × 80 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Iványi Grünwald |
Signed lower right: Iványi Grünwald

Kikiáltási ár: 500 000 Ft / 1 235 EUR
Becsérték: 600 000 – 850 000 Ft
Estimated price: 1 481 – 2 099 EUR

262 | Nagy Oszkár
(Magyarpécska, 1883 – 1965, Nagybánya)

Felsőbánya, 1963
Felsőbánya, 1963

64 × 68 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Nagy Oszkár 963 |
Signed lower right: Nagy Oszkár 963

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 605 EUR
Becsérték: 1 000 000 – 1 400 000 Ft
Estimated price: 2 469 – 3 457 EUR

263 | Koszta József
(Brassó, 1861 – 1949, Budapest)

Az új virág
The New Flower

48,5 × 45,5 cm

Olaj, vászon faroston | Oil, canvas on fibre board

Jelezve jobbra lent: Koszta J. | Signed lower right: Koszta J.

Kikiáltási ár: 5 000 000 Ft / 12 346 EUR

Becsérték: 6 000 000 – 9 000 000 Ft

Estimated price: 14 815 – 22 222 EUR

Koszta József a műtermében, 1920-as évek

264 | Lotz Károly
(Homburg vor der Höhe, 1833 – 1904, Budapest)

Női portré
Portrait of a Woman

69 × 56 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent: Lotz K. | Signed lower right: Lotz K.

Kikiáltási ár: 2 200 000 Ft / 5 432 ELJR
Becsérték: 2 600 000 – 3 600 000 Ft
Estimated price: 6 420 – 8 889 ELJR

265 | Neugass Izidor
(Berlin, 1780 körül – 1847, Temesvár)

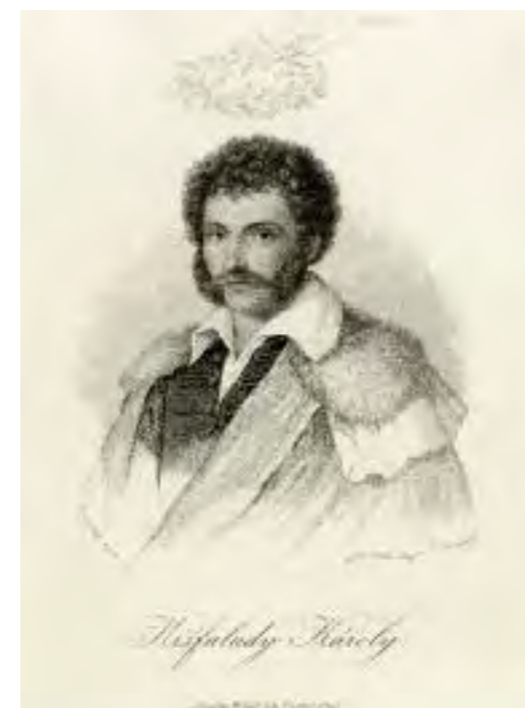
Kisfaludy Károly portréja
fialakori arcképe, 1810
Portrait of Károly Kisfaludy, 1810

66 × 51 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve a hátoldalon: peint par
Neugass aus 1810 |
On the reverse: peint par
Neugass aus 1810

PROVENIENCIA | PROVENANCE
· korábban a Biedermann-család tulajdonában

IRODALOM | LITERATURE
· Lyka Károly: A táblabíró világ művészete.
Magyar művészet 1800–1850. Corvina,
Budapest, 1981.
· Bakó Zsuzsanna–Szentés András:
A szekszárdi Béni Balog Ádám Múzeum
képzőművészeti gyűjteménye.
Művészettörténeti Értesítő, 1984/1–2., 16–24.

Kikiáltási ár: 1 500 000 Ft / 3 704 ELJR
Becsérték: 2 000 000 – 3 000 000 Ft
Estimated price: 4 938 – 7 407 ELJR

Kisfaludy Károly portréja
(Barabás Miklós rajza nyomán,
Mayer Károly acélmetszete, 1843),
Magyar Nemzeti Múzeum Történeti
Képcsarnok

A berlini születésű Neugass Izidor a romantika hajnalán, a 19. század elején tanult Németországban és Bécsben. A császárváros után Pesten készített számos arcképet. A jó készségű portréfestő a legelőkelőbb, művészetkedvelő arisztokrata családoknak dolgozott. A kismartoni Esterházy-kastélyban ma is megvan Haydn komponálás közben ábrázoló 1806-os arcképe. Brunszvik Ferenc gróf megbízásából – a náluk is zongorázó – Beethoven előkelő gavalléri portróját festette meg 1806-ban, ami sokáig a Brunszvikok martonvásári kastélyának éke volt. (Később Neugass a Tolna-vármegyei Csapó családnál bukkan fel, majd 1847-ben Temesvárra érkezett, de ott a művészettörténet nyomát vesztette.) A most vizsgált portróján tetten érhető Neugass kifinomult arcképfestő tudománya; stílusvilágát tekintve merít a klasszicizmus eleganciájából, de a választékosan öltöző, elegáns férfi megjelenítésében ott kísért a romantikus szellem is. A festmény korábban a daruvári Jankovich-kastély, majd

a mozsói Biedermann-kastély falain lógott. A családi emlékezet szerint Jankovichékhoz a Kisfaludy-hagyatékból került, ugyanis az ábrázolt ifjú maga Kisfaludy Károly, a reformkori irodalmi élet egyik központi alakja, költő és festő, az Aurora szerkesztője, a magyar novella egyik első meghonosítója. A festmény hátoldalán jelzett 1810-es esztendőben a fiatal főhadnagy éppen a katonai kötelékből kívánt kilépni, miközben egymás után írta szerelmes verseit. A magyaros, szentimentális lírai gyöngyszermek mellett egy-egy hazafias időmértékes költemény (Mohács) is született tollából, vagy a művészléttel számot vető bölcselkedő epigramma:

*A ki művészpályát óhajt, tövisit ne tekintse,
Bátran törjön elő s tűnnek az éji ködök.*

266 | Bánsághi Vince
(Resica, 188 – 1960, Helemba)

Piknik a szabadban, 1912
Picnic in Open-Air, 1912

100 × 115,5 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Bánsághi V 1912 |

Signed lower right: Bánsághi V 1912

Kikiáltási ár: 2 800 000 / 6 914 ELIR
Becsérték: 3 400 000 – 4 400 000 Ft
Estimated price: 8 395 – 10 864 ELIR

KIESELBACH GALÉRIA ÉS AUKCIÓSHÁZ

H-1055 Budapest, Szent István krt. 5. • Phone/Tel.: (36-1) 269-3148, 269-3149 • Fax: (36-1) 269-2219

BIDDING SLIP • VÉTELI MEGBÍZÁS

Sale No.: MŰVÉSZETI AUKCIÓ Date / Dátum: 2021.

Please bid on my behalf at the above sale for the following lot(s) up to the price(s) mentioned below. These bids are to be executed as is permitted by other bids. I agree to comply with the Conditions of Sale as printed in the catalogue.

Megbízom Önöket, hogy nevémben a fenti aukción az alább felsorolt tárgy(ak)ra az általam limitált leütési ár(ak)on vásárlást eszközöljenek a többi licitáló által lehetővé tett legalacsonyabb áron. A katalógusban leírt árverési feltételeket elfogadom.

LOT NO. TÉTELSZÁM	TITLE OR DESCRIPTION / ELNEVEZÉS	BID PRICE (HUF) MAX. NETTO VÉTELÁR

Deposit / Előleg:

Payment deadline / Fizetési határidő:

signature / aláírás

PLEASE CHECK YOUR BID

ARRANGEMENT FOR PAYMENT

In order to avoid delay in clearing purchases buyers who are unknown to us are advised to make arrangements for payment before the sale or for satisfactory references to be supplied.

Please post to:

KIESELBACH GALÉRIA KERESKEDELMI KFT.

H-1055 Budapest Szent István krt. 5.

phone / tel.: (36-1) 269-3148, 269-3149 • fax: (36-1) 269-2219

bankszámlaszám: 12001008-00214850-00100003

PLEASE USE BLOCK LETTERS

Full name:

Address:

Telephone No.:

Date:

Signed:

SZÁLLÍTÁS / DESPATCH AND TRANSIT: Saját megoldás / On my own • Kérem a szállítást / I require your transit

FIZETÉSI MÓD / METHODS OF PAYMENT: Készpénz / Cash • Banki átutalás / Bank remittance • Hitelkártya / Credit card

UNIQA

együtt egy jobb életért

Együtt vigyázni arra, ami különleges.

UNIQA műtárgybiztosítás

Múzeumok, művészeti kiállítások, galériák,
magángyűjtemények, műtárgyszállítás biztosítása.

Jaksa Éva termékmenedzser
+36 70 371 3929 • eva.jaksa@uniqa.hu

Pongrácz Márta műtárgy- és festménybecsüs
+36 70 381 0242 • marta.pongracz@uniqa.hu

ortuniqa.at • uniqa.hu